

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

КЊ. LXXIII, СВ. 1–2

ISSN 0350–185x
UDK 808

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

КЊ. LXXIII, СВ. 1–2

Уређивачки одбор:

*др Јасна Влајић-Појовић, др Даринка Горџан-Премк, др Рајна Драгићевић,
др Најда Иванова, др Александар Лома, др Алина Ј. Маслова,
др Софија Милорадовић, др Мирослав Николић, др Слободан Павловић,
др Предраг Пипер, др Слободан Реметић, др Живојин Сјанојчић,
др Срејто Танасић, др Зузана Тојолињска, др Анајолиј Турилов,
др Викџор Фридман*

Главни уредник

Предраг Пипер

БЕОГРАД
2017

Први број *Јужнословенског филолога* изашао је 1913. године, у Београду. Часопис су покренули Љубомир Стојановић и Александар Белић, чланови Српске краљевске академије. Први уредник *Јужнословенског филолога* био је Александар Белић. Од броја XVIII часопис издају Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

808

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ филолог / главни уредник Предраг Пипер. – Год. [1], књ. 1, св. 1/2 (1913) ; год. [2], књ. 2, св. 1/2 (1921) – књ. 11 (1931) ; књ. 12 (1933) – књ. 17 (1938/1939); књ. 18 св. 1/4 (1949/1950)–. – Београд : Српска академија наука и уметности : Институт за српски језик САНУ, 1913–1938 ; 1949/1950–. – 24 cm

Годишње

ISSN 0350/185x = Јужнословенски филолог

COBIS.SR-ID 615183

Рецензенти радова који се објављују у LXXIII броју *Јужнословенског филолога*:
др Даринка Гортан-Премк, др Рајна Драгићевић, др Александар Лома,
др Радивоје Младеновић, др Предраг Пипер, др Слободан Реметић,
др Веран Станојевић, др Јелена Филиповић

Секретар редакције: др Рајна Драгићевић

Израду и штампање финансирало је Министарство за просвету,
науку и технолошки развој Републике Србије.

Прихваћено на седници Одељења језика и књижевности САНУ 21. марта 2017.

Издаје:

Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36

Коректура:

Марија Селаковић

Припрема за штампу:

НМ либрис (www.nmlibris.rs)

Штампа:

Чигоја штампа

САДРЖАЈ

Студије и расправе

- Tijana V. Ašić, Yves M. Bardière, Frédéric J. Torterat,
Tatjana S. Grujić: *Da, pour* and *to clauses* in gradually
teleonomic verb constructions. A comparative approach to
Serbian, French and English 9–32
- Гордана М. Јовановић, Срђан Д. Катић,
Александар М. Јаковљевић: Српска женска имена
на почетку 16. века (на основу грађе пописа
Смедеревског санцака из 1516. године)..... 33–57
- Ружица С. Левушкина: Термини из сфере православне
духовности у савременом српском језику..... 59–82
- Гордана Р. Штрбац: Фразеолошки потенцијал
соматске лексике у српском језику (на примеру
соматизама *језик, ухо/уво, мозак* и *образ*)..... 83–113
- Мирјана К. Илић: Семантичка екстензија назива
за „људске“ боје *црвен, румен* и *риђ* у светлу
теорије концептуалне интеграције..... 115–133
- Тања З. Милосављевић: Лексичко-семантичка
репрезентација концепта способности
на дијалекатској језичкој слици света (на примеру
придевских лексема српског призренског говора) 135–154
- Далибор А. Соколовић: Језичка лојалност
и етнојезичка солидарност припадника словачке
језичке заједнице у Војводини 155–169

Прилози

- Ingeborg Ohnheiser: К выходу в свет пятитомного
издания „Словообразование в языках Европы“ 171–181

Хроника

- Конференција EUROJOS-XII „Słownik językowy – leksykon – encyklopedia w perspektywie badań porównawczych Słowian i ich sąsiadów”, Лублин, 7–9. XII 2016.
(Ивана В. Лазић Коњик) 183–186

Прикази и критика

- Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów*, Tom 1 Dom, pod redakcją Jerzego Bartmińskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2015. – 504 стр. (Јелена Д. Јанковић) 187–192
- Речник славеносрпског језика* (огледна свеска), уредници: Александар Младеновић, Љиљана Суботић, Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић; аутори: Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић, Милена Зорић, Јелена Стошић; редактор: Ана Кречмер, Нови Сад: Матица српска, 2017. – 300 стр. (Рајна М. Драгићевић) 193–200
- Владимир Поломац, *Језик њовеља и њисама српске десетојовине*, Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет, 2016. – 495 стр. (Радивоје М. Младеневић) 201–206
- Марина Јуришић, Синтакса падежа Горње Пчиње (Одредбене функције), *Српски дијалектолошки зборник LXI*, Београд: Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ, 2014, 367–534. (Бранкица Ђ. Марковић) 207–210
- Владан Јовановић, *Српска војна лексика и њерминологија*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2016. – 304 стр. [Монографије 25] (Милица Н. Радовић Тешић) 211–217
- Неђо Јошић, *Воћарска лексика и њерминологија у српском језику*, Институт за српски језик САНУ, Монографије 24, Београд 2016, 217 стр. (Драгана М. Ратковић) 218–224

Библиографија

- Ана Голубовић: Библиографија за 2015. годину расправа и дела из индоевропске филологије

и опште лингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској	225–366
--	---------

Регистри

Регистар кључних речи LXXIII/1–1 књиге <i>Јужнословенског филолога</i>	367–367
Именски регистар LXXIII/1–1 књиге <i>Јужнословенског филолога</i>	368–384
Упутство за припрему рукописа за штампу	385–392

СТУДИЈЕ И РАСПРАВЕ

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)

UDK: 811.163.41'376.635

811.111'376.635

811.133.1'376.635

COBISS.SR-ID: 230969356

DOI: <https://doi.org/10.2298/JFI1702009A>

Примљено: 28. јануара 2017.

Прихваћено: 31. јануара 2017.

Оригинални научни рад

TIJANA V. AŠIĆ*

University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts
& University of Belgrade
Faculty of Philology

YVES M. BARDIÈRE

University of Grenoble
EA 609 (LIDILEM)

TATJANA S. GRUJIĆ

University of Kragujevac
Faculty of Philology and Arts

FRÉDÉRIC J. TORTERAT

University of Montpellier, EA 3749 (LIRDEF)

DA, POUR AND TO CLAUSES IN GRADUALLY TELEONOMIC VERB CONSTRUCTIONS. A COMPARATIVE APPROACH TO SERBIAN, FRENCH AND ENGLISH

This paper examines how the Serbian “*da*” *subordinate clause*, the French preposition *pour* and the English particle *to*, mainly used in clauses expressing purpose, can become linguistic forms expressing temporal and oppositional values.

In other words, it represents an original analysis of what we call non / pseudo-teleonomic clauses in Serbian, French and English. It examines the

* tijana.asic@gmail.com

similarities and differences between the three languages and shows that the “*da*” subordinate clause in Serbian has a much more extensive scope than *pour* in French, which in turn has wider applications than *to* in English. The study is illustrated by concrete and genuine examples primarily drawn from the press in the three languages. It aims at reaching generalization via the principle of continuum which makes it possible to tackle teleonomic vs pseudo-teleonomic issues not in terms of binary opposition but in terms of gradience.

Keywords: verb constructions, non / pseudo-teleonomy, operators, prospective validation, devirtualization, potential significate, actual significate, gradience

From a syntactic point of view, Serbian, French and English belong to three rather different language types¹. Despite their specific features, the three systems display a few syntactic similarities such as the combination of finite/non-finite verbs instantiated with operators denoting varying degrees of purpose. In this paper, we will try to analyze linguistic patterns comprising a verbal operator (possibly strengthened by a rhematic operator²) which is likely to express purpose. Two basic cases are taken into account: VP-[teleonomic/non teleonomic infinitive clauses] and VP-[teleonomic/pseudo-teleonomic conjunctive subordinate clauses].

Our study aims at highlighting abstract patterns representative of the greatest number of specific cases in discourse. DIK maintains that (1990: 206): “in order to reach an interesting level of typological adequacy, linguistic structures must be analysed and represented at a sufficient level of *abstractness* to allow generalization across their often quite different surface organizations“. Following DIK (*Ibid.*), we also think that one should at the same time “stick as closely as possible to the actual linguistic facts” (Cf. CROFT 2003; LAZARD 2001: 12 points out that “invariants are not linguistic units, but relations which can be more or less abstract”).

Our study draws on attested data and concrete examples and provides a comparison between very different languages. Because of the extreme diversity of resources and language uses and registers, this work is bound to be restricted³.

¹ In Serbian the main exponent of syntactical relations is the grammatical category of case while in English in French it is a word order. In addition, in modern English the congruence is almost inexistent.

² For example, *potom* and *samo* in Serbian, *then* and *so* in English, *en fin de compte* and *finalement* in French.

³ As Myhill (2001: 162) puts it “Typically, there is no systematic, exhaustive, and quantitative analysis of a database, the examples are selected anecdotally depending upon

Our analysis falls into four distinct parts. The first three parts are successively devoted to *da* subordinate clause in Serbian, (*only*) *to* in English and *pour* in French. This order of presentation has not been chosen at random. “Da” clause with conditional has a much wider scope than *pour* which, in turn, is more extensive than (*only*) *to*. The last and fourth part precisely focuses on areas of overlap between those three operators.

Teleonomic and pseudo-teleonomic constructions in Serbian

The conjunction *da* (*that*), which is semantically quite vague, introduces various subordinated clauses in Serbian, such as completive, consecutive and teleonomic. Teleonomic clauses introduced by *da* invariably contain the conditional mood⁴ (which typically marks the possible and virtual. See ASIC 2007; ASIC AND STANOJEVIC 2010, 2012), as shown in example [1]:

- [1] Upisao se u školu plesa da bi naučio da igra tango. (Politika, 17. 2. 2010)
He took dance classes to learn to tango.

In other words, in Serbian the marker of purpose is the conditional mood rather than the conjunction.

However, the analysis presented below will show that this type of subordinate clause is in Serbian also used to convey other meanings. To support this, the authors will use a set of authentic examples excerpted from daily newspapers and provide their translation into English.

Contrary to the illustration above [1], in the examples we are going to examine in this section, the predicate (although still containing the conditional mood) refers to an actual, devirtualized, past event with a definite time reference (see POPOVIĆ 1977; ASIĆ AND DODIG 2016). Furthermore, such predicates are almost invariably accompanied by temporal adverbs (e.g. *two weeks later*, *one day*, *the following year*) or specific connectors (e.g. *after*, *then*) which anaphorically refer to main-clause events.

- [2] Lekar opšte prakse je pregledao pacijenta da bi ga potom poslao kući (Politika, 7. 9. 2006).
The GP examined the patient and sent him home.

which point the author wishes to make in a particular article without systematic demonstration that they represent a general pattern, comparison between actual usage in the languages is unsystematic, and it is not clear how additional languages would fit into the comparative framework of the study.”

⁴ The perfective present can also appear in some specific (negative) contexts: *Voj-skovođa je otišao da se više ne vrati* (The military leader left never to return again).

When genuine teleonomic clauses contain temporal complements, these refer to the moment when the agent intends to accomplish his/her aim:

- [3] Dogovorili su se da štede da bi jednog dana/nakon venčanja kupili stan.
They decided to save in order to buy an apartment one day/after the wedding.

In pseudo-teleonomic clauses in Serbian, however, the function of the temporal adverb is to devirtualize the second predicate. To be more precise, as the predicate of the subordinate clause is ontologically independent from that of the main, it cannot be considered as the goal towards which the speakers' activities are directed: it denotes an event with its own identity and temporal reference. Its autonomy results not only from the fact that E2 is completely devirtualised⁵ but also from the fact that our common sense cancels teleonomic interpretation. This becomes evident if we delete the adverb *potom* (*after*) in the example [4] and interpret the sentence as a genuine teleonomic clause (denoting the doctor's aim):

- [4] ?Lekar opšte prakse je pregledao pacijenta da bi ga poslao kući.
*?The GP examined the patient to send him home.*⁶

Our hypothesis is that the pseudo-teleonomic construction signals a relationship of weak interdependence (but not causality⁷) between the two successive events. More precisely, it establishes a typical (pragmatically salient) order: the speaker implies that E2 followed E1, not because it was caused by it, but because such an outcome was to be expected: there are, after all, some regularities in the world. Furthermore, E1 is a kind of preparation for (or the announcement of) E2.

This idea is supported by the context in which these clauses appear: our analysis indicates that pseudo teleonomic clauses most frequently mark either the final phase of a complex event or a sudden turn of events. In terms of context, their left-hand side often serves as an introduction. As for the right-hand side, pseudo telic clauses can be followed by a narrator's comment or a statement expressing a consequence of a chain of events.

⁵ We have introduced and explained the process of devirtualisation in the part of our paper devoted to English.

⁶ However, this sentence, contrary to those containing true consecutive clauses, does not imply that the occurrence of event 2 would not be possible without the event 1.

⁷ E2 is not ontologically dependent on the occurrence of E1.

Some syntactical and semantic features of pseudo teleonomic clauses in Serbian

Since the predicate in pseudo teleonomic clauses does not denote a goal dependent on the subject's deliberate action, the grammatical subject often plays the role of the patient, which is reflected in relatively frequent use of passive and medio-passive constructions⁸.

- [5] Povređenima je prva pomoć pružena u Domu zdravlja „Surčin“ da bi potom bili prevezeni na Institut. *Politika* (30. 10. 2008)
The injured received medical treatment in 'Surcin' clinic and were transported to the Institute.

For the same reasons, the main-clause predicate can be impersonal⁹ (in which case there is no conscious agent).

- [6] Ceo dan je grmelo da bi tek uveče pala kiša.
The thunder roared all day, but the rain did not start till the evening.

The foregoing analysis of examples in Serbian has shown that this form (normally used to express purpose) can also denote an actual past event, thus establishing a series of (most frequently two) past events. However, in terms of meaning, this explanation is not sufficient, especially when we take into account the fact that Serbian already has other connectors specialized for temporal progression, such as *potom* and *zatim*.

- [7] Sitnim, nezgrapnim slovima, on ispisa: 14. april 1984. Potom se zavali u stolicu.
He wrote: April 14th 1984 in small, awkward letters. Then he leaned back in his chair.

In genuine teleonomic clauses, since intention temporally precedes the accomplishment, the subordinate clause can take the initial position in a sentence. This, however, is not possible when pseudo teleonomic clauses are concerned.

- [8] Da bi pobedio, moraš puno da vežbaš.
In order to win, you have to practice a lot.

⁸ It is important to mention that even in the true teleonomic clauses the predicate (*biti umiren* – *to be "calmed down"*) can be in the passive mood (but there is a still an active, intentional, implicit subject):

Deci su podeljeni kolači da bila umirena.
Cakes were distributed to the children so that they would calm down.

⁹ Impersonal constructions are not possible in teleonomic clauses: **Ceo dan je grmelo da bi se Dule plasio.* (**It thundered all day so that Dule would be frightened*).

- [9] *Da bi tek uveče pala kiša ceo dan je grmelo.
 *In order for the rain to start only in the evening, the thunder roared all day.

There is another very intriguing characteristic of the pseudo teleonomic clauses in Serbian. When E2 is presented as a typical continuation of E1, we frequently encounter the particle “*i*”¹⁰ in E2.

- [10] Najpre je eksperimentisao sa lakim drogama da bi potom prešao i na teške. (Politika 2. 7. 2003)
He experimented with soft drugs in the beginning before he moved on to hard ones.

In pseudo teleonomic construction in examples above the presence of ‘*i*’ indicates that E2 should not be seen in isolation but as a result of previous events. Moreover, the speaker implies that E2 cannot occur without E1: it is nothing but a plausible, typical continuation or the next phase of E1. Consequently, one could even claim that E1 and E2 constitute a single complex event (see CASATI AND VARZI, 2008).

- [11] Prvo su putevi bili osposobljeni za saobraćaj da bi potom krenula i temeljna rekonstrukcija. (Politika 18. 8. 2000)
The roads were initially reclaimed, which was followed by a full in-depth reconstruction.

Non-teleonomic (concessive) clauses in Serbian

Contrary to the examples given above, clauses introduced by *da* can also denote events which are neither typical nor expected continuations of E1 and will, therefore, be referred to as non-teleonomic. In such specific and stylistically marked cases, the speaker apparently invites the listener to consider the second event as a typical continuation of the first. When this initial interpretation fails (because our knowledge of the world cancels it), the specificity or importance of E2 is brought to the foreground. In this way, this turn is evolving into a marker of focalization in Serbian:

- [12] Evro je u ponedeljak pao na najnižu vrednost u poslednjih deset sedmica, da bi u utorak doživeo manji oporavak. (Politika 10. 8. 2000)
On Monday the euro fell to the lowest point in the last ten weeks only to recover slightly on Tuesday.

¹⁰ The basic function of this Serbian particle is to provide a conventional implicature: the element that it precedes is an additional element in a set, as in:

Svi smo se sunčali. Dušan se i kupao.
We all sunbathed. Dusan swam as well.

Interestingly, the degree of disagreement between two events can vary, so we have (just like for *to* in English) a kind of a semantic continuum. The range of variation comprises a typical continuance, opposition and true concession (and has to be inferred pragmatically), as shown in the following examples:

- [13] Veljko Tomić je pred zoru došao u kafić „Bos“ i poručio piće, da bi odjednom bacio flašu prema stolu za kojim je sa svojim telohraniteljima sedio vlasnik kafića Mladen Andrić. (Politika 17. 4. 2008)
At daybreak, Veljko Tomic came into the 'Bos' bar and ordered a drink only to hurl the bottle in the direction of the table at which the bar owner, Mladen Andric, was sitting with his bodyguards.

In the example [13] adverb *odjednom* (*suddenly*) alerts the listener that nothing in the state of things denoted by the first proposal suggests that the event in the second proposal will occur. The pseudo teleonomic clause thus creates additional surprise – it states an outcome for which the reader/listener has not been prepared.

The pragmatic force of the adverb *napokon* (*finally*) is even stronger, because it expresses the speaker's opinion that the event 2 should have occurred much earlier:

- [14] Dugo nije obraćao pažnju na simptome svoje bolesti da bi napokon jednog dana rešio da ode kod doktora. (Politika 16. 3. 2007)
He had ignored the symptoms of his illness for a long time before he decided to see a doctor one day.

In this sentence *napokon* not only signals a break with the situation described in the first clause but also underlines the speaker's critical stance (the grammatical subject should have reacted earlier!)¹¹

The concessive relationship between the two events linked in this way can be strengthened by markers such as adverb *ipak* (*still, however*) or prepositional phrase *uprkos tome* (*despite this, referring to the content of the first clause*).

¹¹ That's why *napokon* is impossible if the relation is apparently concessive (the second event is exactly the opposite of what our world knowledge tells us should have taken place). Compare:

* Dugo sam mu pomagao da bi mi napokon pre neki dan rekao da sam mu uništio život.

I had helped him for a long time, only to hear him say the other day that I had ruined his life.

Dugo sam mu pomagao da bi mi napokon pre neki dan rekao hvala.

I had been helping him for a long time, and finally the other day he thanked me for it.

- [15] Buš je uporno „najviši stepen poverenja“ iskazivao i prema Donaldu Ramsfeldu da bi ipak, prošlog decembra, prihvatio njegovu ostavku na mesto šefa Pentagona. (Politika 15. 3. 2007)
Bush persistently expressed 'utmost confidence' in Donald Rumsfeld as well, yet last December he accepted his resignation as the head of the Pentagon.

'*Ipak*' in [15] serves not only to cancel the most predictable outcome of E1, but to additionally signal its incompatibility with how the situation is resolved in the subordinate clause.

Expressing (pseudo-)teleonomy in French

The French expression of teleonomy frequently occurs in infinitive clauses. According to the contemporary uses of these constructions, it turns out that two main configurations emerge in discourse productions: either in embedded clauses, as in example [16], or in prepositional clauses, as in [17] and [18] with the preposition *pour* (*to, into*) or analogous operator (cf. CADIOT 1997: 169–177):

- [16] Rachid est venu raconter des histoires aux accents du « Grand Nord » (*Est Républicain* [henceforth *E.R.*], 26-01-2003)
*Rachid came to tell stories about The «Far North».*¹²
- [17] Ils se rendront une semaine en Espagne pour participer à la coupe de Barcelone (*E.R.*, 18-02-2003)
They will go to Spain for a week to play in the Barcelona Cup.
- [18] Les élèves de CM1-CM2 viennent de s'initier au basket-ball en vue de participer à de futurs tournois (*E.R.*, 18-02-2003)
The CM1-CM2 pupils have just started playing basketball with a view to playing in future tournaments.

Teleonomic infinitive clauses, as in [16] to [18] examples, materialize in different constructions but share a common feature of pointing towards a goal variously realized. We note that using diverse theoretical backgrounds, CADIOT (1991: 251) refers to an “orientation”, CULIOLI to a “goal-directedness” (1999: 41–42), whereas DESCLÉS talks about an “intentional [...] aim” (2008) (see above the notion of communicative intention conveyed by *to*), with quite similar semantic implications ho-

¹² All the examples of this section have been submitted to an English native speaker, Jayne Elstob (from Portsmouth, U.K.) for translating. The excerpts have been propounded to the translator without any information about the subject of the study (in June 2015).

wever. The syntactic configurations reported above show at the same time that the teleonomic processes expressed by infinitives may combine with gradually telic verbs occurring in the main clause (cf. WINTER 2006: 14 who uses “the notion of graduality” in reference to a “standard continuity [...] of the temporal dimension”).

Given the wide range of configurations that can be described, we study here only the clauses realized, in French, with the preposition *pour*, which frequently expresses teleonomy (CADIOT 1991, 1997; MELIS 2003; COLINET *et al.* 2014). Our analysis was based on a newspaper corpus (*l’Est Républicain*)¹³.

The fact is that contrary to the examples [17] and [18], some marginal expressions with *pour*<INFINITIVE CLAUSE> appear in our corpus, as following :

- [19] Ils devaient être déchargés à Saint-Nazaire il y a plusieurs jours déjà. Ils sont restés à bord de leur bateau de transport. Pour finalement être réexpédiés hier vers la Norvège (E.R., 19-02-2003)
They ought to have been unloaded at Saint-Nazaire a few days ago. They stayed on their transport ship and were finally sent back to Norway yesterday.

Although this case is more frequent in our corpus than the concessive *POUR-infinitive clauses*, it remains uncommon and seems to deflect the expression of purpose, in a gradual contrast with the meaning of the main clause. Such a configuration incites us to speak about pseudo-teleonomy to rally the structures considered, where the prospective operator *pour* cannot substitute with *en vue de* (*with a view to / for the purpose of*) nor *afin de* (*in order to / so that*). Even if we postulate the hypothesis of a goal-directness initiated by the main clause, our assumption is that the expressions concerned are *gradually* teleonomic.

Empirical viewpoint and oppositional values in French

Before focusing on the cases that have been intriguing us, we focus below on the different VP *pour*-patterns existing in French, as they occur in different daily newspapers :

- VP PATTERN 1 : *pour* - VP [conjunctive subordinate clause <finite verb>]

¹³ Compiled and annotated by the CNRTL (GAIFFE and NEBHI 2009), the *E.R.* written corpus is a freely-available collection of French regional press articles. This resource has been already used for empirical linguistic studies (THUILIER *et al.* 2010) and has the advantage of constituting a contemporary and current-French content, produced by various authors.

- [20] Les visiteurs ont aussi leur chance à mettre sur le tapis de rencontre dit «open» organisé pour que tout le monde puisse participer (*La Marseillaise*, 07-11-2014)
So that everyone can participate, the visitors also have the opportunity to bring up matters in this «open» meeting.
- VP PATTERN 2 : *pour* - VP [teleonomic infinitive clause]
- [21] certains collectionneurs ont déjà payé plus d'un million de dollars aux enchères pour s'en offrir une (*Dernières Nouvelles d'Alsace*, 01-04-2015)
Some collectors have already paid over a million dollars at auction to buy themselves one.
- VP PATTERN 2' : *pour* - VP [pseudo-teleonomic infinitive clause]
- [22] L'Alsace s'était attelée à concocter deux formations pour finalement s'entendre dire en début de semaine qu'il faudrait se contenter d'une seule (*Dernières Nouvelles d'Alsace*, 29-05-2014)
Alsace got down to concocting two groups, only to be told at the beginning of the week that they would have to make do with just one.
- VP PATTERN 2'' : *pour* - VP [non-teleonomic <causative or concessive>INFINITIVE CLAUSES]
- [23] Il est également célèbre pour avoir mené sa « guerre contre l'indiscipline » (*Les Echos*, 01-04-2015)
He is also famous for having led his «war against indiscipline»
- [24] Cet artisanat, pour être millénaire, n'en est pas moins exigeant de la part de l'homme (*La Voix du Nord*, 24-04-2015)
This craft, although a thousand years old, is no less demanding on man

Expressing a movement which departs from its initial purpose, it consists of what we call pseudo-teleonomic VP-patterns. Whether the verb contained in the *POUR*-infinitive clauses concerned is perfective or imperfective, the pseudo-teleonomic verb constructions mostly embed the features <effectiveness> and <unforeseen outcome>. Indeed, the verbal processes meant in these cases are accomplished, unlike most of the teleonomic infinitive clauses, and denote non purposive events relative to the main verb.

Indeed, in the following excerpts of the *E.R.* corpus, we note that the infinitive clause openly takes a pseudo-teleonomic value, with an incongruent relationship between the main clause and what corresponds to the VP-pattern 2'¹⁴:

¹⁴ We set aside here hypothetical formulations, discussed in (Bres, Ašić and Torterat, *in press*).

- [25] Marcel Saez, chauffeur de taxi, n'est pas prêt d'oublier sa course du 31 décembre... Une course entamée à l'aube, 3 h 35, pour se terminer presque deux heures plus tard à l'hôtel de police... (E.R., 2003-02-01)
Taxi driver, Marcel Saez, is not ready to forget his race of 31st December... A race that began at dawn, 3.35am, and ended almost two hours later at the police station...
- [26] Les toilettes, réputées condamnées, étaient débouchées : «On a tout démonté pour réaliser que le conduit était obturé par une boîte de sardines» (E.R., 2003-12-01)
The toilet, thought to be unusable, was unblocked: «we dismantled everything and realised that the pipe was blocked by a sardine can»
- [27] L'alerte a été donnée par un couple de riverains, dont le mari a été réveillé par un bruit suspect. L'époux est alors descendu pour se trouver nez à nez avec un individu qui a pris la poudre d'escampette, en laissant sur place un sac rempli de jeux vidéos (E.R., 2003-12-02)
A couple of residents raised the alarm, the husband had been awakened by a suspicious noise. He went downstairs to find himself face to face with an individual who took to his heels, leaving behind a bag full of video games

In those cases, the main clause co-occurring with *pour* arouses an expectation (or a progression) thwarted [25], dissatisfied [26] or disrupted [27] in the infinitive clause introduced by the preposition. In French, it is improper to infer strictly adversative meaning in all these configurations. However, we may deduce invariably, as in English and Serbian, *background expectations* gradually contradicted in the second predication, with a scalar adversative effect.

Unlike *to* in English, *pour* doesn't express a systematic "movement towards", even if we hypothesize that this operator could do it recursively in case of causative clauses, with the meaning of *for* (cf. MELIS 2003: 13–14). This being so, *pour*, as prospective operator, produces a teleonomic value which can be gradually validated in the second clause. In French, this diverging effect frequently occurs with the passive, whether diathetic [28] or pronominal [29]:

- [28] Ils devaient être déchargés à Saint-Nazaire il y a plusieurs jours déjà. Ils sont restés à bord de leur bateau de transport. Pour finalement être réexpédiés hier vers la Norvège (E.R., 19-02-2003)
They should have been discharged at Saint-Nazaire a few days ago. They remained on their transport boat. Finally, yesterday they have been sent back to Norway.
- [29] Le pro-ASNL a repris la main. Il ne la lâche pas. «Et tout ça» pouffe-t-il, «pour s'entendre dire qu'il ne pourrait pas faire un bon footballeur. Dis-moi, un bon footballeur, c'est quoi chez vous?» (E.R., 24-02-2003)

The pro-ASNL has regained control. He is not letting go. «And all that» he sniggers, «just to hear that he wouldn't make a good footballer. Tell me, what is a good footballer for you?»

In [28], it appears that the persons unburdened in Saint-Nazaire don't stay aboard their transport ship with the purpose to be finally forwarded to Norway. In this case, as in the following one [29], the infinitive clause expresses an unsuitable and unexpected ending. In [29] too, the teleonomic requirement conveyed by the preposition *pour*, combining with the expectation denoted in the main clause, finds an exact opposite in the event related in the infinitive clause: the individual “pro-ASNL” did not regain the lead to be finally considered as a bad player.

CADIOT (1991: 258) maintains that “the aim (final) relation operates between two clauses which necessarily describe two distinct events (or eventualities)”, but shortly afterwards he suggests a possible “contrast” between the “final meaning” and what he calls the “succession meaning” (263) in a narrative background, with the example “Paul est sorti, mais pour revenir aussitôt” (*Paul left, but only to come back instantly*). We still observe that the adversative operator *mais* anticipates the pseudo-teleonomic value of the infinitive clause, unlike *pour*, which doesn't insist on it.

Our main hypothesis is that this case of *POUR*-pseudo-teleonomic *Infinitive Clauses* in French denotes events accomplished, unforeseen and in gradual contrast to the narrative background set up by the discourse environment. In the end, we can conclude that the pseudo-teleonomic *POUR-Infinitive Clauses* occurring always after the main verb (cf. CADIOT 1991: 263–264) correspond to what we call *extraposed clauses*; on the other hand, this case of *POUR – Infinitive Clauses* frequently co-occur with *finalement* (*finally*) and *ensuite* (*then / thereafter*), confirming a gradual contrast between the two clauses.

(Only) to in pseudo-teleonomic clauses in English

In a statement like [30] *I left early to catch the train*, the infinitive clause clearly expresses the communicative intention of the grammatical subject of the utterance. There is a congruent relationship between the main clause (*I left early*) and the infinitive clause (*to catch the train*), the infinitive clause representing the very reason why the grammatical subject *I* left early. Similarly, in [31] *I intended to teach her needlework to qualify her for a genteel position*¹⁵, the infinitive *to teach* combines

¹⁵ This example and the following are extracted from the British National Corpus (BNC).

its intentional value with that of the introductory verb (*intended*). Those infinitive clauses expressing the grammatical subject's intention are to be related to the conditional mood in Serbian and *pour* + infinitive in French to convey similar notions or the use of *pour* (see above examples 1 and 16-18). They will be therefore referred to as "teleonomic clauses". Such examples correspond to the most recurrent use of *to*, which is usually described in linguistic literature as a "prospective validation operator" (*opérateur de visée*) (SOUESME 1992; BOUSCAREN *et al.* 1992; DUTOIT *et al.* 1996)¹⁶. In that case *to* can alternate with *in order to* or *so as to*.

Yet, as in French, infinitive clauses do not always take on a teleonomic value (see above VP PATTERN 2'). They do not systematically express the subject's intention even though they are cast in a strictly identical syntactic mold:

- [32] I went to fill my prescription, to be shocked by how much it cost.
- [33] An SAS hero survived daring undercover operations during the Gulf War, to be killed by a mate's tragic blunder on a peacetime exercise.
- [34] I've dreamed so often of you, only to wake in the morning, abandoned, my life dark, my soul thirsty.

In [32], the grammatical subject did not fill his prescription in order to be shocked by the price of the purchased product; in [33], the soldier did not survive the Gulf War so as to be killed during a peacetime exercise; and in [34], the subject does not dream of his beloved to suffer from her absence when he wakes up. Here *to* cannot alternate with *in order to* or *so as to*. Unlike examples [30] and [31], there is in [32], [33] and [34] an incongruent relationship between the two parts of the sentence. These clauses will be referred to as "pseudo-teleonomic" clauses.

The question that arises at this stage is whether *to* expresses two different meanings and whether it is possible to highlight the underlying linguistic operations that account for its various uses in discourse. In order to do so, we'll successively examine *to* as a prospective validation operator and as a devirtualization operator. We'll then focus on the oppositional and temporal values of *to* in pseudo-teleonomic contexts via a distinction between *to* and *only to* and a comparative approach of examples in French and in English. The very few studies available on the

¹⁶ See the notions of *orientation*, *goal-directedness* and *intentional aim* mentioned in the previous section devoted to *pour*.

subject, namely an article by WHELPTON (2001) and another by RANGER (2004)¹⁷ will serve as a starting point for our analysis.

A prospective validation operator in English

Let us consider the following examples, with series (a) corresponding to the original text and illustrating the use of pseudo-teleonomic infinitive clauses and series (b) corresponding to the emended text substituting pseudo-teleonomic clauses for teleonomic clauses:

- [35a] The water rose incredibly quickly till it was touching the ceiling. Maggie found herself submerged, and completely disorientated. She swam in what she hoped was the direction of the stairs, **only to** come up against a wall.
- [35b] She swam in what she hoped was the direction of the stairs **to** find a way out.
- [36a] John (Agent) burned the paper, **only to** realize that it contained important information (example borrowed from WHELPTON).
- [36b] John (Agent) burned the paper **to destroy** the important information it contained.

As we have already noted, *to* + V (verb) is traditionally described as a „prospective validation operator“, which means that “the event thus introduced has not been validated yet: it is only envisaged an occurrence of validation” (SOUESME 1992: 331). The value of *to* as a prospective validation operator is self-evident in the case of teleonomic clauses, illustrated in series (b), where the infinitive clause fills the semantic void or expectation created by the main clause. Even though pseudo-teleonomic clauses do not express intentionality, our claim is that *to* actually conveys the same value as in teleonomic clauses. This can be easily demonstrated *via* a simple manipulation. If the utterance is cut off after *to*, the deleted part of the message calls for a teleonomic interpretation. For example [35b] *She swam in what she hoped was the direction of the stairs to[...]*, which has been amputated of its infinitive clause, prompts the addressee (hearer or reader) to provide a suitable ending, *i.e.* an event that suits the teleonomic expectancy aroused by the beginning of the utterance. The hearer will spontaneously infer that the subject *she* swims to the stairs to find a way out. Similarly, in the truncated sentence [36b] *John burned the paper to [...]*, he will expect some reason to destroy the

¹⁷ We would like to thank Graham Ranger who kindly sent us the written version of his communication.

document John has just read. That type of teleonomy meets our cultural expectations.

The disruptive effect is not produced by *to*, which retains its basic value of prospective validation, but by the opposition between the main clause + *to* on the one hand and the infinitive verb + its complements on the other hand. What needs underlining is that it is the combination (main clause + *to*) that makes it possible for the addressee to make teleonomic assumptions which happen to be eventually thwarted by the rest of the utterance. The sentence pattern should be therefore construed correctly, the semantic split or diverging effect occurring after and not before *to*. As a result, the semantic pattern does not quite correspond to the syntactic pattern since the infinite group *to* + *verb* is broken asunder, the split between the two events (E1 and E2) being symbolized by // in the following figure:

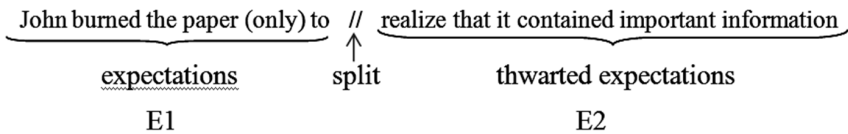

Figure 1: semantic pattern of pseudo-teleonomic infinitive clauses

A devirtualization operator in English

To is not only a prospective validation operator, it is also a devirtualization operator. The two concepts should be clearly distinguished. Devirtualization implies a metaphorical movement. The notion of movement actually makes it possible to provide a common semantic denominator for all the uses of *to* as a preposition (*to* + N → spatial use) or a proclitic particle (*to* + V → temporal use):

The word *to* expresses the basic idea of a „movement towards“. However, it is not necessarily a movement in the concrete sense of the word, *i.e.* a movement in space; it can also designate a movement of an abstract nature. This is the case with TO + V, where TO expresses a metaphorical movement towards the actualization of an event (LARREYA et RIVIÈRE 2005: 14).

Moreover, as GARNIER et al. (2002: 175) put it, “what characterizes a movement is the fact that it can be intercepted in its course, in other words, the fact that it may not reach its goal”.

The notions of movement and interception should also be related to Guillaume's opposition between *potential significate* and *actual significate*¹⁸. The *potential significate* subsumes all the *actual significates* of *to* in discourse. In *language* (as opposed to *discourse*) the potential significate of *to* refers to a movement perceived as something perfective, *i.e.* entirely, from its beginning (B) to its end (E). But in discourse this movement can be totally effective or partly effective. What is not effective is potential or virtual. The effective part + the potential part = the whole of the event.

A very simple example illustrating the spatial uses of *to* will shed light on those somewhat abstract considerations. *I went to the window* can be interpreted in two ways: 1) It can refer to an inchoate event. Only the first instants are effective, the rest of the event being left hanging. *I went to* therefore means *I proceeded towards* or in French *Je me dirigeai vers*, which implies that the window has not been reached yet. 2) It can also be interpreted as a perfective event, in which case the window has been reached. Those two different interpretations of the same utterance correspond to two different actual significates which are made possible by the potential significate which subsumes them all. Schematically:

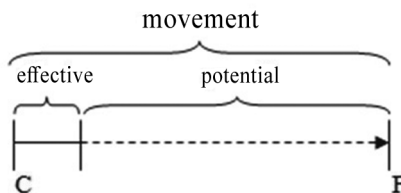

Figure 2 : the inchoate interpretation of *to*

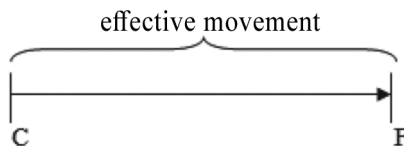

Figure 3 : the perfective interpretation of *to*

¹⁸ *Potential significate* and *actual significate* are the translations provided by JOLY and O'KELLY (1990) for *signifié de puissance* and *signifié d'effet* or *signifiés de discours* (GUILLAUME 1964).

Let us now consider the temporal uses of *to*. In order to understand the link between metaphorical (or temporal) movement and teleonomy/pseudo-teleonomy, another distinction should be made between what GUILLAUME calls *universe time* and *event time*. *Universe time* designates chronological time. As noted before, *to* futurizes E2 relative to E1, irrespective of the time location of E1. Futurization is a notion to be related to *universe time*. *Event time* refers to the internal time or duration that an event requires to reach completion. This completion process can be conceived as a movement generated by the conversion of virtual time (or potential time) into actual time (or effective time). Devirtualization designates this conversion within time event. This is why COTTE (1982) analyzes *to* as a “devirtualization operator”.

Depending on whether the completion of E2 has not started yet or has come to an end, E2 will be entirely virtual or entirely actualized. A devirtualizing movement that has not started yet implies teleonomy while a devirtualizing movement that has reached completion entails pseudo-teleonomy. For instance in (35a), when Maggie realizes her mistake, it is too late. The event is no sooner mentioned than it has already become effective. It is presented as a *fait accompli*. In (35b), the event <find a way out> is on the contrary still virtual, there is no actualization or devirtualization¹⁹ process under way.

Pseudo-teleonomic clauses in English: oppositional value and contrastive analysis

WHELPTON (2001) distinguishes two readings of pseudo-teleonomic clauses. He refers “to the reading involving violation as the ADVERSATIVE reading and the reading involving fulfillment as the RESOLUTIONAL reading” (2001: 332). Now, if the words “resolutive” and “fulfillment” are appropriate to describe teleonomic clauses, they are more debatable when used to characterize non teleonomic clauses.

This is why instead of tackling this issue in binary terms we prefer to address it as a *continuum* leading from a [+ adversative] to a [-adversative] sense effect. Moreover Whelpton observes that *only to* tends to be used instead of *to* when the context is a [+ adversative] and vice versa *to* will be favoured when the context is [-adversative]. This analysis is basically correct but what should be added is that the oppositional degree

¹⁹ The use of the words *actualization* or *devirtualization* depends on whether the focus is laid on the actual or the virtual part of the event.

between E1 and E2 not only depends on the context but also on the speaker's communicative intent. Thus the speaker will choose *only to* if he wants to bring out the adversative sense effect. Schematically:

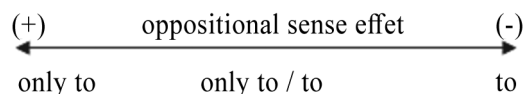

Figure 4 : the resolutive and adversative readings of *to* seen as a continuum

It is also important to stress the fact that the oppositional value is but a sense effect produced by baffled teleonomic expectations. The comparative examination of French and English translations is quite enlightening in this respect as it discloses the translators' tendency to avoid the syntactic calque (to + V // pour + V), even though the latter is perfectly acceptable. Translators tend to disregard the teleonomic dimension to favour chronological succession (implied by futurization) and / or opposition (implied by thwarted teleonomy). The following examples are extracted from *Linguee dictionary*. Only three were found using the same pattern in English and in French:

- (37) I went to fill my prescription, **only to be shocked** by how much it cost.
- (37b) Je suis allée faire remplir mon ordonnance, **mais j'ai été stupéfaite** du prix de ce produit.
- (38) Another name had been put forward to strengthen the team, **only to be removed** from the list at the last minute.
- (38b) Un autre nom avait été annoncé pour le renfort de l'équipe, **avant d'être retiré** de la liste à la dernière minute.

Strangely enough, the same trend emerges when the source language is French:

- (39) Il a commencé par jouer du piano et de la batterie pour ensuite s'intéresser à clarinette et aux saxophones ténor et alto à l'école secondaire.
- (39b) Beginning with piano and drums, he then moved to clarinet, tenor, and alto saxophone in high school.

It seems as if the semantic twist between E1 and E2 made the utterer reluctant to use this syntactic turn. This point will be taken up in the next section. But before considering the use of *pour* in French, let us summarize the major notions that have been introduced so far:

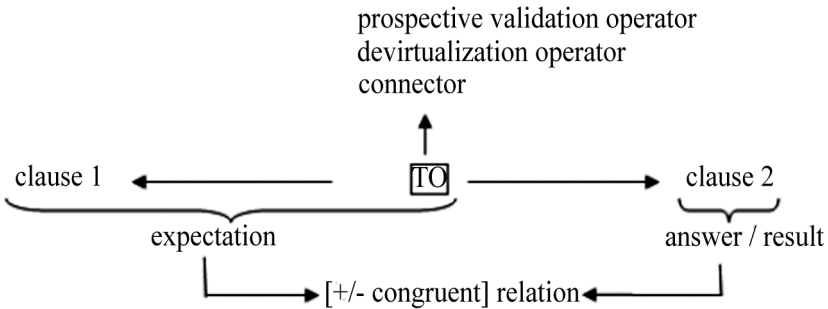

Figure 5 : summary of the values of *to* *Pour* - infinitive clauses in French

Conclusion

The notion of *continuum* is a very important linguistic mechanism that has been taken into consideration in our study of Serbian, English and French. Indeed, teleonomic and pseudo-teleonomic infinitive clauses should not be seen in a binary or dichotomous way, but as a movement relating those two types of clauses contiguously. This principle also applies to the pseudo-teleonomic field with infinitive clauses offering a more or less congruent relationship with the main clause. Schematically in English, with the preposition *to*:

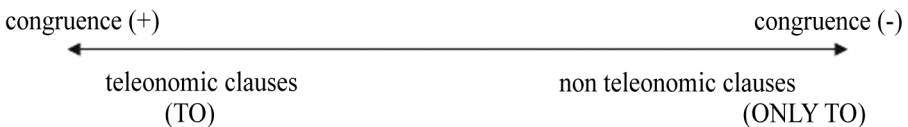
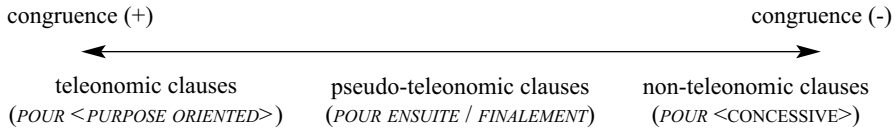

Figure 6 : the notion of continuum: a basic principle in linguistic analysis

Mutatis mutandis this figure can also illustrate the *pour* – infinitive clauses in French, the two languages presenting obvious syntactic and semantic similarities in their teleonomic/pseudo-teleonomic uses, as it can be schematized as following:

Although the syntax differs in Serbian, the conjunction ‘*da*’ followed by the conditional can express similar values and once again introduce a continuum of clauses ranging from teleonomic across pseudo-teleonomic (where E2 is not an aim but a devirtualised autonomous (real) past event presented as a continuation of E1) to non-teleonomic clauses (denoting unexpected outcome of E1). In this respect it does not differ at all from the semantic behavior of *pour* constructions in French and (*only*) *to* constructions in English. It should also be noted that this is the only case in Serbian (see AŠIĆ and DODIG 2015) where the conditional mood denotes a real and not a possible event²⁰. Moreover, the English translations of the Serbian examples tend to focus on the oppositional and temporal side effects highlighted in the analysis of (*only*) *to*: [2] *and sent him home*, [6] *but the rain did not start...*, [11] *which was followed...*

Nevertheless it seems that pseudo-teleonomic constructions in Serbian allow for resolutorial readings more easily than in English and French. Besides the resolutorial and adversative meanings of pseudo-teleonomic clauses are often conveyed by explicit markers in Serbian. For instance the particle “*i*” signals a resolutorial interpretation whereas such markers as *odjednom* and *napokon* favour an adversative reading. Yet as noted above, this issue is to be tackled as a continuum rather than in binary terms.

This paper ultimately demonstrates the added value of contrastive analysis as it highlights sense effects and linguistic idiosyncrasies that would otherwise pass unnoticed in the study of one language only. It also shows how a logical relation such as teleonomy (cause – virtual effect)

²⁰ Asić and Dodig in their last paper (Asić and Dodig, 2015) show that even cases in which the conditional is used for denoting habitual past (*Kao dete često bi posle škole išao u park* (*As a child he used to go to the parks after school*)) can be considered to be modalised sentences.

can evolve into a discursive relation of continuation and, via this conceptual movement, into its authentic opposition: the concessive relation. In addition, it proves that apparently different meanings, such as teleonomic and typical outcome readings, conveyed by the same expressions, share the same notional basis. As for the non-teleonomic reading, its existence is motivated by the author's intention to surprise the reader.

On a theoretical note, this short study raises the questions of degrees of grammaticality and of the internal scalarity applied to the meaning of prepositions, conjunctions and verbal forms.

References

- AŠIĆ TIJANA ET DODIG MILANA. Le conditionnel temporel objectif en français et en serbe. In: *Les Études françaises aujourd'hui (2014). Pourquoi étudier la grammaire? théories et pratiques. La Nature, mère ou marâtre: représentation, concepts et leur puissance contestataire dans les littératures de langue française*. Belgrade 2015, Faculté de Philologie de l'Université de Belgrade: 167–180.
- AŠIĆ TIJANA. „S one strane potencijala“. Zbornik 36. *Medjunarodnog sastanka slavista u Vukove dane*, Beograd, 2007: 137–151.
- AŠIĆ Tijana. „Vremenske upotrebe kondicionala u francuskom i srpskom jeziku“. *Srpski jezik, književnost, umetnost*, Zbornik rada sa međunarodnog naučnog skupa održanog na Filološko-umetničkom fakultetu u Kragujevcu (30–31. 10. 2009), Kragujevac (2010): 367–379.
- BOUSCAREN, J. ; CHUQUET J. ; DANON-BOILEAU L. 1992. *Introduction to a Linguistic Grammar of English, An utterer-centered approach*. Paris: Ophrys.
- BRES J. 2012. «Conditionnel et ultériorité dans le passé: de la subjectivité à l'objectivité», *CMLF*, Lyon, 56–83.
- BRES J. 2013. «Conditionnel et ultériorité dans le passé: de la subjectivité à l'objectivité», Acte du colloque DEAF 2 – Dire, écrire, agir en français : «La langue et la littérature à l'épreuve du temps», 173–186.
- BRES J. 2010. «Arthur, où t'as mis ton corps ? Conditionnel et actualisation de l'effet de sens historique», in Bres J., Arabyan M., Ponchon Th., Rosier L., Tremblay R., et Vachon-l'Heureux P., Actes du colloque international de l'AIPL, *Le concept d'actualisation en psychomécanique*, juin Bruxelles, Limoges: Lambert Lucas, 193–204.
- BRES J., AŠIĆ T., TORTERAT F., in press. «Conditionnel temporel objectif et structures non-téléonomiques en français et en serbe», *Chronos*.
- CADIOT, P. 1991. *La préposition POUR*. Paris: Presses du CNRS.
- CADIOT, P. 1997. *Les prépositions abstraites en français*. Paris : Armand Colin.
- CASATI R. VARZI A. 2008. 'Event Concepts', in T. F. Shipley and J. Zacks (eds.), *Understanding Events: From Perception to Action*, New York: Oxford University Press, pp. 31–54.
- COLINET, M. ; DANLOS, L. ; DARGNAT, M. ; WINTERSTEIN, G. 2014. Emplois de la préposition *pour* suivie d'une infinitive : description, critères formels et annotation en

- corpus. In F. Neveu *et al.* (eds), *Actes du Congrès Mondial de Linguistique française*: 3041–3058.
- COTTE, P. 1982. «To, opérateur de dévirtualisation en anglais», *Modèles linguistiques*, tome IV, fasc. 2, pp. 135–149.
- CROFT, W. 2003. Typology. In M. Aronoff and J. Rees-Miller (eds), *The Handbook of Linguistics*. Oxford, Blackwell Publishers: 337–368.
- CULIOLI, A. 1999. Subjectivity, Invariance, and the Development of Forms in the Construction of Linguistic Representations. In C. Fuchs and S. Robert (eds), *Language Diversity and Cognitive Representations*, Amsterdam, John Benjamins editor: 37–52.
- DE CLERCK, B.; COLLEMAN, TH.; WILLEMS, D. (2013). Introduction : A multifaceted approach to verb classes. *Linguistics* 51(4): 663–680.
- DESCLÉS, J.P. 2008. Towards a Bridge between Cognitive Linguistics and Formal Ontology. In D.C. Wilson and H.C. Lane (eds), *Proceedings of the Twenty-First International FLAIRS Conference*, Palo Alto, AAAI editions.
- DIK, S.C. 1990. How to build a natural language user. In M. Hannay and E. Vester (eds), *Working with Functional Grammar*, Dordrecht, Foris: 203–215.
- DIVJAK, D. 2001. On the expression of purpose in Russian: augmented teleonomic versus *čtoby*-constructions. *Slavica Gandensia* 28: 21–49.
- DUTOIT M.; LACQUEMENT J.M.; PECH-GOUG H., SPRTATBROW A.; VEYRUNES C. 1996. *Grammaire commentée de l'anglais, De la forme au sens*. Valenciennes: éditions Spratbrow.
- GAIFFE, B.; NEBHI, K. 2009. TEI Est Républicain : Encodage du corpus TEI P5. Accessible en ligne: <<http://www.cnrtl.fr/corpus/estrepublicain/est-documentation.php>> (consulté le 2 décembre 2012).
- GUILLAUME, G. 1984 [1964]. *Langage et science du langage*. Québec: Presses de l'Université Laval; Paris: Nizet.
- JOLY A. ; O'KELLY D. 1989. *L'analyse linguistique des textes anglais*, Paris : Nathan.
- KOR-CHAHINE, I. ; TORTERAT, F. 2006. «Infinitif et Impératif de narration en français et en russe». *L'Information Grammaticale* 109: 45–51.
- LACA, B. 2004. Les catégories aspectuelles à expression périphrastique : une interprétation des apparentes “lacunes” du français. *Langue française* 141: 85–98.
- LACA, B. 2012. On modal tenses and tensed modals. In Ch. Nishida and C. Russi (eds), *Building a bridge between the linguistic communities of the Old and the New World. Current research in tense, aspect, mood and modality*, Cahiers Chronos 25, Amsterdam, Rodopi: 163–198.
- LANGACKER, R.W.. 1987. Nouns and Verbs, *Language* 63 (1), 53–94.
- LARREYA, P., RIVIÈRE, C. [1991] 2005). *Grammaire explicative de l'anglais*. Paris, Pearson Longman.
- LAZARD, G. 2001. « La nature des invariants linguistiques », *Linx* 45, 9–17.
- MELIS, L. 2003. *La préposition en français*. Paris: Ophrys.
- MYHILL, J. 2001. Typology and Discourse Analysis. In D. Schiffrin, D. Tannen and H.E. Hamilton, *The Handbook of Discourse Analysis*, Oxford, Blackwell Publishers: 161–174.

- RANGER G. 2014. Written version of an oral communication entitled «La représentation de la surprise en anglais et la construction rétroactive des possibles».
- SEDDAH, D.; CANDITO, M. ; CRABBÉ, B. ; HENESTROZA ANGUIANO, E. 2012. Ubiquitous usage of a french large corpus : Processing the *Est republicain* corpus, in *Proceedings of Language Ressources and Evaluation Conference (LREC)*, Istanbul.
- SOUESME, J.-C. 1992. *Grammaire anglaise en contexte*. Gap: Ophrys.
- STANOJEVIC V. ASIC T. 2012. «O modalnim upotrebama kondicionala u francuskom i potencijala u srpskom jeziku», *Srpski jezik XVII*, 65–79.
- STANOJEVIC V. ASIC T. 2008. V. Stanojević i T. Ašić, *Semantika i pragmatika glagolski hvremena u francuskom jeziku*, FILUM, Kragujevac.
- THUILIER, J., ABEILLÉ, A., CRABBÉ, B. Do animate arguments come first?. In *Proceedings of Architectures and Mechanisms for Language Process (AMLAP 2011)*, Paris.
- TRAUGOTT, E. C., TROUSDALE, G. Gradience, gradualness and grammaticalization: How do they intersect ? In E.C. Traugott and G. Trousdale (eds), *Gradience, gradualness and grammaticalization (Typological Studies in Language 90)*. Amsterdam, John Benjamins (2010): 19–44.
- WHELPTON, M. “Elucidation of a telic infinitive”. *Journal of linguistics* 37 (2001): 313–337.
- WINTER, Y. “Closure and telicity across categories”. In Ch. Tancredi, M. Kanazawa, I. Imani & K. Kusumoto (eds), *Proceedings of Semantics and Linguistic Theory. SALT 16* (2006).

Тияна Ашич, Ив Бардиер, Татьяна Груич, Фредерик Тортера

ОПЕРАТОРЫ DA, POUR И TO В ГРАДУАЛЬНЫХ ТЕЛЕОНОМИЧЕСКИХ
ГЛАГОЛЬНЫХ КОНСТРУКЦИЯХ В СЕРБСКОМ, АНГЛИЙСКОМ И
ФРАНЦУЗСКОМ ЯЗЫКАХ

Резюме

В настоящей работе на материале трех с синтаксической и морфологической точки зрения разных языков рассмотрены присущие им псевдотелеономические и нетелеономические глагольные конструкции, а именно: особый тип придаточных предложений, вводимых союзом да (что) в сербском, конструкции с оператором to в английском и конструкции с предлогом pour во французском языке. Иными словами, проанализировано, каким образом союз да в сочетании с сослагательным наклонением (потенциалом) в сербском, предлог pour во французском и частица to в английском, используемые в основном для выражения намерения, могут быть употреблены также для выражения и темпоральности, и оппозиции.

При анализе сходств и различий между данными структурами на материале аутентичных примеров из прессы обнаружено, что во всех трех языках существует семантико-прагматический континуум, внутри которого распространяются их значения.

Јдро этого континуума составляет телеономичность как прототипическое и наиболее распространенное значение. За телеономичностью следуют случаи, именуемые в статье псевдотелеономическими, в которых с помощью данных структур устанавливается темпоральная последовательность событий в прошлом: событие из подчиненного предложения (в работе обозначено как E2) является не виртуальной целью подлежащего сочиненного предложения, а конкретным прошлым событием, которое представляет собой ожидаемое логичное разрешение выраженной ситуации (события E1). На периферии спектра находятся примеры, именуемые нетелеономическими, в которых с помощью перечисленных операторов вводятся уступительные предложения. Ширина данного спектра является различной в анализируемых языках. Исследование показало, что союз *да* имеет самый широкий объем, в то время как частица *то* имеет самый узкий объем.

Ключевые слова: глагольные конструкции, псевдотелеономичность, нетелеономичность, девиртуализация, семантико-прагматический континуум.

Тијана Ашић, Ив Бардијер, Татјана Грујић, Фредерик Тортера

ОПЕРАТОРИ *DA*, *POUR*, И *TO* У ГРАДУАЛНО ТЕЛЕОНОМИЧНИМ
ГЛАГОЛСКИМ КОНСТРУКЦИЈАМА У
СРПСКОМ, ФРАНЦУСКОМ И ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

Резиме

У овом раду смо, посматрајући три, у синтаксичком и морфолошком погледу, различита језика, испитали псеудотелеономичне и нетелеономичне глаголске конструкције које се у њима јављају: у српском језику као посебна врста зависних клауза уведених везником *да*, енглеском са оператором *to* и у француском са предлогом *pour*. Другим речима, анализирали смо како везник *да* (праћен потенцијалом) у српском, предлог *pour* у француском и партикула *to* у енглеском, који се претежно користе за исказивање намере, могу да се употребе да искажу како темпоралност тако и опозицију.

Испитујући сличности и разлике између ових структура на аутентичним примерима ексцерпираним из штампе, уочили смо да у сва три дата језика постоји семантичко-прагматички континуум дуж кога се протежу њихова значења. На почетку тог континуума налази се телеономичност као прототипично и најчешће значење. За њом следе случајеви које смо назвали псеудотелеономичним а у којима се посматраним структурама успоставља темпорални редослед догађаја у прошлости: догађај из зависне клаузе (у раду означен као E2) овде није виртуелни циљ субјекта независне клаузе, већ конкретан прошли догађај који представља очекивано и логично разрешење исказане ситуације, односно догађаја E1. На самом крају спектра јављају се примери које смо назвали нетелеономичним, а у којима посматрани оператори уводе допусне клаузе. Ширина овог спектра се, међутим, разликује од језика до језика: наше истраживање је показало да везник *да* има најобимнији опсег, а партикула *to* најужи.

Кључне речи: глаголске конструкције, псеудотелеономичност, нетелеономичност, девиртуализација, семантичко-прагматички континуум.

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)
UDK: 811.163.41'373.231'373.6
COBISS.SR-ID: 230972428
DOI: <https://doi.org/10.2298/JFI1702033J>
Примљено: 25. јануара 2017.
Прихваћено: 31. јануара 2017.
Оригинални научни рад

ГОРДАНА М. ЈОВАНОВИЋ*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику

СРЂАН Д. КАТИЋ
Историјски институт
Београд

АЛЕКСАНДАР М. ЈАКОВЉЕВИЋ
Историјски институт
Београд

СРПСКА ЖЕНСКА ИМЕНА НА ПОЧЕТКУ 16. ВЕКА (НА ОСНОВУ ПОПИСА СМЕДЕРЕВСКОГ САНЦАКА ИЗ 1516. ГОДИНЕ)**

Српска женска имена од домаћих извора у већој мери бележе тек поменици 16–17. века, док их у владарским повељама из ранијег доба практично и нема. Први извори где су она масовно посведочена су турски пописи (*tapu tahrir defteri*) 15–16. века, који тиме пружају важно и значајно социолошко, етнографско и историјско сведочанство о становништву одређених српских области. У овом раду обрађује се грађа садржана у дефтеру Смедеревског санцака из 1516. године, укупно 942 потврде за 144 женска имена.

Кључне речи: женска имена, творба женских имена, обичаји именовања жена, најчешћа женска имена, турски пописи (дефтери), поменици

* gogaesavka@yahoo.com

** Рад је настао као резултат истраживања на пројектима Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије *Средњовековне српске земље (XIII–XV век): ђолићички, ђривредни, друшћивени и ђравни ђроцеси* (Ев. бр. 177029) и *Од универзалних царсћава ка националним државама. Друшћивене и ђолићичке ђромене у Србији и на Балкану* (Ев. бр. 177030).

Грађу коришћену у овом раду садржи необјављени, опширни попис Смедеревског санцака из 1516. године (ВОА. TD 1007). Ови извори су у литератури познати и под називом *йојисни дефтери* (*tapu tahrir defteri*). Њихова намена је била, превасходно, фискалне природе и састављани су ради утврђивања новчаних и натуралних прихода становништва одређене области који би, потом, били додељивани припадницима војно-административног апарата, на име вршења војне или управне службе. Поред несумњивог значаја за изучавање економске, војне или демографске историје, овакви пописи пружају веома значајан и важан антропонимијски изворни материјал. Будући да су новчана и натурална давања била распоређивана у оквирима насељених заједница, нужно је било да се свако лице, понаособ, упише у посебан дефтер, како би се могла вршити процена предвиђених прихода или контрола бројног стања становништва. Оваква грађа је веома бројна, садржана је у преко хиљаду дефтера, који обухватају читав простор некадашњег Османског царства, али је њихова употреба у изучавању антропонимије и ономастике скоро неприметна.

У овоме раду тежиште ће бити на именима као социолошкој категорији (и, колико је неопходно, социолингвистичкој), која осликава народни живот и обичаје, традицију, веровања српског народа у позном средњем веку и на почетку модерног доба. Могуће је да је везаност за исконски словенски именослов, који у овом дефтеру има апсолутну превагу, била и нека врста одбране од исламизације и борбе за очување српских народносних одлика.

Женска имена која се у већем броју бележе у овом турском дефтеру показују све особине које се јављају у оквиру личних мушких имена из српских извора, а које је М. Грковић формулисала као антропонимијску норму, у оквиру које је издвојила следеће моменте који су на њу утицали. То би били: 1) Словенска традиција, одн. народна словенска имена која су настала у оквиру заједничког живота словенских племена, 2) Контакти са староседелачким становништвом по досељавању на Балкан, 3) Византијска и романска цивилизација са утицајем и на антропонимију словенског становништва, 4) Хришћански слој који се укоренењу међу Словене после примања хришћанства, 5) Источни и западни утицаји који пристижу преко књижевности, ратова и међусобних брачних веза властеле, 6) Ономастичке законитости – грађење хипокористика и њихово претварање у нова имена, 7) Утицај народног живота (веровања, обичаји) (Грковић 1983: 19).

Женска имена у турском дефтеру из 1516. године (а то су удовице које су биле старешине кућа, јер у домаћинству, из одређених разлога, није било одрасле мушке главе) могу се поделити у неколико група. I. Имена словенског порекла (народна имена), II. Хришћанска имена, III. Несловенска имена или словенска имена различитог порекла, IV. Имена недовољно јасне (или потпуно непрозирне) етимологије.

Наводимо најпре број удовица по областима: а) Област Браничево: 96 удовица и 49 различитих имена; б) Област Левач: 40 удовица и 22 различита имена; в) Област Маглич–Ужице: 69 удовица и 36 различитих имена; г) Област Рудник: 138 удовица и 43 различита имена; д) Област Смедерево: 208 удовица и 53 различита имена; њ) Област Ниш: 391 удовица и 89 различитих имена. Укупно су забележене 942 удовице.

Укупно су посведочена 144 женска имена. Словенском, народном именослову припада 106 имена (73%), хришћански фонд чине 25 имена (17%), док је осталих имена, која се не могу сврстати ни у једну од прве две категорије, 13 (9%). Од укупног броја убележених удовица, њих 611 носи име словенског, народног порекла (65%); 239 удовица поседује хришћанско име (25%) док су 92 удовице (10%) са именом у неодређеној категорији.

У прилогу су дати табеларни прикази имена по областима сређени по азбучном реду и њихово бројно стање. У табели су донети подаци о укупном броју пописаних удовица и њихових имена. Упоредо, поред сваког имена наведено је колико се пута, у укупном збиру, јавља. На тај начин могуће је пратити учесталост појединог имена и његову просторну заступљеност, имајући у виду целокупни корпус грађе.

Основни проблеми који се јављају приликом читања личних имена тичу се арапске ортографије, посебно уколико су изостављене дијакритичке ознаке и вокални гласови, а што је чест случај у пописима из 16. века. Из тог разлога се, у појединим случајевима, отварају дилеме око реалног облика имена. Тако се нпр. мешају звучни и безвучни сугласници, а истим знаком се, рецимо, бележе српско *h* и *ḥ* итд. (Пешикан 1984: 6).

Известан број имена није се могао са поузданошћу транспоновати на српски језик, јер се више пута јављају недоумице како одређени запис у арапској графици прочитати и коју варијанту имена узети као најпоузданију. У том случају се прибегавало поређењу са грађом из српских извора, пре свега из поменика: Рачанског (ЈОВА-

новић 2005), Крушедолског (НОВАКОВ)¹, из рада С. Новаковића о српским поменицима 15–18. века (НОВАКОВИЋ 1875), из поменика које је издао Љ. Стојановић (СТОЈАНОВИЋ 1890). Такође је коришћена грађа коју је прикупио Т. Маретић (МАРЕТИЋ 1886аb) као и друга литература, пре свега монографије М. Грковић (ГРКОВИЋ 1986) и М. Пешикана (ПЕШИКАН 1984).²

І. Имена словенског порекла (народна имена)

Наводимо их по областима³:

Обласиј Ниши: Бела (3), Белана (14), Белосава (1), Берисава (1), Богдана (1), Богосава (3), Бранисава (1), Велика (1), Весела (1), Вида (9), Видосава (7), Витка (1), Витосава (1), Вишња (10), Влада (3), Владана (1), Владисава (6), Влаја (1), Вранка (1), Вуја (1), Вучица (1), Дабижива (3), Даница (4), Дева (1), Деја (2), Дикла (2), Добра (5), Добрасава (1), Добросава (2), Доја (5), Дојка (2), Дока (1), Драгана (2), Драгна (1), Живка (1), Јаглика (1), Јагнија (1), Јагода (1), Јарха (1), Јасна (3), Јела (6), Калина (14), Каравида (1), Кошута (1), Љуба (3), Љубисава 1, Милица (30), Негна (1), Недељка (14), Остоја (1), Продана (1), Рада (20), Радица (1), Радосава (14), Радосала/Радосаља⁴ (1), Раја (5), Рајка (2), Рахна (2), Ружа (11), Руменка (2),

¹ Д. Новаков, *Филолошка и ономајолошка анализа поменика манасијира Крушедола* (необјављена докторска дисертација). Захваљујемо Драгани Новаков што нам је омогућила увид у грађу овога поменика.

² Такође, захвалност дугујемо и акад. А. Ломи на помоћи приликом разрешавања етимологије појединих имена.

³ Грађа је сређена у складу са војно-административном поделом на области које су постојале у време састављања пописа. О војно-управним јединицама Смедерског санцака почетком 16. века видети нпр. О. Зиројевић. *Турско војно уређење у Србији (1459–1683)*. Београд: Историјски институт, 1974: 95–96. Нишка област није у директној територијалној вези са остатком Смедерског санцака те се може посматрати и као засебна просторна целина.

⁴ Овај једини пример *Радосала/Радосаља* треба довести у везу са примерима мушких посесивних облика (условно) типа: *Радосаљ*, нпр. *Никола Радосаљ*, где имамо, према М. Пешикану, стари облик посесивног придева, одн. *Радосаљ*=*Радос(л)ављев*; (1984: 56). Наиме, облик у попису из 1526. г. *Радосала/Радосаља* склони смо да тумачимо као посесив *Радосављева*, одн. *Радосављева удовица* – синтагма у којој је испуштен део *удовица*, а не као име овог, условно речено, творбеног типа (ако је такав постојао?). Записи типа *Радосаљ*, *Драгосаљ* јављају се и у попису Влаха милешевских из 1477. године (Јовановић 2013: 16, нап. 5). М. Пешикан и Д. Бојанић (1992: 67, 75) сматрају да су ови облици (*-аљ*, *-ал*)

Стајка (3), Стана (5), Станија (1), Станисава (7), Стојана (11), Стојисава (1), Стојка (5), Струја (1), Цветана (2).

Обласиј Смедерево: Бела (8), Белана (4), Белосава (2), Богдана (2), Видосава (4), Влада (3), Владисава (1), Дана (1), Дика (2), Добра (1), Добрица (2), Дока (1), Драгана (1), Драгна (1), Душана (1), Јела (9), Кала (1), Калина (2), Коса (1), Кошута (1), Купина (1), Малина (1), Милинка (1), Милица (35), Недељка (1), Рада (10), Радика (1), Радосава (2), Ружа (6), Сеја (1), Стана (3), Станисава (1), Станица (2), Стојана (4), Стојисава (1).

Обласиј Браничево: Бела (3), Белана (3), Белосава (2), Бојана (3), Бојисава (1), Видосава (4), Вишња (1), Владехна (1), Владисава (1), Вуја (1), Вукава (1), Даница (1), Дева (1), Дива (1), Добра (1), Добрица (1), Доја (1), Драгана (1), Јаглика (1), Јасна (2), Јела (2), Калина (1), Кошута (1), Купина (1), Мала (1), Милица (9), Милосава (1), Рада (3), Радосава (1), Радуша (1), Ружа (2), Станисава (3), Стоја (1), Стојана (1), Стојисава (2), Тиосава (1).

Обласиј Левач: Белана (1), Белосава (1), Видосава (1), Владисава (1), Вукосава (2), Вучица (1), Дока (1), Јасна (1), Калина (1), Милица (4), Мома (1), Недељка (1), Рада (1), Радосава (3), Стојана (1), Стојисава (1).

Обласиј Маглич–Ужице: Бала (2), Бела (2), Белана (2), Бојисава (1), Борика (1), Видосава (4), Витосава (1), Вишосава (1), Владисава (1), Војна (1), Вукша (1), Вучица (1), Денча (1), Дика (1), Добра (2), Добросава (1), Дубока (1), Јасна (1), Милица (8), Меона (1), Радосава (4), Ружа (4), Стана (1), Станисава (3), Станица (1), Стоја (1), Стојисава (1), Стојна (1).

Обласиј Рудник: Бела (11), Белана (4), Богосава (1), Бранисава (2), Видосава (3), Вишња (1), Влада (3), Владисава (1), Вучица (2),

посесиви, мада је њихова грађа прилично неуједначена и доноси и примере типа: *Димитриј Радосав* (Димитрије Радосављевић), што би према М. Пешикану (1984: 56) била нулта формула, одн. додавање очевог имена у номинативном облику, и *Радој Радосав* (Радоје Радосављевић), као и: *Вук Радосав* (Вук Радосављевић) и *Вукић Радосав* (Вукић Радосављевић). У турском дефтеру из 1485. године најраспрострањенија формула јесу имена „са везивним елементом „син“, „брат“ и без везивног елемента, без „споне“ па имамо, у номинативном облику, *Божидар син Радич* (одн. *син Радича*), *Дмитијар син Дабижжив* (одн. *син Дабижжива*), *Радич брај Радонја* (одн. *Радонје*); и без везивног елемента: *Божидар Вукосав* (одн. *Божидар син Вукосава*). А среће се потврда са *-сав* и у првом делу именске формуле: *Богосав Радосав* (одн. *Богосав син Радосављевић*) (Јовановић, Кативић и др. 2012: 272–273) итд. Ово питање свакако треба посебно и детаљно обрадити.

Дејна (1), Дивна (1), Добра (2), Дојана (1), Драгана (3), Јела (4), Јелача (1), Јљубисава (1), Милица (19), Милосава (2), Рада (5), Ружа (1), Смољана (1), Стана (3), Станисава (2), Станица (3), Стојисава (6), Цвета (2).

II. Хришћанска имена

Обласиј Ниш: Дамјана (2), Дмитра (1), Ђура (1), Јанка (16), Јелена (8), Јована (15), Ката (1), Мара (3), Марина (3), Петруша (4), Тодора (17).

Обласиј Смедерево: Ђурисава (1), Јанка (11), Јелена (1), Јована (19), Јовихна (2), Јовша (1), Мара (3), Марика (2), Марина (19), Марта (1), Мартина (1), Петра (2), Степана (1), Тодора (8).

Обласиј Браничево: Дмитра (1), Јанка (7), Јована (2), Петка (1), Тодора (9).

Обласиј Левач: Дмитра (2), Јана (1), Јанка (4), Јована (6), Тодора (4).

Обласиј Маглич–Ужице: Дмитра (1), Јанка (4), Јелена (1), Каталина (1), Мара (1), Марина (3), Тодора (3).

Обласиј Рудник: Дмитра (1), Јанка (4), Јелена (1), Јована (4), Јовчица (2), Ката (2), Мара (9), Марина (4), Николаја (1), Пејка (1), Тодора (7).

III. Несловенска или словенска имена различитог порекла

БАЛА (2) – С обзиром на непостојање дијакритике у запису, почетно слово имена се може читати према гласовима *б-, њ-, њ-, с-, н-, ј-*. Варијанта *Бала*, као хип. од *Балослава* посведочена је у 14. веку, док је у Дечанским хрисовуљама забележено презиме *Балославић* (Грковић 1983: 156).

ГРКИЊА (1) – етноним као лично име. Посведочено на другим местима (Новаковић 1875: 57; Јовановић 2005: 124а, 136а, 138а, 157а).

ДАБИЖИВА (3) – Маретић за мушко име *Дабижив* каже да „to ni- је композисија какве су друге, него је јукстапосисија: ’utinam sis vivus’“ а женски облик *Дабижива* дефинише као „utinam sis viva“ (1886а:

116). Исказано је оптативно значење (значење жеље: 'да буде жив, да би /био/жив').

ДАФИНА (10) – према биљци ловор, ловорика, грч. *dáfnī*. У турским пописима бележи се у лику *Дафна* (НАДŽИВЕГИЋ, НАНДЖИЋ i др. 1972: 163г; КАТИЋ 2010: 590). Начин читања је према посведоченим примерима у домаћој грађи где се име јавља учестало. У Пећком поменику забележено је 53 пута, у Рачанском поменику 48 пута, у Крушевском поменику 29 пута итд. (НОВАКОВИЋ: 1875: 59; ЈОВАНОВИЋ 2005: 1016, 1216, 1836, итд.). Забележено и: *Дахвина*, *Дахфина*, *Давина* и *Давихна* (НОВАКОВИЋ: 1875: 58–59; ЈОВАНОВИЋ 2005: 123а, 136а, 135б, 202а).

ЈАНА (1); ЈАНКА (46) – Ова два имена, хришћанска по пореклу, посведочена су веома несразмерно – прво само једном, док је друго потврђено чак 46 пута. У непосредној су вези са мушким именом *Иван* / *Јован* које је јеврејског порекла (*Johanan*). У европске језике дошло је посредством грчког (*Joannis*) или латинског (*Jo(h)annes*). Варијанта *Јован* јавља се у српским земљама – у књижевном језику – од 12. века, али се јавља и народна варијанта *Иван*. Треба обратити пажњу да се код Срба разликују празници: *Јовањдан* (празник Сабор Св. Јована Крститеља; пада 20. јануара) и *Ивањдан* (празник Рођења Св. Јована Претече; пада 24. јула). И. Поповић је, говорећи о томе како је и којим путевима хришћанска грчка ономастика дошла до Хрвата (1958: 83–100), разматрао обе ове варијанте са освртом на ситуацију и у другим словенским земљама и међу другим словенским народима (1958: 79–80, 82, 84 итд.). Није пропустио да се осврне и на облике *Јан* и *Јанко* (1958: 84) и, логично, ми доводимо у везу женска имена *Јана*, *Јанка* из нашег извора са наведеним мушким именима. Према И. Поповићу још је Будмани утврдио да се име *Јан* јавља од 13. века, али ретко. Међутим, појављује се, мада спорадично, и у српским и у хрватским пределима (1958: 84). Настало је сажимањем *oa* > *ā*, а потврда је пољско и чешко *Јан*. Овај облик је морао доћи са запада, а лик *Јанко* Будмани изводи из лика *Јан*.

ЈАРМЕНКА (14) – Јерменка; У Вук. РЈ. Јарменка са ознаком *потен фетинае*, али и *Рменка*; У РЈА такође *Рменка*.

КАРАВИДА (1) – Поред овог извора јавља се и на другим местима. У Крушедолском поменику 3 пута и ауторка га сврстава у имена по називима боја: тур. *Кара* – црна и имена *Вида* (НОВАКОВ). Налази се у Вук. РЈ., а посведочено је и у другим поменицима, посебно

у Крушевском и Рачанском (НОВАКОВИЋ 1875: 69; ЈОВАНОВИЋ 2005). У RJA: „f. ime žensko – isporodi *Karanfila*“. У овом речнику бележи се да у Босни постоји вода која се зове *Каравида*. Ово име се јавља и у *Јаничаровим усјоменама* (Турској хроници) Константина Михаиловића из Островице. Наиме, турски султан Осман, од кога почиње династија, освајао је један град чија је господарица била нека госпођа Каравида „или Чарновида“, како стоји у овом извору. Тачније, постојале су две покрајине у које је дошао Осман са својом дружином – једна се звала Ак јазу, одн. *бело ѿисмо*, а друга, која је била недалеко, звала се *црно (ѿисмо)*. У тој „црној“ покрајини, у своме замку, живела је госпођа Каравида (ЖИВАНОВИЋ 1959: 13).

КАТА (3) – хип. од *Кайџарина*. Широко потврђен хипокористик (RJA; МАРЕТИЋ 18866: 83; КАТИЋ 2012: 590, НОВАКОВ ИТД.).

КАТАЛИНА (1) – Бележи се у поменицима, у Крушевском поменику чак 23 пута. Јавља се и у ликовима *Кайџалена*, *Кайџалиња* (НОВАКОВИЋ 1875: 69). Бележи се и у другим турским пописима (КАТИЋ 2012: 590). Тако се, на пример, звала мађарска принцеза, жена краља Драгутина, унука краља Беле IV и кћи његовог старијег сина Стефана (ИСН 1981: 352).

МАРИНА (МАРИЈА) (29) – Запис се може читати као Марина или Марија. У највећем броју случајева, у коришћеном извору, није посведочена дијакритика те се не може увек одредити коначни облик имена. У области Ниша, у сва три забележена примера, постоје дијакритичке ознаке те се, са сигурношћу, може извести облик Марина. Пописи исте територије из друге половине 15. века указују на већу заступљеност облика Марина (ВОА. TD 16: 349, 505, 584, 644, 671, 688, 719; ВАСИЋ, ЗИРОЛЕВИЋ И ДР. 1992: 186, 212, 214), док је име Марија са знатно мање дијакритичких потврда. Оба имена су скоро једнако заступљена у поменицима (НОВАКОВИЋ 1875: 77; ЈОВАНОВИЋ 2005). Постоји и могућност да у српском женском ономастикону преовладава Мара као варијанта имена, што показује и коришћена грађа из 1516. године са 16 потврда.⁵

ОЛИВЕРА (49) – У турским пописима (15–16. век) јавља се искључиво у лику *Оливира*. У поменицима потврђено у вар. *Оливера*

⁵ Уколико нема дијакритичких ознака исти запис се може читати и као *Марѿина* – име слабо посведочено у коришћеним поменицима (једна потврда). Уз једини пример имена *Марѿина* у попису из 1516. године (у области Смедерева) унета је дијакритика.

и *Олиџбра* (са „*јай*“ и без њега) (НОВАКОВИЋ 1875: 87; ЈОВАНОВИЋ 2005: 143а, 157б 190а; НОВАКОВ). Ово се име, како каже М. Пешикан, не може убројати ни у словенска ни у хришћанска имена (1984: 51/307). Облик *Олиџира* смо већ детаљније коментарисали у ранијем раду (ЈОВАНОВИЋ, КАТИЋ и др. 2012: 271, нап. 21), напомињући да би требало размислити да ли овај облик са „*и*“ има везе са гласом „*јат*“ и његовом изговорном вредношћу у неким српским областима.

ПЕЈКА (1) – Посведочено у поменицима (НОВАКОВИЋ 1875: 89) итд. Код Маретића упућивање на Petrus (Петар) (1886б: 84). У коришћеном извору 3 пута је потврђено ж. име *Пејра*. Биће да је *Пејка* хип. од *Пејра*.

ЂЕРАНА (10) – Посведочено у различитим ликовима (НОВАКОВИЋ 1875: 121–122). Могуће да је то фонетско-фонолошка и морфолошка адаптација грчке синтагме (имена): кира Ана (*Ђирана*) (НОВАКОВИЋ 1875: 122). Јавља се и у пописима са источних терена (нпр. околина Пловдива). Поред реченог, потребно је имати у виду сведочанство Рачанског поменика (ЈОВАНОВИЋ 2005), који за ово име пружа неколико десетина потврда са почетним *К*:- *Кђерана*, што би била изведеница од *кђи*, *кђери*, са доцнијим упрошћењем *Кђерана* > *Ђерана* као и код саме именице (*кђи*, *кђерка* > *ђи*, *ђерка*). Посведочено је и презиме *Ђеранић* (ЛОМА 2005: 466).

ФРУГИНА (1) – Према Фрузи, ‘Франци, Французи’. Изворни лик био би *Фругиња*. У поменицима се бележе разне варијанте: *Фругиња*, *Фругина*, *Проугиња*, *Вругина*, *Фругиња* (НОВАКОВИЋ 1875: 51, 92, 110).

IV. Имена недовољно јасне (или потпуно непрозирне) етимологије

ВЛАЈА (1) – посведочено једном у дефтеру. Као женско име код Маретића (1886б: 85); вероватно хип. од *Владисава*; ово име у овом дефтеру има 12 потврда.

ВОЛНА (1) – У Пећком поменику (НОВАКОВИЋ 1875: 61) налази се 6 пута. Можда је хип. од Воинџг – име посведочено код Грковић (1986: 58).

ВРАНКА (1) – Могуће је да је то вар. од *Хранка* > *Ранка*. Код Новаковића посведочена је млађа вар. *Ранка* (1875: 96). У РЈА налазимо презиме *Вранковић*.

ДЕЈА (2) – Потврђено је мушко име *Дејко*, хип. од *Деја* < *Десислав* (ГРКОВИЋ 1986: 77). Потенцијално је могуће и женско име *Десислава*, хип. *Деја*.

ДЕЈНА (1) – Можда ово име треба повезати са *Деја* (хип. ж.).

ДИКА (3) – У РЈА потврђено је име *Дикосава*. Једна потврда овог имена налази се у Крушедолском поменику, док се *Дика* са две потврде налази у Крушедолском а једна у Пећком (НОВАКОВИЋ 1875: 59). Рачански поменик има једном само *Дикосава* (ЈОВАНОВИЋ 2005: 127б). Треба прихватити да је овај хипокористик од *Дикос(л)ава*.

ДОКА (3) – Код Маретића налазимо *Дока* са ознаком *fet.* као могућ хип. од Доброслав, *Dositheus* итд., одн. *Доброслава* итд. (1886б: 83). У поменицима бележи се и *Дока* и *Дука* (име се може прочитати на оба начина); нпр. Рачански поменик има 7 пута *Дука* (ЈОВАНОВИЋ 2005: 47б, 106б, 114а, 117б, 120а, 136а, 204б) и једном *Дока* (ЈОВАНОВИЋ 2005: 135б). У Пећком поменику налазимо 2 пута *Дока* и 3 пута *Дука* итд. (НОВАКОВИЋ 1875: 60, 62). У поменицима *Дука* се јавља искључиво као мушко име, што одређује начин читања имена као *Дока*. У РСА забележено је име *Докна* као хип. од *Јевдокија* и презиме *Докнић*.

ДОЈКА (2) – У Крушевском и Врдничком поменику убележена је по једна потврда имена *Дојка* (НОВАКОВИЋ 1875: 60). Према мишљењу А. Ломе могло би бити хип. од *Радојка*, али је могуће да је и од глагола *дојийи*.

ЈАРХА (1) – Јавља се и у ликовима *Јарха* (једном) али и у ликовима *Јархида*, *Јарида*, хип. *Јахра* (НОВАКОВИЋ 1875: 115; ЈОВАНОВИЋ 2005: 122б, 134а, 194б, 203а, 206б). У РЈА и Вук. РЈ. јавља се са испалим *х* : *Јарида*. Тешко је докучити етимологију па се не може рећи ни који је облик изворнији – са *-хр-* или са *-рх-*.

КАЛА (1) – Потврђено је код Љ. Стојановића, у Григоровичевом поменику (1890). *Калина* је често име у поменицима (НОВАКОВИЋ 1875: 69; ЈОВАНОВИЋ 2005); у овом дефтеру забележено је 18 пута. *Кала* је највероватније хип. од *Калина*.

КОСА (1) – Јавља се код Новаковића 2 пута (1875: 71). У Рачанском поменику потврђено је по 3 пута име *Коса* и *Косана* (ЈОВАНОВИЋ 2005: 99а, 117б, 142б, 167а, 188а, 206б). *Коса* би могао бити хип. од потврђеног *Косана*.

МЕОНА (2) – Према начину читања могућа је и варијанта *Меуна*. У оба случаја се ради о скраћеном облику женског имена *Симеона* / *Симеуна*.

НЕГНА (1) – Код Грковић (1986: 138) потврђен је патр. или матр. НЊГНИКЪ од непотврђеног имена НЊГНА. Ово име спада у стари словенски антропоним. Јавља се и на бугарском терену. Може се претпоставити да је изворни лик био *Negna, хип. од *Ne-gnĕvъ (ОГЛЕДНА СВЕСКА 1998: 60).

ОЛЕНКА/ОЉЕНКА (1) – Овакво име поменици не бележе. Само као могућност – упућујемо на име *Олга*, које није потврђено у поменицима; у Крушедолском поменику забележено је име *Олица* (једанпут) (НОВАКОВИЋ 1875: 87; НОВАКОВ).

РАЈА (5) – Посведочено је име (по свој прилици хипокористик) као мушко, од *Радисав* (МАРЕТИЋ 1886б: 85). На основу савременог стања ово би могао бити хип. и од женских имена: *Рада* (потврђено 39 пута у нашем дефтеру), *Радика* (једна потврда), *Радица* (једна потврда).

РАЈКА (2) – посведочено 2 пута, в. *Раја*. У Рачанском поменику посведочено је име Рајка (ЈОВАНОВИЋ 2005: 125б, 179б, 183а, 200а).

РУХНА (1) – Јавља се само једанпут у нашем дефтеру. У поменицима не налазимо потврде као ни код Маретића. У Призренском дефтеру (КАТИЋ 2012: 590) налазимо ово име у лику *Рукна*. Етимологија нејасна.

САХ(И)НА (1) – Према Маретићу (1886б: 78) у вези је са апелативом *сесѿра* (в. СЕЈА). Може се навести да је у Крушедолском поменику посведочено име *Сехна*, такође нејасно (НОВАКОВИЋ 1875: 100; НОВАКОВ).

СЕЈА (1) – По свој прилици је хипокористик од *сесѿра*. Овај хипокористик (*сеја*, поред *селе*) ауторка овог рада је више пута чула у Ресави. Код Маретића (1886б: 78) налазе се потврде типа: *Сека*, *Секана*, данас презиме *Секић*. Такође, потврђено је мушко име *Сестронја* (ГРКОВИЋ 1986: 170).

СТАХНА (1) – У поменицима нема овог имена. Можда је хип. од *Сѿанислава* (?). У поменицима налазимо *Сѿака* и муш. име *Сѿако* (НОВАКОВИЋ 1875: 103).

СТРУЈА (1) – Бележи се у поменицима, нпр. три пута у Рачанском поменику (ЈОВАНОВИЋ 2005: 156б, 157а, 159а). Код Маретића нема; у РЈА бележи се *Струја* са ознаком *f.* и топоним – име папњака у Врањском округу у Србији. У 14. веку, властелинка Струја, жена жупана Петра Брајана, ктитора Беле цркве Каранске (ЂОРЂЕВИЋ 1994: 140).

V. Неке особености женских имена у овом дефтеру

У коришћеном дефтеру из 1516. године бележи се само суф. *-сава*. У питању је изворно композициони елемент сложених имена *-слава*, и тек секундарно се може дефинисати као суфикс. То значи да је доследно спроведена штокавска варијанта *-сава* која је одлика и народног говора (ПЕШИКАН 1984: 37/293; ЈОВАНОВИЋ, ЈАКОВЉЕВИЋ 2015: 113); неколико примера: *Белосава*, *Бранисава*, *Видосава*, *Вићосава*, *Вукосава* итд. По учесталости су најчешћа имена: *Радосава* (24), *Видосава* (23), *Сћанисава* (16), *Сћојисава* (13) *Владисава* (11). Сва остала крећу се у распону од 1 (нпр. *Берисава*) па до 6 (нпр. *Белосава*).

Известан број имена потиче од назива биљака, нпр.: *Вишња* (12), *Дафина* (10), *Јаглика* (2), *Јагода* (1), *Кућина* (2), *Ружа* (24), *Цвеша* (2), *Цвешана* (2). Име *Ружа* је најучесталије. Име *Јела* јавља се 21 пут. По свој прилици је према дрвету јели. У народним песмама се девојка висока и витка веома често упоређује са јелом; има и мишљења да је то хипокористик од *Јелена*.

Јављају се и имена по животињама, али у сасвим малом броју, нпр.: *Вучица* (5). Још неколико изведеница је од основе *вук-*: *Вуја* (2), *Вукава* (1), *Вукосава* (2), *Вукиа* (1). Очигледно је да основа *вук-* није била нарочито популарна у творби женских имена – само за *Вучица* има 5 потврда; за остала по једна или две потврде. Р. Бошковић детаљно анализира однос *вук-вучица* као пример грађења *именице од именице* помоћу моционог суф. *-ица* (пример *именичке* моције; *именица* **vьlci*: *vьlkъ* > *vьlčica*) (1978: 62–64, 71 и даље).

* * *

У овом (и не само у овом) дефтеру јавља се једна веома занимљива категорија именована, тачније бележења удовица, која у нашем дефтеру није бројна, али је треба поменути јер указује на одређене, пре свега социолошке, а онда и лингвистичке моделе, који изражавају статус жене у оквиру породице, рода, племена.

Више је таквих начина бележења и несумњиво да ова проблематика захтева посебно истраживање и обраду; ми ћемо навести оне начине бележења који су уочени у досадашњим истраживањима турских пописа на српској етничкој територији.

1) Удовице бележене ѿд сојсѣвеним именом

Први тип: удовица се бележи само под својим именом: нпр. *удовица Оливера*; *удовица Јована* итд. Ово је врло чест начин бележења.⁶

Други тип: удовица се бележи под својим именом уз додатак мужевљевог: *удовица Милица, Ђурина жена (bîve Milica zen-i Gÿra)* (ВОА. TD 1007: 24) и даље: *удовица Ружа, Оливерова жена; удовица Бела, Радованова жена* (ВОА. TD 1007: 97, 144) итд.⁷ У нашем извору више од половине укупног броја удовица убележено је на овај начин (511 пута).

Трећи тип: удовица се бележи под својим именом уз додатак мужевљевог занимања. Овај тип је посведочен на веома малом узорку (свега пет примера), али указује на још један образац бележења удовица: *удовица Бела, ѿѿѿова жена (bîve Bela zen-i pop)* (ВОА. TD 1007: 15), *удовица Оливера, ѿѿѿова жена* (ВОА. TD 1007: 164, 440) итд. Сличан тип одређивања имена жене посведочен је у Рачанском поменику: *Вујица, ѿѿѿадија Јакова ѿѿѿа* (ЈОВАНОВИЋ 2005: 174а).

Четврти тип: удовица је убележена под својим именом, уз додатак имена (занимања) сина; у попису из 1516. године забележена су четири таква примера: *удовица Добра ѿѿѿова мајка (bîve Dobra tâder-i pop)* (ВОА. TD 1007: 370), *удовица Рада Дабижживова мајка* (ВОА. TD 1007: 429), *удовица Владисава Пејикова мајка* (ВОА. TD 1007: 524), *удовица Бела Дујина мајка (vâlîde)* (ВОА. TD 1007: 153). У истоветном облику и у ранијим пописима, нпр. Смедеревски санџак (1477): *удовица Влахиња Ненадина мајка* (ВОА. TD 16: 335), *удовица Вучица Радичева мајка* (ВОА. TD 16: 330), *удовица Рада Јованова мајка* (ВОА. TD 16: 335) итд.

⁶ У пописима области Бранковића (1455), Браничевског вилајета (1467), Скадарског санџака (1485) све удовице су пописиване према шеми: *удовица Мара (bîve Mara)*, *удовица Оливера* итд.

⁷ На исти начин и у ранијим пописима, нпр. Смедеревског санџака (1477): *удовица Бела/Бјела (Бијела) Сѿѿѿанова жена* (ВОА. TD 16: 309); *удовица Јарменка Мркишина жена* (ВОА. TD 16: 330); *удовица Јелена Вукашинова жена; удовица Романа Радичева жена* (ВОА. TD 16: 612); област око Звечана, Босански санџак (1489): *удовица Милица Пријездина жена* (ВОА. TD 24: 124) итд.

II) Удовице бележене без свог имена

Први тип: не уписује се удовичино име, али се додаје име мужа. У нашем дефтеру посведочен је само један пример оваквог бележења: *удовица Јованова жена*. Међутим, овакав тип навођења није превише чест, али није био ни неуобичајен у другим пописима из 15–16. века на ширем простору. Овакав начин бележења указује на чињеницу да је у одређивању статуса удовице значајну улогу имао њен преминули муж, чију је имовину наслеђивала, те је било довољно да се њен статус одреди према кући домаћина, у којој је живела.

Ево неколико примера: област Бранковића (1455): *удовица Радихнина жена* (*bīve zen-i Radihna*) (HADŽIBEGIĆ, HANDŽIĆ i dr. 1972: 26v), *удовица Радислављева жена* (HADŽIBEGIĆ, HANDŽIĆ i dr. 1972: 114v), *удовица Радованова жена* (HADŽIBEGIĆ, HANDŽIĆ i dr. 1972: 128v) итд. Област Браничево (1467): *удовица Николлина жена*; *удовица Радојева жена* (СТОЈАКОВИЋ 1987: 162) итд.

Други тип: удовица се наводи без сопственог имена, али се ближе одређује према мужевљевом занимању. Овај тип није посведочен у нашем попису, али потврђен је у другим. Треба поново истаћи да је овим начином бележења важније било одредити удовицу према друштвеном статусу њеног мужа, него њу обележити сопственим именом. Ови примери чине изузетке и имају пуно значење на микронивоу, где су такве особе биле опште познате локалној заједници; нпр. у области Бранковића 1455. године налазимо: *удовица ѿоѿадија* (тј. попова жена) (HADŽIBEGIĆ, HANDŽIĆ i dr. 1972: 4v, 183v, 215v); у Смедеревском санцаку (1477): *удовица ѿоѿадија*⁸ (ВОА. TD 16: 309, 331, 484, 670); истоветно у Скадарском санцаку (1485), у области Пећ: *удовица ѿоѿадија* (ВОА. TD 17: 10, 14) итд.

Трећи тип: удовице се наводе у скраћеном облику, без сопственог имена – њега замењује занимање/статус: оновремени обичаји и препоруке захтевали су да се жене, после мужевљеве смрти, повлаче у манастире и да примају монашки завет. Тако се срећу примери типа: *удовица калуђерица* (HADŽIBEGIĆ, HANDŽIĆ i dr. 1972: 31r, 78r, 162r). Поменути примери нису посведочени у попису Смедеревског санцака из 1516. године.

⁸ Посведочена су три начина писања у арапској графици: (*bīve*) *popadiya*, *paradiya*, *baradiya* (попадија).

III) Удовице се бележе без свог имена – одређују се према имену мужа или родовском презимену, уз одређену творбену адапацију, што је замена за њено лично име

У дефтеру из 1516. године налазимо два примера грађена помоћу суфикса *-ача* и оба су из уже области Смедерева.

Први пример је *Миловача (Миловац)* (удовица *Миловача*, одн. *Миловчева* или *Милова удовица*) (ВОА. TD 1007: 117). У изворима добро је потврђено мушко име *Мило*, нпр. у RJA дефинише се као „*muško ime od mila kao i Milan*“. Такође је у истом извору потврђено име *Миловац* као хипокористик (као и: *Милан, Милош*) са примером: *Миловац Јовановић* (RJA). Презиме *Миловац* потврђено је у Хрватској у 16. веку. Такође у RJA налази се потврда из Љ. Стојановића, али са напоменом да Стојановић вели како се не може „разабрати“ да ли је то име или презиме. Потврђен је и топоним *Миловача* у ужичком округу (*Livada kod Milovače*). И како би се, најзад, по нашем мишљењу протумачило именовање *Миловача*? Онако како смо рекли на почетку: *Миловчева удовица*, или жена чији се покојни муж звао *Мило*.

Р. Бошковић, говорећи о наставцима *-ача* (и *-ара*) истиче да се у српскохрватском језику од овог наставка граде именице „и од глаголских, и од придевских и од именичких општих делова; дакле, у морфолошком погледу његова употреба у овом језику није ничим ограничена“ (1978: 156). Очигледно да у својој грађи није имао и антропонимијски материјал овога типа па о овоме није ни говорио.

Други пример је *Симовача (Симовац)*, (удовица *Симовача*, одн. *Симовчева* или *Симова удовица* такође из околине Смедерева (ВОА. TD 1007: 16). У RJA налазимо потврђено име *Симо*; то би био хипокористик од *Симеон*. Упућује се на *Сима, Симко, Симша*, вок. је *Симо*. Нема потврде за облик *Симовац* (име или презиме; нема га ни Маретић), али је потенцијално могућ па сматрамо да треба прихватити објашњење као и у првом случају.

Овакво именовање жена, у овом случају удовица, упућује нас на формуле типа: *Гојковица, Хасанагиница (Гојкова жена, Хасанагина жена)* који су опште познати а код Вука, у народним песмама, налазимо доста оваквих примера: Платно бели млада *Јанковица* / И са њоме заовица Јана (ПЈЕСМЕ 1975: 405) „Тужно тужи *Алајбеговица* / *Алајбегу* крај десна колена... (ПЈЕСМЕ 1975: 219); Пошетао бего Јован Бего / Испред двора *Радул-беговице* (ПЈЕСМЕ 1975: 233). Из ових примера је јасно да је реч о женама чији су мужеви: *Јанко, Алајбег, Радул-бег*. У статусном погледу оне су важне као жене одређених

важних личности, чија су имена позната и оне су значајне у друштву првенствено као супруге тих личности, а њихово лично име у овом случају није важно па се и не спомиње. Језик је, дакле, нашао начина да искаже нешто што је била друштвена стварност.

А из области Браничева бележимо такође један од начина да се женска особа (у нашем случају опет удовица) идентификује помоћу антропонимијске формуле која користи родовско презиме (у генитиву) које ће заменити њено лично име. Таква су два примера из нашег пописа. Први је пример *Беладића* (одн. *удовица Беладића, удовица из рода Беладића*, она која се удала у род, у кућу *Беладића*) (ВОА. TD 1007: 353). РСА даје порекло овог презимена: *белада* ж (тал. покр. *velada*) *врсиа гуњића; исї. веледун.* / *Беладе* су се ... прозвале тако по неком претку (можда *Ћепури*), „који је донио из свијета некакав бијели гуњић, што се зове *белада*“ (РСА). Забележено је презиме *Беладиновић* (*Бјеладиновић*).

Исто објашњење односи се и на други пример, на родовско презиме *Пријездић* (одн. *удовица Пријездића, удовица из рода Пријездића*, она која се удала у род, у кућу *Пријездића*) (ВОА. TD 1007: 377). Име *Пријезда* потврђено је у великом броју и у нашим изворима па се на њему не треба посебно задржавати.

IV) Женске особе, у овом случају ћерке, уз своје лично име ближе се одређују и својим родовским (одн. њородичним) њрезименом

И за овај начин ближег одређивања (генитивна формула) не само удовица (жена), него и кћери има потврда код Вука, у народним песмама, али оне носе и лично име: „на силу га оженила мајка, / оженила *Фатом Ајлагића*“ (ПЈЕСМЕ 1975: 93); „Љепшом ће те оженити мајка, / Л’јепом *Фатом, Ајлагића златом*“ (ПЈЕСМЕ 1975: 250); „*Везак везла Љубовића Фате...*“ (ПЈЕСМЕ 1975: 485). И ово је друштвени феномен који би вредело детаљније истражити. Последњи дати пример се не изводи из корпуса коришћене турске грађе пошто се она односи само на удовице, али заслужује да се истакне.

На крају, можемо да сведемо следећа опажања: Репрезентативан број женских имена у овом дефтеру (144) сведочи нам: 1) највећи број имена је словенског порекла; 2) кад је реч о творбеном поступку композита са сегментом *-с(л)ава* јављају се у штокавској форми *-сава* (*Белосава, Бранисава, Видосава* итд.); 3) такође су заступљена и имена по животињама и највећи је број твореница од основе *вук-*, међутим ова основа није била нарочито продуктивна. Налазимо по

једну или две потврде, а једино за име *Вучица* има пет потврда. Оно пак што треба истаћи као нарочито значајно у овом дефтеру, и не само у овом, јесте именовање, тачније речено, бележење удовица према имену мужа, породице или племена. На српској етничкој територији I. а) удовице се бележе под сопственим именом, нпр. *удовица Оливера*; б) удовице се бележе под својим именом уз додатак мужевљевог нпр. *удовица Милица Ђурина жена* ц) удовица се бележи под својим именом уз додатак мужевљевог занимања нпр. *удовица Бела ѿйова жена*, и најзад д) удовица се бележи под својим именом уз додатак имена (занимања сина) нпр. *удовица Добра ѿйова мајка*; *удовица Рада Дабиживова мајка*; II. а) удовице се бележе без сопственог имена, нпр. *удовица Јованова жена*. В. детаљније под III. нпр. *Мировача (удовица Мировача, односно Милова удовица)* или *Симовача (удовица Симовача, односно Симова удовица)*. Упућујемо и на имена по мужу, и сада у неким ситуацијама важеће нпр. *Гојковица, Хасанагиница, Јанковица, Алајбеговица* итд. У области Браничева посведочена су два примера где се женска особа, опет удовица, идентификује помоћу антропонимијске формуле која користи родовско презиме (у генитиву), што ће бити замена за њено лично име. Први је пример удовица *Беладића*, односно удовица из рода *Беладића*, удата у род *Беладића*. Други је пример удовица *Пријездића*, удата у кућу *Пријездића*.

Прилог: I. Списак женских имена
у Смедеревском санцаку 1516. године

	Укупно:	Браничево	Левач	Маглич	Рудник	Смедерево	Ниш
Бала	2			2			
Бела	27	3		2	11	8	3
Белана	28	3	1	2	4	4	14
Белосава	6	2	1			2	1
Берисава	1						1
Богдана	3					2	1
Богосава	4				1		3
Бојана	3	3					
Бојисава	2	1	1				
Борика	1			1			
Бранисава	3				2		1
Велика	1						1
Весела	1						1
Вида	9						9
Видосава	23	4	1	4	3	4	7
Витка	1						1
Витосава	2			1			1
Вишња	12	1			1		10
Вишосава	1			1			
Влада	9				3	3	3
Владана	1						1
Владехна	1	1					
Владисава	11	1	1	1	1	1	6
Влаја	1						1
Војна	1			1			
Вранка	1						1
Вуја	2	1					1
Вукава	1	1					
Вукосава	2		2				

	Укупно:	Браничево	Левач	Маглич	Рудник	Смедерево	Ниш
Вукша	1			1			
Вучица	5		1	1	2		1
Гркиња	1						1
Дабижива	3						3
Дамјана	2						2
Дана	1					1	
Даница	5	1					4
Дафина	10	1			1	2	6
Дева	2	1					1
Деја	2						2
Дејна	1				1		
Денча	1			1			
Дива	1	1					
Дивна	1				1		
Дика	3			1		2	
Дикла	2						2
Дмитра	6	1	2	1	1		1
Добра	11	1	2	1	1		1
Добрасава	1						1
Добрица	3	1				2	
Добросава	3			1			2
Доја	6	1					5
Дојана	1				1		
Дојка	2						2
Дока	3		1			1	1
Драгана	7	1			3	1	2
Драгна	2					1	1
Дубока	1			1			
Душана	1					1	
Ђура	1						1
Ђурисава	1					1	
Живка	1						1

	Укупно:	Браничево	Левач	Маглич	Рудник	Смедерево	Ниш
Јаглика	2	1					1
Јагнија	1						1
Јагода	1						1
Јана	1		1				
Јанка	46	7	4	4	4	11	16
Јарха	1						1
Јарменка	14	1					13
Јасна	7	2	1	1			3
Јела	21	2			4	9	6
Јелача	1				1		
Јелена	11			1	1	1	8
Јерина	10	4	1	1			4
Јована	46	2	6		4	19	15
Јовихна	2					2	
Јовчица	2				2		
Јовша	1					1	
Кала	1					1	
Калина	18	1	1			2	14
Каравида	1						1
Ката	3				2		1
Каталина	1			1			
Коса	1					1	
Кошута	3	1				1	1
Купина	2	1				1	
Љуба	3						3
Љубисава	2				1		1
Мала	1	1					
Малина	1					1	
Мара	16			1	9	3	3
Марика	2					2	
Марина	29			3	4	19	3
Марта	1					1	

	Укупно:	Браничево	Левач	Маглич	Рудник	Смедерево	Ниш
Мартина	1					1	
Милинка	1					1	
Милица	105	9	4	8	19	35	30
Милосава	3	1			2		
Мома	1		1				
Меона	1			1			
Негна	1						1
Недељка	16		1			1	14
Николаја	1				1		
Оленка	1					1	
Оливера	49	7		6	10	12	14
Остоја	1						1
Пејка	1				1		
Петка	1	1					
Петра	2					2	
Петруша	4						4
Продана	1						1
Рада	39	3	1		5	10	20
Радика	1					1	
Радица	1						1
Радосава	24	1	3	4		2	14
Радосала	1						1
Радуша	1	1					
Раја	5						5
Рајка	2						2
Рахна	2						2
Ружа	24	2		4	1	6	11
Руменка	2						2
Рухна	1						1
Сахна	1				1		
Сеја	1					1	
Смољана	1				1		

	Укупно:	Браничево	Левач	Маглич	Рудник	Смедерево	Ниш
Стајка	3						3
Стана	12			1	3	3	5
Станија	1						1
Станисава	16	3		3	2	1	7
Станица	6			1	3	2	
Стахна	1						1
Степана	1					1	
Стоја	2	1		1			
Стојана	17	1	1			4	11
Стојисава	13	3	1	1	6	1	1
Стојка	5						5
Стојна	1			1			
Струја	1						1
Тиосава	1	1					
Тодора	48	9	4	3	7	8	17
Ђерана	10				2	3	5
Фругина	1						1
Цвега	2				2		
Цветана	2						2
Укупно	942	96	40	69	138	208	391

Литература

- Бошковит, Радосав. *Одабрани чланци и расправе*. Титоград: ЦАНУ, 1978.
- Вук. Рј.: Карацић Стефановић, Вук. *Српски рјечник (истумачен њемачкијем и латинскијем ријечима)*. Друго издање. Беч, 1852.
- Грковић, Милица. *Имена у Дечанским хрисовуљама*. Нови Сад: Институт за јужнословенске језике Филозофског факултета, 1983.
- Грковић, Милица. *Речник имена Бањског, Дечанског и Призренског властелиниста у XIV веку*. Београд: Народна књига, 1986.
- Ђорђевић, Иван. *Зидно сликарство српске властеле у доба Немањића*. Београд: Филозофски факултет, 1994.

- ЗИРОЈЕВИЋ, Олга. *Турско војно уређење у Србији (1459–1683)*. Београд: Историјски институт, 1974.
- ИСН: *Историја српског народа*. Књ. 1. Београд: Српска књижевна задруга, 1981.
- ЈОВАНОВИЋ, Гордана. Власи милешевски у попису санџака вилајета Херцеговина из 1477. године. *Међународни научни скуп Осам векова манастира Милешева. Зборник радова II*. Милешева: Епархија милешевска Српске православне цркве, 2013: 11–19.
- ЈОВАНОВИЋ, Гордана, Татјана Катић и Александар Јаковљевић. Поређење хришћанских и словенских имена у дечанској области на основу турског пописа из 1485. године и дечанских хрисовуља. *Дечани у светилу археографских истраживања*. (Татјана Суботин Голубовић, ур.). Београд: Народна библиотека Србије, 2012: 267–284.
- ЈОВАНОВИЋ, Гордана и Александар Јаковљевић. Топонимија са освртом и на антропонимију у области Горња Ресава у првој половини 16. века. *Средњи век у српској науци, историји, књижевности и уметности VI*. Деспотовац 2015: 105–118.
- ЛОМА, Александар. *На именованим врелима II. Осврт на нова издања старосрпских извора*. Ономатолошки прилози 18 (2005): 457–471.
- НОВАКОВ, Драгана. *Филолошка и ономајолошка анализа њоменика манастира Крушедола* (необјављена докторска дисертација).
- ОГЛЕДНА СВЕСКА. (уредник: П. Ивић; аутори: М. Бјелетић, Ј. Влајић-Поповић, П. Ивић, А. Лома, Б. Сикимић, С. Петровић). Београд: Етимолошки одсек Института за српски језик САНУ, 1998.
- ПЕШИКАН, Митар. *Зейско-хумско-рашка имена на њочетку њурскога доба*. Београд: САНУ, 1984.
- ПОПОВИЋ, Иван. Хришћанска грчка ономастика у Хрвата. *Зборник радова*. Књ. 59. *Визанџолошки ињстџиџуџи*. Књ. 5. Београд: САН, 1958: 83–100.
- РСА: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 1959–.
- MARETIĆ, Tomislav. O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba. *Rad JAZU*, 81, (1886): 81–146.
- MARETIĆ, Tomislav. O narodnim imenima i prezimenima u Hrvata i Srba. *Rad JAZU*, 82, (1886): 69–154.
- RJA: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika JAZU*. Zagreb: Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti, 1880–1973.

Извори

- ВАСИЋ, Милан, Олга Зиројевић и Александар Стојановски. Попис Нишког кадилука из 1498. године. *Њоменик 131. Одељење ињтџоријских наука*. Књ. 7. Београд: САНУ, 1992: 97–220.
- ЖИВАНОВИЋ, Ђорђе. *Констџанџин Михаиловић из Осџпровице: Јаничарове усџомене или Турска хроника*. Београд: САНУ 1959.

- ЈОВАНОВИЋ, Томислав. *Поменик манасџира Раче*. Бајина Башта: Фондација Рачанска баштина, 2005.
- КАТИЋ, Татјана. *Ойширни њојис Призренског санџака из 1571. године*. Београд: Историјски институт 2010.
- НОВАКОВИЋ, Стојан. Српски поменици XV–XVIII века. *Гласник Српског ученог друштва*, 42 (1875): 1–153.
- ПЕШИКАН, Митар и Душанка Бојанић. Попис заорјенског племена Риђана с краја XV века. *Зборник за оријенталне студије* 1. (Р. Самарцић, ур.). Београд: САНУ, 1992: 57–92.
- ПЕСМЕ. Вук Стеф. Караџић, *Српске народне њјесме* I. Београд: Просвета 1975.
- СТОЈАНОВИЋ, Љубомир. *Стјари српски хрисовуљи, акџи, биографије, лејџојиси, џијџици, џоменици, зајиси и др.* Споменик III. Београд: СКА, 1890: 1–226.
- ВОА. TD 16: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul. *Tapu Tahrir Defteri* 16.
- ВОА. TD 17: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul. *Tapu Tahrir Defteri* 17.
- ВОА. TD 24: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul. *Tapu Tahrir Defteri* 24.
- ВОА. TD 1007: Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul. *Tapu Tahrir Defteri* 1007.
- HAĐŽIBEGIĆ, Hamid, Adem Handžić i Ešref Kovačević. *Oblast Brankovića. Opširni katastarski popis iz 1455. godine*. Knj. 2. Sarajevo: Oriјentalni institut 1972.
- СТОЈАКОВИЋ, Momčilo. *Braničevski teŧter. Poimenični popis pokrajine Braničevo iz 1467. godine*. Beograd: Istorijски institut, 1987.

Гордана М. Њованович, Срджан Д. Катич, Александр М. Јковлевич

СЕРБСКЕ ЖЕНСКЕ ИМЕНА В НАЧАЛЕ 16-го ВЕКА
(НА МАТЕРИАЛЕ ПЕРЕПИСИ НАСЕЛЕНИЯ СМЕДЕРЕВСКОГО
САНДЖАКА 1516 г.)

Резюме

Переписные списки (дефтеры) османского периода содержат довольно большое количество женских имён. Этот важный антропонимический материал представляет собой ценное социологическое, этнографическое, языковедческое и историческое свидетельство о судьбах населения сербских земель, охватываемых османскими переписями. Что же касается сербских источников, женские имена начинают встречаться в сколько-нибудь значительной мере только в помянниках более позднего времени (16–17 в.), тогда как старшие монастырские грамоты фиксируют почти исключительно – мужские.

Османская перепись 1516 г. насчитывает имена 942-х женщин-вдов, стоявших во главе дома, т.к. в хозяйстве по той или иной причине отсутствовали взрослые мужчины. Их имена наглядно показывают, что среди населения Смедеревского санџака – а то же самое отмечается в остальных областях, обитаемых сербами –

использовалась древняя, славянская (сербская) антропонимика, в значительной мере преобладавшая над христианской.

Ключевые слова. Женские имена, образование женских имен, обычаи именования женщин, самые частотные женские имена, турецкие переписные списки (дефтеры), помянники.

Gordana M. Jovanović, Srđan D. Katić, Aleksandar M. Jakovljević

SERBIAN FEMININE NAMES IN THE EARLY 16TH CENTURY
(BASED ON THE 1516 CENSUS OF THE SMEDEREVO SANJAK)

Summary

A large number of feminine names can be found in Ottoman census books (*def-ters*). These anthroponymic materials provide important sociological, ethnographic, linguistic and historical evidence of the population of Serbian areas included in the census. As for the Serbian sources, feminine names start to appear largely in the commemoration books (*pomenici*) of a later date (16th–17th centuries), whereas the earlier monastery charters almost exclusively list masculine names.

The 1516 Ottoman Census contains the names of 942 women – widows who were taxpayers, because, for one reason or another, there were no males in their households. Their names undeniably show that the population in the Smederevo Sanjak – and the same phenomenon may also be observed in other areas populated by the Serbs – relied on the ancient Slavic (Serbian) onomasticon, which significantly prevailed over Christian names.

Keywords: feminine names, formation of feminine names, custom of appointing female, most common feminine names, Ottoman census books (*def-ters*), commemoration books.

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)
UDK: 811.163.41'373.2:271.2
COBISS.SR-ID: 230979084
DOI: <https://doi.org/10.2298/JF11702059L>
Примљено: 28. новембра 2016.
Прихваћено: 31. јануара 2017.
Оригинални научни рад

РУЖИЦА С. ЛЕВУШКИНА*
Институт за српски језик САНУ

ТЕРМИНИ ИЗ СФЕРЕ ПРАВОСЛАВНЕ ДУХОВНОСТИ У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ**

У раду се говори о терминологији сфере православне духовности. Најпре се наводе аутору позната досадашња истраживања и достигнућа из ове области, она се сумирају и истичу се главни закључци. Дата терминологија савременог српског језика дели се на терминосистеме и подсистеме, од којих се најважнији семантички описују и детаљније. На крају се наводи и која су истраживања из ове области потребна убудуће да би се постигло да терминологија сфере православне духовности буде у потпуности инвентаризована и описана са разних лингвистичких аспеката, чиме би, истовремено, и српска (тео)лингвистика, а могуће и терминологија као засебна дисциплина, биле проширене и обогаћене новим достигнућима.

Кључне речи: терминологија сфере православне духовности, терминосистем, српски језик, Црква, свештенство, црква, синонимски низ, полисемија

0.1. Изучавањем терминологије језика религије баве се лингвисти појединих словенских земаља активније три последње деценије (подробнији библиографски списак ових истраживања в. нпр. у Кончаревић 2015а, 73–74, Кончаревић 2016, а о достигнућима украјинских лингвиста на овом пољу в. и Гадомский 2013). То се чини у различитим земљама (најактивније у Пољској, Русији и Украјини) и у различитим универзитетским центрима, користе се разни приступи и методологије истраживања, и долази се независно

* ruzica.bajic@isj.sanu.ac.rs; ruzica9352@hotmail.com

** Рад је настао у оквиру пројекта 178009 *Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, који у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

често и до сличних резултата. У уводном делу покушаћемо да представимо нека од ових истраживања и да издвојимо оно што им је заједничко. Према потреби указаћемо и на оно што су, по нашем мишљењу, недостаци у овим истраживањима. Циљ нам је да најпре дођемо до одређеније представе о томе шта се конкретно постигло у овој области и шта је оно што још предстоји да се уради.

0.2. У другом делу рада покушаћемо да терминолошку лексику из сфере православне духовности у српском језику ограничимо, дефинишемо и класификујемо у терминосистеме и лексичко-семантичке групе и да предложимо да се у овако постављеним оквирима дата лексика изучава даље, са творбеног, нормативног, етимолошког, лексичког, семантичког и других аспеката науке о језику. Један део терминолошке лексике размотрићемо детаљније с појединих од наведених аспеката. При класификовању користићемо методе формалне логике, теорије класификације и опште теорије система. Сматрамо да ће комплетан лингвистички опис ове терминологије донети србистици нова открића, помоћи у лексикографском опису ове лексике, а у крајњој инстанци омогућити боље разумевање семантике ових лексема. Потребан је, дакле, својеврстан списак даљих истраживања и њега ћемо покушати да дамо на крају.

1.0. Постоји много дефиниција терминологије¹ (в. нпр. САВРЕЉ 1998: 36; АВЕРБУХ 2006: 17; ДРАГИЋЕВИЋ 2007: 20; ЛЕЙЧИК 2012: 116). Оне се свODE на суштину према којој терминологија као лингвистичка дисциплина проучава системе специјалне номинације који се користе у некој предметној области. Термини су најчешће неразумљиви неупућенима у одређену област. Са сфером православне духовности умногоме то није случај. Наиме, многе терминолошке лексеме из ове сфере знају и користе не само професионалци већ и било који говорник српског језика православне вероисповести који бар понекад иде у храм, исповеда се и причешћује, слави крсну славу, крштен је и венчан у Православној цркви и слично. Правилно је примећено да *за* (велику – прим. наша) *већину људи вера није професија* (БУГАЕВА 2008: 29).

1.1. Бавећи се терминолошким апаратом теолингвистике као једне од дисциплина науке о језику, Гадамски (2008: 262–264; 2013: 46–47) је утврдио да се терминологија језика религије назива раз-

¹ У српском језику овом лексемом означава се како „скуп, систем назива у некој научној области, струци и сл.“ (рус. *терминология*), тако и „лингвистичка дисциплина која се бави истраживањем термина и скупова термина“ (рус. *терминоведение*). На овом месту имамо у виду обоје.

лично: богословска, религијска, *ѿеолошка*, *ѿеолошко-морална*, *сакрална*, *обредна*, *црквено-обредна*, *хришћанска*, *хришћанска богословска*, *црквено-ѿерминолошка* и *богослужбена ѿерминолексика*. У монографији о језику верујућих краја XX и почетка XXI века, Бугајева (2008: 152) ову терминологију углавном назива *црквеном* или *религијском* (дакле, недоследно). У одбрањеној дисертацији (АЛЕКСЕЕВА 2009а) и монографији (АЛЕКСЕЕВА 2011) које се баве овом проблематиком, терминологија која нас занима названа је *ѿерминологијом* (руског) *ѿравославља*. Потоње највише одговара као назив за све термилошке скупове лексике из сфере православне духовности које ћемо представити у другом делу рада, а које смо у наслову назвали *ѿерминима из сфере ѿравославне духовности*.

1.1.0. Термилошка шароликост, видљива из више наведенога, показује да у претходним истраживањима термилошке лексике религије, колико нам је познато, није усвојен тачан назив који би у лингвистици могао да служи за означавање овог термилошког слоја лексике. Делимично је то и због тога што је веома тешко разграничити која лексика из сфере православне духовности (као, уосталом, и из других сфера) јесте термилошке, а која неке друге природе. У циљу да решимо тај проблем на материјалу из српског језика, најпре бисмо предложили да се у науци о језику користи лексички спој *ѿерминологија религије* као општији термин, који обухвата термине и терминосистеме свих религија, а да се за слој специјалне лексике различитих религија користе понаособ лексички спојеви *ѿерминологија ѿравославља* (*римокаѿолицизма*, *ислама*, *будизма* итд.).

1.1.1. Сматрамо да би у даљим истраживањима било упутно најпре детаљно изучити сваку од наведених терминологија понаособ у сваком од појединих језика. Тако би се могло доћи до описа терминологије религије у сваком од изучаваних језика, а потом, евентуално и до неких језичких универзалија. Наше је мишљење да ће овај посао у најмању руку трајати више деценија, нарочито ако оваква истраживања, као и до сада, остану на нивоу амбиција само поједних истраживача, без усмереног и институционално и финансијски подржаног научног рада.

1.2. Говорећи о лексици православног социолекта, Бугајева (2008: 148–202) је издвојила посебно термилошку лексику и навела три начина њеног класификовања: 1) према извору из кога су распрострањене лексеме (нпр. *библизми*, *лиѿургизми*); 2) према пореклу (*грецизми*, *црквенословенизми*, *лаѿинизми*, *руске речи-ѿермини*)

и 3) према богословским дисциплинама. Она је навела и 13 тематских група терминолошке религијске лексике и набројала низ њихових семантичких одлика. На овом месту навешћемо један њен веома важан општи закључак у вези са овом терминологијом:

„Оно што је важно, то је чињеница да црквена терминологија само делимично одговара ономе што је потребно за један терминосистем. Наиме, за разлику од научне, техничке, правне, дипломатске и других типова терминологија, она је карактеристична по томе што поседује симболичка значења. Како сами предмети, тако и њихове ознаке, лексеме које именују те предмете – имају дубоки симболички и морални значај, што све захтева посебно описивање“ (БУГАЕВА 2008: 152).

1.2.1. Сматрамо да се у наведеној чињеници садржи важан податак који терминологију православља чини додатно специфичном и интересантном за истраживање. Међутим, колико нам је познато, до сада лингвисти нису залазили дубље у овај проблем², и ми се надамо да ће он бити инспиративан за нека даља истраживања.

1.3. Поменутоу чињеницу, нешто другим речима и проширено, регистровала је и Алексејева. Наиме, она је, истражујући терминологију православља, приметила постојање на плану садржаја појединих лексема три семантичка слоја: предметно значење, симболичко и мистичко. На пример, термин „агнец“ је најпре: *део који се вади из ѓросфоре за време ѓроскомидије* (предметни део), а он *симболизује* тело Христово у обреду освећења Дарова (симболички део) и *јесће* присуство самога Спаситеља у обреду ове Свете тајне (мистички део) (в. АЛЕКСЕЕВА 2009в: 119).

1.3.1. Ова ауторка дате термине назива *фидеистичким*³. Сматрамо да такав назив није одговарајући за ову врсту терминолошке лексике. С једне стране *фидеизам* је правац у филозофији, а са религијом има додирних тачака само утолико што се односи на начин спознаје вером. Оваква врста спознаје пак својствена је великој већини религија, не само православној, те је у том смислу, с друге стране, термин преширок. Потоња замерка могла би се применити и на други термин који користи ова ауторка: *религионим*. Њега она користи такође за означавање *ѓтермина конфесионалног каракѓтера који има нейосредан однос ѓрема ѓправославној религији и црквеној ѓракси* (АЛЕКСЕЕВА 2009в: 112).

² О фрагментарним закључцима у вези с овим в. и даље у тексту.

³ Лат. fideo = верујем.

1.3.2. Алексејева је испитала моносемију, амбисемију, еврисемију и полисемију ових термина. Испоставило се да многи термини из области православља нису једнозначни. Ипак, један одређени део њих јесте такав.

1.3.2.1. У вези са моносемичним терминима, ова ауторка изнела је значајно запажање које се тиче терминологије православља: „Код многих термина фидеистичке терминологије нема константног обнављања садржаја појма (као, на пример, у научним терминологијама) и промене њиховог семантичког обима, тј. појмови који се тим терминима изражавају, као да су конзервисани“ (АЛЕКСЕЕВА 2009б: 143).⁴ Моносемични су углавном називи неких богослужења и њихових делова (нпр. *молебан*, *оѿиѿусѿ*), затим појединих радњи које се обављају у оквиру богослужења (*кађење*, *коленоѿреклоњење*), предмета или производа који се користе при вршењу разних обреда (*ѿросфора*, *дискос*, *ѿѿѿир*), делова одежде (*сѿѿихар*, *орар*, *еѿѿѿрахѿл*), црквених чинова (*ѿакон*, *ѿроѿојереј*, *чѿѿец*). Такође су моносемични термини из догматског богословља (*једносуѿѿѿѿан*, *ѿѿосѿѿѿас* итд.).⁵

1.3.2.2. Појава амбисемије⁶ како је објашњава Татаринов (према: АЛЕКСЕЕВА 2009б: 144) је такво својство термина да функционише у језику са различитим обимом семантике, што је условљено екстралингвистичким факторима, када постојање дефиниције не гарантује једнозначно разумевање појма дефинисаног њиме нити једнообразну примену у комуникацији. Ова појава одражава стремљење говорника одређеног језика да истакну своје схватање одређеног термина. Термин *сасуд*, на пример, илуструје ову појаву, будући да се њиме називају разни предмети који се користе за богослужбене потребе – било метални или дрвени (некада су били и од стакла, глине, камена, олова или бакра), округли или квадратни и др.

1.3.2.3. Еврисемија⁷ је способност термина да се односи на неодређену количину денотата. Она има везе са поменутом симболичношћу: „Специфика употребе термина–еврисеманта јесте сведочанство важности повезаности општих страна појава или предмета црквеног дискурса и њиховог симболичког, сакралног значења које стоји иза

⁴ Супротно овоме, као једна од карактеристика савремене науке уопште наводи се управо „постојање полиморфних одређења и полиморфних термина, чиме се допушта и употреба *ѿѿумачења* (истакла *Р. Л.*), а не само „строгог“ одређења специјалног појма“ (Лейчик 2012: 25).

⁵ В. 2.1.1.0.

⁶ Од грч. речи *αμφίς* = око, околу и *σήμα* = знак.

⁷ Грч. *εὐρύς* = широк.

одређених словесних јединица“. Као пример ове појаве, ауторка наводи термин *вода*, за који каже да „добија невероватно широк смисао у различитим свештеним текстовима (...) У терминологији православља постоји низ термина чију основу чини лексема *вода*: *богојављенска вода*, *целебна вода*, *освећена вода*, *крстиовданска вода*. Алексејева истиче да ови термини нису у хијерархијским односима и нису хипоними у односу према лексеми *вода*. Слично је и са терминима *крсти*, *црква*, *жртва*, *покров* и др. (АЛЕКСЕЕВА 2009б: 145–146).

1.3.2.4. Полисемија је такође заступљена у терминологији православља. Илустрована је неким примерима, тј. случајевима као што су: када термин означава и процес и резултат (*свештиенство* као чин рукополагања при вршењу истоимене Свете тајне и *свештиенство* као црквени клир, духовништво) или процес и предмет (нпр. *шрије* за процес узимања хране, једење и *шрије* за постављени сто за обедовање, најчешће у манастиру) (АЛЕКСЕЕВА 2009б: 145–146).

1.3.2.5. Хомонимија је, како закључује Алексејева, маргинална појава у терминологији православља. Исти закључак она наводи и за појаве паронимије, антонимије и енантисемије. Синонимија постоји, иако је неки аутори сматрају недопустивом у терминологији. И за ову појаву постоје примери, међутим, још више примера има за појаву варијативности термина (потпуно исто значење два по форми слична термина, нпр. *јушрење* и *јушарња*). Неки лингвисти сматрају чак да је ова појава потиснула синонимију у терминологији. Поред ове појаве варијативности, јавља се и дублетност термина (значење потпуно исто, а форма термина различита). Алексејева закључује да је оваквих термина у терминологији православља више него оних код којих је у питању однос варијативности. Такви су, на пример: *двосвећњак* – *дикирије*, *раскол* – *шизма* итд.

1.3.2.6. Коначан закључак ове ауторке је да постоји слаба уједначеност (унификованост) ове терминологије (детаљније в. АЛЕКСЕЕВА 2009б: 149–155). Још нека њена општа запажања о специфичности терминологије православља су следећа: „Органски улазак терминологије православља у књижевни језик уз чување термилошке прецизности, тесан међусобни однос са екстралингвистичком стварношћу, идеолошка детерминисаност и интернационални карактер једног значајног њеног дела, постојање у семантици термина емоционално-експресивних и национално-културних конотација“ (АЛЕКСЕЕВА 2009в: 112).

1.4. У истраживањима српских лингвиста највише се налази на закључке у вези са термилошком лексиком у оквиру научног функционалног (богословског) стила руског језика (в. КОНЧАРЕВИЋ

2009) и енглеског у поређењу са српским језиком (в. КНЕЖЕВИЋ 2010а, КНЕЖЕВИЋ 2010б, КНЕЖЕВИЋ 2013). Истиче се да је висок удео термилошке лексике једна од главних карактеристика (и у набрајању потоњих наведена је на првом месту) на лексичком ни-воу сакралног функционалностишког комплекса српског (и руског) језика (КОНЧАРЕВИЋ 2015б: 188).

1.4.1. Термилошка лексика у овом стилу, према К. Кончаревић (в. 2009: 418) подељена је на два слоја: а) општенаучни термини, који опслужују већи број научних дисциплина (дајемо примере из српског језика: *анализа, синџеза, размајрање, уошшџавање, ай-сџтракџија* итд.) и б) термини из уже научне области – одређене гране теологије. У вези са потоњим, могли бисмо да додамо да се термилошка лексика садржи највише у догматским научним текстовима.⁸ Потоњи закључак било би добро проверити конкретним истраживањима текстова из различитих богословских области, о чему ћемо детаљније нешто рећи у даљем тексту.

1.4.2. И. Кнежевић (КНЕЖЕВИЋ 2013: 114) термилошку лексичку теолошких научних радова дели на: 1) општенаучну и 2) ускостручну или номенклатуру. Долази до сличних резултата о овим терминима као и К. Кончаревић и на овом месту ћемо их издвојити као значајне и за ово истраживање: 1) Етимолошки, у великом броју термини су из грчког и латинског језика, дакле, интернационализми; 2) апстрактна лексика преовладава над конкретном; 3) већи број термина су калкови из грчког језика; 4) сужава се полисемија појединих лексема из општег лексичког фонда у конкретној употреби у овим научним радовима.

1.4.3. Поједини српски лингвисти посветили су пажњу само конкретним терминима који се користе у српској теологији. Изучени су термини из грчког језика: *φύσις, ουσία* и *υποστασις* (ФЕМИЋ–КАСАПИС 2009, ФЕМИЋ–КАСАПИС 2010), *Εἰκὼν* (ЂОГО 2008), затим етимологија термина *Αἰστος* (РАНКОВИЋ 2010), термин *Τυπος* (ВЕШОВИЋ 2009), као и порекло и значење термина који су у српском језику грецизми (*лиџурџија, логос*), или је за њихову семантику у српском значајно истражити некадашње значење одговарајућих лексема у новозаветном грчком језику (*мученик* и *љубав*) (БАЛИЋ 2007).

⁸ И. Кнежевић, бавећи се истраживањем ускостручних термина у теолошким академским радовима, као материјал је користила управо радове који се баве излагањем догмата Цркве, наводећи да избор текстова такве садржине „претпоставља и квалитативно и квантитативно присуство вредности неопходних за спровођење датог истраживања и добијање релевантних резултата“ (2013: 114).

1.5. Покушаћемо да сумирамо досадашње главне резултате наведених и других нама познатих истраживања термиолошке лексике из сфере православне духовности:

а. Постојање термиолошке лексике у великом обиму у сфери православне духовности констатује већина истраживача. Изузетак је Г. А. Казаков (2016) који и термиолошку (као и другу лексику хришћанства) назива (само) *сакралном*.

б. Термиолошка лексика у истраживањима изучава се, прецизније речено, у већини случајева помиње – као део веће целине која се назива различито: лексика сакралног функционално-стилистичког комплекса, лексика православног социолекта итд. У сличном контексту она ће бити постављена и даље у овом раду. Једино истраживање које је у потпуности посвећено термиолошкој лексици православља јесте истраживање Алексејеве, која је одбранила и дисертацију на ову тему (в. 2009а), те објавила и монографију (2011) и чије закључке смо и овде шире представили.

в. Термиолошком лексиком из ове области у српском језику бавили су се поједини лингвисти само фрагментарно и(ли) у оквиру истраживања са другом тематиком. Нешто детаљније описана је само терминологија научног сакралног функционално-стилског комплекса и овде се дошло до одређених закључака. Осим терминологије наведеног функционално-стилског слоја, остатак термиолошке лексике сфере православне духовности није до сада прецизније одређиван, класификован и описан. Као што смо већ рекли у уводу, наш следећи део рада биће посвећен управо овоме. Обим рада и обим материјала не дозвољава нам да будемо потпуно исцрпни, те ће детаљније описивање бити задатак за будућа истраживања, а теме неких од њих настојаћемо да дамо на крају.

2.0. У својим претходним истраживањима (најпотпуније у: Баљић 2013) лексику из сфере православне духовности делили смо на тематске групе. При томе смо пошли од становишта руског лингвисте Алефиренка (1998; према Орлова 2010) који је објаснио на чему се заснива подела лексике на тематске (или лексичко-тематске) групе: „на системском карактеру стварности која нас окружује“. Та подела се „пројављује кроз различита груписања речи које се обједињују у лексичко-тематске групе на основу јединства њима означених реалија према сличности, повезаности, намени, структури, функцији итд.“ У саставу тематских група постоје и такве подгрупе које у великој већини, па и у потпуности, сачињавају (отворен или затворен) терминосистем. У даљем тексту ћемо их издвојити, допунити и ближе одредити.

2.1. На прво место издвајамо термилошку лексику карактеристичну за научни функционални *сѣил сакралног функционално-сѣилског комѣлекса*, будући да се и у другим сферама термилошка лексика јавља претежно (а у појединим случајевима и искључиво) у науци. У нашем случају у питању је богословска наука као академска дисциплина, у српском језику често називана и теологијом.

2.1.1.0. Највише термилошке лексике коју не налазимо и у научним дисциплинама хуманистичких и других наука има у *догматици* (догматском богословљу), првенствено у пневматологији, хринологији и тријадологији. Овде имамо, између осталог, лексику која се односи на дејства, енергије, пројаве и својства Бога као Свете Тројице.⁹ Ова лексика, иако није искључиво термилошког карактера¹⁰, јесте термилошка у доброј мери. По свом значењу, ове термилошке лексеме тичу се (особина) Бога као Свете Тројице и међусобног односа трију Ипостаси (нпр. *јединородан, сасушѣиасѣивен, једнобиѣан, ѣроједан, ѣројичан, ѣројсѣивен, вечнобиѣије, усѣа, рађање, ѣроисхођење, нерођеносѣи* итд.).

2.1.1.1. У научним, богословским текстовима који се тичу домостроја спасења налазимо такође термилошку лексику. Пре појаве Христа на земљи постојала је припрема за Његов долазак, те постоје богословски текстови у којима се објашњава на који начин и чиме је људски род припреман за појаву Христа у историји. Такве су, на пример, лексеме: *ѣраобраз, закон, ѣраслика, објава, ѣредобраз* и др. Срећемо их и у истраживањима Старог завета, те би спадале и у ширу тематску групу: старозаветна лексика.

2.1.1.2. Термилошка лексика заступљена је у сотериологији¹¹ и у семантичком смислу је у вези са Христовом искупитељском жртвом за спасење људи од првородног греха. Такве лексеме тичу се Христове појаве и Његовог живота на земљи: *васкрсење, вазнесење, овајлођење, рођење, сѣрадање, нисхођење, смртѣ, хрисѣофанија* и др. Неке од ових лексема делови су и еортонима (назива православних празника), као на пример: *Васкрсење Господа Исуса Христа (Васкрс), Рођење Господа нашега Исуса Христа (Божић)*.

2.1.1.3. Коначно, имамо и термилошку лексику која се користи у есхатологији¹². Овде спадају, између осталог, термилошке

⁹ Карактеристична за тзв. катафатичко богословље.

¹⁰ У овим текстовима постоји, на пример, велики број придева са префиксима *не-* и *без-*, *над-* и *ѣре-*, што је карактеристично за тзв. апофатичко богословље.

¹¹ Сотериологија је наука о спасењу људског рода.

¹² Науци која објашњава крај света и вечни живот.

синтагме којима се описује сам догађај Страшног суда и живот будућег века: *Други Христџов долазак, љарусија, гледање лица Божијег, десна / лева сѝрана Оца, Посебни суд, Ново небо и нова земља, Јерусалим небески* итд.

2.1.2. Неке друге дисциплине које се изучавају у оквирима теологије као академске дисциплине (нпр. црквено право, црквена архитектура, хришћанска етика, морално богословље, хришћанска историја, црквено појање, пастирска психологија итд.) студирају се и у академским срединама у којима су те науке централни предмети (право, архитектура, историја, етика, музикологија, психологија итд.). Оне, дакле, у својим терминолошким системима садрже добар део, а вероватно и већину, лексике која постоји и у тим хуманистичким наукама, те би задатак српских теолингвиста био да из тог општег терминолошког састава издвоје (и додају) лексику карактеристичну (само) за православну сферу и да је даље изучавају¹³.

2.1.3. Као материјал за инвентаризацију терминологије из сфере православне духовности на овом месту¹⁴ можемо издвојити још:

а. аскетско богословље, у оквиру кога проналазимо, поред основних термина као што су *молићва, љодвиг, љосѝ, мейјанија, богомислије, сећање на смртѝ* итд. – и термине устројства монашког живота. Осим већ поменутих лексема, у потоње би спадале и, на пример: *љараман, мала/велика схима, расофорни монах, игуман, благочини, оѝшѝежѝѝје, лавра, љослушање* итд. и

б. апологетско богословље, као специфичан систем теоријских аргумената у корист постојања Бога. Пошто је апологетско богословље израстало и у оквирима философије (а не само богословља), то су термини којима оно оперише у добром делу и општи филозофски термини. Недостаје инвентаризација оних термина који су више специфични за богословску страну ове дисциплине.

2.2. Остали терминолошки системи у оквиру лексике из сфере православне духовности обједињени су око појма *Црква* те ћемо најпре дефинисати овај појам и објаснити његову полисемичну структуру.

2.2.0. У српском језику постоје две различите лексеме: *Црква* и *црква*. Оне се, видимо, разликују најпре у графији – према писању почетног слова. Осим тога, и значења им се разликују. Примарно значење прве лексеме, *Црква*, схваћене у ужем смислу, следеће је:

¹³ Ово је у једном свом раду, на ограниченом обиму и на материјалу из енглеског и српског језика урадила И. Кнежевић (2013).

¹⁴ В. такође и о еклисиологији у даљем тексту.

Богом установљена мистичка заједница ангела и људи (преминулих у истинитој вери) – *шоржесѣвујућа (небеска) Црква* и верујућих живих људи – *војинсѣвујућа (земна) Црква*), сједињених са Христом, као Главом и организованих на земљи у сложу хијерархијску заједницу која чува и предаје основе православне вере, поредак богослужења, савршава Свете тајне и др.¹⁵

Друга лексема – *црква* – значи: православни храм, богомоља. Следствено, имамо и две веће тематске групе лексема: оне које се тичу *Цркве* и друге, које се тичу *храма*.

2.2.1. Тематске групе лексема обједињене око појма *Црква* су следеће: *ангели, свешћеници, Богородица* (Торжествујућа Црква) и *свешћенство, нижи чиновници и службе и мирјани* (Војинствујућа Црква). Највише термилошке лексике садрже групе *чиновници свешћенства, свешћенство* и *нижи чиновници и службе*. Један део тематске групе *ангели* представља такође термилошки систем. О свакој од ових група и њиховим карактеристикама у термилошком смислу биће речи у даљем тексту.

2.2.1.0. Богословска дисциплина која на неки начин обједињује све што смо навели у претходном пасусу и објашњава појам *Цркве* и све што је у вези с њом назива се еклисиологија. Посебан је и научни апарат ове дисциплине, који такође представља одвојен терминосистем који је потребно изучити. Да поменемо на овом месту, на пример, неке термине који означавају својства Цркве: *христолошкост, акривија, свешћенство, саборност, предање, аскетичност* итд.

2.2.1.1. Лексеме које означавају чиновне светости семантички су у вези с начином живота (у неким случајевима и смрти) личности која је стекла светост и која је прослављена, односно канонизована у Православној цркви. Они који су свој живот скончали као мученици именују се лексемама *свешћеномученик, великомученик, страстотерпац (страстотерпец, страстотерпац, мукошреник) новомученик, њрејодобномученик*, као и просто *мученик*. Они који су претрпели мучења због вере током живота, али су скончали природном смрћу јесу *исповедници*, док су *њрејодобни* они који су живели монашким животом и постали свети захваљујући посебно

¹⁵ Постоји још једно значење ове лексеме које смо дужни да забележимо. Наиме, она се јавља као други члан у називима за велики број хришћанских заједница које су на овај или онај начин одступиле од првобитног веровања и постојећих хришћанских догми из првих векова хришћанства (нпр. Адвентистичка црква, Римокатоличка црква и сл.).

усрдном испуњавању монашких подвига. Човек који је стекао светост захваљујући (или претежно захваљујући) масовном распрострањању и утврђивању хришћанства јесте *равноајосїолни*, док је *свейїиїель* онај ко је преминуо као архијереј, проживевши праведним животом.

На крају, иако међу српским светима немамо оне који су скончали живот као *јуродиви*, *блажени*, *благодарни*, *їраведни*, *безмездни* (*безмиїни*) *лекари* (*врачи*), (или: *бесребреници*, *Свейїи* *врачи*) – свакако су све ове поменуте лексеме део терминолошког система чиновни светости.

У неким називима за чиновне светости огледа се библијско-хронолошки аспект, па имамо и: старозаветне (*їророци*, *їраоци*, *богооїац* (Давид)) и новозаветне свете (*јеванђелисти*, *аїосїоли*, *богооци* (Јоаким и Ана) и, такође, *мученици*).

2.2.1.2. У оквиру тематске групе лексема свештенство имамо два терминосистема: *црквени чиновни* и *їтермини за ословљавање*. За ову тематску групу лексема карактеристично је изразито присуство полисемије код више лексема, као и синонимије. Ово можемо илустровати, за почетак, самом лексемом *свейїенсїво*,¹⁶ која, као збирна именица у значењу: „сви они који имају неки од чиновна (епископски, свештенички, ђаконски), свештенослужитељи“ има следеће синониме: *клир*, *јерархија*, *духовниїсїво*. Само је лексема *клир* прави синоним лексеме *свейїенсїво*, тј. примарно (и једино) њено значење поклапа се са овим значењем лексеме *свейїенсїво*, која ни сама није једнозначна. Лексема *јерархија* има развијенију полисемију и тек у свом трећем значењу јавља се као синоним за *свейїенсїво*. Иначе се употребљава да означи само лица која имају чиновне епископског реда. У том свом значењу синоними лексеме *јерархија* су: *свейїеноначалсїво* и *ейискоїаїї*.

2.2.1.2.1. Терминосистем црквени чиновни састоји се из три терминолошка подсистема (пошто постоје, као што смо поменули, три врсте чиновна) и из више синонимских низова¹⁷. Лица која имају епископски чин могу бити названа различито: *миїроїолиїї*, *ейискої*, *ейарх*, *архиеїискої*, *владика*, *їаїријарх*, *свјаїїејиїи*, *їрвојерарх*, *їрвоїресїолиник*, *їрвосвейїеник*, *егзарх*, *викарни ейискої* (*викар*), *мјесїобљусїиїель* (= *чувар їрона*), *миїроносац*, *миїрофор*, *їредсїојаїїель*, *свейїеноначалник*, *великодосїој(ансїве)ник*, *хороеїискої*

¹⁶ В. и раније у тексту (1.3.2.4) о вишезначности исте лексеме.

¹⁷ У синонимске низове укључени су историзми.

и *каѿоликос*. Лексеме *јерарх* и *архијереј* представљају хиперониме и доминанте. У оквиру датог синонимског низа постоји још један мањи, са хиперонимом *ѿаѿријарх*: *свјаѿјејши*, *ѿрвојерарх*, *ѿрвоѿресѿолник*, *каѿоликос*.

Синонимском низу чија је доминантна семантичка компонента *монаѿѿво* припадају и све набројане лексеме које именују јерарха, архијереја, зато што се јерарси бирају искључиво из монашког реда. Том низу могу се додати следеће лексеме са овом доминантом: *игуман*, *синђел*, *ѿроѿосинђел*, *архимандриѿ*, *архиђакон*, *великосхимник*, *јерођакон*, *јеромонах*, *свешѿеномонах*, *свешѿеноинок*, *инок*, *монах*, *карабаш*, *калуђер*, *црноризац*, *црнац*, *лавриоѿ*, *малосхимник*, *расофорни монах* (*расофор*), *новойосѿрижени монах* (*новак*), *самонах*, *схиммонах*, *сѿаврофорни монах*.

Кад је у питању синонимски низ чија је доминантна семантичка компонента *свешѿенсѿво*, најпре треба да објаснимо значење лексеме *свешѿенсѿво* које она има у овом контексту. Овде је ова лексема (тачније, овим својим значењем) супротстављена лексеми *монаѿѿво*. Семантичка дефиниција овог, секундарног значења лексеме *свешѿенсѿво* је: „свештенослужитељи из реда ожењених“. Некада се каже *бело* или *мирско свешѿенсѿво* (за разлику од *црног свешѿенсѿва*, тј. *монаѿѿва*). Синонимски низ је следећи: *јереј*, *ѿроѿојереј*, *ѿроѿонамесник*, *ѿроѿођакон*, *ђакон*, *ѿроѿојереј-сѿаврофор*, *ѿођакон*, *ѿодђакон*, *свешѿеник*, *ѿроѿоѿрезвиѿер*, *ѿарох*, *ѿоѿ*, *архијерејски намесник*, *ѿериодевиѿ* (*визиѿаѿор*).

Синонимски низ чији је хипероним *ѿрезвиѿер*, а доминантна семантичка компонента *ѿрезвиѿерсѿво* (тј. поседовање свештеничког чина, чина презвитера, било у реду монаштва, било у реду свештенства) јесте следећи: *јереј*, *ѿроѿонамесник*, *ѿроѿојереј*, *ѿроѿојереј-сѿаврофор*, *свешѿеник*, *ѿроѿоѿрезвиѿер*, *ѿарох*, *ѿоѿ*, *архијерејски намесник*, *ѿериодевиѿ* (*визиѿаѿор*), *игуман*, *синђел*, *ѿроѿосинђел*, *архимандриѿ*, *сѿаврофорни монах*, *јеромонах*, *свешѿеномонах*, *свешѿеноинок*.

Синонимски низ чија је доминантна семантичка компонента (*хри-сѿо*)*ђаконсѿво* (тј. поседовање ђаконског чина) јесте следећи: *ѿроѿођакон*, *ђакон*, *ђакониса*, *ѿођакон*, *архиђакон*, *јерођакон*, *ѿодђакон*.

Карактеристично је то да су све лексеме којима се означавају црквени чиновни по свом пореклу грецизми (изузев лексеме *инок*, која је словенског порекла).

2.2.1.2.2. Ословљавање је вербални начин започињања комуникације са саговорником – било да је у питању усмени, било писмени

начин комуникације. Лексеме и изрази који се користе за ословљавање изучавају се у лингвистици и као термини. Навешћемо дефиницију термина за ословљавање: „Термини за ословљавање су речи или изрази који се користе за указивање на одређене односе међу људима или за показивање разлике у идентитету, положају и социјалном статусу“ (в. YANG 2010: 739).

Ословљавање свештених лица утврђено је у православној традицији, те у савременом српском језику постоје тачно одређене формуле којима се успоставља контакт са свештеним лицем, нарочито у писменој форми обраћања (в. и Кончаревић 2006: 141). Што се тиче усмене форме комуникације, свим свештенослужитељима могуће је обратити се лексемом из општег лексичког фонда: *оїац* (*Оче!*), често уз додавање лексеме која означава неки од чинова које свештено лице има (*Оче іроїо! Оче игумане!*). Остале форме усменог обраћања свештеним лицима нису термилошког карактера и нећемо их наводити. Такође, могуће је и у усменој комуникацији употребити неке од термина за ословљавање који се првенствено користе у писменој преписци.

Код писмене преписке постоје одређени лексички спојеви – термилошки изрази или лексеме које би требало обавезно употребити при обраћању некоме од клира. Патријарх се ословљава са: *Ваша Свєїосїи! Свјайїјєји!* Митрополит са: *Ваше Високоїреосвешїенсїво!* или *Високоїреосвєћени!*, а епископ са: *Ваше Преосвешїенсїво!* или *Преосвєћени!* За архимандрита, не само при ословљавању него и, на пример, при помињању на богослужењу, каже се: *високоїреїодобни* (*оїац*). Исто важи за игумана и протосинђела. Могуће је обратити им се и са: *Ваше високоїреїодобије!* *Ваше високоїреїодойсїво!* Јерођакон, архиђакон, јеромонах и синђел ословљавају се са: *їреїодобни оче!* или *Ваше їреїодобије!*

За свештенство мирског реда постоје ословљавања са *часни оче* (ђакону), затим *їречасни* (*оче*), *Ваша їречасносїи!* *Најчаснији* (*оче!*) (протонамеснику, протођакону, презвитеру (тј. свештенику, јереју) и *високоїречасни* (*оче*) (протојереју или протопрезвитеру)).

2.2.1.3. Термилошки лексички систем нижи чинови и службе такође је упутно представити у синонимским низовима (и)ли редовима. Ово чинимо у наставку, не изостављајући варијанте, историзме, називе црквених занимања и сл.:

а) Помоћници у храму уопште или само приликом богослужења: *црквенослужитїељ*, *їономар*, *їарамонар*, *црквењак* (*црквар*), *чїеиц*, *свешїеносац*, *їрислужитїељ* (*їрислужник*), *чїїач*, *чїрак(о)носац*,

кандилар, кандиловжигайѣль, свећоноша, свећоносац (свећеносац), свећар, скийїроносац;

б) Они који живе у манастиру (привремено, као ученици, или као будући монаси) *искушеник*, *їослушник*, *дијак* (*ђак*);

в) Они који у храму поју, читају или управљају појањем: *їојац*, *їроїшїсалї*, *канонарх*, *їсалмоїојац* (*їсалмоїевац*, *їесмоїојац*, *їесмоїевац*, *їсалмисї*), *химноїевац*, *химноїојац*, *домесїик*;

г) Они који служе при храму, али обично изван самог храма (цркве): *осїијар* (= *враїар*, *їорїар*), *звонар*, *еклисијарх* (= *клицар*), *їараеклисијарх* (= *їараклицара*), *їодеклицсијарх*, *дохијар* (*економ*);

д) Црквени уметници: *живоїисац*, *иконоїисац* (= *зограф*), *иконограф*, *мозаичар*, *фрескоїисац*, *фреско-сликар*;

ђ) Делатност обраћања народу: *їроїоведник* (*орайор*, *беседник*), *їосланичар* (*еїисїолар*);

е) *егзорцисї*(а) (= *заклињач*), тј. свештено лице које има посебан дар од Бога и(ли) благослов Цркве да молитвом изгони демоне из поседнутих њима људи и свих који затраже такву врсту помоћи.

2.2.1.3.1. Поред свештенослужитеља, црквенослужитеља и лица са другим нижим службама при храмовима и манастирима, у Цркви постоје (по правилу у највећем броју) и мирјани. Ово је централни појам још једног мањег терминосистема. Сваки припадник Цркве који није свештеник је мирјанин и можемо га, такође, назвати и *свейовњак* и *лаик*. Са аспекта свештеника који има своју *їарохију*, сваки мирјанин за кога је он надлежан у смислу вршења обреда у његовом дому и(ли) за његове потребе (пожељно је и у смислу бриге о његовој души) јесте његов *їарохијанин*.

Мирјанин који долази на чин Свете тајне Исповести и говори своје грехе свештенику пред Богом јесте *исїоведник*. Потоња лексема означава и један од чинова светости, а такође и *свейшїеника* који *исїоведа*. Варијанте лексеме у првом значењу су: *исїоведалац*, *исїоведилац* и *исїоведишѣљ*. Женска пак особа која се исповеда или се исповедила свештенику пред Богом на исповести зове се *исїоведница*.

Од именице *мирјанин* имамо придев *мирјански*, а са истим значењем (*који није у вези са Црквом, свейовни*) употребљава се и лексема *мирски*, од просте лексеме *мир* која на црквенословенском језику значи *свей*. Слично је и са лексемама *свейовњачки* (од *свейовњак*) и *свейовни* (од *свей*).

2.2.1.4. Из тематске групе ангели (духовна бића) можемо издвојити следеће термине: *ангел* (*анђеол*) (хипероним), *архангел*

(*арханђео*), *архистираииз*, *бесѿелесна* (*бесѿлојна*, *небеска*) *сила*, *бес*, *демон*, *дух* (*зlobe*), *ѿали ангел* (*анђео*), *свеѿли ангел* (*анђео*). Карактеристична је полисемичност лексеме *ангел* (*анђео*) и то да се она у једном од својих значења („род, врста, особито створено бес-телесно биће које има вољу и разум“) у овој групи јавља као хипероним, а у другом од значења („последњи чин небеске јерархије“) – као хипоним. Примарно значење ове лексеме је: „бестелесно биће, обдарено од Бога свим врлинама, које посредује између Бога и људи као весник преко кога Бог оглашава људима Своју вољу“. Постоји низ лексичких јединица које функционишу као синоними лексеме *ангел* у два потоња значења, али нису термилошког карактера, те их нећемо наводити.

Карактеристична је чињеница да за неке термине постоји низ покрајинизама и дијалектизама. На пример, за термин *архангел*, варијанте *арандио*, *аранђел*, *аранђео*, *аркангел*, *арканђел*, *арканђео*, *арандио*, *арханђео*, а за термин *ангел* – *анђио*, *анђел*, *андио*. Ова чињеница важи и за неке термине из других терминосистема (нпр. за лексеме *архијереј*, *архимандрит* итд.). Поменути термини, дакле, некада су били у употреби и у свакодневном разговору, на разним територијама у којима се говори српским језиком, што нам потврђује постојање великог броја њихових варијаната.

2.2.1.5. Један затворени термилошки скуп лексема представљају називи Светих тајни. Њих има свега седам: *кришѿење*, *миројомазање*, *евхаристѿија*, *ѿокајање* (и *исѿовесѿ*), *брак*, *свеѿиенсѿво* и *јелеосвећење*. Ови термини су у вези и са Црквом као заједницом, живим организмом, телом Христовим¹⁸, али су у вези и са *црквом* као храмом, богомољом (будући да се већином, иако не увек и обавезно, Свете тајне обављају у храмовима). Стога на неки начин представљају прелаз и увод за наредну и последњу целину рада, у којој ће бити речи о термилошким системима семантички првенствено везаним за цркву као храм.

Неки од термина–назива Светих тајни нису једнозначни (нпр. *кришѿење*, *свеѿиенсѿво*, *ѿокајање*, *исѿовесѿ*), док други јесу (*јелеосвећење*, *миројомазање*).

Да додамо и то да се *уоѿишѿе сав живоѿ* и *благадаѿна делаѿносѿ Цркве* – такође може назвати *ѿајном* (Поповић 1978: 576). Другим речима, православна духовност је препуна тајни. Међутим, лексема *ѿајна* користи се као термин, тј. један од два члана термина *Свеѿе ѿајне* – само у овом називу.

¹⁸ Јер се обреди Светих тајни савршавају људима, да кажемо – служе за људе.

2.2.2. На крају ћемо одвојити термилошке групе лексема које повезује појам *цркве* као богомоље:

а) црквена архитектура и ентеријер: *храм, кайела, иприйраша, олиар, крсионица, исйоведаоница, рошонда, амвон, кайайейша-зма, двери, иевница* итд.

б) богослужбени устав (типикон) и делови црквеног календара: *средойосна недеља, ирейиразнишииво, йойразнишииво, задушнице, итрайава недеља, Пейройавловски йосй, Богородичин йосй, изношење Часнога Крсиа* итд.

в) богослужбени обреди који могу бити: заједнички (*јуйрење, бденије, литургија, вечерње, йовечерје, йолуноћница, часови* итд.) и приватни (које можемо назвати и термином требе): *кришиење, венчање, ойело, исйовесй, јелеосвећење, миройомазање* итд.¹⁹

г) елементи и делови богослужења: *анафора, ейиклеза, евхарисиија, јекйенија, шесйойсалмије, йроскомидија* итд.

д) богослужбени предмети: *анйиминс, кадионица, дарохранилница, анйидор, лжица, миросаљка, дикирије, итрикирије, шамјан, воздух* итд.

ђ) богослужбене, свештеничке одежде, где такође имамо две подгрупе: одежде које се користе у храму, приликом богослужења: *фелон, ейиштрахиљ, омофор, орар, сйихар* итд. и оне које се користе (и) ван храма: *йанагија, (йана)камилавка, мишра, жезал, найрсни крси, маниија* итд.

е) црквена музика и поезија: *кондак, (йасхални) канон, ексайосиилар, иричасйен, кайавасија, херувика, ишерирем, неума, сједален, кукулиј* итд.

Колико је нама познато, постоји само једно истраживање које је у потпуности посвећено систематском опису (само) једног од помених терминосистема: називима богослужбених одежди у енглеском језику (ОЗЕР 2012).²⁰ Вероватно није потребно наглашавати да свака од (под)група које смо овде само навели, не залазећи у дубљу њихову анализу, заслужује детаљан опис не само у српском него и у другим језицима.

¹⁹ Примећујемо да се потоњи умногоме поклапају са терминима Светих тајни о којима је већ било речи.

²⁰ На интернету постоји информација о томе да је одбрањена кандидатска дисертација (истог аутора) под називом: *Структурно-семантичка соотности-мостъ лексики одежды в русском и английском языках*. http://www.rtsu.tj/ru/scientific-work/dissertatsionnye-sovety/result.php?ELEMENT_ID=5002#sthash.6xEN6WSx.dpuf

2.3. У зависности од угла посматрања, термилошка лексика из сфере православне духовности може се делити и у још неке терминосистеме. На пример, раније смо у тексту поменули да се термини хришћанско-православног морала и називи којима се описује стање унутрашњег духовног живота (било позитивног: *кројосӣ, смирење, ӣриљење, несѣицање, целомудреносӣ, молчаније, ӣодвиг, богомислије* итд., било негативног: *зависѣӣ, власӣољубље, среброљубље, гордосӣ, славољубље, ӣреузношење* итд.) могу издвајати из оквира аскетског богословља²¹. То је могуће такође радити и из оквира опште и пастирске психологије. Међутим, и ова термилошка лексика могла би се изучавати самостално.

Такође, до сада је била реч углавном о називима, тј. именицама. Међутим, термилошког карактера су и поједини глаголи који означавају радње које се углавном обављају током богослужења: *благословиѣӣ, ӣройоведатӣ, осењиватӣ (крсӣом, благословом), ӣроизносиѣӣ, савршаваѣӣ, ӣреклониѣӣ (колена, главу)* итд. На проширеном корпусу и глаголи (као, уосталом, и друге врсте речи) могли би да буду интересантни за анализу у оквиру засебног истраживања.

Конечно, терминологија из сфере православне духовности незаобилазно се преплиће са терминологијом православљу донекле сродних и контактних области као што су: филозофија, религиологија, сектанство, право, историја Цркве итд. (на пример: *агносиѣицизам, анакефалиѣӣ, манихејац, Алах, айсида, ӣимѣан, ӣавлин, анаѣема* итд.), а посебно – римокатолицизам (*часна сесѣра, сакрамениѣум / оѣајсѣво, ӣабернакулум, Тијелово, Вулгаѣа, ӣонзура, ӣаѣа, оѣаѣӣ, кардинал, хосѣија* итд.). Била би интересантна, а првенствено потребна, и упоредна истраживања разних термина чија се значења преплићу или која се често не разумеју добро.

Исто важи и за све оно што је на овај или онај начин противно православљу, а што је веома битно у мисионарству (нпр. називи секти и терминологија која се користи у оквирима сектантског деловања, као и свега онога што је на овај или онај начин противно хришћанском начину живота и што омета верујућег човека да живи по учењу Јеванђеља и Православне Цркве).

2.4. Као посебан слој термилошке лексике из сфере православне духовности јављају се лексеме из општег лексичког фонда. Овакве лексеме предмет су посебног истраживања које је у припреми, а овде ћемо дати само неке примере, да бисмо употпунили слику

²¹ В. т. 2.1.3.

о терминологији о којој говоримо. Постоји већи број термилошких синтагми у којима је један од чланова лексема из општег лексичког фонда: *чисти̑а недеља, освеш̑ано уље, царска вра̑и̑а, небеска сила, Велики ње̑шак* итд.²² Овде се можемо подсетити и закључака које је дала Алексејева о термину *вода*²³ као члану неколико термилошких синтагми. Има, наравно, и једночланих термина који су из општег лексичког фонда: *служба, њравило, час* итд.

3.0. Претходне две целине представљају већ увод, па и део закључка којим ћемо сада завршити овај рад, сумирајући до сада написано и предлажући правце даљих истраживања.

3.1. На плану општих истраживања терминологије из сфере православне духовности први корак који је потребно направити на садашњем постигнутом нивоу јесте уједначавање потребног термилошког апарата. Видели смо да постоји термилошка шароликост код разних истраживача. Предлажемо да се доследно употребљава *ѡтерминологија религије* као општи, а *ѡтерминологија сфере ѡправославне духовности* (или само *ѡправославља*), *римокаѡолицизма, будизма* итд. – као посебни термини, за именоване сфере. Потребно је најпре детаљно изучити сваку од наведених терминологија понаособ у сваком од појединих језика, како би се, између осталог и у крајњој инстанци, дошло и до неких језичких универзалија.

3.1.1. До сада је на овом пољу највише постигла Алексејева, која је терминологији (руског) православља посветила дисертацију (2009а), а касније и монографију (2011). Истакли бисмо њен закључак који се тиче различитих семантичких слојева појединих термина: предметног, симболичког и мистичког.²⁴ О сличном говори и Бугајева, помињући симболички и морални значај у семантици појединих лексема.²⁵ Сматрамо да се у овим закључцима садржи велики потенцијал који у будућности треба да се развија кроз истраживања семантике термина из сфере православне духовности како српског, тако и других језика.

3.2. На пољу различитих семантичких односа терминологија из сфере православне духовности такође би могла да пружи и друге занимљиве податке, поред већ постојећих. Видели смо да су неки тремини полисемични и да има велики број синонимских низова и

²² Такође и већ поменути (в. т. 2.2.1.5) лексема *ѡајна* у оквиру термилошке синтагме *Свет̑а ѡајна*.

²³ В. т. 1.3.2.3.

²⁴ В. т. 1.3.

²⁵ В. т. 1.2.

редова. Треба детаљније описати и друге семантичке односе: хомонимију, амбисемију, еврисемију, моносемију итд., по моделу који је користила Алексејева. Треба, такође, пронаћи и нове моделе и методе истраживања које би дати материјал засигурно могао пружити.

3.3. У српској теолингвистици само се за терминологију научног функционалног стила сакралног функционално-стилског комплекса дошло до неких резултата. Ове резултате требало би у будућности проверити и проширити. Сматрамо да би за то било много материјала, јер тек предстоји потпунија инвентаризација терминологије научног функционалног стила сакралног функционално-стилског комплекса. Предложили смо да се она врши у оквирима засебних богословских дисциплина, како би се стекла јаснија слика о терминологији и како би се, истовремено, кроз инвентаризацију, постигла и већа уједначеност ове терминологије. Примећен је, наиме, висок проценат присуства терминолошке дублетности и варијативности. Наравно, на послу уједначавања терминолошког апарата пресудна би била реч теолога и чланова црквеног клира. За лингвисте би овде било, између осталог, најинтересантније проверити и разрадити закључак Алексејеве који се односи на конзервисаност појединих термина, тј. одсуство обнављања садржаја појмова.²⁶ Највише материјала за ово било би у оквирима догматике.

3.3.1. Инвентаризација термина треба да се врши, такође, и издвајањем (и додавањем) терминологије православља из општег терминолошког састава разних наука као што су право, филозофија, архитектура, историја, музикологија, психологија.

3.4. Када сви, или бар већина термина буду забележени, предстоји њихова детаљнија анализа са разних аспеката науке о језику. На пример, много посла у будућности биће за етимологе. Навели смо да су поједини термини грчког језика и њихови преводни еквиваленти већ изучавани у посебним студијама у српској теолингвистици. Овај посао би требало наставити и са другим теолошким терминима. Затим, поред семантичког, требало би истражити и творбени, морфолошки, па и фонетско-фонолошки ниво терминологије. Такође, видели смо да су многи термини вишечлани, тако да би било доста материјала и за синтагматска, па и синтаксичка истраживања.

3.4.1. Инвентаризовану терминологију треба, такође, поделити даље онако како је то предложила Бугајева, а како је за поједине терминосистеме овде делимично и урађено: према извору из кога су

²⁶ В. т. 1.3.2.1.

распрострањене лексеме (нпр. *библизми*, *лиѿургизми*); 2) према пореклу (нпр. *грецизми*, *црквенословенизми*, *лаѿинизми* и др.).

3.4.2. Није на последњем месту ни допринос изучаване (касније и изучене) термилошке лексике о којој говоримо – методологији терминологије као засебне дисциплине. Према речима В. М. Лејчика: „У данашње време терминологија активно ствара мноштво сопствених метода које се појављују развијањем метода оних наука из којих је терминологија израсла, или се стварају на сопственој основи“ (Лејчик 2012: 19)²⁷.

3.5. На крају бисмо сумирали терминосистеме које смо у раду предложили. У оквиру научног сакралног функционално-стилског комплекса имамо седам терминосистема, у оквиру тематских лексичко-семантичких група обједињених лексемом *Црква* имамо такође укупно седам термилошких група и подгрупа. Коначно, у оквиру тематских група обједињених појмом *црква* (= храм, богомоља) такође имамо седам терминосистема. Нешто детаљније анализирали смо само терминосистеме у оквиру тематске групе *Црква*, док за све остале предстоји тек потпунија инвентаризација, а након ње и детаљније описивање и даља лингвистичка анализа.

3.6. Већ смо видели, а на крају ћемо и поновити: овај број није коначан и подела на термилошке групе може се вршити и са других аспеката. Оно што је важно и што смо овим радом хтели да постигнемо, то је: учинити још један корак даље у истраживању лексике из сфере православне духовности, а конкретније, њене терминологије. Надамо се да је овај рад не само наставак него истовремено и почетак даљих истраживања на овом пољу.

Литература

- АВЕРБУХ, Константин Я. *Общая теория термина*. Москва: МГОУ, 2006.
- АЛЕКСЕЕВА, Марианна О. Термини руског православља в семасиологическом и ономасиологическом аспектах. / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Москва, 2009а, <http://che-loveknauka.com/v/309243/a/?#?page=1>
- АЛЕКСЕЕВА, Марианна О. „Семасиологические аспекты изучения терминологии православия.“ *Вестник Московского университета*. Сер. 22. Теория перевода, 2 (2009б): стр. 140–156.

²⁷ О коришћењу метода других наука, а затим и о стварању сопствених метода у терминологији в. код истог аутора (2012: 153–173).

- АЛЕКСЕЕВА, Марианна О. „Своеобразие пространства смыслов в терминологии русского православия.“ *Вестник Московского университета*. Сер. 22. Теория перевода, 3, 2009в, стр. 111–122.
- АЛЕКСЕЕВА, Марианна О. *Терминология русского православия*. Москва: Издательство МБА, 2011.
- БАЛИЋ, Ружица. „О потреби познавања неких термина из грчког језика из области православља данас.“ *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику* L (2007): стр. 55–63.
- БАЛИЋ, Ружица. *Лексика из сфере њравославне духовности у српском језику и њена лексикографска обрада* (необјављена докторска дисертација). / Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду, 2013, стр. 462.
- БУГАЕВА, Ирина. *В язык православных верующих (в конце XX – начале XXI века)*. Москва: РГАУ – МСХА им. К. А. Тимирязева, 2008.
- ВЕШОВИЋ, Милисав, Зоран Ранковић. „О појму *τόπος* код светог апостола Павла.“ *Српска теологија данас*. *Зборник радова њрвог годишњег симпозиона* књ. 1, Београд: Институт за теолошка истраживања, Православни богословски факултет, 2009, стр. 514–517.
- ГАДОМСКИЙ, Александр К. „Опыт составления словаря русско-польской терминологии теолингвистики.“ *Хрестоматия теолингвистики*. Симферополь: Универсум, 2008, стр. 247–268.
- ГАДОМСКИЙ, Александр К., Галина П. Гадомская, „Изучение религиозной лексики в украинской теолингвистике XX–XXI ст.“ *Теолингвистичка ѡроучавања словенских језика = Theolinguistic Studies of Slavic Languages*, Српска академија наука и уметности, Одбор за српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија. Београд: Службени гласник, 2013, стр. 45–70.
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. *Лексикологија српског језика*. Београд: Завод за уџбенике, 2007.
- ЂОГО, Дарко. „Појам ΕΙΚΩΝ код Оригена.“ *Теолошки ѡгледи* 1 (2008): стр. 57–74.
- КАЗАКОВ, Григорий. А. *Сакральная лексика в системе языка*. Москва: Издательский дом „КДУ“, 2016.
- КНЕЖЕВИЋ, Ивана. *Теолошки дискурс енглеског и српског језика. Лексичко-семантички и сѡиљистички ѡроблеми ѡревођења*. Београд: Православни Богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, 2010а.
- КНЕЖЕВИЋ, Ивана. „Интеркултурални проблеми превођења.“ *Сѡил*, бр. 9, Београд (2010б): стр. 437–447.
- КНЕЖЕВИЋ, Ивана. „Ускостручни термини у теолошким академским радовима.“ *Теолингвистичка ѡроучавања словенских језика = Theolinguistic Studies of Slavic Languages*, Српска академија наука и уметности, Одбор за српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија. Београд: Службени гласник, 2013, стр. 113–128.
- КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија. „Комуникативно понашање монаха у српској говорној и социокултурној средини (ситуативни модел анализе).“ *Зборник Мајнице српске за славистику* св. 69 (2006): стр. 113–151.
- КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија. „Научни стил руског језика у области теологије: лингвистички и лингводидактички аспекти.“ // *Српска теологија данас* књ. 1. *Зборник радова првог годишњег симпозиона*, Београд: Институт за теолошка истраживања, Православни богословски факултет, 2010, стр. 414–427.

- КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија. „Славистичка испитивања у теолингвистици.“ *Поглед у ѿеолингвистику*. Београд: Јасен (2015а): стр. 53–81.
- КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија. „О конституентима стилистике сакрума.“ *Поглед у ѿеолингвистику*. Београд: Јасен, (2015б): стр. 169–194.
- КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија, Срђан Петровић. „Српска теолингвистика данас: истраживачки проблеми и резултати“. *Јужнословенски филолог LXXII*, св. 1–2 (2016): стр. 159–186.
- ЛЕЙЧИК, Владимир М. *Терминоведение. Предмет, методы, структура*. Москва: Книжный дом „Либроком“, 2012.
- ОЗЕР, Саяна П. „Терминология церковного облачения в английском языке.“ *Ученые записки Худжандского государственного университета им. Академика Б. Гафурова* 3 (31) Худжанд: Худжандский государственный университет им. академика Б. Гафурова (2012): стр. 48–55.
- ОРЛОВА, Надежда М. *Библиейский текст как прецедентный феномен*. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. Саратов, 2010, http://dibase.ru/article/06092010_orlovanm
- ПОПОВИЋ, Јустин. *Догматика Православне Цркве*. Том III. Београд: Манастир св. Ђелије код Ваљева, 1978.
- РАНКОВИЋ Зоран, Милисав Вешовић, „Семантика придева *Apistos* у Јеванђељима и посланицама св. ап. Павла.“ *Сѿил* бр. 9. Београд: Међународно удружење „Стил“, Православни богословски факултет Универзитета у Београду (2010): стр. 421–427.
- ФЕМИЋ–КАСАПИС Јелена, „Етимологије термина *φύσις*, *ουσία* и *υποστασις* и њихови сродни облици у другим језицима.“ *Сѿил* бр. 8. Београд: Међународно удружење „Стил“, Православни богословски факултет Универзитета у Београду (2009): стр. 303–312.
- ФЕМИЋ–КАСАПИС Јелена, „Порекло термина *φύσις* и *υποστασις*.“ Београд: Институт за теолошка истраживања, 2010.
- САВРÉ, Teresa, *Terminology: theory, methods and applications / s francuskog prevela Janet Ann DeCesaris*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins publishing company, 1998.
- УANG, Chunli. „Translation of English and Chinese Addressing Terms from the Cultural Aspect.“ *Journal of Language Teaching and Research*, Vol. 1, No. 5 (2010): 738–742.

Ружица С. Левушкина

ТЕРМИНЫ ИЗ СФЕРЫ ПРАВОСЛАВНОЙ ДУХОВНОСТИ В
СОВРЕМЕННОМ СЕРБСКОМ ЯЗЫКЕ

Резюме

В настоящей статье рассматривается терминология сферы православной духовности. Приводятся некоторые уже существующие релевантные исследования из данной области и выделяются их самые главные выводы. Терминология сферы православной духовности в современном сербском языке разделяется на терминологические системы и подсистемы. Некоторые из них проанализированы семантически более подробно. Затем предлагаются направления исследований которые нужны в будущем, чтобы терминология сферы православной духовности полностью была инвентаризована и проанализирована на разных языковых уровнях, употребляя разные лингвистические приемы. Таким образом, сербская теолингвистика и вообще лингвистика будут обогащенные новыми достижениями.

Ключевые слова: терминология православной духовности, терминосистема, сербский язык, Церковь, священство, храм, синонимический ряд, полисемия.

Ružica S. Levuškina

TERMS FROM THE SPHERE OF ORTHODOX SPIRITUALITY
IN THE CONTEMPORARY SERBIAN LANGUAGE

Summary

The subject of this paper is the terminology from the sphere of Orthodox spirituality. In the first part, earlier research in this field is described and the main conclusions and achievements are outlined. The terms of this field in contemporary Serbian are divided into the terminological (sub)systems. Some of them are presented completely and described semantically in greater detail. At the end, we indicate the research that we think is necessary to be done in the future, in order to complete the inventorisation of the terms and their description from various linguistic aspects. In this way, Serbian theolinguistics and linguistics in general can be expanded and enriched with new achievements.

Keywords: Orthodox spiritual terminology, terminological system, Serbian language, Church (as a community), priesthood, church (as a place of worship), synonym set, polysemy.

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)
UDK: 811.163.41'373.7
COBISS.SR-ID: 230979852
DOI: <https://doi.org/10.2298/JF11702083S>
Примљено: 30. септембра 2016.
Прихваћено: 31. јануара 2017.
Оригинални научни рад

ГОРДАНА Р. ШТРБАЦ*
Универзитет у Новом Саду**
Филозофски факултет
Одсек за српски језик и лингвистику

ФРАЗЕОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ СОМАТСКЕ ЛЕКСИКЕ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ (НА ПРИМЕРУ СОМАТИЗАМА *ЈЕЗИК*, *УХО/УВО*, *МОЗАК* И *ОБРАЗ*)

У раду се испитује фразеолошки потенцијал соматизама *језик*, *ухо/уво*, *мозак* и *образ*, под којим се подразумева њихова продуктивност у формирању фразеологизама и улога у развоју фразеолошких значења. Циљ је да се покаже уграђеност њиховог појмовно-асоцијативног и семантичко-деривационог потенцијала у фразеолошки. У семантичкој анализи примера користе се методе концептуалне анализе, у првом реду појмовна метонимија и метафора, у оквирима које су поставили Џ. Лејкоф, М. Џонсон и З. Кевечеш. Истраживање показује да у семантичко језгро фразеологизама, попут *имати дугачак језик*, *наћулићи уши*, *имати мозга у глави*, *имати образ као ђон* и сл., улазе они који означавају активности датих делова тела или особине које се преко њих испољавају, због чега се метонимија издваја као доминантан механизам развоја фразеолошког значења, и то у формули: ДЕО ТЕЛА ЗА СВОЈУ ФУНКЦИЈУ. Она се, даље, комбинује с различитим метафоричним обрасцима.

Кључне речи: соматизам, фразеологизам, фразеолошки потенцијал, метонимија, метафора

1. Увод – предмет истраживања и корпус

Ово истраживање бави се фразеолошким потенцијалом соматске лексике, која представља један од најзначајнијих слојева лексичког

* strbacsn@eunet.rs

** Истраживање је рађено у оквиру пројекта *Стандардни српски језик: синтаксичка, семантичка и прагматичка истраживања* (бр. 178004), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

система сваког језика. Оно је наставак ширег истраживања фразеолошког фонда са соматизмима у лексичком саставу, које је започето испитивањем фразеологизама с компонентама *глава* и *око* у српском језику (ШТРБАЦ 2012а; ШТРБАЦ 2012б), а циљ му је да покаже улогу соматске лексике у формирању фразеолошких јединица и учешће нашег телесног искуства у концептуализацији одређених домена људске стварности. Пошто су слична истраживања спроведена и на корпусу европских и неевропских језика, упоређивање с добијеним резултатима показује сличности између српског и других језика, али и могућности утврђивања универзалних законитости функционисања не само језичког система већ и људског ума, који се помоћу тог система манифестује.

Називи за делове људског тела чине једну од најважнијих лексичко-семантичких скупина и као такви улазе у базични фонд сваког лексикона, због чега се често користе као потврда генетских веза међу сродним језицима (МИХАЛЛОВИЋ 1970: 7). Њихова стабилност у лексичком систему резултат је њихове референцијалне вредности јер су појмови које именују од суштинског значаја за људску егзистенцију. Из тога даље произилази веома изражена способност полисемије и деривације, као и богат фразеолошки потенцијал, који се огледа у бројности фразеолошких израза са соматизмима, природи њиховог значења и механизма помоћу којих се та значења развијају.

У овом раду биће испитан фразеолошки потенцијал лексема *језик*, *ухо/уво*, *мозак*, *образ*, које припадају прасловенском корпусу речи у српском језику (СКОК 1971–1974), што потврђује њихову старину и стабилност у систему. Оне улазе у састав знатног броја фразеологизама, какви су *говорити с њола језика*, *ирејворити се у ухо*, *имати њилећи мозак*, *човек црна образа* итд. Под фразеолошким потенцијалом соматизама у овом раду подразумеваће се: 1. њихова фразеолошка продуктивност, тј. способност да учествују у формирању што већег броја фразеолошких јединица, као и 2. улога коју соматизам има у развоју фразеолошког значења односно у концептуализацији одређених домена стварности, нарочито оних који се тичу телесних активности и функција из истог концептуалног поља којем припада дати соматизам.

Укупан корпус обухвата 211 фразеолошких јединица, од којих с компонентом *језик* има 88, с компонентом *ухо/уво* – 46, с компонентом *мозак* – 43 и с компонентом *образ* – 34.¹ Грађа је прикупљена

¹ То су мање-више сви фразеологизми с наведеним соматизмима који су пронађени у одговарајућим изворима. Изостали су примери као што су *езојовски језик*,

из *Frazeološkog rječnika hrvatskoga ili srpskog jezika* (МАТЕЋИЋ 1982), из *Фразеолошког речника српског језика* (ОТАШЕВИЋ 2012) и једнојезичних речника савременог српског језика: *Речника српскохрватског књижевног језика* у издању Матице српске, *Речника српскохрватског књижевног и народног језика* у издању Српске академије наука и уметности и *Речника српског језика* у издању Матице српске.² Заједно с фразеологизмима из наведених извора преузета су и њихова значења на основу којих је извршена семантичка класификација према доменима стварности на које се односе. Пошто је анализа усмерена првенствено на фразеолошка значења, а не на њихову прагматичку и дискурсну функцију, у истраживање неће бити укључен контекст у којем се употребљавају.

2. Теоријско-методолошки оквир истраживања

Примарно искуство које човек стиче у вези је с телом, његовим изгледом, деловима и разноврсним телесним активностима и функцијама. Телесно искуство обезбеђује физичку егзистенцију, али у исто време обликује нашу свест и утиче на наше когнитивне способности. Идеја о неодвојивости тела и ума, која провејава скоро три деценије у разматрањима истраживача у многим дисциплинама (JOHNSON 2007: 1), потврђена је и бројним истраживањима језичког корпуса, нарочито у области когнитивне лингвистике. Ова истраживања, која су усмерена на језик као манифестацију нашег појмовног система, показују да човек многе домене концептуализује преко реалија из телесног искуства, тј. да многе концепте разуме управо преко делова тела и функција које они обављају. Како ову врсту концептуализације налазимо у многим језицима света, она се може сматрати универзалном, а објашњава се историјским развојем људске цивилизације – делови тела већ су имали своје називе у тренутку када је требало обележити нове концепте, због чега, сасвим очекивано, постају изворни домен у тим процесима (в. KRASKA-SZLENK 2014: 16). М. Џонсон истиче да у знатној мери наше појмовно

нелуијни језик и сл., за које се тешко може тврдити да припадају фразеолошком слоју.

² У даљем тексту за коришћене речнике употребљаваће се следеће скраћенице: *Речник српскохрватског књижевног језика* Матице српске – РМС, *Речник српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ – РСАНУ, *Речник српског језика* Матице српске – РСЈ, *Семантичко-деривациони речник. Св 1, 2*–СДР1, СДР2, *Асоцијативни речник српског језика* – АРСЈ, *Обрајни асоцијативни речник српског језика* – ОАРСЈ.

знање потиче од кретања односно од телесних покрета и интеракције с објектима који се крећу. Према мишљењу овог аутора, на основу кретања стичемо искуства у вези са садржавањем, тј. могућношћу да предмете стављамо у посуде и вадимо их из њих, затим у вези с линеарношћу, тј. путањом кретања, потом у вези с напетостју мишића односно са снагом коју треба да уложимо у покретање тела и његово деловање, у вези с амплитудом кретања, као и у вези са одређивањем степена снаге и брзине којом ће се покрети изводити. На основу тога формирају се обрасци мишљења, па се одређене категорије, као што је на пример време, поимају преко метафоре кретања. Два су основна типа специјализације времена: 1. време се разуме као кретање објеката према посматрачу који стоји, најпре испред њега, а потом као промицање поред и на крају иза њега; 2. време се доживљава као кретање посматрача кроз простор (JOHNSON 2007: 19–32). На другој страни, поимање емоција такође је засновано на нашем телесном искуству, што потврђују различити метонимијски и метафорични обрасци. У првом случају емоције се исказују преко телесних манифестација, а у другом случају поимају се помоћу метафоре садрживача и силе – у људском телу су садржане емоције, а изазивају их одређени узроци, као што и емоције проузрокују одговарајуће реакције (KÖVECSES 2010: 107–120). Упоредна експериментална истраживања енглеског и португалског (који се говори у Бразилу) потврђују постојање метафоре ЖЕЉА ЈЕ ГЛАД у оба језика (GIVBS et al. 2004: 1189–1210). Наиме, експеримент спроведен над одређеном групом говорника обају језика показује да су у неким аспектима изједначени телесни симптоми глади и жеље те да се ова апстрактна категорија описује изразима типичним за конкретну. За разумевање метафоричног језика значајно је телесно искуство као изворни домен структуриран у виду сликовних шема, при чему тзв. примарне метафоре омогућавају пресликавање само неких аспеката изворног домена на циљни (GIVBS et al. 2004: 1189–1210). Помоћу назива за делове тела исказују се и други концепти (в. KRASKA-SZLENK 2014: 15–39), а они, такође, имају важну улогу и у граматичком систему. Наиме, соматизми учествују у граматикализацији специјалне оријентације, која се даље може проширити и на домен времена (KRASKA-SZLENK 2014: 19–23).

Због особених лексичко-семантичких и структурно-граматичких карактеристика фразеологизми су добри показатељи функционисања нашег когнитивног система. Наиме, то су сложене језичке јединице окамењене структуре које настају као резултат специфичних фразеологизационих процеса. Оне у језику функционишу као

средства секундарне номинације (Мршевић Радовић 1987: 16), јер фразеолошко значење не одговара збиру значења елемената који га сачињавају.³ Иако веза између полазне, нефразеолошке и циљне, фразеолошке структуре може бити различита, фразеологизми чувају сликовитост изворног облика, на основу које се развија експресивност као стална конотативна компонента фразеолошког значења. Емоционална и експресивна функција језика остварују се тако што се при означавању појава и предмета изражавају различите емоције говорника као што су одобравање, неслагање, ублажавање, преувеличавање, иронија, неверовање, хумор и сл. (Мршевић Радовић 1987: 16). Семантички однос соматизма као самосталне лексеме и фразеологизма веома је специфичан. Као фразеолошки конституенти називи за делове тела углавном уносе у фразеологизам целокупан семантичко-асоцијативни садржај или бар један његов део подстичући развој одређених фразеолошких значења. Тако се многи домени, а нарочито они који се односе на примарне људске активности, поимају помоћу делова тела, који се због тога могу сматрати основним средствима концептуализације. Стога фразеолошки изрази који садрже називе за делове људског тела пружају сасвим поуздана сазнања о улози телесног искуства у разумевању стварности.

У овом истраживању полази се од хипотезе о постојању несумњиве везе између семантичко-деривационог и појмовно-асоцијативног потенцијала соматизама и њиховог фразеолошког потенцијала односно о њиховој уграђености у фразеолошки фонд српског језика. Наиме, претпоставља се да лексеме са развијеном полисемијом и богатом деривационом мрежом показују тенденцију ка формирању знатног броја фразеологизама, те да углавном мотивишу фразеолошка значења која су у вези с њиховим основним појмовно-асоцијативним садржајем. Ова претпоставка подстакнута је ранијим истраживањима мањег обима спроведеним на фразеологизмима са соматизмима *глава* и *око*. Према РСАНУ, лексема *глава* има веома богату полисемантичку структуру, која је обрађена чак у деветнаест тачака. У исто време ова лексема окупља око себе више од триста деривата (СДР1 2003: 114) и налази се на петом месту према броју асоцијација у којима се јавља (Раздобудко 2003: 103).⁴ Учествује у

³ Због тога неки аутори инсистирају на компонентном саставу ових јединица као њиховом битном обележју – у састав фразеологизама не улазе речи, већ компоненте које су изгубиле лексичка и граматичка обележја речи (Молотков 1977: 26).

⁴ Према учесталости јављања у асоцијацијама на првом месту је соматизам *рука*, затим следе: *око*, *коса* и *нога* (Раздобудко 2003: 94–103).

формирању више од триста фразеолошких јединица (РАЗДОБУДКО 2003: 77; ШТРБАЦ 2012а: 106) па се према учесталости јављања у фразеологизмима међу осталим соматизмима налази на првом месту (РАЗДОБУДКО 2003: 77). Међу фразеологизмима с компонентом *глава* најбројнији су они чија се значења односе на домен мишљења (ШТРБАЦ 2012а: 115), што је у сагласности с асоцијативним потенцијалом ове лексеме – 26% од укупног броја одговора на овај стимулус из домена је менталног (АРСЈ 2005: 157–158). Што се тиче соматизма *око*, у РСАНУ је издвојено девет значења и знатан број подзначења ове лексеме. Она има сто четрдесет пет деривата (СДР1 2003: 242) и на другом је месту према броју асоцијација које побуђује (РАЗДОБУДКО 2003: 97–98). Конституише преко двеста фразеологизама (РАЗДОБУДКО 2003: 77; ШТРБАЦ 2012б: 324) те се међу осталим соматизмима налази на другом месту према броју јављања у њима (РАЗДОБУДКО 2003: 97–98). Око 40% од укупног броја ових фразеологизама односи се на неки од аспеката визуелне перцепције (ШТРБАЦ 2012б: 333), што одговара асоцијативном потенцијалу лексеме *око* – највећи број одговора испитаника (25%) на овај стимулус тиче се визуелног процеса (АРСЈ 2005: 355).

Полазећи од ових резултата, покушаћемо да покажемо да се и посматрани соматизми (*језик*, *ухо/уво*, *мозак* и *образ*) у погледу фразеолошког потенцијала понашају на исти начин. Потврда полазне хипотезе на ширем корпусу и поређење са истраживањима других језика обезбедиће валидност резултата и омогућити да се донесу општији закључци. У анализи која следи сваки соматизам размотрен је појединачно. Најпре су описане његове семантичко-деривационе и асоцијативне могућности, а потом је размотрен његов фразеолошки потенцијал: 1. утврђен је број фразеологизама које конституише, 2. затим су фразеологизми систематизовани према значењу и направљена је хијерархија значења, 3. потом су установљени механизми транспоновања примарних, нефразеолошких значења у секундарна, фразеолошка и улога коју соматизам има у тим процесима. При описивању фразеологизационих процеса примењене су методе концептуалне анализе, у првом реду појмовна метонимија и метафора, у оквирима које су поставили Џ. Лејкоф, М. Џонсон (LAKOFF 1987; LAKOFF, JOHNSON 2003) и З. Кевечеш (KÖVECSES 2010). Испитивања у домену когнитивне лингвистике упућују на веома важну улогу појмовне метафоре и метонимије у формирању и разумевању значења фразеологизама. Експериментална истраживања показују да је говорничково познавање фразеолошког значења засновано на

менталним сликама мотивисано ограниченим бројем појмовних метафора. Иако се исто значење, нпр. ‘открити тајну’, може исказати различитим типовима фразеологизама, нпр. *spill the beans* и *let the cat out of the bag*, менталне слике на којима они почивају подударне су и кохерентне јер им је у основи иста појмовна метафора: УМ ЈЕ САДРЖИВАЧ И ИДЕЈЕ СУ ЕНТИТЕТИ (GIBBS, O’BRIEN 1990).

3. Концептуална анализа фразеологизама

3.1. Језик

3.1.1. Лексема *језик* има разуђену семантичку и деривациону мрежу: развија седам значења и у оквиру њих десетак подзначења (РСАНУ)⁵ те има 49 деривата (СДР1 2003: 152). Налази се на дванаестом месту према броју асоцијација у којима учествује (РАЗДОБУДКО 2003: 113) и на петом месту према броју фразеолошких јединица које конституише, иза лексема *глава*, *око*, *рука* и *нога* (РАЗДОБУДКО 2003: 77). Прикупљена грађа показује да лексема *језик* улази у састав скоро деведесет фразеологизама, од којих се 95% односи на говорну активност односно на вербалну комуникацију, што је у сагласности с њеним укупним асоцијативним потенцијалом – 48% испитаника на стимулус *језик* дало је одговоре који су у вези с говорном активношћу и споразумевањем. Најчешћи одговор гласи *говор* и њега је дало 80 од 780 испитаника. Затим следе придеви: *српски* са 66 одговора, *енглески* и *мајџерњи* са 30 итд. (АРСЈ 2005: 238–239).⁶ Свега су четири фразеолошка израза која се не односе непосредно на комуникацију, већ на друге домене стварности: а. психофизиолошка стања – умор (*исцлазији језик*) и болест односно стање пред смрт (*душа је коме на језику*); б. стања свести – немогућност субјекта да се сети нечега што му је добро познато (*бији коме на врху језика*); в. однос међу људима, који се испољава као узајамно разумевање и слога (*имаји [наћи] заједнички језик с неким*).

Када је реч о говорној активности, фразеологизмима с компонентом *језик* обележавају се сви елементи овог сложеног концепта: говорник, процес говорења, порука и одсуство говора.⁷

⁵ Семантички обим соматизама наводи се према РСАНУ, осим у случају лексеме *ухо/уво*, где се даје према РМС.

⁶ На стимулус *језик* добијена је 221 врста различитих одговора, од чега 45 припада домену комуникације.

⁷ Концепт говорења је веома сложен те може бити обележен и фразеолошким јединицама другачијег лексичког састава од овде обрађеног, тј. јединицама чија су

Говорник је један од учесника комуникационог догађаја и вршилац говорне активности. Разматраним фразеологизмима квалификује се с обзиром на своје говорничке способности и с обзиром на карактерне црте личности које се манифестују преко говора. У том смислу истичу се: а. говорникова речитост и умеће говора па се он одређује као добар, ваљан вршилац дате радње – *биџи вешџи (јак) на језику, имаџи језик*; б. одсуство речитости, неспособност лепог и умешног изражавања – *биџи везана језика, биџи слаб на језику*; в. боља способност писања него говорења – *биџи јачи на њеру него на језику*.

На другој страни, преко говорне активности указује се и на одређене карактерне црте личности говорника као што су: а. склоности ка прекомерном говорењу, без устезања, због чега се говорнику приписује својство брбљивости – *биџи дуга језика / имаџи дугачак језик, биџи њроливен на језику, имаџи добар језик, имаџи језик као крава*; б. брзоплетост, непромишљеност у говору, испољене у изношењу садржаја који не треба саопштити – *биџи брз на језику, дођи (долазиџи, налеџеџи, њасџи и сл.) коме на језик, омађи се (оџкинуџи се, уџеђи и сл.) коме с језика, како на језик налеџи, језик је коме уџекао, језик се коме омакао (залеџео), не држџи узла на језику*; в. опрезност, уздржаности у говору – *чуваџи језик, глава без језика*; г. искреност, отвореност, одлучност – *биџи оџџар на језику / имаџи оџџар језик, немаџи длаке на језику / без длаке на језику, на језику је коме џџо му је и на срцу*; д. склоност ка оговарању и изношењу негативног садржаја – *зџи језици, њоган (зао) језик, биџи зџа (џогана) језика / имаџи зао (џоган) језик*; љ. слаткоречивост, лицемерје – *биџи сладак на језику*; е. благод – *џече* коме *мед с језика*; ж. разметљивост – *биџи велик на језику*; з. заједљивост – *брусџи језик*.

ПРОЦЕС ГОВОРЕЊА односи се на саму реализацију говорне активности која се састоји у преношењу одређеног садржаја. Фразеологизмима с компонентом језик квалификују се различити аспекти тог процеса: а. фаза, пре свега почетак реализације радње – *џреврнуџи језик, џреломџи језик, џомолиџи језик*; б. садржај који се

фразеолошка значења заснована на другим изворним доменима, нпр. *млаџиџи џразну сламу, говориџи у вейар, дераџи исџу (сџару, своју) козу* итд. (в. ШТРАБАЦ 2009: 123–134). У енглеском језику метафоре за обележавање језичке активности могу још бити засноване на изворним доменима с артикулаторима (нпр. *језик, усџа, усне* и сл.) у неговорној функцији (нпр. дисање, једење, гутање), као и с другим деловима тела, који учествују у невербалној комуникацији, перцепцији итд. (в. детаљније о томе у: PAUWELS, SIMON-VANDENEKERGEN 1995: 35–69).

износи и који се одређује као бесмислен – *млаишии језиком*, *млеиши језиком*; в. говорни тон, одређен као низак – *говорити/рећи с њола језика*; г. начин остваривања радње говорења, која се изводи отежано или с лакоћом – *језик је коме оишежао*, *ломити језик*, *и́ревалџиваиши* (*завалџиваиши*) *језиком*, *зайиње коме језик*, *и́ревалииши* (*и́реиурииши*) *шта и́реко језика*, *језик коме леиши* (*иде*) *као њо лоју*; д. мера у којој се говорење остварује – *језик се коме развезао* (*одрешио*), *развезаиши* (*одвезаиши*, *одрешииши језик*), *и́ружииши* (*и́ружатиши*, *иушииши*, *иушиатиши*) *језик*; ђ. сврха ради које се дата радња предузима – *иуишииши језик узалуд*, *и́рошииши језик*, *чеиџаиши језик*; е. намера с којом говорник спроводи радњу говорења, а која се испољава као својеврсно деловање на саговорника, тј. као грдња – *оилестиши* *кога језиком*, *оштар напад* – *шибатиши* *кога језиком*, *подстицање* или *присиљавање* саговорника на говорну делатност односно на изношење садржаја који не жели да саопшти – *иси́ераиши* *коме реч на језик*, *развезаиши* (*одрешииши*) *коме језик*, (*и́о*)*вући* (*и́ои́егнуиши*, *и́ои́езаиши* *кога за језик*), *биши* *кога њо језику*.

Порука је изражена у виду предмета или теме о којој се говори. Разматраним фразеолошким изразима не саопштава се садржај који се преноси, већ се њима указује на то да је персонални појам, исказан речју или синтагмом ван фразеологизма, тема поводом које се покреће говорна активност. Ови примери обједињени су општим значењем ‘бити, постати предмет, тема разговора’: *биши* *коме на језику*. Уколико је однос говорника према предмету негативан тако да о њему износи лоше садржаје, чин говора може се назвати оговарањем. Са значењем ‘оговарати’ забележени су изрази (*и́о*)*чешаиши језик* о кога, *оши́рииши језик*, *разнеиши* (*разносииши*) *кога на бабље језике*, *узетиши* (*узимаиши*) *кога на језик*. У случајевима када се жели нагласити да је неки садржај говорнику посебно драг па се често јавља у његовом говору, користи се фразеологизам *и́рирасиши* *коме за језик*. Ситуације у којима говорник успева да предухитри саговорника, тј. да саопшти садржај који је саговорник намеравао да изнесе описане су изразом *ои́еиши с језика*.

Одсуство говора подразумева пасиван однос говорника према датој радњи. Оно некад настаје несвесно, услед појачаних емоција или поремећеног стања свести, када се спонтано изгуби способност говора, а некада говорник намерно избегава да говори како би постигао одређени циљ. И овде се може издвојити неколико различитих аспеката: а. губитак говорне способности као невољна активност: *немаиши језик*, *изгубиши језик*, *језик се коме завезао* (*свезао*, *заузлао*,

йрилейио, слейио, йойккрайио); б. вољно, свесно уздржавање од говора, које се у неким случајевим одвија уз велике напоре: *држайи језик на узици, држайи језик за зубима, имаји рибљи језик, уйойлији језик, увући (увлачийи) језик, (за)везаји језик, сврби кога језик*; в. савладавање у говору уз свођење активности на минималну меру: *обузда(ва)ји језик, йрийегнуји језик, скрајији (йойккрајији, йодрезаји) језик*;⁸ г. нагло прекидање говора да би се избегло изношење неког садржаја: *угриси се (ујести се) за језик*; д. чување тајне: *имаји тајну йод језиком*.

3.1.2. Због доминације говорне активности као циљног домена код фразеологизама с компонентом *језик*, у даљој анализи биће размотрени само они појмовни обрасци који омогућавају развој значења из тог домена. Према РСАНУ примарно значење лексеме *језик* гласи: ‘пљоснати, покретљиви мишићни орган у усној дупљи код код човека и виших животиња, углавном код кичмењака, који служи као орган за укус, премећање хране у устима, гутање и др., а код човека и као говорни орган’. Осим сема облика из којих се индукују различита метафорична значења, изразиту продуктивност испољава сема намене – ГОВОРНИ ОРГАН, на основу које се развијају следећа метонимијска значења: 3. ‘систем артикулисаних гласовних облика, који функционише према одређеним граматичким правилима и који служи људима, припадницима одређене људске заједнице као главно и најсавршеније средство споразумевања, као средство за изражавање мисли и осећања’; 4. а. ‘начин изражавања, исказивања мисли и осећања звучним, вербалним средствима, речима, говор; речи; разноликост речи, речник, лексика’; 4. б. ‘дијалекат, наречје; жаргон’; 4. в. ‘моћ, способност говорења’; 4. г. ‘начин изражавања уопште, средства за изражавање уопште’ (РСАНУ). Иста сема показала се као веома продуктивна и када је реч о развоју фразеолошких значења, јер већина фразеологизама припада истом концептуалном пољу као и наведена лексема, због чега се доминантним механизмом може сматрати метонимијски образац ГОВОРНИ ОРГАН → ГОВОРНА АКТИВНОСТ.⁹ Његова посебна реализација гласи: ПОКРЕТИ ГОВОРНОГ ОРГАНА → ГОВОРНА АКТИВНОСТ и она је својствена примерима *йрвр-*

⁸ Са истом сликом у основи јесте и пример с каузативном семантиком који реферише о спречавању саговорника да обавља говорну активност: *скрајији (йойккрајији, йодрезаји) коме језик*.

⁹ Ово је појединачна реализација универзалног метонимијског обрасца ДЕО ТЕЛА ЗА СВОЈУ ФУНКЦИЈУ. Више о његовој функцији у енглеским и српским фразеологизмима в. у: ХАЛАС 2012.

нући језик, преломити језик, помолићи језик са значењем отпочињања радње говорења, односно *увући (увлачити) језик, држати језик за зубима*, са значењем ‘(за)ћутати’, будући да је мотивационим синтагмама описан покрет артикулационих органа помоћу којих се остварује говорна активност.

Удружен са метафором или синегдохом описани образац омогућава развој читавог низа значења из домена комуникативне активности. Могуће је издвојити неколико верзија овог, основног модела.¹⁰

А. Фразелогизми у функцији квалификације говорника на основу склоности које испољава у погледу говорне активности најчешће развијају значења непосредном или посредном атрибуцијом соматизма који улази у њихов састав, по моделу ПРИДЕВ + ЈЕЗИК / ИМАТИ + ПРИДЕВ + ЈЕЗИК / БИТИ + ПРИДЕВ + ЈЕЗИКА / БИТИ + ПРИДЕВ + НА ЈЕЗИКУ. У овим случајевима поменути метонимијски образац испољава се у форми: ГОВОРНИ ОРГАН С ОДРЕЂЕНОМ ОСОБИНОМ → ОДРЕЂЕНА ОСОБИНА ГОВОРНИКА. Придевска компонента својом примарном или секундарном семантиком мотивише развој одговарајућег значења којим се реферише о особинама испољеним преко радње говорења, нпр. бити дуга језика → ‘бити брбљив, много говорити’. На тај начин концептуализују се особине као што су склоност ка оговарању (*бићи зла [ПОГАНА] језика / имаћи зао [ПОГАЊ] језик*),¹¹ речитост (*бићи ВЕШТ [ЈАК] на језику*), одсуство речитости (*бићи ВЕЗНАНА језика, бићи СЛАБ на језику*), склоност ка прекомерном говорењу (*бићи ДУГА језика / имаћи ДУГАЧАК језик, имаћи ДОБАР језик*), брзоплетост, непромишљеност у говору (*бићи БРЗ на језику*), отвореност

¹⁰ У когнитивној лингвистици, у првом реду оној којој је у фокусу енглески језик, говорна активност била је предмет многих истраживања (в. нпр. VANPARYS 1995: 2–5). Највећи утицај на испитивања ове врсте имала је теорија М. Редија о метафори проводнику, по којој су идеје или мисли схваћене као објекти, а речи и друга језичка средства – садрживачи: говорник ставља идеје у речи и преноси их помоћу проводника до слушаоца, који вади идеје из речи (према: VANPARYS 1995: 2). У духу Редијеве идеје о језику проводнику, за корпус српског језика Д. Кликовац издваја следеће метафоре: ГОВОР ЈЕ МАТЕРИЈА (ТЕЧНОСТ У ПОКРЕТУ), а ГОВОРЕЊЕ ЈЕ ЕМИТОВАЊЕ МАТЕРИЈЕ, ГОВОР ЈЕ САДРЖАТЕЉ (за своје делове и њихова значења), РЕЧИ СУ ПРЕДМЕТИ, ГОВОР ЈЕ РЕЂАЊЕ КОМУНИКАЦИЈСКИХ ЈЕДИНИЦА (ПРЕДМЕТА) итд. (КЛИКОВАЦ 2000: 178–190). О метафори проводнику у српском у поређењу с енглеским в. још: ЖИВАНОВИЋ 2014. Даља истраживања метафора говора у енглеском језику показују постојање и знатно ширих могућности од оних које је констатовао М. Реди (VANPARYS 1995: 1–34).

¹¹ У примеру *зли језици, поган [зао] језик* метонимија делује удружено са синегдохом.

(*биїи ОШТАР на језику / имаїи ОШТАР језик*), слаткоречивост (*биїи СЛАДАК на језику*) итд.¹²

Б. Језик се, такође, поима као објекат над којим говорник обавља разне врсте физичке делатности, на основу чега произилазе две метафоре: ГОВОРНИ ОРГАН ЈЕ ОБЈЕКАТ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ И ГОВОРЕЊЕ ЈЕ ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ СПРОВЕДЕНА НАД ДАТИМ ОБЈЕКТОМ. Фразеолошка значења мотивисана су семом покретљивости језика као говорног органа (Мршевић Радовић 2002: 235). У примарној, нефразеолошкој структури именица *језик* је у акузативу беспредлошког објекта уз активан, транзитиван глагол, док је субјекатски појам вршилац дате радње. По овом обрасцу реализују се фразеолошка значења која се тичу самог процеса, као што је отежано или узалудно говорење (*ломии језик, ѿуїиїи језик узалуд, ѿрошиїи језик, чеиљаїи језик*), оговарање (*ошиїриїи језик*), као и она која се односе на особину заједљивости (*брусии језик*). Последња два примера указују на метафору ЛЕЗИК ЈЕ ОШТАР ПРЕДМЕТ, за коју се потврде могу наћи и у другим, устаљеним спојевима речи, нпр. *Језик горе може ѿосјећи него мач* (Караѿић 1969: 113). У зависности од сегмента говорног догађаја који се жели саопштити, у концептуализацији учествују глаголи различите семантике. Ако се циљним, фразеолошким доменом указује на настојање субјекта да се суздржи од говорне активности односно да је ограничи, сведе на минималну меру, у мотивационој бази биће употребљене глаголске лексеме којима се сугерише нека врста спутавања говорног органа: *чуваїи језик, држаїи језик на узици, (за)везаїи језик*,¹³ *обузда(ва)їи језик, ѿриїегнуїи језик, скраїиїи (ѿоїкраїиїи, ѿдрезаїи) језик*. Насупрот томе, одсуство жеље за уздржаношћу у фразеолошким синтагамама, сугеришу глаголи с општом семантиком ‘осолобађања’ органа говора: *развезаїи (одвезаїи, одрешиїи језик), ѿружии (ѿружаїи, ѿусїиїи, ѿушиїаїи) језик*.¹⁴ Иста метафора уочава се и у примеру (*ѿо)вући (ѿо)їегнуїи, ѿоїезаїи кога за језик*), којим се обележава подстицање на говорну делатност.

¹² Овде се могу сврстати и примери: *немаїи длаке на језику / биїи без длаке на језику, имаїи језик као крава*, иако су другачије граматичке структуре.

¹³ О магијској функцији везивања чворова в. у: Мршевић Радовић 2002: 237–238.

¹⁴ Са истом сликом у основи јесу и примери с каузативном семантиком који реферишу о спречавању саговорника да обавља говорну активност: *скраїиїи (ѿоїкраїиїи, ѿдрезаїи) коме језик* односно о подстицању саговорника на њу: *развезаїи (одрешиїи) коме језик*.

В. Исте менталне слике својствене су изразима у којима се језик схвата као вршилац физичке радње. Овде је, дакле, реч о метафорама ЈЕЗИК ЈЕ СУБЈЕКАТ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ И ГОВОРЕЊЕ ЈЕ ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ КОЈУ ОБАВЉА ДАТИ СУБЈЕКАТ. Непромишљеност, брзоплетост и неумереност у говору, као и лакоћа с којом се дата активност реализује концептуализују се помоћу кретања језика, тако да се у полазној основи јавља радња кретања коју обавља језик као субјект: *језик је коме ушјекао, језик се коме омакао (залетео), језик коме лети (иде) као њо лоју*, или као својеврсно ослобађање говорног органа – *језик се коме развезао (одрешо)*. С друге стране, семантичке вредности које се тичу губитка говорне способности и отежаног говорења мотивисане су представама о спутавању говорног органа као субјекта – *језик се коме завезао (свезао, заузлао, њрилеио, слиио, њошкратио), језик је коме ошежао, заише коме језик*.

Г. У ограниченом броју примера јављају се метафоре ЈЕЗИК ЈЕ СРЕДСТВО И ГОВОРЕЊЕ ЈЕ ФИЗИЧКА РАДЊА ОСТВАРЕНА ПОМОЋУ ДАТОГ СРЕДСТВА. Оне су видљиве у изразима с глаголима са значењем ударања: *млатији језиком* и *млети језиком*, где мотивациону улогу у формирању компоненте фразеолошког значења ‘бесмислен, непотребан садржај’ у првом реду има глаголска лексема, јер глаголи „којима се изражава прављење буке, лупе или је бука само пропратни ефекат какве радње (лупати, дробити, млатити, млети, дрндати, врндати и сл.) и кад су метафорично употребљени са значењем говорења, могу да изразе ово значење само као бесмислено, бесадржајно, глупо” (Мршевић Радовић 2002: 238).¹⁵ Помоћу метафоре ЈЕЗИК ЈЕ УБОЛИТО СРЕДСТВО реализује се фразеологизам са значењем ‘грдити, нападати’ – *шибаји кога језиком*.

Д. Метафоре ЈЕЗИК ЈЕ ПРОСТОР, РЕЧИ СУ ОБЈЕКТИ КОЛИ У ЊЕМУ БОРАВЕ, а ГОВОРЕЊЕ ЈЕ ЛОКАЛИЗАЦИЈА ОБЈЕКТА У ТОМ ПРОСТОРУ¹⁶ илуструју примери с предлошким конструкцијама спацијалног типа у полазној структури: *бији коме на језику, на језику је коме што му је и на срцу*. Помоћу метафоре која подразумева смештање речи у одговарајући простор, што је сигнализирано предлошким акузативом, или напуштање тог простора, на шта упућује предлошки генитив аблативног типа, концептуализују се следећи облици говорне

¹⁵ За фразеологизацију синтагми с глаголима са значењем ударања важно је постојање терминолошких синтагми с примарним значењима која се односе на свакодневне људске активности (Мршевић Радовић 2002: 239).

¹⁶ Метафора речи су предмети и речи су предмети у покрету својствена је вербалној комуникацији уопште, в. КЛИКОВАС 2000: 183.

активности: непромишљено изношење садржаја – *доћи (долазићи, налетићи, њасићи* и сл.) *коме на језик, како на језик налетићи, омаћи се (ојкинути се, уићећи* и сл.) *коме с језика*; подстицање саговорника на говорну активност – *исћераћи* *коме реч на језик*; изношење садржаја који је саговорник намеравао саопштити – *оћети с језика*; оговарање – *разнећи (разносићи)* *кога на бабље језике, узети (узимаћи)* *кога на језик*. Просторна метафора видљива је и у следећим примерима: *ћревалићи (ћрећурићи)* *шта ћреко језика, ћрираћи* *коме за језик*.¹⁷

3.2. Ухо/уво

3.2.1. Соматизам *ухо/уво* има шест значења (РМС) и седамдесет један дериват (СДР1 2003: 343). Према броју асоцијација у којима учествује заузима седамнаесто место међу осталим соматизмима (Раздобудко 2003: 120). Улази у састав скоро педесет фразеологизама, међу којима доминирају они са значењем аудитивне перцепције (50%), што одговара асоцијативном потенцијалу посматраног соматизма – 37% одговора на стимулус *ухо/уво* припада управо датом домену и односи се на *ухо* као орган примања аудитивних дражи и способности њиховог регистровања. Од 782 одговора најбројнија је лексема *слух*, која је забележена 102 пута, затим *чући* – 72, *слушати* – 36 итд. (АРСЈ 2005: 498–499). Уз множинску форму *уши* такође су најчесталији одговори који се тичу аудитивне перцепције и они се јављају у 31% случајева. И овде је најфреквентнија реч *слух*, која се јавља у 106 од 721 одговора, затим *чући* – у 27 одговора итд. (АРСЈ 2005: 500).

На основу фразеолошког значења може се одредити структура концепта који се односи на примање спољашњих утицаја чулом слуха, а њоме су обухваћени следећи конституенти: перципијент или прималац аудитивних дражи, процес примања, предмет ка којем је процес усмерен и одсуство аудитивног перципирања.

Перципијент је у фокусу, пре свега, као прималац спољашњих утисака чулом слуха па се фразеологизмима с компонентом *ухо/уво* издвајају особине које се тичу управо таквих способности. Њима се указује на: а. изражену способност примања звучних информација – *бићи њанких ушију, имаћи (добро) ухо, имаћи зечје уши*; б.

¹⁷ Детаљније о метафорама у мотивацији значења говорне делатности код фразеологизама с компонентом *језик* у српском и енглеском језику в. у: Драгић 2015: 9–20.

ослабљену способност регистровања звучних сигнала – *биџи зачејљених ушију, биџи ѿврд на ушима*.

ПРОЦЕС ПРИМАЊА АУДИТИВНИХ ДРАЖИ квалификује се с аспекта а. заинтересованости слушаоца за спољашње информације те се одређује као пажљиво, напрегнуто слушање, уз посебно усмеравање пажње на дати предмет: *наћулиџи (наћериџи, наћеџи, наћињаџи* и сл.) *уши, ѿреџворџи се (ѿреџварџи се) (сав) у ухо, ѿригнуџи ухо, ѿриклониџи* коме, чему *ухо, оџворџи добро уши*, односно као равнодушно, расејано и незаинтересовано перципирање поруке – *на једно ухо чуџи, на друго ѿусџиџи, не мрднуџи ни увом, слушџи једним ухом (на једно ухо),¹⁸ слушџи крајем (наџо, на џола) уха, седеџи на ушима*; б. начина на који се перципирање остварује те се оно описује као радња која се одвија потајно, кришом – *слушџи једним ухом (на једно ухо)*, или непосредно – *чуџи својим ушима*; в. мере у којој се одвија примање поруке истог садржаја, а која се одређује као претерана – *уши су коме џуне чега*; г. реакције перципијента која се описује као неверица, изненађење – *не веровџи својим ушима*.

ПРЕДМЕТ АУДИТИВНЕ ПЕРЦЕПЦИЈЕ односи се на садржај поруке који на различите начине делује на перципијента. Фразеологзмима се описује да садржај поруке: а. постаје познат перципијенту, да га је његов когнитивни систем регистровао – *доћи* коме *до ушију*; б. звучи грубо, неугодно или да делује непријатно на слух – *џараџи (џроџараџи) коме уши*; в. не буди никакво интересовање код перципијента – *на (кроз) једно ухо улазиџи (ући, унуџира), на (кроз) друго излазиџи (изаћи, ван), не биџи* коме *ни у уху*.

ОДСУСТВО АУДИТИВНОГ ПЕРЦИПИРАЊА настаје као резултат свесног, планираног понашања перципијента да избегне примања информација или да их занемари – *зџушиџи (зачеџиџи, зџивараџи* и сл.) *уши*.

Концептуално блиски пољу аудитивне перцепције јесу домени комуникације и емоција или душевних стања и расположења, иако је фразеологизама којима се они обележавају знатно мање – у обе групе по 4% од укупног броја. Примарна функција органа чула слуха не односи се само на примање различитих звукова из окружења, што омогућава човеку да испољава одговарајуће реакције, већ и на перципирање садржаја који настају као резултат говорне активности, што је нужан услов за успостављање вербалне комуникације

¹⁸ Због вишезначности овај израз ће се јавити и у наредној тематској групи.

као најсавршенијег вида социјалне интеракције међу људима. Тачније, аудитивна перцепција вербалног садржаја део је ширег система вербалне комуникације. С друге стране, примање спољашњих информација, у првом реду вербалних, непосредно је повезано с човековим унутрашњим стањима и расположењима, на чије промене могу утицати. Фразеолошким изразима с компонентом *ухо/уво* квалификује се говорна делатност спроведена с намером да се делује на саговорника. Она се остварује као а. прекоревање, грдња – *извући* (*ишчуџаџи*, *наџегнуџи*) коме *уши*, *оџраџи* коме *уши*; б. наговарање – (*на*)*џуниџи* (*набиџи*) коме *уши*; изношење обавештења с намером да саговорник делује у правцу у којем говорник жели – *џровуџи* (*џровлачиџи*) коме *шта кроз уши*, *џусџиџи* коме *шта у ухо* (*уши*); узалудно говорење – *говориџи глумим ушима*; досађивање – *џроби(ја)џи* коме *уши*. У домену емоција издвајају се следећа стања и расположења: а. заљубљеност – *заљубиџи се* (*биџи заљубљен*) *до ушију*; б. радост, задовољство, уживање – *смејаџи се* (*џериџи се*, *исџериџи се* и сл.) *од уха до уха*; в. сталоженост, спокојство, сигурност – *сџаваџи на оба уха*;¹⁹ г. опрезност – *сџаваџи на једно ухо* (*наџола уха*); д. немир, неспокојство, сумњичавост – *баџиџи* (*сџавиџи*, *сџављаџи*, *меџаџи*, *меџнуџи*, *уденуџи*, *џусџиџи*) коме *бу-бу* (*буву*) *у ухо* (*у главу*);²⁰ љ. постиђеност – *џокриџи се ушима*; е. презасићеност – *имаџи* кога, *шта џреко ушију*; ж. недоумица, непријатност, збуњеност – (*џо*)*џеџаџи се иза увеџа*.

Преосталим фразеологизмима квалификују се а. положај – *махаџи ушима* ‘остати у безизлазном положају, претрпети штету’, *дошла* коме *вода до ушију* (*до носа*) ‘наћи се у тешком, опасном положају’, *држаџи вука за уши* ‘излагати се опасности’; б. телесне карактеристике у виду промене висине – *расџе као да га џаволи за уши вуку* ‘расте необично брзо’ или боје лица – *џоцрвенеџи* (*џоруменеџи*) *до ушију* ‘облити се црвенилом преко целог лица’; в. интелектуалне активности – *уџи* коме *у уши* ‘обузети неког’, *заџисаџи себи за ухо* ‘добро запамтити’.

3.2.2. Како показује грађа, семантичко језгро фразеологизама с компонентом *ухо/уво* чини домен аудитивне перцепције, што значи да мотивациону улогу у развоју фразеолошког значења има компонента семантичког садржаја соматизма која се тиче функције датог говорног органа: ‘ОРГАН ЧУЛА СЛУХА КОД ЧОВЕКА И ЖИВОТИЊА; ЊЕГОВ

¹⁹ Може значити и ‘мирно спавати’.

²⁰ Овај израз у свом значењу садржи каузативну компоненту, која подразумева иницирање стања или расположења у персоналном објекатском појму.

спољни део' (PMS).²¹ Она утиче и на семантичко варирање соматизма индукујући секундарно значење 'слух', које се реализује у примеру: Пођосмо обазриво, ослањајући се више на уво. *Јак.* (PMS). Стога се с правом може рећи да су фразеолошка значења из наведеног концептуалног поља и овде углавном заснована на општем метонимијском обрасцу СЛУШНИ ОРГАН → СЛУШАЊЕ (нпр. *йреїворити се [йреїварити се] [саѿ] у ухо*). Овај општи образац јавља се у два специфична лика УЧЕШЋЕ СЛУШНИХ ОРГАНА → СЛУШАЊЕ и ПОКРЕТИ СЛУШНИХ ОРГАНА → СЛУШАЊЕ, који указују на различите видове ангажованости слушних органа у зависности од заинтересованости перципијента за примање спољашњих информација. Првим моделом обухваћени су компонентни фразеологизми које конституише глагол слушања као управни члан и соматизам као зависни: *слушати једним ухом (на једно ухо), слушати крајем (најо, на йола) уха, чути својим ушима*. У њима је фразеолошко значење 'слушати незаинтересовано' односно 'чути непосредно' мотивисано детерминативним конструкцијама са значењем недовољне, половичне или потпуне ангажованости слушног органа (*једним ухом, на једно ухо, крајем уха, на йола уха, својим ушима*). Други образац односи се на примере с опречном семантиком: 'слушати пажљиво' / 'не бити заинтересован за аудитивни садржај': *наћулиши (најерити, најейи, најињайи и сл.) уши, йригнути ухо, йриклониши коме, чему ухо* односно *не мрднути ни увом*. Полазним синтагмама описују се покрети које слушалац остварује у ситуацијама када испољава (не)заинтересованост за одређени вербални садржај.²²

Описани метонимијски модел комбинује се с различитим типовима метафора.

А. Као и у примерима с компонентом *језик*, и овде се квалификација перципијентових аудитивних способности обавља преко органа чула слуха тако да фразеологизми настају детерминацијом соматизма по моделу: БИТИ + ПРИДЕВ + УШИЈУ / ИМАТИ + ПРИДЕВ + УШИ / БИТИ + ПРИДЕВ + НА УШИМА, те примарни метонимијски образац СЛУШНИ ОРГАН → СЛУШАЊЕ има своју специфичну реализацију: СЛУШНИ ОРГАН С ОДРЕЂЕНОМ ОСОБИНОМ → ОДРЕЂЕНА ОСОБИНА ПЕРЦИПИЈЕНТА: *бити танких ушију, имати (добро) ухо, имати зечје уши, бити зачейљених*

²¹ Врло су ретки примери мотивисани секундарним значењем соматизма – 'отвор на игли кроз који се провлачи конач': *йровући се (као) кроз иглене уши*.

²² По метонимијском обрасцу настају и примери: *оїворити добро уши* 'пажљиво слушати' односно *зайушити (зачейити, зайварити и сл.) уши* 'не хтети чути'.

ушију, биџи ѿврд на ушима. Дакле, у формирању фразеолошког значења мотивациону улогу има придевска саставница израза, која регулише његово остваривање у позитивним или негативним вредностима.

Б. Метафора УХО/УВО ЈЕ ОБЈЕКАТ, а СЛУШАЊЕ ЈЕ ФИЗИЧКА РАДЊА СПРОВЕДЕНА НАД ОБЈЕКТОМ остварује се у примеру *ѿпараџи* (*ѿроѿпараџи*) коме *уши*, којим се обележава непријатно дејство гласовног или другог звука на перципијента. Овако концептуализована аудитивна перцепција подразумева активно деловање говорног или уопште звучног садржаја на слушни орган, због чега појам у овој улози у реченици с наведеним фразеологизмом попуњава позицију граматичког субјекта, в. пр. Уши је парала циганска свирка (Андрић, 5, 23). Артиљерија грми, авиони урлају, сирене за узбуну парају нам уши (Стев. В. 1, 200). (РСАНУ).

В. У оквиру домена аудитивне перцепције среће се метафора УХО/УВО ЈЕ ПРОСТОР, а СЛУШАЊЕ ЈЕ ИСПУЊАВАЊЕ ТОГ ПРОСТОРА. Она даље упућује на закључак да се ВЕРБАЛНИ САДРЖАЈ, перципиран чулом слуха, поима као ПРЕДМЕТ (КЛИКОВАС 2000: 183), који улази у дати простор или га напушта у зависности од заинтересованости перципијента за њега: *на једно ухо чуџи, на друго ѿсуџиџи, на (кроз) једно ухо улазиџи (уџи, унуџра), на (кроз) друго излазиџи (изаџи, ван)*. За ову метафору релевантна је, дакле, опозиција испуњеност простора / празнина у простору, која рефлектује различита значења: *уши су* коме *ѿуне* чега 'наслушати се нечега' / *не биџи* коме *ни у уху* 'не будити интересовање у некоме'. Слушни органи су уједно и циљна тачка до које вербални садржај допире, о чему сведочи израз с глаголом кретања адлативног типа: *доџи* коме *до ушију* 'постати некоме познат'. У исто време, продор информација онемогућен је уколико се улаз у дати простор блокира на одређени начин: *седеџи на ушима*.

Као што је речено, примање информација чулом слуха део је ширег комуникационог догађаја, па не чуди учешће домена аудитивне перцепције у разумевању комуникације, због чега се може говорити о општем метонимијском обрасцу СЛУШНИ ОРГАНИ → КОМУНИКАЦИЈА, додатно проширеном метафоричним трансформацијама. И овде је доминантна просторна метафора по којој се различити видови говорне активности поимају као испуњавање слушног простора: *(на)ѿуниџи* коме *уши*, *ѿровуџи (ѿровлачиџи)* коме *шта кроз уши*, *ѿсуџиџи* коме *шта у ухо (уши)*. Осим тога, слушни орган је и овде схваћен као објекат који трпи насилну радњу субјекта у случајевима

када вербална активност негативно делује на перципијента – *ѝро-би(ја)ѝти* коме *уѝи* ‘досадити, досађивати коме стално говорећи о коме или чему’. Свега је један пример с наведеним циљним доменом који није мотивисан семом функције у семантичком садржају соматизма – *извуђи* (*иѝчуѝаѝти*, *наѝегнуѝти*) коме *уѝи* ‘укорити, казнити кога’ и он настаје по метонимијском обрасцу РАДЊА КОЈА ПРАТИ КОМУНИКАЦИЈУ → КОМУНИКАЦИЈА.

Ни фразеолошка значења усмерена на емоционална стања и расположења, такође, нису мотивисана семом функције, већ се развијају на више начина. Први обухвата метонимијски образац РАДЊА КОЈА ПРАТИ ЕМОЦИЈУ, СТАЊЕ → ЕМОЦИЈА, а илуструје га пример (*ѝо*)*чешаѝти се иза увейѝа*, који има два значења: ‘1. бити у недоумици; 2. доживљавати нешто непријатно, тешко, збунити се’. Изрази којима се описују емоционална стања и расположења углавном су компонентног типа, што значи да је носилац фразеолошког значења зависни синтагматски члан са соматизмом као ознаком мере до које се остварује глаголска радња: *заљубиѝти се* (*биѝти заљубљен*) *до уѝију* ‘јак се заљубити’, *смејаѝти се* (*цериѝти се*, *исцериѝти се* и сл.) *од уха до уха* ‘широко, весело се смејати’, *имаѝти* кога, шта *ѝреко уѝију* ‘бити презасићен, кога или чега’. Детерминацијом квалификативног типа добијени су и фразеологизми *сѝаваѝти на оба уха* и *сѝаваѝти на једно ухо* (*наѝола уха*), који најпре развијају значења ‘мирно спавати’ односно ‘спавати лако и опрезно’, а потом уопштавањем квалификативне компоненте настале под утицајем соматизма – и секундаран семантички садржај ‘бити безбрижан, спокојан, сигуран’ и ‘бити пажљив’. На бази просторне метафоре развијен је израз *баѝиѝти* (*сѝавиѝти*, *сѝављаѝти*, *меѝаѝти*, *меѝинуѝти*, *уденуѝти*, *ѝусѝиѝти*) коме *бубу* (*бубу*) *у ухо* (*у главу*) ‘изазвати немир, непокојство, побудити сумњу’.

3.3. Мозак

3.3.1. Ова лексема има три значења и шест подзначења (РСАНУ), а њена деривациона мрежа обухвата двадесет девет деривата (СДР2 2006: 405).²³

Конституент је четрдесетак фразеологизама, међу којима су доминантни изрази из менталне сфере човековог постојања – 75%, што је у сагласности с асоцијативним пољем датог соматизма – на

²³ У одговарајућем извору (Раздобудко 2003) нема података о асоцијативном потенцијалу датог соматизма.

стимулус *мозак* 39% одговора из домена је менталног, пре свега интелегенције и мишљења.²⁴ Најчешћи одговор гласи *џамеџи* и он је забележен у 147 случајева, затим следе *џамеџан* – 23, *инџелигенциџа* – 16 итд. (АРСЈ 2005: 296).

Фразеолошки изрази с датим соматизмом у свом саставу структурирају домен менталног уводећи следеће елементе: носиоца менталног процеса, ментални процес и предмет обухваћен менталним активностима.

Носилац менталног процеса је субјекат који свесно и вољно, а понекад и под принудом предузима одређене интелектуалне активности, али у исто време и објекат квалификације, којем се приписују својства и способности с обзиром на успешност обављања тих активности. С једне стране, фразеологизмима се описују способности које се тичу примања и разумевања спољашњих информација па се носилац менталног процеса одређује као а. паметан, интелегентан и мудар – *имаџи мозга у глави, није коме (ваљда) сврака мозак џоџила, џрусџи мозгова*, односно као б. умно ограничен, неинтелигентан, неспособан за логично расуђивање – *немаџи мозга у глави, немаџи малога мозга, имаџи џџичџи (сврачџи, кокошџи, џилеџи) мозак, џасџи на мозак, уџвао се коме мозак, врана (сврака) је коме мозак џоџила (исџила)*. На другој страни, фразеологизмима се осликавају стања свести као што су а. лудост, шашавост – *биџи ударен у мозак, кокош је коме мозак џозобала*, б. занесењаштво – *усџани мозак*, в. извитопереност, искривљеност маште, психе – *болесни мозак*.

МЕНТАЛНИ ПРОЦЕС је најсложенији део концепта мишљења и обухвата следеће активности: а. разумевање, схватање – *џреко мозга џревалиџи*; б. интензивно размишљање, често у изналажењу решења каквог проблема: *муџнуџи мозгом (џромуџнуџи мозак), разбиџи мозак, џриџи мозак*; в. одсуство, немогућност или престанак размишљања – *џусџиџи (џуџиџаџи) мозак на џашу, сџане му (ми и сл.) мозак, закључа(ва)џи (заклоџиџи, заклайџаџи) мозак*; г. уско мешаност мисли и неспособност јасног расуђивања – *мозак му (ми и сл.) ври (гори и сл.), џуџи се коме мозак, вриџи (завриџи, заврну) се коме мозак*, односно иницирање таквих стања у другоме – *завриџеџи (заврнуџи, закренуџи, џомуџиџи, џреврнуџи, изврнуџи) коме мозак, (џо)џиџи (исџиџаџи, исџиџи) коме мозак*; д. изненадну појаву какве мисли, идеје – *синула коме свейлосџи у мозгу*; ђ. навођење на исправно расуђивање – *џромуџкаџи некоме мозак*; е. (присилно)

²⁴ Од 223 различита одговора 40 се односи на умне активности.

наметање какве мисли, схватања или уверења – *йуниџи* коме мозак, *исџираџи* (*исџираџи*, *йраџи*) некое мозак, *йрање мозга* (*мозгова*).

ПРЕДМЕТ обухваћен менталним активностима није непосредно саопштен фразеологизмом, већ се о њему реферише посредно – на основу граматичке структуре исказа у који је фразеологизам интегрисан. Наиме, предмет је исказан субјекатским аргументом, док се предикатска радња преноси фразеолошким изразом којим се указује на одређену врсту менталне активности као што је схватање, разумевање, немогућност схватања, опседнутост каквом мишљу, памћење итд.: *доџрло је* некое нешто *до мозга*, *не иде* ми (му и сл.) *у мозак*, *седеџи* коме *на мозгу*, *урезало се* (*усекло се*, *уџило се*) коме шта *у мозак*.

Преостали малобројни фразеолошки изрази припадају следећим доменима: а. комуникацији – *йџући у мозак* (*речима*, *говором*) ‘говорити некое нешто на неугодан начин, размећући се’, *йробџи(ја)џи мозак* (*виком*, *галамом*) ‘веома неугодно, несносно узнемирити, узнемиравати неког буком, виком’, *кљџцаџи* некога *у мозак* ‘досађивати некое, гњавити некога непрестаним саветима, обично сувишним, беспотребним’, (*йо*)*солиџи* коме мозак ‘да(ва)ти коме досадне, непожељне савете (обично погрешне)’, *из малог мозга* (*говориџи* и сл.) ‘без правог знања (говорити); присећати се, домишљати се’; б. унутрашњим стањима – (*йо*)*йиџи* (*исџијаџи*, *исџиџи*) коме мозак ‘зада(ва)ти коме бриге и тешкоће, (на)мучити кога’; в. међуљудским односима – *йробџи* (*йросвираџи*, *йросуџи*) коме мозак ‘убити, устрелити кога’; г. физиолошким стањима – *мозак* му (ми и сл.) *ври* (*гори* и сл.) ‘неподношљиво му (ми и сл.) је вруће’; д. ситуативним околностима – *мозак да сџане* ‘изванредно, дивно; ужасно, непојмљиво’.

3.3.2. Фразеолошка значења из домена менталних активности мотивисана су соматском саставницом, тачније њеном компонентом у семантичком садржају која указује на функцију датог органа: ‘главни део централног живчаног система код човека и других кичмењака, који је смештен у лубањи у виду сиве и беле мекане супстанции омотане опнама, овојницама, СЕДИШТЕ МИШЉЕЊА, СВЕСТИ и др.’ (РСАНУ). Продуктивност истакнуте семе видљива је, у првом реду, у њеној способности активирања секундарних значења управо из датог домена: 1. б. ‘памет, разум, ум; мисли, свест’; 3. а. ‘човек као умно биће; паметна, надарена особа’; 3. б. ‘паметна, способна особа, главна личност која руководи, управља нечим’; 3. в. ‘скуп људи који по својим особинама предводе, предњаче; организовани

скуп људи на челу нечег; организациона јединица, руководећи орган'; 3. г. 'оно што даје смернице, што управља, руководи мислима, поступцима'; 3. д. 'интелектуално, културно средиште, центар' (РСАНУ). Метонимијски образац ОРГАН МЕНТАЛНИХ АКТИВНОСТИ → МЕНТАЛНЕ АКТИВНОСТИ и овде се понаша као главни механизам семантичког транспоновања утичући самостално или у комбинацији с метафором и синегдохом на развој највећег броја значења фразеолошких јединица окупљених око соматизма *мозак*.

А. Мања група фразеолошких израза из наведеног концептуалног поља настаје атрибуцијом соматизма тако да је и овде могуће издвојити модел: ОРГАН С ОДРЕЂЕНОМ ОСОБИНОМ → ОДРЕЂЕНА ОСОБИНА НОСИОЦА МЕНТАЛНИХ АКТИВНОСТИ, нпр. *имаџи њиџи* (*свраџи, кокошџи, њилеџи*) *мозак*, *биџи ударен у мозак*, *усијани мозак*, *болесни мозак*. Интелектуална својства, као што су умна ограниченост, лудост, занесењаштво и поремећај, добијена су, као и у претходним случајевима, на основу примарне или секундарне семантике придевске саставнице, а у случају када је придев мотивисан зоонимом, делује сема колективне експресије.

Б. У фразеолошком систему српског језика *МОЗАК* се схвата као ОБЈЕКАТ, а различити МЕНТАЛНИ ПРОЦЕСИ као ФИЗИЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ СПРОВЕДЕНЕ НАД ОБЈЕКТОМ. У том смислу интензивно размишљање подразумева деловање субјекта као носиоца менталног процеса над мозгом како би његове функције биле побољшане – *мућнуџи мозгом* (*џромућнуџи мозак*), или је пак оно у толикој мери спроведено да доводи до оштећења органа мишљења – *разбијаџи мозак*, *џрџи мозак*. Поменута метафора нарочито долази до изражаја код фразеологизама с каузативном семантиком, када се њима описује ангажованост субјекатског појма у настојању да делује на саговорника, да у њему изазове одређено стање свести – *заврџиџи* (*заврнуџи, закренуџи, џомуџиџи, џреврнуџи, изврнуџи*) *коме мозак*, (*џо*)*џиџи* (*исџијаџи, исџиџи*) *коме мозак*, односно да наметне одређени став, уверење или одређени принцип расуђивања – *исџираџи* (*исџираџи, џраџи*) *некоме мозак*, *џрање мозга* (*мозгова*), *џромућкаџи* *некоме мозак*.²⁵ Насупрот томе, престанак менталних активности поима се као ослобађање органа мишљења од свих функција – *џустџиџи* (*џу-*

²⁵ И фразеологизми с другачијим циљним доменима, који садрже каузативну компоненту у свом семантичком садржају, формиран су по истом метафоричном моделу: *џуџи у мозак* (*речима, говором*), *џроби(ја)џи мозак* (*виком, галамом*), *кљуцаџи* некога *у мозак*, (*џо*)*солиџи* *коме мозак*, (*џо*)*џиџи* (*исџијаџи, исџиџи*) *коме мозак*, *џробиџи* (*џросвираџи, џросуџи*) *коме мозак*.

шшаиши) мозак на *йашу* односно као његово спутавање – *мозак, за-кључа(ва)иши* (*заклоишии, заклаишии*) мозак.

В. МОЗАК и сам може бити у улози СУБЈЕКТА, као активан или пасиван учесник ситуације, тј. носилац одређеног стања. Активну улогу има у концептуализацији менталних стања какво је ускомешаност мисли – *вриши* (*завриши, заврну*) се коме мозак, док умну ограниченост и неспособност расуђивања треба схватити као његово болесно стање – *уирвао се* коме мозак, а немогућност или престанак размишљања – као његову неактивност, нпр. *сйане му* (ми и сл.) мозак.

Г. Просторна метафора заступљена је у два облика. Први је: МОЗАК ЈЕ ПРОСТОР, а МЕНТАЛНИ ПРОЦЕСИ СУ ИСПУЊАВАЊЕ ТОГ ПРОСТОРА, на основу чега се мисли поимају као својеврсни ПРЕДМЕТИ који се кроз њега крећу. Други гласи: ГЛАВА ЈЕ САДРЖИВАЧ ЗА МОЗАК, а ИНТЕЛЕКТУАЛНО СВОЈСТВО ЈЕ ПРИСУСТВО/ОДСУСТВО МОЗГА У САДРЖИВАЧУ. У првом случају, дакле, мозак је простор у којем се јављају мисли – *синула* коме *свейлоси* у мозгу. То је циљни простор за информације које у виду вербалног садржаја долазе споља – *доирло је* некоме нешто *до мозга, не иде* ми (му и сл.) у мозак, који се њима испуњава – *йунишии* коме мозак, или се оне за њега трајно причвршћују – *уре-зало се* (*усекло се, уйило се*) коме шта у мозак. У другом случају, глава је простор у којем је садржан мозак, при чему од испуњености садрживача датим садржајем зависе интелектуалне особине носиоца менталних процеса – *имаиши мозга у глави, није* коме (*ваљда*) *сврака мозак йошила, немаиши мозга у глави, немаиши малога мозга, врана (сврака) је* коме мозак *йошила (исйила), кокош је* коме мозак *йозобала*. У специфичнијој верзији ове метафоре мозак није обичан садржај, већ је то усијана течност у садрживачу помоћу које се концептуализује ускомешаност мисли – *мозак му* (ми и сл.) *ври* (*гори* и сл.), *йуши се* коме мозак.

3.4. Образ

3.4.1. Ова лексема има девет значења (РСАНУ) и 66 деривата (СДР 2003: 232). Налази се на двадесет седмом месту према броју асоцијација које изазива. Компонента *образ* улази у састав тридесетак фразеолошких израза, који углавном квалификују човека с обзиром на моралне категорије као што су част и поштење – 85% од укупног броја јединица припада наведеном домену. Овај соматизам није изабран као стимулус у *Асоцијативном речнику српскога језика*, али је забележен као асоцијација на стимулусе *чисти* (у 69 од 765 одговора), *свейшао, моралан* и *вредности* (ОАСРЈ 2011: 394).

У центар фразеолошког поља са соматизмом *образ* улазе јединице које се односе на карактерне особине људи, пре свега на оне које се издвајају с обзиром на етичке категорије као што су част, поштење, достојанство и углед. Њима се, дакле, човек одређује као: а. добар, попустљив – *биџи мека образа, човек мека образа*; б. частан, честит, поштен – *човек од образа, човек чистиа образа, свейао* (*чисти, бео* и сл.) *образ*; в. нечастан, непоштен, бестидан – *биџи дебелих образа (дебела образа), човек црна образа, имаџи образа, немаџи образа,*²⁶ *имаџи образ као ђон, немаџи ни сџида (срама) ни образа.*²⁷

Човек се квалификује и на основу поступака који воде ка губитку или очувању части и поштења. Ту су изрази с општим значењем а. ‘(о)чувати част, углед’ – *чуваџи (очуваџи, одбраниџи) (свој) образ*; б. ‘(по)вратити изгубљен углед, част, достојанство’ – *(о)џраџи образ*; в. ‘истаћи се, истицати се часним делом, потврдити или подићи углед’ – *(о)свейлаџи образ*; ‘изгубити част, поштење, поступати непоштено, бесрамно, осрамотити се’ – *губиџи (изгубиџи, џогазиџи) образ, баџиџи (меџинуџи) образ џод ноге, црниџи (оцрниџи, каљаџи, окаљаџи) образ, оде образ, џогинуџи образом*. Каузативну семантику, која укључује свесну активност субјекатског појма ради nanoшења увреде, срамоте или повређивања части другог учесника ситуације, имају следећи изрази: *џљунуџи у образ коме, црниџи (оцрниџи, каљаџи, окаљаџи) образ, најџераџи коме сџид у образ, одузџи (узџи, узимаџи, [у]красџи) коме образ, заџалиџи образе(е), ударџи (удараџи, насрнуџи, насрџаџи и сл.) у (на, уз, џо) образ(у)*. С опречном каузативном вредношћу јавља се израз *освейлаџи образ* коме. Такође, и само очекивање, ослањање на нечију увиђавност и поштење маркирано је фразеолошки – *гледаџи* коме *на образ*.

Преостали примери односе се на следеће домене: а. емоције и њихову спољашњу манифестацију – *џадне (џада) коме мраз на образ* ‘мењати се, променити се у лицу од стида, (по)стидети се, (о)срамотити се’, *иде (јурне, удари, џојури) коме крв у образе* ‘поста(ја)ти узрујан, узнемирен, раздражљив; (по)црвенети од узбуђења’, *џошла* коме *ваџра у образе* ‘зацрвенети се од узбуђења, стида’,

²⁶ Дати израз може имати опречну семантику: 1. ‘бити непоштен, немати осећање части’ и 2. ‘не усуђивати се, стидети се’.

²⁷ Исту врсту квалификације остварује и израз прилошког значења: *са (белим, свейлим) образом* ‘часно, поштено с добрим резултатом, с успешно обављеним послом и сл.’

зайалиџи образе(е) коме ‘1. постидети, осрамотити, обрукати неког; 2. наљутити, расрдити неког’; б. комуникацију – *говорџи (себи)* у образ ‘говорити тихо, неразумљиво’, *казџи (рећи)* коме у образ ‘директно, искрено, отворено и без околишања’.

3.4.2. Како показују примери, у семантичко језгро фразеологизама са соматизмом *образ* улазе јединице које се тичу етичких квалитета као што су част и поштење. За разлику од претходних соматизама код којих сема функције у њиховом семантичком садржају има доминантну улогу у развоју секундарних лексичких значења, као и фразеолошких, полисемантичка структура лексеме *образ* формирана је под утицајем значења која наведени соматизам остварује унутар фразеологизама чији је главни конституент. Наиме, секундарна значења: 3. а. ‘част, поштење, осећање морала (тј. шта ваља а шта не ваља) и живот, поступање, понашање у складу с њим’; 3. б. ‘добар глас, поштовање које неко има, ужива у друштву, углед, репутација’; 4. покр. ‘виђена, угледна, поштована особа, лице’ (РСАНУ) мотивисана су семантичком улогом коју дати соматизам остварује у фразеолошкој структури. М. Шипка (2008: 564–565) истиче следеће: „Тако се, нпр., *образ* у изразу *биџи чисти / свеџи образа* прво употребљавао у свом основном значењу ‘немати на лицу никаквих промена, немати црвенила (због стида и сл.)’, а то је онда значило и ‘немати се чега стидети’, ‘бити поштен, частан’, па је тако семантичком трансформацијом од везе речи у којој лексема *образ* има основно, денотативно значење (‘једна страна лица’) настао фразем са значењем ‘бити поштен, частан’, ‘имати чисту савест’, ‘немати се чега стидети’ и сл., а преко тога је и сама лексема као основни део тога фразема развила друго, пренесено значење (‘част, поштење; понос; осећање стида’) [...] Стекавши пренесено значење у процесу фразеологизације, та лексема управо с тим значењем постаје главни носилац, стожерни део низа других фразема тога типа. Ради се, дакле, о својеврсној повратној спрези” (Шипка 2008: 565–566). Стога се може рећи да се и у овим случајевима фразеолошка значења која се тичу части и поштења активирају по метонимијском моделу ДЕО ТЕЛА → КАРАКТЕРНА ОСОБИНА.

А. У специфичном облику дати образац гласи ОСОБИНА ОБРАЗА → ЧАСТ, ПОШТЕЊЕ / ОДСУСТВО ЧАСТИ, ПОШТЕЊА И ПРИСУСТВО/ОДСУСТВО ОБРАЗА → ЧАСТ, ПОШТЕЊЕ / ОДСУСТВО ЧАСТИ, ПОШТЕЊА. У првом случају фразеолошки изрази настају детерминацијом соматизма у њиховој структури. Позитивна односно негативна фразеолошка семантика условљена је природом детерминатора. Доброта и поштење

мотивисани су придевима *мек*, *свeй̑ао*, *бео*, *чист̑и*: *би̑и̑и мека образа*, *човек мека образа*, *човек од образа*, *човек чист̑а образа*, *свeй̑ао* (*чист̑и*, *бео* и сл.) *образ*, док опозитна својства активирају придеви негативне семантике *дебео*, *црн*: *би̑и̑и дебелих образа* (*дебела образа*), *човек црна образа*, *има̑и̑и образ као ђон*. У другом случају на карактерне особине упућује се поседовањем / непоседовањем дела тела који их симболише: *има̑и̑и образа*, *нема̑и̑и образа*, *нема̑и̑и ни с̑и̑ида* (*срама*) *ни образа*.

Б. У знатном броју примера образ је у својству ОБЈЕКТА физичке радње коју над њим спроводи сам посесор или други учесник у ситуацији. И у овим примерима доминантна је метафора ЧИСТ/СВЕТАО ОБРАЗ ЈЕ ЧАСТ, ПОШТЕЊЕ: (*о*)*й̑ра̑и̑и образ*, (*о*)*свeй̑ла̑и̑и образ*, *цр̑ни̑и̑и* (*о**цр̑ни̑и̑и*, *ка̑а̑и̑и*, *ока̑а̑и̑и*) *образ*. Такође, свака врста физичког деловања која мења или оштећује овај дело тела метафорично се поима као губитак части и поштења: *чува̑и̑и* (*очува̑и̑и*, *одбрани̑и̑и*) (*свој*) *образ*, *зуби̑и̑и* (*иззуби̑и̑и*, *й̑огази̑и̑и*) *образ*, *ба̑и̑и̑и* (*ме̑и̑ну̑и̑и*) *образ й̑од ноге*, *й̑љуну̑и̑и у образ* коме, *удари̑и̑и* (*удари̑и̑и*, *наср̑ну̑и̑и*, *наср̑а̑и̑и* и сл.) у (*на*, *уз*, *й̑о*) *образ(у)*.²⁸

4. Општи преглед података и закључна разматрања

Ако се сагледају у целини подаци предочени у овом и претходним истраживањима, могу се уочити извесне правилности, али и мања одступања. Наиме, у већини случајева запажа се да с повећањем семантичког и деривационог обима соматизама расте и њихов фразеолошки обим. Мање недоследности испољава једино лексема *образ*, која показује тенденцију ка семантичком и деривационом варирању, али конституише знатно мањи број фразеологизама од лексема сличног семантичко-деривационог обима. Неспорна доминација фразеолошких израза с компонентама *глава* и *око* сведочи не само о значају датих соматизама за лексички фонд српског језика већ и о месту именованих појмова у концептуалном систему његових говорника. Део тела обележен соматизмом *глава* као носилац виталних функција има кључну улогу у обезбеђивању човекове егзистенције, а лексемом *око* денотиран је орган најважнији за примање информација из спољашњег света, па самим тим и за његову спознају. Иако је за обезбеђивање животних функција мозак ипак

²⁸ О механизмима успостављања опозитних семантичких релација међу фразеологизмима с компонентом *образ* детаљније в. у: Пејановић 2010: 405–415.

важнији од саме главе, у појмовном систему говорника српског језика његова улога је мање истакнута, највероватније због недоступности овог органа нашим чулима. Остали соматизми распоређују се према значају функција које обављају делови тела именовани њима, а такву хијерархију одражава и сам језик, тачније његов фразеолошки фонд.

Да у човековом поимању сопствене телесности примарну улогу заиста има функција органа, а не његов изглед, показује значењски план соматске фразеологије. Када су соматизми у саставу фразеологизама, у већини случајева активира се сема функције из њиховог примарног семантичког садржаја индукујући фразеолошка значења која се тичу намене органа обележеног датим соматизмом. Стога се као базична семантичка трансформација издваја метонимија, у форми ДЕО ТЕЛА ЗА СВОЈУ ФУНКЦИЈУ, која се даље комбинује с различитим типовима метафора. Упоредна истраживања показују присуство истих или сличних тенденција у другим језицима. Контрастивна анализа фразеологизама са соматизмима *око*, *ухо*, *нос*, *ушћа* у српском и енглеском потврђује постојање заједничког појмовног обрасца ДЕО ТЕЛА ЗА СВОЈУ ФУНКЦИЈУ у оба језика, што илуструју следећи примери: *an/somebody's eagle eye*, *keep a weather eye open for something*, *be all eyes*, *be all ears*, *close your ears to somebody/something*, *by word of mouth*, *watch your mouth* (ХАЛАС 2012: 279–291), а исти метонимијски модел, у којем се помоћу соматизма *око* концептуализује визуелна перцепција, налазимо и у кинеском (в. YU 2004: 663–686). Српски и енглески фразеолошки фонд, такође, испољавају сличност у погледу изворних домена метафоричних трансформација при концептуализацији говорне активности. Метафора ЛЕЗИЧКА РАДЊА ЈЕ КОНТРОЛИСАНО КРЕТАЊЕ СВОЈСТВЕНА ЈЕ примерима *to hold one's tongue* – држајџи језик за зубима, док модел ЛЕЗИЧКА РАДЊА ЈЕ ФИЗИЧКИ ОБРАЧУН налазимо у примерима *to have a sharp tongue* – имајџи ошћар језик итд. (в. DRAGIĆ 2015: 9–20). Примери сличног типа забележени су и у италијанском, нпр. *tenere la lingua a freno* – држајџи језик за зубима, *essere una testa di cavolo/rapa* – имајџи зао / љоган језик, *allungare le orecchie* – наћулијџи уши (JEROLIMOV 2001: 87–99).

Разматрана фразеолошка грађа указује не само на извесну хијерархију делова тела у нашем појмовном систему већ и на њихове доминантне аспекте. На основу анализе српског језичког корпуса, као и на основу података из литературе о приликама у другим језицима, са сигурношћу се може тврдити да постоје универзални образци функционисања људског појмовног система у односу на телесно искуство.

Литература

- ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка, Вера Васић, Љиљана Недељков (ур.). *Семантичко-дери-вациони речник. Свеска 1: Човек – делови тела* (ур.). Нови Сад: Филозофски факултет, 2003.
- ГОРТАН-ПРЕМК, Даринка, Вера Васић, Рајна Драгићевић (ур.). *Семантичко-дери-вациони речник. Свеска 2: Човек – унутрашњи органи и ткива, психофизиолошка стања и радње, психофизичке особине, сродство*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2006.
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна, Предраг Пипер, Марија Стефановић. *Образни асоцијативни речник српског језика*. Београд: Београдска књига – Службени гласник, 2011.
- ЖИВАНОВИЋ, Дуња. „Концептуализација језика помоћу метафоре проводника у српском језику у поређењу с енглеским.“ *Прилози проучавању језика* 45 (2014): стр. 59–71.
- КАРАЏИЋ, Вук. *Српске народне пословице и друге различне као оне у обичај узетим ријечи*. Београд: Нолит, (1969) 1969.
- МИХАЛОВИЋ, Велимир. „Анатомска лексика у српскохрватској ономастици и географској терминологији.“ *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику* књ. XIII, св. 2 (1970): стр. 7–48.
- МОЛОТКОВ, А. И. *Основы фразеологии русского языка*. Ленинград: Издательство „Наука“, 1977.
- МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана. *Фразеолошке глаголско-именичке синтагме у савременом српскохрватском језику*. Београд: Филолошки факултет, 1987.
- МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана. „Актуална питања српске фразеологије“. *Дескриптивна лексикографија стандардног језика и њене теоријске основе*. Нови Сад: Матица српска – Београд: Српска академија наука и уметности; Институт за српски језик САНУ, 2002
- ПЕЈАНОВИЋ, Ана. „Концептуални статус лексема образ у српској фразеологији.“ *Научни саставник слависти у Вукове дане* књ. 39, св. 1 (2010): стр. 405–415.
- ПИПЕР, Предраг, Рајна Драгићевић и Марија Стефановић. *Асоцијативни речник српског језика*. Београд: Београдска књига – Службени лист СЦГ – Филолошки факултет у Београду, 2005.
- РАЗДОБУДКО, Лариса. *Семантика и прагматика соматизама у српском и руском језику*. Београд: Вездес, 2003.
- ХАЛАС, Ана. „Појмовни обрасци у српским и енглеским идиомима са називима делова лица.“ *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику* књ. LV, св. 1 (2012): стр. 279–291.
- ШИПКА, Милан. „Фраземи с лексемом образ.“ *Јужнословенски филолог* књ. LXIV (2008): стр. 560–569.
- ШТРБАЦ, Гордана. „Фразеологизми са значењем радње говорења.“ *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику* књ. LII, св. 2 (2009): стр. 123–134.
- ШТРБАЦ, Гордана. „Фразеологизми с лексемом глава у српском језику.“ *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику* књ. LV, св. 2 (2012а): стр. 105–117.
- ШТРБАЦ, Гордана. „Семантичка обележја фразеологизама с лексемом око.“ *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду* књ. 37, св. 2 (2012б): стр. 323–335.

- DRAGIĆ, Mila. „Frazeologizmi sa leksemom *jezik* i ciljnim domenom jezičke radnje u srpskom i engleskom jeziku.“ *Zbornik za jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu* 5 (2015): 9–20.
- GIBBS, Raymond W. Jr. and Jennifer E. O’ Brien. „Idioms and Mental Imagery: The Metaphorical Motivation for Idiomatic Meaning.“ *Cognition*. 36 (1990): str. 35–68.
- GIBBS, Raymond W. Jr, Paula Lenz Costa Lima, Edson Francozo. „Metaphor is Grounded in Embodied Experience.“ *Journal of Pragmatics* 36 (2004): str. 1189–1210.
- JOHNSON, Mark. *The Meaning of the Body. Aesthetics of Human Understanding*. Chicago – London: The University of Chicago Press, 2007.
- JEROLIMOV, Ivana. „Frazemi sa somatskom sastavnicom na primjeru talijansko-hrvatske frazeologije.“ *SL* 51–52 (2001): str. 87–99.
- KÖVECSES, Zoltán. *Metaphor. A Practical Introduction* (second edition). Oxford: Oxford University Press, 2010.
- KLIKOVAC, Duška. *Semantika predloga. Studija iz kognitivne lingvistike*. Beograd: Filološki fakultet, 2000.
- KRASKA–SZLENK, Iwona. „Semantic Extensions os Body Part Terms: Common Patterns and Their Interpretations.“ *Language Sciences* 44 (2014): str. 15–39.
- LAKOFF, George. *Women, Fire, and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind*. Chicago – London: The University of Chicago Press, 1987.
- LAKOFF, George and Mark Johnson. *Metaphors We Live By*. Chicago – London: The University of Chicago Press, 2003.
- PAUWELS, Paul, Anne-Marie Simon-Vandenberg. „Body Parts in Linguistic Action: Underlying Schemata and Value Judgements.“ U: Louis Goossens, Paul Pauwels, Brygida Rudzka-Ostyn, Anne-Marie Simon-Vandenberg, Johan Vanparys. *By Word of Mouth: Metaphor, Metonymy and Linguistic Action in a Cognitive Perspective*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, (1995): str. 35–69.
- SKOK, Petar. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1971–1974.
- VANPARYS, Johan. A Survey of Metalinguistic Metaphors. U: Louis Goossens, Paul Pauwels, Brygida Rudzka-Ostyn, Anne-Marie Simon-Vandenberg, Johan Vanparys, *By Word of Mouth: Metaphor, Metonymy and Linguistic Action in a Cognitive Perspective*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, (1995): str. 1–34.
- YU, Ning. „The eyes for sight and mind.“ *Journal of Pragmatics* 36 (2004): str. 663–686.

Извори

- ОТАШЕВИЋ, Ђорђе. *Фразеолошки речник српског језика*. Нови Сад: Прометеј, 2012.
- Речник српскохрватског књижевног језика*, I–III. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска, 1967–1969. IV–VI. Нови Сад: Матица српска, 1971–1976.

Речник српскохрватског књижевног и народног језика, I–. Београд: САНУ, Институт за српски језик САНУ, 1959–.

Речник српскога језика. Нови Сад: Матица српска, 2007.

MATEŠIĆ, Josip. *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Zagreb: Školska knjiga, 1982.

Гордана Р. Штрбац

ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ СОМАТИЧЕСКОЙ ЛЕКСИКИ В
СЕРБСКОМ ЯЗЫКЕ (НА ПРИМЕРЕ СОМАТИЗМОВ *ЈЕЗИК*, *УХО/УВО*,
МОЗАК И *ОБРАЗ*)

Резюме

В данной статье описывается роль соматической лексики в формировании фразеологизмов на примере соматизмов *језик*, *ухо/уво*, *мозак* и *образ*. Корпусом охвачено 211 фразеологических единиц, выписанных из фразеологических и дескриптивных словарей (такие, например, *држати језик за зубима*, *немајти длаке на језику*, *јунијти коме уши*, *говоријти глумим ушима*, *имајти мозга у глави*, *јунијти коме мозак*, *имајти образа као ђон*, *човек црна образа*, и тп.).

Анализ показывает, что фразеологический потенциал соматизмов зависит от их понятийно-ассоциативного и семантико-деривационного потенциалов, т.е. что соматизмы, у которых есть склонность к выраженной деривации и полисемии, участвуют в формировании большого числа фразеологических выражений. Ставши членом фразеологизмов, соматизмы в них наиболее часто вносят компонент семантического содержания, который относится к функции части тела, именуемой ими, так что фразеологические значения формируются по метонимическому образу ЧАСТЬ ТЕЛА ДЛЯ СВОЕЙ ФУНКЦИИ. Следовательно, с помощью фразеологизмов, которые содержат приведённые соматизмы, в основном описываются и оцениваются действия, осуществляющиеся частями тела обозначенные ими. Такие значения происходят из ментальных представлений, в которых часть тела связывается с определёнными качествами, в которых она действует как субъект определённого физического действия или его объект, или его средство. Метафорические образы, которые описаны, надстроены на упомянутую метонимическую модель.

Совпадение полученных результатов с данными из других языков указывает на универсальность функционирования плотского опыта в концепуализации определённых сфер реальности.

Ключевые слова: соматизм, фразеологизм, фразеологический потенциал, метонимия, метафора.

Gordana R. Štrbac

THE PHRASEOLOGICAL POTENTIAL OF BODY PART TERMS
JEZIK, UHO/UVO, MOZAK AND OBRAZ IN SERBIAN

Summary

This article focuses on the human body as the source domain in the conceptualization of different activities in various target domains. The paper examines the role of body part terms *jezik*, *uho/uvo*, *mozak* and *obraz* in the development of phraseological meaning. The corpus for the research includes 211 idioms collected from the phraseological and other dictionaries (for example, *držati jezik za zubima*, *nemati dlake na jeziku*, *puniti kome uši*, *govoriti gluvim ušima*, *imati mozga u glavi*, *puniti kome mozak*, *imati obraz kao đon*, *čovjek crna obraza*, etc.).

The analysis shows that the phraseological potential of body part terms depends on their conceptual, semantic and derivational potential, i.e. body part terms which have a rich derivational and semantic network also have numerous idioms. The phraseological meaning is often motivated by the functional seme in the sememe of the body part term, so the metonymy BODY PART FOR ITS FUNCTION is the most common pattern of semantic change. The idioms with lexemes *jezik*, *uho/uvo*, *mozak* and *obraz* mainly denote actions that are peculiar to these parts of the body. These meanings are based on metaphorical mental images in which the body parts have some qualities, or operate as the subject, object or instrument of a physical action.

The existence of the same semantic patterns in other languages confirms the universality of bodily experience in the conceptualization of emotions, knowledge and reasoning, speaking, hearing, etc.

Keywords: body part term, idiom, phraseological potential, metonymy, metaphor.

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)

UDK: 811.163.41'367.623.3:81'373.7

COBISS.SR-ID: 230980620

DOI: <https://doi.org/10.2298/JFI1702115I>

Примљено: 27. јануара 2017.

Прихваћено: 31. јануара 2017.

Оригинални научни рад

МИРЈАНА К. ИЛИЋ*

Универзитет у Нишу

Филозофски факултет

Департман за српски језик

СЕМАНТИЧКА ЕКСТЕНЗИЈА НАЗИВА ЗА „ЉУДСКЕ“ БОЈЕ *ЦРВЕН*, *РУМЕН* И *РИЋ* У СВЕТЛУ ТЕОРИЈЕ КОНЦЕПТУАЛНЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ

У раду се разматрају значења речи *црвен*, *румен* и *рић* који као придеви по боји карактеришу човека, и њихов однос према значењском комплексу придева *црвен* у српском језику. Ови придеви „људских боја“ имају нешто другачије екстензије у односу на придев *црвен* и то се често манифестује њиховом немогућношћу да се реализују у оквиру неких граматичких конструкција где је, међутим, могуће реализовати придев *црвен*. Помоћу теорије концептуалне интеграције покушава се објаснити однос семантичких екстензија ових придева.

Кључне речи: српски језик, придев за боју, придев за људску боју, теорија концептуалне интеграције, семантичка екстензија

1. Увод. У раду се анализирају придеви „људских“ боја *црвен*, *румен* и *рић* у односу на придев за боју *црвен* у српском језику. Између ова три придева и придева за боју *црвен* постоје семантичке разлике, што показује и чињеница да нису међусобно заменљиви у одређеним граматичким конструкцијама. Ова појава указује на чињеницу да ова три придева имају мањи семантички опсег у односу на придев за боје *црвен*. Желели смо да ову чињеницу проверимо и то помоћу теорије концептуалне интеграције.

Претпоставке од којих полазимо су чињеница да постоји скоро непробројива количина нијанси црвене боје, људско око их разликује, али често не постоји посебна лексема за њихово именовање, већ се различите нијансе описно именују, нпр. корално црвена, цигла

* mirjana.ilic@filfak.ni.ac.rs

црвена, малина црвена, трула вишња (бордо црвена), тако да у комуникацији скоро никада не долази до дилеме о којој нијанси је реч. Такође, одређене „црвене“, као што је црвена боја у вези са људима, имају извесна ограничења у граматичком смислу, док придев *црвен* који би се односио на било коју нијансу црвене то нема. Може се рећи *црвен у лицу*, али не и **црвен у хаљини*. Претпостављамо да је у првом примеру употреба предлога у оправдана појавом црвенкасте боје која се везује искључиво за људски организам, у овом случају кожу чије црвенило долази „изнутра“ као реакција организма на неки физиолошки процес (нпр. повишена температура) или емотивно стање (бес, узрујаност). За разлику од црвене која је ограничена на људско тело, придев *црвен* може се везати за различите објекте пореклом из природе или артефакте и, пре свега, означава колоритну вредност, обојеност неке површине те се уз њега не може користити предлог у који локализира објекат унутар неког простора.

2. Људске боје. Назив „људске боје“ први пут у нашој лингвистици спомиње академик Милка Ивић¹ у својим лингвистичким огледима, скрећући пажњу на посебну употребу придева за основне боје када су људи у питању.

„Под ’људским бојама’ подразумевају се овде оне колористичке датости које могу бити својствене људском бићу – његовој кожи, његовим косматим деловима, његовим очима, његовим ноктима.“²

Та, условно речено, посебност састојала би се у чињеници да се у материјалном, визуелном смилу речи једна иста колоритна датост, тј. њен назив, битно разликује када се односи на предмет и када се односи на човека.

У примерима типа:

Сукња је ѿлава;

Милица је ѿлава;

то нису две исте колоритне датости и сваком говорнику српског језика је јасно да плава сукња има боју сличну боји ведрога неба, а да је Миличина коса заправо боје зрелог жита, дакле, жута.

Проф. Милка Ивић (Ивић, 1995: 28–29) наводи да су „...колористичка детерминација људи и ствари два различита феномена...“ те се зато и може рећи: ...*Сукња је ѿлава. Коса (јој) је смеђа*, још и:

¹ Ивић, 1995: 42.

² Ибид: 47.

*Сукња је њлаве боје. Коса (јој) је смеђе боје, а не може: *Милена је њлаве боје, а Васа смеђе боје. него једино: Милена је њлава, а Васа смеђ.*“

У лингвистичком огледу под називом „О глаголима изведеним од ’људских’ боја“ (Ивић, 1995: 47) проф. Ивић наводи тврдње да посебну семантичку реализацију прати и посебан вид лексичког и граматичког понашања тих лексема:

– „...изрази *риђ*, *смеђ*, *црномањаст* и *плав* поимају се данас првенствено као лексичке ознаке одређених колористичких типова људи... ниједан од тих израза нема према себи одговарајућу глаголску изведеницу, док све остале придевске речи којима се човек одређује по боји имају (*црн* – *поцрнео*, *блед* – *побледео*, *румен* – *поруменео*, *црвен* – *поцрвенео*, *плав/модар* – *поплавео/помодрео*, *жут* – *пожутео*, *зелен* – *позеленео*, али не и: *риђ* – **пориђио*, *смеђ* – **посмеђио*, *црномањаст* – **поцрномањастиио*, *плав* – **поплавео* = ’поставио блонд’.³;

Постоји разлика и између придева: *бео*, *црн*, *румен* и *придева блед* и *сед*. „За зубе се, рецимо, може рећи *бели су већ* и *беле се*. (*Зуби јој се беле*), за образе не само *румени су*, *већ* и *румене се* (*Образи јој се румене*), док се за лице искључиво каже *бледо је*, а за косу *седа је* никако **бледи се*, односно **седи се* (**Лице јој се бледи*. **Коса јој се седи*).“⁴

3. Теорија концептуалне интеграције. Очигледно је да постоји значењска специфичност језичких ознака за боје када се односе на људско биће.

Покушаћемо да ову разлику анализирамо помоћу теорије концептуалне интеграције, али пре него применимо ове теоријске поставке, објаснићемо зашто смо се определили баш за овај теоријски приступ.

Неки од могућих избора, када су теоријски приступи семантичке анализе придева *црвен* у питању били су: компоненцијална анализа, теорија прототипа, појмовна метафора и метонимија и концептуална интеграција.

У анализи смо пошли од лексикографских дефиниција из Речника српског језика (РСЈ) и примера из дела савремене српске књижевности⁵. У структури речничке дефиниције уочава се да семантичка структура придева *црвен* није нарочито богата и да углавном

³ Ибид: 48.

⁴ Ибид: 49.

⁵ Види списак извора са краћеницама.

указује на одређене нијансе црвене која се различито остварује с обзиром на појам на који се односи: који је боје свеже крви, који је боје рђе, црвенкастожут, риђ, који се односи на Црвену армију⁶ ... У већини семантичких реализација реч је о црвеној боји као колоритној датости, дакле, присутно је само варирање исте семантичке компоненте.

Теорија прототипа, такође, није подесна јер се помоћу ње може објаснити само основно значење (идентификација нијансе црвене (боја свеже крви)). Секундарна и нека конвенционализована значења (револуционар, црвеноармејац) није могуће објаснити овом теоријом.

Концептуална метафора и метонимија засноване су на конвенционализованим изразима који су се усталили у оквиру једне културе, ова теорија не може објаснити „нове комбинације“, тј. не могу се прецизније објаснити динамични когнитивни процеси који се јављају приликом различитих, често нових употреба и синтагматских спојева у које придев *црвен* улази. Управо због динамичности когнитивних процеса који се подразумевају, изабрали смо теорију концептуалне интеграције.

Теорија концептуалне интеграције настала је деведесетих година 20. века у радовима Жила Фоконијеа и Марка Тарнера. Прво настаје теорија менталних простора, а касније та теорија бива допуњена и преименована у теорију концептуалне интеграције (FAUCONNIER, Giles; Turner Mark 1996, 1999, 2002).

Шта је ментални простор? Ментални простор је везан за дискурс и он настаје када мислимо и говоримо. Он се може везивати даље за неограничен број менталних простора. Ментални простор је повезан са оквиром (frame) и другим менталним просторима. У њима је ускладиштено наше позадинско знање. Теорија концептуалне интеграције подразумева да базични модел садржи четири ментална простора. Тај основни модел садржи:

- два улазна простора;
- генерички простор;
- бленду (пројекцијски простор).

Неки лингвисти сматрају да су теорија појмовне метафоре (ЛЕЛКОФ 1980) и теорија концептуалне интеграције супротстављене теорије, међутим, има и лингвиста који тврде супротно као Матовац, Танацковић Фалетар (2009) који кажу да су ове две теорије: „крајње тачке истога континуума“ (МАТОВАЦ, ТАНАЦКОВИЋ ФАЛЕТАР 2009: 150).

⁶ РСМЈ, 1494.

Главне разлике између ових теорија су:

1. појмовна метафора има дводоменски приступ, а концептуална интеграција четвородоменски (домен се у овој теорији назива менталним простором);

2. помоћу теорије концептуалне интеграције могуће је објаснити много већи број апстрактних појмова и фигуративних значења (противуречна значења, граматичке појаве, аналогije, концептуалне промене и сл.).

Приликом употребе теорије појмовне метафоре, испоставило се да ипак нека фигуративна значења није могуће на овај начин објаснити. Из те потребе настала је и теорија са четвородоменским приступом, каква је теорија концептуалне интеграције.

Теорија концептуалне интеграције подразумева бар четири домена (ментална простора) и то су:

1. два улазна простора;
2. генерички простор;
3. бленда (пројекцијски простор⁷).

Два улазна простора блиски су и могли би се и изједначити са изворним и циљним доменом у теорији појмовне метафоре. У генеричком простору се пресликавају заједнички елементи двају улазних простора, а бленда поразумева процес уједињења улазних простора чијим чином настаје нови садржај. Појам „ментални простор“ Фоконије и Тарнер дефинишу као мале концептуалне пакете који настају када мислимо и говоримо. Они представљају динамичне категорије и подложни су променама.

“...small conceptual packets constructed as we think and talk, for purposes of lokal understanding and action... They are interconnected, and can be modified as thouth and discourse unfold. Mental spaces can be used generally to modal dynamic mappings in thouthand language” (FAUCONNIER, Giles; Turner Mark 2002:40).

Теорија концептуалне интеграције претпоставља да се елементи два или више концептуалних пакета стапају (blend) стварајући квалитативно нови и структурално виши концептуални пакет (blending space). Нови простор (бленда) није само скуп заједничких елемената улазних менталних простора, већ је битно да чини нову, хијерархијски вишу и комплекснију структуру која настаје као процес интеграције. Ово се односи на базични четворочлани модел, али то је само основна једница која се даље уланчава у мреже оваквих модела

⁷ Термин пројекцијски простор срећемо код хрватских лингвиста.

(semantic network). На пример Золтан Кевечеш (KÖVECSSES 2006: 276) разликује: једноставне, мреже огледала, једнооквирне мреже, двооквирне и вишеоквирне мреже (simplex networks, mirror networks, single-scope networks, double-scope networks, multiple-scope networks).

Као пример базичног модела може се узети познати пример хирурга и касапина. Када кажемо за неког хирурга да је касапин, ми смо заправо окарактерисали тог хирурга као лошег. У улазним доменима су хирург и касапин, у генеричком простору издвајају се њихове заједничке особине: носи бели мантил, користи се одређеним инструментима приликом рада, да би реализовао своју делатност то подразумева и пацијента (треће лице), али када се зна да касапин за предмет свог рада има мртво биће, да је хирург цењено, а касапин не превише цењено занимање, у бленди ће се преклапањем ових концепата доћи до закључка да је одређени хирург који је назван касапином заправо лош стручњак.

Бленда је кључна за разумевање ове теорије. У њој се налази и значењска и концептуална интерпретација исказа који је састављен из елемената сваког улазног простора, али и елемената који не припадају ниједном од улазних простора. Структура овог простора је динамична и зависи од искуства и општег знања појединца. Ментални простори који учествују у процесу интеграције (улазни простори, генерички простор) служе за комбиновање елемената различитих концептуалних домена и повезују их у еластично стабилне структуре које су подложне модификацијама и елеборацијама с обзиром на различитост индивидуалних искустава и разних схватања која се активирају у тренутку блендинга. Другачије речено, у структури и дефинисању менталних простора битну улогу играју позадински оквири (frames), који обухватају и активирају најразличитија општа и појединачна знања и искуства који употпуњавају структуру коју стварају елементи самих менталних простора.

“Mental spaces are connected to long-term schematic knowledge called 'frames' and long term specific knowledge” (FAUCONIER-Turner 2002: 40). А даље се каже да: “...mental spaces operate in working memory but are built partly by activating structure available from long-term memory” (FAUCONIER-Turner 2002:102).

У нашем случају, када се концептуална интеграција примењује на нивоу лексичког значења, да бисмо што објективније поставили параметре унутар саме анализе грађе, полазимо од претпоставке да дескриптивна лексикографска дефиниција садржи колективну менталну представу или представе о појму који је лексикографски обрађен.

На основу дескриптивне лексикографске дефиниције или њеног дела може се конституисати ментални простор. На тај начин, ментални простор, колективно дефинисан, садржан је у самом речничком чланку. Дакле, улазни ментални простори везују се за лексикографску дефиницију или њен део.

Фоконије и Тарнер површински језик доживљавају као врх леденог брега саткан од невидљивих значења и конструкција које се одвијају док мислимо и говоримо. Процеси који се одвијају у позадини јесу: отварање нових домена, стварање веза, апстрактна пресликавања, промена фокуса и на крају блендирање, односно интеграција.

Они сматрају да је повезивање домена централни акт јединствене људске когнитивне способности да ствара, преноси и обрађује значења. Једна реченица, или лексема, у нашем случају, никада нема јединствено значење, већ значењски потенцијал који ће се реализовати у оквиру конкретног контекста. У процесима стварања значења граматика има важну улогу зато што усмерава и води значења. Они полазе од тога да су граматичке структуре дубоко усађење у нашем уму и да онда просто „воде“ реализована значења. Граматичке структуре омогућавају грађење менталних простора, промену фокуса и учествују у интеграцији.

За разлику од теорије појмовне метафоре која је, пре свега, семантичка теорија, теорија концептуалне интеграције има амбицију да буде општа теорија когниције применљива на различите домене.

То је теорија која покушава да постане одржива макроструктура која би повезала когнитивне науке и објаснила смисао људске креативности (АНТОВИЋ, ТАСИЋ 2011: 1522).

Придеви за боје, којима придев *црвен* припада, једном лексичком ознаком именују велики број нијанси које у процесу комуникације обично добро разумемо на основу контекста (цигла црвена фасада, бордо црвена ташна, малина црвена хаљина...). Очигледно је да кроз те различите контексте лексичка ознака *црвен* реферира на различите реалије (нијансе). Из тог разлога, сматрали смо, да је теорија концептуалне интеграције најпогоднија за анализу оваквих примера реализације лексичког значења.

4. Придеви *црвен, румен и риђ* у функцији људских боја.

4.1. Придев *црвен* као људска боја.

Придев *црвен* (као људска боја), његови деривати (црвенило (црвенило лица)), црвенети (постајати црвен, румен у лицу, руменети),

црвенкаст (који прелези у црвено, помало црвен (о лицу)), црвенко (човек црвених, румених образа) (човек црвенкасте, риђе косе или браде), поцрвенети (постајати црвен у лицу), зацрвенети (добити црвену боју лица) и композите (црвенобрад (човек црвене, риђе браде), црвенокож (црвенокожац, Индијанац), црвенолик (који је црвен, румен у лицу), црвенонос (који има црвени нос, пијаница)), значењски се односе на боју тена, коже уопште и слузокоже. У реализацији та црвена боја реферира на црвену од светлоружичасте до светлоцрвене. Црвена боја коже, уколико је тамнија, указује на нездраво стање, те придев *црвен* у вези са тим има обично негативну конотацију. Уколико је светлија нијанса *црвене* у питању, она је знак здравља, снаге и виталности и има позитивну конотацију. Црвена боја коже израз је и различитих емотивних стања: љутње, узбуђења, стида.

Различите нијансе ове „људске“ црвене боје налазимо и у нашим примерима:

„– *Марш најоље! – ђоцрвенео је учийџел, разред се расџусџио у навали смеха.*“ (ОЦСС, 47);

„*Зайџим меким ђокреџом, исџира Богданове зацрвенеле⁸ беоњаче.*“ (ОЦСС, 93);

„*Само су јој лице облили црвени ђечайџи.*“ (БП, 75);

„... његов величансџвени нос ишаран црвеним и џлавим *џилицама* као уџијач“ (БП, 99);

„*Црвен је од заноса и још може много о њему да се каже*“ (СУБ, 67);

„*Тим џуџем су сџабла и дрвеџа из сибирских шума сџизала, вековима, на американску обалу, насељену црвенокоџцима⁹*“ (КХ, 78);

„*Мучио се с енглеским, засџидео се и ђоцрвенео, џа сам се брзо џовукао*“ (ООДБМ, 49);

„*Нека Тијана на миру џије млијеко, биће чврсџа и црвена, моћи ће и даље из дубине да се смије*“ (СУБ, 42);

„– *Да џодмладиш Симку. Очи су му се смејале. Сигурно сам ђоцрвенео¹⁰*“ (К, 41).

Примена теорије концептуалне интеграције на нашем првом примеру изгледала би овако:

⁸ Зацрвенети (се) – постати црвен, црвенкаст, добити црвену црвенкасту боју (РМСЈ, 423).

⁹ Црвенокожац – човек црвене расе; човек црвенкасте коже (РМСЈ, 1495).

¹⁰ Поцрвенети – постати црвен, добити црвену боју у лицу (због узбуђености, стида) (РМСЈ, 991).

а. „– *Марш најбоље!* – *поцрвенео* је *учишћел*, *разред* се *расцусишио* у *навали смеха*.“ (ОЦСС, 47);

б. Тканина је *поцрвенела*.

МП1 – поцрвенети¹¹.

МП2 – учитељ¹²

МП3 – поцрвенела је кожа лица.

МП4 – учитељ је поцрвенео од беса, значи кожа лица је добила јаркоцрвену боју услед одређене емотивно-психолошке реакције.

У првом улазном простору налази се глагол *поцрвенеиши* са свим својим значењским реализацијама. У другом улазном простору имамо *учишћела* на кога се дати глагол у овом случају односи. У генеричком простору се издвајају заједнички елементи: поцрвенети се односи на човека, односно на кожу лицу. У бленди долази до интеграције свих елемента, оних из основних простора и оних који као део колективног искуства и схватања одређују ситуацију. Коначно значење глагола поцрвенети односи се на човека који је поцрвенео у лицу због навале беса и срама услед немоћи пред децом коју подучава.

б. МП1 – поцрвенети.

МП2 – тканина.

МП3 – обојеност у одређеној нијанси се односи на предметност, тканину.

МП4 – тканина је боје свеже крви, црвена.

Може се рећи: *Поцрвенеиши* у *лицу*, али не и **Поцрвенеиши* у *халини* јер човек добија боју изнутра, од прилива крви у главу, а халина се боји по површини, добија боју споља, фарбањем.

У следећих неколико примера посматраћемо следеће лексичке релације:

1. *Црвен* (као *колоритна дајоси*) : *црвен* („људска“ боја).

2. *Црвен* (људска боја) : *румен* (људска боја)

3. *Црвен* у *лицу* : *румен* у *лицу*.

4. *Црвен* (људска боја) : *риђ*.

5. *Риђ* (људска боја) : *риђ* (*мешафорично ујошребљен*)

Релација број 1. *Црвен* (као *колоритна дајоси*) : *црвен* („људска“ боја).

¹¹ Поцрвенети а. постати црвен. Макови су поцрвенели. б. добити црвену боју у лицу (због узбуђености), од стида (РМСЈ, 991).

¹² Пошто је овде реч о реченичном, а не синтагматском контексту, функцију изграђивача простора имаће именица *разред* и одредба у *навали смеха* који нам ментални простор дертеминишу и наводе на узрок црвенила. Учитељ је поцрвенео од беса и немоћи пред ученицима.

МП1 – црвен¹³.

МП2 – боја људске коже.

МП3 – нијанса црвене боје које се специфично манифестује када се односи на човека и кожу тела...

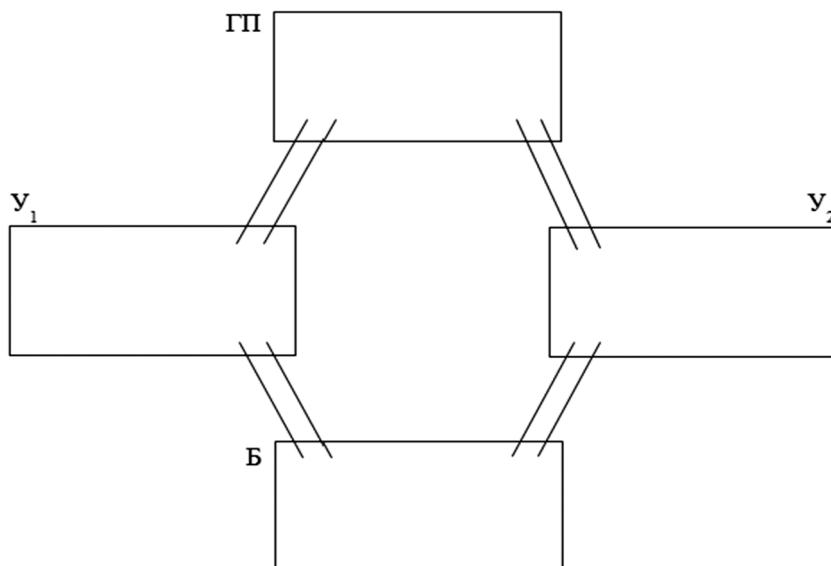
МП4 – јаркоружичаста боја коже која настаје услед убрзане циркулације крви.

У првом улазном простору налази се низ значењских могућности које су оствариве у српском језику а тичу се придева *црвен*. У другом улазном простору придев црвен се доводи у везу са конкретном реалијом, људском кожом (поцрвенео је (у лицу, телу услед појачане циркулације)). У вези са човеком и људском кожом придев црвен реализује једну од својих могућих нијанси. То се манифестује као јаркоружичаста боја.

У односу на придев *црвен* који се може везивати за различите предметности, појаве па и појмове, придев црвен у вези са човековом кожом има (некад светлију, некад тамнију нијансу коже), али увек знатно светлију нијансу од оне помоћу које идентификујемо придев црвен (боја свеже крви). Људска кожа, уколико нију у питању отворена рана, као врста материје из природе, може поцрвенети до извесне мере и то увек знатно слабија нијанса него што је то боја свеже крви. Дакле, људска кожа, као материја, овде „диктира“ нијансу црвене и она је увек битно светлија од прототипичне, идентификационе нијансе црвене.

Схема бр. 1 представља базични модел менталних простора који изражавају релацију 1 – црвен (колоритна датост) : црвен (људска боја).

¹³ Црвен – 1.а. који је боје крви; б. који је боје рђе, црвенкастожут, риђ; 2.а. који је на крајњој левици по свом политичком уверењу; комунистички; б. који се односи на револуционарну активност, револуционаран; 3. (само одр.) у називима биљних и животињских врста: црвена детелина, црвена клека, црвени глог, црвени лук, црвени мрави; 4. (у именичкој служби, обично одређено) а. револуционар, црвеногардејац; б. м црвеноармејац; крајњи левичар, комуниста; г спортиста, обично фудбалер, у црвеном дресу; д. црвенило (РМСЈ, 1494–1495).

Придев *румен*¹⁴ као људска боја.

Придев *румен* обично се везује за кожу код човека, али и генерално на изглед човека (румена девојка). Придев *румен* може имати и ширу семантичку употребу (румено Сунце).

Примери:

„Лице му је увек било **румено**, ход чио, руке и нокџи бесџрекорно чистџи.“ (Ц, 44);

„Козџим млијеком лако се скидају џришиџеви и бубуџице, лијече се џосјекоџине и убоџи џо џиџелу. Заџо је Тијана џако чистџа и **румена**“ (СУБ, 41);

„Из њеног **руменог** лица, сасу се неко бљедило и све нас дирну“ (СУБ, 68);

„Лице му је **румено**, образи округли, на глави му је каџа од зечје коже.“ (ЛГ, 36);

„Гледала је у своје снажне, не џредебеле ноге, **руменкаџе** од вреле воде“ (К, 133);

„Она се нагло џргла из украдених даџина, усџала из кориџа, жесџоко исџрџала ланеним убрусом, који је џо џелу осџављао **румене**, џраменасџе џрагове“ (К, 134);

¹⁴ Румен – отвореноцрвен, црвенкаст, ружичаст (РМСЈ, 1177).

Румена боја на кожи, осим доброг здравственог стања, може бити и физички одраз емоција и то најшеће стида:

„Онда више неће и ѿмиловаѿи је икрѿио руком, госѿодском руком ѿ образу. На ѿа лака миловања **ѿоруменела** би и у себи дуго носила сећања на њих, ѿонекад муѿина и сѿиидна, с резом слаѿике, ѿанке дрѿѿавице“ (К, 79–80).

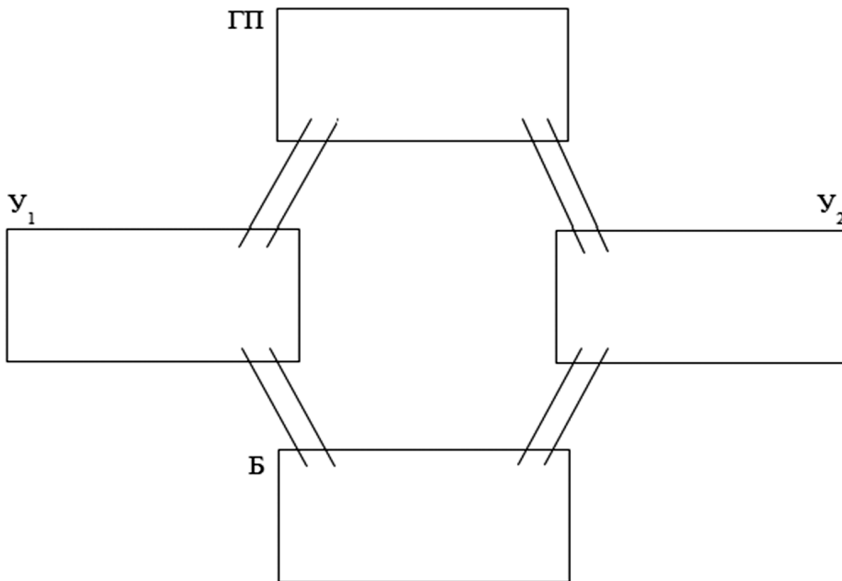
2. Црвен (људска боја) : румен (људска боја)

МП1 – који је боје свеже крви.

МП2 – отвореноцрвен, ружичаст.

МП3 – светлоцрвена, људска кожа.

МП4 – светлоцрвена боја људске коже.

У првом улазном простору налази се идентификатор црвене боје везане за људску кожу (колоритна вредност), у другом ментална представа везана за придев румен (в. фусноту бр. 14), у генеричком простору се издвајају заједнички елементи: светлоцрвена која се односи на људске кожу. У бленди добијамо значење: светлоцрвена, ружичаста боја људске коже која је израз здравља, доброг здравственог стања¹⁵.

¹⁵ У бленди се, као што је раније напоменуто, прикључују и елементи који нису нужно елементи улазних простора, а у овом случају то је искуствено знање о здравом изгледу људског тена, коже као индикатора доброг здравственог стања.

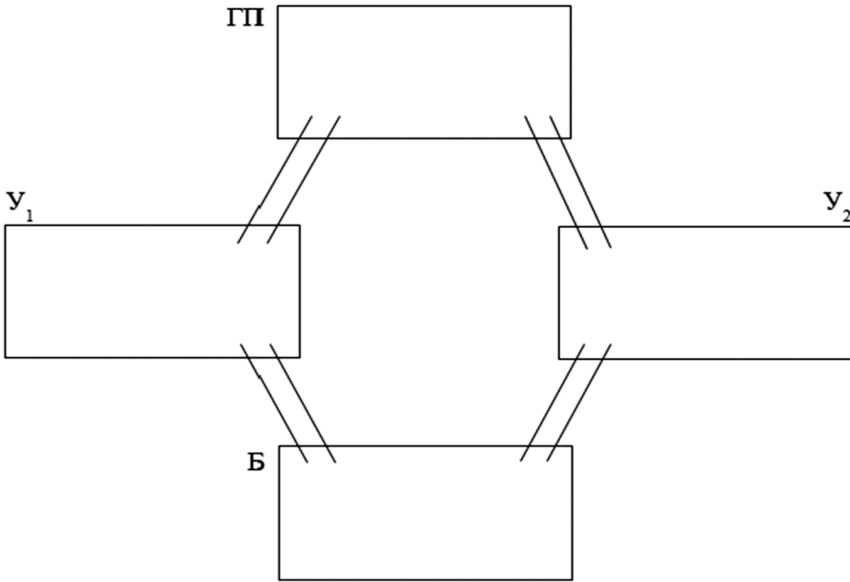
3. Црвен у лицу : румен у лицу.

МП1 – црвенкаста кожа услед инфекције или одређеног емоционалног стања које доводи до појачане циркулације.

МП2 – ружичаста боја људске коже.

МП3 – опозиција тамније и светлије црвене људске коже.

МП4 – нездраво и здраво стање организма.

Придев **риђ**¹⁶ као људска боја.

Придев *риђ* користи се у вези са људима, али и животињама да би се означила боја длаке бакарноцрвенкасте боје.

„Била сам сѝога у неѝрилици кад је наш сељак ѝочео да хвали свога ѝрбушасѝог **риђу**, и окренула сам сѝвар на шалу“ (ПИН, 111).

Ретко се јавља да би означила антрополошке карактеристике човека, на шта нам указује њена комбинација са именицом лице:

„...мада његово масивно **риђе** лице, краѝком шијом усађено у дежмекасѝо, маскулозно ѝело одавало једино ѝрофесионалну конценѝрацију“ (Б, 87).

У наредном примеру придев је употребљен у метафоричком значењу, *залазак сунца* се карактерише као *риђи* јер је црвенкасте боје:

¹⁶ Риђ – који је боје рђе, црвеножут; који има црвенкасту длаку (косу, браду, бркове) (РМСЈ, 1167).

„*Шїа ѿреосїане и дочека **риђи** залазак сунца, ѿремеће се у руду гвожђа.*“ (ОЦСС, 12).

4. Придев црвен (људска боја) : риђ (љуска боја)

МП1 – који је боје свеже крви.

МП2 – људска длака (коса, брада, бркови) црвенкасте боје.

МП3 – црвенкаста боја.

МП4 – црвенкаста боја косматих делова код човека.

Схема бр. 5 – риђ (људска боја) : риђ (метафорично употребљен)

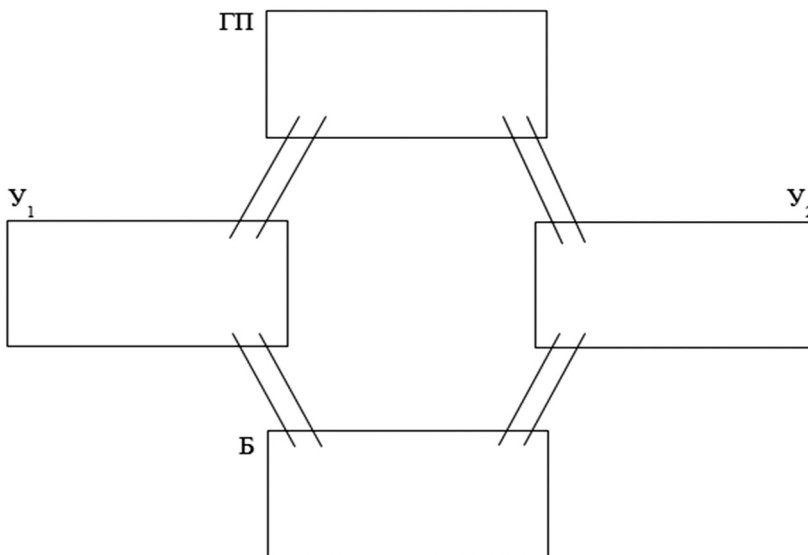
Риђи човек : риђи залазак сунца

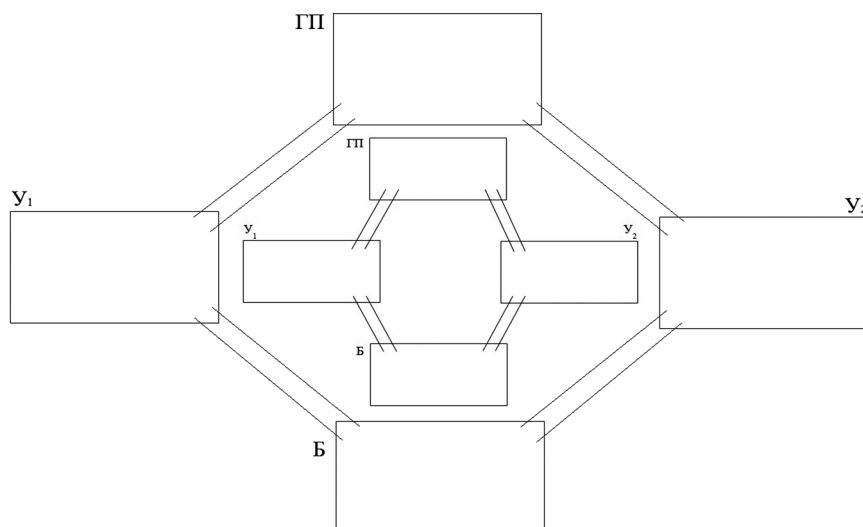
МП1 – који је боје крви.

МП2 – боја неба приликом заласка сунца.

МП3 – црвеножута.

МП4 – црвенкасто-жућкаста боја неба приликом заласка сунца.

На схеми број 5 налази се сложенији систем менталних простора јер се ради о метафоричном преносу на основу сличности по боји: *риђи човек* – *риђи залазак сунца*.

5. Закључак

Из анализираних примера видимо да:

Придев *црвен* има шире семантичко поље значења и везује се за различите реалије, живе и неживе, природне и артефакте. За разлику од њега, придев *црвен* као људска боја везује се за једну реалију (људски тен, кожу) и логично је да има релативно сужени семантички опсег.

Придев *црвен* као људска боја може имати позитивну и негативну конотацију. Особа је црвена у лицу (обично због узбуђености или болести) али може бити црвена јер је здрава. Такав је пример: *Нека Тијана на миру њије млијeko, биће чврcија и црвена, моћи ће и даље из дубине да се смије*“ (СУБ, 42).

Придев *румен* увек има позитивну конотацију када се јавља у функцији људске боје.

Придев *риђ* првенствено се везује за човека, али може се и шире, метафорично употребити.

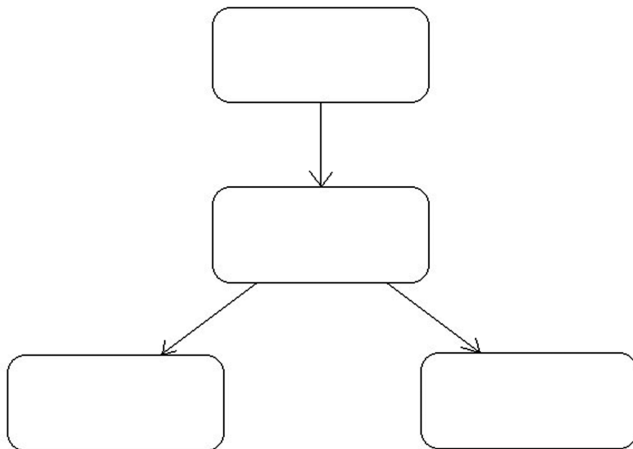
Сви ови придеви имају одређену, специфичну колоритну вредност у односу на придев *црвен* и везују се за конкретне реалије.

Занимљиво је да се на исти начин односе и придеви *бео*, *блед* и *сед* као људске боје у односу на придев *бео* у српком језику¹⁷.

Семантичка класификација ових придева је пирамидалног облика. На врху, хијерархијски највиши је придев *црвен*, *-а*, *-о* као придев одређење колоритне датости. Испод њега се налази придев *црвен*, *-а*, *-о* као „људска боја“ који у односу на придев *бео* има сужену семантику која се базира на визуелном утиску који бела боја производи, а то је светла боја, отвореноцрвена, ружичаста. Придев *црвен*, када се односи на кожу код човека, означава интензивнију нијансу од *румен* и ознака је неког нездравог процеса у организму (повишена температура, инфекција, узбуђење и сл.).

Још ужу семантику имају придеви *румен* и *рић*. *Румен* се односи на кожу и тен код човека и има, пре свега, значење природне, здраве боје (боје коже код човека у овом случају). Придев *рић*, такође има сужену семантику у односу на *црвен* као „људску боју“ јер пре свега значи црвенкасту нијансу косматих делова код човека (коса, бркови, брада).

Уколико се посматрају граматичке конструкције, придеви ширег семантичког опсега могу замењивати оне са хијерархијски ниже позиције, али не и обрнуто. На пример: *црвен* као људска боја може, додуше ретко, имати позитивну конотацију: *Нека Тијана на мигу њије млијеко, биће чврста и црвена, моћи ће и даље из дубине да се смије* (СУБ, 42), али *румен* не може имати и негативну, *румена девојка, румено дете, румено лице* (увек је израз здравља).

¹⁷ В. Илић 2016.

Извори са скраћеницама

- РСМЈ 2007 – *Речник српског језика. (Dictionary of the Serbian Language). Матица српска*. Нови Сад.
- Б – Пекић, Борислав 2002. *Беснило. (Rabies)*. Соларис, Нови Сад.
- БП – Киш, Данило 1995. *Башића, њејео. (Garden, Ashes)*. БИГЗ, Београд.
- КХ – Црњански, Милош 1966. *Код Хијерборејаца, (With the Hyperboreans)*. Сабрана дела Милоша Црњанског, Просвета Београд, Матица српска Нови Сад, Младост Загреб, Свјетлост Сарајево, Београд.
- Л – Светлана Велмар-Јанковић 1991. *Лагум. (Underground Tunnel)*. БИГЗ, Београд.
- ЛГ – Лалић, Михајло 1990. *Лелејска гора. (The Mountain of Cries)*. Свјетлост Сарајево.
- ООДБМ – Радуловић, Јован 2008. *Од Огњене до Благе Марије. (From Fiery Mary to Kind Mary)*. Савремена српска проза књ. 6, Евро-Ћунти, Београд.
- ОЦСС – Петровић, Миодраг 2004. *Ојсада цркве светог Сјаса, (Siege of the Church of Holy Salvation)*. Политика, Народна књига, Београд.
- ПА – Андрић, Иво 1989. *Проклећа авлија (The Damned Yard)*. Свјетлост Сарајево, Просвета Београд, Сарајево.
- ПИН – Секулић, Исидора 1971. *Писма из Норвешке, (Letters from Norway)*. Српска књижевност у сто књига, књига 73, Нови Сад
- Т – Селимовић, Меша 2007. *Тврђава, (Fortress)*. Логос арт, Београд.

Литература

- ANTOVIĆ, M. & TASIĆ, M. 2011. *Muzika na granici i teorija konceptualne integracije: analiza jedne pesme sa juga Srbije. (Music on the Border and Conceptual Integration Theory: Analysis of a Song from the South of Serbia) TEME 35 (4). 1521–1542.*
- ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна. *Лексикологија српског језика. (Lexicology of the Serbian Language)*. Београд: Завод за уџбенике, 2010.
- FAUCONNIER, Giles 1997. *Mappings in Thought and Language*. Cambridge: University of Cambridge.
- FAUCONNIER, Giles; Turner Mark 1999. *Metonymy and Coceptual Integration*. Panther, Klaus-Uwe, Gunther Radden, ed. *Metonymy in Language and Thought*. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamin Publishing Company, 77–91.
- FAUCONNIER, Giles; Turner Mark 2002. *The way We Think-Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.
- ИВИЋ, Милка 1996. *О изразима љав и модар. (On Expressions with Blue and Livid)* Београд: Јужнословенски филолог 52, 11–17.
- ИВИЋ, Милка 1995. *О зеленом коњу. (On the Green Horse)*. Београд: Словограф, Нови лингвистички огледи.
- ИЛИЋ, Мирјана 2016. *Semantic extansion of human colours white, pale and grey*. Ниш: Facta Universitatis, Linguistics and Literature, Vol.14, No 2, 161–172.

- KOVECES, Zoltan 2006. *Language, Mind and Culture: A Practical Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- LAKOFF, George, Mark Johnson 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago – London: The University of Chicago Press.
- LAKOFF, George, Mark Johnson 1987. *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind*. Chicago: University of Chicago.
- МАТОВАС, Tanacković Falatar 2009. “TCM I CIT – dvije suprotstavljene teorije ili krajnje točke istoga procesa?” (*TCM and CIT – Two Opposing Theories or Final Points of the Same Process?*) *Jezikoslovlje* 10–2, Osijek, 133–151.

Мириана К. Илић

СЕМАНТИЧЕСКАЯ ЭКСТЕНЗИЯ НАЗВАНИЙ
ЧЕЛОВЕЧЕСКИХ“ ЦВЕТОВ КРАСНЫЙ, РУМЯНЫЙ И РЫЖИЙ
В АСПЕКТЕ ТЕОРИИ КОНЦЕПТУАЛЬНОЙ ИНТЕГРАЦИИ

Резюме

В статье рассматривается значение слов *красный*, *румяный* и *рыжий*, которые в качестве прилагательных, обозначающих цвета характеризуют человека, и их отношение к значению прилагательного *красный* в сербском языке. У данных прилагательных, обозначающих “человеческие цвета” экстензии разные по сравнению с прилагательным *красный* и это часто выявляется через невозможность их реализации в рамках некоторых грамматических конструкций, в которых возможна реализация прилагательного *красный*. С помощью теории концептуальной интеграции стараемся объяснить отношение семантических экстензий данных прилагательных.

Ключевые слова: сербский язык, прилагательное, обозначающее цвет, прилагательное, обозначающее человеческий цвет, теория концептуальной интеграции, семантическая экстензия.

Mirjana K. Ilić

THE SEMATIC EXTENSION OF “HUMAN COLORS” – RED, RUDDY AND
GINGER IN LIGHT OF CONCEPTUAL INTEGRATION THEORY

Summary

The meaning scopes of the words *red*, *ruddy* and *ginger*, used as color adjectives to characterize a person, have a different scope of meaning from the adjective *red*, whose polysemantic structure is much richer. These “human color” adjectives have somewhat different extensions compared to the adjective *red*, and this is frequently

manifested in their inability to realize themselves within certain grammatical structures, in which it is still possible to realize the adjective *red*.

Relying on conceptual integration theory, we have analyzed the relationship between the semantic extensions of these adjectives and reached the conclusion that there is a pyramidal hierarchical relation between these lexemes in which the adjective *red* is naturally dominant as the color designation.

Keywords: Serbian language, color adjective, human color adjective, conceptual integration theory, semantic extension.

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)
UDK: 811.163,41'373.4
811.163.41'282.2
COBISS.SR-ID: 230981900
DOI: <https://doi.org/10.2298/JFI1702135M>
Примљено: 14. јануара 2017.
Прихваћено: 31. јануара 2017.
Оригинални научни рад

ТАЊА З. МИЛОСАВЉЕВИЋ*
Институт за српски језик САНУ**

ЛЕКСИЧКО-СЕМАНТИЧКА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА КОНЦЕПТА СПОСОБНОСТИ НА ДИЈАЛЕКАТСКОЈ ЈЕЗИЧКОЈ СЛИЦИ СВЕТА (НА ПРИМЕРУ ПРИДЕВСКИХ ЛЕКСЕМА СРПСКОГ ПРИЗРЕНСКОГ ГОВОРА)

Фрагмент дијалекатске језичке слике света на којем је репрезентован концепт способности језички се манифестује преко лексичко-семантичког субпоља *способности*, који са субпољима *темперамент* и *карактер* попуњава лексичко-семантичко поље *психичке карактеристике човека* и употпуњује психолошки профил човека. У оквиру лексичко-семантичког субпоља *способности* идентификујемо два параметра за разврставање лексема, и то у областима интелектуалних и психомоторних способности. Лексичко-семантичку репрезентацију датог концепта пратимо на примеру квалификације човека у сфери интелектуалних и психомоторних способности у српском призренском говору. Основни корпус истраживања представља *Збирка речи из Призрена* Димитрија Чемерићића. Лексичку парадигму, на основама теорије семантичког поља, представљамо као систем јединица организованих у мање парадигматске скупове: лексичко-семантичку групу придева са хиперсемом 'интелектуалне способности' и лексичко-семантичку групу придева са хиперсемом 'психомоторне способности'. Конституентне јединице лексичко-семантичког субпоља *способности* комбинују елементе из интелектуалне сфере људске психе (паметан, разборит, уман, способан, вешт, окретан, сналажљив, хитар, брз, глуп, неразборит, сметен, будаласт, луцкаст, луд, сулуд, безуман), при чему се јасно издвајају опозити *паметан – глуп* и *паметан – луд*, док на негативној оси можемо пратити постепени прелаз из једног менталног стања у друго психичко стање (*глуп – луд; луд – глуп*). Број лексичких ознака којима се обележавају интелектуална и психомоторна својства човека и висока продукција експресива у овом

* tanja77nis@gmail.com

** Овај рад настао је у оквиру пројекта „Дијалектолошка истраживања српског језичког простора” (ЕДБ 178020), који у целости финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

домену карактеризације човека показују да принцип интелекта има велики значај у поимању човека међу носиоцима дијалекта.

Кључне речи: концепт *сїособносїи*, ЛСГ придева 'интелектуалне способности', ЛСГ 'психомоторне способности', српски призренски говор

Психички живот човека, његово радно ангажовање, сналажење у друштву и свакодневном животу одређују способности. Способности представљају скуп свих психолошких услова неопходних за извођење неке активности. Темеље се на наслеђеним склоностима појединца, а развијају се под утицајем околине. Способности су веома важне особине личности с обзиром на то да утичу на различите аспекте деловања појединца у групи и на процесе спознања себе и појава у свету који га окружује. Људска заједница препознаје њихов значај, што се испољава у сталном процењивању индивидуалних разлика у способностима, а одражава се на језичкој слици човека кроз широк дијапазон лексичких ознака са „амбивалентним прототипичним категоријалним вредностима“ (ШТАСНИ 2013: 93). Фрагмент дијалекатске језичке слике света на којем је репрезентован концепт људских способности језички се манифестује преко лексичко-семантичког субпоља *сїособносїи*, које са субпољима *їемїераменїи* и *каракїтер* попуњава лексичко-семантичко поље *їсихичке каракїтерисїи* човека и употпуњује психолошки профил човека.

Општу поделу способности на сензорне, интелектуалне и моторне (HRNLCA 2003: 222) донекле прати лексичко-семантичка организација нашег субпоља, које интегрише језичке ознаке у вези са интелектуалним и психомоторним способностима. Способности као психолошки подсистем личности прилагодили смо когнитивистичком лексиколошком приступу човеку и фокус истраживачке пажње усмерили на лексичко-семантичку репрезентацију датог концепта у конкретном дијасистему, односно на лексичку манифестацију концепта способности у српском призренском говору. Лексичку базу овог истраживања чини *Збирка речи из Призрена* Димитрија Чемерићића (<http://prepis.org>), која хронолошки припада првој половини XX века, али је несумњиво да Чемерићићева картотека представља језичку стварност на призренском ареалу и у ранијем периоду. Основни корпус допуњен је јединицама које налазимо у *Регисїру речи из Призрена* у студији С. Реметића о српском призренском говору (РЕМЕТИЋ, 1996). Извори нуде драгоцене језичке податке за реконструкцију наивног поимања интелекта и његову манифестацију на дијалекатској слици света призренске језичке личности.

Комплексом придевских лексичких јединица са инваријантном компонентом 'способности' квалификује се особа по неком аспекту менталног функционисања који се испољава у одређеним активностима. У урбаној средини, какав је Призрен у првој половини XX века, афирмативна својства личности доводе се у везу са умним способностима и вештином извођења одређених радњи. Интелектуалне способности високо су вредноване, али је концентрација лексема овог продуктивног семантичког поља фреквентнија на негативном полу менталне скале. Вербализација појмовних вредности паметног и глупог човека квантитативно иде у корист негативне номинације, што јасно предочава став ондашњих Призренаца о когнитивним способностима и њихово схватање интелигенције као једне од највиших духовних врлина појединца.

Богатство и дисперзија језичких ознака у сфери менталних својстава човека омогућава различите типове парадигматских веза међу њима. Хијерархијска структура и семантичка разгранатост лексема условила је хиперо-хипонимски однос, поларизованост детерминисала антонимске релације, специфична дијалекатска експресија допринела је изузетно развијеним синонимским редовима, а међујезичка интерференција низовима контактних синонима. Лексичку парадигму, на основама теорије семантичког поља, представљамо као систем јединица организованих у мање лексичке скупине – лексичко-семантичке групе: ЛСГ придева са хиперсемом 'интелектуалне способности' и ЛСГ придева са хиперсемом 'психомоторне способности', које се даље гранају у подгрупе: ЛСПГ придева са хиперсемом 'умно развијен', ЛСПГ придева са хиперсемом 'умно ограничен' и ЛСПГ придева са хиперсемом 'умно поремећен', односно ЛСПГ придева са хиперсемама 'вешт / невешт'.

Лексичко-семантичка група придева са хиперсемом 'интелектуалне способности'

Интелектуалне способности лингвистички се проучавају као посебно лексичко-семантичко поље или као сегмент већег парадигматског лексичког скупа. Принцип интелекта и његов одраз у лексици и фразеологији привлачи пажњу савремених лингвиста, што потврђује све већи број радова у словенској науци о језику који се баве проучавањем језичких јединица које припадају интелектуалној сфери.¹

¹ Семантички, прагматички, мотивациони, аксиолошки и други аспекти анализе поља 'интелект човека' јављају се и у радовима новије генерације истражи-

Систем лексема са инваријантом 'интелектуалне способности' обједињује језичке јединице са широким спектром значења, које се своди на релативно мали број семема, при чему се свака може дефинисати као комбинација категоријалне семе, која је доминантна и самим тим заузима независну позицију у семском комплексу, и сета диференцијалних семантичких ознака којима се конкретизује компонента ителектуалног својства (степен развоја интелигенције неретко је у вези са физичким изгледом, карактерним цртама, а посебно се испољава у односу према раду).

Надређеној компоненти 'интелектуалне способности' у српском призренском говору одговарају хипероними *џамеџ* и *фич'ур*. Синоним домаћој речи *џамеџ*, која се односи на способност човека да мисли, схвата, просуђује, дакле на мисаоне и спознајне способности, јесте балкански турцизам из области мишљења *фич'ур* (тур. *efkâr*), који проширује првобитну, искључиво когнитивну, семантику на означавање општих интелектуалних способности.

Феномен људске интелигенције и његов одраз у лексичком систему призренског говора раслојен је на две поларизоване стране. Јдро структуре лексичко-семантичке групе придева са генеричким значењем које се тиче развоја интелекта подељено је на две амбивалентне зоне, што је праћено опозицијом према субјективној оцени. На позитивном полу концентрисани су неутрални придеви са интегралном семом 'паметан', док се око негативне осе симетрије групишу адјективни експресиви обједињени компонентама 'глуп' и 'луд'. Природу људске интелигенције језички прате слојеви лексема у изразитом антонимском односу. Менталну категорију 'луд' не можемо поистоветити са концептуалном вредношћу 'глуп', с обзиром на то да се у првом случају ради о душевној болести, умном поремећају, а у другом о умној ограничености.² Дијалекатска лексика диференцира ова два значења, тако да на бинарној менталној скали

вача: Т. В. Леонтјева (ЛЕОНТЈЕВА 2003), Е. А. Шерина (ШЕРИНА 2010), Р. Т. Сирајеве (СИРАЈЕВА 2013), О. М. Мазаела (МАЗАЕЛ 2014). Емоционалност као сегмент психичке сфере истражена је у радовима А. А. Кијашеве (КИЈАШЕВА 1985), М. Х. Галијевог (ГАЛИЕВ 2005), Е. А. Монастирскаје (МОНАСТЫРСКАЯ 2008). Именице овог семантичког типа у србистици са деривационог и семантичког становишта проучава Г. Штасни (ШТАСНИ 2013).

² Опсег значења лексема којима се изражава појмовна вредност семантичког типа 'луд' се проширио, тако да се једним делом семске структуре поклапа са идеографском вредношћу лексичких јединица које денотирају глупост као менталну особину: луд „1. умно поремећен, душевно болестан; 2. глуп, непромишљен, неразуман“ (РМС III: 240).

разликујемо три парадигматска скупа, чији су чланови у међусобно супротстављеним позицијама, а на опозитним половима, на нивоу микроредова, ступају у синонимске парадигматске односе.

Квалификативи којима се денотира особа са израженом способношћу расуђивања, разборита, мудра, здравог ума јесу *īamēīān*, *мўдар*, *īīīшкін*, *мїслен*, *сеїл'ив* и *ведар*, са стожером *īamēīān*.

Придеви се обично семантички дефинишу другим придевима из исте тематске групе, што отежава њихову семантичку анализу.³ Кохезиони центар овог лексичког скупа је придев *īamēīān*, јер улази у дефиниције осталих чланова реда: *īīīшкін* „паметан, промућуран, искусан“, *сеїл'ив* „паметан, домишљат, лукав“, *ведар* „разборит, бистар, паметан“ (Чемерикић). Синонимичним придевским лексемама „разборит“ и „мудар“ објашњено је значење доминанте *īamēīān*, који постаје најпродуктивнији члан категорије, а самим тим и њен типичан примерак. Овде се сусрећемо са тзв. грешком у дефинисању званом *circulus in definiendo* (Драгићевић 2007: 79), када се један појам разјашњава другим (*īamēīān* „разборит, мудар“), а други оним првим (*мудар* „паметан, разборит“). Овакви случајеви показују апсолутно појмовно и семантичко поклапање две лексеме или више лексичких јединица. Идентичне вредности чине придеве *īamēīān* (*Овај Л'уба їскоч'и їо' īamēīān од оца*) и *мудар* једреним елементима групе. Секундарном семантиком центру се прикључује придевска јединица *ведар* (*Овако се ч'їни вѣдар у īamēī. – Вѣдре гу су дѣца ка вѣдар дѣн*). Метафоричка реализација значења базирана је на активности семе 'чист' из примарног семантичког садржаја „који је без облака и магле, чист“, при чему су остале семе са метеоролошким значењем десемантизоване. Семантичка модулација компоненте 'чист' иде у правцу асоцијативног повезивања са човеком, алудирајући на бистар, јасан, непомућен, незамагљен ум. Придев *ведар* најпре се појављује као детерминатор значења главног члана у синтагматским конструкцијама типа *ведра глава*, *ведра īamēī*, а потом се механизмом синегдохе развија у самосталну метафору за карактеризацију човека према интелектуалним својствима. Од глаголске основе изведен је придев *сеїл'ив* (*Млго је сеїл'ив її'їј к'їил', да га їрев'їриш не м'бж*), који семантички одговара

³ Бавећи се семантиком придева који се односе на људске особине, Р. Драгићевић долази до закључка да се компоненцијална анализа не може користити у анализи значења придева (Драгићевић 2007: 78), већ да су у овој семантичкој групи примењиве анализа прототипа и инпут анализа (Драгићевић 2001: 195, 206).

стандардној форми *досейљив* „који се лако досети, нађе скривена решења, домишљат, довитљив“ (РМС I: 746). Значење које *сейл'ив* има у Призрену мотивисано је секундарним семантичким садржајем мотивног глагола. Доминантна семантичка обележја 'паметан' и 'домишљат' блокирају негативну конотацију значењског елемента 'лукав'. У једреном делу семске структуре индеклинабилног адјектива *пишкин* (тур. *pişkin*) налазе се централне карактеристике значења лексичко-семантичке групе 'паметан', 'промућуран' (*Пишкин је вој дѣше, виде л'и како одговара?*). Периферна компонента 'искусан' актуелизира се у одређеном контексту и конкретизује категоријалну вредност лексема.⁴

Неутрална идеографска вредност лексема праћена је њиховом мотивно-творбеном структуром. Прости су придеви *мудар* (прасл. **mōdrь*) и *ведар* (прасл. **vedrь*). Лексему *мудар* Чемерикић није унео у збирку, али нам *nomina attributiva мудраца*, изведена из овог придева и потврђена у монографији С. Реметића, дозвољава да лексему *мудар* уградимо у систем придева српског призренског говора. Платисемичност придева *мудар* огледа се у разуђености његовог значења на косовско-метохијском ареалу.⁵ Са творбено-семантичког становишта *џамешан* је првостепени дериват, деноминал, са творбеним формантом *-ан*, којим се особи као духовно својство приписује семантички садржај исказан именицом у основи – *џамеш* „способност човека да мисли, схвата, расуђује, интелигенција, ум, разум“. Девербативни придев *сейл'ив* означава особину појединца за себе (деривиран је од непрелазног свршеног глагола *сеити* (*се*) и творбеног форманта *-л'ив*) и има активни смисао, значи да неко лако чини оно што значи глагол у основи (ДРАГИЋЕВИЋ 2001: 101), тј. с лакоћом схвата, брзо долази на какву мисао. Придевом *мисл'ен* квалификује се промишљена, разборита особа, развијених когнитивних способности, садржаних у глаголу од којег је придев потекао (*Мислен човек беше џај аџ'и-Мџџа*). На основу афирмативног

⁴ Турцизам *пишкин* јавља се само на Косову и Метохији, без паралела у балканским језицима, и то у фигуративном значењу „искусан“ (у турском језику примарно је „куван, печен“) (ПЕТРОВИЋ 2012: 240).

⁵ Елезовић истиче да се значење ове речи на Косову деинтелектуализовало, да *мудар* више значи „миран“ него „уман“ (ЕЛЕЗОВИЋ I: 421). Професор Р. Младеновић потврђује овакво значење и у Призрену, где је компонента 'промишљен' неодвојива од појмовних вредности 'кротак', 'миран', 'несвадљив', које особу преваходно квалификују према начину реаговања на спољашње импулсе, а придев *мудар* у сегмент о темпераменту. У северној Метохији овај придев корелира са „разуман, уман, паметан“ (БУКУМИРИЋ 2012: 333).

колективног вредносног мерила, ови придеви денотирају прототипичне особине не само у домену људских способности већ у оквиру општег психолошког профила личности.

Синонимски ред придева са хиперсемом 'умно ограничен' формирају експресиви *глуї**, *глуїас**, *шўњав*, *нєслан*, *недокл'еїан*, *недоказан*, *зєл'ен*, *шуїї*, *забрајен* / *забрал'ен*, *шаїшкєн*, *абдал*.

Доминанта микрореда *глуї* садржана је у опису кохипонима *глуїас*, *шўњав*, *шаїшкєн*, *неслан*, *недоклеїан*, *недоказан*, *абдал*, *зелен* и *шуїї*. Са позиције централног члана лексичко-семантичке групе придев *глуї* делује као елемент неутралне квалификације са објективном негативном оценом.⁶ Око њега су концентрисани *глуїас*, *неслан* и *недокл'еїан*, у чијим семантичким објашњењима стоји квантификатор којим се одређује степен умне ограничености: *глуїас* „помало глуп“, *неслан* „приглуп, прилично глуп“, *недоклеїан* „приглуп, подоста глуп“. Сема интензитета одређује место ових лексема на градационој скали менталног развоја. Формант *-ас*⁷ умањује степен изражености особине исказане придевом у основи (*И којшїја му бєше глуїас* (РЕМЕТИЋ 1996: 442)). Од глаголских основа, префиксалном творбом настали су партиципски облици *неслан* (*Ў, шїїо си нєслан! Дє шїи је їамеїї?*) и *недокл'еїан* (*Недокл'еїан гу је шїаї млаї'єји сїн*), уз негацију и семантичку модулацију полазног значења. Пренесено значење мотивног глагола заснива се на традиционалном националном фразему *солиїїи (коме) їамеїї* „саветовати кога“. Асоцијације се успостављају на вези између зачињавања јела сољу и „зачињавања мозга саветима“ да би се добио пожељан и друштвено прихватљив финални производ (укусно јело – паметан

⁶ Лексема *глуї* не постоји као лексикографска одредница у збирци Д. Чемерицића, што је не искључује из лексичког система српског призренског говора. То што се не појављује у основном облику може значити превид састављача лексикона или свесну намеру да се не уноси лексика општег типа која је и граматички и семантички једнака књижевној. У *Регистру речи из Призрена* налазимо деривирани придев *глуїас* (РЕМЕТИЋ 1996: 562), а Чемерицић даје деадјективну именицу *глуїос*. Из наведеног разлога, ослањамо се на семантичку интерпретацију лексема *глуї* у *Речнику северне Мейохије* „који је ниске интелектуалне способности, који се тешко сналази у непознатој ситуацији (БУКУМИРИЋ 2012: 99), с обзиром на географску блискост два говора. Ово одређење корелира са лексикографском дефиницијом у РСАНУ „1. супр. од паметан. а. умно ограничен, неспособан да добро схвата и расуђује“ (РСАНУ 3: 370).

⁷ Финална консонантска група *-сїї* у призренском говору упрошћена је гуљењем финалног плозива (РЕМЕТИЋ 1996: 124).

човек), па се негирана придевска форма семантички наслања на трансформациони модел конкретно – апстрактно (бљутавог укуса, безукусан – празног ума, глуп).⁸ Семантичко преобликовање придевске лексеме *недокл'ејан* полази од конкретног значења глагола *кл'еја* „ударцима чекића исправља оштрицу, оштри”, који префиксацијом прелази у перфективни вид *докл'еја*, означавајући завршетак радње „доврши клепање, оштрење“, да би пуну метафоризацију остварило у одричној форми трпног глаголског придева *недокл'ејан*, јер само у том облику мотивни глагол развија секундарну апстрактну семантику. Сема 'оштри' мотиватор је семантичког варирања, док су остали значењски елементи који се односе на конкретне садржаје десемантизовани.

Ближој периферији припадају придевске јединице у чијим је семантичким реализацијама квалификатив *глуї* допуњен низом значењских елемената нижег ранга, које конкретизују његову општу квалитативну вредност: *їуњав* „глуп, туп, млитав, луд“ (*Туњаво гу девојч'е, неје ка маїи*), *абдал* „глуп, будаласт, луцкаст“, *зел'ен* „незрео, будаласт, глуп“ и *шуї* „будаласт, глупав“. Турцизам *абдал* (тур. *aptal*) задржао је примарно значење и у придевској и у именичкој функцији (*Од н'ега їб абдал ч'овека видеја л'и си?*). Цео семантички садржај који има у турском језику усвојен је на ширем балканском подручју (ПЕТРОВИЋ 2012: 29). *Зел'ен* и *шуї* су метафоричке трансформације индуковане асоцијацијом на релацији младост – глупост, неразумност, неразборитост. Метафора *зел'ен* потиче из фитосфере (*Зел'ен л'и си, море, шїб збориш їако?*), а *шуї* из зоосфере (*Шуїо гу девојч'е їскоч'и шїјзи їеза-Маре*), тако да у потпуности мењају семантичку позицију у односу на референта (*зелен* који није сазрео (о плоду) – незрео (о човеку) – будаласт, глуп (о човеку); *шуї* који је без рогова – који је млад – незрео – будаласт, глуп).

Ка даљој периферији гравитирају лексеме *недоказан* и *збрајен / забрал'ен*, које неким сегментом семантичке структуре посредно упућују на значење „глуп”. Значењска вредност придева *недоказан* изражена је квалификативом *неразуман*, којим се не означава слабоумност као трајно интелектуално својство, већ се упућује на тренутну непромишљеност, на одсуство рационалног промишљања у одређеним ситуацијама (*Шїб їи је, море ч'овеку, шїб си їако недоказан?*). Придев *збрајен / забрал'ен* може да корелира са придевом

⁸ Језички израз има утемељење у симболичкој ритуалној радњи. У Призрену је постојао обичај да се посолѝ вода у којој се новорођенче први пут купа како би дете било паметно и мудро (Чемерикић).

глуї само на нивоу значења којим се заборавност третира као карактеристика слабијег менталног развоја (*Забрајена съм, мори, ич' не држим на њамей. – Нана осшарела ња се уч'инила ейшем забрал'ена*). Међутим, ова особина најчешће се приписује старијим особама чија способност памћења опада услед старења.⁹ Могућност усвајања, чувања и коришћења информација веома је важан когнитивни фактор интелигенције, тако да нарушавање менталног склопа и успоравање можданих функција свакако утиче на интелектуалне способности појединца.

На негативном полу квалификације особа са ограниченим расуђивањем интегрисане су јединице са хиперсемом 'умно поремећен': *луд**, *маниї*, *изгубен*, *исшрујен*, *луцкас**, *ч'ирик*, *нецјеја*, *ч'укнаї*, *ч'ушнаї*, *брл'ив*.

Микроред корелатива обједињених диференцијалном семантичком компонентом вишег ранга 'умно поремећен' граничи се са лексичким скупом који се односи на умно ограничену особу. Интелектуалне способности овде су директно повезане са душевним поремећајима и условљене су психичким болестима. Примарни придев *луд* у стандарду има широк дијапазон значења „1. а. душевно болестан; б. глуп, непромишљен, неразуман; 2. који је изван себе од узбуђења, који не влада собом, избезумљен; 3. малолетан, недорастао, незрео, неискусан, лаковеран, наиван“ (РМС III: 240). На Косову се својство означено овим придевом доводи у везу са младошћу (СКОК II: 325), па је, како тврди Елезовић, *луд* исто што и *млад*, без икакве алузије на слабост ума (ЕЛЕЗОВИЋ I: 371). У *Речнику северне Мейохије*, међутим, номинациона вредност лексеме *луд* поклапа се са примарном реализацијом у књижевном језику – „умно поремећен, умоболан“ (БУКУМИРИЋ 2012: 296). Чемерикић није унео придев у лексикон речи из Призрена, али јесте деадјективну именицу *лудос* у контексту *младос – лудос*, што претпоставља постојање квалификатива *луд* у живом говору и његову семантичку везу са одређеним животним добом, које се схвата као незрело, непромишљено, неразумно. Око самог центра синонимског реда груписане су јединице *маниї*, *исшрујен* и *изгубен* са квалитативним значењем „умно болестан, безуман“. Придев *маниї* етимолошки је повезан са глаголом

⁹ Концепт заборавности као особине старијих људи фигуративно се вербализује глаголским речима *извэйтри* (*Теза-Мара осшарела, извэйрела, уч'инила се ка чурка, јадница*) и *бабундише се* (*Найред била бисшра, ама сьг се нишшо бабундисала, зэр шшо осшарела*) (Чемерикић).

махнуџи, а укрштање основа *мах-* и *ман-* П. Скок семантички оправдава изванјезичким фактором „*bijesan čovjek lamata rukama*“ (Skok II: 355) (*И мánиџ од џијáнога бéга. – И дéда му бíја мánиџ, џа éџе сџг се óн сирóма џомамíја. – Задéваф мánиџога Ч'ор-Зéфу. – Мánиџи Благóје да ме ўчи џáмеџ*). *Исџрујен* и *изгубен* губе значењску спону са глаголима чији су партиципски облици, а придевско значење осамосталили су захваљујући детерминатору у колокацијским спојевима *исџрује се од џáмеџ* и *изгуби се од џáмеџ*. Примарно глагол *исџрује* у Призрену значи „поквари“, а *изгуби* има општу семантику „остане без чега“ (Чемерикић). Ако се има у виду сужавање перспективизације (памет), семантичка модулација је транспарентна. Перфективизацијом уз помоћ префикса *из-* указује се да је радња стигла до потпуног завршетка, што значи да особа окарактерисана партиципима не поседује лудило као трајну особину, већ је оно условљено неким спољним факторима и изазвано животним ситуацијама (болест, старост, несрећа)¹⁰ (*Изгубен је сџсвém, нíшџо нé зна. – Óна ка да је изгубéна мáло; Џóја Чемерíкин бíја исџрујен зе нé би узéја сáм сéбе на врáџ*). Као перманентно психичко својство личности јавља се сулудост, које се перципира као одсуство нормалног душевног стања. Заосталост и ограниченост интерпретирају се као особина онога који је луцкаст, будаласт, умањујући интензитет експресивног семантичког садржаја. Стога лексеме *луцкас*, *ч'џрџк*, *нецеја*, *ч'укнаџ* и *ч'ушнаџ* образују ближу периферију лексичко-семантичке групе. Од једрених чланова диференцира их заступљеност особине у мањој мери. Деминутивна нијанса значења је формално и семантички обележена суфиксом *-ас(џ)* у случају деадјектива *луцкас*¹¹, који се уклапа у оквир придева на *-асџ* којима се исказује духовна особина уочљива на први поглед (Драгићевић 2001: 113). Код осталих чланова низа компонента смањеног интензитета садржана је у структури елемената семантичке интерпретације. Турски непроменљиви придев *ч'џрџк* (тур. *çürük*) пандан је домаћем *исџрујен*, јер примарно означава оно што је покварено, труло, неисправно, а у пренесеном, експресивном значењу има људску референцију. *Ч'џрџк* је у Призрену семантички изједначен са *луцкаси* и *сулуд*, код којих је семантичка доминанта *луд* детерминисана квантитативном компонентом 'помало, напола' (*Éџе га ўде и*

¹⁰ Овакво тумачење оправдавају примери из говора: *Сџóјан се узéја оџ џáмеџ, да је дал'éко. – Исџруја се оџ џáмеџ, сирóма, џе га оџнéсоше у Дéвич', ббг и Свéџи Јанич'џје бич'и ч'е му џомóгне* (Чемерикић).

¹¹ Придев *луцкас* преузели смо из монографије С. Реметића (1996: 442).

и́ај ч'и́рик Арса). Синонимичним придевима *луцкасӣ* и *сулуд* дефинисане су придевске лексичке јединице *нецеја*, *ч'укнаӣ*, *ч'ушнаӣ*, чиме је сема интензитета дата имплицитно, посредно. Значење префиксалне придевске сложенице *нецеја* одговара негираној варијанти разговорног значења придева *чӣиав* „паметан, нормалан“ у стандардном језику (РМС VI: 886) (*Ванкино де̄ше ка да је нецѣло ѿо ма̄ло*). Придев *чукнаӣ* дијалекатски је семантички еквивалент књижевном *ударен*, јер у секундарној реализацији обе лексеме обележавају помало луду, ћакнуту особу. Са њима се семантички преплиће партицип глагола *ч'ушне* „1. гурне. 2. удари“ (Чемерикић) – *ч'ушнаӣ*, употребљен у атрибутој функцији. Семантичким варирањем основног садржаја развила су се пренесена значења са човеком као референтом. Фигуративност се остварује сужавањем перспективизације примарног значења глагола *чукне* и *чушне*, аналогично према изразу *ударен у главу*, након чега облици трпног придева уопштавају семантику „сулуд, луцкаст, будаласт, ћакнут“, описујући човека по доминантној духовној особини. На крајњој периферији, гравитирајући ка подгрупи 'умно ограничена особа', налази се квалитативно одређење за непромишљену, неразбориту, сметену особу, која се у одређеним околностима понаша неразумно, безумно (*Он ка да је ма̄ло ч'укнаӣ; Тој будалч'е његово, ӣај ч'ушнаӣ То̄ӣка*). Придев *брл'ив* семантичким садржајем приближава се лексичко-семантичкој подгрупи лексема којима се карактерише глупа особа, али контекстуална компонента одредила је њен периферни статус у оквиру анализираних подгрупе. У секундарној реализацији ова придевска лексема остварује људску референцију, примарно се односи на овцу која је болесна од брља. Изменом архисеме са животиње на човека мења се семантички садржај, при чему се сема која носи информацију о болести у мозгу овце 'брљ' метафоричким процесом трансформише у семе које се односе на психичку нестабилност човека 'непромишљен', 'неразборит', 'сметен' (*Ш̄ӣо̄ ӣӣ је д̄њ̄нс, брл'ӣва л'и си, мори? – О̄сӣај га, брл'иф је. – Они ка да су брл'иви*).

Лексичко-семантичка група придева са надређеном појмовном вредношћу 'интелектуалне способности' има сложу структуру, велики број хетерогених знакова у корелацији са адекватним позицијама на нормативној скали, па су у складу са тим језички елементи распоређени у три лексичко-семантичке подгрупе 'умно развијен', 'умно ограничен', 'умно поремећен', односно 'паметан', 'глуп' и 'луд'. У језгру поља 'способности' ситуирана су ителектуална својства човека, одражена, пре свега, у опозицији *ӣаме̄шан – гл̄уӣ*. Као

ментална активност вишег реда, ум је далеко супериорнији у односу на друге две категорије, с обзиром на то да омогућава обраду, складиштење, чување и пренос информација и усмерен је на обезбеђивање одрживости појединца и заједнице. Високом степену умне развијености, поседовању широког спектра информација и њиховом хармоничном протоку супротставља се умна ограниченост, способности да се објективно процени окружење контрастира се њено одсуство, адекватној менталној активности супротставља се неадекватно или хаотично ментално деловање. Принцип интелекта има велики значај у поимању човека међу носиоцима дијалекта, а убедљив аргумент у корист овој тврдњи је број лексичких јединица у синонимским редовима придева са варијантним значењима 'умно ограничен' (11) и 'умно поремећен' (10).¹² Сет јединица којима је репрезентована негативна сфера интелектуалних способности човека несразмерно је обимнији у односу на лексичке скупове чији су конституенти позитивно конотирани (6). Вредност оцене релативизирана је према норми, према прототипу, и зато компонента апсолутне оцене изражава специфичност колектива, који творбеним и семантичким процесима варирања производи блискозначнице да означи, опише, именује оно што је непожељно, „ненормално“, што се не уклапа у оквире прототипа и тиме га пејоративно маркира. Глупост и лудило, иако проузроковани урођеним аномалијама или незрелошћу менталног апарата, у фокусу су људске нетолеранције, због тога социјум екстрахује ове особине и обележава их језичким знацима високог степена експресивности. Експресивност се испољава и кроз семантичко преобликовање партиципа *неслан, недоклејан, недоказан, игубен, исцрујен, ч'укнаӣ, ч'ушинаӣ*, који губе везу са полазним значењима глагола чији су морфолошки облици и као семантички деривати улазе у домен карактеризације човека, а квалитативном номиналном

¹² У категорији номинације доминација негативно конотираних јединица још је експлицитнија. Микрогрупа именица са категоријалним значењем 'умно ограничена особа' броји тридесет конституената (*будáла, áбдал, ша̄шкьн, зун̄ша, áмза, замлáша, будал'ица, шун̄áвац, шун̄áвко, шун̄áвица, шун̄убáјка, муч'урла, áјван, вóл, говéдо, магáре, магарíца, ч'уран, ч'урка, зуска, мајмун, б'уква, ард'кьва, крас'áвица, буза, гузица, шóкмак, боздóван, шóй, áлч'ак у йáмеӣ*). Редови експресивних синонима одражавају нетолерантан став колектива према особама са умањеним интелектуалним капацитетом, а за изражавање таквог односа носиоци дијалекта користе различите механизме семантичке трансформације, али неретко посежу и за турцизмима, којима се, због специфичне звучности, постиже пунија афективност и интензивнији ефекат негативног маркирања у непосредном говорном чину.

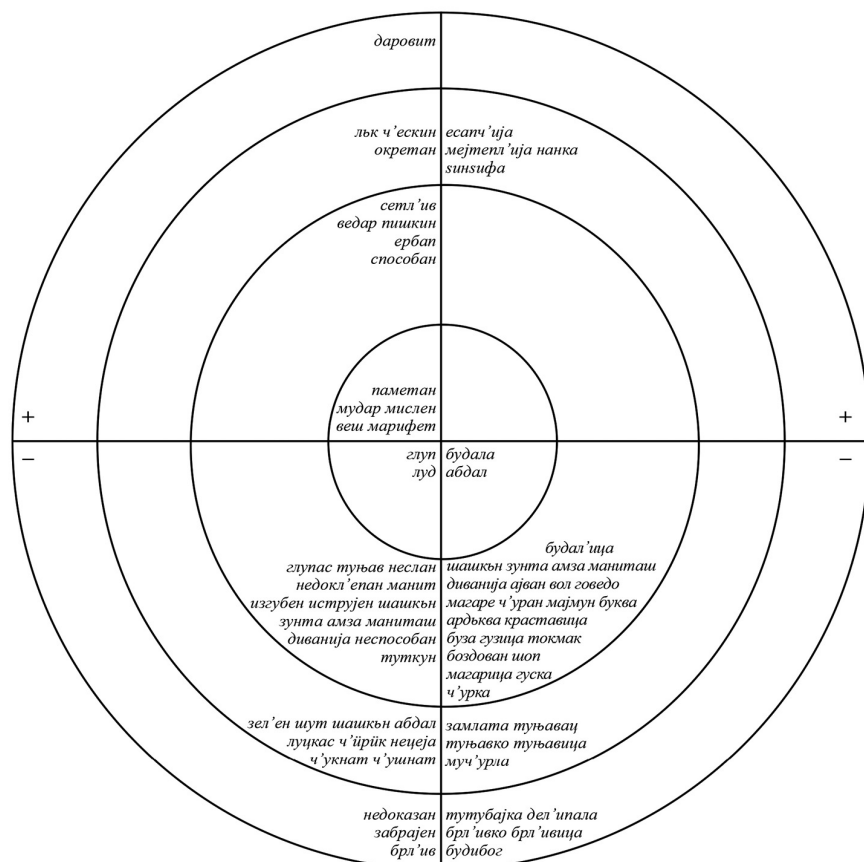
којим се описује вешта особа, у новије време је ушао у придевски систем српског призренског говора (*Деца ги сѝособне* (РЕМЕТИЋ 1996: 386)).¹⁴ С морфолошког становишта, потиче од корена *соб-*, превојног лика рефлексивне заменице себе, деривиран уз помоћ два префикса *с-* и *ѝо-* и префикса *-ан* и само у том облику развија значење „вешт“ (СКОК III: 211). Придевске јединице *окреѝан*, *љк* и *ч'ескин* блиско кореспондирају са особинама темперамента 'окретан, сналажљив'. Семски елемент који носи информацију о прецизности, брзини и координацији покрета ситуира их у домен психомоторних способности. Веште, окретне особе обично су живахне, хитре, сналажљиве, а то су особине које припадају сфери умног и емотивног реаговања. Придев *окреѝан* мотивисан је поствербалом *креѝ*, формиран по морфолошком моделу комбиноване, префиксално-суфиксалне творбе, означавајући особу која је вешта, умешна, спретна и брза приликом обављања какве активности (*Од Јована Маце ѝо окреѝинога неч'е наѝ'еѝе*. – *Окреѝино ѝскоч'и ѝѝој девојч'е*). Семантички му се приближава придев *љк* у секундарној реализацији, којом се метафорички описује онај који са лакоћом, без напора, вешто и брзо завршава одређене послове у одређеној сфери делатности (*Љк ч'овек, за све је ербаѝ*). Групи придева са хиперсемом 'психомоторне способности' турцизам *ч'ескин* припада семантичком компонентом која се односи на брзину извршавања одређених радњи (*Ч'ескин ѝи је овој деѝе*). Тај елемент значења садржан је у придевима *хиѝар* и *брз*, који улазе у семантички опис лексеме и одређују њен статус у групи. Део семеме 'вредан' упућује на човеков однос према раду, а не на квалитет обављања посла, који у великој мери зависи од степена развијености крупне или ситне моторике. Дифузност значења непроменљивог придева *ч'ескин* потиче од платисемије коју ова лексема остварује у турском језику „оштар, шиљат; жесток, јак; брз, вредан“ (ŠKALJIĆ 1966: 191; ЕЛЕЗОВИЋ II: 362). У Призрену је експониран периферни изворни садржај, који семантички одговара појму окретног, спретног човека. Скривеном семантиком која се може везати за фину моторику подгрупи се прикључује деноминал *даровиѝ* „који има нарочитих способности за нешто“ (*Т(ај сѝареј му сѝн ѝо неје даровиѝ зе ѝај млѝ'еј*. – *Даровиѝа, мајко, коју год рабѝу да ѝзне у руке, урабѝи гу мајсѝорски*. – *Све деца гу су млого даровиѝе*). Сложеним суфиксом *-овиѝ* особи се у јачем степеноу приписује таленат, поседовање природних способности и из-

¹⁴ С. Реметић бележи га и у прозодијско-фонетском лику *сѝасобан* (РЕМЕТИЋ 1996: 352, 386).

интелекта као ентитета којег одликују ведрина, чистина, бистрина, оштрина, бриткост, зачињеност, дубоко је укореењена у свести призренских Срба и свој одраз налази у метафоричним вербалним ознакама (*ведар, недоклејан, неслан*), док се ограничени ментални капацитет појмовно и језички повезује са младошћу и незрелошћу и развијањем сема колективне експресије конкретна обележја се из зоосфере и фитосфере преносе у домен карактеризације човека (*шуйи, зелен*). У представи призренских Срба о моторним способностима вештина и спретност поимају се као лакоћа и брзина покрета од које зависи успешност и умешност у обављању послова и на дијалекатској језичкој слици света интерпретирају се метафоричким садржајима и манифестују адекватним квалификативима (*окрејшан, льк, ч'ескин*). Метафоризација је механизам којим се постиже висок степен експресивности у пољу карактеризације човека, и, поред деривације и позајмљивања, један је од најпродуктивнијих поступака усложњавања синонимских редова и богаћења дијалекатског лексичког фонда.

Семантичка структура субпоља *сїособности*

Лексичка манифестација концепта *способности*

Литература

- Букумирић, Милета. *Речник говора северне Мейхохије*. Монографије 15. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2012.
- Драгићевић, Рајна. *Лексикологија српског језика*. Београд: Завод за уџбенике, 2007.
- Елезовић, Глиша. *Речник косовско-мејхохијског дијалекта*. Књига I–II. Приштина: 1998.
- Златановић, Момчило. *Речник говора јужне Србије*. Врање: 1998.
- ЛЕОНТЪЕВА, Т. В. Леонтјева, *Интелект човека в зеркале русског језика*, sckiev.com.ua/avt-leonteva-t-v-intellekt-chelove...
- Митровић, Бранимир. *Речник лесковачког говора*. Лесковац: 1992.

- ПЕТРОВИЋ, Снежана. *Турцизми у српском призренском говору*. Монографије 16. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2012.
- РЕМЕТИЋ, Слободан. *Српски призренски говор I*. СДЗб, XLII. Београд: 1996.
- Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, САНУ – ИСЈ, књ. I–XIX.
- МАЗАЕЛ, О. М. *Интеллектуалне квалитете човека у зрцалу руске фразеологије*, www.science.vsu.ru/.../Диссертација_Маззел_О. М. pdf.
- ШЕРИНА, Е. А. *Национално-културна специфика образне лексике руског језика (на материјалу сопствено образних речи, карактеризујућих човека)*. Томск: 2010. sun.tsu.ru/mminfo/2010/.../000395075.pdf
- ШТАСНИ, Гордана. *Речи о човеку (Номинација човека у српском језику)*. Нови Сад: Филозофски факултет, 2013.
- HRNJICA, Sulejman. *Opšta psihologija sa psihologijom ličnosti*. Београд: Научна књига, 2003.
- СКОК, Петар. *Etimologijski rečnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Књига I–IV. Загреб: JAZU, 1971–1974.
- ЏКАЛЈИЋ, Abdulah. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Сарајево: Svjetlost, 1966.

Таня З. Милосавлевић

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧКА РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА КОНЦЕПТА
СПОСОБНОСТ У ДИАЛЕКТНОЈ ЈАЗЫКОВОЈ КАРТИНИ МИРА
(НА МАТЕРИЈАЛУ СЕРБСКОГ ПРИЗРЕНСКОГ ГОВОРА)

Резюме

Лексико-семантичко субполе способности заједно са субпољима *темперамент* и *характер* чини поље менталне карактеристике човека и јесте једним од језичких репрезентаната концепта *интелект*. Анализа овог субпоља дозвољава попуњити психолошки профил призренске диалектне личности. У оквиру истраживања лексико-семантичког субпоља *способности* издвајамо два параметра расподеле језичких јединица: област интелектуалних способности и област психомоторних способности. У складу са теоријом семантичког поља лексичку парадигму представљамо као спајање речи, супротстављених по општем семантичком знаку. Интелектуалне способности личности пре свега одражавају се у супротстављању умни – глупи. Негативна процена интелектуалних способности човека представљена знатно већим бројем комбинација у поређењу са бројем изражавања, имајућих позитивну конотацију. Лексико-семантичко субполе способности чине таква прилагателна, карактеризујућа интелектуалну сферу људске психике, као умни, разумни, мудри, способни, вешти, брзи, нагони, ловки, нагони, брзи; глупи, неразумни, неспособни, глуповати, нагони.

ший, безрассудный. При этом четко выделяются оппозиции умный – глупый и умный – сумасшедший, а в наборе единиц с отрицательной оценкой можно проследить постепенный переход из одного ментального состояния в другое (глупый – сумасшедший; сумасшедший – глупый). Количество лексических единиц, обозначающих ментальные (интеллектуальные) особенности человека, выбор лексем, определяющих человека как носителя этих особенностей, а также высокая продуктивность экспрессивов в области ментальной характеристики субъекта, показывают, что для носителей рассматриваемого диалекта интеллектуальные способности в восприятии и оценке человека имеют большое значение.

Ключевые слова: концепт *способности*, лексико-семантическая группа прилагательных 'интеллектуальные способности', лексико-семантическая группа 'психомоторные способности', сербский призренский говор.

Tanja Z. Milosavljević

THE LEXICAL-SEMANTIC REPRESENTATION OF THE CONCEPT OF
ABILITIES IN THE DIALECTICAL LINGUISTIC IMAGE OF THE WORLD
(THE CASE ADJECTIVES OF THE SERBIAN SPEECH OF PRIZREN)

Summary

A fragment of the dialectical linguistic image of the world which represents the concept of the human intellect is linguistically manifested through the lexical-semantic subfield of *abilities*, which with the subfields of *temperament* and *character* completes the lexical-semantic field of *human psychological characteristics* and gives a more comprehensive account of the psychological profile of the Prizren dialectical persona. Within the lexical-semantic subfield of *abilities* we identify two parameters for the classification of lexemes, one in the field of intellectual and one in the field of psychomotor abilities. The lexical paradigm, based on semantic fields theory, is represented as a system of units organized into smaller lexical groups: the LSG of adjectives with the hyperseme 'intellectual abilities' and the LSG of adjectives with the hyperseme 'psychomotor abilities'. The human intellectual abilities are primarily reflected in the *smart – dumb* opposition. The set of units used to represent the negative sphere of human intellectual abilities is disproportionately broader in comparison to the lexical groups whose constituents have a more positive connotation. The constituents of the lexical-semantic subfield *abilities* combine elements from the intellectual sphere of the human psyche (*smart, sensible, wise, able, skillful, agile, resourceful, quick-witted, sharp; dumb, imprudent, distracted, foolish, witless, crazy, insane*). Here we can clearly see the distinction between the opposites *smart – dumb* and *smart – crazy*, while on the negative axis we can note the gradual transition from a mental state into a psychological state (*dumb – crazy; crazy – dumb*). The number of lexical features which can be used to mark the human intellectual capacity, the choice of the lexeme used to mark a man as a bearer of these features, and the high production of expressives in the domain of human intellectual characterization indicate that the principles of

the intellect have a significant role to play in the understanding of the conceptualization of an individual among various speakers of a particular dialect.

Keywords: concept of *abilities*, LSG of adjectives with the hyperseme ‘intellectual abilities’, LSG of adjectives with the hyperseme ‘psychomotor abilities’, Serbian speech of Prizren.

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)
UDK: 81'243:39(=152.4)(497.113)"2014"
811.162.4'272(497.113)
COBISS.SR-ID: 230982924
DOI: <https://doi.org/10.2298/JF11702155S>
Примљено: 21. јануара 2017.
Прихваћено: 31. јануара 2017.
Оригинални научни рад

ДАЛИБОР А. СОКОЛОВИЋ*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику

ЈЕЗИЧКА ЛОЈАЛНОСТ И ЕТНОЈЕЗИЧКА СОЛИДАРНОСТ ПРИПАДНИКА СЛОВАЧКЕ ЈЕЗИЧКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ У ВОЈВОДИНИ**

Чиниоци језичке лојалности и солидарности представљају неизоставан елемент у моделу лингвистичког описа језичке заједнице која се налази у мањинској позицији. У раду се анализира утицај ових фактора на процес одржавања словачке језичке заједнице у Војводини. У првом сегменту рада представљена је структура етнојезичке солидарности словачке заједнице у Војводини, а у другом резултати истраживања спроведеног 2014. године међу припадницима ове заједнице који се односе на степен њихове језичке лојалности. Језички ставови припадника словачке језичке заједнице у Војводини изнети у представљеној анализи доносе нам нови увид у структуру етнојезичке солидарности чланова заједнице и откривају разлоге и мотивацију њихове језичке лојалности, односно њеног одсуства.

Кључне речи: језичка лојалност и солидарност, језички ставови, Словаци у Војводини

1. Верност заједници и језичкој традицији или негација таквог заједништва, прихватање или одбацивање статуса који одређени језик има, осећање доминације или инфериорности код говорника приликом употребе угроженог језика, жеља или њен недостатак да се језик сачува – чињенице су које се узимају у разматрање при

* dalibor.sokolovic@fil.bg.ac.rs

** Рад садржи измењене и прилагођене делове докторске дисертације која је под називом „О мањинским словенским језицима из перспективе екологије језика на примеру Лужичких Срба и војвођанских Словака“ израђена у периоду 2010–2014. године на Филолошком факултету Универзитету у Београду.

утврђивању перспектива очувања неког језика. Ови чиниоци самим тим представљају важан елемент у моделу лингвистичког описа језичке заједнице која се налази у мањинској позицији. Велика пажња у овом поступку посвећује се оцени престижа одређеног језика од стране самих припадника заједнице, утицају који он има на осећање припадности групи, а нарочито чиниоцима који су разлог таквог стања. Језичка лојалност¹ (енг. *language loyalty*) фактор је чије је проучавање иницирао Џошуа Фишман шездесетих година прошлог века (HORNBERGER, PÜTZ 2006) и који има директну везу с поменутиим настојањима да се очува језик који је угрожен. „Овај израз подразумева свесно и експлицитно изражену бригу појединаца за очување језика када је он у опасности, као и спречавање да дође до промена у језичким функцијама, структури или речнику“ (Вучина Симовић, Филиповић 2009: 22). Језичка лојалност, и с њом уско повезана етнојезичка солидарност, која одражава настојања припадника заједнице да очувају место и значај свог језика у сопственој етничкој свести, често немају директне везе са системским одликама језика, институционалним или правним статусом језика, већ су углавном одраз ставова и мотивације заједнице према њему.

Језичка лојалност и етнојезичка солидарност једна су од одлика које се анализирају у оквиру еколингвистичке матрице језика пољског лингвисте Зђислава Воншјика² (WĄSIK 1993, 1997), развијеној према пионирским истраживањима Ејнара Хаугена (HAUGEN 1972) на пољу екологије језика. Основни предмет анализе у овом раду су управо фактори етнојезичке лојалности и солидарности који утичу на процес одржавања словачке језичке заједнице у Војводини.

¹ У српској социолингвистичкој традицији срећемо се и са изразима „верност“ (KRISTAL 2003: 33) и „приврженост“ (Вучина Симовић, Филиповић 2009: 22).

² Остале карактеристике у оквиру ове матрице (има их укупно десет) које лингвистима служе као инструмент приликом еколингвистичке класификације одређеног језика су (WĄSIK 1997: 33–35): а) место језика у генетској и типолошкој класификацији, б) порекло назива језика и његових носилаца, в) демографска структура, друштвена раслојеност и географска карактеристика корисника, г) спољашња историја језика и његових носилаца, д) стандардизација, кодификација, аутономија и виталност језика, ђ) симбиоза одређеног језика са другим семиотичким системима у међуетничким и међујезичким контактима, е) врсте комуникације, домени употребе и друштвене функције језика, ж) подршка организација и политичких групација и облици борбе за развој, ширење, неговање и учење језика, з) место одређеног језика међу осталим језицима света према компаративним истраживањима у области еколошке типологије језика и еколошке историје језика на основу постојећих класификационих модела.

У оквиру анализе у обзир ће бити узети и поједине карактеристике тренутне језичке ситуације других словенских мањинских заједница (лужичкосрпске, кашупске итд). У првом делу рада биће представљене могуће компоненте етнојезичке солидарности словачке заједнице у Војводини, а у другом резултати истраживања спроведеног 2014. године међу припадницима заједнице војвођанских Словака који се односе на степен њихове језичке лојалности.

2. Од укупног броја Словака у Србији, који је према резултатима пописа становништва из 2011. године (Попис 2013) износио 52.750 (0,73% становништва Србије), највећи проценат Словака живи у северној српској покрајини – 50.321 особа, тј. 2,60% од укупног броја становника Војводине. Квантитативни параметри војвођанске словачке језичке заједнице варирају у односу на ову вредност, будући да је на истом попису 47.760 особа навело словачки као свој матерњи језик, као и да приликом изјашњавања о језику (под позицијом „матерњи језик“) нема могућности декларисања два или више језика. Словачка заједница у Војводини, у складу са горе наведеним чињеницама и законским и подзаконским актима Републике Србије, има статус националне мањине, иако има места где они чине већину становништва (према Попис 2013 и SKLABINSKÁ, MOSNÁKOVÁ 2012): Падина (96,7% од укупног броја становника), Селенча (91,1%), Гложан (87%), Ковачица (84,1%), Бачки Петровац (82,49%), Кисач (82,34%), Пивнице (76,53%), Кулпин (71%).

Као једна од основних компоненти етничког идентитета војвођанских Словака и њихове језичке солидарности често се одређује припадност словачкој матици – „Sľubujeme ale sväte, že ostaneme na veĕky Slováci a poklad jazyka slovenského zachováme ako najdrahšiu sviatosť na vždy...“³ (SIRÁCKY 1996: 10). Републику Словачку доживљавају као другу државу, већина са њом одржава приватне и професионалне живе контакте, користи различите врсте помоћи словачких власти за Словаке ван граница Словачке. Познато је да је осећај припадности једном народу најчешће израженији на периферији етничке територије, тј. у оном делу који је у директном контакту са другим етничким заједницама. Тако су се народне ношње и обичаји дуже одржали у Војводини него у самој Словачкој, где је то искорењено за време комунизма, који је у Чехословачкој негирао и забрањивао многе наслеђене етничке одлике. Међутим, као и код неких других словенских мањинских етничких заједница (нпр. Лужичких

³ „Свечано се ипак заклињемо да ћемо остати заувек Словаци и ризницу словачког језика чувати као светињу.“ (превод Д. С.)

Срба), овај елемент етничке солидарности војвођанских Словака, изврстан маркер контаката и развоја мултиетничности у панонској области, све више је само део пратећег процеса фолклоризације етничке мањине – народна ношња и песме могу се видети и чути само на пригодним манифестацијама. Не треба сметнути с ума и да је увек актуелно питање у којој мери Словаци у Словачкој прихватају своје војвођанске земљаке, а нарочито словачка администрација. У историји тог односа осећали су се понекад и запостављеним, заборавањем (MRÁZ 2004: 169–171; FORGÁCS 2012). На овај начин су, у мрежи припадности: 1. словачкој матици, 2. држави у којој живе и 3. посебном словачком етничком простору у Војводини, Словаци у Војводини суочени са многоструким избором. У периоду после Другог светског рата на пописима становништва бележи се и раст броја особа с декларисаним идентитетом Југословен, што се такође односи на војвођанске Словаке. Овој супраетничкој форми Титове Југославије у многим је случајевима прибежавано као „соломонском решењу“, начину избегавања могућих етничких конфликта, али и виду наметнуте улоге мањине (SAMARDŽIĆ 1999: 9). По попису из 1991. године у Војводини је било 168.859 Југословена (8,4% од укупног броја становништва, на трећем месту након Срба и Мађара), да би за само двадесет година њихов број драстично спао на 12.176 у попису из 2011. године. Лужички Срби су у периоду након Другог светског рата такође били приморани да уступе у изражавању етничке и језичке солидарности плашећи се да не буду окарактерисани као Словени у местима где су насељени Немци са истока Европе. Избегавање конфликта, сада у инословенском окружењу, бележимо у истом раздобљу и код Лемака у Пољској. Након насилног пресељења 1947. у акцији Висла доспели су на запад на напуштена немачка имања заједно са Пољацима и крили су своје карпатско порекло⁴, како их не би окарактерисали као Украјинце, према којима Пољаци тада нису исказивали трпељивост.

Један од елемената словачког идентитета у Војводини је и јака веза са земљом и селом. Према попису из 2011. године 44% Словака

⁴ Пољски Лемки, који у највећем броју данас не желе да буду третирани као самостални народ, удружени су у Удружење Лемака (*Stowarzyszenie Łemków*) са центром у Легњици на западу Пољске, тј. на свом „новом“ етничком простору. Они се у свом начину одржавања традиције предака не срећу са недостатком толеранције од стране Пољака, колико од самих Лемака који су на проукрајинској страни, окупљених у Уједињење Лемака (*Zjednoczenie Łemków*) са центром у Горлицима на истоку Пољске, тј. аутохтоној етничкој територији (MISIAK 2006: 128).

живи у градским насељима, 56% у осталим срединама, што је веома различито у поређењу са другим етничким заједницама у Војводини (где је однос најмање 3:2 у корист града). Овај чинилац утиче позитивно на очување језика, будући да је асимилација неминовно много интензивнија у градским срединама. Значајна је такође улога религије у одржавању етничког идентитета, словачка евангелистичка црквена мрежа у Војводини се сматра каменом темељцем етничког раста (МУЈАВЦОВА 2006: 73). Улога религије као фактора очувања језичке солидарности и виталности приметна је и код других словенских мањина, нпр. код Кашуба, за које је превод Новог завета на кашупски језик дао снажан импулс за развој етничког и језичког оживљавања, иако је и даље приметан веома јак утицај пољског у овој сфери. У случају Кашуба, црква је имала одлучујућу улогу и у покушајима германизације (DOŁOWY-RYBIŃSKA 2011: 371). Директивама се забрањивало Кашубима да разговарају на свом језику не само у црквама већ и на јавним местима. То је, испоставило се, била грешка Бизмаркове политике, јер је већина Кашуба припадала католичкој цркви и временом су створили систем идентификације: Пољаци=католичка црква, Немци=протестантска црква.

Неки од најчешћих ставова припадника војвођанске словачке заједнице према словачком језику са којима се срећемо у словакистичкој литератури (МУЈАВЦОВА 2006: 74–75) јесу: 1. на словачком се не може све изразити као на српском, словачки је компликован⁵, 2. није важно којим језиком говоримо, чак и међу собом, ионако се разумемо – „...my sami sme v súčasnosti vari prišli k záveru, že načo sa tam vytrčať so slovenčinou, keď po srbsky aj tak každý Slováк dnes už rozumie“⁶. Такође, по мишљењу Марије Мијавцове (МУЈАВЦОВА 2006: 118–119) разлози слабљења језичке солидарности/свести према словачком језику су: дугогодишња одсеченост од народне говорне заједнице, билингвизам који се формира у природном контакту са генетски сродним језиком, објективно све већа доминација већинског српског и релативно уске комуникативне сфере словачког језика. Сви ови фактори воде у равнодушност према језику, па чак и негативном односу према њему. Код ученика, како даље наводи Мијавцова (2006: 119–120), тј. оног елемента говорне заједнице који треба даље да преноси језик, евидентан је недостатак жеље да

⁵ Констатације оваквог типа се свакако срећу и код других мањина, код Кашуба то описује Порембска (PORĘBSKA, АСНТЕРБЕРГ 2004: 327)

⁶ „... ми сами смо у овом тренутку дошли до закључка да не треба да се истичемо са словачким, кад српски ионако сваки Словак данас разуме.“ (превод Д. С.)

се учи словачки у школи, код родитеља пак нема воље⁷ да се дете шаље у такве школе, док сами предавачи често, а нарочито из предмета који нису словачки језик, нису на задовољавајућем нивоу језичког образовања. У најбољем случају, у комуникацији са ученицима служе се некњижевним словачким, у најгорем „олакшавају“ себи посао и говоре српски. Тако се и код војвођанских Словака сусрећемо се са релативизацијом језика: „Tak v našom jazykovom spoločenstve v dôsledku medzietnického miešania sa aj sám pojem materinský jazyk stáva relatívnym“⁸ (МУЈАВЦОВА 2006: 30). Мотивација ка јачању језичке солидарности мора доћи од самих корисника. Основни комуникативни чинови (поздрави, разговор приликом услуживања, натписи на продавницама) би могли да буду реализовани и на словачком, али Словаци често бирају српски као линију мањег отпора. „Budú sa azda ešte hlásiť za Slovákov, budú príležitostne azda ešte spievat' a tancovať na slovenskú nôtu, ale vo verejnom a pravdepodobne i v súkromnom kontakte budú už používať iba srbčinu.“⁹ (МУЈАВЦОВА 2006: 76). Мијавцова на истом месту наводи и пример правника Словака запосленог на суду, али никад на словачком неће рећи ни *dobrý deň*, као и предавача у словачкој гимназији који свој предмет предаје на српском језику.

3. Истраживање спроведено током 2014. године међу припадницима словачке заједнице у Војводини, за задатак је имало да допринесе даљој дискусији на ову тему, приказујући ставове припадника заједнице према свом језику и његовој улози у животу заједнице. Комбинација је квантитативног и квалитативног приступа прикупљању социолингвистичких података и изведено је путем упитника. Од респондентата се захтевало да наведу податке о својој години рођења, занимању и полу, док је пружање информација о вероисповести било факултативно. Упитници су садржали питања затвореног типа која доносе одговоре на: а) важност компонената у комплексу

⁷ Разлози могу бити прагматичне природе – „то је додатно оптерећење за дете“ или „шта с тим што ћу знати да пишем и читам, кад је ионако све на већинском језику.“ (MISIÁK 2006: 125) или психолошки – осећања мање вредности припадника мањинске заједнице. Долови Рибињска у кашупском контексту о овоме говори као о „кашупском комплексу“ (DOŁOWY-RYBIŃSKA 2011: 379), стиду због припадности кашупској култури.

⁸ „Тако у нашој језичкој заједници као последица међуетничког мешања и сам појам матерњи језик постаје релативан.“ (превод Д. С.)

⁹ „Још увек ће се можда декларисати као Словаци, у неким приликама ће можда запевати и заиграти уз словачку музику, али у јавном и највероватније и приватном контакту ће користити само српски језик.“ (превод Д. С.)

етничког идентитета заједнице – језик, порекло, религија, учешће у животу заједнице, традиција, контакт са Словачком/словенским земљама и друге компоненте које су сами респонденти могли да наведу и да их све појединачно вреднују оценама на скали: 1 (неважан), 2 (скоро неважан), 3 (мало важан), 4 (важан) и 5 (веома важан); б) да ли се Словаком може сматрати особа која не говори словачки језик; в) да ли би боља политичка организованост Словака променила њихову позицију као мањине; г) да ли словачки језик може да врши све функције као српски језик. Испитаници су код последња три питања могли да бирају између потврдног или одричног одговора. Елементи квалитативног приступа су у упитнику били заступљени у питањима на која су респонденти одговарајући могли да отворено дефинишу проблеме и изразе свој став према: а) језику заједнице („Словачки језик је за мене...“); б) улози књижевног језика у животу заједнице; в) будућности словачког језика; г) доминантном језику („Српски језик је за мене...“), д) употреби језика заједнице у одређеним доменима („Мислим да би словачки требало више да се користи у...“), њ) разлозима опадања броја Словака. У следећој фази истраживања, упитници су електронским путем слани и одговори прикупљани у периоду фебруар–април 2014. године. Број прикупљених упитника је износио 38. Полазна тачка за избор респондената били су лични контакти с појединцима и институцијама, уз настојање да се у што је могуће већој мери задовољи разноврсност полне, професионалне и старосне структуре. Однос женски:мушки пол код респондената је био 53:47. Старосна структура Словака из Војводине који су учествовали у истраживању је била следећа: а) 18–25 година: 8 респондената, б) 26–35 година: 13, в) 36–45 година: 6, г) 46–55 година: 6, д) 56–65 година: 5, њ) 66+: 0. У оквиру професионалне оријентације највише је било новинара (8) и студената (6). Велика већина испитаних Словака је евангелиста (90% – 34), док су остатак атеисти (4).

Резултати истраживања по питању значаја компонената етничког идентитета Словака у Војводини представљени су у табели 1. Као веома важни (вредност 5) оцењени су: чинилац образовања који је додало 9 респондената, и медији које су додатно навела 4 испитаника.

Табела 1. Оцена значаја компонената етничког идентитета Словака у Војводини

<i>компонената етничког идентитета</i>	<i>оцена (од 1 до 5)</i>	<i>оцена значаја</i>
– језик	4,85	веома важан
– учешће у животу заједнице	4,5	веома важан
– контакт са Словачком	4,35	важан
– обичаји/традиција	4,2	важан
– порекло	3,85	важан
– религија	3,45	мало важан

Можемо видети да је језик у одговорима оцењен као најважнији фактор етничког идентитета, што је податак који не изненађује и са којим се срећемо код већине мањинских етничких заједница. Са друге стране, 65% војвођанских Словака који су учествовали у истраживању мисли да се особа која не говори словачки језик може сматрати Словаком, што нам наговештава да су процеси релативизације језика као примарне компоненте структуре етничког идентитета у заједници узели маха, као код других мањинских језичких заједница¹⁰.

Приликом описа словачког језика велика већина респондента Словака (80% појављивања у односу на број испитаника) употребљава једнозначан израз „*materinský jazyk / materčina*“ – матерњи језик. Словачки језик за петину њих (20%) такође представља основну компоненту функционисања, језик на коме размишљају и осећају:

– „Slovenský jazyk je pre mňa neodmysliteľnou formou myslenia a čítania.“¹¹

– „...jazykom, v ktorom rozmýšľam, v ktorom sa rozprávam, žijem a fungujem.“¹²

¹⁰ До готово идентичних процентуалних резултата дошло се и приликом истраживања ставова припадника лужичкосрпске језичке заједнице у Немачкој, изведеног такође 2014. године.

¹¹ „Словачки језик је за мене суштински облик мишљења и осећања.“ Сви одговори респондента наведени су у складу са оригиналом.

¹² „...језик на ком размишљам, на којем разговарам, живим и функционишем.“

Словачки језик је и, с једне стране, средство комуникације с члановима породице (за 30% испитаника), а с друге у свакодневним пословним односима (20% испитаника):

– „...po slovensky rozmýšľam, na určitý spôsob je nástroj pri práci, lebo robím v slovenskej redakcii, čítam literatúru po slovensky, hovorím väčšiu časť dňa po slovensky, je to jazyk komunikácie doma v rodine“¹³

– „Jazyk, ktorý som používala počas celej mojej pracovnej doby (paralelne so srbčinou).“¹⁴

– „Jazyk v ktorom som skončil základnú a strednú školu. Jazyk v ktorom komunikujem s rodinou a priateľmi. Jazyk, v ktorom komunikujem s pracovnými partnermi zo Slovenska...“¹⁵

Исто тако, он је и језик родитеља и предака (у 10% одговора):

– „jazyk mojich rodičov a starých rodičov“¹⁶,
те предмет афекције:

– „jazyk, ktorý je najbližší môjmu srdcu“¹⁷,

– „najkrajší jazyk na svete“¹⁸.

Став поменут у претходном делу рада „на мом језику се не може све изразити као на доминантном језику“ потврђују резултати истраживања из 2014. године у ситуацији војвођанског словачког – 47% испитаника сматра да словачки језик у Војводини не може да врши све функције као српски језик. На будућност словачког језика у Војводини четвртина њих (25%) гледа с нескривеним песимизмом, описујући је изразима: „без перспективе“, „лоша“ и „тужна“:

– „...ziaľ bohu – zaniknut, asimiláciu nemožno zastaviť, o 150 rokov ani na Slovensku nebudu rozprávať po slovensky“¹⁹).

За највећи део респондентата (35%) изгледа да се овај језик одржи и даље развија у Војводини неизвесни су, они на шансе гледају с нешто мање песимизма. Различитост одговора групе испитаника

¹³ „...на словачком размишљам, на одређени начин то је радна алатка, јер радим у словачкој редакцији, читам литературу на словачком језику, говорим већи део дана словачки, то је језик комуникације код куће у породици.“

¹⁴ „Језик који сам користила током целог мог радног доба (паралелно са српским језиком).“

¹⁵ „Језик на којем сам завршио основну и средњу школу. Језик на којем комуницирам с породицом и пријатељима. Језик на којем комуницирам с пословним партнерима из Словачке...“

¹⁶ „језик мојих родитеља и њихових родитеља“

¹⁷ „језик који је најближи мом срцу“

¹⁸ „најлепши језик на свету“

¹⁹ „...нажалост – да нестане, асимилација се не може зауставити, за 150 година ни у Словачкој неће говорити словачки“

Словака употпуњују погледи који сачињавају једну четвртину од укупног броја (25%) и изражавају умерени оптимизам по овом питању. По њиховом мишљењу, сигурно је да ће словачки у Војводини постојати, уз дилему о облику који ће попримити:

– „...iba je otázkou, akú formu nadobudne...“²⁰

и неопходност активног учешћа у процесу очувања језика од стране самих припадника заједнице:

– „...treba sa iba snažiť, aby sa zlá predpoveď nesplnila“²¹,

– „...nuž závisí výlučne od samotných Slovákov, od každého individua, či si a na akom stupni bude pestovať svoj materinský jazyk“²².

По питању виталности језика, у случају војвођанског словачког до замене језика, тј. потпуног заустављања његовог преноса са старије генерације на млађу, још увек није дошло. Ипак, све је већа разлика између узуса у Словачкој и у Војводини, што примећују и словакисти који се баве војвођанским словачким језиком (DUDOK 2008). О овоме сведочи и одговор једног од испитаника:

– „Z novinárskej praxe predsa môžem uzavrieť, že nárečie otvára brány ku každemu Slovákov, kým spisovná slovenčina už môže byť svojrúznou bariérou voľného a úprimného rozhovoru.“²³

Међутим, треба истаћи да мишљења испитаних војвођанских Словака о књижевном словачком језику и његовој улози у животима припадника заједнице у највећој мери не сведоче о негативном односу према њему. Штавише, респонденти стандардни варијетет сматрају главним фактором очувања и даљег развоја словачког идентитета:

– „Je jedným za faktorov zachovania slovenskej identity. „Kuchynská“ slovenčina s prvkami srbizmov nestačí na to.“²⁴

– „Zachovať, rozvíjať a pestovať všetky klenoty, ktoré v sebe obsahuje.“²⁵

Велики број испитаника истиче комуникативно-социјалну димензију словачког књижевног језика у њиховој свакодневици, будући да

²⁰ „остаје само питање какву ће форму попримити“

²¹ „треба се само трудити да се лоша прогноза не оствари“

²² „дакле, зависи искључиво од самих Словака, од сваког појединца да ли ће и на ком нивоу чувати свој матерњи језик“

²³ „На основу новинарске праксе ипак могу да закључим да дијалекат отвара врата ка сваком Словаку, док књижевни словачки може бити одређена препрека за слободан и искрен разговор.“

²⁴ „Један је од чинилаца очувања словачког идентитета. 'Кухињски' словачки с елементима србизама није довољан за то.“

²⁵ „Очувати, развијати и неговати све драгоцености које садржи.“

нестандардни словачки не задовољава потребе општења са Словацима из различитих региона војвођанског словачког етничког простора, али и других делова света:

– „Jazyk je živý organizmus a keby Slováci nepoužívali aj spisovnú slovenčinu, mohlo by sa stať, že by im Slováci mimo tohto územia už nerozumeli.“²⁶

– „Aby sme sa mohli dohodnúť aj so Slovákmi na Slovensku. Aby sme sa aj navzájom dohodli (z rôznych osád). Lebo keby sa napr. Selenčan a Petrovčan nerozprávali spisovne, mohlo by sa stať, že by sa navzájom nerozumeli.“²⁷

– „Hovorená slovenčina (so srbskými slovami) nám nepostačí na to, lebo nás Slováci mimo územia Vojvodiny nebudú rozumieť.“²⁸

– „Aby sme sa všetci navzájom rozumeli. Aby sme sa slušne vedeli rozprávať aj keď k nám prídu na návštevu hostia zo Slovenska.“²⁹

Управо се и у овоме, према мишљењу испитаника, огледа улога књижевног словачког језика у Војводини – у одржавању веза с матичном државом:

– „Úloha spisovného slovenského jazyka spočíva v udržiavaní nadväznosti s materským štátom a priznávaní sa k nemu, ako národu, z ktorého pochádzame a ktorého sme ešte stále členmi“³⁰,

али и у повећању нивоа стручне комуникације у широј јавности:

– „Podľa mňa, jeho úlohou je zjednotiť a zvýšiť úroveň odbornej komunikácie v širšej verejnosti a zároveň je prejavom profesionálneho prístupu.“³¹

Књижевни језик би требало да служи такође као штит против асимилације и утицаја доминантног српског језика и културе:

²⁶ „Језик је жив организам и да Словаци не користе књижевни словачки, могло би се десити да их Словаци ван овог простора више не разумеју.“

²⁷ „Да бисмо могли да се споразумемо са Словацима у Словачкој. Да бисмо се и међусобно споразумели (из различитих насеља). Јер, када, рецимо, Селенчанин и Петровчанин не би говорили књижевним језиком, могло би се десити да се међусобно не би разумели.“

²⁸ „Говорни словачки језик (са српским речима) нам није довољан за то, јер нас Словаци ван територије Војводине неће разумети.“

²⁹ „Како бисмо се сви међусобно разумели. Како бисмо умели да како доликује разговарамо и када нам у посету дођу гости из Словачке.“

³⁰ „Улога књижевног словачког језика састоји се у одржавању веза с матичном државом и идентификацији с њом, као народом од којег потичемо и чији смо још увек чланови.“

³¹ „По мом мишљењу, његова улога је да обједини и подигне ниво стручне комуникације у широј јавности, а истовремено је и израз професионалног приступа.“

– „Spisovný jazyk je veľmi dôležitý. Preto je potrebné, častejšie ho používať aj vo verejnosti a v súkromnom styku, lebo iba on nám môže pomôcť v boji proti asimilácii.“³²

– „Myslím si, že je v prvom rade štítom nastaveným pred asimiláciou. V nespisovnej podobe sa často stretáme predovšetkým s prvkami jazyka väčšinového národa, teda srbčiny, ktoré slovenské slová potom marginalizujú. V tomto zmysle preto veľkú úlohu zohrávajú (alebo by mali zohrávať) najmä školy a médiá (tak printové, ako aj elektronické), ktoré vo veľkej miere dokážu vplývať na presun spisovných slov aj do súkromného prejavu vojvodinských Slovákov.“³³

Најинтензивнији контакт војвођански словачки језик има са српским језиком, који је основа за комуникацију како с члановима српске говорне заједнице, тако и са члановима других заједница у Војводини. Будући да словачки књижевни језик представља одређену врсту прелазног стадијума између западних и јужних словенских језика, он много брже и природније адаптира елементе српског језика, генетски сродног, у структуру своје контактне варијанте. Српски језик за војвођанске Словаке испитане у оквиру сондажног истраживања је првенствено званични језик земље у којој живе (20 испитаника од 38), средство свакодневне комуникације са својом широм социјалном околином (18), те језик већине, појединих чланова породице, пријатеља (16). За одређени део респондената је српски језик други матерњи језик, идиом са којим осећају емоционалну везу:

– „...jazyk, ktorý mi je blízky od malička“³⁴ и

– „...jazyk blízky môjmu srdcu“³⁵.

Међутим, српски језик је за њих истовремено егзистенцијална неопходност и опасност:

³² „Књижевни језик је веома важан. Зато је потребно да се чешће користи, у јавности и у приватном контакту, пошто нам само он може помоћи у борби против асимилације.“

³³ „Мислим да у првом реду представља штит окренут против асимилације. У некњижевном облику се често срећемо првенствено с елементима језика већинског народа, дакле српског језика, који словачке речи касније маргинализују. У том смислу зато велику улогу играју (односно, требало би да играју) нарочито школе и медији (како штампани, тако и електронски) који у великој мери могу да утичу на пренос књижевних речи и у приватну комуникацију војвођанских Словака.“

³⁴ „...језик који ми је близак од малена“

³⁵ „...језик близак мом срцу“

– „...jazyk, ktorý by mal ovládať každý vojvodinský Slováč. Bilingvizmus je však mečom s dvojitym ostrím a preto Srbčinu môžeme brať aj ako najväčšiu nepriateľku tunajšej slovenčiny.“³⁶

Удео одговора који садрже негативни однос или осећај угрожености од стране доминантног језика (српског) је, међутим, релативно мали. Овај резултат иде у прилог високој комплексности релација међу језицима, односно међу припадницима говорних заједница и околине која их окружује.

4. Ставови припадника словачке језичке заједнице у Војводини изнети у представљеној анализи доносе нам нови увид у структуру етнојезичке солидарности чланова војвођанске словачке заједнице и откривају разлоге и мотивацију њихове језичке лојалности. Попут других словенских мањинских заједница, војвођански Словаци на свој језик гледају као на најважнији конституент етничке припадности. Истраживањем је потврђена улога језика у одржавању веза са осталим сегментима свесловачког етничког бића. Ипак, идентификоване су и одлике почетних фаза процеса релативизације језика, свођења његове улоге на културни маркер заједнице, у оквиру шире фолклоризације етничког наслеђа. Један од показатеља оваквих тенденција је и податак да је скоро половина респондентата мишљења да словачки језик у Војводини не може да врши све функције као српски језик. Закључак који такође произилази из анализе је да је словачки језик у Војводини језик који одликују супротне развојне тежње: с једне стране, он покушава да одржи ниво стандардног словачког језика у Словачкој настојећи, с друге стране, истовремено да иде у корак с новим условима насталим након више од два и по века живота у војвођанској средини.

Литература

- Вучина Симовић, Ивана и Јелена Филиповић. *Етнички идентитет и замена језика у сефардској заједници у Београду*. Београд: Завод за уџбенике, 2009.
- Попис. *Попис сјановништва, домаћинстава и сјанова 2011. у Републици Србији. Сјановништво. Вероисповести, мајерњи језик и национална припадности, подаци по општинама и градовима*. Београд: Републички завод за статистику, 2013.

³⁶ „...језик којим би требало да влада сваки војвођански Словак. Билингвизам је, међутим, мач са две оштрице и стога српски језик можемо сматрати и највећим непријатељем овдашњег словачког језика.“

- DOŁOWY-RYBIŃSKA, Nicole. *Języki i kultury mniejszościowe w Europie: Bretończycy, Łużyczanie, Kaszubi*. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2011.
- DUDOK, Miroslav. *Zachránený jazyk. State o enklávnej a diasporálnej slovenčine*. Nadlak: Vydavateľstvo Ivan Krasko, 2008.
- FORGÁCS, Daniel. „Zabudnutí Slováci vo Vojvodine.“ *Slovensko-český klub*. <<http://www.czsk.net/svet/clanky/svet/slovvojvodina.html>> 20.1.2017.
- HAUGEN, Einar. *The Ecology of Language*. California: Stanford University Press, 1972.
- HORNBERGER, Nancy and Martin Pütz (eds.). *Language Loyalty, Language Planning and Language Revitalization. Recent Writings and Reflections from Joshua A. Fishman*. Clevedon: Multilingual Matters, 2006.
- KRISTAL, Devid. *Smrt jezika*. Beograd: Biblioteka XX vek, 2003.
- MISIAK, Małgorzata. *Łemkowie. W kręgu badań nad mniejszościami etnolingwistycznymi w Europie*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2006.
- MRÁZ, Andrej. *Rozhovory o vojvodinských Slovákoch 1*. Báčsky Petrovec: Kultúra, 2004.
- MYJAVCOVÁ, Mári. *State o našej slovenčine*. Báčsky Petrovec: Kultúra, 2006.
- PORĘBSKA, Marlena i Jörn Achterberg. „Badania nad witalnością kaszubszczyzny.” *Język polski*, LXXXIV (2004), стр. 321–330.
- SAMARDŽIĆ, Miroslav. *Položaj manjina u Vojvodini*. Beograd: Centar za antiratnu akciju, 1999.
- SIRÁCKY, Ján. „Slováci vo Vojvodine: niektoré tajomstvá ich dvestopäťdesiatročného trvania.” *250 rokov života Slovákov vo Vojvodine*. Beograd: Zавод за уџбенике и наставна средства – Nový Sad: Spolok vojvodinských slovakistov, 1996: стр. 7–17.
- SKLABINSKÁ, Milina a Katarína Mosnáková. *Slováci v Srbsku z aspektu kultúry*. Nový Sad: Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, 2012.
- WĄSIK, Zdzisław. *Z zagadnień ekologii języka*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1993.
- WĄSIK, Zdzisław. *Systemowe i ekologiczne właściwości języka w interdyscyplinarnych podejściach badawczych*. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1997.

Далибор А. Соколович

ЈЗЫКОВАЈ ЛОЈАЉНОСТЬ И СОЛИДАРННОСТЬ ЧЛЕНОВ ЈЗЫКОВОГО СООБЩЕСТВА СЛОВАКОВ В ВОЕВОДИНЕ

Резюме

В данной статье анализируется влияние языковой лояльности и солидарности на содержание языкового сообщества словаков в Воеводине. Эти факторы представляют собой существенный элемент в модели лингвистического описания языкового сообщества в положении меньшинства. В первой части статьи мы приводим структуру и компоненты этноязыковой солидарности словацкого сообщества в Воеводине, а во второй мы показываем результаты исследования, про-

веденного в 2014 году среди членов сообщества, связанного с уровнем их языковой лояльности. Языковые отношения членов языкового сообщества словаков в Воеводине, представленные в этом анализе принесет нам новое понимание структуры этноязыковой солидарности и выявят причины и мотивацию их языковой лояльности, или ее отсутствия. Словаки в Воеводине считают, что их собственный язык является наиболее важной составляющей частью этнической принадлежности, но тем не менее, исследование определило также характеристики начальной фазы процесса релятивизации языка, как и снижение его роли как культурного маркера сообщества.

Ключевые слова: языковая лояльность и солидарность, языковые отношения, словаки в Воеводине.

Dalibor A. Sokolović

LANGUAGE LOYALTY AND ETHNOLINGUISTIC SOLIDARITY OF MEMBERS OF THE SLOVAK LANGUAGE COMMUNITY IN VOJVODINA

Summary

This paper analyses the impact of linguistic loyalty and solidarity on the preservation of the Slovak language community in Vojvodina. These factors represent an essential element in the model of linguistic description of a language community in a minority position. In the first part of the paper, we present the structure and components of ethnolinguistic solidarity of the Slovak community in Vojvodina, and in the second we show results of the survey conducted in 2014 among members of the community related to the level of their linguistic loyalty. Language attitudes of members of the Slovak language community in Vojvodina presented in this analysis bring us new insight into the structure of ethnolinguistic solidarity and reveal the reasons and motivation of their linguistic loyalty, or the absence of it. Vojvodinian Slovaks consider their own language as the most important constituent of their ethnicity, but the survey nonetheless also identified characteristics of the initial phase of the process of language relativisation, as well as a reduction of its role as the cultural marker of the community.

Keywords: language loyalty and solidarity, language attitudes, Slovaks in Vojvodina.

ISSN 0350-185x, LXXIII, св. 1–2 (2017)
UDK: 81'373.611(035)(049.32)
DOI: <https://doi.org/10.2298/JFI17021710>
Примљено: 10. децембра 2016.
Прихваћено: 31. јануара 2017.
Прегледни научни рад

INGEBORG OHNHEISER*
Universität Innsbruck
Slawische Sprachwissenschaft

К ВЫХОДУ В СВЕТ ПЯТИТОМНОГО ИЗДАНИЯ „СЛОВООБРАЗОВАНИЕ В ЯЗЫКАХ ЕВРОПЫ“

Настоящее сообщение посвящено представлению публикации и опыту работы над изданием “Word-Formation. An International Handbook of the Languages of Europe”. 5 vols. Ed. by Peter O. Müller, Ingeborg Ohnheiser, Susan Olsen, Franz Rainer. Berlin/Boston: de Gruyter Mouton 2015 (vols. 1–3) / 2016 (vols. 4–5). 3775 pp. = Handbooks of Linguistics and Communication Science 40.1.-5. Данная публикация является 40-ым тематическим изданием серии справочников по лингвистике и теории коммуникации, выходящей с начала 1980-ых годов.

Ключевые слова: языки Европы, словообразование как лингвистическая дисциплина, единицы словообразования, процессы словообразования.

Согласно концепции издательства de Gruyter Mouton, книги этой серии раскрывают область знаний, которые охватывают как общую лингвистику и специальные, филологически направленные отрасли языкознания, так и исследования, посвященные коммуникативной деятельности, а также аспектам прикладной лингвистики. Главная цель серии заключается в адекватном изложении современного уровня (по)знаний, включая открытые и проблемные вопросы исследований той отрасли, которой посвящен соответствующий том.¹

* ingeborg.ohnheiser@uibk.ac.at

¹ Cp. <https://www.degruyter.com/view/serial/16647>

1. О составлении, целях и содержании издания

Почему справочное издание по словообразованию в языках Европы? В ряде вышедших ранее томов серии уже были затронуты определенные вопросы словообразования, как, например, в изданиях „История языка“, „Ономастика“, „Морфология“, „Лингвистическая типология и языковые универсалии“ и „Лексикология“, а также в томах, посвященных языковым семьям, как, например, славянской². Ввиду неугасающего интереса к словообразованию в международной лингвистике настало время посвятить целое издание этому языковому феномену, его теории и его отношению к другим отраслям лингвистики и прикладного языкознания. В настоящее время многие исследователи сходятся в том, что словообразование происходит на базе слов, хотя, с формальной стороны, характерные черты словообразования содействуют/пересекаются с фонологией, морфологией и синтаксисом, а с содержательной стороны – с лексической семантикой, стилистикой и прагматикой. Таким образом, словообразование является своего рода междисциплинарным предметом, но одновременно оно составляет независимую сферу научных исследований (ср. HSK 40.1., Введение, стр. vii и след.).

Исходя из темы и постановки задач тома, ответственный издатель выбирает группу соиздателей с учетом их специализации в области различных филологий и смежных областей, их публикаций и международных научных контактов. В нашем случае Peter O. Müller (Эрланген, Германия), германист, специалист в области исторического языкознания и словообразования, лексикологии и лексикографии с богатым издательским опытом, пригласил к сотрудничеству следующих коллег: Susan Olsen (Берлин, Германия), англист/германист, специалист в области теории языка и, в частности, словообразования с особым учетом словосложения в германских языках, Franz Rainer (Вена, Австрия), романист, специалист в области теории словообразования и словообразования романских языков, и автор настоящего сообщения, Ingeborg Ohnheiser (Инсбрук, Австрия), славист, автор работ по русскому и сопоставительному словообразованию, член Комиссии по словообразованию при МКС.

Группой издателей были согласованы общая концепция справочника и потенциальные авторы статей, при этом каждый издатель отвечал за сотрудничество с группой авторов (для статей по слово-

² В первом томе этого издания вопросам славянского словообразования были посвящены статьи S. Mengel, A. Nagórko и I. Ohnheiser.

образованию славянских языков были, например, приглашены члены „Комиссии по славянскому словообразованию“, наряду с другими славистами³). Предварительные версии каждой из 207 статей обсуждались всеми издателями, а также окончательные результаты содержательной обработки авторами и редактирования ответственным за статьи издателем. Определенным „вызовом“ оказалось при этом требование издательства опубликовать всю книгу на английском языке⁴, чтобы обеспечить как можно более широкую доступность результатов представленных исследований.

Явлениям словообразования в славянских языках посвящены не только очерки-„языковые портреты“ в 4-ом томе издания (см. рецензию Райны Драгичевич в журнале *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*), но и статьи по общим и специальным вопросам славянского словообразования в томах 1–3. Сюда относятся, например, статьи по разным концепциям описания словообразовательных категорий, по универбации и соотношению устойчивых словосочетаний и словосложения, по глагольной префиксации, семантике аффиксов, последовательности суффиксов и по морфопрагматике. Славянским языкам посвящены статьи по историческому словообразованию, вопросам грамматикализации и по словообразованию на основе заимствований. В ряде статей описываются социолингвистические вопросы на материале славянских языков (например, словообразование и пуризм; исторический очерк по индивидуальным инициативам расширения словарного состава русского языка). Славистами являются также авторы статей по профессиональным языкам и по месту словообразования в лексикографии.

Кроме того, встречаются многочисленные отсылки на работы по славянскому словообразованию (напр., в статьях „Словообразование как лингвистическая дисциплина“, „Словообразование и ономазиология“, „Словообразование и структурализм“, „Деривация“, „Алломорфия“, „Маркирование пола“, „Отнумеральные категории“), а также упоминания о славистических работах и приведение примеров из славянских языков как в статьях по общетеоретическим вопросам словообразования, так и в статьях, посвященных частным вопросам различных способов словообразования в сопоставительном аспекте, или же контактам неславянских со славянскими языками.

³ Кроме славистических статей я также отвечала за сотрудничество с авторами статей по балтийским, тюркским, эстонскому и калмыцкому языкам.

⁴ В предыдущих томах допускались английский, немецкий и французский языки.

Представим вкратце содержание томов:

– Первый том посвящен различным теоретическим подходам к исследованию словообразования, его способам и единицам:

I. Словообразование как лингвистическая дисциплина

(Word-formation as a linguistic discipline)

II. Единицы и процессы словообразования I: Общие вопросы

(Units and processes in word-formation I: General aspects)

III. Единицы и процессы словообразования II: Частные вопросы

(Units and processes in word-formation II: Special cases)

– В центре внимания второго тома находятся регулярность и ограничения в словообразовании, а также словообразовательная семантика и прагматика:

IV. Регулярность и ограничения в словообразовании I: Общие вопросы

(Rules and restrictions in word-formation I: General aspects)

V. Регулярность и ограничения в словообразовании II: Частные вопросы

(Rules and restrictions in word-formation II: Special cases)

VI. Семантика и прагматика в словообразовании I: Общие вопросы

(Semantics and pragmatics in word-formation I: General aspects)

VII. Семантика и прагматика в словообразовании II: Частные вопросы

(Semantics and pragmatics in word-formation II: Special cases)

– Статьи, объединенные в третьем томе, затрагивают, наряду с языковыми контактами, языковым планированием и историческим словообразованием, также роль словообразования в освоении языка, словообразование и слово употребление („Словообразование и...“: текст; названия торговых марок; искусственные языки; жестовые языки; языки специальностей; художественная литература; орфография; визуальность). Заключительная глава третьего тома посвящена вспомогательным инструментариям изучения и описания словообразования (словари, Интернет, базы данных/корпуса):

VIII. Словообразование на базе заимствованных элементов, языковое планирование и пуризм I: Общие вопросы

(Foreign word-formation, language planning and purism I: General aspects)

IX. Словообразование на базе заимствованных элементов, языковое планирование и пуризм II: Частные вопросы

(Foreign word-formation, language planning and purism II: Special cases)

X. Историческое словообразование I: Общие вопросы

(Historical word-formation I: General aspects)

XI. Историческое словообразование II: Частные вопросы

(Historical word-formation II: Special cases)

XII. Историческое словообразование III: Языковые эскизы

(Historical word-formation III: Language sketches)

XIII. Словообразование при освоении языком и при афазии

(Word-formation in language acquisition and aphasia)

XIV. Словообразование и словоупотребление

(Word-formation and language use)

XV. Вспомогательные инструментариумы при исследовании словообразования

(Tools in word-formation research)

Предпринятое в томах 1–3 подразделение изложения определенных тем на «общие» и «частные» вопросы служило упорядочению и лучшей обозримости статей и содержимого в них богатого материала.

– Последние два тома посвящены очеркам по словообразованию 74 языков в Европе.⁵ В конце данных томов находится карта рассматриваемых языков.

XVI. Словообразование в языках Европы

(Word-formation in the individual European languages)

Четвертый том включает следующие семьи индоевропейских языков:

- Германские языки – Germanic (10)
- Романские языки – Romance (9)
- Кельтские языки – Celtic (3)
- Славянские языки – Slavic (14)

Пятый том содержит продолжение описания словообразования в индоевропейских языках и в языках Европы, которые относятся к другим языковым семьям или являются изолированными языками, как баскский.

- Балтийские языки – Baltic (2)
- Албанский язык – Albanian
- Греческий язык – Greek
- Индоиранские языки – Indo-Iranian (3)
- Уральские (финно-угорские) языки – Uralic (7)
- Баскский язык – Basque
- Семитические языки [мальтийский] – Semitic [Maltese]
- Тюркские языки – Turkic (7)
- Монгольские языки [Калмык] – Mongolic [Kalmyk]

⁵ По разным причинам, изложенным в предисловии, не удалось, к сожалению, учесть все языки Европы.

- Северо-западные кавказские языки – Northwest Caucasian (3)
- Северо-восточные кавказские языки – Northeast Caucasian (14)

Данный том заканчивается тематическим регистром и регистром языков, описанных и упомянутых во всех томах.

В интересах лучшей сопоставимости содержания языковых очерков авторам был предложен предварительный план (см. HSK 40.1., Введение, стр. xii и след.), который не в каждом случае отвечал традиции последовательности описания в национальных грамматиках или частных трудах по словообразованию. Так, напр., описания славянского словообразования, как правило, начинаются с аффиксации, а не со словосложения. Кроме того, не во всех описаниях аффиксального словообразования разных языков исходят из словообразовательных категорий, но из перечня аффиксов. Это касается, например, языков с сильно развитой многозначностью / полифункциональностью аффиксов или, как в тюркских языках, признаваемой не всеми исследователями дифференциации имен существительных и имен прилагательных. Таким образом, издатели признательны авторам за то, что они согласились пойти на приемлемые для них компромиссы, и за тематизацию дополнительных проблем. Кроме того, становится очевидным, что различия вытекают, естественно, не только из типологических черт рассматриваемых языков, но и из традиции их описания с более или менее явным сосредоточением на изложении фактов стандартного языка. Таким образом, отражаются также различные традиции культуры языка и нормирования.

2. Из опыта редактирования статей

Остановимся еще на некоторых задачах при редактировании статей по словообразованию славянских языков.

а) Формальные вопросы были, прежде всего, связаны с транслитерацией и, в целом ряде случаев, добавлением дословного перевода, дополнительно к лексическому эквиваленту:

– В интересах обеспечения наилучшего восприятия издания широким кругом потенциальных пользователей все примеры из языков со шрифтами, не базирующимися на латинском алфавите, должны были транслитерироваться. Это касалось, напр., греческого языка, и – относительно кириллицы – не только восточнославянских и ряда южнославянских языков, но и тюркских, уральских и других языков в европейской части Российской Федерации.⁶

⁶ Так, к моим задачам относилась также проверка транслитерации примеров и библиографических данных в статьях, за редактирование которых отвечали

– Достаточно трудоемкой задачей для авторов и редакторов оказался необходимый для читателей, не знакомых с данным языком, дословный перевод на английский язык примеров сложных слов, словосочетаний и т.п., напр.,

чешский: *pravděpodobný* ‘probable; lit. truth.DAT-similar’

словенский: *slon-o-košč-evina* ‘ivory; lit. elephant-o-bone-SUFF’.

– Промежуточное положение между формальными и содержательными вопросами занимала замена ряда латинских терминов английскими. Так, например, в статье по словообразованию словацкого языка термины “Nomina attributiva personalia” (*slepý* ‘blind’ ® *slep-ec* ‘blind man’) и “Nomina attributiva impersonalia” (*plytký* ‘shallow’ ® *plytč-ina* ‘sandbank’), были заменены следующим образом: “nouns designating animate bearers of qualities” и, соответственно, “nouns designating inanimate bearers of qualities”.

б) Одним из центральных содержательных проблем оказались терминология и различия/расхождения в толковании одного и того же термина, вплоть до „ложных друзей“, например:

– Во многих статьях по словообразованию славянских языков авторы пользуются терминологией М. Докулила относительно транспозиции, мутации и модификации. Данная терминология была отчасти заимствована и модифицирована в описаниях словообразования немецкого языка, шире употребляется „суффиксальная модификация“, но комплексный понятийный аппарат Докулила малоизвестен в других филологиях.⁷ Поэтому другие издатели посоветовали мне добавить соответствующие объяснения (и не только в статье, где данная терминология впервые употребляется, но и во всех статьях, в которых встречается ссылка на данные понятия Докулила), ср., напр., следующий отрывок из одной статьи (в согласовании с автором подчеркнутые пассажи текста были добавлены мною при редакции):

Transpositional derivatives are derivatives in which the formative only serves the transpositional function. They differ from their bases only in their syntactic function; the derivative and its derivational

другие издатели. Кроме того, мною были проверены все примеры из славянских языков, которые встречались в статьях, не специально посвященных славянским

⁷ Хотя на теорию Докулила ссылаются и ономаσιологически ориентированные исследования словообразования английского языка (ср., напр., статью автора J. Grzega в первом томе нашего издания, а также работы Штекауера (напр., P. Štekauer, Meaning predictability of novel context-free compounds. // R. Lieber and P. Štekauer, *The Oxford Handbook of Compounding*. Oxford 2009, 272–297).

base are always distinct parts of speech. This type is represented, for example, by nouns such as the deverbal action nouns: *komputeryzacja* ‘computerization’ ← *komputeryzować* [...]. In mutational derivatives [are], the formative always serves a semantic function: the meaning of the derivative is distinct from the meaning of its base. The change in meaning may (but need not) coincide with a change in the part of speech – this type of derivation is represented, for example, by nouns such as *komputerowiec* ‘computer freak, informatician’ ← *komputer*. Finally, modificational derivatives and their bases refer to the same objects, which means that they always represent the same part of speech – what the formative does is modify the meaning of the base, e.g., by enriching its meaning with axiological features.

– В выбранных нами следующих примерах другие издатели просили об уточнении терминов, например, *predicative* „категория состояния“ (см. подчеркнутое предложение):

Grammars of Polish (e.g., GWJP 1998: 524) distinguish adverbs from homonymous predicatives on basis of the fact that the latter are used with the copula *być* ‘to be’, cf. *pisze ładnie* (adv.) ‘(s/he) writes well’ vs. *jest ładnie* (predicative) ‘(it) is nice outside’. (Predicatives are uninflectable predicates of impersonal (subjectless) sentences, designating, among others, the (mental or physical) state of living beings and natural/environmental phenomena.)

Иногда вопросы касались относительно новых, еще нешироко распространенных терминов, поэтому было, например, добавлено объяснение слова *neosemantisation* (mostly metaphorisation, e.g., *rekwaw* ‘sleeve’ > ‘corridor to the plane’), также во избежание ложной ассоциации с давно введенным термином *resemantisation* (‘ресемантизация’).

Метаязыковые комментарии дополнялись и при употреблении таких терминов, как *paradigmatic derivation* (i.e. the change of the paradigmatic characteristics with or without the participation of an inflection) вместо *conversion* (‘конверсия’).

– Определенную роль играли и «ложные друзья» среди терминов, ср. англ. *possessive adjectives* = ‘having N’ (*stony* ‘каменистый’), между тем, как в славистике под посессивными прилагательными подразумеваются образования со значением ‘belonging to N’ (‘принадлежащий’), например, *отцов дом, сестрин друг*.

„Ложным другом“, которого приходилось избегать много раз, оказался и термин *univerbация*. В германском и романском языкознании термин (нем. *Univerbierung*, англ. и франц. *univerbation*) соответству-

ет русскому термину *сращение* (создание нового слова из словосочетания в результате объединения двух или более слов без изменения их форм). Итак, при каждом первом появлении термина *univerbation* в статьях о славянских языках мы добавили объяснения типа

in the Slavonic literature on word-formation understood as the replacing of multi-word expressions or long (official) names with shorter synthetic forms (e.g., by combining ellipsis and suffixation).

(в) Совместное обсуждение издателями понятий и терминов и их экспликаций касалось, естественно, и статей, посвященных другим языкам. Кроме того, в целом ряде случаев издателями было предложено добавление примеров из других языков, в том числе славянских, как в приведенном ниже отрывке из статьи по словообразованию и народной этимологии:

[...] Here, language acquisition represents one important proof of the tendency for languages to restore constructional iconism (cf. section 4), cf. [...] Russian *budil'nik* 'alarm clock' > *gudil'nik* (*gudet'* 'to noise'), Russian *vazelin* 'vaseline' > *mazelin* (*mazat'* 'to slather'); cf. Vvedenskaja and Kolesnikov (2003).

В некоторых случаях, в согласовании с авторами, были добавлены определенные сведения об изучении соответствующей тематики в славянских языках, например, в статье о наложении/контаминации:

Blending is not generally recognized as a legitimate word-formation process in Slavic. It is dealt with in an article on Russian (JANKO-TRINICKAJA 1975) and mentioned, together with other units of word-formation, in Uluxanov (1996: 52 ff., 192). There are no monographs dealing directly with blends and blending is neither mentioned in the Russian Academy Grammar (ŠVEDOVA 1980) nor in a monograph on recent tendencies in Polish word-formation (Jadacka 2005) that otherwise provides a good discussion of the development of Polish word-formation. Since blends that arise in Slavic are predominately stylistically marked occasionalisms, blending is usually considered a type of playful word-creation (cf., e.g., Il'jasova and Amiri 2009). Recent works document an activation of blending in contemporary Russian (XRUŠČEVA 2011).

3. Заключение

Почти двадцать лет назад, в 1998 г., в университете Зальцбурга состоялась конференция на тему „ЕВРОславянские культурные связи“.

Я тогда выступала с докладом „История науки и история рецепции научных исследований“.⁸ В том докладе я занималась учетом трудов лингвистов из средней, восточной и юго-восточной Европы в работах по истории языкознания. Далее рассматривались рецепция славистических работ в публикациях неславистов, а также содействие рецепции путем преодоления языковых барьеров (при помощи славистов и путем переводов в 20-ом веке). В заключительной части зальцбургского доклада я занималась сотрудничеством с лингвистами из славянских стран в рамках серии „Справочные издания по лингвистике и теории коммуникации“ (HSK) – сотрудничеством, которое углублялось с начала 1990-ых годов. Когда я выступала с данным докладом, я еще не могла предвидеть, что более чем через десять лет буду участвовать в издании справочника „Словообразование в языках Европы“.

Как и другие издатели, я надеюсь, что все тома данной публикации смогут послужить интернационализации науки о словообразовании и оказаться стимулом для постановки новых теоретических и методологических вопросов, альтернативных решений (включая критическую оценку определенных взглядов или же переоценку существующих подходов). В любом случае, обзор международных исследований, предпочтений определенных теорий и методологий и их возможной обусловленности изучаемыми языками, и, вообще, широкий диапазон поднятых тем смогут побуждать и новый взгляд на изучаемые нами языки. Кроме того, тома предоставляют богатый материал для будущих сопоставительных исследований, как теоретических аспектов, так и прикладных вопросов словообразования и словоупотребления, в том числе, и на материале не(близко)родственных языков.

В заключение мне хотелось бы еще раз поблагодарить всех авторов, с которыми я сотрудничала, за готовность участвовать в публикации, за интенсивный обмен мнениями, а также за их понимание и терпение в ходе составления и редактирования статей. Для меня это сотрудничество, а также совместная работа с издателями-неславистами, оказались ценным опытом, как в научном, так и в личном отношении.

⁸ I. Ohnheiser: Wissenschaftsgeschichte und Rezeptionsgeschichte. Slaw(ist)ische Impulse für die linguistische Beschreibung nichtslawischer Sprachen. // Otto Kronsteiner (Hg.), *Die EUROslawischen Kulturbeziehungen. Was hat uns "der Osten" geboten, was hat er zu bieten? Ein aide-mémoire für "westeuropäische" Bildungspolitik.* = Die slawischen Sprachen. Bd. 60 (1999), 171–199.

Ingeborg Ohnheiser

ON THE PUBLICATION OF THE FIVE-VOLUME EDITION
OF WORD-FORMATION: *AN INTERNATIONAL HANDBOOK
OF THE LANGUAGES OF EUROPE*

Summary

All the volumes of the publication *Word-Formation: An International Handbook of the Languages of Europe* can be useful to an internationalisation of the discipline of word-formation and can raise new theoretical and methodological questions, finding alternative solutions (including a critical appraisal of certain views or a new evaluation of the existent approaches). In any case, the survey of research published in several countries, foregrounding certain theories and methodologies and their possible limitations by the languages that form its subject-matter, and in general, a broad spectrum of open questions may also be stimulating to a new view of the languages under scrutiny. Besides, those volumes offer an abundance of material for future comparative studies of both theoretical aspects and their application in studying matters of word-formation and usage, also including those based on the material from the languages that are not (closely) related.

Keywords: European languages, word formation as a linguistic discipline, formative units, formative processes.

Ингеборг Онхајзер

УЗ ОБЈАВЉИВАЊЕ ПЕТОТОМНОГ ИЗДАЊА
ТВОРБА РЕЧИ У ЈЕЗИЦИМА ЕВРОПЕ

Резиме

Сви томови публикације *Творба речи у језицима Европе* могу бити корисни за интернационализацију науке о творби речи и могу подстаћи постављање нових теоријских и методолошких питања, налажење алтернативних решења (укључујући критичку оцену неких погледа или ново вредновање постојећих приступа). У сваком случају, преглед истраживања објављених у више земаља, стављање у први план одређених теорија и методологија и њихове могуће условљености језицима који су предмет проучавања, и, уопште, широк дијапазон отворених тема могу бити подстицајни и за ново виђење језика које проучавамо. Осим тога, ти томови нуде богат материјал за будућа упоредна истраживања како теоријских аспеката, тако и њихове примене у изучавању питања творбе и употребе речи, укључујући и она на грађи језика који нису у односу (блиске) сродности.

Кључне речи: европски језици, творба речи као лингвистичка дисциплина, творбене јединице, творбени процеси.

КОНФЕРЕНЦИЈА EUROJOS-XII: „SŁOWNIK JĘZYKOWY –
LEKSYKON – ENCYKLOPEDIA W PERSPEKTYWIE BADAŃ
PORÓWNAWCZYCH SŁOWIAN I ICH SĄSIADÓW“

Лублин, 7–9. XII 2016. год.

У Пољској, у Лублину, од 7. до 9. децембра 2016. године, на Институту за пољски језик Универзитета „Марија Кири Склодовска“, одржана је дванаеста по реду међународна конференција етнолингвистичког пројекта ЕУРОЈОС под називом *Речник – лексикон – енциклопедија у предстојећим компаративним истраживањима о Словенима и њиховим суседима*. Њеним одржавањем званично је започет други циклус пројекта ЕУРОЈОС, назван ЕУРОЈОС-2, који представља наставак и продужетак рада у оквиру овог међународног пројекта, који од оснивања организује и води проф. др Жежи Бартмињски. Пројекат је до сада добио вредна признања од еминентних стручњака из области етнолингвистике (проф. Светлане Толстој, Институт за славистику РАН и др Јорг Зинкена, Универзитет у Манхајму, в. у: *Etnolingwistyca* 28, 2016), у виду позитивних оцена досадашњих резултата остварених у различитим видовима тимског рада лингвиста из међународне академске заједнице, као и у виду покровитељства Етнолингвистичке комисије при Међународном комитету слависта и Института за славистику Пољске академије наука.

Пројекат ЕУРОЈОС (скраћено од назива: *Језичка и културна слика света Словена и њихових суседа*) је међународни пројекат покренут 2001. год. под руководством професора Жежија Бартмињског с циљем описа и упоредног истраживања језичке слике света Словена, и шире, европских народа. Теоријско-методолошки програм пројекта се заснива на претпоставци да је човекова спознаја света субјективна и у великој мери одређена језиком и културом народа коме припада (што је детаљно образложено у радовима Ј. Бартмињског

и његових сарадника; детаљније информације о самом пројекту и овим радовима в. у J. Bartmiński, I. Bielińska-Gardziel „15 lat konwersatorium EUROJOS“, *Etnolingwistyca* 28, 2016, с. 317–322). Предмет истраживања на пројекту су концепти (вредности), који имају важну улогу у савременом свету, као што су: ДОМ, РАД, ЧАСТ, СЛОБОДА, ЕВРОПА, ПОРОДИЦА, НАРОД и др. Њихова анализа се заснива на анализи три типа података: системским, текстуалним и анкетним (С–А–Т).

Пројекат је током времена развијан и дорађиван у теоријско-методолошком смислу, тако да је 2008. год. обновљена његова концепција, а од 2009. год. је постао део истраживачког програма Института за славистику Пољске академије наука. Прва фаза пројекта успешно је окончана 2015. год. заснивањем и израдом колективног речника *Аксиолошког лексикона Словена и њихових суседа (Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów)*, под редакцијом Жежија Бартмињског, чији је први том „Дом“ изашао 2015. год у Лублину (редактори Ј. Бартмињски, И. Бјелинска-Гардзел, Б. Живицка). Непосредно пред почетак конференције изашао је трећи том овог Лексикона „Рад“ под редакцијом Ј. Бартмињског, М. Бжозовске и С. Небжеговске-Бартмињске, а у завршној фази су радови на још три тома: „Европа“, „Слобода“ и „Част“, чије се објављивање ускоро очекује. У првом тому „Дом“, и још више у трећем дому „Рад“, до изражаја је дошао кохерентан теоријски и методолошки приступ у опису концепата, развијан за потребе овог Лексикона, у виду когнитивне дефиниције која се ослања на анализу три типа података (С–А–Т), као и у виду типографских конвенција записивања ПОЈМОВА/КОНЦЕПАТА, *лексема* и ‘значења’. Значајно је напоменути да су у раду прве фазе пројекта ЕУРОЈОС и у публикувању његових резултата, поред бројних лингвиста из различитих земаља учествовали и српски лингвисти који су на материјалу српског језика представили до сада обрађене концепте: ДОМ (Стана Ристић и Ивана Лазић Коњик), ЕВРОПА (Маријана Богдановић), РАД (Марија Стефановић), ЧАСТ (Дејан Ајдачић) и СЛОБОДА (Рајна Драгићевић).

Организатори конференције ЕУРОЈОС 12 били су Институт за пољски језик Универзитета „Марија Кири Склодовска“, Институт за славистику Пољске академије наука, Институт хуманистичких наука у Прземислу и Етнолингвистичка комисија при Међународном комитету слависта. Конференција је организована с циљем да се размотри општа питања у вези са наставком рада на пројекту ЕУРОЈОС-2, и да се размотри основна тема конференције истакнута у наслову (иницирана на претходној конференцији ЕУРОЈОС 11 која је одржана у Варшави 13. октобра 2015. год.), која укључује

следеће подтеме: разноликост врста лексикографских публикација, јединице описа у речнику, лексикону, енциклопедији, разлика између општег и енциклопедијског знања, структура чланка у дескриптивном речнику, лексикону, енциклопедији, принципи уређивања у речнику, лексикону, енциклопедији.

У раду дводневне Конференције учествовало је више од 20 истраживача из 8 земаља (Пољске, Русије, Србије, Украјине, Литваније, Хрватске, Белгије и Белорусије). Прочитана су укупно 23 реферата у којима су размотрена следећа питања:

1) Општа методолошка питања у вези са разликама у структури чланка у речнику, лексикону и енциклопедији (питања задата тематским оквиром конференције), као и друга методолошка питања: Jerzy Bartmiński (Лублин), *Czym jest i czym może być Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów?*; Стана Ристић, Ивана Лазић Коњик (Београд), О структури чланка у речнику, лексикону, енциклопедији (са освртом на јединице описа у ове три лексикографске публикације; Dejan Ajdačić (Кијев), *Razmišljanja o teškoćama enciklopedijsko-jezičkog opisa visokih moralnih vrednosti*; Kristina Rutkowska (Вилно), *Miejsce źródeł ludowych w litewskim językowym obrazie świata*; Sebastian Wasiuta (Лублин), *Miejsce przysłów w rekonstrukcji językowego obrazu świata*; Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (Лублин), *Dwa warianty definicji kognitywnej*).

2) Представљени су концепти ДОМОВИНЕ, ДЕМОКРАТИЈЕ, ПРАВДЕ и ЗДРАВЉА на материјалу различитих језика, који су одабрани да се обрађују у оквиру лексикографског дела пројекта ЕУРОЈОС-2: Amir Kapetanović (Загреб), *Czym jest dla Chorwatów ojczyzna (DOMOVINA) i mała ojczyzna (ZAVIČAJ)?*; Piotr Mirocha (Краков), *Językowy obraz DEMOKRACJI w języku chorwackim – pierwszy etap badań*; Aleksy Judin (Гент), *Demokracja w słownikach języka rosyjskiego i encyklopediach rosyjskich: analiza porównawcza*; Beata Żywicka (Прземисл), *SPRAWIEDLIWOŚĆ w świadomości językowej współczesnej młodzieży*; Марија Стефановић (Нови Сад), *К описанию концепта ЗДОРОВЬЕ – системные данные на материале сербского языка*; Alla Kozhinowa (Минск), *Аксиологическое понятие ЗДОРОВЬЕ в исторической перспективе*; Marzena Marczevska (Келце), *Myśli o ZDROWIU w świetle danych etymologicznych*).

3) Представљене су различите друге вредности укоренење у језику и култури европских народа: Ольга Фролова (Москва), *Тело как ценность и телесный код в русской пословице и загадке*; Dorota Pazio-Wlazłowska (Варшава), *Sposób prezentacji leksyki konfesyjnej w słownikach objaśniających języka polskiego XX i XXI wieku*; Ewa Masłowska (Варшава), *Profile MIŁOSIERDZIA (w ujęciu etnolingwistyc-*

знум); Елена Березович (Екатеринбург), Культурно-језиковој образ *МАЗУРА* в русском языке; Joanna Popielska-Grzybowska (Pułtusk), *Studia nad językowym obrazem świata w językach starożytnych*; Alena Rudenka (Минск), *Исследования картины мира в США*; Karolina Woszczewska (Лублин), *Definicje leksykograficzne a potoczne użycie słowa (przykład UCHODŹCY)*; Sara Akram (Лублин), *Definicje w słownikach językowych i specjalistycznych a współczesna praktyka językowa (na przykładzie kreacji i słów pokrewnych)*).

4) Приказан је и оцењен објављени први том *Аксиолошког лексикона Словена и њихових суседа (LASiS)*, „Дом“ (Людмила Л. Федорова (Москва), *Место Аксиологического лексикона славян и их соседей среди современных словарей культурных концептов (на примере тома ДОМ)*) и промовисан трећи том „Рад“, који је изашао непосредно пред одржавање конференције. Професор Жежи Бартмињски је предочио актуелно стање у раду на преосталим томовима „Европа“, „Част“ и „Слобода“, укратко представио предмет и задатке будућег пројекта ЕУРОЈОС-2 (Jerzy Bartmiński (Лублин), *Perspektywy projektu EUROJOS-2*) и најавио радни састанак сарадника на пројекту, који је потом уследио.

Радни састанак присутних сарадника пројекта ЕУРОЈОС-2 организован је како би се планирао даљи рад у оквиру пројекта у вези са описом изабраних концепата. То су концепти: ПОРОДИЦА, ЗДРАВЉЕ, ДУША, ПРАВДА, ДОМОВИНА, ДЕМОКРАТИЈА, ПАТРИОТИЗАМ, СОЛИДАРНОСТ, ТОЛЕРАНЦИЈА И НАРОД. Договорен је састав тимова који ће радити на појединачним томовима, као и уредници за сваки том, а размотрене су и могућности наставка финансирања пројекта за наредне четири године.

Важно је истаћи на крају да је пројекат отворен за све нове сараднике који су заинтересовани за његову тематику и истраживање концепата (вредности) у различитим језицима. Информације о словенској етнолингвистици, раду (Лублинске) етнолингвистичке школе, као и о самом пројекту ЕУРОЈОС, могу се наћи на следећим линковима:

<http://www.rastko.rs/projekti/etnoling/>

<http://journals.umcs.pl/et/issue/archive>

<http://ispan.waw.pl/default/pl/projekty-naukowe/217-eurojos>.

Ивана В. Лазич Коњик*
Институт за српски језик САНУ

* ivana.konjik@isj.sanu.ac.rs

LEKSYKON AKSJOLOGICZNY SŁOWIAN I ICH SĄSIADÓW,
TOM I DOM,

pod redakcją Jerzego Bartmińskiego, Wydawnictwo Uniwersytetu
Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2015. – 504 стр.

Јежи Бартмињски, главни уредник првог тома тематског зборника под називом *Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów – Dom*, истакао је у уводном чланку¹ овог зборника да он представља покушај да се паралелно опишу вредносни системи Словена и њихових суседа (појам суседства ту има врло широко значење) у циљу бољег разумевања и зближавања људи са различитих говорних подручја. Аутори чланака су описивали концепт дом у различитим језицима (углавном матерњим), користећи иста методолошка упутства која су дали утемељивачи пољске (лублинске) школе когнитивне етнолингвистике (Јежи Бартмињски, Мађеј Абрамович и Војћех Хлебда). Овај, први том је објављен 2015. године, а његови уредници су Јежи Бартмињски, Ивона Бјелињска-Гарђел и Беата Живица.²

Први том доноси, поред већ поменутог увода Јежија Бартмињског под насловом *Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów – co zawiera, na jakich zasadach się opiera, dla kogo jest przeznaczony?* (7–13), следеће радове: Jerzy Bartmiński, *DOM – koncept uniwersalny*

¹ Уводни део овог зборника доступан је на сајту: <http://wydawnictwo.umcs.lublin.pl/pic/2348.pdf>

² Аутор уводног дела најавио је публикување наредних томова, тако ће други том бити посвећен Европи (EUROPA – уредник је Војћех Хлебда), трећи раду (PRACA – Јежи Бартмињски, Малгожата Бжозовска и Станислава Њебжеговска Бартмињска), четврти слободи (WOLNOŚĆ – Мађеј Абрамович и Јежи Бартмињски), а пети ЧАСТИ (HONOR – Дејан Ајдачић и Петар Сотиров).

i specyficzny kulturowo (15–33), Христина Г. Марку, *Концепції Дом в греческой лингвокультуре* (35–59), Kristina Rutkovska, *Koncept DOMU (НАМАИ) w języku i kulturze litewskiej* (61–87), Jerzy Bartmiński, Iwona Bielińska-Gardziel, *Polski językowo-kulturowy obraz DOMU i jego profile* (89–121), Irena Vaňková, *Český pojem DOMOV ve světle jazykových, empirických a textových dat* (123–148), Ludmiła L. Fiodorowa, Dorota Pazio-Wlazłowska, *Rosyjski językowo-kulturowy obraz DOMU* (149–175), Jadwiga Kozłowska-Doda, *DOM w języku białoruskim* (177–206), Małgorzata Misiak, *Koncept DOM w etnoleksie łemkowskim* (207–235), Мария Китанова, *Концепції Дом в българската езиковата картина на свѣта* (237–261), Stana Ristić, Ivana Lazić Konjik, *DOM w języku serbskim* (263–290), Amir Kapetanović, *Hrvatska jezična slika DOMA danas* (291–309), Monika Grzeszczak, *DOM (HAUS i HEIM) w języku niemieckim* (311–342), Joanna Popielska-Grzybowska, Jo B. Harper, *Językowo-kulturowy obraz DOMU (HOME) we współczesnym angielskim brytyjskim* (343–372), Elżbieta Skibińska, Aline Viviani, *DOM à la française: w poszukiwaniu pojęcia bazowego* (373–399), Zuzanna Bułat Silva, *CASA – portugalski dom* (401–431), Iwona Kraska-Szlenk, *NYUMBA – DOM w języku i kulturze suahili* (433–447), Marta Jackowska-Uwadizu, *DOM koczowników saharyjskich w świetle opozycji DOM : ŚWIAT* (449–467), Nina Pawlak, *DOM w opozycji do buszu i świata. Perspektywa kulturowa pojęcia GIDA w języku hausa* (469–480), Katarzyna Wyszpolska, *Leksem IE DOM w językowo-kulturowej tradycji Japonii* (481–490).³ На крају књиге налази се збирна литература и подаци о ауторима. Аутори чланака су лингвисти, првенствено слависти, који учествују у међународном пројекту ЕУРОЈОС.⁴

Први део књиге чине два чланка уредника Жежија Бартмињског: први, већ поменути, уводни у којем он представља садржај књиге, по којим принципима је израђена и коме је намењена, и други под насловом *DOM – koncept uniwersalny i specyficzny kulturowo*, у којем се фокусира на концепт дом. У том чланку аутор објашњава зашто је баш дом изабран за тему првог тома зборника и представља принципе обраде одабраног језичког материјала из три типа извора: системског (лексичко-семантичког и граматичког), анкетног и текстовног, уз обавезно извођење когнитивне дефиниције. На осно-

³ http://www.wydawnictwo.umcs.eu/uploads/product_toc/Leksykon%20aksjologiczny.pdf

⁴ Детаљније информације о том пројекту могу се прочитати на 11. и 16. страни ове књиге, као и у чланку: М. Abramowicz, J. Bartmiński, W. Chlebda, *Językowo-kulturowy obraz świata Słowian na tle porównawczym. Założenia programu »A«* (10 VI 2009), *Etnolingwistyka* 21, 2009, 341–343.

ву тог материјала обезбеђују се сви релевантни подаци о лексемама као номинаторима концепата у оквиру једног језика. Коначни резултат омогућује поређење језичких слика света различитих (словенских и несловенских) народа, на основу чега се издваја оно што је заједничко или специфично у њиховим језицима и културама.

Остали радови у зборнику распоређени су по језицима. Тако су се на првом месту наша, по оцени главног уредника, два рада посвећена најстаријим језицима – грчком и литванском. Христина Г. Марку је у раду *Концепції Дом в греческой лингвокультури* анализирала језичку слику речи *δῶμος*, *οἶκος*, *οικία* и *σπίτι* у значењу „дом, кућа“ у великом временском распону којим се обухватају језици од старогрчког до новогрчког периода. Концепт ДОМА у литванском језику и култури на основу лексема *namas* sg. у значењу „кућа као грађевина“ и *namai* pl. „кућа као место где обитава породица“ разматрала је Кристина Рутковска у раду *Koncept DOMU (NAMAI) w języku i kulturze litewskiej*.

Следећу скупину чине радови у којима се концепт ДОМА обрађивао у појединачним западнословенским и источнословенским језицима. Коаутори Жежи Бартмињски и Ивона Бјелињска Гарђел у раду *Polski językowo-kulturowy obraz DOMU i jego profile* дошли су до закључка да се у савременом пољском језику издвајају следећи основни профили ДОМА: материјални профил – *дом* као грађевина; профил заједнице – као *йородични дом (dom rodzinny)*; патриотски профил – *dom polski*; феминистички профил – *дом* у којем су жене затворене; профил *йокрејине куће* и последњи, метафизички профил – *Dom Boga Ojca*. Концептом ДОМА у чешком језику бавила се Ирена Вањкова у раду под називом *Český pojem DOMOV ve světle jazykových, empirických a textových dat*. Упоређујући два чешка назива *dům* „конкретна грађевина“ и *domov* „породично огњиште, домовина“, ауторка анализом потврђује да *domov* представља кључ чешке културе. Лудмила Л. Фјодорова и Дорота Пазјо Влазловска представиле су језичку слику ДОМА у руском језику у раду под насловом *Rosyjski językowo-kulturowy obraz DOMU*. Ауторке су скренуле пажњу на чињеницу да је у периоду комунизма идеја *родийельског дома* деградирана, а да је раширена идеја *колективног дома (коммунальные квартиры, тзв. коммуналки)*, док је идеја *йривајиног, йородичног дома* сачувана у називу за викендицу – *дач*, у којој су похрањене руске традиционалне вредности. Концепт ДОМА у белоруском језику разматрала је Јадвига Козловска Дода у раду *DOM w języku białoruskim*. Она је навела да Белоруси изузетно цене кућу, што показује богат етнографски материјал. Малгожата Мисјак

представила је језичку слику ДОМА анализирајући лексеме *дим* и *хѣжа* у лемковском говору. Етноним Лемки (*Łemkowie*) користи се за групу источних Словена који заузимају карпатски део Пољске (представљају део Карпаторусина).⁵

Следећа три рада односе се на јужнословенске језике. У првом раду *Концептът Дом в българската езиковата картина на света*, Марија Китанова је представила концепт ДОМА у бугарском језику, у којем су кључне лексеме *дом* и *кѣџа*. У раду Стане Ристић и Иване Лазић Коњик под насловом *DOM w języku serbskim* реконструисана је слика ДОМА у савременом српском језику на основу системског материјала из речника (лексеме *дом* и *кућа*, њихових синонима, хиперонима, хипонима и деривата), на основу текстова и анкете. Истакнуте су три основне вредности овог концепта: егзистенцијалне (дом као место за становање, пребивање), породичне и емоционалне (заједнички живот у породици, топлина и заштита породичног дома) и патриотске (дом као домовина). У раду *Hrvatska jezična slika DOMA danas*, аутор Амир Капетановић констатује да је концепт ДОМА у хрватском стандардном језику лексикализован двома лексемама: *дом* и *кућа*, које по својим примарним значењима нису синоними.

Већи део *аксиолошког лексикона* посвећен је *Словенима*, док остатак припада *њиховим суседима* – ближим и даљим. Међу блиским суседима нашли су се радови у којима је обрађен концепт ДОМА у немачком (Моника Гжешчак у раду *DOM (HAUS i HEIM) w języku niemieckim*), британском говору енглеског (Јоана Попјелска Гжибовска и Јо Б. Харпер, *Językowo-kulturowy obraz DOMU (HOME) we współczesnym angielskim brytyjskim*), француском (Елжбјета Скибињска и Алин Вивијан, *DOM à la française: w poszukiwaniu pojęcia bazowego*) и португалском језику (Зузана Булат Силва, *CASA – portugalski dom*). У наведеним чланцима изнесени су следећи закључци: два немачка назива *Haus* и *Heim* показују велику подударност са енглеским називима *house* и *home*, чешким *dům* и *domov* и српским и хрватским *дом* и *кућа*; у Британији су кључне разлике међу називима *house* и *home* у томе што се лексемом *house* исказује предметно значење, а лексемом *home* значење становање са неким; у француском језику издвајају се два начина поимања *Дома* (фр. *maison*): као приватно и као јавно место; португалски назив *casa* поседује велики семантички потенцијал.

У овом зборнику укључени су радови који се односе на језике даљих суседа, као што је јапански и три афричка језика: свахили

⁵ Назив им потиче од речи *lēm* „само, али“ коју претерано употребљавају у говору.

(језик из банту групе у источној Африци), тамашек (језик Туарега у сахарском подручју северне Африке) и хауса (најраспрострањенији чадски језик, користи се у Нигерији и широм западне Африке). На овај начин, како истиче Бартмињски у уводном делу, пружа се бољи поглед на словенске и европске језике, али и избегава европски етноцентризам. Лексему *nyumba* у свахилију представила је Ивона Краска Шленк у раду *NYUMBA – DOM w języku i kulturze sua-hili*. Језичка слика ДОМА код Туарега реконструисана је преко назива *ehen* „место становања; брачни пар; брак; супруга“ и *aghiwan* „скуп шатора; велика породица“ у раду Марте Јацковске Увадизу *DOM koczowników saharyjskich w świetle opozycji DOM : ŚWIAT*. Појам ДОМА у језику хауса исказује се називом *gida*, о којем пише Нина Павлак у раду *DOM w opozycji do buszu i świata. Perspektywa kulturowa pojęcia GIDA w języku hausa*. На самом крају зборника нашао се рад Катажине Вишполске под називом *Leksem IE DOM w językowo-kulturowej tradycji Japonii*. Јапански назив *ie* за ДОМ означава „стан“, „род“, „занатлијску школу“ и „породицу у кући“. У споју са *ke* добија се права слика јапанског дома у којем су његови житељи најчешће поколењима исте професије. Таква концептуализација ДОМА битно се разликује од оне у европској култури.

Иако је у наведеним чланцима у фокусу интересовања савремено стање у језику, аутори су указивали и на етимологију речи. Јежи Бартмињски је назначио (на стр. 23–24) да су етимолошке информације „етнолингвистички релевантне“, али већина наведених радова у лексикону показује да оне не доприносе бољој концептуализацији ДОМА, већ је само потврђују. По Јежију Бартмињском, општесловенска лексема *дом* – чеш. *dům* и *domov* (стр. 130), блр. *dom* (стр. 180), у лемковском говору *дим* (стр. 215), буг. *дом* (стр. 240) и хрв. *дом*⁶ (стр. 293) – прасловенске и индоевропске је старине (псл. **domъ* „просторија у којој човек живи са својом породицом; сви предмети из те просторије; род, поколење; домовина“ < ие. **domu* „дом, породица“, уп. грч. *δῶμος*, лат. *domus* итд.).⁷ Од индоевропског предлошка тумачи се лит. *namai* „дом; штала“ и *namas* „кућа“ < **dom-o-* (стр. 64), као и нем. *Haus* и *Heim*, наслеђени из ствнем. *hūs* и *hiema*, с тим што је *Haus* од ие. корена **[s]keu-* „покривати“, а *Heim* од ие. коре-

⁶ Цитира се етимологија из Скоковог *Etimologijskog rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika* (1971–1974).

⁷ В. одредницу **domъ* у: *Этимологический словарь славянских языков 5*, под ред. О. Н. Трубачева. Издательство „Наука“, Москва 1978, 72–73; *Słownik prasłowiański 4*, (ur.) F. Sławski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław etc. 1981, 98–101.

на **kei-* у глаголима, именицама и придевима у значењу „лежати / бити положен; логор; домаћи / близак“, као и „седиште“, „место пребивања“, „присан, интиман“ (стр. 317). Такође и остале анализиране лексеме показују дубоку старину, нпр. у лемковском говору *хыжа* је од псл. **chuzь*, позајмљенице из готског *hūza* „кућа“ (стр. 216), енгл. *home* германског је порекла, старонордско *hām* „кућа, дом, посед, село“ је од протогерманског **khaim-*, старонордијско *heimr* „резиденција, свет“, *heima* „дом“, готско *haims* (стр. 350); фр. *maison* потиче од лат. *mansio* „место становања, пребивања“, у X веку користило се у значењу „кућа“, а од XV века у склопу израза добија различита значења: „кућа у којој се проводи време при чему се подмирују различите потребе“ (*maison de plaisance, maison de campagne, maison de chasse*), „особе са којима неко станује; породица“ (*maison du roi*, XII век), „дом Бога“ (*maison Dieu*), „самостан“ итд. (стр. 375), порт. *casa* потиче од лат. *casa* „сеоска кућа“ (уп. лат. *domus* „аристократски дом“) (стр. 407) итд. За концептуализацију, по Жежију Бартмињском, интересантан је податак о пореклу срп. и хрв. назива *кућа* на стр. 293 (на основу Скоковог тумачења (Skok 2: 221 s.v. *kùća*), то је псл. изведеница **kotjā* „колиба, дашчара“ < **kotati* „умотати, неговати, одгајати, скрити“), који он повезује са пољ. називом за кут *kąt* и са фразеологизмима *mieszkać kątem u kogoś, mieć własny kąt*. Ту још можемо да додамо етимологију за буг. *кџаца*, са стр. 240–241. из БЕР-а,⁸ по којем је та реч вероватно од псл. **kaťjā* „кут у једној просторији са огњиштем“ (среће се само у јужнословенским језицима) < **kaťь*.⁹

Аксиолошки лексикон је од великог значаја за лингвистику, посебно на културолошком и компаративном плану, као и на плану наставе страног језика и превођења. Надамо се да ће у скорој будућности бити објављен наредни том лексикона, у којем ће се налазити даља истраживања језичког материјала, али из другог номинацијског поља.

Јелена Д. Јанковић*

Институт за српски језик САНУ
Београд

⁸ *Български етимологичен речник 3*, Издателството на Българската академия на науките, София 1986: 239–241 s.v. *кџаца*.

⁹ В. етимолошка тумачења о псл. **kotja* и **kotь* у ЭССЯ 12: 70–78 s.vv. **kotja*, **kotь*.

* enanikolic11@yahoo.com

РЕЧНИК СЛАВЕНОСРПСКОГ ЈЕЗИКА (ОГЛЕДНА СВЕСКА)

Уредници: Александар Младеновић, Љиљана Суботић, Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић; аутори: Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић, Александар Милановић, Милена Зорић, Јелена Стошић; редактор: Ана Кречмер, Нови Сад: Матица српска, 2017. – 300 стр.

Речник славеносрпског језика (огледна свеска) садржи 300 страница и састоји се из пет целина: 1. Предговор (7–9); 2. Увод (9–17); 3. Макроструктура и микроструктура Речника славеносрпског језика (огледна свеска) (17–36); 4. Скраћенице и ознаке (36–39); 5. Речник (39–300).

Из Предговора сазнајемо да је речник настао као резултат истоименог пројекта који је још давне 1981. године покренуо академик Александар Младеновић. Године 2010. пројекат је преузела проф. др Љиљана Суботић, а 2012. године, придружила јој се и доцент др Исидора Бјелаковић као коруководилац пројекта. У дугом временском периоду од 35 година, колико пројекат траје, мењали су се сарадници, али и однос према грађи за речник. У првој фази одлучено је да корпус сачињавају дела написана на славеносрпском језику у временском распону од 1750. до 1850. године, а затим се, у следећој фази, овај временски распон растегао од 1748. године (*Регуламент*), па све до 1899. године (*Весник*). До сада су за потребе овог речника ексцерпирана дела објављена између 1748. и 1850. године, писана на славеносрпском, доситејевском и руском књижевном језику XVIII века. У питању су дела В. Дамјановића, З. Орфелина, Д. Обрадовића, Н. Лазаревића, А. Мразовића, А. Стојковића, Ј. Мушкатиновића, П. Соларића, М. Видаковића и др. Корпус ће се у будућности проширити новим изворима, као што су новине, приватна

талаца вероватно усмерена ка томе да ће у речнику пронаћи само славенизме, аутори су одлучили да направе потпуни речник и да ексцерпција грађе буде тотална. Чини се сасвим оправданим образложење аутора: „Само у речнику који ће представљати целокупан лексички фонд славеносрпског доба моћи ће се јасно сагледати удео и значај како новопримљених речи тако и кованица, те развој наслеђене грађе.“ Овако конципиран речник пружа потпуну слику о лексичкој слојевитости славеносрпског језика.

У речнику су обрађене све граматичке врсте речи. Он садржи домаће речи „(и оне прасловенског порекла и кованице настале у овој епоси; и оне које су живе у српском стандарду и оне које су добиле статус архаизма, регионализма и сл.) тако и речи страног порекла (пре свега славенизми, који су представљали врсту симбола овог језичког типа, али и германизми, хунгаризми, интернационализми, талијанизми, романизми, турцизми и сл.). Забележена је и лексичка дијалекатска грађа.“

Речник осмишљен на овај начин нуди грађу за истраживање различитих лексичких слојева, као и могућност за лингвокултуролошку анализу односа између тематске групе којој лексема припада, њеног порекла и утицаја који је српски народ трпео у различитим сферама живота, а које су се, по правилу, одражавале и на језик којим су Срби говорили и писали.

Речнички чланак састоји се из следећих елемената: (1) одредница, (2) основна граматичка информација, (3) етимологија, (4) графички израз, (5) дефиниција, (6) потврда, (7) синоними/еквиваленти (под ознаком Уп.) и (8) вишечлане лексичке јединице и изрази (под ознаком Изр.).

Одреднице у речнику транскрибоване су и уређене према савременој азбуци српског језика. Граматичка информација подразумева само основне податке о граматичкој категорији, на пример, о роду именица (м, ж, с), броју (јд., мн.) и сл. Након граматичке информације даје се основни податак о пореклу лексеме (ознакама тур., лат., ит., нем., слав. и сл.). Порекло лексема проверавано је у релевантним речницима. „Под ознаком слав. наводе се“, како аутори кажу (позивајући се на С. Стијовића), „све форме које припадају српкословенској, рускословенској, заједничкој црквенословенској и руској лексички а такође и хибридне творевине. Под славенизмима се, дакле, подразумевају како књишке форме типичне за заједнички црквенословенски фонд (нпр. *шеченије*), затим оне специфичне за рускословенски/руски језик (нпр. *дењ*, *воздиханије*), тако и тзв. сла-

веносрбизми, хибриди који садрже особине и црквенословенског, без обзира на редакције, или руског, и нашег језика, нпр. *взирајући*, *бешчеловјечан* / *бешчеловечан* и сл.“ Форма обрађене лексеме у оригиналу наводи се након податка о етимологији, у ортографским заградама. Дефиниције су углавном преузимане из Речника САНУ, Речника МС и Речника СЈ. Иза дефиниције навођен је контекст у оквиру којег је забележена дата лексичка јединица, са подацима о извору (иницијали аутора, година и страна). Иза контекста са потврдом обрађене лексеме, наводи се и листа синонима, односно еквивалената те лексичке јединице. Према нашој оцени, можда је требало иза већег броја обрађених лексема наводити синониме, будући да је лексичка конкуренција важна особина лексике тога времена и те фазе језичког развоја српског језика. На крају речничког чланка, уколико обим речника то дозвољава, у новој алинеји, под ознаком Изр. наведени су изрази и вишечлане лексичке јединице.

Подаци о структури речничког чланка указују на чињеницу да су аутори водили рачуна о томе да се о свакој обрађеној лексеми изнесе потпуна слика и да су се приликом израде (на пример, приликом дефинисања, распоређивања значења или утврђивања етимологије) угледали на досадашњу српску лексикографску праксу. У том смислу, овај речник заузима значајно место у низу резултата српске лексикографске школе.

Огледна свеска пружа добре могућности за истраживања из области дијахронијске лексикологије, која није развијена у србистици.

Прва обрађена реч у Огледној свесци јесте прилог *абије* (славенизам који значи *одмах, овог часа; истиог ѿренуѿика*), а последња – *ичисљаваѿи* (славенизам који значи *рачунаѿи*). Ова два славенизма којима речник почиње и завршава се симболично уводе читаоца у свет заборављене словенске лексике коју је Вукова реформа истиснула из лексичког фонда српског језика.

Упадљив је висок удео апстрактне лексике у речнику. Ево неколико примера за именице на *-остѿ*, *-стѿво* и *-ије*. Примери именица на *-ОСТ*: *вешчестѿвеностѿ*, *ведомостѿ*, *вечностѿ*, *внуѿреностѿ*, *вољностѿ*, *гордостѿ*, *гоѿтовостѿ*, *должностѿ*; *-СТВО*: *вешчестѿво*, *вежчестѿво*, *дејстѿво*, *достѿоинстѿво*, *замешаѿељстѿво*, *ласкаѿељстѿво*, *невежчестѿво*; *-ИЈЕ*: *вниманије*, *воображеније*, *восѿиѿијаније*, *восѿиѿоинаније*, *восѿријатије*, *движеније*, *двоумије*, *дејстѿвије*, *достѿојаније*, *жестѿокосердије*, *зверонаравије*, *злойолучије*, *знаније*, *изабраније*, *изјатије*, *ѿочѿијаније*.

Неке лексеме чија су примарна значења конкретна лако развијају и апстрактна значења: *глас* (2. *ѿозив неког унуѿрашњег нагона, ѿодсвесѿи и сл.* 4. *мишљење, уверење*); *гледаѿи* (2. *односѿи се на извесѿан начин ѿрема нечему, ценѿи, оцењиваѿи, смаѿраѿи, налазиѿи*); *горјашчи* (*жарки, ваѿрен, сѿрасѿвен (о осећањима)*). Чињеница о великом броју апстрактних секундарних значења лексема са конкретним примарним значењем потврђује да је славеносрпски језик био извориште и складиште интелектуализованог, просвећеног мишљења српске елите XVIII и XIX века.

Китњаст стил тога времена огледа се у учтивим изразима (*љубим десницу; љубим руку, слуга нижајши, учиниѿи љубов, имаѿи чесѿ*).

За дијакронијска семантичка истраживања о развоју лексичког фонда српског језика важни су подаци о лексичким променама. Ево илустрације неких од њих.

Сужавање значења. Неке лексеме се користе и данас, али имају другачије значење. Тако се, на пример, сузило значење именице *аљина*, која је могла да означава све делове мушке и женске гардеробе, а данас се односи на само један женски одевни предмет. Именица *муж* означавала је *одраслог мушкарца*, па и *човека*, а тек секундарно је имала данашње значење – *суѿруг*.

Проширивање значења. С друге стране, значење неких лексема се проширило у савременом српском језику. У речнику читамо да *бесан* значи само *који је оболео од беснила*.

Промена значења. Примарна значења неких лексема данас су секундарна или уопште нису очувана. Глагол *гинуѿи* значио је *јако желеѿи, чезнуѿи, венуѿи (за неким, нечим)*. Именица *жеђа* означавала је *жудњу, чежњу, жељу*. *Знаније* се односило на науку. Данас се *ѿознансѿво* пре свега односи на ситуацију упознавања двоје људи, а у славеносрпском ова лексема је означавала 1. *ѿознавање, разумевање, знање*; 2. *свесносѿ, увереносѿ, свесѿ*. Именица *смиреније* означавала је *ѿонизносѿ, ѿокорносѿ, скрушеносѿ*. Неке лексеме данас имају сасвим другачије значење. Именица *брег* означавала је *обалу*, а данас се то значење сасвим изгубило. *Заходиѿи* значи *залазиѿи* (о Сунцу), али се овај глагол у доброј мери изгубио из савременог српског језика.

Неочекивана значења лексема са ѿривидно ѿрозирном сѿрукѿуrom. Очекивали бисмо да именица *безделник* означава особу која је

лења, међутим, ова лексема се користила да означи онога који чини недела, преступника, грешника. Именица високоумије не значи висок степен интелектуалних способности, већ *уображеносӣ*, *надменосӣ*. *Внушрење* није било каква унутрашњост, већ *људска њприрода*, *карактиер*. Придев *вредан* значи *марљив* (баш као и данас), али *вредовӣ* значи *шӣеџан*, што значи да не представља његову творбену варијанту или синоним, већ, такорећи, антоним. Придев *времен* не означава особину у вези са дуготрајношћу, већ значи *њпривремен*, *њпролазан*. *Дејсвӣиелан* није *који дејсвӣује*, већ *сџваран*, *реалан*, *исџински*. *Исџочник* није у директној вези са истоком, већ означава *извор*, *њочешак*, *узрок*. *Љубоименије* није некаква, на пример, *љубав* према именима, већ *шкрџосӣ*, *шврдичлук*. *Могушсџиво* није *могушносӣ*, већ *сила*, *моћ*. *Мужесџиво* није стање ожењености, већ *храбаросӣ*. *Неисџовсџиво* није *различџиосӣ*, већ *бес*, *јаросӣ*, *љуџина*. *Памеџозлобије* значи *злойамћење*. *Прикљученије* није *њприкључивање*, већ *догађај*, *дешавање*. *Сокровишџије* није *шкровишџије* у данашњем значењу, већ *благо*, *драгоценосӣ*.

Лексеме са џрозирном сџрукџуром и значењем које се данас не користе. Има и оних лексема које се данас не користе, а имају сасвим прозирну творбену структуру и значење: *безлобив* (*који је без злобе*), *безрасудан* (*који без довољно размџшљања доноси одлуке*), *бешчеловечан* (*нечовечан*), *богаџодаровӣ* (*који је веома дарезљив*), *велеречије* (*красноречивосӣ*), *двоумије* (*дилема*), *зверонаравије* (*необузданосӣ; окрџиносӣ, свиреџосӣ*), *изничење* (*ницање*), *краснонаравије* (*доброџа, џлемениџосӣ*), *расџуџица* (*местџо где се џуџ рачва; раскрсница*); *самољубац* (*еџосџа*), *храбодуџије* (*храбросӣ*).

Осим појединачних лексема, пажњу привлаче и лексичке групе. Као примере навешћемо једну групу која је творбено повезана и једну која је семантички повезана.

Доста је сложеница које у првом делу имају придев *благ*. Такве сложенице биле су врло продуктивне у српскословенском, па су, очигледно, многе од њих своје место пронашле и у славеносрпском (нпр. *благоејаније*, *благоеџељ*, *благоеобразије*, *благоеолучије*, *благоеочџенородни*, *благоеџријџан*, *благословеније*, *благоеуџравџи*, *благоечџан*).

За осећање задовољства постоји доста лексема: *уџодије*, *уџовољсџивије*, *благоеолучије*, *задовољсџиво*, *наслажденије*, *слаџосӣ*, *слаџӣ*, *слаџӣољубије*, *њрелесџан*, *наслаждаваџи се*, *услаждаваџи се*.

Речник ће бити користан и за истраживање парадигматских лексичких односа, посебно синонимије. У оквиру рубрике Уп. сазна-

јемо да су синоними глагола *говориџи* – *беседиџи*, *велеџи*; *дакле* – *следоваџельно*; *друџиџво* – *комиџанија*, *оџишчестџво*, *содружестџво*, *дружестџво*; *желџиџи* – *имаџи охоџу*, *имаџи усердије/усрдије*; *жеља* – *жељање*, *охоџа*, *жеђа*, *желаније*, *џожеланије*; *знање* – *ведомостџ*, *вјежестџво*, *џознанстџво*, *џоњаџије*; *коменданиџ* – *џовелиџель*; *кроз* – *чрез*; *лађар* – *маџроз*.

У речнику има лексема које привлаче пажњу већ самом чињеницом да је постојала потреба да се именују појмови који су исказани њима. Занимљиво је да је постојала именица које је означавала појам *џовраџика куђи* – *дамувозвращеније*. Такође, требало је именовати особину онога који је достојан љубави, па је за то био задужен придев *љубведостџојан*. Познавалац људске душе називао се *срцеведац*. И за чување тајни постојало је именовање – *џајносохраненије*. Уместо *хиљадостџрук* користио се придев *џисјаичегуб*.

Неке лексеме су толико компликоване за изговор да не чуде разлози због којих нису опстале. Необична је и компликована за изговор именица *јестџестџвоисџиџаџель* (*џриродњак*). Слично се може рећи и за именицу *корабљекрушеније* (*бродолом*). За власника брода користила се предугачка лексема *корбљейриџјажџель*. За особину онога ко воли награде и подмиђивање постојала је необична лексема *мздойремчивостџ*. Лексема *неудобвразумџельно* значила је *неразумљиво*, *нејасно*. *Приџворноулагљив* значи *неискрен*.

Закључак. Огледна свеска Речника славеносрпског језика дело је које је настало као резултат дугогодишњих напора великог броја сарадника Матице српске. Речничка макроструктура и микроструктура произлазе из научних радова аутора, уредника и редактора овог речника. Концепција је пажљиво осмишљена – она се мењала и развијала у складу са новим сазнањима о славеносрпском језику. Овај речник пружа могућност за напредовање историје српског језика – историјске граматике и историјске лексикологије. Као једну од најважнијих добробити коју доноси овај речник издвајамо чињеницу да се њиме исправља једна историјска неправда, која се огледа у томе што је лексички фонд славенизама био у потпуности занемарен након Вукове победе. Српски језик је тако доживео прекид са дуготрајном књижевном традицијом, а за именовање великог броја појмова којих није било у народном искуству осмишљаване су нове речи или су позајмљиване из страних језика. Међу страним речима у лексичком фонду савременог српског језика најмање је оних које су словенског порекла. Није било проблема ни отпора да се позајми турцизам, романизам или англицизам, али се правио отклон према

словенским речима. Можда ће се овим речником бар мало исправити та историјска неправда. Структура речника је осмишљена тако да је лако доступан свима – одреднице су читљиве јер су транскрибоване, дефинисане и поткрепљене примерима и синонимима. Све то би требало да утиче да бар део тог заборављеног, а веома корисног лексичког фонда поново оживи.

*Рајна М. Драгићевић**
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за српски језик
са јужнословенским језицима

* rajna.dragicevic@fil.bg.ac.rs

ЈЕЗИК ПОВЕЉА И ПИСАМА СРПСКЕ ДЕСПОТОВИНЕ

Владимир Поломац, Крагујевац:
Филолошко-уметнички факултет, 2016. – 495 стр.

Монографија Владимира Поломца *Језик ѿовеља и ѿисама Српске десѿоѿовине* представља делимично измењен и у неким поглављима проширен текст докторске дисертације *Језик ѿовеља и исѿрава десѿоѿа Сѿефана Лазаревића и Ђурђа Бранковића*, одбрањене 2011. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу.

Текст књиге има 495 страна. После детаљног *Садржаја* (5–12), у четири поглавља анализирана је језичка грађа: I. *Уводна разматрања* (15–40), II. *Графија и ѿравоѿис* (42–160), III. *Језичке одлике* (162–413), IV. *Закључна разматрања* (414–460). На крају се налази попис V. *Скраћеница ѿѿѿиране лиѿѿераѿуре* (468–482) и резиме на енглеском језику (484–495).

У **Уводним разматрањима** В. Поломац дефинише приступ теми, затим наводи и критички коментарише досадашњу малобројну литературу у којој су повеље и писма средњовековне Деспотовине биле примарним предметом проучавања. Истиче се значај раздобља краја XIV и прве половине XV века, пошто оно представља јединствену културно-историјску целину у оквиру које се дешавају значајне промене и у нашој писмености и у граматичкој структури нашег језика, а ово је уједно и раздобље у коме се у основи формирају наши савремени дијалекти. Иако је о појединим питањима језика и појединим писаним документима већ писано, сматрамо значајним да је ово прва монографија у којој је детаљно описан језик повеља и писама из раздобља средњовековне Деспотовине.

Корпус од 52 документа, датирана између 1392. и 1457. године, представља хронолошки регистар повеља и исправа обухваћених

истраживањем. Регистар садржи све потребне информације: скраћеницу документа, назив документа, место и годину издања (уколико је познато), име писара (уколико је познато), напомену о дипломатичком статусу документа (оригинал, копија, препис или концепт), податак о најприступачнијем или хронолошки најближем издању или дипломатичкој студији, библиографску напомену о фотографском снимку на основу кога је вршено истраживање.

У овом поглављу аутор образлаже предмет и циљеве рада, као и методолошки поступак коришћен у раду.

Истраживање језичких одлика повеља и писама – као најопштије дефинисан предмет рада – предузето је са циљем утврђивања удела српског народног и српкословенског језика, са циљем утврђивања функционалне дистрибуције ових идиома и њиховог међусобног утицаја, са циљем утврђивања раслојености ових идиома, са циљем утврђивања дијалекатских односа на територији средњовековне Деспотовине.

Поред општих метода историјске лингвистике, теоријско-методолошки поступак који аутор примењује у књизи примарно подразумева коришћење дескриптивног и статистичког метода. Дескрипција језика испитиваних повеља и писама проведена је из перспективе појединачних језичких категорија и појединачних докумената.

У овом делу рукописа описане су и методолошке радње које су претходиле самоме писању: рашчитавање докумената, формирање електронског корпуса и ексцерпција и класификација грађе.

У поглављу **Графија и правопис** наведене су графемске репрезентације фонема и правила којима подлеже употреба графема у писању. У овом делу монографије наводи се инвентар употребљених графема у корпусу, као и степен њихове заступљености у појединачним документима.

Аутор детаљно разматра графемску репрезентацију вокалских фонема, као и консонантских фонема у вокалској служби (/р/ и /л/). Посебна пажња посвећује се оним графијским питањима која имају језичке импликације: промена /э/ > /а/, и с тим у вези обележавање /а/ помоћу полугласничког знака; промена /ě/ > /е/, и с тим у вези писање графеме **ѣ** у неетимолошкој позицији. Потребна пажња посвећена је и оним графијским питањима која су од значаја за конституисање новог, ресавског, правописа.

У потпоглављу *Обележавање консонаната* детаљно су разматрани начини графемске репрезентације оних консонаната чије је обележавање традиционално представљало проблем у српској фи-

рилици (/j/, /љ/, /њ/, /ћ/, /ђ/, /џ/), као и питање употребе грчких слова ξ , Ψ , α и ν . И у овоме делу рукописа највише пажње посвећено је оним категоријама које конституишу ресавски правопис (обележавање консонантских група [ja] и [je] и употреба грчких слова).

У потпоглављу *Правоиис* детаљно се анализира обележавање некадашњег слабог полугласника у медијалном и финалном положају, при чему се посебна пажња поклања употреби графеме **ѣ** у духу ресавског правописа. У овом делу монографије, даље, размотрено је обележавање асимилације консонаната по звучности у различитим категоријама (веза предлога и акцентогене речи, веза префикса и основе, веза основе и суфикса, веза двеју основа). У трећем, најопширнијем потпоглављу овога дела рукописа, аутор детаљно разматра употребу спирита и акцената. И док употреба спирита има искључиво правописну вредност (указује на ресавски правопис), дотле употреба акцената може упућивати и на прозодијске чињенице (место акцента и квантитет). На основу употребе оксије и варије у једном броју докумената, закључује се да у језику писара повеља и писама није остварено новоштокавско акценатско преношење.

Посебно је разматрано удвајање вокалских и консонантских графема. Закључује се да употреба удвојених вокалских графема има функцију означавања вокалског квантитета у низу категорија, од којих је најзначајнија категорија наставка 3. л. јд. и мн. презента.

У кратком потпоглављу *Инијерѣјункција* наведен је сумарни преглед употребе знакова интерпункције (посебно тачке и запете), што је од значаја за конституисање ресавског правописа.

Поглавље **Језичке одлике** представља централни и најобимнији део монографије. Састоји се од три обимне целине: 1. *Фонетске и фонолошке одлике*: Вокализам, Консонантизам; 2. *Морфолошке одлике*: Именице, Заменице, Придеви, Бројеви, Глаголи; 3. *Лексичко-стилистичке и синтаксичко-стилистичке одлике*: Терминологијачност, Онимичност, Номиналност, Деперсоналност, Клишеизираност, Директивност.

У *Фонетским и фонолошким одликама* изложени су резултати истраживања фонетског и фонолошког нивоа језика испитиваних докумената. У потпоглављу *Вокализам* разматра се инвентар јединица вокалског система и гласовне промене у вези са вокалима. Вредно је пажње разматрање различите судбине старосрпских вокала /ə/, /ě/ и слоготворног /л/ у документима из канцеларија деспота Стефана Лазаревића и деспота Ђурђа Бранковића и његових наследника.

У потпоглављу *Консонантизам* описан је инвентар јединица консонантског система и консонантске промене у вези са вокалима (промена /л/ у /о/ на крају слога, промена *вѣ(-) > у(-)*, однос /ћ/ и /ѣ/ према српскословенским групама *шӣ* и *жд*, статус /ф/ и /ц/, резултати палатализација, ново јотовање у групама *-ј̄ӣ-* и *-ј̄д-*, метатеза консонантских група *кӣ-* и *вс-*; асимилације, дисимилације и губљење консонаната). Приликом анализе фонетских и фонолошких одлика води се рачуна о припадности конкретне особине српском народном или српскословенском језику.

У делу монографије *Морфолошке одлике* изложени су резултати истраживања морфолошког нивоа језика испитиваних докумената. У *Именицама* се налази детаљан опис деκлинације именица у испитиваним документима. С обзиром на продуктивност именица некадашњих *-о-* / *-јо-* и *-а-* / *-ја-* основа, очекивано је да је највише пажње посвећено деκлинацији ових именичких основа. Размотрена је конкуренција српских народних и српскословенских наставака именица, као и облици који су од значаја за дијалекатску диференцијацију народних говора средњовековне Деспотовине (присуство наставка *-е* у дат./лок. јд. именица *-а-* / *-ја-* основа; синкретизам ген. и лок. мн. именица *цар* и *гос̄ѿод*; одсуство новоштокавског синкретизма множинских падежа итд.

У потпоглављу *Заменице* описана је деκлинација заменица забележених у испитиваним документима. Поред инвентара употребљених облика именичких и придевских заменица, објашњена је и припадност појединих облика српском народном, односно српскословенском језику. Потребна пажња посвећена је идентификацији оних облика који упућују на дијалекатску диференцијацију народних говора средњовековне Деспотовине. Велики број облика са партикулама у духу је српског народног језика.

У *Придевима* су разматрани посведочени облици придева. Наводи се дистрибуција конкурентних српских народних и српскословенских наставака у појединим облицима придева одређеног вида (ген. јд. м. и с. р., ген. јд. ж. р., инстр. јд. ж. р., лок. јд. м. / с. р.), као и облици придева одређеног вида који упућују на дијалекатску диференцијацију српских народних говора средњовековне Деспотовине.

Малобројни посведочени облици бројева описани су у потпоглављу *Бројеви*. Забележено стање упућује на тенденцију губљења променљивости основних бројева од броја четири и више од четири.

У *Глаголима*, последњем потпоглављу *Морфолошких одлика*, описани су облици глагола. Највише простора, очекивано, посве-

ћено је високофреквентним глаголским облицима – презенту, аористу и партиципима. Детаљније се разматра дистрибуција конкурентних српских народних и српскословенских облика (у 1. л. мн. презента, у 3. л. јд. и мн. презента, у 1. мн. аориста) у појединачним документима, затим облици који указују на понародњавање српскословенског језика, употреба инфинитива без финалног *-и*.

У поглављу *Лексичко-стилистичке и лексичко-семантичке одлике* представља се терминолошка лексика, распоређена у пет тематских група, а такође се даје и регистар термина са потврдама из проучених докумената.

У потпоглављу *Терминологичности* разматрана је употреба терминолошке лексике. Анализирана је лексика из следећих тематских области: *феудализам, хришћанство, право, привреда, сродство*.

У потпоглављу *Онимичности* анализирана је употреба антропонимске и топонимске лексике са аспекта порекла, структуре и семантике: имена владара и чланова владарских породица, имена више и ниже световне властеле, имена зависних људи, имена монаха, пропоними. Лингвистичком анализом обухваћене су и све забележене топонимске категорије, а у речнику се за највећи број топонима наводи и убикација.

У потпоглављу *Номиналности* разматрају се лексичка и синтаксичка средства која условљавају именски карактер средњовековног пословноправног стила. На лексичком плану указује се на статистичку доминацију употребе именица у односу на глаголе, док се на синтаксичком плану издваја декомпоновање предиката и употреба номиналних реченица у различитим формулама текста.

У потпоглављу *Деперсоналности* анализирани су лексички и синтаксички чиниоци деперсоналности (обезличавања) у испитиваним документима. У овој функцији издвајају се фреквентна употреба вишечланих лексема типа *господство ми*, фреквентна употреба 3. лица глаголских облика у односу на облике 1. лица, као и фреквентна употреба пасивних конструкција (посебно рефлексивног пасива) без исказаног агенса.

У потпоглављу *Клишеизираниости* разматра се дипломатички формулар испитиваних докумената, као и синтаксичка средства која учествују у обликовању формула. Вредна су истицања кандидата разматрања синтаксичког устројства диспозиција и санкција властеоских и манастирских даровница.

У потпоглављу *Директивности* пажња се посвећује синтаксичким средствима којима се исказује директивност (прописивачко-регулаторни карактер) у испитиваним документима.

У **Закључним разматрањима** сажето се износе резултати истраживања.

У потпоглављу *Закључна разматрања о графији и правопису* саопштене су закључне напомене о графији и правопису испитиваних докумената. Наведене су најважније графијске и правописне одлике појединачних повеља и исправа, у првом реду оне које су важне са аспекта конституисања ресавског типа правописа. Након прегледа графијских и правописних одлика појединачних докумената, следе и опште закључне напомене о графији и правопису.

У потпоглављу *Закључна разматрања о језичким одликама* дата је синтеза најважнијих резултата истраживања језичких одлика испитиваних докумената. Поред опште оцене о степену заступљености српског народног и српскословенског језика у појединачним документима, наведене су и најважније фонетске, фонолошке и морфолошке одлике, а изузетно – уколико је грађа омогућавала извођење оваквог типа закључака – и прозодијске. У другом делу потпоглавља саопштени су закључци о језичким одликама испитиваних докумената са аспекта трију језичких дисциплина: историјске дијалектологије, историје књижевног језика и функционалне стилистике.

Пред нама је, дакле, монографија која је аутору наметнула сложене и обимне задатке који су у понуђеном тексту адекватно разрешени. В. Поломац се успешно кретао кроз различите нивое језичке анализе (кроз графију и правопис, фонетику и фонологију, морфологију, лексику, ономастику, синтаксу и стилистику) обимног корпуса докумената. Монографија садржи све потребне делове у којима су обрађени готово сви најважнији аспекти широко постављене теме.

У тексту су успешно и консеквентно примењени теоријско-методолошки постулати историјске лингвистике на различитим нивоима анализе. Комбиновањем аналитичке и синтетичке методе, анализа је остварена уз вођење рачуна о хијерархији критеријума. Посебно вредновање заслужује документарни карактер монографије у којој су изведени закључци увек засновани на подлози конкретне и опширно наведене грађе, чиме је постигнут пожељан однос теорије и емпирије.

*Радивоје М. Младеновић**
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Катедра за српски језик

* radivoje.mladenovic@gmail.com

МАРИНА ЈУРИШИЋ: СИНТАКСА ПАДЕЖА ГОРЊЕ ПЧИЊЕ
(ОДРЕДБЕНЕ ФУНКЦИЈЕ)

Српски дијалектолошки зборник LXI, Београд: Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ, 2014, 367–534.*

Књига која је пред нама настала је као резултат рада на пројекту *Дијалектолошка исцртавања српског језичког њросцора* Института за српски језик САНУ, а представља нешто измењену верзију ауторкине докторске дисертације *Синтакса падежа у говору Горње Пчиње*, одбрањене 2013. године на Филозофском факултету у Новом Саду. Ово је друга по реду монографија¹ Марине Јуришић, научног сарадника у Институту за српски језик САНУ у Београду. Поред ове две књиге, ауторка је објавила и низ радова са овог терена.²

* Овај прилог је настао у оквиру пројекта *Дијалектолошка исцртавања српског језичког њросцора* (178020), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ Прва њена књига објављена је као шеста по реду у едицији „Монографије“ Института за српски језик САНУ (М. Јуришић, *Говор Горње Пчиње: гласови и облици*, Београд: Институт за српски језик САНУ, 2009).

² М. Костић: Прво лице једине презенте у говору Горње Пчиње, *Прилози њроучавању језика*, бр. 28/29, Нови Сад, 191–203; М. Јуришић: Систем личних заменица у јужном појасу призренско-јужноморавских говора, *Зборник Маџице српске за филологију и лингвистику*, књ. XLVIII/1–2, Нови Сад, 2005, 299–318; Неколико напомена о унутрашњим диференцијацијама пчињског говора, *Зборник Маџице српске за филологију и лингвистику*, књ. L, Нови Сад, 2007, 377–382; Неке акценатске занимљивости из пчињских села, *Шездесет година Института за српски језик САНУ*, Зборник радова II, Београд, 2007, 87–95; Друго лице множине аориста у говору Горње Пчиње, *Годишњак за српски језик и књижевност Филозофског факултета у Нишу*, Год. XXII, бр. 9, Ниш, 2009, 179–183; Номинатив

Монографија има шест поглавља: 1. *Уводне најомене* (стр. 373–377), 2. *Номинатив* (378–386), 3. *Датив* (387–398), 4. *Општи падеж* (399–500), 5. *Вокатив* (501–503) и 6. *Закључне најомене* (504–511). Након тога налазе се *Текстови* (513–522), *Цитирана литеративра* (523–527), *Скраћенице* (528), *Регистар аналитичких конструкија* (*предлог* + *ОП*) (529–532) и *Резюме* (533–534).

У уводном делу који је, једним делом, преузет из прве монографије *Говор Горње Пчиње*, ауторка говори о географском положају испитиване области, о етничком саставу и броју становника, о времену и начину прикупљања грађе уз навођење свих посећених пунктова (укупно 11) и о релативно слабој истражености ове области, истичући стога да је „циљ овога рада да се бар донекле осветли синтакса падежа једног српског говора са аналитичком деклинацијом“ (376). У наставку М. Јуришић говори о аналитичкој деклинацији, као једном од важних обележја говора призренско-тимочке дијалекатске зоне (којима и испитивани говор припада) и крупних балканизама, наводећи да говор Горње Пчиње чува само форме номинатива, вокатива и ретке остатке дативних форми, док је општи падеж, „који је облички у потпуности синкретизован с акузативом, истиснуо облике генитива, инструментала и локатива, и готово све облике датива“ (376).

Друго поглавље посвећено је номинативу. С обзиром на то да је у говору Горње Пчиње број падежних форми смањен, логично је да су регистровани падежни облици, међу којима и номинатив, преузели, поред очекиваних, и неке нове функције, односно службе у реченици (које одступају од стања у стандардном српском језику и новоштокавским говорима), што ауторка констатује за номинатив. Она наводи да је овај падеж, поред очекиваних функција субјекта и

у говору Горње Пчиње, *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини* [Посебно издање поводом 50-годишњице оснивања Филозофског факултета посвећено проф. др Милосаву Вукићевићу], Косовска Митровица, 2010, 201–217; Просторна значења аналитичких конструкија са предлогом *ио* у говору Горње Пчиње, *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику*, књ. LIV/2, Нови Сад, 2011, 199–206; Датив и општи падеж у дативним функцијама у говору Горње Пчиње, *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику*, књ. LV/1, Нови Сад, 2012, 237–253; Предлог *врз* у српским народним говорима, *Зборник Мајнице српске за филологију и лингвистику*, књ. LVI/1, Нови Сад, 2013, 119–127. и Предлог *без* у призренско-тимочким говорима, *Зборник радова са VIII међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу* (25–26. X 2013) [Српски језик, књижевност, уметност, Књига I, Вишезначност у језику], Крагујевац, 2014, 217–227.

именског дела предиката, преузео и нека друга значења (у конструкцији са глаголима *имајти* и *бијти*, у значењу ‘постојати’ и са њиховим одричним варијантама), која у стандардном језику покрива генитив. Све то поткрепљује и бројним примерима.

Следи поглавље о дативу, које има два потпоглавља *Сачувани облици дајива* и *Синтаксичке функције дајива и ОП (на месју сѣарог дајива)*. Сачувани су само стари облици именичких заменица уз, како ауторка истиче, велике недоследности и ограничења, док дативни облици именица нису сачувани, већ је њихове функције преузео општи падеж. Све ово је детаљно размотрено и илустровано мноштвом примера.

Централно место у књизи (сходно броју функција које је у овом говору преузео) припада општем падежу, коме је посвећено наредно поглавље. Општи падеж је преузео функције и значења свих косих падежа, али је пажња М. Јуришић овде била посвећена општем падежу у функцији детерминатора (спацијалног, темпоралног, квалификативног, каузалног, интенционалног, кондиционалног, концесивног, посесивног и спецификативног) и сваком од њих посвећен је засебан истоимени одељак. Најпре је обрађена спацијалност, а у оквиру ње индирективност, аблативност, перлативност и адлативност. У оквиру темпоралности обрађене су темпорална локализација и темпорална квантификација. Инструментативност, медијативност, комитативност, критериј, дистрибутивност и компаративност описани су у оквиру одељка – квалификативност. У оквиру каузалности обрађени су узрок типа ефектор, стимулатор и иницијализатор. Након тога следе одељци о интенционалности, кондиционалности, концесивности, посесивности и спецификативности, у оквиру којег су посебно описани карактеристична појединост, фабрикатив, димензив, дестинатив, мовенс и компаративност. На крају овог поглавља налази се одељак посвећен нагомилавању предлога. Ова појава, како наводи ауторка, није необична у говору Горње Пчиње, што и потврђује навођењем примера које је забележила у својој грађи. Највише је оних са двочланим предлошким секвенцама типа: ЗА+ПОД, ЗА+ПРЕКО, ЗА+ДО, ЗА+У, ЗА+ПО; ОД+ВИШЕ, ОТ+ПРЕКО; НА+РАДИ, НА+СПРОТИВ; ДО+СПРЕМА и ИС+ПОЗА, док се у једном примеру среће комбинација три предлога – ОТ+ПРЕКО+НА.

Пето поглавље посвећено је вокативу, који је у овом говору жива граматичка категорија и који се користи за именовање сродника, присније обраћање саговорнику, уз глагол *вика* у значењу ‘називати

некога неким именом' и за изражавање емоционалног става говорника према именованом појму, а ауторка бележи и облике вокатива множине.

Своја закључна разматрања М. Јуришић допуњује и прегледним приказом у виду четири табеле: Табела 1: Инвентар предлога за изражавање просторних односа, Табела 2: Инвентар аналитичких конструкција за изражавање темпоралне локализације, Табела 3: Инвентар аналитичких конструкција за изражавање темпоралне квантификације и Табела 4: Инвентар предлога са значењима у којима се појављују.

У наставку су на десетак страна дати дијалекатски текстови.

Врло користан и практичан јесте *Регистар аналитичких конструкција (ПРЕДЛОГ+ОП)* који се налази на крају, након цитирање литературе, где М. Јуришић набраја све забележене аналитичке конструкције, а поред сваке наводи и број тачке под којом су оне обрађене у тексту.

На самом крају књиге је резиме на руском језику.

Монографија *Синтакса њадежа Горње Пчиње (Одредбене функције)* Марине Јуришић корисна је из више разлога – пре свега представља значајан прилог даљем и свеобухватнијем проучавању говора Горње Пчиње (који је и област ауторкиног научног интересовања), затим велики допринос дијалекатској синтакси, која није у довољној мери истражена на нашим просторима и свакако вредан прилог на списку монографских публикација из српске дијалектологије, који ће сигурно бити подстицај за нека нова истраживања ове врсте.

*Бранкица Ђ. Марковић**
Институт за српски језик САНУ
Београд

* brankicama@gmail.com

ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ, *СРПСКА ВОЈНА ЛЕКСИКА И
ТЕРМИНОЛОГИЈА*

Београд: Институт за српски језик САНУ, 2016. – 304 стр.
[Монографије 25]

Књига Владана Јовановића *Српска војна лексика и терминологија* представља делимично измењену и (за једно поглавље) допуњену докторску дисертацију, која је 2011. године под незнатно промењеним насловом одбрањена на Филолошком факултету у Београду (ментор Мирослав Николић). Тиме је и институтска едиција „Монографије“ употпунила своју богату продукцију, и на неки начин – овом двадесет петом књигом – заокружила темом која је одавно у језичкој науци чекала да буде у фокусу истраживања.

Текст се састоји од шест примарних поглавља (укључујући и „Закључак“) иза којих следе „Извори“ (270–273 стр.), „Литература“ (274–286), „Скраћенице“ (287), „Регистри“ (288–304), „Резиме“ на енглеском и руском (305–306) и белешка „О аутору“ (307). Пре увода, у делу насловљеном *Уместо предговора* (11–13) образлаже се значај теме и наводе разлози који су учинили да се српска војна термилошка лексика целовитије анализира и посматра као сложен систем семантичких парадигматских односа. У *Уводу* (15–40) који се састоји од шест потпоглавља, дефинишући предмет, метод и циљ истраживања, аутор најпре истиче да војну лексику српског језика посматра као део ширег лексичког система, што значи да специјални термилошки слој војне струке идентификује у контексту општег лексичког фонда.¹ Осим анализе специфичних лексичких

¹ Можда ће данас звучати неке неочекивано ако овде кажемо да је В. Јовановић, као млади дипломирани филолог, непосредно по запослењу у Институту за српски

јединица (чисти војни термини) анализиране су и неспецифичне лексичке јединице општег фонда које се појављују у функцији термина. Назив војна лексика узима се као појмовно шири од назива војна терминологија.

Третирани корпус војног језика временски је ограничен на 19. и 20. век, односно од обнављања српске државе у 19. веку до данашњег времена. Како аутор запажа – „примарни корпус за ово истраживање чине термини из традиционално најразвијенијег (и најстаријег) рода српске војске – *йешадије*.“ Стога се употреба ових термина прати у континуитету развоја и стандардизације, што омогућава да се може поуздано доћи до закључака везаних за саму суштину српског војног језичког израза. Кад је реч о периодизацији, она је спроведена према историјском критеријуму на три раздобља, (онако како је то у српској литератури урадио П. Ивић) – лексика средњовековног, турског и потом савременог доба.

Друго поглавље књиге насловљено је *Термин и терминологија (теоријска и практична разматрања)*. У њему се у три потпоглавља посебно расправља о датим појмовима као предмету лингвистичких истраживања, о сродним дисциплинама (творба речи, лексикологија, лексикографија) и, посебно, о стању српске терминологије данас. Чини нам се да је изузетно важно што се у студији посвећује томе одговарајућа пажња с обзиром на прилично неуређено стање стручних терминологија у српском језику, нарочито кад је у питању стандардизација. (Познато је иначе да ниједна језичка област није код нас толико запостављена као терминолошка. А терминологије су, с друге стране, основ сваке систематизације и стандардизације, посебно битне како за разумевање стручних области тако и за школски систем у целини. Колико би, на пример, наше образовање било напредније да поседујемо уређене савремене школске терминологије!).

Најобимнији и свакако главни део рада чини треће поглавље *Војна терминологија* са више посебно именованих потпоглавља

језик, требало да служи војни рок у некој од неколико понуђених цивилних установа. У то време (2004/5. год.) већина његових вршњака, с обзиром на професионализацију војске, опредељивала се за тзв. цивилно служење војног рока. В. Јовановић (заједно са колегом из Института В. Савићем) желео је да служи „праву“ војску, и одслужио је школу резервних официра у Панчеву, не слутећи да ће му та тематска област једнога дана бити у корпусу за научно усмерење у језичкој струци. Не морамо овде тумачити шта значи такво опредељење са социокултуролошког, породичног, личног, зашто не рећи и патриотског становишта. И наш познати граматичар – Љ. Поповић је после одслужења војног рока написао рад о војном језику/жаргону: „Касарнски арго“ (Књижевност и језик XVII/1, 1970, Београд) као и М. Дешић: „О војничком говору“ (Језик, 1, 1967/8, Загреб).

(66–249 страна). У њему се пажња усмерава на неколико аспеката, па се у оквиру овог оквирног наслова говори о термину у лексичком систему српског језика, о семантичким и граматичким аспектима номинације и творбе војних термина у језику, о развоју српске војне лексике у светлу стандардизовања војне терминологије и о војној терминологији у енциклопедијама и речницима. Разматрајући ове проблеме, Јовановић показује завидну теоријску верзираност, научну обавештеност, пожељну кореспонденцију са литературом, али и способност да прецизно, најпре лексиколошки, а потом и лексикографско-семантички анализира корпус до краја. У свакој реченици аутор је на свом терену, тј. на терену лингвистичке струке, тако да се у овом поглављу расправља не само о једном затвореном термин-систему него се показује да је тај термин-систем одраз једног важног сегмента живота народа који тим језиком говори.

Аутор уочава терминолошки разноврсно испољавање дате лексике коју, користећи семантички критеријум, класификује у неколико ужих или ширих терминолошких група – (1) традиционална народна лексика опште употребе са стандардним статусом: *борац*, *војник*, *војска*, *оружје*, *заседа*, *раји*, *сила*, *сјрелац* итд.; (2) лексика ужег терминолошког одређења „настала као резултат терминолошких номинација током развоја војне струке“ са више подгрупа: а) термини постали од домаћих речи: *вајра* „пуцање из ватреног оружја“, *глава* „бојева г.“, *леђа* „зачеље војне јединице“, *налеи* „брз, одсечан напад борбеним авионом“, *конираниад*, *йошоручник*, *јушкомиџраљез*, *баџач џламена*, *јуришина груја*, *командно местџо*, *мрџва сџража*, *носач авиона*, *садејсџво* итд.; б) термини страног порекла који су у српски терминолошки систем ушли у различитим временским фазама: *ашовчић*, *ејолеџа*, *кајетџан*, *комиџа*, *лафетџ*, *миџраљез*, *офиџир*, *фишеклија*, *шрајнел* и др.; в) термини страног порекла, често интернационализми: *баџаљон*, *бригада*, *десанџи*, *дивизија*, *офанзива*, *џорџедо*, *униформа* итд.; г) термини творени од страних лексичких елемената (авио-, аеро-, ауто-, контра-, -дром): *авиоџолеџ*, *авиоџук*, *аеромиџинг*, *ауџоколона*, *кониџраофанзива*, *џенкодром* итд.; д) термини страног порекла који се јављају у терминолошким системима и неких других стручних области: *акџивираџи*, *груја*, *деривација*, *корџус*, *оџерација*, *радар* и сл.; (3) лексика терминолошки стандардизована у раној фази војног термин-система (половина 19. века), а данас застарела: *војвода*, *војница* „порез који су плаћали неспособни за служење војске“, *значар* „онај који нечим даје знаке, сигнале“, *каџлар*, *ордонанс*, *џосилни*, *маузерка*, *фиџиљача*, *аероџлан*, *војачина*,

огњар, окриље „мања војна јединица која штити главнину снага“, *сеиз* и сл.; (4) застарела лексика Војне крајине: *најкайеџан*, *надвојвода*, *појкайеџан*, *поковнија*, *сајнија*, *сајник* и др. (5) лексика страног порекла која је ушла у народни језик: *бака* „војник у пешадији“, *бусай* „оружје, опрема“, *вахмајсџор* „наредник, водник у аустроугарској војсци“, *вермаш* „војсковођа“, *логош*, *мускеџар*, *облајџнани*, *регименџа* итд.

У књизи је дата и семантичка класификација ужих терминолошких корпуса.

На том плану се издваја више подсистема распоређених према виду војске: *коинена војска*, *ваздухојловсџво* и *појивваздушина одбрана*, *морнарица*. У оквиру копнене војске даља подела би била на основу родова: *пешадија*, *арџиљерија*, *инжењерија* итд. У оквиру ових ентитета издвајају се даљи подсистеми као што је на пример *наоружање* или делови тог наоружања: *пошке*, *миџраљези*, *минобацачи* и др. Затим се у оквиру одабраног рода, како учачава В. Јовановић, могу класификовати термини према саставу војних јединица: *армија*, *баџаљон*, *бригада*, *чеџа*, *вод*, и других делова војске: *гарда*, *груџа*, *заџиџница*, *пореџходница*; може се успоставити и терминологија тактичких радњи: *димна покривка*, *исџад*, *линија оџџора*, *маневар*, *наџадни фронт*, *повлачење* и сл.; терминологија војних локалитета, објеката: *база*, *баруџана*, *гарнизон*, *канџина*, *логор*, *ров*; терминологија војних команди (*Вољно!*, *Марш!*, *Мирно!*, *Гоџовс!* *На десно!* *лево!* *Разбројс!* итд.), а ту су и терминологије за називе лица која војују или лица која обављају одређену службу: *борац*, *раџник*; *аџуџани*, *граничар*, *минер*; називи за чинове и носиоце тих чинова: *разводник*, *десеџар*, *поручник*, *генерал* и др., називи припадника рода војске: *арџиљерац*, *пешадинац*; називи војних области: *армија*, *област*, *регименџа* итд.

Да би прецизно одредио функцију термина у језику војном, аутор је посебну пажњу усмерио на семантичке и граматичке аспекте номинације и творбе (одељак „Семантички и граматички аспекти номинације и творбе војних термина у српском језику“, 77–143). Такође је показао како лексеме општејезичке употребе типа *глава*, *гусеница*, *јез*, *нож* постају војни термини, односно како војни термини, нпр. *борац*, *војска*, *заседа* и др. улазе у општи фонд српског језика. На терминолошком пољу именованом као „делови наоружања и војне опреме“ на конкретним примерима је показано метафоричко преношење: по сличности форме (*зрно*, *кљун*, *враџ*, *гусеница* и др.), по сличности функције (*кошуљица*), по сличности положаја

(*шело, срце*), по сличности облика (*глава*) или по другим облицима. У овом делу рада аутор анализира процесе настанка термина по правилима граматичког и лексичког система српског језика. Уочава да су најчешћи начини: а) давање постојећим речима специјално, термилошко значење (нпр. *крило* „орган летења у птица“ и војни термин „бочни делови војних формација у борбеном или стројевом поретку“), б) употреба творбених елемената својствених српском творбеном систему (префиксација, суфиксација, композиција), в) вишечлана термилошка јединица (*димна завеса, мртва стража* итд.), г) калкирање. Запажено је да су многи термини преузети из страних језика (нарочито у сфери наоружања), али и да су неки постали било превођењем са страних језика и преузимањем готових образаца било семантичким калкирањем., тј. посуђивањем термилошких значења (92–100). Расправљајући о одређивању дериватологије термина, почевши од термина лексичко-семантичког образовања, који подразумевају настајање термилошких значења на основу појмовне везе са неутралним значењем, аутор укључује у разматрање и нека теоријска гледишта руских, а и европских семантичара и дериватолога и кореспондира са њима (В. Н. Прохорова, Ј. Д. Апресјан, Згуста и други).

Важно је истаћи да је у анализи војног терминосистема В. Јовановић увек чврсто на језичком терену и да ни једног тренутка не напушта лингвистичко поље, нити се препушта удаљеним тумачењима струке (што се често дешава у сличним термилошким студијама). Отуда треба нагласити да је у књизи, у различитим номинацијама термина, примењивана суптилна класификација заснована на врстама речи – именичким (77–105), придевским (106–108) и глаголским (109–143).

Онима који се дубље интересују за лексиколошко-термилошке проблеме, како на језичком тако и на стручном (тј. војном) плану, посебно занимљив одељак у овом обимном поглављу (једнако лингвистима и војним стручњацима) биће „О развоју српске војне лексике у светлу стандардизовања војне терминологије“ (144–188). У њему се аутор осврће на однос терминологије и традиције, пажљиво разматра старије слојеве војне лексике и стандардизацију савремених термина, иза чега следи поглед на војну лексiku у специјалним термилошким речницима и енциклопедијама (189–212), говори о њиховој природи, типовима, лексичким раслојеностима, начину, технологији и методологији израде и разликама у изради између речника и енциклопедија. За оне који имају намере

да се баве терминологијама (посебно војним) или енциклопедијама, овај део рада пружиће корисне моделе, савете и сугестије. „Сарадња између стручњака“, вели аутор, „одређене области струке или науке и лингвиста неопходна је и требало би да буде свестрана и најприснија. У пракси, међутим, изгледа да такве сарадње у потпуности нема.“

Четврто поглавље *Језичке особине војних тџекстова у свейлу развоја и љрироде војног љрофесионалног сџила* (213–249) односи се, пре свега; на функционалну употребу војног језика и стила и његово место у систему других функционалних стилова. Ваља истаћи да се овде посебна пажња посвећује језичким особеностима војних текстова из средине 19. века (215–228), а напосе језичко-стилским особинама савремених војних текстова (229–249). Раздвајањем ова два аспекта, читалац добија потпунији увид у сам развој и ток српског војничког терминосистема, као битног језичког израза народа коме је ова, за државу важна делатност, увек била у основи како опстанка тако и живота уопште. Јовановић експлицитно изводи закључке о основним обележјима војног језика у целини, како на лексичком плану тако и на плану језичко-комуникативних специфичности војних команди у говорном чину, као битним облицима препознатљиве употребе језика у датом сектору. На нивоу лингвистичке анализе реченице дати језички стил карактерише: именичка категоризација појмова радње, кондензација реченичног садржаја номиналним средствима, декомпоновани предикат, устаљени лексички слојеви и др. Типична особина војног језика – истиче се у књизи – јесте стандардизованост и унифицираност језичког израза, понајвише у терминолошком систему, али и у самим говорним чиницима војних команди (нпр. *Мирно!*, *Најред – марш!*, *Каје – скини!*, *Клек-ни!*, *Пали!* и др.) и војничких заклетви. “За разлику од термина и војних команди, који представљају постојаније језичке форме војног језика, текст војне заклетве се кроз историју мењао под утицајем друштвено-политичких промена у држави (248).“

Пето поглавље *О грамајичким и комуникајивним особинама војних команди* (250–256) односи се на команде као устаљене изразе које у војном дискурсу чине систем усмених кратких заповести и наређења „са институционално утврђеном структуром и функцијом“. Управо њихова структура, употреба и комуникативна функција представљају изузетно занимљив корпус за филолошка истраживања. У војном језику осим команди, које се издају усменим путем, као посебни по структури издавају се – заповест (обично у облику

писаног текста) и наређење (може бити писмено и усмено). Аутор је према комуникативно-функционалним карактеристикама извршио класификацију команди (простијих, са једном речју и сложенијих, са више речи) за извођење радњи: 1) без оружја (*Мирно!*, *Најпред – марш!*, *Очи на дес-но!*), 2) са оружјем (*О десно ра-ме!*, *Укочи – њу-шку!* итд.) или је по неком другом критеријуму дефинисао врсте команди: а) са експлицитном императивном формом (*Чеџа најпред – марш!*, *Збор!*), б) са императивним глаголским обликом (*Каје – ски-ни!* *Сџој!*), в) са имплицитном императивном формом (*На лево – круг!*, *У – њоџиљак!*) итд.

Суштина ове акрибично писане студије о војној лексци и терминологији сажета је у прегледно датом *Закључку*, који одликује синтеза утврђених чињеница, те јасност, концизност и прецизност излагања, што захтева и сама природа ове стручне области.

Књига се завршава списком *Извора* грађе (Речници и енциклопедије, Закони, Правила и приручници, Архивска грађа, Књижевни текстови, Остало) и обимном *Литературом* (домаћом и страном), *Скраћеницама* и посебно корисним *Регистрима* (војне лексике и терминологије, и регистром имена) који ће омогућити лакше кориштење књиге.

Монографија *Српска војна лексика и терминологија* представља пажљиво урађену, научно утемељену и целовиту студију о војној лексци и терминологији, са елементима војног језика као посебног функционалног стила, која ће имати своје читаоце не само међу филолозима него једнако и међу војним истраживачима, историчарима и културолозима уопште.

*Милица Н. Радовић Тешић**
Универзитет у Београду
Учитељски факултет

* miltesleks@gmail.com

ВОЋАРСКА ЛЕКСИКА И ТЕРМИНОЛОГИЈА У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

(Неђо Јошић, *Воћарска лексика и терминологија у српском језику*,
Институт за српски језик САНУ, Монографије 24, Београд 2016,
217 стр.)

Традиција описа лексике и терминологије из одређеног домена материјалне и духовне културе српског народа везује се углавном за новосадску универзитетску средину и обухвата истраживања коларске, пастирске, ратарске, повртарске, пчеларске, терминологије куће и покућства, лексике свадбених обичаја итд. Ове, 2016. године, постала је богатија за истраживање још једне српске народне лексичке и термилошке ризнице која се временом полако осипа. Реч је о монографији *Воћарска лексика и терминологија у српском језику* Неђе Јошића, научног сарадника Института за српски језик САНУ и уредника Речника српскохрватског књижевног и народног језика. Штампана у едицији Монографије, коју издаје Институт за српски језик САНУ, књига представља прерађену и допуњену верзију ауторове докторске дисертације, одбрањене у октобру 2013. г. на Филолошком факултету у Београду под менторством проф. др Рајне Драгићевић.

Значај ове монографије је вишеструк. Он се огледа како у избору предмета тако и у избору корпуса истраживања, а превенствено теоријско-методолошког апарата, који Јошићеву студију чини изузетним доприносом истраживању народне лексике и терминологије. Наиме, грађа за досадашња истраживања ове области обухватала је углавном одређени ареал (Срем, Шајкашку, Војводину, Кривовирски Тимок, Пећки Подгор, Јужноморавски крај, Рађевину). Подаци су добијани непосредно на терену, на основу дијалектолошких

упитника, а монографије о датој лексици и терминологији, чији опис представља једноаспектну лексичко-семантичку анализу, обично су биле пропраћене дијалектолошким картама, због чега је само истраживање имало углавном дијалектолошки значај.

Грађа Н. Јошића, коју чине чак 1.254 лексичке јединице, обухвата пак целокупан српски језички простор, а временски се протеже на период од XIX до XXI века. Ексерцирана је из најзначајнијих једнојезичких речника српског (српскохрватског) језика, вођарских приручника и етнографских и дијалектолошких дела, а подразумева и теренска истраживања, у која спадају и усмене потврде појединих сарадника на изради Речника САНУ, које се односе претежно на Славонију и околину Бање Луке (село Врховине), Ужица, Сребренице и Алексинца.

Приступ грађи је мултидисциплинаран, модеран и популаран у лингвистици с краја XX и почетком XXI в., а иновативан у србистичким истраживањима лексике чији знатан део има дијалекатско обележје. Поред лингвистичког, који је вишеаспектан (лексичко-семантички, дериватолошки, фразеолошки, ономастички), тај приступ укључује и интердисциплинарни аспект (лингвокултуролошки, етнолингвистички и фолклористички), који захтева темељно познавање ванлингвистичких области (у овом случају вођарске културе, народне религије и митологије). За такво истраживање аутор користи српску, хрватску и руску лингвистичку, етнографску и етнологску литературу.

Поред *Увода* (1–9) и *Закључка* (129–143), монографија садржи три поглавља, која чине њен главни део. То су: *Преглед српске вођарске лексике (на материјалу вођака сџаблашица из фамилије Rosaceae)* (9–36), *Појединачни називи вођака: лексичко-семантички њрисџуџ* (37–107) и *Појединачни називи вођака: џворбени џреглед* (109–128). Следе: резимеи на српском (143–145) и енглеском (146–148); списак литературе (149–157); *Индекс народних назива вођака (с локацијом и џпримерима)* (159–214), заправо речник од скоро хиљаду репрезентативних вођарских термина; именски регистар (215–217) и библиографија аутора (219).

Књигу одликује веома чврста композиција како у целини тако и у деловима. Свако поглавље се рачва у бројне (под)одељке обележене (под)насловима, што олакшава праћење садржаја и уједно показује систематичност, акрибичност и минуциозност у истраживању. Закључци су засновани на прегледним анализама, које су документоване прецизним подацима. Прегледности нарочито доприноси схематски и табеларни метод, коме аутор често прибегава.

Уводни део садржи критички осврт на досадашња истраживања народне лексике и терминологије у српском језику, опис воћарске лексике и терминологије у Вуковом *Српском рјечнику* као и опис корпуса и грађе у истраживању које следи. У овом поглављу аутор износи теоријско-методолошке поставке истраживања и образлаже три основна циља, која ће остварити у три средишња поглавља књиге.

Грађа показује да основни део српске воћарске лексике и терминологије чини лексика домаћег, словенског порекла, а знатан део лексика оријенталног порекла, која је посредством турског језика инкорпорирана у лексички систем српског језика. Аутор се задржава на називима за воћке стаблашице из фамилије *Rosaceae* као најобухватније и најшире фамилије, која обухвата готово све важније воћке континенталног поднебља српске етничке територије, а у оквиру тога на лексичким јединицама из лексичко-семантичке групе *врсиа воћке*, које чине део општег лексичког фонда и основни део воћарске терминологије. То су: *јабука*, *крушка*, *шљива*, *тврешња*, *вишња*, *бадем (бајам)*, *бресква*, *кајсија*, *зерделија* (*Prunus cerasifera*), *дуња (гуња)* и *мушмула*, од којих неке фигурирају и као саставни део фразеолошких конструкција и ономастичког система. Ауторов примарни циљ је да осветли семантичку структуру датих лексема, механизме полисемије које оне развијају и функцију тих механизма, да укаже на улогу тих лексема у деривацији и место у фразеолошком систему и ономастици, чиме би одредио њихов значај и улогу у лексичком систему српског језика.

Предуслов за ово истраживање подразумева одређивање „места воћака у предању и култу код Срба“, како гласи и наслов поглавља које садржи опис веровања, обичаја и обреда везаних за дате воћке, а обилује и етимолошким подацима.

Анализа у наставку показује да се значај воћке у свакодневном животу, предању и култу непосредно одражава и на језичком плану: лексема које означавају важније воћке (*јабука*, *крушка*, *шљива*) имају развијенију полисемну структуру, снажнији деривациони потенцијал, значајније место у ономастикону и фразеолошком систему српског језика од других лексема, нпр.:

јабука (према грађи Речника САНУ):

а. воћка *Malus pomila*: *јабучњак* (јабуков воћњак), *јабуковина* (јабуково дрво као грађа), *јабуковача* (грана, штап);

б. плод воћке *Malus pomila*: *јабуковача* (ракија од јабука), *јабуковац* (вино од јабука);

в. плод воћке *Malus pomila* (семе нижег ранга): *јабукџи* (врста ораха), *јџбукои* (врста шаре у везу)

према:

бадем (према грађи Речника САНУ):

а. јединка *Prunus communis*: *бадемовина* (бадемово дрво);

б. плод воћке *Prunus communis*: *бадемовача* (торта с бадемима), *бадемовица* (бадемово млијеко).

За *јабуку* као стожерну реч везује се четрдесетак деривата, за *крушку* тридесетак, знатно мањи број за *дуњу* и *вишњу*, још мањи за *бадем*, *брескву*, *кајсију* и *мушмулу*, док *зерделија* остаје усамљена реч. Велики деривациони потенцијал (према стању презентованом у *Речнику Мајице српске*) има и *шљива*, а *џрешња* нешто мањи од ње.

На фразеолошком нивоу наведени општи закључак потврђују изрази: *јабукa раздора*, *када роди јавор јабукaма*; *џасији као гњила (зрела) крушка*; *врађаји шљиве за брашно*; *зобаји џрешње (с неким)*; *венуји као дуња* итд., а у ономастикону називи: *Јџбука* (планина; назив места у околини Београда, у Подрињу или у околини Ваљева; лично име), *Јџбучица* (брдо у околини Ужица), *Вишња* и *Дуња* (лична имена), *Шљџвовац* (село код Пожаревца) итд.

Полазећи од тога да воћарски термини као својеврсне јединице лексичког система ступају у лексичко-семантичке односе с другим лексемама општег лексичког фонда, каткад и са терминима неке друге термилошке области (нпр. *јабукa* 'лучни део седла', *крушка* 'део кантара', *шљива* 'модри оток испод ока', *бадем* 'крајник, tonsilla'), аутор као други циљ поставља опис целокупне лексичко-семантичке групе и то тако што ће је систематизовати и разврстати у низ семантичких поткатегорија. Метод компонентне анализе и истанчан осећај за семантику, који је створило ауторово велико лексикографско искуство, показали су се као веома срећан спој за обављање ове изузетно захтевне анализе, која уједно заузима и највећи део књиге.

Као главне индукторе номинације Н. Јошић издваја воћни плод и његова обележја и ономастичке јединице (антропониме, титуле и звања и топониме), док у посебан одељак сврстава „лексеме без јасне мотивисаности“.

Обележја воћног плода чине: боја (*бџловача*, *јабукa*), облик и величина (*дџгуља*, *крушка*; *крујнаја*, *јабукa*), укус (*бџџџавац*, *крушка*),

мирис (*шамјаника*, јабука), структура (*мџача*, јабука), време сазревања (*зимјаја*, јабука) или неки други семантички садржај, који се јавља ређе (*дамасценска*, шљива). Воћке се према боји деле на: беличасте, жуте (жућкасте), плавичасте, зелене, сивкасте, црвене (румене), тамне (загасите) и воћке шарених плодова, док се структура њиховог плода разврстава на следеће особине: чврстоћа (тврдоћа/мекоћа), брашнавоћ, воденост, масленост, гњилавоћ, а време сазревања у ширем смислу на: временске назнаке опште природе (у које спадају годишња доба), црквени празник и време сазревања одређене пољопривредне културе. У остала спорадична обележја плода спадају: „спорадична обележја покожице плода“ (нпр. *кџара*, јабука, Славонија; крушка, Ужице) и „спорадичне особине морфологије и структуре плода“ (*рскавица*, трешња, Мостар; *шуйљика*, јабука). Аутор даје схематски приказ назива воћака, који се састоји од три колоне. Прву колону чине особине које мотивишу назив дате лексеми, док су друге две сталне и односе се на народни назив и врсту воћке и њену локацију, нпр.:

боја	народни назив	врста воћке (и локација)
бео/бијел	<i>бџлача/бјџлача</i> <i>бџвица</i> <i>бџија/бјџија</i> <i>бџика/бјџика</i> <i>бџица/бјџица</i>	бресква, шљива јабука, Врање; шљива, Врање крушка, шљива јабука, трешња шљива, трешња, јабука, крушка, бресква, смоква, маслина
	<i>бџичка</i> <i>бџичник</i> <i>бџка/бјџка</i> <i>бџовача</i> <i>бџојабука</i> <i>б(ј)елдишљива</i> <i>бџица</i> <i>бџина</i> <i>бџијанка</i> <i>бџелина</i> <i>бџлуша</i> <i>бџљача</i>	шљива, Тимок јабука, Славонија крушка, шљива јабука јабука шљива шљива јабука крушка, Горобиље јабука, шљива шљива смоква, бресква

Као ономастички елементи у називима воћака издвајају се: антропоними (*дамџка*, јабука, Славонија), титуле или звања (*бџница*, крушка, Хрватска) и топоними (*сџајџка*, шљива, Кремна). Најфреквентније су топонимијске основе, које су се, за разлику од

антропонимијских, дубоко уткале у српски воћарски именослов. Оне се односе на: имена држава или ширих области (*бòсáнка*, трешња, Славонија; јабука, Сирињ; *карáмáнка*, крушка, Космет), имена градова – урбанониме (*бидграјка*, крушка, Ужице), елементе рељефа – орониме (*јáсѝрейчáнка*, јабука) и имена села – ојкониме (*бèросáвка*, шљива, Драгачево).

Одељак посвећен „лексемама без јасне мотивисаности“, у коме се Н. Јошић показује као опрезан истраживач, представља преглед лексема „недовољно јасне мотивисаности“ (*брèзовача*, крушка, Драгачево; *брèсѝовача*, јабука и др.) и лексема „без јасне мотивисаности“ (*ангѝрача*, крушка; *балѝсѝача*, јабука, Славонија и др.).

Јошићево истраживање обилује подацима корисним за когнитивну лингвистику, лингвокултурологију и етнолингвистику (нпр. анализа номинације воћке на основу њене перцепције и, уопште, приказ начина на који припадници српске лингвокултуре виде воћку са свим њеним обележјима и особеностима воћарске културе), компаративно-историјска истраживања (нпр. датирање када је први пут забележен назив воћке, навођење података о распрострањености – како сада тако и у прошлости – личног имена насталог према називу дате воћке итд.), али и занимљивим особеностима из српске културе и историје (сазнајемо нпр. да је трпеза за Божић, Вакрс, славу, свадбу, покладе и задушнице незамислива без ракије *шљивовице*, да се крушка шире позната као *лѝмѝнка* у Тамнави зове *сòлѝнка*, а названа је тако што је неко од бораца при повратку са Солунског фронта калем-гранчице узео у Поцерини па је у том називу сачувана и успомена на њихов повратак и сл.).

У творбеној анализи, која заузима трећи део истраживања, аутор полази од творбених начина, а то су суфиксација, која карактерише скоро цео корпус, и слагање (*црндшљива*, шљива, Драгачево; *жуѝорèйњача*, крушка, Сарајево) и синтагматско повезивање (*Миличин водењак*, крушка, Левач и Темнић; *винска крушка*, крушка, Шумадија), чији се примери свODE на појединачне случајеве.

Суфиксалне изведенице аутор најпре разврстава према суфиксима, којих има чак осамдесет два (основних и насталих перинтеграцијом). Њих класификује према степену продуктивности, а по том критеријуму разврстава и творбене моделе. У најпродуктивније суфиксе убраја *-ка*, *-ача/-јача*, *-ица*, а у најпродуктивније моделе: прид. основа + суфикс *-ка* (*бèлка*, јабука, Врање; *мирѝсáвка*, крушка, Ужице) и имен. основа + суфикс *-ача/-јача* (*коврѝача*, јабука, Љештанско; *шáњѝрача*, јабука).

Аутор посвећује пажњу још неким творбеним и морфонолошким појавама. Као веома корисна издвајају се запажања која се односе на: просте речи у воћарској терминологији (*рџиши*, трешња, Срем; *бајшва*, крушка, Ужице), семантичку творбу, коју назива „семантичко варирање“ (*амајлија* 'предмет ромбичног облика': *амáјлија*, јабука, Ужице; *йоџадија* 'попова жена': *йоџадија*, јабука), други степен деривације (*Бошњ-*: *бдишњака* према *бошњак-*: *бошњакиња*, јабука, Славонија), гласовне промене у творбеној основи и суфиксу (*ваљувак*: *ваљувајка*, шљива, Неготин, Књажевац, *ваљуика*, шљива и *вањуга*, шљива, Хрватска; *сушиши*: *сушеница*, смоква, Дубровник и *сушелица*, смоква, Бока).

Књига Н. Јошића *Воћарска лексика и терминологија у српском језику* представља веома корисно истраживање. Модеран, мултидисциплинарни приступ чини га драгоценим доприносом већем броју научних дисциплина о српском језику и култури: лексикологији и терминологији, дериватологији, семантици, фразеологији, ономастици и дијалектологији, лингвокултурологији, фолклористици и етнолингвистици, а првенствено методологији лексичко-семантичких истраживања.

*Драгана М. Рајковић**
Институт за српски језик САНУ

* dragana.ratkovic@isj.sanu.ac.rs

БИБЛИОГРАФИЈА

Библиографија за 2015. годину¹

расправа и дела из индоевропске филологије и опште лингвистике
која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској

Библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила
Ана Голубовић

сарадник при сакупљању грађе *Стефан Милошевић*

Списак обрађених часописа

АФФ	Анали Филолошког факултета, Београд; ISSN 0522–8468
АП	Археографски прилози, Београд; ISSN 0351–2819; https://www.nb.rs/publications/publication.php?id=12443 ISSN 1452-2233 Balcanica, Београд; ISSN 0350–7653
БВ	Баштина, Приштина–Лепосавић; ISSN 0353–9008
BELLS	Библиографски вјесник, Цетиње; ISSN 0409–3739 Belgrade English Language and Literature Studies; ISSN 1821-3138; 1821-4827
ВаО	Васпитање и образовање, Подгорица; ISSN 0350–5065
Глас	Глас САНУ : Одељење језика и књижевности, Београд; ISSN 0351–7365 Гласник ЦАНУ : Одјељење умјетности, Подгорица; ISSN 0350–5480
ГСЈКњ	Годишњак за српски језик и књижевност, Ниш; ISSN 1451–5415 наставак ЗБФФН
ГФФН	Годишњак Филозофског факултета у Никшићу; ISSN 0354–9992
ГФФНС	Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду; ISSN 0374–0730 http://www.epub.digitalnabiblioteka.tk/index.php/gff , ISSN 2334–7236 Даница, Београд; ISSN 0354–4974
ЖЈ	Етно-културолошки зборник за проучавање културе источне Србије и суседних области, Сврљиг; ISSN 0354–7485
ЗБСЈКУ	Живи језици; ISSN 0514–7743 Зборник српског језика, књижевности и умјетности, Бања Лука; ISSN 1451–2963
ЗБМСКС	Зборник Матице српске за класичне студије, Нови Сад; ISSN 1450–6998
ЗБМСКЈ	Зборник Матице српске за књижевност и језик, Нови Сад; ISSN 0543–1220
ЗБМСС	Зборник Матице српске за славистику, Нови Сад; ISSN 0352–5007

¹ Библиографске јединице из ранијих година означене су знаком *.

З6МСФЛ	Зборник Матице српске за филологију и лингвистику, Нови Сад; ISSN 0352–5724
З6ФФН	Зборник радова Филозофског факултета у Нишу; ISSN 0350–2414 наставља се као ГСЈКњ
З6ФФП	Зборник радова Филолошког факултета у Приштини http://fifa.pr.ac.rs/zbornik_radova_filozofskog_fakulteta_u_pristini/
З6ФФБ	Зборник Филозофског факултета у Београду; ISSN 0350–848x
ЈД	Језик данас, Нови Сад; ISSN 0354–9720
ЈФ	Јужнословенски филолог, Београд; ISSN 0350–185x
КњЈ	Књижевност и језик, Београд; ISSN 0454–0689
Ковчежић	Ковчежић, прилози и грађа о Доситеју и Вуку, Београд
Кодови	Кодови словенских култура, Београд; ISSN 0354–964X
ЛМС	Летопис Матице српске, Нови Сад; ISSN 0025–5939
ЛА	Лингвистичке актуелности, Београд; ISSN 1450–9083
LA	Lingvističke aktuelnosti, www.public.asu.edu/~dsipka/la.htm
НССУВД	Научни састанак слависта у Вукове дане, Београд; ISSN 0351–9066
НЈ	Наш језик, Београд; ISSN 0027–8084
ОП	Ономатолошки прилози, Београд; ISSN 0351–9171
	Преводилац, Београд; ISSN 0351–8892
ПКЛИФ	Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, Београд; ISSN 0350–6673
ППЈ	Прилози проучавању језика, Нови Сад; ISSN 0555–1137
ПП	Просвјетни рад, Подгорица; ISSN 0033–1686
Радови	Радови : часопис за хуманистичке и друштвене науке = Works : Magazin for Humanist and Social Studies, Бања Лука; ISSN 1512–505X
РФФ	Радови Филозофског факултета, Пале
	Расковник : часопис за књижевност и културу, Београд; ISSN 0486–0187
Ријеч	Ријеч – часопис за науку о језику и књижевности, Никшић; ISSN 0354–6039
РЈКИ	Русский язык как инославянский, Београд; ISSN 1821–3146
	Славистика, Београд; ISSN 1450–5061
СЈ	Српски језик, Београд; ISSN 0354–9259
СДЗБ	Српски дијалектолошки зборник, Београд; ISSN 0350–1906
	Стил, Београд; ISSN 1451–3145
FU	Facta universitatis, Ниш; ISSN 0354–4702, http://facta.junis.ni.ac.yu/facta/lal
	Philologia, Београд; ISSN 1451–5342
PhM	Philologia Mediana; ISSN 1821–3332
ФП	Филолошки преглед, Београд; ISSN 0015–1807

Обрађени зборници радова

ВУК Стефановић Караџић : 1787–1864–2014. / ур. Нада Милошевић-Ђорђевић. – Београд : САНУ, 2015. – XVI, 638. – (Научни скупови ; 156. Одељење језика и књижевности ; 27) | Уп. 1205.

ЈЕЗИК, књижевност, diskurs : jezička istraživanja : zbornik radova / ur. Biljana Mišić Ilić, Vesna Lopičić. – Ниш : Filozofski fakultet, 2015. – 672. – (Библиотека Научни скупови) | Уп. 1444.

ЈЕЗИК и књижевност у контакту и дисконтакту : тематски зборник радова / ур. Бојана Димитријевић. – Ниш : Филозофски факултет, 2015. – 399. – (Библиотека Научни скупови ; 1) | Уп. 1445.

ЈЕЗИЦИ и културе у времену и простору : тематски зборник 4. 1 / ур. Снежана Гудурић, Марија Стефановић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2015. – 402. | Уп. 1446.

ЈЕЗИЦИ и културе у времену и простору : тематски зборник 4. 2 / ур. Снежана Гудурић, Марија Стефановић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2015. – 373. | Уп. 1447.

КУЛТУРА у огледалу језика и књижевности : зборник радова : 24–25. мај 2014. / ур. Маја Ђук, Мелина Николић, Тијана Парезановић. – Београд : Алфа универзитет, Факултет за стране језике, 2015. – 340. | Уп. 1451.

О вредностима у српском језику : зборник етнолингвистичких радова / ур. Дејан Ајдачић. – Београд : Алма, 2015. – 209. – (Библиотека Тематски зборници ; 1) | Уп. 664.

ПОЕТИКА Рајка Петрова Нога : зборник радова / ур. Јован Делић. – Београд : Институт за књижевност и уметност ; Требиње : Дучићеве вечери поезије, 2015. – 591. – (Наука о књижевности. Поетичка истраживања ; 19) | Уп. 1465.

ПРИМЕЊЕНА лингвистика данас – изазови модерног доба : зборник радова са Четвртог међународног конгреса, одржаног 12–14. октобра 2012. у Београду : организатори Друштво за примењену лингвистику Србије, Филолошки факултет у Београду и Филозофски факултет у Новом Саду / прир. Весна Половина, Снежана Гудурић. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 198. | Уп. 46.

ПУТЕВИМА српских идиома : зборник у част проф. Радивоју Младеновићу поводом 65. рођендана / ур. Милош Ковачевић, Владимир Поломац. – Крагујевац : ФИЛУМ, 2015. – 515. | Уп. 1133.

ПУТЈАМИ сербског језика, литературе и културе. Т. 1 / сос. Живоин Станойич и др. – Белград : Филологически факултет, 2015. – 460. – (Библиотека Јзык и литература. Сериа Труды о языке и литературе ; 4) | Уп. 668.

РАБОТЫ по языкознанию кафедры сербског језика Филологическог факултета Белградског университета / сос. Велько Брборич, Райна Драгичевич. – Белград : Филологически факултет, 2015. – 560. – (Библиотека Јзык и литература. Сериа Труды о языке и литературе ; 3) | Уп. 669.

РАДОВИ : зборник радова научног подмлатка у области науке о српском језику и српској књижевности / прир. Јелена Павловић. – Ниш : Свен, 2015. – 139. – (Зборници : мала серија ; 4) | Уп. 1467.

РЕПУБЛИЧКИ зимски семинар 2015. : настава српског језика и књижевности у основној и средњим школама / ур. Босилка Милић и др. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2015. – 152. | Уп. 1085.

РУССКИЙ взгляд на сербский јзык, литературу и культуру : научная конференция славистов в дни Вука Караджича : 1971–2015. / сос. Драгана Мршевич-Радович, Бошко Сувајдјич. – Белград : Филологически факултет, 2015. – 401. – (Библиотека Јзык и литература. Сериа Труды о языке и литературе ; 2) | Уп. 1468.

РУССКИЙ јзык в исследованиях сербских славистов / сос. Предраг Пипер, Ксенија Кончаревич, Лука Меденица. – Белград : Филологически факултет Белградског университета, 2015. – 613. | Уп. 581.

САВРЕМЕНА проучавања језика и књижевности : зборник радова са VI научног скупа младих филолога Србије одржаног 22. марта 2014. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу 1 / ур. Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2015. – 513. | Уп. 1469.

СВЕТИ Ђирило и Методије и словенско писано наслеђе : 863–2013.* / ур. Јованка Радић, Виктор Савић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 500. – (Старословенско и српско наслеђе ; 1) | Уп. 648.

СРЕДЊИ век у српској науци, историји, књижевности и уметности : VI Научни скуп, Деспотовац–Манасија, 22–24. август 2014. / ур. Гордана Јовановић. – Деспотовац : Народна библиотека Ресавска школа, 2015. – 362. | Уп. 1472.

СРПСКИ језик : од Вука до данас / ур. Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2015. – 497. – (Српски језик, књижевност, уметност : зборник радова са IX међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу : 24–25. X 2014. ; 1) | Уп. 671.

СРПСКИ језик и ћирилица : основе српског идентитета : зборник радова / ур. Момчило Вуксановић. – Подгорица : Књижевна задруга Српског народног вијећа, 2015. – 270. – (Библиотека Документи) | Уп. 672.

STRANI jezik struke : prošlost, sadašnjost, budućnost : zbornik radova : III Međunarodna konferencija, 26. i 27. septembar 2014. / ur. Vesna Cakeljčić, Ana Vujović, Maja Stevanović. – Beograd : Fakultet organizacionih nauka, 2015. – 610. | Уп. 330.

STRANI jezici na Filozofskom fakultetu : primenjeno lingvistička istraživanja : tematski zbornik radova / ur. Biljana Radić-Bojanić. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2015. – 215. | Уп. 331.

СУСРЕТИ народа и култура : међународни тематски зборник : превод у систему компаративних изучавања националне и стране књижевности и културе / ур. Мирјана Лончар-Вујновић. – Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2015. – 584. | Уп. 1474.

ТУМАЧИ и преводиоци – радост и туга? : једанаести међународни научни скуп : 19–21. септембар 2013. : зборник радова* / прир. Миодраг Вукчевић. – Београд : Удружење научних и стручних преводилаца Србије, 2014. – 199. | Уп. 112.

У ПРОСТОРУ лингвистичке славистике : зборник научних радова / ур. Људмила Поповић, Дојчил Војводић, Мотоки Нوماћи. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 802. | Уп. 539.

ХУМАНИЗАМ : култура или илузија? 1 / ур. Александра Вранеш, Љиљана Марковић. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 437. | Уп. 1476.

ХУМАНИЗАМ : култура или илузија? 2 / ур. Александра Вранеш, Љиљана Марковић. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 424. | Уп. 1477.

I. Општи теоријско-методолошки проблеми и историја лингвистике

1. БАРБАТЕСКОВИЋ, Ана

Наука о језику / Тијана Ашић. – Београд : Завод за уџбенике, 2014. – 174. – (Библиотека Аз ; 6) / Ана Ј. Барбатесковић // ЛА. – 27 (2015), 39–45. | Приказ

2. ГЕРУН, Бојана

Историјска лингвистика : когнитивно-типолошке студије / Јасмина Грковић-Мејџор. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 390. – (Библиотека Theoria) / Бојана Герун // ЛА. – 27 (2015), 33–38. | Приказ | Уп. 3, 6, 7, 10.

3. ГРКОВИЋ МЕЈЏОР, Јасмина

Историјска лингвистика : когнитивно-типолошке студије / Јасмина Грковић-Мејџор. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 390. – (Библиотека Theoria) / Јасмина Грковић-Мејџор // Трибина САНУ. – 3 (2015), 162–166. | Приказ | Уп. 2, 6, 7, 10.

4. КОСТИЋ, Милена*

Bograndovo viđenje diskurzivnog i dekonstrukcijskog proučavanja jezika / Milena Kostić // PhM. – 3 (2011), 319–334. | Summary

5. ЛЕСНЕВСКА, Димитрина

Методологија, метод, методика и технологија научних истраживања у лингвистици : учебно пособие / Зоя Ивановна Комарова. – 2-е изд, испр. и доп. – Москва : Флинта : Наука, 2013. – 820. / Димитрина Лесневска // Славистика. – 19 (2015), 595–598. | Приказ

6. ЛОМА, Александар

Историјска лингвистика : когнитивно-типолошке студије / Јасмина Грковић-Мејдор. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 390. – (Библиотека Theoria) / Александар Лома // Трибина САНУ. – 3 (2015), 156–158. | Приказ | Уп. 2, 3, 7, 10.

7. НИКИТОВИЋ, Зорица

Модерна историјска лингвистика : Историјска лингвистика : когнитивно-типолошке студије / Јасмина Грковић-Мејдор. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 390. – (Библиотека Theoria) / Зорица В. Никитовић // 36МСКЈ. – 63, 3 (2015), 889–894. | Приказ | Уп. 2, 3, 6, 10.

8. НИКОЛИЋ, Марина

Лингвистика језичке културе у радовима Предрага Пипера / Марина М. Николић // У простору лингвистичке славистике. – 35–46. | Резюме

9. ПРЋИЋ, Твртко

Objedinjena kontaktno-kontrastivna lingvistika : principi i primene / Tvrtko Prčić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 31–45. | Summary

10. РАДОВАНОВИЋ, Милорад

Историјска лингвистика : когнитивно-типолошке студије / Јасмина Грковић-Мејдор. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2013. – 390. – (Библиотека Theoria) / Милорад Радовановић // Трибина САНУ. – 3 (2015), 159–162. | Приказ | Уп. 2, 3, 6, 7.

11. РАДОВАНОВИЋ, Милорад

Фази лингвистика / Милорад Радовановић. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2015. – 261. – (Библиотека Theoria)

12. ТОПОЛИЊСКА, Зузана

Dwie postawy badawcze we współczesnej teorii języka / Zuzana Topolińska // 36МСФЛ. – 58, 2 (2015), 7–13. | Резиме

II. Интердисциплинарна проучавања језика (етнолингвистика, неуроллингвистика, психоллингвистика, социоллингвистика и сл.)**13. АНТОВИЋ, Михаило**

A Linguistic Contrast Informs Musicology : Ranking Metrical Constrains in Music Perception / Mihailo Antović // FU. – 13, 2 (2015), 77–93. | Rezime

14. АСТОРИ, Давиде

Vincere spazio e tempo : alcune possibili strategie *biologiche* / Davide Astori // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 137–149. | Rezime

15. БАКИЋ МИРИЋ, Наташа

The Influence of Popular Culture : on Intercultural Communication : Ask-Seek-Knock / Nataša M. Bakić-Mirić // Сусрети народа и култура. – 381–392. | Резиме

– БОГДАНОВИЋ, Маријана

Лингвокултуролошка слика Европе у савременом српском језику | Уп. 654.

16. БУГАРСКИ, Ранко

Словенске земље и Европска повеља о регионалним или мањинским језицима / Ранко Бугарски // У простору лингвистичке славистике. – 175–188. | Summary

17. ГЕНЧ, Лајош

Bilingualism and Development : a Psychological Approach / Lajos Göncz // ГФФНС. – 40, 1 (2015), 49–78. | Резиме

18. ГОРДИЋ, Александар

On the Nature of Time : a Biopragmatic perspective on Language, Thought and Reality / Nils B. Thelin. – Uppsala, 2014. – 477. – (Acta Universitatis Upsaliensis ; 48) / Александар В. Гордић // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 106–109. | Приказ

– ДИЛПАРИЋ, Предраг

Настанак словенске писмености : акултурација и друштвене трансформације | Уп. 637.

19. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О језичкој политици из различитих углова : Актуалне этноязыковне и етнокултурне проблеме современности / ред. Г. П. Нешименко. – Москва : Фонд развоја фундаменталних лингвистичких истраживања, 2014. – 400. / Рајна Драгићевић // СЈ. – 20 (2015), 775–782. | Приказ

20. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Српски комуникативни идеал у сопостављењу с руским : експериментално истраживање комуникативног понашања / Рајна М. Драгићевич // Руски језик у истраживањима... – 205–213. | Резиме

21. ЂОЛИЋ, Слободанка

Is English Language Globalization a Possible Threat to Peoples' Cultural Heritage and Tradition / Slobodanka R. Đolić // Суспрети народа и култура. – 289–317. | Резиме + Prilog

22. ЖИВКОВИЋ, Данијел

La linguistique appliquée devant la demande de la formation des publics professionnels / Danijel Živković // Примењена лингвистика данас. – 53–65. | Rezime

23. ИЛЕШ, Марина

Terminologija rodne ravnopravnosti u engleskom, srpskom i mađarskom jeziku : uporedna kritička analiza / Marina Ileš. – Novi Sad : Zavod za ravnopravnost polova : ACIMSI Centar za rodne studije, 2015. – 178. – (Edicija doktorskih, master i magistarskih radova u oblasti ravnopravnosti polova Roza Luksemburg)

24. КЕРАМЕЛА, Ник

Socio-Linguistic Approach to Italian Immigration into the USA / Nick Ceramella // Суспрети народа и култура. – 243–269. | Резиме

25. КЕРКЕЗ, Драгана

Теолингвистичка проучавања словенских језика / ур. Јасмина Грковић-Мејџор, Ксенија Кончаревић. – Београд : САНУ, Одбор за српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија, 2013. – 535. – (Српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија ; 5) / Драгана Керкез // Славистика. – 19 (2015), 598–604. | Приказ | Уп. 42.

26. КОМАРОМИ, Бојана

Синестезијска метафора : садејство когниције, језика и културе / Бојана Комароми // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 21–36. | Summary

27. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Интердисциплинарност у теолингвистици : на материјалу фразеолошких теонема у српском и руском језику / Ксенија Ј. Кончаревић // Славистика. – 19 (2015), 119–126. | Резюме

28. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Језик о религиозности : методолошке схеме истраживања / Ксенија Ј. Кончаревић // Култура у огледалу... – 11–26. | Summary

29. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Лексика и фразеологија као предмет теолингвистичких испитивања : на материјалу руског и српског језика / Ксенија Кончаревић // ФП. – 42, 2 (2015), 55–71. | Резюме

30. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Религиозност кроз призму вербалних асоцијација носилаца српског језика / Ксенија Ј. Кончаревић // СЈ. – 20 (2015), 79–93. | Резюме

31. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Традиции русског и сербског монашества в зеркале сопоставительной лингвокультурологии / Ксения Е. Кончаревич // Русский язык в исследованиях... – 293–313. | Резиме

– КРЕЧМЕР, Ана

О питањима словенског језичко-културног идентитета : православни Словени ван православне Слaviје | Уп. 526.

32. МАКСИМОВИЋ, Јелена*

Stavovi studenata društvenih i humanističkih nauka o proučavanju stranih jezika / Jelena Ž. Maksimović, Jelena S. Osmanović // PhM. – 6 (2014), 443–460. | Summary

33. МИЈАВЦОВА, Марија

O slovensko-srbskom bilingvizme vo Vojvodine / Mária Myjavcová. – Báčsky Petrovec : Slovenské vydavateľské centrum, 2015. – 162. – (Edícia Vedecké zošity ; 17)

34. МИЛЕТИЋ, Соња*

Strategije ubeđivanja u diskursu *multilevel* kompanija / Sonja Miletić, Branimir Stanković // PhM. – 3 (2011), 335–342. | Summary

35. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Тања

Глаголи опонашања животињских звукова и њихова метафорична употреба као одраз културе говорника : осврт на нека истраживања у дијаспори / Тања Ч. Милосављевић // Култура у огледалу... – 209–219. | Summary

36. МИШИЋ ИЛИЋ, Биљана

Diskurs kao tekst, kontekstni oblik društvene prakse / Biljana Mišić Ilić, Vesna Lopičić // Jezik, književnost, diskurs. – 9–30.

37. МИШИЋ ИЛИЋ, Биљана

Историјска прагматика : нове перспективе за проучавање језика и традиције / Биљана Мишић Илић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 7–19. | Summary

38. МИШКОВИЋ ЛУКОВИЋ, Мирјана

Критеријуми класификације дискурсних феномена : когнитивно-прагматички приступ / Мирјана Мишковић-Луковић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 51–68. | Summary

39. МУТАВЦИЋ, Предраг

Погледи балканских идеолога – Вука Караџића, Адамантиоса Корaиса и Самија Фрашерија – на језик и нацију / Предраг Мутавцић, Anastassios Kambouris // Славистика. – 19 (2015), 93–104. | Резюме

40. НДИАЈЕ, Ивона

Јзык и културна идентичност у условя африканског общества / Iwona NDiaje // Сусрети народа и култура. – 395–412. | Summary

41. НЕДЕЉКОВИЋ ПРАВДИЋ, Марија

Значај језичког пејзажа у проучавању мањинске језичке политике / Марија Недељковић-Правдић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 37–50. | Summary

42. НЕДИЋ, Јелена

Теолингвистичка проучавања словенских језика / ур. Јасмина Грковић-Мејдор, Ксенија Кончаревић. – Београд : САНУ, Одбор за српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија, 2013. – 535. – (Српски језик у светлу савремених лингвистичких теорија ; 5) / Елена Валерьевна Недич // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 305–310. | Приказ | Уп. 25.

43. НИКИТОВИЋ, Зорица

Сакрална комуникација : нормe, традиције, средства / Ксенија Кончаревић. – Београд : Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, 2013. – 306. / Зорица Никитовић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 259–262. | Приказ

44. ПАУНОВИЋ РОДИЋ, Стефана

Sloveso vo svetle kognitivne gramatiki / Miroslava Kysel'ová, Martina Ivanová. – Prešov : Filozofická fakulta, 2013. – 248. / Стефана Д. Пауновић Родић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 372–376. | Приказ

45. ПЕРОВИЋ, Александра

Razumevanje ličnih i povratnih zamenica kod odraslih sa Daunovim sindromom / Alexandra Perović // Сусрети народа и култура. – 271–287. | Summary

46. ПРИМЕЊЕНА лингвистика данас – изазови модерног доба : зборник радова са Четвртог међународног конгреса, одржаног 12–14. октобра 2012. у Београду : организатори Друштво за примењену лингвистику Србије, Филолошки факултет у Београду и Филозофски факултет у Новом Саду / прир. Весна Половина, Снежана Гудурић. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 198.

47. РАДОВАНОВИЋ, Милорад

Предраг Пипер о језику и простору / Милорад Радовановић // У простору лингвистичке славистике. – 25–34. | Summary

48. РИСТИЋ, Стана

Языковая картина мира и когнитивные приоритеты языка / Н. Корина, Б. Норман, Н. Алефиренко, В. Высочанский, Я. Соколова. – Нитра : Универ. им. Константина Философа, 2014. – 203. / Стана С. Ристић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 365–371. | Приказ

49. СОКОЛОВИЋ, Далибор

Еколингвистички приступ у истраживањима словенских мањинских језика / Далибор Соколовић // Славистика. – 19 (2015), 112–118. | Резюме

50. СПАЈИЋ, Светлана

Language and the Internet / David Crystal. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 271. / Светлана М. Спајић // ЛА. – 27 (2015), 29–32. | Приказ

51. СПАЈИЋ, Светлана

Умеће читања : огледи о (književnom) tekstu / Ljubiša Rajić. – Beograd : Geopoetika, 2009. – 224. – (Edicija Teorija) / Светлана М. Спајић // ЛА. – 27 (2015), 51–53. | Приказ

52. СТОЈАН, Клаудија Елена

The Promotion of Heritage in Modern Times : a Multimodal Analysis from a Cultural Perspective / Claudia Elena Stoian // Примењена лингвистика данас. – 11–22. | Summary

53. ТОРЛАК, Нада

Језик у процесима друштвених трансформација / Нада Торлак, Петар Торлак // АФФ. – 27, 1 (2015), 173–181. | Summary

54. ЋИРКОВИЋ, Светлана*

Употреба стереотипа о Ромима у дискурсу једног ромског лидера : антрополоингвистичка анализа / Светлана М. Ћирковић // PhM. – 6 (2014), 477–494. | Summary

55. УРИ, Хелене

Šta је језик? / Helene Uri ; prevod Sofija Vuković. – Loznica : Karpos, 2015. – 202. – (Biblioteka Minerva)

56. ЧОВИЋ, Лариса

Митолошки модел комуникације и језичка компетенција / Лариса Човић // Prevodi-lac. – 34, 1/2 (2015), 19–26. | Резюме

– ШАФЕР, Марина

Неки митолошки и хришћански елементи у српској фразеологији | Уп. 949.

III. Примењена лингвистика**а) Превођење****57. АВАГЈАН, Карина**

Фразеологизми са етнонимом као посебан проблем у превођењу / Карина К. Авагјан // Култура у огледалу... – 163–174. | Резюме

58. БАЈИЋ, Драгана

Prevođenje pravnih tekstova sa španskog i na španski / Dragana Bajić // Strani jezik struke. – 85–93. | Resumen

59. БАКИНГЕМ, Цефри*

Development in the UK Regarding the Capita TI Outsourcing Contact and Framework Agreement / Geoffrey Buckingham // Тумачи и преводиоци. – 75–81. | Résumé

60. БАЛАЦКИ, Ралука-Николета

Quelle place pour la grammaire en traductologie? / Raluca-Nicoleta Balatchi // Les études françaises aujourd'hui. – 357–370. | Резиме

61. БЕГЕНИШИЋ, Добрила

Превођење као хуманистички чин у нехуманом друштву : преводи са немачког језика на српски од 2009. године / Добрила Бегенишић // Хуманизам... 2. – 305–314. | Summary

62. БЕЧЕВА, Ничка

Безеквивалентна лексика у причама Зорана Ћирића с обзиром на њено превођење на бугарски језик / Ничка Г. Бечева // НССУВД. – 44, 1 (2015), 235–242. | Summary

63. БОЈОВИЋ, Бранкица

Advertisements and Translation / Brankica Bojović // Хуманизам... 2. – 413–424.

64. БОЈОВИЋ, Бранкица*

Legal English among Notaries Public in Montenegro / Brankica Bojović // Тумачи и преводиоци. – 111–116. | Résumé

65. БОСЕК, Барбара*

Joise des anciens et peines des jeunes traducteurs : comment les aider? / Barbara Bosek // Тумачи и преводиоци. – 147–159. | Summary

66. БОШКОВИЋ, Ивана

Socijalni konstrukcionizam kao jedan od načina razumevanja drugog u *prevodilačkom tro-uglu* : klijent–prevodilac–predstavnik državnih službi / Ivana Bošković // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 91–100. | Resumen

67. БУЊАК, Петар

Увод у упоредно превођење генетски блиских језика : приручник / Лариса Човић, Наталија Несторова, Милена Алексић. – Бања Лука : Апеирон, 2015. – 326. / Петар Буњак // *Prevodilac*. – 34, 3/4 (2015), 81–82. | Приказ | Уп. 116.

68. ВАНГ, Миајо

The Impact of Grammar Differences on Simultaneous Interpreting / Miao Wang (Sabrina) // Примењена лингвистика данас. – 67–80. | Summary

69. ВЕЛЕВА, Бисерка

Diminutive Nouns in Language as an Expressions of Cultural Similarities and Differences / Bissierka Veleva // Хуманизам... 2. – 355–366.

70. ВИЛЕДЕНТ, Катрин*

Directive 2010/64 : the Case for Translation / Catherine Vieilledent // Тумачи и преводиоци. – 47–57. | Résumé

71. ВЛАХОПУЛОС, Стефанос*

The Profile of the Legal Interpreter in Greece / Stefanos Vlachopoulos // Тумачи и преводиоци. – 83–92. | Résumé

72. ВУЈИЋ, Јелена

„Прозерпинина башта” Алдернона Чарлса Свинберна у преводу Светислава Стефановића : критика превода / Јелена Љ. Вујић // ЗбМСКЈ. – 63, 1 (2015), 119–137. | Summary

73. ВУКОСАВЉЕВИЋ, Љубомир*

Translating Medicine, Dentistry, Anthropology and the Forensic Science from B/C/S into English : the UN ICTY Experience / Ljubomir Vukosavljević // Тумачи и преводиоци. – 185–192. | Résumé

74. ВУКЧЕВИЋ, Миодраг*

EU Directives and Standards on Translating and Interpreting, Their Implementation in Serbia as a Non-EU Country and a Country in the Stabilization and Association Process (SAP) / Miodrag Vukčević // Тумачи и преводиоци. – 59–68. | Résumé

75. ВУЧУРОВИЋ, Милица

Ка изворима очувања хуманитета : језик и хуманост / Милица Вучуровић // Хуманизам... 2. – 315–324. | Summary

76. ГИЗДАВЧИЋ ПЛОХЛ, Ирена*

Challenges in the Education and Appointment of Court Interpreters in Croatia / Irena Gizardavić-Plohl // Тумачи и преводиоци. – 161–170. | Résumé

77. ДРАКУЛИЋ ПРИЈМА, Драгана

К вопросу о переводе фразеологизмов с близкородственных языков / Драгана Р. Дракулич-Прийма // Русский язык в исследованиях... – 215–259. | Резиме

78. БИНЂИЋ, Марија

О преводу „Житија деспота Стефана Лазаревића” на савремени турски језик / Марија С. Ђинђић // Средњи век... – 253–261. | Summary

79. ЂОРЂЕВИЋ, Радомир

О првом преводу Хераклитових фрагмената на српски / Радомир Ђорђевић // ЗбМСКС. – 17 (2015), 217–220.

80. ЂУРИЋ, Милош

Неки аспекти превођења енглеских, француских и српских термина у дискурсу електротехнике / Милош Д. Ђурић // Хуманизам... 2. – 381–396. | Summary

81. ЂУРОВИЋ, Анете

Komplexe syntaktische Strukturen gesprochener Filmdialoge vs. Einfache Strukturen im Untertitel : Informationsverlust oder Bereicherung? / Annette K. Đurović // CJ. – 20 (2015), 231–249. | Резиме

82. ЂУРОВИЋ, Анете

Превођилац у кабини : идеал и реалност / Анете Ђуровић // Хуманизам... 2. – 291–303. | Summary

83. ЕЛЦЕР ПАСКУ, Мартина

Властита имена као знакови културних значења у превођилачкој књижевној комуникацији : на примеру превода неких српских прозних дела на пољски / Мартина Елцер Паску // Савремена проучавања језика... – 479–489. | Summary

84. ЈА ЈИН, Ге*

Legal Translation in China / Ge Ya-jun // Тумачи и превођиоци. – 117–139. | Résumé

85. ЈОВАНОВИЋ, Ана

Osnovi teorije prevođenja : sa kritičkim poređenjem prevodâ / Ana A. Jovanović. – Београд : Factum izdavaštvo ; Загреб : Plejada, 2015. – 365.

86. ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Савремена критика превода / Зоран Р. Јовановић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 40–49. | Zusammenfassung

87. ЈОВАНОВИЋ, Слободан

Prevođenje jednokratno primenjenih leksičkih kreacija : kretanje neugroženom stazom / Slobodan D. Jovanović // Култура у огледалу... – 220–234. | Summary

88. ЈОСИЈЕВИЋ, Јелена

Међујезичке разлике и неизбежност укидања стилског двогласја слободног неуправног говора енглеског књижевног текста у српском преводу / Јелена М. Јосијевић // ЗбМСКЈ. – 63, 1 (2015), 139–149. | Summary

89. КАЛВЕ ИВИЧЕВИЋ, Евен Ле

Traduire l'absence : la phrase elliptique du verbe dans „Istanbul” de Daniel Rondeau / Éva-ine Le Calvé Ivičević // Les études françaises aujourd'hui. – 319–330. | Резиме

90. КАТИЋ, Марина

Превођење термина електронског пословања : превођилачке технике кроз призму контрастивне анализе / Марина Катић, Јелисавета Шафрањ // ЗбМСФЈ. – 58, 2 (2015), 125–147. | Summary

91. КАЧИНКА, Лизе*

The Profession of Legal Interpreting and Legal Translation and the Status of Legal Interpreters and Legal Translators / Liese Katschinka // Тумачи и превођиоци. – 39–45. | Résumé

92. КОВАЧЕВИЋ, Зорица

Међујезичко посредовање и хуманизам : утицај превода Лутерове „Библије“ на осавремењивање шведског језика / Зорица Ковачевић, Софија Биландија, Бранислав Ивановић // Хуманизам... 2. – 345–354. | Summary

93. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Нови издаци богослужбеног стваралаштва и духовног преводилаштва / Ксенија Кончаревић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 15–24. | Резюме

94. КОСТИЋ ТОМОВИЋ, Јелена

Informaciona pismenost i prevođenje u društveno-humanističkim naukama / Jelena Kostić-Tomović, Nenad Tomović // Strani jezik struke. – 275–282. | Summary

95. КОСТИЋ ТОМОВИЋ, Јелена

Humanizam i(li) samovolja moćnika : Brehtova adaptacija Sofoklove „Antigone“ i problemi prevođenja / Jelena Kostić Tomović // Хуманизам... 2. – 325–344. | Summary

– МАРИЋ, Јована

Лексичко поље средства и проблеми у превођењу | Уп. 893.

96. МЕЛИЋ, Катарина

Les maux avec les mots : „La plaisanterie“ de Milan Kundera / Katarina Melić // Les études françaises aujourd’hui. – 343–56. | Резиме

– ОБРАДОВИЋ, Радмила

Употреба лексема за означавање средства у функцији слике српске сеоске патријархалне породице друге половине XIX века у приповеци „На бунару“ Лазе Лазаревића и еквиваленти у преводу ове приповетке на француски језик | Уп. 1015.

97. ОЛАХ, Кристијан

У колоплету текстова : велика прича о списима Дионисија Ареопагита : Ствари које нас превазилазе : увод у превођење идеја / Александра Манчић. – Београд : Службени гласник, 2013. – 195. – (Библиотека Уметност и култура. Колекција Гласник) / Кристијан Олах // ЗбМСКЈ. – 63, 2 (2015), 605–611. | Приказ

98. ПАНИЋ КАВГИЋ, Олга

Prevođenje naslova srpskih igranih filmova na engleski jezik / Olga Panić Kavgić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 117–126. | Summary

99. ПАПУЛОВА, Јулија

Категорије вторичности и интертекстуалности в постмодернистском дискурсе в свете проблемы перевода / Юлия Папулова // Сусрети народа и култура. – 491–508. | Summary

100. ПОПОВА, Татјана

Изучение языка народов Югославии в советских университетах и перевод произведений югославских писателей на русский язык / Т. П. Попова // Русский взгляд на сербский язык... – 251–258.

101. ПОПОВИЋ, Милан

О превођењу енглеских правних текстова / Милан Поповић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 50–56.

102. ПРИЦА, Слађана

Problemi prevođenja reči iz standardnog francuskog jezika koje imaju specifično vojno značenje / Slađana M. Prica // Strani jezik struke. – 431–440. | Résumé

103. РАЛИЋ, Сара

Avoir les dents longues – être sans dents : prevođenje kulture – kultura prevođenja / Sara Ralić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 127–139. | Résumé

104. РИБИЊСКА, Зофја*

The Continuing Professional Development of Legal Interpreters and Translators in Poland / Zofia Rybińska // Тумачи и преводиоци. – 171–178. | Résumé

105. РОВАН, Барбара*

Section for Court Interpreters of the Association of Scientific and technical Translators of Slovenia / Barbara Rován // Тумачи и преводиоци. – 101–109. | Résumé

106. РУЗЕ ЛУЛИЈЕР, Моник*

Espoir et désespoir : la situation de l'expert traducteur interprète en France puisque nous avons la particularité d'être des experts judiciaires / Monique Rouzet-Lelièvre // Тумачи и преводиоци. – 93–99. | Summary

– САВИЋ, Весна

Употреба речника на часовима стручног превођења : теорија и пракса | Уп. 309.

107. СЕДЕФЧЕВА, Валентина

Вуков језик у другој књизи „Сеоба“ и његов превод на бугарски језик : „Преселения : книга втора“ / Валентина Седефчева // НССУВД. – 44, 1 (2015), 243–252. | Summary

108. СПАСИЋ, Драгана

The Importance of Culture in Language Teaching and Translation / Dragana Spasić, Jelena Babić Antić // Сусрети народа и култура. – 509–521. | Summary

109. СТАМЕНКОВИЋ, Душан*

Превођење глагола *to Go* са енглеског на српски језик кроз призму когнитивне семантике / Душан М. Стаменковић // PhM. – 6 (2014), 335–353. | Summary

110. СТАНКОВИЋ, Селена

Des unités lexicales françaises dans le roman „Phin” de V. Nabokov et dans sa traduction en serbe / Selena Stanković // Les études françaises aujourd'hui. – 331–342. | Резиме

– СТАНОЈЕВИЋ ГОЦИЋ, Маја

Prevodjenje pravne terminologije sa engleskog na srpski jezik na primeru udžbenika engleskog jezika struke | Уп. 319.

111. СТРАНДВИК, Ингемар*

EU Translation : Legal Translation in Multilingual Lawmaking / Ingemar Strandvik // Тумачи и преводиоци. – 31–37. | Résumé

112. ТУМАЧИ и преводиоци – радост и туга? : једанаести међународни научни скуп : 19–21. септембар 2013. : зборник радова* / прир. Миодраг Вукчевић. – Београд : Удружење научних и стручних преводилаца Србије, 2014. – 199.

113. ФОРЕСТЕР, Сибелан

Translation and the Role of the Second World in the Anglophone Literary Polysystem / Sibelan Forrester // Култура у огледалу... – 27–37. | Rezime

114. ЧОВИЋ, Бранимир

Новина и подражавање или подражавалачко и иновативно у новијој српској транслатологији / Бранимир Човић // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 35–50. | Summary

115. ЧОВИЋ, Лариса

О креолизацији културних и жанровских елемената у аутопреводима мемоара Н. [sic!] Набокова и њиховим преводима на српски језик / Лариса Раздобудко-Човић, Бранимир Човић // Сусрети народа и култура. – 413–426. | Summary

116. ЧОВИЋ, Лариса

Увод у упоредно превођење генетски блиских језика : приручник / Лариса Човић, Наталија Несторова, Милена Алексић. – Бања Лука : Апеирон, 2015. – 326. | Уп. 67.

117. ЧУДИЋ, Марко

Данашњи положај теорије и технике (књижевног) превођења као посебног предмета на Катедри за хунгарологију / Марко Чудић // Хуманизам... 2. – 367–379. | Summary

118. ШАШИЋ, Борислава*

Translation/Interpretation as Part of the Judicial Procedure / Borislava Šašić // Тумачи и преводиоци. – 179–184. | Résumé

119. ШПРИНГЕР, Кристине*

Certification of Legal Interpreters and Translators in Austria / Christine Springer // Тумачи и преводиоци. – 69–73. | Résumé

120. ШПРЦОВА, Илона*

Basic and Further Training and Development of Legal Translators and Court Interpreters / Iлона Šprcova // Тумачи и преводиоци. – 141–145. | Résumé

б) Учење страних језика**121. АЈЦАНОВИЋ, Наташа**

Лингвокултуролошки садржај уџбеника за нижи основношколски узраст : на примеру уџбеника „Родничок” / Наташа Ајцановић // Славистика. – 19 (2015), 340–347. | Резюме

122. АЈЦАНОВИЋ, Наташа

Načini provere znanja i vladanja vidovima govorne delatnosti iz predmeta ruski jezik po izboru na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu i njihovi ekvivalenti u Centru za međunarodno obrazovanje na Moskovskom državnom univerzitetu „M. V. Lomonosov” / Nataša Ajdžanović, Katja Juršić-Huzjan // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 187–202. | Summary

123. АЈЦАНОВИЋ, Наташа

Текст как основной компонент макроструктуры учебника : на материале учебного комплекса „Родничок” / Наташа Д. Ајджанович // РЯКИ. – 7 (2015), 155–163. | Резиме

124. АНДРИЋ, Едита

Teškoće pri usvajanju prisvojnih konstrukcija u mađarskom jeziku kao stranom / Edita Andrić, Bela Čorba // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 51–68. | Summary

125. АНЂЕЛКОВИЋ, Јелена

Promene u pristupu proučavanju varijacije u terminologiji menadžmenta / Jelena Anđelković, Marija Novaković, Gordana Jakić // Strani jezik struke. – 61–69. | Summary

126. АРСЕНИЈЕВИЋ, Нада

Gramatika savremenog nemačkog jezika : sa novim nemačkim pravopisom / Nada S. Arsenijević. – 16. dopunjeno izd. – Beograd : Partenon, 2015. – 216.

127. АРСИЋ, Олга

Kako učiti jezik struke? : Moodle, alatka *Rečnik* / Olga Arsić, Marina Nikolić // Strani jezik struke. – 71–75. | Resumen

128. АХАБ, Цамила

Programme du FOS : entre adoption et adaptation / Djamila Achab // Strani jezik struke. – 43–49. | Summary

129. БАБИЋ, Биљана

Greške u tvorbi oblika futura I na početnim nivoima učenja srpskog jezika kao stranog / Biljana Babić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 143–153. | Summary

130. БАКИЋ, Марија

Учење руског језика по програму „Cambridge” / Марија Бакић // Славистика. – 19 (2015), 379–386. | Резюме

131. БАНКОВИЋ ЂУКИЋ, Драгана

L'utilisation des documents authentiques dans l'apprentissage du FOS / Dragana Banković Đukić // Strani jezik struke. – 95–101. | Rezime

132. БЕН ГЕДХАХЕМ, Зејнеб

Apprentissage du français à vocation universitaire en Tunisie : FOS ou FOU? / Zeineb Ben Ghedhahem // Strani jezik struke. – 103–108. | Summary

133. БИЛАНЦИЈА, Софија

Kontrastivni metajezički input i usvajanje kauzativnih konstrukcija u norveškom jeziku / Sofija Bilandžija // Примењена лингвистика данас. – 179–187. | Summary

134. БЛАГОЈЕВИЋ, Савка

Pisanje sažetka naučnog članka u okviru nastave engleskog jezika za akademske potrebe / Savka N. Blagojević // Језик и књижевност у контакту... – 357–368. | Summary

135. БЛАТЕШИЋ, Александра

Uticaj i značaj jezičkih i vanjezičkih faktora pri izboru italijanskog kao drugog stranog jezika / Aleksandra Blatešić, Marco Zagnoli // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 127–150. | Summary + Dodaci

136. БОГДАНОВИЋ, Весна

Genre-Based Instructions (GBI) in ESP Classes / Vesna Bogdanović // Strani jezik struke... – 109–116. | Rezime

137. БОДРИЧ, Радмила

Motivacija za učenje engleskog kao stranog jezika van formalnog sistema obrazovanja / Radmila Bodrić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 155–175. | Summary + Prilog

138. БОЖИЋ, Снежана*

Primena interneta i pojedinih veb-alata u nastavi jezika i književnosti : Virtuelna interakcija i kolaboracija u nastavi engleskog jezika i književnosti : tematski zbornik radova / prir. Biljana Radić-Bojanić. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2012. – 96. / Snežana V. Božić // PhM. – 6 (2014), 638–641. | Приказ

139. БОРДЕ, Ив

Les logiciens Lisi et Nouslisons / Yves Bordet // Strani jezik struke. – 117–124. | Summary

140. БОРИ, Пау

Critical Discourse Analysis of Catalan as a Second Language Textbooks / Pau Bori, Daniel Cassany // Примењена лингвистика данас. – 169–178. | Summary

141. БРАЈКОВИЋ, Наталија

Культурологический аспект в преподавании и учебниках русского языка как иностранного / Наталија Брајкович // РЯКИ. – 7 (2015), 191–203. | Резиме

142. БРАЈКОВИЋ, Наталија

Непосредни методички садржај у предговору уџбеника и приручника руског језика за основну школу и специјалне методичке инструкције у њима / Наталија Брајковић // Славистика. – 19 (2015), 348–358. | Резюме

143. БРАЈОВИЋ, Јелена

La place des connaissances grammaticales dans l'apprentissage/enseignement du FLE : tandances dans les établissements secondaires en Serbie / Jelena Brajović // Les études françaises aujourd'hui. – 245–259. | Резиме

144. БРАЈОВИЋ, Јелена

Читање ради читања : мотивишућа улога књижевног текста у учењу/настави страног језика / Јелена Б. Брајовић // АФФ. – 27, 2 (2015), 437–446. | Summary

145. БУЛАТОВИЋ, Весна*

Modern Theories of Aspect and Serbian EL2 Learners / Vesna Bulatović // BELLS. – 5 (2013), 65–79. | Резиме

146. ВАСЕВ, Биљана

Informacione tehnologije u nastavi stranog jezika na nefilološkim fakultetima / Biljana Vasev, Slavica Arsenović, Tomislava Mutavdžić // Strani jezik struke. – 555–561. | Summary

147. ВЕЛИМИРАЦ, Светлана

Authentični materijali : engleski jezik struke za studente zaštite životne sredine / Svetlana Velimirac // Strani jezik struke. – 563–570. | Summary

148. ВИДАКОВИЋ, Мирна

Stručno usavršavanje profesora engleskog jezika struke : osvrt na srednje stručne škole u Srbiji / Marina Vidaković // Strani jezik struke. – 571–580. | Summary + Anketa

149. ВИДОСАВЉЕВИЋ, Милена

Улога књижевности у развоју интеркултуралне комуникативне компетенције у настави страних језика / Милена Видосављевић // Савремена проучавања језика... – 393–400. | Resumen

150. ВОЛКОВА, Екатерина

Филмови у проучавању руског језика / Екатерина Волкова // Савремена проучавања језика... – 401–405. | Резюме

151. ВУЈИЋ, Јелена

The Importance of Teaching Reading to University Students or How to Enhance Students' Capacity for Learning Through Reading Skills Development / Jelena Vujić, Tamara Aralica // Примењена лингвистика данас. – 23–33. | Summary

152. ВУЈОВИЋ, Ана

De la tâche à l'activité intellectuelle consciente / Ana Vujović // Les études françaises aujourd'hui. – 295–305. | Резиме

153. ВУЈОВИЋ, Ана

Položaj francuskog jezika na nefilološkim fakultetima u Srbiji / Ana Vujović // Strani jezik struke. – 581–588. | Résumé

154. ВУЧКОВИЋ, Маријана

Ставови ученика о облицима писаног фидбека / Маријана Вучковић // Савремена проучавања језика... – 419–426. | Summary

155. ВУЧКОВИЋ СТОЈАНОВИЋ, Милица

Uvod u nemački poslovni jezik / Milica Vučković-Stojanović. – 10. izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2015. – 272.

156. ВУЧО, Јулијана

Како до српског као наследног? / Јулијана Ј. Вучо // Српски језик : од Вука до данас. – 435–441. | Summary

157. ГАДОМСКА, Галина

Сертификационне экзамены по славянским языкам в Польше / Галина Петровна Гадомская // РЯКИ. – 7 (2015), 141–154. | Резиме

158. ГАДОМСКИ, Александар

К вопросу о преподавании теолингвистических дисциплин в филологических и богословских учебных заведениях / Александр Казимирович Гадомский // РЯКИ. – 7 (2015), 78–95. | Резиме

159. ГЕОРГИЈЕВ, Ивана

Крајњи домет у усвајању J2 : приближивање компетенцији изворног говорника / Ивана Георгијев // Савремена проучавања језика... – 427–435. | Summary

160. ГИНИЋ, Јелена

Тешкоће у овладавању интонацијом руског језика у српској говорној средини и поступци за њихово превазилажење / Јелена Гинић // У простору лингвистичке славистике. – 261–271. | Резюме

161. ГЛИШОВИЋ, Љиљана

Didaktisierung der Politikwissenschaftlichen Fachliteratur im DaF-Unterricht / Ljiljana Glišović // Strani jezik struke. – 193–200. | Summary

162. ГУДИ, Дајана

Messages 1 : енглески језик за 5. разред основне школе : приручник за наставнике / Diana Goodey, Meredith Levy. – 4. изд. – Београд : Klett, 2015. – 85.

163. ГУДИ, Дајана

Messages 2 : енглески језик за 6. разред основне школе : приручник за наставнике / Diana Goodey, Meredith Levy. – 4. изд. – Београд : Klett, 2015. – 80.

164. ГУДИ, Дајана

Messages 3 : енглески језик за 7. разред основне школе : приручник за наставнике / Diana Goodey, Meredith Levy. – 4. изд. – Београд : Klett, 2015. – 86.

165. ГУДИ, Дајана

Messages 4 : енглески језик за 8. разред основне школе : приручник за наставнике / Diana Goodey, Meredith Levy. – 4. изд. – Београд : Klett, 2015. – 77.

166. ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ, Гордана

English in Transport and Traffic Engineering / Gordana Dimković-Telebaković. – 6. изд. – Београд : Saobraćajni fakultet Univerziteta, 2015. – 421.

167. ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ, Гордана

Teaching and Learning English Specialised Compound Lexemes / Gordana Dimković-Telebaković // Strani jezik struke... – 145–152. | Rezime

168. ДИМУ, Клаудија Елена

Compétences linguistiques des enseignants : chercheurs et travail dans les projets académiques : étude de cas / Claudia Elena Dimu // Strani jezik struke. – 153–159. | Summary

169. ДУРБАБА, Оливера

Језичке компетенције на студијама политичких наука и постигнућа студената на тестовима немачког језика / Оливера Дурбаба, Љиљана Глишовић // Strani jezik struke. – 161–167. | Zusammenfassung + Додатак: Тест

170. ЂОРЂЕВИЋ, Јасмина

The Negative Transfer of Social Media Discourse in Formal Email Correspondence between Students and Their Teachers / Jasmina Djordjevic // Jezik, književnost, diskurs. – . | Резиме

171. ЂОРЂЕВИЋ, Јелена

Engleski jezik 1 : gramatika / Јелена Ђорђевић. – Београд : Факултет безбедности, 2015. – 124.

172. ЂОРЂЕВИЋ, Јелена

Engleski jezik 1 : hrestomatija odabranih tekstova / Јелена Ђорђевић. – Beograd : Fakultet bezbednosti, 2015. – 137.

173. ЂОРЂЕВИЋ, Данијела

Анализа потреба у настави страног језика струке / Данијела Ђорђевић. – Београд : Филозофски факултет Универзитета, 2015. – 249.

174. ЂУКАНОВИЋ, Маја

Настава словеначког језика у Србији : изазови модерног доба / Маја Ђукановић // Примењена лингвистика данас. – 141–146. | Summary

175. ЂУКИЋ МИРЗАЈАНЦ, Марина

Електронско тестирање помоћу DIALANG-а / Марина Ђукић Мирзајанц // Strani jezik struke. – 179–184. | Zusammenfassung

176. ЂУРИЋ, Милош

Mapping the World of Anglo-American Studies at the Turn of the Century / ed. Aleksandra Nikčević-Batrićević, Marija Krivokapić. – Newcastle upon Tyne : Cambridge Scholars Publishing, 2015. – 294. / Miloš D. Đurić // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 75–81. | Приказ

177. ЂУРИЋ, Милош

Selekcija engleskog nastavnog materijala za elektrotehniku / Miloš D. Đurić // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 25–39. | Summary

178. ЂУРИЧИЋ, Милица

Анализа грешака у настави шпанског као страног језика : употреба предлога *a, de* и *en* у писаним радовима матерњих говорника српског језика / Милица Ђуричић // Савремена проучавања језика... – 445–455. | Resumen

179. ЂУРОВИЋ, Татјана

Engleski jezik za ekonomiste / Tatjana Đurović, Nadežda Silaški. – 6. izd. – Beograd : Ekonomski fakultet, Centar za izdavačku delatnost, 2015. – 113.

180. ЂУРОВИЋ, Татјана

English Practice in Economics and Business / Tatjana Đurović, Nadežda Silaški. – 18. izd. – Beograd : Centar za izdavačku delatnost Ekonomskog fakulteta, 2015. – 227.

181. ЂУРОВИЋ, Татјана

ESP in Tourism : the Case of Directives / Tatjana Đurović, Nadežda Silaški // Strani jezik struke... – 185–192. | Rezime

182. ЕКМЕЧИЋ, Ливија

Позориште као школа језика : Komparativno pozorište Atelje teatra na Sorboni / Sava Anđelković. – Kraljevo : Kulturni centar Ribnica, 2012. – 250. – (Biblioteka Pozorja) / Ливија Д. Екмечић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 235–239. | Приказ

183. ЕТ toi? 1 : француски језик за 5. разред основне школе : прва година учења : приручник за наставнике А1 / Мари Жозе Лопез и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 157.

184. ЕТ toi? 2 : француски језик за 6. разред основне школе : друга година учења : приручник за наставнике А1.2 / Мари Жозе Лопез и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 175.

185. ЕТ toi? 3 : француски језик за 7. разред основне школе : трећа година учења : приручник за наставнике А2 / Мари Жозе Лопез и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 183.

186. ET toi? 4 : француски језик за 8. разред основне школе : четврта година учења : приручник за наставнике B1 / Мари Жозе Лопез и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 175.

187. ЖИВКОВИЋ, Данијел

Implication de la semantique lexicale dans la didactique du français sur objectif spécifique / Danijel Živković, Ivan Jovanović // Strani jezik struke. – 589–596. | Резиме

188. ЗАЊОЛИ, Марко

Teaching the Pronunciation of English Vowels to Italian Students : a Contrastive Approach / Marco Zagnoli // Примењена лингвистика данас. – 155–167. | Sažetak

189. ЗДРАВКОВИЋ, Смиља

Više od reči : srpski jezik za strance : srednji tečaj = Serbian for Foreigners : Intermediate Course / Smilja Zdravković, Ljubica Živanić, Branimir Putnik. – 2. izd. – Beograd : Institut za strane jezik, 2015. – 218.

190. ЗЕЧЕВИЋ, Снежана

Друштвени медији и учење енглеског језика / Снежана М. Зечевић, Анита В. Јанковић // Сусрети народа и култура. – 541–563. | Summary

191. ИВАНОВИЋ, Јелена

The Acquisition of Greek Articles by Serbian Speakers / Jelena Ivanović // Примењена лингвистика данас. – 89–101. | Summary

192. ИГЊАТОВИЋ, Наташа

Travailler la compétence interculturelle en cours de FLE / Nataša V. Ignjatović // PhM. – 7 (2015), 439–448. | Резиме

193. ИГЊАТОВИЋ, Наташа

Chansons de par et changements phonétiques / Nataša Ignjatović // Les études françaises aujourd'hui. – 307–318. | Резиме

194. ИЛИЈЕВА, Живка

ESP and the New Technologies in Teacher Training / Zhivka Ilieva, Ilhan Ibryam // Strani jezik struke... – 209–215. | Zusammenfassung

195. ЈАКОВЉЕВИЋ, Бојана

Analiza motivacione orijentacije u učenju engleskog jezika kao stranog kod univerzitetskih studenata / Bojana Jakovljević, Ana Halas // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 91–106. | Summary + Dodatak

196. ЈАНКОВИЋ, Анита

Blended Learning at the Faculty of Philosophy in Kosovska Mitrovica and Why It Failed : a Case Study / Anita V. Janković // ЗбФФП. – 45, 4 (2015), 313–331. | Резиме

197. ЈАЋОВИЋ, Јелена

Bezlični glagolski oblici u francuskom i srpskom jeziku ekonomije : izazovi nastavne prakse / Jelena Jačović // Strani jezik struke. – 217–225. | Résumé

198. ЈЕДИНАК, Малгожата*

Learning Strategies Training and Autonomy Development in a Group of Adult Learners / Małgorzata Jedynak // BELLS. – 5 (2013), 81–98. | Резиме

199. ЈЕРОТИЈЕВИЋ ТИШМА, Даница

Утицај трансфера, индивидуалних склоности и врста тестова на усвајање енглеских назала код српских ученика / Даница Јеротијевић Тишма // Српски језик : од Вука до данас. – 417–432. | Summary

200. ЈОВАНОВИЋ, Владимир

Percepcija pridevskih složenica kod govornika srpskog jezika / Vladimir Ž. Jovanović // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 251–262. | Summary

201. ЈОВАНОВИЋ, Ивона

Elaboration d'un glossaire bilingue d'architecture et de termes religieux destiné aux guides francophones au Monténégro / Ivona Jovanović, Marko Nikolić // Strani jezik struke. – 227–233. | Rezime

202. ЈОВИЋ, Марија

Примена блога у настави енглеског језика / Марија Јовић, Весна Стевановић // Савремена проучавања језика... – 371–381. | Summary + Додатак

203. ЈОКАНОВИЋ, Весна

Learn and Practice English / Vesna Jokanović, Tamara Stefanović. – Beograd : Beograd-ska poslovna škola, Visoka škola strukovnih studija, 2015. – 320.

204. ЈОКАНОВИЋ, Весна

Practice English / Vesna Jokanović. – 2. izd. – Beograd : Visoka škola elektrotehnike i računarstva strukovnih studija, 2015. – 165.

205. ЈОКАНОВИЋ МИХАЈЛОВ, Јелица

Говоримо српски : уџбеник српског језика за странце / Јелица Јокановић-Михајлов, Весна Ломпар. – 6. изд. – Београд : Међународни славистички центар, 2015. – 96.

206. ЈОСИФОВИЋ ЕЛЕЗОВИЋ, Сања

Preduslovi određivanja konstrukata u vrednovanju veštine čitanja u nastavi stranog jezika / Sanja Josifović Elezović // Култура у огледалу... – 175–208. | Summary

207. ЈОТОВ, Милица

Neophodnost uključivanja i kulturoloških komponenata u analizu diskursa / Milica Jotov // Jezik, književnost, diskurs. – 659–668. | Summary

208. КАДОЛО, Татјана

Методическе препоруке по изученију повседневног речевог материјала у научно-истраживачкој раду студентова / Татьяна Александровна Кадоло // РЯКИ. – 7 (2015), 125–132. | Резиме

209. KANĐI : udžbenik za japanski jezik i pismo / Ljiljana Marković et al. – 2. dopunjeno izd. – Beograd : Filološki fakultet, 2015. – 350.

210. КАТИЋ, Марина

English for Workplace Safety Engineering / Marina Katić. – Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2015. – 216. – (Edicija Tehničke nauke, udžbenici ; 520)

211. КАТИЋ, Марина

Problem-Based Learning in ESP Classroom : Impact on Language for Engineers / Marina Katić, Jelisaveta Šafranji // Strani jezik struke... – 235–248. | Rezime

212. КАЦ, Ен*

Linking Learning and Assessment in Classroom Practice / Anne Katz // BELLS. – 1 (2009), 119–130.

213. КЕРНИЧАН ВАРГА, Леонтина

English Language in Pharmacy Practice / Leontina Kerničan Varga. – Beograd : Grafopan, 2015. – 380.

214. КЕШЕТОВИЋ, Селма

Attitudes Towards ESP Learning and Testing : a Case Study / Selma Kešetović // Strani jezik struke... – 249–256. | Резиме

215. КИРОВСКА СИМЈАНОВСКА, Данијела

ESP Students as Spoken Discourse Analysts : Taking the Language from the Textbook and Making It Real / Daniela Kirovska-Simjanoska // Jezik, književnost, diskurs. – 639–648. | Резиме

216. КНЕЖЕВИЋ, Љилјана

Who Is More Willing to Communicate : Students of Sciences or Humanities? / Ljiljana Knežević, Sabina Halupka Rešetar // Strani jezik struke... – 257–264. | Резиме + Appendix 1

217. КОВАЧ, Јелена

Одабир шпанског језика као изборног предмета на Филолошком факултету у Београду под утицајем језичких идеологија и ставова према шпанском језику / Јелена Ковач // Савремена проучавања језика... – 437–444. | Summary + Додатак

218. КОВАЧЕВИЋ, Борко

Нека лингвокултуролошка запажања у настави српског као страног језика / Борко Ковачевић, Весна Крајишник // Примењена лингвистика данас. – 135–140. | Summary

219. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Воспитаваем, обучаем, играем : уџбеник руског језика за студенте учитељског факултета / Маријана Папрић, Вера Белокапић Шкунца. – Београд : Учитељски факултет, 2015. – 245. / Ксенија Ј. Кончаревић // Славистика. – 19 (2015), 604–606. | Приказ | Уп. 281.

220. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

История методики обучения русскому языку как иностранному : методы, приемы, результаты / Л. В. Московкин, А. Н. Шукин. – Москва : Русский язык, Курсы, 2013. – 400. / Ксения Кончаревич // РЯКИ. – 7 (2015), 234–237. | Приказ

221. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Курикуларне иновације у настави руског и енглеског језика у високом теолошком образовању / Ксенија Кончаревић, Ивана Кнежевић // Strani jezik struke. – 265–274. | Резюме

222. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Обучение магистров богословия оформлению научной работы на русском языке / Ксения Кончаревич // РЯКИ. – 7 (2015), 96–103. | Резиме

223. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Русский язык в Сербии : традиции и современность / Ксения Е. Кончаревич, Дара М. Дамљанович // Русский язык в исследованиях... – 15–33. | Резиме

224. КОСТИЋ, Вукашин

Руски језик за правнике / Вукашин Костић, Александар Тирић. – 2. допуњено и измењено изд. – Бања Лука : Правни факултет, 2015. – 212.

225. КОСТИЋ, Милена

Значај вршњачке корективне повратне информације за усвајање J2 / Милена Костић // Савремена проучавања језика... – 407–417. | Summary

226. КРАЈИШНИК, Весна

Искуства у онлајн настави српског као страног језика за ниво А1 / Весна Р. Крајишник, Весна Ј. Ломпар // НССУВД. – 44, 3 (2015), 75–84. | Summary

227. КРЕНДАЛ, Џо Ен

What Language for Specific Purposes (LSP) and Content-Based Language Instruction (CBI) Can Learn from Each Other / JoAnn (Jodi) Crandall // Strani jezik struke. – 19–32. | Résumé

228. КРЖЕЉ, Катарина

Uključivanje studenata u kreiranje instrumenata za evaluaciju multimedijalnih prezentacija / Katarina Krželj // Strani jezik struke. – 283–290. | Zusammenfassung

229. КРСМАНОВИЋ, Аница

Мотивација и ставови студената србистике и англистике према учењу енглеског језика с освртом на питања интегративности, етноцентризма и страха од асимилације / Аница Крсмановић, Катарина Аксић // Српски језик : од Вука до данас. – 407–415. | Summary

230. КУЉИБИНА, Наталија

Дистанционное повышение квалификации преподавателей : массовый открытый онлайн курс „Практическая методика преподавания русского языка как иностранного” / Наталья Владимировна Кулибина // РЯКИ. – 7 (2015), 133–140. | Резиме

231. ЛАИНОВИЋ СТОЈАНОВИЋ, Надежда

Традиција и перспективе сопоставитељног приступа у обученију руском језику студената универзитета г. Ниша : в свези с откритијем Кафедре руског језика / Надежда А. Лаинович-Стојановић // Русский язык в исследованиях... – 315–323. | Резиме

232. ЛАНГ, Елоди

Grammaire avancée et littéracies universitaires : vos papiers sont-ils en règle? / Élodie Lang, Jean-Paul Meyer // Les études françaises aujourd’hui. – 223–243. | Резиме

233. ЛЕКТОРСКЕ вежбе : приручник за српски језик као страни / ред. Јелица Јокановић-Михајлов. – 2. изд. – Београд : Међународни славистички центар, 2015. – 165. – (Библиотека Међународног славистичког центра ; 6)

234. ЛИЧЕН, Бранислава

Significant Oral Presentation Factors and Presentation Quality / Branislava Ličen, Ivana Mirović // Strani jezik struke. – 291–297. | Rezime

235. ЛОМΠΑР, Весна

Неличне заменице и заменички прилози у настави српског језика као страног / Весна Ломпар // Републички зимски семинар 2015. – 157–164.

236. ЛОМΠΑР, Весна

Неличные местоимения и местоименные наречия в преподавании сербского языка как иностранного / Весна Ломпар // Путиами сербского языка... – 261–269.

237. МАКИШОВА, Ана

Vedomosti a znalost’ slovenského jazyka ako materinského jazyka užiakov základných škôl / Anna Makišová // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 189–196. | Резиме

238. МАЉАН, Горан*

Modalnost u usvajanju jezika / Goran Đ. Maljan // АФФ. – 26, 2 (2014), 135–151. | Summary

239. МАЉАН, Горан

Problemi težine u usvajanju švedskog kao L2 / Goran Maljan // Примењена лингвистика данас. – 35–44. | Summary

240. МАНЖИАНТЕ, Жан Марк

Les discours spécialisés dans la démarche FOS/FOU : les liens entre langue et action / Jean-Mark Mangiante // Strani jezik struke. – 9–17. | Summary

241. МАНИЈАКИС, Хелена

Apprendre le français à la Légion étrangère : la méthode Képi Blanc : analyse et perspectives / Hélène Maniakis // Strani jezik struke. – 299–306. | Резюме

242. МАНОЈЛОВИЋ, Нина

Odnos studenata prema autentičnim tekstovima iz oblasti prava korišćenim u nastavi engleskog jezika / Nina Manojlović // Strani jezik struke. – 307–314. | Summary

243. МАРИЧИЋ, Сања

Elementi španske kulture u udžbenicima španskog kao stranog jezika / Sanja Maričić, Moisés Moreno Fernández // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 151–168. | Summary

244. МАРЈАНОВИЋ АПОСТОЛОВСКИ, Маријана

Discourse Perspective in English for Specific Purposes Course Design / Marijana Marjanovikj Apostolovski // Jezik, književnost, diskurs. – 649–658. | Резиме

245. МАРКОВА, Јелена

Русский язык как инославянский : лингвистические и лингводидактические основания выделения и описания / Елена Михайловна Маркова // РЯКИ. – 7 (2015), 61–71. | Резиме

246. МАРКОВИЋ, Дејан

Коришћење интернета у настави руског језика и књижевности / Дејан Марковић. – Ниш : Филозофски факултет, 2015. – 152. – (Библиотека Профил)

247. МАРКОВИЋ, Јелена

Metadiscourse in Undergraduate Textbooks : Does It Ring a Bell? / Jelena Marković // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 197–210. | Резиме + Прилози

248. МАРКОВИЋ, Кристина

Motivacija studenata nefilološkog fakulteta za učenje stranog jezika struke / Kristina Marković, Danijela Đorđević, Sandra Ilić-Đorđević // Strani jezik struke. – 315–327. | Summary

249. МАРКОВИЋ, Љиљана

Korak po korak : udžbenik japanskog jezika : osnovna knjiga / Ljiljana Marković, Divna Tričković. – Beograd : Filološki fakultet : Kokoro, 2015. – 218. – (Библиотека Posebna izdanja ; 4)

250. МАРКОВИЋ, Љиљана

Korak po korak : udžbenik japanskog jezika : radni materijal / Ljiljana Marković, Divna Tričković. – Beograd : Filološki fakultet : Kokoro, 2015. – 43. – (Библиотека Posebna izdanja ; 6)

251. МАРКОВИЋ, Љиљана

Korak po korak : udžbenik japanskog jezika : rečnik i objašnjenja / Ljiljana Marković, Divna Tričković. – Beograd : Filološki fakultet : Kokoro, 2015. – 202. – (Библиотека Posebna izdanja ; 5)

252. МАСЛОВА, Валентина

Лингвокултурологија у аспекте преподавања језиков / Валентина А. Маслова // РЯКИ. – 7 (2015), 185–190. | Резиме

253. МАТИЋ, Јелена

Interview : Nina Spada: *My Goals Are To Make My Research Accessible And Meaningful To Teachers* / Jelena Matić // BELLS. – 7 (2015), 221–228. | Резиме

254. МАТРУСОВА, Александра

Говорне вежбе : савремени руски језик I–IV / А. Н. Матрусова, С. В. Гољак, И. В. Бегунц. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 428. – (Библиотека Говорне вежбе ; 1) | Уп. 284.

255. МЕДЕНИЦА, Лука

Конечно! 1 : руски језик за пети разред основне школе : приручник за наставнике / Лука Меденица. – Београд : Klett, 2015. – 68.

256. МЕДЕНИЦА, Лука

Конечно! 2 : руски језик за шести разред основне школе : приручник за наставнике / Лука Меденица. – Београд : Klett, 2015. – 63.

257. МИЛИВОЈЕВИЋ, Весна

Business English with Correspondence / Vesna Milivojević. – 4. izd. – Beograd : Visoka škola za poslovnu ekonomiju i preduzetništvo, 2015. – 157.

258. МИЛИЋ, Мира

Nastava engleskog kao odomaćenog stranog jezika na masterskim studijama sporta / Mira Milić // Примењена лингвистика данас. – 147–154. | Summary

259. МИЛОШЕВИЋ, Иван

Business Prism / Ivan Milošević. – Beograd : The College of Tourism, 2015. – 159.

260. МИЛОШЕВИЋ, Јелена

Kontrastivni pristup u nastavi francuskog jezika u Visokoj turističkoj školi / Jelena Milošević // Strani jezik struke. – 329–334. | Résumé

261. МИЛОШЕВИЋ, Оља

Developing Language Skills in an EAP Course / Olja Milošević // Strani jezik struke. – 335–340. | Resumee

262. МИРЧЕВСКА БОШЕВА, Биљана

Информационно-комуникативне технологије и преподавање РКИ / Биљана Мирчевска-Бошева // РЈКИ. – 7 (2015), 164–171. | Резиме

263. МИШИЋ ИЛИЋ, Биљана

Syntax for EFL Students : Workbook / Biljana Mišić Ilić, Vladan Pavlović. – 2nd revised ed. – Niš : Faculty of Philosophy, 2015. – 153. – (Edition Elementi)

264. МОДЕРЦ, Саша

Граматика италијанског језика : за основну школу / Саша Модерц. – Београд : Завод за уџбенике, 2015. – 237.

265. МОМЧИЛОВИЋ, Николета*

Образовни стандарди vs. наставни планови и програми за стране језике : компаративна анализа за Србију и Немачку / Nikoleta M. Momčilović // PhM. – 6 (2014), 461–475. | Zusammenfassung

266. МОСКОВКИН, Леонид

Из историје преподавања руског језика неруским учацима : Иван Михайлович Николитч / Леонид Викторович Московкин // РЈКИ. – 7 (2015), 72–77. | Резиме

267. МОСКОВЉЕВИЋ ПОПОВИЋ, Јасмина

O razvojnem korpusu pisanog jezika i mogućnostima njegove primene u praćenju jezičkog razvoja / Jasmina D. Moskovljević Popović, Milica D. Dinić Marinković // АФФ. – 27, 2 (2015), 317–327. | Summary

268. МОТА, Ђорђо

Wir 1 : немачки језик за 5. разред основне школе : приручник за наставнике / Ђорђо Мота. – 4. изд. – Београд : Klett, 2015. – 82.

269. МОТА, Ђорђо

Wir 2 : немачки језик за 6. разред основне школе : приручник за наставнике / Ђорђо Мота. – 5. изд. - Београд : Klett, 2015. – 87.

270. МОТА, Ђорђо

Wir 3 : немачки језик за 7. разред основне школе : приручник за наставнике / Ђорђо Мота. – 4. изд. – Београд : Klett, 2015. – 49.

271. МОТА, Ђорђо

Wir 4 : немачки језик за 8. разред основне школе : приручник за наставнике / Ђорђо Мота. – 4. изд. – Београд : Klett, 2015. – 54.

272. НЕШИЋ, Ивана

Teaching English Grammar : Efficiency of Inductive and Deductive Approaches : Students' Perceptions / Ivana D. Nešić, Kimeta Ć. Hamidović // ЗБФФП. – 45, 3 (2015), 189–205. | Резиме

273. НИКИЋ, Божидар

Приручник за наставнике уз уџбенички комплет за енглески језик за пети разред основне школе *Over the Moon 5* / Божидар Никић. – Београд : Eduka, 2015. – 188. + CD-ROM

274. НИКОЛОВСКА, Анжела*

Gender and Vocabulary Learning in EFL : a Case Study from Macedonia / Anžela Nikolovska // BELLS. – 3 (2011), 78–109. | Резиме

275. ОСТАПЕНКО, Андреј

Обучение грамотному русскому письму детей, для которых русский язык инославянский / Андрей Александрович Остапенко, Вячеслав Валерьянович Гузеев // РЯКИ. – 7 (2015), 172–184. | Резиме

276. ОШМЈАНСКИ, Вера

Uloga Job Shadowing-a u početnoj godini akademskih studija / Vera Ošmjanski, Lidija Beko // Strani jezik struke. – 375–381. | Summary

277. ПАВЛОВИЋ, Ирена

Engleski jezik za osnovne akademske studije / Irena Pavlović, Dragoslava Mićović. – Beograd : Kriminalističko-policijska akademija, 2015. – 386.

278. ПАВЛОВИЋ, Наташа

Realia and Real-Life Situations / Nataša Pavlović // Strani jezik struke. – 391–398. | Rezime

279. ПАВЛОВИЋ ШАЈТИНАЦ, Маја

Семантизација речничког чланка у школским речницима / Маја Павловић-Шајтинац // Славистика. – 19 (2015), 365–369. | Резиме

280. ПАНТЕЛИЋ, Магдалена

Gramatika nemačkog jezika : priručnik / Magdalena Pantelić. – Beograd : 3D+, 2015. – 160.

281. ПАПРИЋ, Маријана

Воспитаваем, обучаем, играем : уџбеник руског језика за студенте учитељског факултета / Маријана Папрић, Вера Белокапић Шкунца. – Београд : Учитељски факултет, 2015. – 245. | Уп. 219.

282. ПАПРИЋ, Маријана

Проблеми наставе превођења са студентима Учитељског факултета / Маријана Папрић // Strani jezik struke... – 383–390. | Резиме

283. ПАПРИЋ, Маријана

Продуктивне и рецептивне компетенције у курикулумима за руски језик на факултетима друштвено-хуманистичког профила / Маријана Папрић // Славистика. – 19 (2015), 359–364. | Резиме

284. ПАТАРАКИНА, Евгенија

Говорне вежбе : савремени руски језик I–IV / А. Н. Матрусова, С. В. Голяк. – Београд: Филолошки факултет, 2015. – 438. / Евгенија Патаракина // РЯКИ. – 7 (2015), 245–248. | Приказ | Уп. 254.

285. ПЕТРОВА, Красимира

Проблеми когнитивной лингвистики и обучение студентов, изучающих русский язык как иностранный / Красимира А. Петрова // РЯКИ. – 7 (2015), 116–124. | Резиме

286. ПЕТРОВИЋ, Јована

ЕФЕ метода : иновацијом до квалитетне наставе енглеског / Јована Петровић. – Београд : Задужбина Андрејевић, 2015. – 76. – (Библиотека Initium ; 56)

– ПЕТРОВИЋ, Срђан

Библиографија докторских дисертација по методике преподавања руског језика, заштитених на филолошком факултету Белградског универзитета до 2015 года | Уп. 1406.

Библиографија кандидатских дисертација по методике преподавања руског језика, заштитених на филолошком факултету Белградског универзитета | Уп. 1407.

287. ПЕТРОВИЋ, Срђан

Илустративни материјал у актуелним уџбеницима руског језика за почетну етапу учења : културолошки аспект / Срђан Петровић // Славистика. – 19 (2015), 51–71. | Резюме

288. ПЕТРОВИЋ, Срђан

Иновации в обучении русскому языку как иностранному / Л. В. Московкин, Г. Н. Шамонина. – Варна : ВСУ Черноризец Храбър, Универзитетско издателство, 2013. – 208. / Срђан Петровић // РЯКИ. – 7 (2015), 237–240. | Приказ

289. ПЕТРОВИЋ, Срђан

Педагогическая практика для студентов-русистов в сербской среде : актуальное состояние и перспективы / Срђан Петровић // РЯКИ. – 7 (2015), 104–115. | Резиме

290. ПЕШИЋ, Драгана

Енглески језик 1 : уџбеник за студенте прве године туризма и хотелијерства / Драгана Пешић, Александра Радовановић, Ивана Маринковић. – Врњачка Бања : Универзитет у Крагујевцу, Факултет за хотелијерство и туризам, 2015. – 171.

291. ПОЛОВИНА, Нина

Načini ocenjivanja studentskih prezentacija u nastavi stranog jezika struke / Nina Polovina, Tanja Dinić // Strani jezik struke. – 409–415. | Zusammenfassung

292. ПОП, Мирела-Кристина

Pour une approche modulaire de l'enseignement de la traduction spécialisée / Mirela-Cristina Pop // Strani jezik struke. – 417–422. | Summary

– ПОПОВА, Татјана

Изучение языка народов Югославии в советских университетах и перевод произведений югославских писателей на русский язык | Уп. 100.

293. ПОПОВИЋ, Наташа

Primena platforme Moodle kao dodatnog nastavnog sredstva u učenju francuskog jezika po izboru/ Nataša Popović, Nataša Radusin-Bardić // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 169–185. | Summary + Dodaci

294. ПОПОВИЋ, Силвана

Courtroom Drama Films in the Legal English Classroom / Silvana Popović // Strani jezik struke. – 423–430. | Rezime

295. PLAYWAY to English 1 : енглески језик за први разред основне школе : додатни материјали за наставнике / Гаран Холкомб и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 81. + CD ROM

296. PLAYWAY to English 2 : енглески језик за други разред основне школе : додатни материјал за наставнике / Гаран Холкомб и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 85. + CD ROM

297. PLAYWAY to English 3 : енглески језик за трећи разред основне школе : додатни материјал за наставнике / Гаран Холкомб и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 78. + CD ROM

298. PLAYWAY to English 4 : енглески језик за четврти разред основне школе : додатни материјал за наставнике / Гаран Холкомб и др. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 78. + CD ROM

299. ПРЕНТИЋ, Ања

Хуманистички приступ у настави енглеског језика у средњој школи / Ања Прентић // Хуманизам... 1. – 393–413. | Summary

300. РАДИЋ БОЈАНИЋ, Биљана

Prognostička valjanost klasifikacionog testa na engleskom jeziku po izboru / Biljana Radić-Bojanić // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 203–2215. | Summary

301. РАДОВАНОВИЋ, Јелена

Примењена лингвистика и методика настава страних језика : однос термина у различитим језичким срединама / Јелена Радовановић // Славистика. – 19 (2015), 333–339. | Резюме

302. РАДОЈЧИЋ, Станка

Аutorsко оградивање у академском дискурсу на примеру научно-истраживачких чланака из физике / Stanka Radojčić // Strani jezik struke. – 441–446. | Summary + Dodatak

303. РАЂЕНОВИЋ, Анка

Nativni vs. Nenativni govornik kao nastavnik stranog jezika na univerzitetskom nivou / Anka Rađenović // Примењена лингвистика данас. – 103–112. | Summary

304. РАИЧЕВИЋ, Вучина

Когнитивна психологија и настава страних језика : на примеру когнитивно-комуникативног метода / Вучина Раичевић // Славистика. – 19 (2015), 327–332. | Резюме

305. РАИЧЕВИЋ, Вучина

Учающий как участник и субъект процесса обучения русскому языку и культуре / Вучина М. Раичевич // Русский язык в исследованиях... – 473–482. | Резиме

306. РАПАЈИЋ, Валентина

General Medical and Military Terminology in English for Medical Purposes / Valentina Rapajić, Miroslav Mitrović // Strani jezik struke. – 447–454. | Резиме

307. РЕШЕТЊИКОВА, Валентина

Использование метода проблемного обучения в курсе иностранного языка в инновационном вузе : на примере русского языка как иностранного / Валентина Валентиновна Решетникова // Славистика. – 19 (2015), 370–378. | Резиме

308. САВАИ, Елвира

Приручник за наставнике уз уџбенички комплет енглеског језика Let's play English! 1 : за први разред основне школе / Елвира Саваи. – Београд : Eduka, 2015. – 207.

309. САВИЋ, Весна

Употреба речника на часовима стручног превођења : теорија и пракса / Весна Савић, Марија Савић // Strani jezik struke. – 455–461. | Summary

310. СИЛАШКИ, Надежда

Engleski jezik / Nadežda Silaški, Tatjana Đurović. – 7. izd. – Beograd : Ekonomski fakultet, Centar za izdavačku delatnost, 2015. – 115.

311. СИЛАШКИ, Надежда

English Grammar for Economists / Nadežda Silaški, Tatjana Đurović. – 18. izd. – Beograd : Ekonomski fakultet, Centar za izdavačku delatnost, 2015. – 251.

312. СИНАДИНОВИЋ, Данка

Authentic Materials in Teaching English for Medical Purposes / Danka Sinadinović, Sofija Mičić Kandijaš // Strani jezik struke. – 463–471. | Rezime

313. СОФИОУ, Стаматија

L'étude des néologismes dans l'enseignement du FOS à l'École militaire de Grèce / Stamatia Sofiou // Strani jezik struke. – 473–482. | Summary

314. СТАМБОЛИЈА, Лариса

Magnet 3 : немачки језик за седми разред основне школе : приручник за наставнике / Лариса Стамболија. – Београд : Klett, 2015. – 57.

315. СТАМБОЛИЈА, Лариса

Magnet 4 : немачки језик за осми разред основне школе : приручник за наставнике / Лариса Стамболија. – Београд : Klett, 2015. – 55.

316. СТАМЕНКОВИЋ, Душан

The Effects of Animated Visual Stimuli on the Process of Conceptual Blending in Riddle Solving / Dušan Stamenković // FU. – 13, 1 (2015), 11–19. | Rezime

317. СТАНИМИРОВИЋ, Силвана

Хуманизам у настави језика : поглед са обе стране катедре / Силвана Станимировић // Хуманизам... 1. – 369–392. | Summary

318. СТАНКОВИЋ, Богољуб

Руско-српски и српско-руски речник : за основну школу / Богољуб Станковић. – 3. изд. – Београд : Завод за уџбенике, 2015. – 696.

319. СТАНОЈЕВИЋ ГОЦИЋ, Маја

Prevođenje pravne terminologije sa engleskog na srpski jezik na primeru udžbenika engleskog jezika struke / Maја Stanojević-Gocić // Strani jezik struke. – 483–493. | Summary

320. СТЕВАНОВИЋ, Маја

Error Analysis in ESP : the Case of Business Letter Writing / Maја Stevanović, Nadežda Silaški // Примењена лингвистика данас. – 189–198. | Rezime

321. СТЕВАНОВИЋ, Маја

Kreativne pojmovne metafore u diskursu psihologa / Maја Stevanović // Strani jezik struke. – 495–501. | Summary

322. СТИПАНЧЕВИЋ, Ана

Motivacija za učenje nemačkog jezika kao izbornog predmeta na Filozofskom fakultetu / Ana Stipančević // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 69–90. | Summary + Dodatak

323. СТОЈАНОВИЋ, Милица

The Colour Blue(s) : a Language-Art Interface / Milica Stojanović // Strani jezik struke. – 503–510. | Резиме

324. СТОЈАНОВИЋ, Милица*

Hortus Conclusus : a Visual Discourse Analysis Based on a Critical Literacy Approach to Education / Milica Stojanović // BELLS. – 2 (2010), 147–164. | Резиме

325. СТОЈАНОВИЋ, Тијана

Улога уџбеника енглеског као страног језика у развијању метафоричке компетенције ученика / Тијана Стојановић // Савремена проучавања језика... – 383–392. | Summary

326. СТОЈИЋ, Светлана

Raising Students' Awareness of Academic Literacy in EAP / Svetlana R. Stojić // Strani jezik struke. – 511–518. | Rezime

327. СТОЈКОВИЋ, Марија

Evaluating Tests at University-Level EFL : an Analysis of an English Language Achievement Test in Serbia / Marija S. Stojković // Језик и књижевност у контакту... – 369–387. | Rezime

328. СТОЈКОВИЋ, Марија

Using the Sinclair and Coulthard Model of Discourse Analysis for Examining Classroom Communication in University Level ELT / Marija Stojković // Jezik, književnost, diskurs. – 591–604. | Резиме

329. СТОШИЋ, Сања

Osobnosti i izazovi profesionalno usmerene nastave španskog jezika / Sanja Stošić // Примењена лингвистика данас. – 113–124. | Summary

330. STRANI jezik struke : prošlost, sadašnjost, budućnost : zbornik radova : III Međunarodna konferencija, 26. i 27. septembar 2014. / ur. Vesna Cakeljčić, Ana Vujović, Maja Stevanović. – Beograd : Fakultet organizacionih nauka, 2015. – 610.

331. STRANI jezici na Filozofskom fakultetu : primenjeno lingvistička istraživanja : tematski zbornik radova / ur. Biljana Radić-Bojanić. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2015. – 215.

332. СТРИЖАК, Никича

Opšte karakteristike usvajanja trećeg jezika i srpski kao L3 / Nikica Strižak // Примењена лингвистика данас. – 125–134. | Summary

333. ТЕРЗИЋ, Александар

О концепции учебника фонетики русского языка для сербов / Александр С. Терзич // Русский язык в исследованиях... – 531–544. | Резиме

334. ТИРОВА, Зузана

Ortografske i ortoepske greške učenika čiji je maternji jezik srpski pri usvajanju slovačkog kao bliskog slovenskog jezika / Zuzana Tirova, Jasna Uhlarik // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 35–49. | Summary

335. ТОМОВИЋ, Ненад

English is fun 1 : engleski jezik za 3. razred osnovne škole : priručnik za nastavnike / Nenad Tomović, Nataša Janković, Bojana Gledić. – Istočno Novo Sarajevo : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2015. – 151.

336. ТОМОВИЋ, Ненад

English is fun 2 : engleski jezik za 4. razred osnovne škole : priručnik za nastavnike / Nenad Tomović, Nataša Janković, Bojana Gledić. – Istočno Novo Sarajevo : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2015. – 166.

337. ТОМОВИЋ, Ненад

English is fun 3 : engleski jezik za 5. razred osnovne škole : priručnik za nastavnike / Nenad Tomović, Nataša Janković, Bojana Gledić. – Istočno Novo Sarajevo : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2015. – 133.

338. ТОПАЛОВ, Јагода

Stavovi studenata prema kolaboraciji u univerzitetskoj nastavi engleskog jezika / Jagoda Topalov, Maja Bjelica Andonov, Viktorija Krombholz // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 107–126. | Summary

339. ТОШЕВА, Анета

Pour une grammaire sur objectifs spécifiques / Aneta Tosheva // Strani jezik struke. – 541–553. | Summary

340. ТОШИЋ, Јелица

Integrated Safety English : engleski jezik za master akademske studije / Jelica Tošić. – Niš : Fakultet zaštite na radu, 2015. – 168.

341. ТРБОЈЕВИЋ МИЛОШЕВИЋ, Ивана*

Learning Through Contrasting : Students' Projects at the Department of English, Faculty of Philology in Belgrade / Ivana Trbojević Milošević // BELLS. – 2 (2010), 133–145. | Резиме

342. ЋИРКОВИЋ МИЛАДИНОВИЋ, Ивана

Primena afektivnih strategija u procesu učenja engleskog jezika kao jezika struke / Ivana Ćirković-Miladinović // Strani jezik struke. – 137–143. | Summary

343. УРСУЛЕСКУ МИЛИЧИЋ, Родика

Analiza grešaka u učenju rumunskog jezika kao stranog na nivou A1.1 i A1.2 / Rodika Ursulesku-Miličić, Ivana Janjić // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 7–19. | Summary

344. ФАРНИЈА, Марјам*

Intercultural Communication : Malay and Thai University Students' Refusals to Request / Maryam Farnia, Hiba Qusay Abdul Sattar // BELLS. – 2 (2010), 113–132. | Резиме

345. ФЕЈСА, Михајло

Analiza grešaka u učenju rusinskog jezika kao stranog / Mihajlo Fejsa // Strani jezici na Filozofskom fakultetu. – 21–33. | Summary

346. ФИЛИПОВИЋ, Јелена

Language Education Policies and Foreign Language Teacher Education : Agencies, Practices and Perspectives / Jelena Filipović // ФП. – 42, 1 (2015), 41–52. | Резиме

347. ХАЛУПКА РЕШЕТАР, Сабина

EFL Learners' Pragmatic Competence in Addressing the Interlocutor / Sabina Halupka-Rešetar // Jezik, književnost, diskurs. – 623–638. | Резиме

348. ХАЛУПКА РЕШЕТАР, Сабина

Korelacija između spremnosti za pisanje na engleskom jeziku i orijentacije ka učenju kod studenata društvenih i prirodnih nauka / Sabina Halupka-Rešetar, Ljiljana Knežević // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 211–225. | Summary + Прилог

349. ХИНЕР, Мајкл

A Transition from Business English to Business and Intercultural Communication / Michael B. Hinner // Strani jezik struke. – 33–40. | Zusammenfassung

350. ЦАКЕЉИЋ, Весна

Enseigner la français de l'entreprise aujourd'hui / Vesna Cakeljčić // Strani jezik struke. – 125–132. | Резиме

351. ЦЕКОВИЋ РАКОЊАЦ, Невена

Primena govornih korpusa L2 u univerzitetskoj nastavi italijanskog jezika / Nevena Cekević-Rakonjac, Dragana Radojević // Примењена лингвистика данас. – 81–88. | Summary

352. ЦОНЕВА, Љиљана

Јзыкова игра в обучении студентов разного профиля / Лиљана Цонева // *Strani jezik struke*. – 133–136. | Summary

353. ЧЕРВИНСКИ, Гжегож

Рождение *Animal Studies* в польской русистике? : Literatura rosyjska wobec upodmiotowienia zwierząt : w kręgu zagadnień ekofilozoficznych / J. Tymińska-Suchanek. – Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2013. / Гжегож Червинский // РЯКИ. – 7 (2015), 230–234. | Приказ

354. ЧЕРКАШИНА, Јелена

Enseignement des langues de spécialité dans les universités en Russie / Eléna Tcherkachina // *Strani jezik struke*. – 533–540. | Summary

355. ЦЕВЕРДАНОВИЋ ПЕЈОВИЋ, Милена

Globalizacija pomorskog engleskog jezika kao jezika struke / Milena Dževerdanović-Peجویić // *Strani jezik struke*. – 169–177. | Summary

356. ШАФРАЊ, Јелисавета

English for Biomedical Engineering / Jelisaveta Šafranј. – Novi Sad : Fakultet tehničkih nauka, 2015. – 208. – (Edition Technical Sciences, Textbooks ; 7)

357. ШАФРАЊ, Јелисавета

Syntactic Properties of Non-Finite Clauses in Academic Written Discourse / Jelisaveta Šafranј, Marina Katić // *Strani jezik struke*. – 519–525. | Резиме

358. ШИПРАГИЋ ЂОКИЋ, Санела

Testiranje engleskog jezika struke : testovi postignuća bazirani na silabusu za studente bankarstva i finansija / Sanela Šipragić Đokić // *Strani jezik struke*. – 527–531. | Summary

359. ШОРЕН, Емил

Activités de comparaison des langues dans les écoles immersives occitanes Calandretas / Émile Chorin // *Les études françaises aujourd’hui*. – 261–275. | Резиме

360. ШОТРА, Татјана

Les conjugaisons verbales en FLE : faire apprendre/acquérir ou faire penser / Tatјana Šotra // *Les études françaises aujourd’hui*. – 277–294. | Резиме

в) Контрастивна и компаративна проучавања језика**361. АЈДАЧИЋ, Дејан**

Поредбена српско-украјинска фразеологија / Дејан Ајдацић, Лидија Непоп-Ајдацић. – Београд : Алма, 2015. – 242. – (Библиотека Монографије ; 6) | Уп. 387, 395.

362. АЈДАЧИЋ, Дејан

Српски фразеологизми с лексемом *душа* у поређењу с другим словенским језицима / Дејан В. Ајдацић // ЗБМСКЈ. – 63, 3 (2015), 647–661. | Summary

363. АНДРИЋ, Едита

Асоцијативно поље лексеме *kenyer* у мађарском и *хлеб* у српском језику / Едита Андрић // ЗБМСФЛ. – 58, 2 (2015), 85–108. | Summary

364. АНДРИЋ, Едита

Plava boја u мађарском i српском језику / Edita Andrić // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 11–19. | Summary

365. АНЂЕЛИЋ, Иконија

Библијски појмови у немачким и српским фразеологизмима / Иконија Анђелић // Са-времена проучавања језика... – 91–101. | Summary

366. АШИЋ, Тијана

Le conditionnel temporel objectif en français et en serbe / Tijana Ašić, Milana Dodig // Les études françaises aujourd'hui. – 167–179. | Резиме

367. АШИЋ, Тијана

О неспацијалном значењу глагола *сйтићи* и његовог француског еквивалента глагола *arriver* / Тијана Ашић // Српски језик : од Вука до данас. – 179–191. | Résumé

368. БАБИЋ, Здравко

Безличные предложения с каузатором действия в русском языке : в сопоставлении с сербским / Здравко М. Бабић // Русский язык в исследованиях... – 103–119. | Резиме

369. БАЈИЋ, Драгана

Модалност дискурса и у дискурсу / Драгана Бајић // Jezik, književnost, diskurs. – 449–462. | Summary

370. БЕЛОКАПИЋ ШКУНЦА, Вера

Педагогическая терминология в русском и сербском языках / Вера И. Белокапич-Шкунца // Русский язык в исследованиях... – 121–132. | Резиме

371. БЛАГОЈЕВИЋ, Савка

Употреба маркера за ауторову самоевалуацију у српском и енглеском академском писању / Савка Благојевић, Марина Јањић // Српски језик : од Вука до данас. – 359–367. | Summary

372. БРАДАШЕВИЋ, Саша

О исказивању просторних односа у српском и турском језику / Саша Ђ. Брадашевић // АФФ. – 27, 2 (2015), 343–350. | Summary

373. БУЊАК, Петар

Południe-Północ : serbsko-polskie paralele językowe / Vera Mitrinović. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe, 2012. – 358. – (Seria Filologia słowiańska ; 27) / Петар Буњак // ФП. – 42, 1 (2015), 147–149. | Приказ | Уп. 380, 475.

374. ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Комуникативне стратегије у српском, руском и украјинском предизборном дискурсу / Драгана Василијевић // Славистика. – 19 (2015), 296–303. | Резюме

375. ВЕЉКОВИЋ, Драгана*

Енглески и српски академски дискурс у светлу најновијих лингвистичких истраживања : О енглеском и српском академском дискурсу / Savka Blagojević. – Niš : Filozofski fakultet, 2012. – 151. – (Biblioteka Studije) / Драгана Т. Вељковић // PhM. – 6 (2014), 626–631. | Приказ

376. ВЕЉКОВИЋ, Маја*

Руске речи *есть* и *нет* у егзистенцијалним реченицама и њихови српски еквиваленти / Маја З. Вељковић // PhM. – 5 (2013), 393–402. | Резюме

377. ВЕСИЋ ПАВЛОВИЋ, Тијана*

Cleanliness is Next to Godliness? : Clean and Dirty Metaphors in English and Serbian / Tijana Vesić Pavlović // BELLS. – 4 (2012), 27–40. | Резиме

378. ВЛАХОВИЋ, Љубица

Atribut, kvalifikativ subjekta i objekta u francuskom i ekvivalenti u srpskom jeziku / Ljubica Vlahović // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 339–348. | Résumé

379. ВОЈВОДИЋ, Дарја

Русская и сербская языковые картины мира через призму количественных отношений в паремиях / Дарја Д. Войводич // Русский язык в исследованиях... – 145–170. | Резиме

380. ВОЈВОДИЋ, Дојчил

Południe-Północ : serbsko-polskie paralele językowe / Vera Mitrović. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe, 2012. – 358. – (Seria Filologia słowiańska ; 27) / Дојчил Војводић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 292–306. | Приказ | Уп. 373, 475.

381. ВУКИЋЕВИЋ, Весна

Пренесена значења императива у руском и српском језику / Весна В. Вукићевић // СЈ. – 20 (2015), 639–648. | Summary

382. ВУЧКОВИЋ, Марија

The Expression of Predicative Possession : a Comparative Study of Belarusian and Lithuanian / Lidia Federica Mazzitelli. – Berlin ; Munich ; Boston : Mouton de Gruyter, 2015. – xiii + 239. – (Studia Typologica ; 18) / Марија Вучковић. // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 286–291. | Приказ

383. ГИНИЋ, Јелена

Особенности синтагматического членения русского и сербского языков и их связь с артикуляционной базой / Елена Т. Гинич // Русский язык в исследованиях... – 191–203. | Резиме + Приложение

384. ГЛИШИЋ, Марија

Систем будућих времена у француском и српском језику : контрастивна анализа основних будућих времена оба језика / Марија Глишић // Савремена проучавања језика... – 261–271. | Résumé

385. ГЛОЂОВИЋ, Аница

Један осврт на српски префикс *на-* и енглеску глаголку партикулу *up* / Аница Глођовић, Сандра Стефановић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 109–124. | Summary

386. ГОЛУБ, Марина

Anteriorna upotreba budućih vremena u latinskom i njihovi ekvivalenti u srpskom jeziku / Marina Golub // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 349–356. | Summary

387. ГОРТАН ПРЕМК, Даринка

Поредбена српско-украјинска фразеологија / Дејан Ајдацић, Лидија Непоп Ајдацић. – Београд : Алма, 2015. – 242. / Даринка Гортан-Премк // ЛА. – 26 (2015), 67–70. | Приказ | Уп. 361, 395.

388. ГРЕГОВА, Рената*

The CVX Theory of Syllable : the Analysis of Word-Finalrhymes in English and in Slovak / Renáta Gregová // BELLS. – 3 (2011), 111–126. | Резиме

389. ГУДУРИЋ, Снежана

Anglicizmi u francuskom i srpskom jeziku : zajednički fond leksema i njihove semantičko-pragmatičke odlike / Snežana Gudurić, Dragana Drobnjak // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 19–30. | Résumé

390. ГУДУРИЋ, Снежана

Хлеб у француском и српском језику : кратак увод у етнографију говора / Снежана Гудурић // Jezik, književnost, diskurs. – 523–534. | Résumé

391. ДЕРГАНЦ, Александра

Še o glagolskem vidu v imperativu v slovenščini i ruščini / Aleksandra Derganc // У простору лингвистичке славистике. – 343–352. | Summary

392. ДИЛПАРИЋ, Бранислава

Some Features of a Typical House as Perceived by Native Speakers of English and of Serbian / Branislava M. Dilparić // ЗбФФП. – 45, 3 (2015), 169–187. | Резиме

393. ДОДИГ, Милана

Неке релације између српског потенцијала и француског субјунктива / Милана Додиг // Савремена проучавања језика... – 273–284. | Résumé

394. ДОДИГ, Милана

Le potentiel serbe et le conditionnel français dans les phrases hypothétiques / Milana Dodig // Српски језик : од Вука до данас. – 323–335. | Резиме

395. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О српској и украјинској фразеологији : Поредбена српско-украјинска фразеологија / Дејан Ајдачић, Лидија Непоп-Ајдачић. – Београд : Алма, 2015. – 242. – (Библиотека Монографије ; 6) / Рајна М. Драгићевић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 211–215. | Приказ | Уп. 361, 387.

396. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Префиксација у србистици и славистици / Рајна М. Драгићевић // У простору лингвистичке славистике. – 353–366. | Резюме

– ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Сербский коммуникативный идеал в сопоставлении с русским : экспериментальное исследование коммуникативного поведения | Уп. 20.

397. ДРАКУЛИЋ ПРИЈМА, Драгана

Структура и објем фразеологическог поља *ложь* в србском и русском језицима / Д. Р. Дракулич-Пријма // Рускиј поглед на србски језик... – 97–111.

398. ДРОБЊАК, Драгана

Душа у српској, француској и шпанској фразеологији / Драгана Дробњак, Ксенија Шуловић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 181–189. | Summary

399. ДРОБЊАК, Драгана

Insekti u srpskim, francuskim i španskim frazemima / Dragana Drobnjak, Ksenija Šulović, Snežana Gudurić // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 33–42. | Summary

400. ДРОБЊАК, Драгана

Lingvokulturološki triptih / Dragana Drobnjak, Ksenija Šulović. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2015. – 100.

401. ДУФКОВА, Либуше

Способи изражавања причинних односиња у совремној руској и чешској пресици / Либуше Дуфкова // РЈКИ. – 7 (2015), 54–60. | Резиме

402. ЂАПА ИВЕТИЋ, Вукосава

Особенности официјално-деловог стила у руском и србском језицима : на материјалу Консулској конвенцији међу Русској Федерацији и Србији и Црногорцији и Соглашења међу Правителством Русској Федерацији и Сојузним Правителством Сојузној Републици Југославији о слободној трговци / Вукосава А. Ђапа-Иветич // Рускиј језик у истраживањима... – 261–278. | Резиме

403. БУКАНОВИЋ, Маја

Језици у контакту : стварање новог идиома / Маја П. Букановић // СЈ. – 20 (2015), 561–567. | Résumé

404. БУРИЋ, Милош

Енглески и француски дискурс уживалаца психоактивних супстанци / Милош Д. Бурић, Марија М. Панић, Наталија М. Панић // Култура у огледалу... – 141–162. | Summary

405. БУРИЋ, Милош

Neki aspekti engleskih, ruskih i srpskih termina u diskursu računarske tehnike i informatike / Miloš D. Đurić // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 51–60. | Summary

– ЕЛЦЕР ПАСКУ, Мартина

Властита имена као знакови културних значења у преводилачкој књижевној комуникацији : на примеру превода неких српских прозних дела на пољски | Уп. 83.

406. ЖЕЈМО, Евгенија

Отглагольные образования на *-nie/-tie* и *-nie/-cie* в русском и польском языках : к вопросу о регулярности образования / Евгения Алексеевна Жеймо // Славистика. – 19 (2015), 178–186. | Резиме

407. ЗАХЊИТКО, Анатолиј

Контрастивна граматика српског и украјинског језика : таксис и евиденцијалност / Људмила Поповић. – Београд : САНУ, Одбор за српски језик у поређењу са другим језицима, 2014. – 446. – (Српски језик у поређењу са другим језицима ; 3) / Анатолиј П. Захњитко // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 134–137. | Приказ

408. ЗЕНЧУК, Валентина

О некоторых синтаксических конструкциях со стилистически окрашенными элементами отрицания в произведениях И. Андрича („Мост на Дрине“, „Знаки вдоль дороги“) и их русских эквивалентах / В. Н. Зенчук // Русский взгляд на сербский язык... – 155–169.

409. ЗДРАВКОВИЋ, Ана

Придевска употреба глаголског прилога садашњег у делима српских писаца 20. века и њихови еквиваленти у енглеском језику / Ана Здравковић // Савремена проучавања језика... – 309–314. | Summary

410. ИВАНОВА, Вања

Метафорическая модель ‘предмет→действие’ как источник возникновения семантических инноватов в русском и болгарском языках / Вања Иванова // Славистика. – 19 (2015), 31–36. | Резиме

411. ИВАНОВА, Ирина

Типологическое сходство сербской и русской пунктуации / И. Е. Иванова // Русский взгляд на сербский язык... – 171–184.

412. ИВАНОВИЋ, Бранислав*

Deutsch-serbische kontrastive Grammatik. Teil 3, Verb und Verbalkomplex / von Milivoj Alanović et al. – München : O. Sagner, 2014. – 152. – (Sagners slavistische Sammlung ; 33, 3) / Branislav D. Ivanović // АФФ. – 26, 2 (2014), 435–438. | Приказ

– ИЛЕШ, Марина

Terminologija rodne ravnopravnosti u engleskom, srpskom i mađarskom jeziku : uporedna kritička analiza | Уп. 23.

413. ЈАКОВЉЕВИЋ, Бојана

The Perception of the Voicing Distinction in Word-Final Stops in English and Serbian / Bojana Jakovljević // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 357–366. | Резиме

414. ЈАНЕВ, Борјан

Красотата в българския, сръбския, английския и немския език : наблюдения върху когнитивната същност на образните сравнения като измерения на езиковата интуиция и езиковата компетентност / Борјан Јанев // Српски језик : од Вука до данас. – 225–235. | Summary

415. ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Марко

Дискурс законских аката на српском и енглеском језику : развојно-упоредни приступ / Марко Јаниќијевиќ. – Београд : Јасен, 2015. – 237. | Уп. 497.

– ЈАЊИЋ, Стефан

Дискурс онлајн медија у Србији о угрожености ћирилице | Уп. 706.

416. ЈАЋОВИЋ, Јелена

Kontrastiranje francuskih i srpskih bezličnih glagolskih oblika u jeziku ekonomske struke / Jelena Jaćović // Језик и књижевност у контакту... – 327–341. | Résumé

417. ЈОВАНОВИЋ, Владимир

The Role of Tag Questions in English and Serbian Interview Discourse / Vladimir Ž. Jovanović, Savka Blagojević // Језик, књижевност, diskurs. – 405–422. | Резиме

418. ЈОВАНОВИЋ, Иван

De l'aspect morphologique et sémantique du lexique obscène et en serbe / Ivan Jovanović // Les études françaises aujourd'hui. – 157–166. | Резиме

419. ЈОВАНОВИЋ, Иван

Дискурзивна вредност опцене лексике у француском и српском језику / Иван Н. Јовановиќ // Језик, књижевност, diskurs. – 567–587. | Résumé

420. ЈОВАНОВИЋ, Иван*

Неке граматичке категорије у функцији детерминације именца у француском језику и њихово преношење на српски језик / Иван Н. Јовановиќ // PhМ. – 4 (2012), 213–227. | Résumé

421. ЈОВАНОВИЋ, Иван*

Неке напомене о фразеологизмима у француском и српском језику / Иван Н. Јовановиќ // PhМ. – 5 (2013), 403–420. | Résumé

422. ЈОВАНОВИЋ, Иван*

Sur quelques pronoms dans les proverbes français et sur leurs équivalents / correspondants serbes / Ivan N. Jovanović, Selena M. Stanković // PhМ. – 6 (2014), 383–395. | Резиме

423. ЈОВАНОВИЋ, Иван

Француски фраземи с лексемом *мачка* и њихови српски еквиваленти / Иван Н. Јовановиќ // Језик и књижевност у контакту... – 315–325. | Résumé

424. КЕРКЕЗ, Драгана

Концепт *грех* как часть языковой картины мира у сербов и русских : на примере русского и сербского языков / Драгана М. Керкез // Русский язык в исследованиях... – 279–291. | Резиме

425. КЕРКЕЗ, Драгана

Функционално-семантичка категорија очекиваности/неочекиваности – модалност : на материјалу руског и српског језика / Драгана Керкез // У простору лингвистичке славистике. – 415–430. | Резиме

426. КИРШОВА, Маријана

Дополнение к анализу словообразовательно-семантической категории *nomina instrumenti* в современном литературном сербскохорватском языке : в сравнении с русским / М. П. Киршова // Русский взгляд на сербский язык... – 193–211.

427. КОЛАРЕВИЋ, Сања

Атрибутивна и атрибутивно-предикативна посесивност у руском и српском језику / Сања Коларевић // Славистика. – 19 (2015), 187–193. | Резюме

428. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Индикатори религиозности у вербално-асоцијативној мрежи руског и српског језика / Ксенија Ј. Кончаревић // 36МСС. – 87 (2015), 25–48. | Резюме

– КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Интердисциплинарност у теолингвистици : на материјалу фразеолошких теонема у српском и руском језику | Уп. 27.

Лексика и фразеологија као предмет теолингвистичких испитивања : на материјалу руског и српског језика | Уп. 29.

429. КОСТИЋ ГОЛУБИЧИЋ, Мирјана

Podstawy konfrontatywnej lingwistyki przekładowej / Andrzej Bogusławski. – Łask : Leksem, 2013. – 287. – (Rozumienie, interpretacja, przekład ; 10) / Мирјана Костић Голубичић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 349–356. | Приказ

430. КОЧОВИЋ, Милица

Анализа језика упутстава за употребу лекова на српском и енглеском језику / Милица Кочовић, Стефан Тодоровић // Jezik, književnost, diskurs. – 179–191. | Summary

431. КОЧОВИЋ, Милица

Особености језика медицине у енглеском и у српском језику : називи за обољења, лекове и лековита средства : контрастивни приступ / Милица Кочовић // Савремена проучавања језика... – 185–193. | Summary

432. КРСТИЋ, Маја

Структура описних предиката у српском и руском језику / Маја Крстић // Славистика. – 19 (2015), 171–177. | Резюме

433. КУРТУМА, Наташа

Именичка суфиксација у немачком језику у поређењу са српским језиком / Nataša R. Kurtuma // Језик и књижевност у контакту... – 57–71. | Summary

434. ЛАЗАРЕВСКА СТАНЧЕВСКА, Јована*

The Polysemy of English Particles *Still* and *Already* and Their Macedonian Equivalents *сè ушїе* and *веќе* / Jovanka Lazarevska-Stančevska // BELLS. – 5 (2013), 49–63. | Резиме

435. ЛЕПОЈЕВИЋ, Јелена

Префиксално-суфиксална творба на материјалу руског и српског језика / Јелена Б. Лепојевић // Језик и књижевност у контакту... – 43–56. | Резюме

436. ЛЕПОЈЕВИЋ, Јелена*

Творба основних бројева у руском и српском језику / Јелена Б. Лепојевић // PhM. – 4 (2012), 203–212. | Summary

437. ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Комбинаторика у фразеологији на примјерима лексикалних фразема у српском и чешком језику / Снежана Линда Поповић // 36МСС. – 88 (2015), 233–243. | Summary

438. ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Formální a sémantické charakteristiky frazémů v srbském a českém jazyce / Snežana Linda Popović // Славистика. – 19 (2015), 249–252. | Резюме

439. МАНОВА, Ирина

Концепт *яблоко* в русской и болгарской лингвокультурах / Ирина Манова // Славистика. – 19 (2015), 277–284. | Резиме

440. МАРИЋ, Биљана

Деадјективне суштемствителне как синтаксическе деривати : в русском языке в сопоставлении с сербским / Биљана Ж. Марич // Русский язык в исследованиях... – 333–351. | Резиме

441. МАРИЋ, Биљана

Ograђивање од туђег говора у публицистичком стилу руског и српског језика / Биљана Марић // У простору лингвистичке славистике. – 471–488. | Резюме

442. МАРКОВИЋ, Дејан

Образ *волка* в лингвокультурологическом восприятии русских и сербов : опыт сравнительной типологии на материале некоторых жанров фольклора / Дејан Марковић, Ненад Благоевич // Славистика. – 19 (2015), 267–276. | Резиме

443. МАРКОВИЋ, Дејан

Систем компјутерског жаргона и парадигматски однос његових јединица у руском и српском језику / Дејан С. Марковић // PhМ. – 7 (2015), 439–448. | Резюме

444. МАРКОВИЋ, Жељко

Бугарски и полски перцептивни глаголи у поређењу : *Verba percipiendi* в български и полски език / Надежда Михайлова-Стаљанова. – София : Универзитетско издаштво „Св. Климент Охридски“, 2011. – 195. / Жељко С. Марковић // ЗбМСКЈ. – 63, 3 (2015), 904–909. | Приказ

445. МАРКОВИЋ, Жељко

Српски перцептивни глагол *виријити*, његови деривати и словеначки еквиваленти / Жељко С. Марковић // СЈ. – 20 (2015), 569–584. | Summary

446. МАРКОС БЛАНКО, Уго*

Significo del aoristo : aoristo serbio u aoristo castellano / Уго К. Маркос Бланко // АФФ. – 26, 2 (2014), 89–98. | Резиме

447. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

О типологији руског и србског језика / Радмило Н. Мароевич // Русский язык в исследованиях... – 67–99. | Резиме

448. МАТИЈАШЕВИЋ, Јелка

Конвергентне јављенија в области словообразовања руског и србског језика / Јелка И. Матијашевич // Русский язык в исследованиях... – 353–365. | Резиме

449. МАТИЋ, Јелена

Discourse System of Two University Websites / Jelena Matić // Jezik, književnost, diskurs. – 91–104. | Резиме

450. МЕДЕНИЦА, Лука

Локално наречје *мимо* в русском и его эквиваленты в сербском языке / Лука М. Меденица // Русский язык в исследованиях... – 367–375. | Резиме

451. МЕДЕНИЦА, Лука

Просторна локализација незамењивим прилозима са кореном *-низ-* у руском и српском језику / Лука Меденица // У простору лингвистичке славистике. – 503–513. | Резюме

452. МЕДЕНИЦА, Лука

Просторни прилог *мимо* у руском и његови еквиваленти у српском језику / Лука Меденица // Славистика. – 19 (2015), 194–199. | Резюме

453. МИЛАШИНОВИЋ, Милица

Ефекат свршености француског имперфекта и српског несвршеног перфекта / Милица Милашиновић // Савремена проучавања језика... – 285–295. | Résumé

454. МИЛИЋ, Катарина

Les équivalents français de l'aoriste serbe et ses effets stylistiques sur le plan de l'énonciation / Katarina Milić // Les études françaises aujourd'hui. – 211–220. | Резиме

455. МИЛИЋ, Мира

Метафорички гимнастички термини у енглеском језику и њихово преводeње на српски / Мира Милић, Душанка Тумин // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 65–76. | Summary

– МИЛИЧЕВИЋ, Маја

Semi-Automatic Constructions of Comparable Genre-Oriented Corpora of Serbian in Cyrillic and Latin Scripts | Уп. 711.

456. МИЛОЈЕВИЋ, Ивана

Фразеолошке јединице са компонентом *рука* у српском и грчком језику / Ivana S. Milojević // АФФ. – 27, 2 (2015), 257–283. | Summary

457. МИЛОШЕВИЋ, Стефан

Интернационализми у терминологији политичких наука у руском и српском језику : правописне, фонетске и морфолошке особине / Стефан Милошевић // Strani jezik struke. – 341–348. | Резюме

458. МИЉАКОВИЋ, Милорад

Интенција говорног чина позива и категоријална ситуација позива у руском и српском језику / Милорад Миљаковић // Славистика. – 19 (2015), 304–311. | Резюме

459. МИРОВИЋ, Ивана

The Use of Hedging Devices in English and Serbian Scientific Articles / Ivana Mirović, Dragana Vuković Vojnović // Strani jezik struke... – 355–361. | Rezime

460. МИТИЋ, Ивана

Јака и слаба квантификација јединице *немало* у српском језику и њени еквиваленти у француском / Ивана Митић // Савремена проучавања језика... – 249–259. | Summary

461. МИТРИЋЕВИЋ ШТЕПАНЕК, Катарина

Семантика *унишћења/ошћећења објекта* глагола са префиксом *у-* у чешком језику и њихови еквиваленти у српском / Катарина Митрићевеић-Штепанек // Славистика. – 19 (2015), 162–170. | Резюме

– МРДАК МИЋОВИЋ, Милена

Социолингвистички аспекти исказивања захваљивања и честитања : параметри религија и животна доб | Уп. 959.

462. МУТАВЦИЋ, Предраг

Турцизми као кључне компоненте у фразеологизмима у савременом грчком језику и њихови преводни еквиваленти на српски / Предраг Ј. Мутавчић, Војкан В. Стојичић, Anastassios L. Kampouris // АФФ. – 27, 2 (2015), 225–255. | Summary

463. НЕЦОВА, Милена

Англиски фамилни имена, мотивирани от названиее на занаят или професија, свврзан с обработка на метал : в съпоставка с български и сръбски / Милена Нецова // Српски језик : од Вука до данас. – 139–149. | Summary

464. НОВАКОВ, Предраг

Idiomatičnost engleskih frazno-predloških glagola i njihovih srpskih ekvivalenata / Predrag Novakov // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 367–378. | Summary

465. НОВАКОВ, Предраг

Modalni glagoli u engleskom i srpskom naučnom diskursu / Predrag Novakov // Jezik, književnost, diskurs. – 435–448. | Summary

466. НОМАЋИ, Мотоки

Language Contact and Structural Changes in Serbian and Other Slavic Languages in the Banat Region / Motoki Nomachi // У простору лингвистичке славистике. – 549–564. | Резюме

467. НОМАЋИ, Мотоки

Observations on the Use of Past Tense Forms in Banat Bulgarian in the Context of Language Contact with Serbian : the Case of Matija Bánčov / Motoki Nomachi // Путевима српских идиома. – 255–265. | Резиме

468. ПАУНОВИЋ РОДИЋ, Стефана

Проблем рода у фразеолошким и паремиолошким изворима словачког и српског језика / Стефана Пауновић Родић // Славистика. – 19 (2015), 253–260. | Резюме

469. ПЕЈОВИЋ, Анђелка

Контрастивна фразеологија шпанског и српског језика / Анђелка Пејовић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2015. – 252.

470. ПЕЈЧИЋ, Александар

Pauses and Speech Rate as Correlates of Persuasiveness in Serbian and English Political Discourse / Aleksandar Pejić // Jezik, književnost, diskurs. – 423–434. | Резиме

471. ПЕТРОВИЋ, Срђан

Стереотип духовности у језичкој свести говорника руског и српског језика : на материјалу асоцијативних речника / Срђан Петровић // Славистика. – 19 (2015), 285–295. | Резюме

472. ПЕТРОНИЈЕВИЋ, Божинка

Beiträge zur kontrastiven Wortbildung : deutsch-serbisch und serbisch-deutsch / Božinka Petronijević. – Beograd : Јасен, 2015. – 170. – (Biblioteka Jezikoslovlje)

473. ПЕТРОНИЈЕВИЋ, Божинка

Dephrasale Adjektivderivate : eine Untersuchung am Beispiel des Serbischen und des Deutschen / Božinka M. Petronijević // CJ. – 20 (2015), 61–78. | Резиме

474. ПИПЕР, Предраг

О сопоставительном исследовании русского и сербского языков / Предраг И. Пипер // Русский язык в исследованиях... – 35–66. | Резиме

475. ПИПЕР, Предраг

Południe-Północ : serbsko-polskie paralele językowe / Vera Mitrinović. – Poznań : Wydawnictwo Naukowe, 2012. – 358. – (Seria Filologia słowiańska ; 27) / Предраг Пипер // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 138–141. | Приказ | Уп. 373, 380.

476. ПОПОВИЋ, Људмила

Дискурс публичних надписа у комуникативном поведенију руских и сербов / Људмила В. Поповић // Русский язык в исследованиях... – 409–446. | Резиме

477. ПОПОВИЋ, Људмила

Експлетивно отрицање у конструкцијама с союзом *пока* и његовим аналогом у српском језику као преходно појављивање између отрицања и афирмативности / Људмила Поповић // У простору лингвистичке славистике. – 609–635. | Резиме

478. ПОПОВИЋ, Михаило

Les paires étymologiques français-serbes dans le lexique de la nourriture / Mihailo Popović // Les études françaises aujourd'hui. – 147–156. | Резиме

479. ПОПОВИЋ, Наташа

О француским предлозима *de* и *par* у конструкцијама са каузалним значењем и њиховим еквивалентима у српском језику / Наташа Поповић // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 379–389. | Résumé

480. ПРОХОРОВА, Анжела

Иконични садржај концепта *јравда* у руском и његовог еквивалента *истина* у српском / Анжела Прохорова // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 169–179. | Резюме

481. РАДИЋ ДУГОЊИЋ, Милана

Концептуални анализ имени *душа* у руском и српском језицима и преводна лексикографија / Милана М. Радич-Дугоњић, Стана С. Ристић // Русский язык в исследованиях... – 447–460. | Резиме

482. РАДОЈЧИЋ, Драгана

Неке временске конструкције у руском, украјинском и српском језику / Драгана Радојчић // Славистика. – 19 (2015), 541–547. | Резюме

483. РАДОЈЧИЋ, Ружица

Руска и српска војна лексика у фразеологизмима и метафорама / Ружица Радојчић // Славистика. – 19 (2015), 241–248. | Резюме

484. РАДУСИН БАРДИЋ, Наташа

Direktna parcijalna pitanja izvedena pomoću prostih upitnih zamenica u francuskom jeziku i njihovi ekvivalenti u srpskom / Nataša Radusin-Bardić // ГФФНС. – 40, 1 (2015), 183–206. | Summary

485. РЕЉИЋ, Митра

Слово *отец* у руском и српском језицима / Митра М. Релић // Русский язык в исследованиях... – 483–494. | Резиме

486. РИСТИВОЈЕВИЋ РАЈКОВИЋ, Наташа*

Glagolska situacija udaranja u norveškom i srpskom jeziku / Nataša Ž. Ristivojević Rajković // АФФ. – 26, 2 (2014), 75–88. | Summary

487. САРАФСКИ, Илко

Словообразователни суфикси за мъжки род : имена на професии в сръбския и българския език / Илко Л. Сарафски // Радови. – 65–77. | Резиме, Summary

488. СЕДЕР, Ружица

О неким особеностима концесивних реченица уведенних *bien que* и *quoique* и еквивалентним структурама у српском језику / Ružica Seder // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 391–402. | Résumé

489. СИМИЋ ВЕЛИЧКОВИЋ, Биљана

Лексема *око* у кинеским и српским идиомима који изражавају емоције / Биљана Симић Величковић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 205–217. | Summary

490. СПАСОВИЋ, Милош

Verba dicendi у француској штампи : семантичка анализа и напомене о еквивалентима у српским писаним медијима / Милош Спасовић // Савремена проучавања језика... – 173–183. | Résumé

491. СТАНИШИЋ, Вања

Сербско-албанские фонологические отношения : влияния и ареальная общность / Вања Станишич // Работы по языкознанию... – 443–469. | Summary

492. СТАНКОВИЋ, Богољуб

О сопоставительном изучении сербских и русских синтагм / Богољуб Д. Станкович // Русский язык в исследованиях... – 495–505. | Резиме

493. СТАНКОВИЋ, Селена*

Из контрастивне анализе језика : проблеми, резултати, класификација и примена / Селена М. Станковић // PhM. – 5 (2013), 381–391. | Résumé

494. СТАНКОВИЋ, Селена*

Лице као граматичка категорија код личних заменица у француском и српском језику / Селена М. Станковић // PhM. – 6 (2014), 355–368. | Résumé

495. СТАНКОВИЋ, Селена

О једној специфичној употреби личних заменица у француском и српском језику / Селена Станковић // Језик и књижевност у контакту... – 285–301. | Résumé

496. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

О индикативним и релативним употребама глаголских времена у српском и француском језику / Веран Ј. Станојевић // Српски језик : од Вука до данас. – 277–292. | Résumé

497. СТЕПАНОВ, Страхиња

Дискурс законских аката на српском и енглеском језику : разговорно-упоредни приступ / Марко Јанићијевић. – Београд : Јасен, 2015. – 237. / Страхиња Степанов // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 307–310. | Приказ | Уп. 415.

498. СТЕФАНОВИЋ, Марија

О дометима експерименталног метода у опису језичке слике света : асоцијативно поље као извор података : на материјалу стимулуса *хлеб* у руском и српском језику / Марија Стефановић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 65–83. | Резюме

499. СТЕФАНОВИЋ, Марија

О садржанин концепта *мать* у руском и српском језицима / Марија Ј. Стефанович // Русский язык в исследованиях... – 507–529. | Резиме

500. ТЕРЗИЋ, Богдан

Существительные на *-тель* как мотивирующие основы в русском и сербскохорватском словообразовании / Богдан Б. Терзич // Русский язык в исследованиях... – 545–556. | Резиме

501. ТЕРЗИЋ, Светлана

Изражавање елативности у руском језику у поређењу са српским / Светлана В. Терзић // СЈ. – 20 (2015), 585–601. | Резюме

502. ТЕРЗИЋ, Светлана

Облик суперлатива *малейший* у функцији елатива у руском језику и његови српски еквиваленти / Светлана Терзић // Славистика. – 19 (2015), 200–205. | Резюме

503. ТОНКОВА, Нели

Птица за възникване на явлениято междуезикова омонимия при съществителните имена с общ славянски произход в србски и български език / Нели Тонкова // Радови. – 49–63. | Резиме, Summary

504. ТОШОВИЋ, Бранко

Различия между русскими и сербскими способами глагольного действия / Бранко Дж. Тошович // Русский язык в исследованиях... – 557–567. | Резиме

505. ТОШОВИЋ, Бранко

Стилистика русского и сербского сепаративного гипертекста / Бранко Тошович // Славистика. – 19 (2015), 127–132. | Резиме

506. ТРИВИЋ, Анета

Фраземи с компонентама *рука* и *mano* као карактеризатори човека у српском и шпанском језику / Анета Тривић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 191–204. | Summary

507. ТРНАВАЦ, Радослава

Концепт имени *судьба* в русском и сербском языках / Радослава М. Трнавац // Русский язык в исследованиях... – 569–585. | Резиме

508. УХЛАРИКОВА, Јасна

Slovenské a srbské frazémy s lexémou *srdce* / Jasna Uhláriková // Славистика. – 19 (2015), 261–266. | Резюме

509. ФАШКО, Иван

Међујезичка апроксимација : термилошки проблеми и предлог класификације међујезичких апроксимата на подлози форме / Иван Фашко // Савремена проучавања језика... – 127–135. | Summary

510. ФЕЈСА, Михајло

Виреченово конструкциј у руским и енглијским језику / Фејса Михајло. – Нови Сад : Прометеј : Филозофски факултет ; Куцура : Док, 2015. – 116.

511. ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, Соња

Conceptual Metaphors in English and Serbian Colour Idioms with Red, Pink, Green and Yellow / Sonja Filipović-Kovačević // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 121–135. | Rezime

512. ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, Соња

Пренесена значења лексичких јединица са појмом плаве боје у енглеском и српском језику : конгнитивнолингвистичка анализа / Соња Филиповић-Ковачевић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 149–167. | Summary

513. ХАЛАС, Ана

Definisanje značenja leksema u leksikografskoj praksi engleskog i srpskog jezika / Ana Halas // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 77–88. | Summary

514. ЧОВИЋ, Лариса

Культурологически аспект изучења паремий о женици в руском и сербском језицих / Лариса И. Раздобудько-Чович // Русский язык в исследованиях... – 461–472. | Резиме

515. ШУЛОВИЋ, Ксенија

Novac у српској, француској и шпанској фразеологији / Ксенија Шуловић, Драгана Дробњак // ГФФНС. – 40, 1 (2015), 79–92. | Summary

516. ШУЛОВИЋ, Ксенија

Појам *новца* у српском, француском и шпанском језику / Ксенија Шуловић, Драгана Дробњак // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 197–207. | Summary

**IV. Прасловенски језик, словенска језичка заједница
и посебна питања појединих словенских језика**

а) Опште (прасловенски језик и словенска језичка заједница)

– АЈДАЧИЋ, Дејан

Српски фразеологизми с лексемом *душа* у поређењу с другим словенским језицима | Уп. 362.

517. БАРЕНТСЕН, Адријан

Набљодения о встречаемости плюсквамперфекта в переводах евангелий на славянские языки / Адриан Барентсен // У простору лингвистичке славистике. – 135–160. | Summary

518. БЕНАКЈО, Розана

Грамматикализация определенного и неопределенного артикля в словенском языковом ареале / Розанна Бенаккьо // У простору лингвистичке славистике. – 161–174. | Summary

519. БРДАР, Сања

Семантика словенског глаголског вида : Семантический спектр славянского вида : IV конференция Комиссии по аспектологии Международного комитета славистов, Гётеборгский университет, 10–14 июня 2013 г. / ed. Morgan Nilsson, Nadezjda Zorikhina Nilsson. – Göteborg : Göteborgs universitet, 2013. – 173. – (Gothenburg Slavic Studies ; 3) / Сања Брдар // ЗбМСС. – 88 (2015), 288–293. | Приказ

– БУГАРСКИ, Ранко

Словенске земље и Европска повеља о регионалним или мањинским језицима | Уп. 16.

– ВОЈВОДИЋ, Дарја

Опозиције *јрав–крив* и *десно–лево* као корелати просторно-непросторних односа у светлу словенске народне културе | Уп. 853.

520. ГАДОМСКИ, Александар

Еще одна дорога к живому языку : Polsko-rosyjski słownik par przekładowych. Tom zbiorczy Podręcznego idiomatykonu polsko-rosyjskiego : 1–5 / red. W. Chlebda. – Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2014. – 756. / Александр Гадомский. - РЯКИ. – 7 (2015), 241–244. | Приказ

521. ГРКОВИЋ МЕЈЦОР, Јасмина

Hagiographia Slavica / Hg. Johannes Reinhart. – München ; Berlin ; Wien : Verlag Otto Sagner, 2013. – 299. – (Wiener Slavistischer Almanach ; 82) / Јасмина Грковић-Мејцор // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 227–232. | Приказ

– ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Префиксација у србистици и славистици | Уп. 396.

522. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Slavische Wortbildung im Vergleich : theoretische und pragmatische Aspekte / hg. Svetlana Mengel. – Berlin : LIT Verlag, 2014. – 684. – (Slavica Varia Halensia ; 12) / Рајна М. Драгићевић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 66–74. | Приказ

523. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Лингвистичка славистика : студије и чланци / Предраг Пипер. – Београд : Славистичко друштво Србије, 2014. – 472. – (Славистичка библиотека. Посебна издања) / Ксенија Ј. Кончаревић // Славистика. – 19 (2015), 608–609. | Приказ | Уп. 532.

524. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

О генези једне интерпретације мотивисаности језичког знака у филологији и теологији *Rex Slavia Orthodoxa* / Ксенија Ј. Кончаревић // У простору лингвистичке славистике. – 431–444. | Резюме

525. КОРЈАКОВЦЕВА, Елена

Современная славянская дериватология : обзор работ польских лингвистов / Елена Коряковцева // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 267–288. | Резюме, Summary

526. КРЕЧМЕР, Ана

О питањима словенског језичко-културног идентитета : православни Словени ван православне Слације / Anna Kretschmer // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 9–27. | Резюме, Summary

527. МИЛОРАДОВИЋ, Софија*

Грамматика и лексика у словенским језицима : зборник радова с међународног симпозијума / ур. Срето Танасић. – Нови Сад : Матица српска ; Београд : Институт за српски језик САНУ, 2011. – 594. / Софија Милорадовић // Трибина САНУ. – 1 (2013), 186–189. | Приказ | Уп. 531, 536.

528. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Петар*

Рађање славистике и последице / Петар Милосављевић // PhM. – 2 (2010), 15–32. | Summary

529. МИЉАКОВИЋ, Милорад

Вид и категория вежливости в славянском императиве : сравнительный анализ / Rossanna Benacchio. – München ; Berlin : Verlag Otto Sagner, 2010. – 210. – (Slavistische Beiträge ; 472) / Милорад Миљаковић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 277–285. | Приказ

– НОМАЋИ, Мотоки

Language Contact and Structural Changes in Serbian and Other Slavic Languages in the Banat Region | Уп. 466.

530. ПАЖЉЕРСКИ, Душан – Владислав

Fonologický systém slovanských jazykov z typologického hľadiska / Júlia Dudášová-Kraššáková. – Prešov : Vydavateľstvo Prešovskej Univerzity, 2014. – 222. / Душан – Владислав Пажљерски // ЛА. – 26 (2015), 71–82. | Приказ

531. ПИПЕР, Предраг*

Грамматика и лексика у словенским језицима : зборник радова с међународног симпозијума / ур. Срето Танасић. – Нови Сад : Матица српска ; Београд : Институт за српски језик САНУ, 2011. – 594. / Предраг Пипер // Трибина САНУ. – 1 (2013), 179–183. | Приказ | Уп. 527, 536.

532. ПОПОВИЋ, Људмила

Границе лингвистичке славистике : Лингвистичка славистика : студије и чланци / Предраг Пипер. – Београд : Славистичко друштво Србије, 2014. – 472. – (Славистичка библиотека : посебна издања) / Људмила Поповић // ЗбМСС. – 87 (2015), 269–273. | Приказ | Уп. 523.

533. ПОПОВИЋ, Људмила

У потрази за обећаним простором / Људмила Поповић, Дојчил Војводић, Мотоки Номаћи // У простору лингвистичке славистике. – 13–23.

– СОКОЛОВИЋ, Далибор

Еколингвистички приступ у истраживањима словенских мањинских језика | Уп. 49.

534. СУПРУНЧУК, Микита

L'accent / Garde Paul. – 2. édition corrigée et augmentée. – Limoges : Lambert-Lucas, 2014. – 169. / Микита Супрунчук // ЗбМСС. – 87 (2015), 273–277. | Приказ

535. СУПРУНЧУК, Микита

Славянская лексикография : международная коллективная монография / ред. М. И. Чернышева. – Москва : Азбуковник, 2013. – 886. / Микита В. Супрунчук // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 97–105. | Приказ

536. ТАНАСИЋ, Срето*

Граматика и лексика у словенским језицима : зборник радова с међународног симпозијума / ур. Срето Танасић. – Нови Сад : Матица српска ; Београд : Институт за српски језик САНУ, 2011. – 594. / Срето Танасић // Трибина САНУ. – 1 (2013), 183–186. | Приказ | Уп. 527, 531.

537. ТОМОЛА, Хану

The Pluperfect, the Imperfective Past and Retrospective Conditionals / Hannu Tammola // У простору лингвистичке славистике. – 727–743. | Резюме

538. ТОПОЛИЊСКА, Зузана

Derywacja sematyczna jako czynnik dyferencjacji językowej / Zuzanna Topolińska // У простору лингвистичке славистике. – 745–752. | Summary

539. У ПРОСТОРУ лингвистичке славистике : зборник научних радова / ур. Људмила Поповић, Дојчил Војводић, Мотоки Номаћи. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 802.

540. ЦОЛИЋ, Александра

Зборник студија о словенском и српском средњовековљу : Исследования по славянскому и сербскому средневековью / А. А. Турилов ; подг. Снежана Елесиевич, Джордже Трифунович. – Београд : Чигоја штампа, 2014. – 739. – (Библиотека Ортограф ; 1) / Александра Л. Цолић // ЗбМСКЈ. – 63, 3 (2015), 837–844. | Приказ

б) Источнословенски језици**– АЈДАЧИЋ, Дејан**

Поредбена српско-украјинска фразеологија | Уп. 361.

– БАБИЋ, Здравко

Безличные предложения с каузатором действия в русском языке : в сопоставлении с сербским | Уп. 368.

541. БАЈОВИЋ, Јелена

Развитие торгово-экономической лексики в русском языке : лексема *базар* в сравнительно-историческом и сопоставительном аспектах / Елена Р. Байович // Славистика. – 19 (2015), 231–235. | Резиме

542. БАЈОВИЋ, Јелена

Развитие торгово-экономической лексики в русском языке : лексема *ярмарка* в сравнительно-историческом и сопоставительном аспектах / Е. Р. Байович // СЈ. – 20 (2015), 711–719. | Резиме

543. БАЈОВИЋ, Јелена

Развитие торгово-экономической лексики в русском языке : лексема *йовар* в сравнительно-историческом и сопоставительном аспектах / Елена Р. Байович // РЯКИ. – 7 (2015), 46–53. | Резиме

– БЕЛОКАПИЋ ШКУНЦА, Вера

Педагогическая терминология в русском и сербском языках | Уп. 370.

544. БОРИСЕНКО СВИНАРСКА, Вера

Вклад Радована Кошутича в развитие Московской фонологической школы / Вера В. Борисенко-Свинарская // Русский язык в исследованиях... – 133–143. | Резиме

545. БУГАЈОВА, Ирина

Лексема *икона* в функционально-семантическом и словообразовательном описании / Ирина Владимировна Бугаева // РЯКИ. – 7 (2015), 18–26. | Резиме

– ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Комуникативне стратегије у српском, руском и украјинском предизборном дискурсу | Уп. 374.

546. ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Мовний простір граматики : актуальні студії : зб. наук. праць : на честь 60-риччя член-коресподента НАН України Анатолія Загнітка / ред. М. О. Вінтонів. – Донецьк : Дон-НУ, 2014. – 485. / Драгана Васиљевић // ЗбМСС. – 87 (2015), 278–281. | Приказ

547. ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Револуција почиње од речи : Разом – сила! : риторика украјинського спротиву : соціолінгвистичні есеї / Н. С. Трач. – Київ : Видавництво Кліо, 2015. – 144. / Драгана Васиљевић // АФФ. – 27, 2 (2015), 449–453. | Приказ

548. ВАСИЉЕВА, Наталија

Ономастические имплицатуры как компоненты интракультурной и межкультурной коммуникации / Наталья Владимировна Васильевна // Сусрети народа и култура. – 351–360. | Summary

– ВЕЉКОВИЋ, Маја*

Руске речи *ест* и *нет* у егзистенцијалним реченицама и њихови српски еквиваленти | Уп. 376.

549. ВИМЕР, Бјорн

Между наклоением и фоссилизацией : о многоликости судьбе клитики *бы* / Бьёрн Вимер // У простору лингвистичке славистике. – 189–224. | Summary

– ВОЈВОДИЋ, Дарја

Русская и сербская языковые картины мира через призму количественных отношений в паремиях | Уп. 379.

550. ВОЈВОДИЋ, Дојчил

Еще раз о статусе неграмматикализованных глагольных форм/конструкций в современном русском языке / Дојчил П. Войводић // У простору лингвистичке славистике. – 225–250. | Summary

551. ВОЈВОДИЋ, Дојчил

К вопросу о взаимозамене СВ и НСВ в русском и других славянских языках / Дојчил П. Войводић // Русский язык в исследованиях... – 171–190. | Резиме

– ВУКИЋЕВИЋ, Весна

Пренесена значења императива у руском и српском језику | Уп. 381.

– ГИНИЋ, Јелена

Особенности синтагматического членения русского и сербского языков и их связь с артикуляционной базой | Уп. 383.

552. ГИНИЋ, Јелена

Произносительные стили русской звучащей речи / О. А. Прохвятилова, А. В. Синицына, Е. С. Чернявская. – Волгоград : Издательство Волгоградского государственного университета, 2014. – 120. / Елена Гинич // РЯКИ. – 7 (2015), 226–230. | Приказ

553. ГЛОВИНСКА, Марина

Отличия словаря разговорной лексики от общего толкового словаря / Марина Яковлевна Гловинская // У простору лингвистичке славистике. – 273–286. | Summary

554. ГОРШКОВ, Александр

Проблемы народности русского литературного языка в первой половине и середине XIX века / А. И. Горшков // Русский взгляд на сербский язык... – 57–65.

– **ДЕРГАНЦ, Александра**

Še o glagolskem vidu v imperativu v slovenščini i ruščini | Уп. 391.

– **ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна**

Сербский коммуникативный идеал в сопоставлении с русским : экспериментальное исследование коммуникативного поведения | Уп. 20.

– **ДРАКУЛИЋ ПРИЈМА, Драгана**

Структура и объем фразеологического поля ложь в сербском и русском языках | Уп. 397.

– **ДУФКОВА, Либуше**

Способы выражения причинных отношений в современной русской и чешской прессе | Уп. 401.

– **ЂАПА ИВЕТИЋ, Вукосава**

Особенности официально-делового стиля в русском и сербском языках : на материале Консульской конвенции между Российской Федерацией и Сербией и Черногорией и Соглашения между Правительством Российской Федерации и Союзным Правительством Союзной Республики Югославии о свободной торговле | Уп. 402.

– **ЂУРИЋ, Милош**

Neki aspekti engleskih, ruskih i srpskih termina u diskursu računarske tehnike i informatike | Уп. 405.

– **ЖЕЈМО, Евгенија**

Отглагольные образования на *-ние/-тие* и *-nie /-cie* в русском и польском языках : к вопросу о регулярности образования | Уп. 406.

555. ЗАХЊИТКО, Анатолиј

Системність грамадиної семантики : лексикографічний вимір / Анатолиј Загнітко // У простору лингвистичке славистике. – 381–397. | Резюме

– **ЗЕНЧУК, Валентина**

О некоторых синтаксических конструкциях со стилистически окрашенными элементами отрицания в произведениях И. Андрича („Мост на Дрине“, „Знаки вдоль дороги“) и их русских эквивалентах | Уп. 408.

– **ИВАНОВА, Вања**

Метафорическая модель ‘предмет→действие’ как источник возникновения семантических инноватов в русском и болгарском языках | Уп. 410.

– **ИВАНОВА, Ирина**

Типологическое сходство сербской и русской пунктуации | Уп. 411.

556. ИВАНОВИЋ, Милена

Оцена трајања делимитативних ситуација у украјинском језику / Милена Ивановић // Славистика. – 19 (2015), 145–153. | Резюме

557. ЈАКУШКИНА, Екатерина

Рецепција Вуковог дела у руској славистици XIX века / Екатерина Ивановна Јакушкина // Вук Стефановић Караџић. – 65–70. | Резюме

558. ЈЕВРЕМОВА, Т. Ф.

Дискурс в словаре и словарь в дискурсе : русско-сербскохорватский грамматический словарь как сопоставительное описание нового и известного / Т. Ф. Евремова, П. Пипер // Русский взгляд на сербский язык... – 113–127.

559. КАДОЛО, Татјана

Основные аспекты изучения имен собственных в языковом пространстве города / Татьяна Александровна Кадоло // Славистика. – 19 (2015), 215–219. | Резиме

– КЕРКЕЗ, Драгана

Концепт *грех* как часть языковой картины мира у сербов и русских : на примере русского и сербского языков | Уп. 424.

560. КЕРКЕЗ, Драгана

Современный русский язык в Интернете / ред. Я. Е. Ахапкина, Е. В. Рахилина. – Москва : Языки славянской культуры, 2014. – 328. / Драгана Керкез // РЯКИ. – 7 (2015), 214–221. | Приказ

– КЕРКЕЗ, Драгана

Функционально-семантическая категорија очекиваности/неочекиваности – модалност : на материјалу руског и српског језика | Уп. 425.

– КИРШОВА, Маријана

Дополнение к анализу словообразовательно-семантической категории *nomina instrumenti* в современном литературном сербскохорватском языке : в сравнении с русским | Уп. 426.

561. КЛУШИНА, Н. И.

Интернет-стилистика / Бранко Тошович. – Москва : Флинта : Наука, 2015. – 238. / Н. И. Клушина // РЯКИ. – 7 (2015), 212–214. | Приказ

562. КОЖИН, А. Н.

Расширение народной базы литературного языка России в начале XIX века / А. Н. Кожин // Русский взгляд на сербский язык... – 213–223.

– КОЛАРЕВИЋ, Сања

Атрибутивна и атрибутивно-предикативна посесивност у руском и српском језику | Уп. 427.

– КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Индикатори религиозности у вербално-асоцијативној мрежи руског и српског језика | Уп. 428.

Интердисциплинарност у теолингвистици : на материјалу фразеолошких теонема у српском и руском језику | Уп. 27.

Лексика и фразеологија као предмет теолингвистичких испитивања : на материјалу руског и српског језика | Уп. 29.

– КРСТИЋ, Маја

Структура описних предиката у српском и руском језику | Уп. 432.

563. ЛЕВАЧИЋ, Томислав

У каквом се смислу може говорити о суфиксoidима у савременом руском језику? / Tomislav Levačić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 263–269. | Резюме

– ЛЕПОЈЕВИЋ, Јелена

Префиксално-суфиксална творба на материјалу руског и српског језика | Уп. 435.

Творба основних бројева у руском и српском језику | Уп. 436.

564. ЛЕСНЕВСКА, Димитрина

Жанрово-стилистичка специфика комерцијалне кореспонденције / Димитрина Лесневска // Славистика. – 19 (2015), 37–46. | Резиме

565. ЛЕСНЕВСКА, Димитрина

Руски деловни текст у функционално-генетичком аспекту / Олга Павловна Солоуб. – Новосибирск : НГТУ, 2008. – 332. / Димитрина Лесневска // РЯКИ. – 7 (2015), 221–226. | Приказ

566. ЛОМА, Александар

Стрп. *стльнь*: рус. дијал. *столн, столб* ‘деоница пољопривредног земљишта’ / Александар Лома // У простору лингвистичке славистике. – 445–470. | Summary

– МАНОВА, Ирина

Концепт *яблоко* у руској и болгарској лингвокултурама | Уп. 439.

– МАРИЋ, Биљана

Деадјективне суштерствителне как синтаксическе деривате : у руском језику у сопостављењу с српским | Уп. 440.

Ограђивање од туђег говора у публицистичком стилу руског и српског језика | Уп. 441.

– МАРКОВИЋ, Дејан

Образ *волка* у лингвокултуролошеском воспријатију руских и србава : опит сравнителне типологије на материјалу неких жанрова фолклора | Уп. 442.

Систем компјутерског жаргона и парадигматски однос његових јединица у руском и српском језику | Уп. 443.

567. МАРОЈЕВИЋ, Милена

Економа *деньги* у руској језичкој слици света / Милена Маројевић // Српски језик : од Вука до данас. – 215–224. | Резюме

– МАРОЈЕВИЋ, Радмиле

О типологији руског и српског језика | Уп. 447.

568. МАТИЈАШЕВИЋ, Јелка

Дериватолошке теорије Ј. А. Земске и Ј. С. Кубрјакове / Јелка Матијашевић // У простору лингвистичке славистике. – 489–502. | Резюме

– МАТИЈАШЕВИЋ, Јелка

Конвергентне јављенија у области словообразовања руског и српског језика | Уп. 448.

– МЕДЕНИЦА, Лука

Локално наречје *мимо* у руском и его еквивалентија у српском језику | Уп. 450.

Просторна локализација незаменичких прилога са кореном *-низ-* у руском и српском језику | Уп. 451.

Просторни прилог *мимо* у руском и његови еквивалентија у српском језику | Уп. 452.

– МИЛОШЕВИЋ, Стефан

Интернационализми у терминологији политичких наука у руском и српском језику : правописне, фонетске и морфолошке особине | Уп. 457.

569. МИЛОШЕВИЋ, Стефан

Русский язык на грани нервного срыва / Максим Кронгауз. – Москва : Знак : Языки славянских культур, 2009. – 145. / Стефан Милошевић // ЛА. – 27 (2015), 46–50. | Приказ

– МИЉАКОВИЋ, Милорад

Интенција говорног чина позива и категоријална ситуација позива у руском и српском језику | Уп. 458.

570. МИНКОВ, Радослав

О формах языковой игры в современном медиатексте / Радослав Минков // Strani jezik struke. – 349–354. | Summary

571. МИРИЋ, Душанка

О статусе категории смягчения в русском языке / Душанка Н. Мирич // Русский язык в исследованиях... – 377–391. | Резиме

572. МИХАЈЛОВИЋ, Јелена

Синтагматске везе и конструкције руског језика туризмолошке струке у руско-српској условљености / Јелена Михајловић // Славистика. – 19 (2015), 206–214. | Резюме

573. МУДРИ, Александар

Називи у вези са конопљом и прерадом конопље код Русина у Војводини / Александар Мудри // Славистика. – 19 (2015), 225–230. | Резюме

574. НОРМАН, Борис

Война людей, война слов, война СМИ : как отражается в русском языке военный конфликт на Украине / Борис Ю. Норман // У простору лингвистичке славистике. – 565–580. | Summary

575. ПАРФЈОНОВА, Нина

Русская историческая антропонимия в аспекте лингвокультурологии / Нина Никифорова Парфёнова // Славистика. – 19 (2015), 11–17. | Резиме

576. ПЕЈАНОВИЋ, Ана

Постоянные эпитеты как этнокультурные маркеры и их фразеологическая транспозиция : теоретический и переводческий аспекты / Анна Б. Пеянович // Русский язык в исследованиях... – 393–407. | Резиме

– ПЕТРОВИЋ, Срђан

Стереотип духовности у језичкој свести говорника руског и српског језика : на материјалу асоцијативних речника | Уп. 471.

– ПИПЕР, Предраг

О сопоставительном исследовании русского и сербского языков | Уп. 474.

– ПОПОВИЋ, Људмила

Дискурс публичных надписей в коммуникативном поведении русских и сербов | Уп. 476.

Эксплетивное отрицание в конструкциях с союзом *пока* и его аналогом в сербском языке как переходное явление между отрицанием и аффирмативностью | Уп. 477.

577. ПОПОВИЋ, Људмила

Русские предлоги и средства предложенного типа / М. В. Вселодова, О. В. Кукушкина, А. А. Поликарпова. – Москва : Либроком, 2014. – 304. / Људмила В. Поповић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 357–364. | Приказ

578. ПРОХВАТИЛОВА, Олга

Виды коммуникации в религиозной сфере общения / Ольга Александровна Прохватонова // РЯКИ. – 7 (2015), 9–17. | Резиме

– ПРОХОРОВА, Анжела

Иконични садржај концепта *правда* у руском и његовог еквивалента *истина* у српском | Уп. 480.

– РАДИЋ ДУГОЊИЋ, Милана

Концептуални анализ имени *душа* в русском и сербском языках и переводная лексикография | Уп. 481.

579. РАДОВАНОВИЋ, Јелена

Библиографија ономастици русској литературе по 2010 год / Г. В. Ковалев. – Воронеж : Издательско-полиграфический центр Научная книга, 2014. – 346. / Јелена Радовановић // ЗБМСС. – 88 (2015), 293–296. | Приказ

580. РАДОВИЋ, Дијана

Креативни потенцијал руске граматике : Креативный потенциал русской грамматики / Е. Н. Ремчукова. – 2-е изд, испр. и доп. – Москва : Либроком, 2011. – 224. / Дијана Радовић // Славистика. – 19 (2015), 590–595. | Приказ

– РАДОЈЧИЋ, Драгана

Неке временске конструкције у руском, украјинском и српском језику | Уп. 482.

– РАДОЈЧИЋ, Ружица

Руска и српска војна лексика у фразеологизма и метафорама | Уп. 483.

– РЕЉИЋ, Митра

Слово *отец* в русском и сербском языках | Уп. 485.

581. РУССКИЙ язык в исследованиях сербских славистов / сас. Предраг Пипер, Ксенија Кончаревич, Лука Меденица. – Белград : Филологический факультет Белградского университета, 2015. – 613.

– СКВАРСКА, Каролина

Genitiv druhého objektového komplementu : na materiálu češtiny, ruštiny, polštiny a slovinštiny | Уп. 605.

– СТАНКОВИЋ, Богољуб

О сопоставительном изучении сербских и русских синтагм | Уп. 492.

582. СТЕФАНОВИЋ, Марија

О аспектима концептуализације детета у савременом руском језику / Марија Стефановић // У простору лингвистичке славистике. – 671–694. | Резюме

– СТЕФАНОВИЋ, Марија

О донетима експерименталног метода у опису језичке слике света : асоцијативно поље као извор података : на материјалу стимулуса хлеб у руском и српском језику | Уп. 498.

О садржаним концепта *мать* в русском и сербском языках | Уп. 499.

– ТЕРЗИЋ, Богдан

Существительные на *-тель* как мотивирующие основы в русском и сербскохорватском словообразовании | Уп. 500.

– ТЕРЗИЋ, Светлана

Изражавање елативности у руском језику у поређењу са српским | Уп. 501.

Облик суперлатива *малейший* у функцији елатива у руском језику и његови српски еквиваленти | Уп. 502.

583. ТОЛСТОЈ, Никита

Джура Даничич как исторически лексикограф и руска лексикографија XIX века / Н. И. Толстой // Руски поглед на српски јазик... – 277–288.

584. ТОЛСТОЈ, Светлана

Тип субјекта и многузначност глагола / Светлана Михайловна Толстая // У простору лингвистичке славистике. – 705–725. | Резиме

– ТОШОВИЋ, Бранко

Разлици међу руским и српским начинима глаголног дејства | Уп. 504.

Стилистика руског и српског сетературног хипертекста | Уп. 505.

– ТРНАВАЦ, Радослава

Концепт имени *судба* у руском и српском јазикима | Уп. 507.

585. УРОШЕВИЋ, Данка

Савремени методолошки путокази у истраживањима (источно)словенских дијалеката : Contemporary Approaches to Dialectology : the Area of North, North-West Russian and Belarusian Dialects / eds. Ilja A. Seržant, Björn Wiemer. – Bergen : Department of Foreign Languages, University of Bergen, 2014. – 402. – (Slavia Bergensia ; 12) / Данка Урошевић // ЗбМФСЛ. – 58, 1 (2015), 273–279. | Приказ

586. УШАКОВА, Александра

Концепт *правитель* у руској духовној литератури : по произведенију свјатитеља Иоанна Тоболског „Феатрон” / Александра Павловна Ушакова // Славистика. – 19 (2015), 26–30. | Резиме

– ФЕЈСА, Михајло

Виреченово конструкциј у руским и енглјским јазикима | Уп. 510.

587. ХРАКОВСКИ, Виктор

Руски глагол : иерархија граматических категорија и њихово дејство у пасивним конструкцијама / Виктор Самуилович Храковский // У простору лингвистичке славистике. – 777–798. | Summary

588. ЦВЕТКОВА, Бела

Чтење у условима масовизованог друштва : проблеми и противоречја / Бјела Львовна Цветкова // Славистика. – 19 (2015), 47–50. | Резиме

– ЧОВИЋ, Лариса

Културолошки аспект изучавања паремја о женици у руском и српском јазикима | Уп. 514.

О креолизацији културних и жанровских елемената у аутопреводима мемоара Н. [sic!] Набокова и њиховим преводима на српски јазик | Уп.

589. ЦУЦАР, Марина

Прикметњици у руском јазикима / Марина Джуджар. – Нови Сад : Завод за културу војвођанских Руснаца, 2015. – 87. – (Едиција Иновација)

в) Западнословенски језици**590. ВАЛЕНТОВА, Ана Маргарета**

Zo studnice rodnej reči 2 / eds. Balleková Katarína, Smatana Miloslav. – Bratislava : VE-DA, 2014. – 440. / Anna Margareta Valent // Славистика. – 19 (2015), 609–611. | Приказ

591. ВАЛЕНТОВА, Ана Маргарета

Jazyková kultúra slovenských vojvodinských novinárov v televíznych médiách / Anna Margaréta Valentová // Славистика. – 19 (2015), 321–325. | Резюме

– ГРЕГОВА, Рената*

The CVX Theory of Syllable : the Analysis of Word-Finalrhymes in English and in Slovak | Уп. 388.

592. ГРОХОВСКИ, Маћеј

O szyku operatorów metapredykatywnych w języku polskim / Maciej Grochowski // У простору лингвистичке славистике. – 305–321. | Summary

593. ГУБАНИ, Јанко

Code-Switching a jeho prítomnosť v komunikátoch Slovákov žijúcich v Rumunsku / Ian-ko Gubani // Славистика. – 19 (2015), 317–320. | Резюме

594. ДАНИЈЕЛЕВИЧОВА, Магдалена

Polskie *sobie* : wyzwanie rzuczone lingwiście / Magdalena Danielewiczowa // У простору лингвистичке славистике. – 323–341. | Summary

595. ДОБРИКОВА, Марија

Нове могућности за (етно)фразеолошка истраживања из перспективе словачког фразеолошко-музиколошког пројекта / Mária Dobříková // ЈА. – 27 (2015), 1–8.

– ДУФКОВА, Либуше

Способы выражения причинных отношений в современной русской и чешской прессе | Уп. 401.

596. ЂОРЂЕВИЋ, Кристина

Hudobné motívy vo frazeológii : Frazeologické štúdie VI / Mária Dobříková. – Bratislava : Katedra slovenských filológii Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, 2014. – 374. / Кристина Ђорђевић // ЗбМСС. – 87 (2015), 282–285. | Приказ | Уп. 604.

– ЕЛЦЕР ПАСКУ, Мартина

Властита имена као знакови културних значења у преводилачкој књижевној комуникацији : на примеру превода неких српских прозних дела на польски | Уп. 83.

– ЖЕЈМО, Евгенија

Отглагольные образования на *-nie/-mie* и *-nie/-cie* в русском и польском языках : к вопросу о регулярности образования | Уп. 406.

597. ЈАНКОВИЋ, Јелена

Słownik gniazdowy partykuł polskich / Maciej Grochowski, Anna Kisiel, Magdalena Żabowska. – Kraków : PAU, 2014. – 398. / Јелена Д. Јанковић // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 142–148. | Приказ

– ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Комбинаторика у фразеологији на примјерима лексикалних фразема у српском и чешком језику | Уп. 437.

598. ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Mluvnice současné češtiny. 2, Syntax češtiny na základě anotovaného korpusu / Jarmila Panevová a kolektiv. – Praha : Karolinum, 2014. – 291. / Снежана М. Линда Поповић // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 149–153. | Приказ

– ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Formální a sémantické charakteristiky frazémů v srbském a českém jazyce | Уп. 438.

599. МАКИШОВА, Ана

Názvy povolání z aspektu rodu / Anna Makišová // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 271–277. | Резиме

600. МАКИШОВА, Ана

Rodné mená a priezviská v slovenských tlačených médiách / Anna Makišová // Славистика. – 19 (2015), 220–224. | Резиме

601. МАРИЋ, Ана

Neúradné priezvisko vo funkcii živého mena u staropazovských Slovákov / Ana Marić // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 79–86. | Summary

602. МАРИЋ, Ана

Stredoslovenské nárečia vo Vojvodine / Ana Marić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 279–288. | Резиме

– МИЈАВЦОВА, Марија

O slovensko-srbskom bilingvizme vo Vojvodine | Уп. 33.

– МИТРИЋЕВИЋ ШТЕПАНЕК, Катарина

Семантика *унишићења/ошићења објекта* глагола са префиксом *у-* у чешком језику и њихови еквиваленти у српском | Уп. 461.

603. ПАНЕВОВА, Јармила

Příislovenčné určení srovnání v češtině / Jarmila Panevová, Marie Mikulová // У простору лингвистичке славистике. – 597–608. | Резиме

– ПАУНОВИЋ РОДИЋ, Стефана

Проблем рода у фразеолошким и паремиолошким изворима словачког и српског језика | Уп. 468.

604. ПАУНОВИЋ РОДИЋ, Стефана

Frazeologické štúdie VI : Hudobné motívy vo frazeológii / ed. Mária Dobríková. – Bratislava : Univerzita Komenského, 2014. – 373. / Стефана Пауновић Родић // Славистика. – 19 (2015), 606–608. | Приказ | Уп. 596.

605. СКВАРСКА, Каролина

Genitiv druhého objektového komplementu : na materiálu češtiny, ruštiny, polštiny a slovinštiny / Karolína Skwarska // У простору лингвистичке славистике. – 661–670. | Резиме

606. СОКОЛОВИЋ, Далибор

Raństwa słowiańskie Łużyc w latach 1945–1948. / Piotr Pałys. – Opole : Instytut Śląski, 2014. – 466. / Далибор Соколовић // ФП. – 42, 1 (2015), 150–151. | Приказ

607. СОКОЛОВИЋ, Далибор

Ревитализација угрожених словенских мањинских језика : на примеру лужичкосрпског језика / Далибор Соколовић // ФП. – 42, 2 (2015), 73–87. | Summary

– УХЛАРИКОВА, Јасна

Slovenské a srbské frazémy s lexémou *srdce* | Уп. 508.

– ФАШКО, Иван

Међујезичка апроксимација : термилошки проблеми и предлог класификације међујезичких апроксимата на подлози форме | Уп. 509.

608. ХРИБОВА, Марина

Fungovanie nárečovej variety materinského jazyka v kontexte súčasnej jazykovej situácie slovenskej enklávy v Srbsku / Marina Hríbová // Славистика. – 19 (2015), 312–316. | Резиме

609. ХРУБОВЧАК, Матуш

On the Perception of the Slovak Verbs of Thinking by Slovak Monolinguals and Hungarian-Slovak Bilinguals / Matúš Hrubovčák // FU. – 13, 2 (2015), 107–116. | Резиме

г) Јужнословенски језици, изузев српског**– АЛЕКСОСКА ЧКАТРОСКА, Мирјана**

Les langues balkaniques intermédiaires pour les emprunts lexicaux d'origine romane dans le macédonien | Уп. 1387.

– БЕЧЕВА, Ничка

Безеквивалентна лексика у причама Зорана Ћирића с обзиром на њено превођење на бугарски језик | Уп. 62.

610. БИЉАРСКИ, Иван

Славјански рѣкопис 636 (barms. Sl. 636, XVI в.) от Библиотека на румњската академија в Букурешт / Иван Биљарски, Маријана Цибранска-Костова // АП. – 37 (2015), 107–155. | Summary

611. ВЕСЕЛИЋ, Рудолф

Rečnik nemačkoga i ilirskoga jezika / Rudolf V. Veselić. – Beograd : Miroslav, 2015. – 2 t. – (Библиотека Извори)

612. ВУЈОВИЋ, Новица

Капитална студија о развоју писмености у Црној Гори : Развој писмености у Црној Гори / Вождар Шекуларас. – Цетинје : Факултет за црногорски језик и књижевност, 2014. – 512. – (Библиотека Монтењегрина ; 16) / Новича Вујовић // ВиО. – 40 (2015), 187–190. | Приказ

613. ГОРТАН ПРЕМК, Даринка

Толковен речник на македонскиот јазик / гл. ред. Кирил Конески. – Скопје : Институт за македонски јазик Крсте Мисирков, 2003–2014. – 6т. / Даринка С. Гортан Премк // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 63–66. | Приказ

614. ДЕМИР, Љатиџ

Crnogorsko-romski i Romsko-crnogorski rječnik = Crnogorikani-romani thaj Romani-crnogorikani lavustik / Ljatif Demir, Nevsija Durmiš, Fatime Demir. – Podgorica : Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, 2015. – 164.

– ДЕРГАНЦ, Александра

Še o glagolskem vidu v imperativu v slovenščini i ruščini | Уп. 391.

615. ДРВОШАНОВ, Васил

Кон семантиката на лексемата *фортуна* во македонските говори / Васил С. Дрвошанов // PhM. – 7 (2015), 79–90. | Summary

616. ДРВОШАНОВ, Васил

Солиден дијалектолошки труд : Кичевскиот говор / Веселинка Лаброска. – Скопје : ИМЈ „Крсте Мисирков“, 2008. – 321. / Васил Дрвошанов // Славистика. – 19 (2015), 583–590. | Приказ

– ЂУКАНОВИЋ, Маја

Језици у контакту : стварање новог идиома | Уп. 403.

617. ЖЕЛЕ, Андреја

Vedno aktualno vprašanje besednih vrst: primer predikativa v slovenščini / Andreja Žele // У простору лингвистичке славистике. – 367–379. | Резиме

618. ЗИМА, Лука

Њекоје, većinom sintaktične razlike između čakavštine, kajkavštine i štokavštine / Luka Zima. – Reprint izd. – Beograd : Miroslav, 2015. – 342. – (Библиотека Извори)

– ИВАНОВА, Вања

Метафорическа модель ‘предмет→действие’ как источник возникновения семантических инноватов в русском и болгарском языках | Уп. 410.

– ЈАНЕВ, Борјан

Красотата в българския, сръбския, английския и немския език : наблюдения върху когнитивната същност на образните сравнения като измерения на езиковата интуиция и езиковата компетентност | Уп. 414.

619. ЈАНИЋ, Александра

A Grammar of Macedonian / Olga Mišeska Tomić. – Bloomington ; Indiana : Slavica, 2012. – 485. / Александра Јанић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 310–317. | Приказ

620. ЈАНКОВИЋ ПАУС, Свјетлана*

Argumentacijski model Stephena Toulmina : usporedna analiza slovenskog i hrvatskog osnovnoškolskog udžbeničkog diskursa / Svjetlana Ž. Janković Paus // PhM. – 5 (2013), 497–514. | Summary

– КУСЕВСКА, Марија

Mitigating Disagreement : Cross-Cultural Perspective | Уп. 1334.

– ЛАЗАРЕВСКА СТАНЧЕВСКА, Јована*

The Polysemy of English Particles *Still* and *Already* and Their Macedonian Equivalents *сè ушїџе* and *веке* | Уп. 434.

621. ЛАТКОВИЋ, Милорад

Građa za crnogorski rječnik / Milorad Taki Latković. – 2. dopunjeno i prerađeno izd. – Cetinje : autor, 2015. – 942.

622. ЛЕВАЧИЋ, Томислав

Psiholingvistički problemi semantike : semantičko polje *pravednosti* i homonimski korijen *їправ* / Tomislav Levačić // Славистика. – 19 (2015), 154–161. | Резюме

623. ЛИГОРИО, Орсат

Далм.-ром. група *kt : из балканског латинитета X / Орсат Лигорио // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 15–24. | Summary

– ЛИГОРИО, Орсат

Сх. *їланкиїї* : из балканског латинитета VII | Уп. 886.

624. ЛИГОРИО, Орсат

Такозвани псеудо-јат у далматинској романштини и балканском латинитету : из балканског латинитета / Орсат Л. Лигорио // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 43–72. | Резюме, Summary

– МАНОВА, Ирина

Концепт *яблоко* в русской и болгарской лингвокультурах | Уп. 439.

– МАРКОВИЋ, Жељко

Српски перцептивни глагол *вириїїи*, његови деривати и словеначки еквиваленти | Уп. 445.

625. МИРЧЕВСКА БОШЕВА, Биљана

Фразеологијата во изучувањето на психолошките феномени / Биљана Мирчевска Бошева // Славистика. – 19 (2015), 236–240. | Резюме

– **НЕЦОВА, Милена**

Англиски фамилни имена, мотивирани од назвање на занаят или професија, свързан с обработка на метал : в съпоставка с български и сръбски | Уп. 463.

626. НИЦОЛОВА, Руселина

Роль операторов в референтно-ролевой грамматике : на материале болгарского языка / Руселина Ницолова // У простору лингвистичке славистике. – 535–547. | Summary

– **НОМАЊИ, Мотоки**

Observations on the Use of Past Tense Forms in Banat Bulgarian in the Context of Language Contact with Serbian : the Case of Matija Bánčov | Уп. 467.

627. САВОВА, Димка

Специфичност комуникативне ситуације у комуникацији на интернет причаоници / Димка Савова // Путевима српских идиома. – 442–449. | Резиме

– **САРАФСКИ, Илко**

Словообразователни суфикси за мъжки род : имена на професии в сръбския и българския език | Уп. 487.

– **СЕДЕФЧЕВА, Валентина**

Вуков језик у другој књизи „Сеоба“ и његов превод на бугарски језик : „Преселения : книга втора“ | Уп. 107.

– **СТАНКОВИЋ, Станислав**

За српско-македонската јазична интерференција на морфосинтаксичко рамниште кај Македонците во Јужен Банат | Уп. 1146.

– **СТЕФАНОВ, Маргин**

Српски и бугарски књижевни језик на прелазу из 19. у 20. век | Уп. 1240.

– **ТЕШИЋ, Ана**

О методологији израде речника романизама из народних говора Црне Горе | Уп. 945.

– **ТОНКОВА, Нели**

Пътица за възникване на явлението междуезикова омонимия при съществителните имена с общ славянски произход в сръбски и български език | Уп. 503.

628. УСИКОВА, Рина

Вклад югославских славистов в решение проблемы глагольных категорий в македонском литературном языке / Р. П. Усикова // Русский взгляд на сербский язык... – 359–366.

629. ФРИДМАН, Виктор

A Cigar is Sometimes Just a Cigar : Bulgarian and Macedonian Quips and Their Relatives / Victor A. Friedman // У простору лингвистичке славистике. – 767–775. | Резюме

630. ЧОБАНОВА, Љиљана

Графемиката като средство за кодиране на звуковата реч / Лиљана Чобанова // Савремена проучавања језика... – 53–58. | Summary

V. Старословенски језик и његове редакције**631. БОШКОВИЋ, Радосав**

Чланци и расправе / Радислав Бошковић ; прир. Бранислав Остојић. – Подгорица : ЦИД, 2015. – 328. – (Изабрана дјела ; 2) (Библиотека Изабрана дјела)

632. ВАСИЉЕВ, Љупка*

Два непозната слова на „Успење Богородице“ Климента Охридског / Љупка Васиљев // Свети Ђирило и Методије... – 419–444. | Summary

633. ВУЧКОВИЋ, Снежана

Представа лепоте у старословенским текстовима и њене језичке слике / Снежана П. Вучковић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 29–40. | Summary

634. ГЛИБЕТИЋ, Нина

A New 11thCentury Glagolitic Fragment from St Catherine's Monastery : the Midnight Prayer of Early Slavic Monks in the Sinai / Nina Glibetić // АП. – 37 (2015), 11–47. | Резиме

– ГОЛУБОВИЋ, Ана*

Прилог библиографији домаће ћирилометодијевистике | Уп. 1397.

635. ГРКОВИЋ МЕЈЦОР, Јасмина

Грч. λουρός у старословенском преводу јеванђеља / Јасмина Грковић-Мејцор // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 25–34. | Summary

636. ГРКОВИЋ МЕЈЦОР, Јасмина*

О преводилачком умећу Солунске браће : стсл. *кајати сѧ* / Јасмина Грковић-Мејцор // Свети Ђирило и Методије... – 169–85. | Summary

637. ДИЛПАРИЋ, Предраг

Настанак словенске писмености : акултурација и друштвене трансформације / Предраг Д. Дилпарић // АФФ. – 27, 1 (2015), 77–100. | Summary

638. ИЛИЈЕВА, Татјана

Пасажите и реминисценциите от симболическите текстове в богословие на Ѐоан Екзарх : съпоставка с текстовата традиция на паметника и с други съчинения от епохата / Татјана Илиева // АП. – 37 (2015), 49–67. | Summary

639. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Миссия солунских братьев Кирилла и Мефодия среди славян / Гордана Ѐовановић // Путиами сербскогo јазыка... – 29–45.

640. ЈОВАНОВИЋ, Томислав*

Најстарији словенски преводи апокрифа и њихови српски преписи / Томислав Јовановић // Свети Ђирило и Методије... – 389–405. | Summary

– ЈОВИЋЕВИЋ, Радојица

Слово об учителе | Уп. 1417.

– КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Дело Светог Методија у нашем времену | Уп. 1418.

– ЛОМА, Александар

Стерп. *стльъ*: рус. дијал. *столт, столб* ‘деоница пољопривредног земљишта’ | Уп. 566.

641. НЕДИЋ, Јелена

Выражение итеративности в „Зографском“, „Мариинском“ и „Ассеманиевом евангелиях“ / Елена Валерьевна Недич // Славистика. – 19 (2015), 133–139. | Резиме

642. НИКИТОВИЋ, Зорица*

О глаголу *глаголаѣи* у „Маријином јеванђељу“ / Зорица Никитовић // Свети Ђирило и Методије... – 187–198. | Summary

– НИКИТОВИЋ, Зорица

Првоучитељи, просветитељи и преводиоци словенски и српски : Свети Кирило и Методије и Свети Сава | Уп. 1424.

643. НОВОТНИ, Соња

Лексичките наслојки во старословенските ракописи / Соња Новотни, Михајло Марковиќ // Језик и книжевност у контакту... – 249–266. | Summary

644. ПЕРОВА, Екатерина

Церковнославјански јазик в контексте семантичкогo поља културе / Екатерина Јурьевна Перова // РЯКИ. – 7 (2015), 27–35. | Резиме

645. РАДИЋ, Јованка*

О еквиваленцији старословенског *чесо–что* и српског *ишѡ–ишѡ* / Јованка Радић // Свети Ћирило и Методије... – 199–216. | Summary

646. РАНКОВИЋ, Зоран

Граматика црквенословенског језика / Зоран Ранковић. – 2. изд. – Београд : Православни богословски факултет, Институт за теолошка истраживања, 2015. – 142.

647. САВИЋ, Виктор*

Редакцијске одлике прве странице „Кијевских листића” / Виктор Савић // Свети Ћирило и Методије... – 277–308. | Summary

648. СВЕТИ Ћирило и Методије и словенско писано наслеђе : 863–2013.* / ур. Јованка Радић, Виктор Савић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 500. – (Старословенско и српско наслеђе ; 1)

649. СТАНИШИЋ, Вања

Развој писма између мита и стварности / Вања С. Станишић // СЈ. – 20 (2015), 319–331. | Резюме

650. СТАНИШИЋ, Вања*

Словенска писменост и средњовековни алфабети грчкогa круга / Вања Станишић // Свети Ћирило и Методије... – 151–168. | Резюме

651. ТУРИЛОВ, Анатолиј*

К изученију великоморавскогo литературногo наслеђа между двумя юбилеями : промежуточные итоги, спорные вопросы и перспективы / Анатолий А. Турилов // Свети Ћирило и Методије... – 1–21. | Summary

VI. Савремени српски језик**а) Опште****652. АВРАМОВИЋ, Зоран**

Ко све угрожава идентитет српског језика? / Зоран Аврамовић // Средњи век... – 333–346. | Резюме

653. БАБИЋ, Миланка

Статус и перспектива : српски језик у Босни и Херцеговини / Миланка Ј. Бабић // Српски језик и ћирилица. – 176–183.

654. БОГДАНОВИЋ, Маријана

Лингвокултуролошка слика Европе у савременом српском језику / Маријана Богдановић // Савремена проучавања језика... – 465–477. | Резюме

655. БОЈОВИЋ, Драга

Методe потискивања српског језичког идентитета у Црној Гори : перспективе и излаз / Драга Бојовић // Српски језик и ћирилица. – 26–31.

– БОШКОВИЋ, Радосав

Чланци и расправе | Уп. 631.

656. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

The Serbian Language as Viewed by the East and the West : Synchrony, Diachrony and Typology / ed. Ljudmila Popović, Motoki Nomachi. – Sapporo : Slavic-Eurasian research center : Hokkaido University, 2015. – 251. – (Slavic Eurasian Studies ; 28) / Рајна М. Драгићевић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 316–324. | Приказ

– ЈАНЕВ, Борјан

Красотата в българския, сръбския, английския и немския език : наблюдения върху когнитивната същност на образните сравнения като измерения на езиковата интуиция и езиковата компетентност | Уп. 414.

657. ЈОВАНОВИЋ, Милена

Језичко питање код Грка и Срба / Милена Јовановић // АФФ. – 27, 1 (2015), 101–113. | Summary

658. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Актуелно стање српског језика : пут ка губљењу српског идентитета / Милош Ковачевић // Српски језик и ћирилица. – 188–205.

659. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Путеви и странпутице српског језика од Вука до данас / Милош М. Ковачевић // Српски језик : од Вука до данас. – 13–29. | Summary

660. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Српски језик између лингвистике и политике / Милош Ковачевић. – Бања Лука : Друштво наставника српског језика и књижевности Републике Српске, 2015. – 267.

– МАРОЈЕВИЋ, Радмило

О типологији руског и сербског језика | Уп. 447.

661. МИЈОМАНОВИЋ, Стеван

Когнитивна приступачност синестезије у српском језику / Стеван Мијомановић // Савремена проучавања језика... – 115–126. | Summary

662. МИЛАДИНОВИЋ, Сања

Лингвистика као србистика / Милош Ковачевић. – Пале : Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет, 2013. – 302. / Сања Миладиновић // ЈА. – 26 (2015), 57–59. | Приказ

663. МИЛАНОВИЋ, Александар

Церковнослајанское наследство в современном сербском языке / Александр Миланович // Путиами сербског језика... – 79–100.

664. О вредностима у српском језику : зборник етнолингвистичких радова / ур. Дејан Ајдачић. – Београд : Алма, 2015. – 209. – (Библиотека Тематски зборници ; 1)

665. ПЕВУЉА, Душко*

Обнова српске филолошке традиције / Душко В. Певуља // PhM. – 6 (2014), 93–108. | Summary

– ПИПЕР, Предраг

О сопоставителном истраживању руског и српског језика | Уп. 474.

666. ПИПЕР, Предраг

Српски језик на Косову и Метохији данас : социолингвистички и лингвокултуролошки аспект / Митра Релић. – Београд : САНУ ; Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2013. – 363. – (Посебна издања ; 673. Одељење историјских наука ; 30) / Предраг Пипер // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 110–119. | Приказ | Уп. 674.

667. ПИПЕР, Предраг

Српски у кругу словенских језика : граматичка и лексичка поређења / Предраг Пипер. – Београд : NM libris, 2015. – 332.

668. ПУТЈАМИ српског језика, литературе и културе. Т. 1 / сос. Живоин Станойич и др. – Белград : Филологички факултет, 2015. – 460. – (Библиотека Језик и литература. Сериа Труды о языке и литературе ; 4)

669. РАБОТЫ по јазикознанию кафедре српског језика Филологичког факултета Белградског универзитета / сос. Велько Брборич, Райна Драгичевич. – Белград : Филологички факултет, 2015. – 560. – (Библиотека Језик и литература. Сериа Труды о языке и литературе ; 3)

670. СИМИЋ, Радоје

Српски књижевни језик данас / Радоје Д. Симић // СЈ. – 20 (2015), 5–16. | Summary

671. СРПСКИ језик : од Вука до данас / ур. Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2015. – 497. – (Српски језик, књижевност, уметност : зборник радова са IX међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу : 24–25. X 2014. ; 1)

672. СРПСКИ језик и ћирилица : основе српског идентитета : зборник радова / ур. Момчило Вуксановић. – Подгорица : Књижевна задруга Српског народног вијећа, 2015. – 270. – (Библиотека Документи)

673. СТОЈАНОВИЋ, Јелица

Српски језик и ћирилица у Црној Гори данас : резултати и посљедице промашене политике / Јелица Стојановић // Српски језик и ћирилица. – 13–17.

674. ТАНАСИЋ, Срето

Српски језик на Косову и Метохији данас : социолингвистички и лингвокултуролошки аспект / Митра Релић. – Београд : САНУ ; Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2013. – 363. – (Посебна издања ; 673. Одељење историјских наука ; 30) / Срето Танасић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 121–128. | Приказ | Уп. 666.

675. ТОМОВИЋ, Ана

Српски језик на путу ка Европској унији / Ана Томовић // АФФ. – 27, 1 (2015), 151–171. | Summary

676. ФИЛИПОВИЋ, Јелена

Простори, места и језици српске интелектуалне дијаспоре у сајберспејсу / Јелена М. Филиповић, Јован В. Филиповић // Српски језик : од Вука до данас. – 443–453. | Summary

б) Фонетика, фонологија, прозођија**677. БАТАС, Ана**

Акустичке карактеристике аллофонов фонеме /x/ в отдельных позициях / Ана С. Батас // Работы по јазикознанию... – 9–32. | Summary

678. БАТАС, Ана

Примарно и секундарно место артикулације / Ана С. Батас // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 249–259. | Summary

679. БОГДАНОВИЋ, Маријана

Акцентатске згоде и незгоде : о силазним акцентима ван првог слога речи / Маријана Богдановић, Никола Санковић // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 27–34.

680. БОГДАНОВИЋ, Маријана

О старокњижевној лексици у „Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ” : фонетске и творбене одлике и начини њеног посрбљавања / Маријана Богдановић // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 151–161. | Summary

681. БОГДАНОВИЋ, Маријана

Фонетски аспект старокњижевне лексике у „Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ” / Маријана Богдановић // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 55–64. | Summary

682. ДЕШИЋ, Милорад

Акцентни ритм в стихотворени И. Андрича „Слап на Дрине“ / Милорад П. Дешич // Работы по языкознанию... – 119–135. | Summary

– ИГЊАТОВИЋ, Наташа

О неким гласовним променама у француском разговорном језику и о њиховом преношењу у српски језик | Уп. 1323.

– ЈАКОВЉЕВИЋ, Бојана

The Perception of the Voicing Distinction in Word-Final Stops in English and Serbian | Уп. 413.

683. ЈАЊИЋ, Марина*

Конструктивистички приступ настави прозодијског система савременог српског језика / Марина С. Јањић, Александра Лончар Раичевић // PhM. – 6 (2014), 415–429. | Summary

684. ЈАЊИЋ, Марина

Неуредукција у настави фонетике : слог на мапи ума / Марина С. Јањић // PhM. – 7 (2015), 449–461. | Summary

685. ЈОКАНОВИЋ МИХАЈЛОВ, Јелица

Дистрибуција восходящих и низходящих ударений в сербском языке : теоретические знания и практическая ориентация / Елица Јокановић Михайлова // Путиами сербского языка... – 235–247.

686. ЈОКАНОВИЋ МИХАЈЛОВ, Јелица

Эквальный и неэквальный тип произношения в сербском языке / Елица Јокановић Михайлова // Путиами сербского языка... – 211–219.

687. ЈОКАНОВИЋ МИХАЈЛОВ, Јелица

Нисходящие ударения в современном сербском языке / Елица Јокановић Михайлова // Путиами сербского языка... – 221–233.

688. ЈОКАНОВИЋ МИХАЈЛОВ, Јелица

Просодия и проблема идентификации и самоидентификации / Елица Д. Јокановић Михайлова // Работы по языкознанию... – 239–255. | Summary

689. ЈОКАНОВИЋ МИХАЈЛОВ, Јелица

Речи са два акцента / Јелица Јокановић Михајлов // Републички зимски семинар 2015. – 121–127.

690. ЈОКАНОВИЋ МИХАЈЛОВ, Јелица

Слова с двумя ударениями / Елица Јоканович Михайлова // Путиами сербског языка... – 249–260.

691. ЛОМПАР, Весна*

He mogu или ne mogu? / Весна Ломпар // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 41.

692. ЛОНЧАР РАИЧЕВИЋ, Александра

Acoustic Analysis of Post-Accental Quantity in Serbian / Aleksandra Lončar Raičević // FU. – 13, 2 (2015), 135–145. | Rezime

693. ЛОНЧАР РАИЧЕВИЋ, Александра*

Ортографски и ортоепски приручник из српског језика : Fonetika i fonologija : elektronski izvor : ortoepska i ortografska norma standardnog srpskog jezika / Ljiljana Subotić, Dejan Sredojević, Isidora Vjelaković. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2012. – CD-ROM. / Александра Р. Лончар Раичевић // РhМ. – 5 (2013), 685–689. | Приказ

– МИЛОШЕВИЋ, Стефан

Интернационализми у терминологији политичких наука у руском и српском језику : правописне, фонетске и морфолошке особине | Уп. 457.

– МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Акцент и гласови подримског говора | Уп. 1120.

– ПЕТРОВИЋ, Веселин

Из говора села Карошевина код Пријепоља : лингвовеографска скица, фонетске и акцентске особине говора и дијалекатска грађа | Уп. 1127.

– РАДАН, Михај

Фонетика и фонологија карашевских говора данас : прилог проучавању српских говора у Румунији | Уп. 1135.

694. РАДОСАВЉЕВИЋ, Никола

Акцент као семантичко-диференцијални знак у парадигми : именице / Никола В. Радосављевић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 41–58. | Summary

695. РАДОСАВЉЕВИЋ, Никола

Акцент као семантичко-диференцијални знак у парадигми : придеви / Никола В. Радосављевић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 273–290. | Summary

– РАМИЋ, Никола

Новије модификације акцента именица *a*-основа | Уп. 796.

О фонетским дијалектизмима и варијантности рјечи | Уп. 1139.

696. САНКОВИЋ, Никола

О акцентским дублетима именица мушког рода / Никола М. Санковић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 77–92. | Резюме

– СРЕДОЈЕВИЋ, Дејан

Eksperimentalno-fonetsko ispitivanje distinkcija između dugosilaznog i dugouzlaznog akcenta u novosadskom govoru | Уп. 1144.

Прозодијске карактеристике контрастног фокуса у паровима декларатива и декларативних питања | Уп. 803.

– СТАНИШИЋ, Вања

Сербско-албанские фонологические отношения : влияния и ареальная общность | Уп. 491.

– ЦРЊАК, Дијана

О вокализму говора Јаворана | Уп. 1151.

в) Графија и правопис

697. АРСИЋ, Ирена

Ћирилица у Дубровнику 19. века / Ирена П. Арсић // PhM. – 7 (2015), 335–352. | Summary

698. БРБОРИЋ, Велько

Графика в современных орфографиях «сербскохорватского» языка в начале XXI века / Велько Брборич // Путиами сербского языка... – 325–341.

699. БРБОРИЋ, Велько

Написание прописной и строчной букв в начале слова / Велько Брборич // Путиами сербского языка... – 307–323.

700. БРБОРИЋ, Велько

Неке дилеме око писања великог и малог слова / Велько Ж. Брборић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 91–101. | Summary

701. БРБОРИЋ, Велько

Основные правила сербской орфографии / Велько Брборич // Путиами сербского языка... – 293–306.

702. БРБОРИЋ, Велько

Писма у савременим правописима *српскохрватског* језика на почетку XXI века / Велько Брборић // Републички зимски семинар 2015. – 129–140.

703. БРБОРИЋ, Велько

Писма у савременим правописима *српскохрватског* језика на почетку XXI века / Велько Ж. Брборић // СЈ. – 20 (2015), 333–346. | Summary

– БРБОРИЋ, Велько

Правопис и школа | Уп. 1055.

704. БРБОРИЋ, Велько

Современные орфографические тенденции сербскохорватского языка в начале XXI века / Велько Ж. Брборич // Работы по языкознанию... – 33–55. | Summary

– ДЕШИЋ, Милорад

Правопис српског језика | Уп. 1060.

– ЗЕЉИЋ, Горан

Правописна решења везана за бројеве : од Вукове „Писменице“ до данас | Уп. 1210.

705. ЗЕЉИЋ, Горан

Правописни аспект датива и локатива једине именица женског рода на *-ка, -га, -ха* / Горан Зељић // ЗМФСФЛ. – 58, 2 (2015), 35–47. | Summary

– ИВАНОВА, Ирина

Типологическое сходство сербской и русской пунктуации | Уп. 411.

706. ЈАЊИЋ, Стефан

Дискурс онлајн медија у Србији о угрожености ћирилице / Стефан Јањић // ППЈ. – 46 (2015), 189–205. | Summary

707. КЛАЈН, Иван*

Два примера систематских правописних грешака у медијима : изостављање слова *j* и запете / Иван Клајн // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 2–10.

708. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Губљење ћирилице : пут ка губљењу националног идентитета / Милош М. Ковачевић // Средњи век... – 313–322. | Summary

709. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Српски језик и ћирилица у току Првога свјетског рата / Милош М. Ковачевић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 71–83. | Summary

710. МАРКОВИЋ, Саво

Мјесто и улога интелектуалаца у очувању српског језика и ћирилице у Црној Гори / Саво Марковић // Српски језик и ћирилица. – 231–232.

711. МИЛИЧЕВИЋ, Маја

Semi-Automatic Constructions of Comparable Genre-Oriented Corpora of Serbian in Cyrillic and Latin Scripts / Маја Р. Милићевић // АФФ. – 27, 2 (2015), 285–300. | Sažetak

– МИЛОШЕВИЋ, Стефан

Интернационализми у терминологији политичких наука у руском и српском језику : правописне, фонетске и морфолошке особине | Уп. 457.

712. ПЕШИКАН, Митар

Правопис српског језика / Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица. – Измењено и допуњено екавско изд., 3. [тј. 4] изд. – Нови Сад : Матица српска, 2015. – 507.

713. СПАЈИЋ, Светлана

Распутице језика око нас 1 / Недељко Богдановић, Драгана Вељковић, Ирена Цветковић. – Ниш : Филозофски факултет, 2004. – 126. – (Библиотека Помоћни учбеници) / Светлана М. Спајић // ЛА. – 27 (2015), 82–83. | Приказ

714. СТЕВАНОВИЋ, Јелена

Обрада интерпункције у правописима српског језика / Јелена М. Стевановић // Српски језик : од Вука до данас. – 369–381. | Summary

715. ТАНАСИЋ, Срето

Шта нам значи ћирилица и шта нам се дешава / Срето З. Танасић // Средњи век... – 323–332. | Резюме

716. ТОМИЋ, Лидија

Забрана ћирилице у историјским токовима / Лидија Томић // Српски језик и ћирилица. – 32–38.

717. ШЋЕПАНОВИЋ, Михаило

Никшићка „Ријеч“ : од ћирилице и српског језика до латинице и тзв. *snogorskog* језика / Михаило Шћепановић // Српски језик и ћирилица. – 130–152.

г) Граматика (морфологија, творба речи, синтакса)**718. АЛАНОВИЋ, Миљивој**

Допунска реченица уз каузативно-манипулативне глаголе / Миљивој Б. Алановић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 203–232. | Резюме, Summary

719. АЛАНОВИЋ, Миливој

Концепти *везе* и *зависности* у Белићевом моделу устројства реченице / Миливој Б. Алановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 15–26. | Zusammenfassung

720. АНТОНИЋ, Ивана

Временски односи на међуреченичном нивоу / Ивана Антонић // У простору лингвистичке славистике. – 91–109. | Summary

721. АРСЕНИЈЕВИЋ, Бобан*

The Agreement of Adjectives with the Honorific Pronoun in Serbo-Croatian / Boban M. Arsenijević // PhM. – 6 (2014), 39–50. | Резиме

722. АШИЋ, Тијана

Идиоматске теличке конструкције у српском језику / Тијана Ашић // Путевима српских идиома. – 431–440. | Summary

– АШИЋ, Тијана

Le conditionnel temporel objectif en français et en serbe | Уп. 366.

723. АШИЋ, Тијана

О категоријама глаголских времена, начина и вида у граматици Стојана Новаковића / Тијана В. Ашић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 357–369. | Summary

724. АШИЋ, Тијана

Spatial Deictic Expression in Serbian *ovde, тамо, ту* : a New Approach / Tijana Ašić // У простору лингвистичке славистике. – 111–134. | Rezime

– БАБИЋ, Здравко

Безличные предложения с каузатором действия в русском языке : в сопоставлении с сербским | Уп. 368.

725. БАБИЋ, Миланка

Синтаксички и стилистички огледи / Миланка Бабић. – Београд : Јасен, 2015. – 170. – (Библиотека Језикословље)

– БЕГОВИЋ, Катарина

Семантика везаних глаголских основа : о глаголима *чезнући* и *ишчезнући* кроз историју српског језика | Уп. 1171.

726. БЛАГОЈЕВИЋ, Никола

Домаћи глаголски префикси у језичком осећају малих матураната / Никола Благојевић // Радови. – 7–35. | Резюме, Summary

– БОГДАНОВИЋ, Маријана

О старокњижевној лексици у „Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“ : фонетске и творбене одлике и начини њеног посрбљавања | Уп. 680.

727. БОЈОВИЋ, Ивана

Нормативна грамика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Нови Сад : Магица српска, 2014. – 581. / Ивана Бојовић // ЈА. – 27 (2015), 25–28. | Приказ | Уп. 755, 789, 790, 795, 805, 818.

– БРАДАШЕВИЋ, Саша

О исказивању просторних односа у српском и турском језику | Уп. 372.

– ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Употреба родно осетљивог језика у савременом српском филолошком дискурсу на примеру именица *nomina agentis* | Уп. 980.

728. ВЕЉКОВИЋ, Драгана

Аспектуалне вредности помоћних глагола *бићи* и *јесам* у српском језику / Драгана Т. Вељковић // Језик и књижевност у контакту... – 17–29. | Summary

– ВЕЉКОВИЋ, Маја*

Руске речи *ест* и *нет* у егзистенцијалним реченицама и њихови српски еквиваленти | Уп. 376.

729. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Деминутивно-пејоративни глаголи изведени суфиксима *-ака*, *-ара* и *-аија* / Драгана Д. Вељковић Станковић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 39–61. | Summary

730. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Когнитивне аспекте диминутивизације глаголова у српском језику / Драгана Д. Вељковић-Станковић // Работы по языкознанию... – 57–89. | Summary

– ВЕЉОВИЋ, Бојана

Конструкција *би* + императив у тутинском говору и њен однос према потенцијалу и императиву у временској служби | Уп. 1092.

– ВЕЉОВИЋ, Бојана

Облици аориста у говору Тутина и околине | Уп. 1093.

Употреба потенцијала у говору Тутина | Уп. 1094.

– ВЛАХОВИЋ, Љубица

Atribut, kvalifikativ subjekta i objekta u francuskom i ekvivalenti u srpskom jeziku | Уп. 378.

731. ВОЈВОДИЋ, Дојчил

О каузално-импликативним односима у српској хипотакси : комплексе условљених зависнословених реченица / Дојчил П. Војводић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 121–186. | Резюме, Summary

– ВУКИЋЕВИЋ, Весна

Пренесена значења императива у руском и српском језику | Уп. 381.

732. ГАЗИЗОВА, Р. Ф.

Семантичка функционалност глаголова у ‘микрoконтекстима’, које мотивирају сложене имена сушествоителне : у текстовима српскохрватског језика / Р. Ф. Газизова // Рускиј поглед на српски језик... – 45–55.

– ГИНИЋ, Јелена

Особенности синтагматическог членења руског и српског језика и њихова веза са артикулационом базом | Уп. 383.

– ГЛИШИЋ, Марија

Систем будућих времена у француском и српском језику : контрастивна анализа основних будућих времена оба језика | Уп. 384.

– ГЛОЂОВИЋ, Аница

Један осврт на српски префикс *на-* и енглеску глаголску партикулу *up* | Уп. 385.

– ГОЛУБ, Марина

Anteriorna upotreba budućih vremena u latinskom i njihovi ekvivalenti u srpskom jeziku | Уп. 386.

733. ГРКОВИЋ МЕЈЏОР, Јасмина

Супстандардне црте као показатељ језичке промене у току / Јасмина Грковић Мејџор // У простору лингвистичке славистике. – 293–303. | Summary

– ДОДИГ, Милана

Неке релације између српског потенцијала и француског субјунктива | Уп. 393.

Le potentiel serbe et le conditionnel français dans les phrases hypothétiques | Уп. 394.

– ДРАГИН, Гордана

Из система глаголских облика у банатским говорима ш-в дијалекта и једног нетипичног к-р говора | Уп. 1099, 1100.

– ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Префиксација у србистици и славистици | Уп. 396.

734. ЂОРЂЕВИЋ, Александра

Проучавање деадјективних именица као кондензатора на корпусу српског језичког подручја у различитим функционалним стилевима / Александра Ђорђевић // ЛА. – 27 (2015), 9–21. | Summary

735. ЂОРЂЕВИЋ, Бојана

Употреба метаграматике за опис формалне граматике српског језика / Бојана Ђорђевић // Савремена проучавања језика... – 363–370. | Summary

736. ЂОРЂЕВИЋ, Весна

Категорија степена у српском језику : сложена реченица / Марина Николић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 303. / Весна Н. Ђорђевић // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 71–74. | Приказ | Уп. 781, 788.

737. ЂУРКИН, Веселина

О сложенем везнику *без намјере да* / Веселина В. Ђуркин // Српски језик : од Вука до данас. – 257–266. | Summary

738. ЂУРОВИЋ, Сања

Морфолошка анализа глагола *знаћи* у српском језику / Сања Ж. Ђуровић // Српски језик : од Вука до данас. – 91–102. | Summary

739. ЂУРОВИЋ, Сања

Неправилни глаголи у српском језику / Сања Ж. Ђуровић // СЈ. – 20 (2015), 689–696. | Summary

– ЂУРОВИЋ, Сања

О глаголу у Вуковој „Писменици” и данас | Уп. 1209.

740. ЂУРОВИЋ, Сања

Творбено-семантичка анализа лексеме *кључ* / Сања Ђуровић // Путевима српских идиома. – 465–475. | Summary

741. ЂУРОВИЋ, Сања

Укрштање глаголских врста у конјугацији глагола у савременом српском језику / Сања Ж. Ђуровић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2015. – 345.

742. ЖИВКОВИЋ, Наталија

Морфолошка анализа адаптације именичких англицизама у „Беснилу” Борислава Пекића / Наталија Живковић // Савремена проучавања језика... – 73–81. | Summary

– ЗДРАВКОВИЋ, Ана

Придевска употреба глаголског прилога садашњег у делима српских писаца 20. века и њихови еквиваленти у енглеском језику | Уп. 409.

– ЗЕЉИЋ, Горан

Правописни аспект датива и локатива једине именица женског рода на *-ка*, *-га*, *-ха* | Уп. 705.

– **ЗЕНЧУК, Валентина**

О неких синтаксических конструкција са стилистически окрашеним елементима отрицања у производенима И. Андрича („Мост на Дрине“, „Знаци вдоль дороги“) и их руских еквивалентима | Уп. 408.

– **ИВАНИЋ, Мирела**

Семантичко-деривационо гнездо лексеме *земља* | Уп. 875.

743. ИВАНОВИЋ, Милена

Степеновање у сфери глагола : на материјалу српског језика / Милена Д. Ивановић // У простору лингвистичке славистике. – 399–413. | Резюме

744. ИВАНОВИЋ, Милена

Функционални приступ категорији акционалности : на материјалу српског језика / Милена Ивановић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 119–132. | Summary

745. ИЛИЋ, Валентина

Синтакса пасива у савременом српском језику / Срето Танасић. – Београд : Београдска књига ; Институт за српски језик САНУ, 2014. – 259. / Валентина М. Илић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 129–137. | Приказ | Уп. 782, 798.

746. ЈАНИЋ, Александра*

Лексикализација именичких деминутива у српском језику / Александра А. Јанић // РћМ. – 5 (2013), 367–380. | Summary

747. ЈАЊУШЕВИЋ ОЛИВЕРИ, Ана

Зависносложене реченичне структуре у првој књизи „Сеоба“ Милоша Црњанског / Ана М. Јањушевић Оливери // Српски језик : од Вука до данас. – 247–256. | Резюме

748. ЈАЊУШЕВИЋ ОЛИВЕРИ, Ана

Прилози са интензификаторском функцијом у савременом српском језику / Ана М. Јањушевић-Оливери // СЈ. – 20 (2015), 195–209. | Sommaire

– **ЈАЋОВИЋ, Јелена**

Kontrastiranje francuskih i srpskih bezličnih glagolskih oblika u jeziku ekonomske struke | Уп. 416.

749. ЈОВАНОВИЋ, Владимир

Сличности и разлике у сагледавању сложеница изворних говорника српског језика различитог филолошког профила / Владимир Ж. Јовановић // ФП. – 42, 2 (2015), 161–184. | Summary

– **ЈОВАНОВИЋ, Гордана**

О Вуковом „Српском рјечнику“ из 1818. г. с освртом на *nomina agentis* : етносоциолошки и лингвистички приступ | Уп. 1212.

– **ЈОВАНОВИЋ, Иван**

De l'aspect morphologique et sémantique du lexique obscene et en serbe | Уп. 418.

Неке граматичке категорије у функцији детерминације именца у француском језику и њихово преношење на српски језик | Уп. 420.

Sur quelques pronoms dans les proverbes français et sur leurs équivalents / correspondants serbes | Уп. 422.

750. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Инструментал просекутивни према другим облицима сличног месног значења : *ио* + лок., *кроз* + ак. и *дуже* + ген. / Јелена Р. Јовановић Симић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 23–37. | Summary

751. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

О коњунктиву и *трансконјунктиву* / Јелена Р. Јовановић Симић // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 1–16. | Summary

752. ЈОСИЈЕВИЋ, Јелена

Глаголи са двојаким и вишеструким облицима простог прошлог времена и прошлог партиципа / Јелена Јосијевић // Савремена проучавања језика... – 61–71. | Summary

753. ЈОСИЈЕВИЋ, Јелена

Модели перифрастичког суперлатива у српском књижевном језику / Јелена М. Јосијевић // РнМ. – 7 (2015), 319–331. | Summary

– КИРШОВА, Маријана

Дополнение к анализу словообразователно-семантической категории *nomina instrumenti* в современном литературном сербскохорватском языке : в сравнении с русским | Уп. 426.

754. КИШ, Наташа

Основна формална и садржинска својства деадјективних именица страног порекла у српском језику / Наташа Киш // Српски језик : од Вука до данас. – 117–127. | Summary

755. КЛАЈН, Иван

Нормативна граматика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Нови Сад : Матица српска, 2013. – 582. / Иван Клајн // Трибина САНУ. – 3 (2015), 44–47. | Приказ | Уп. 727, 789, 790, 795, 805, 818.

756. КЛИКОВАЦ, Душка

Грамматическая категория лица указательных слов в сербском языке / Душка Б. Кликовац // Работы по языкознанию... – 257–285. | Summary

757. КЊИЖАР, Иван*

Pragmatička analiza jednog detektora presupozicije : glagol *znati* u razgovornom diskursu / Ivan Knjižar // АФФ. – 26, 2 (2014), 153–175. | Summary

758. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Кроз синтагме и реченице / Милош Ковачевић. – 2. изд. – Београд : Јасен, 2015. – 261. – (Библиотека Језикословље)

759. КОВАЧЕВИЋ, Милош*

Може ли се рећи *ја ћу да дођем?* : системски и нормативни статус футуроида у савременом српском језику / Милош М. Ковачевић // ЈД. – 10, 1/2 (2014). 10–29.

760. КОВАЧЕВИЋ, Милош

О изразу *неки дан* и блискозначним синтагамама / Милош М. Ковачевић // РнМ. – 7 (2015), 25–35. | Summary

761. КОВАЧЕВИЋ, Милош

О реченици и њеним члановима / Милош Ковачевић. – Београд : Јасен, 2015. – 231.

762. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Реитерација хомолексичких и хомоформних јединица у предикатској позицији / Милош М. Ковачевић // СЈ. – 20 (2015), 33–59. | Summary

763. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Типови апсолутног компаратива у српском језику / Милош М. Ковачевић // Путеви српских идиома. – 411–429. | Summary

– КОЛАРЕВИЋ, Сања

Атрибутивна и атрибутивно-предикативна посесивност у руском и српском језику | Уп. 427.

– КРСТИЋ, Маја

Структура описних предиката у српском и руском језику | Уп. 432.

– КУРТУМА, Наташа

Именичка суфиксација у немачком језику у поређењу са српским језиком | Уп. 433.

– ЛЕПОЈЕВИЋ, Јелена

Префиксално-суфиксална творба на материјалу руског и српског језика | Уп. 435.

Творба основних бројева у руском и српском језику | Уп. 436.

764. ЛОМПАР, Весна

Когда употребляется *ионако*, а когда *и иначе* в современном сербском языке / Весна Ломпар // Путиами сербског језика... – 287–291.

765. ЛОМПАР, Весна

Местоимения с префиксом *и-* в сербском языке / Весна Й. Ломпар // Работы по языкознанию... – 287–299. | Summary

766. ЛОМПАР, Весна

Соотношение местоимений и местоименных наречий с префиксом *и-* и префиксом *не-* в сербском языке / Весна Ломпар // Путиами сербског језика... – 271–276.

767. ЛОМПАР, Весна

Употребление количественных прилагательных в современном сербском языке / Весна Ломпар // Путиами сербског језика... – 277–285.

768. МАНОЈЛОВИЋ, Нина

Пасивне конструкције у законодавно-правном функционалном стилу / Нина Ж. Маножловић // СЈ. – 20 (2015), 619–637. | Summary

– МАРИЋ, Биљана

Деадъективные существительные как синтаксические дериваты : в русском языке в сопоставлении с сербским | Уп. 440.

– МАРКОВИЋ, Жељко

Српски перцептивни глагол *вирићти*, његови деривати и словеначки еквиваленти | Уп. 445.

– МАРКОС БЛАНКО, Уго*

Significo del aoristo : aoristo serbio y aoristo castellano | Уп. 446.

– МАТИЈАШЕВИЋ, Јелка

Конвергентные явления в области словообразования русского и сербского языков | Уп. 448.

769. МЕДАН, Маја

Интонационо и позиционо издвајање реченичних делова у поемама М. Дединца / Маја Медан // ППЈ. – 46 (2015), 149–171. | Summary

– МЕДЕНИЦА, Лука

Локальное наречие *мимо* в русском и его эквиваленты в сербском языке | Уп. 450.

Просторна локализација незаменичким прилозима са кореном *-низ-* у руском и српском језику | Уп. 451.

Просторни прилог *мимо* у руском и његови еквиваленти у српском језику | Уп. 452.

770. МИЛАДИНОВИЋ, Сања

Глаголи на *-(j)ећи*, *-им* у корелацији са глаголима на *-ићи*, *-им* у савременом српском језику : нормативни и лексиколошки аспект / Марина Спасојевић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 452 . – (Монографија ; 17) / Сања Миладиновић // ЛА. – 26 (2015), 107–108. | Приказ

– **МИЛАШИНОВИЋ, Милица**

Ефекат свршености француског имперфекта и српског несвршеног перфекта | Уп. 453.

– **МИЛОРАДОВИЋ, Софија**

Синтакса падежа у српској дијалектологији : степен испитаности и теоријско-методолошки приступи | Уп. 1115.

– **МИЛОШЕВИЋ, Стефан**

Интернационализми у терминологији политичких наука у руском и српском језику : правописне, фонетске и морфолошке особине | Уп. 457.

771. МИЉКОВИЋ, Вања

О префиксираним глаголима са значењем задовољења потребе у савременом српском језику / Вања Миљковић // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 301–314. | Summary

772. МИЉКОВИЋ, Вања

Префиксација и метафоричка појмовна интеграција на примеру глаголског префикса *йре-* у савременом српском језику / Вања Миљковић // Савремена проучавања језика... – 137–151. | Summary

773. МИТИЋ, Ивана*

Амбигвитет у генеративној синтакси и формалној семантици / Ивана З. Митић // PhM. – 5 (2013), 355–366. | Summary

– **МИТИЋ, Ивана**

Јака и слаба квантификација јединице *немало* у српском језику и њени еквиваленти у француском | Уп. 460.

774. МИТИЋ, Ивана*

Морфосинтаксичке могућности придева затвореног пола скале и негираних придева / Ивана З. Митић // PhM. – 6 (2014), 369–382. | Summary

– **МИТРИЋЕВИЋ ШТЕПАНЕК, Катарина**

Семантика *унишћена/ошћена објекта* глагола са префиксом *у-* у чешком језику и њихови еквиваленти у српском | Уп. 461.

– **МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје**

Од значења ка облику : из дијалекатске (морфо)синтаксе говора призренско-јужно-моравског типа метохијско-косовско-сиринићког ареала | Уп. 1121.

775. МОСКОВЉЕВИЋ ПОПОВИЋ, Јасмина

Односи кореферентности у сложеној реченици са допунском клаузом / Јасмина Д. Московљевић Поповић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 187–202. | Резюме, Summary

776. НЕНЕЗИЋ, Соња

Творбени потенцијал повратне замјенице *себе* / Соња В. Ненезић // СЈ. – 20 (2015), 525–535. | Summary

777. НИКИЋ, Биљана

Топоними с основом *баз-* / Биљана В. Никић // ЗбФФП. – 45, 4 (2015), 363–379. | Summary

778. НИКОЛИЋ, Марина

Асертивност, релевантност и жанр : докторска дисертација / Страхиња Степанов. – Нови Сад, 2014. – 258. / Марина Николић // ЛА. – 26 (2015), 83–85. | Приказ

779. НИКОЛИЋ, Марина

Последичне клаузе са значењем мере и степена / Марина М. Николић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 233–249. | Резюме, Summary

780. НИКОЛИЋ, Милка

Поредбене синтаксичке јединице као средство динамике исказа у српској прози пост-модернизма : на примерима из романа Радована Белог Марковића / Милка В. Николић, Илијана Р. Чутура // СЈ. – 20 (2015), 459–478. | Summary

– НОВАКОВ, Предраг

Idiomatičnost engleskih frazno-predložkih glagola i njihovih srpskih ekvivalenata | Уп. 464.
Modalni glagoli u engleskom i srpskom naučnom diskursu | Уп. 465.

– ОДБОР за стандардизацију српског језика

Нова српска граматика с наглашеним нормативним приступом | Уп. 963.

О деκлинацији презимена женских особа | Уп. 964.

Поводом конструкције *за* + инфинитив у српском језику | Уп. 966.

Чийач или *чийчалац* | Уп. 967.

– ОСТОЈИЋ, Владимир

Из проблематике падежних и предлошко-падежних конструкција у језерско-шарском говору | Уп. 1125.

781. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Категорија степена у српском језику : сложена реченица / Марина Николић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 301. – (Монографија ; 21) / Ђорђе Оташевић // ЛА. – 26 (2015), 105–106. | Приказ | Уп. 736, 788.

782. ПАВЛОВИЋ, Јелена

Важан помак у проучавању сложеног проблема синтаксе српског језика : Синтакса пасива у савременом српском језику / Срето Танасић. – Београд : Београдска књига : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 260. – (Библиотека Пут у речи ; 20) / Јелена М. Павловић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 429–434. | Приказ | Уп. 745, 798.

783. ПАВЛОВИЋ, Јелена

Вредан допринос српској синтакси : Из синтаксе српске реченице / Срето Танасић. – Београд : Београдска књига : Институт за српски језик САНУ, 2012. – 221. – (Библиотека Пут у речи ; 19) / Јелена Павловић // СЈ. – 20 (2015), 813–819. | Приказ

784. ПАВЛОВИЋ, Слободан

Релативизатор као показатељ просторних односа у српском језику / Слободан Павловић // У простору лингвистичке славистике. – 581–595. | Резюме

785. ПЕТКОВА, Гергана

За срџбските женски лични имена, образувани от римско родово име / Гергана Петкова // Српски језик : од Вука до данас. – 127–137. | Summary

786. ПЕТКОВИЋ, Јелена

Множење негација у релативним реченицама / Јелена Л. Петковић // Српски језик : од Вука до данас. – 293–303. | Summary

– ПЕТРОНИЈЕВИЋ, Божинка

Beiträge zur kontrastiven Wortbildung : deutsch-serbisch und serbisch-deutsch | Уп. 472.

Dephrasale Adjektivderivate : eine Untersuchung am Beispiel des Serbischen und des Deutschen | Уп. 473.

787. ПЕТРОНИЈЕВИЋ, Божинка

Творбени обрасци германизама у савременом српском језику / Божинка Петронијевић // Путевима српских идиома. – 451–463. | Zusammenfassung

788. ПИПЕР, Предраг

Категорија степена у српском језику : сложена реченица / Марина Николић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 301. – (Монографија ; 21) / Предраг Ј. Пипер // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 325–335. | Приказ | Уп. 736, 781.

789. ПИПЕР, Предраг

Нормативна граматика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Измијењено и допуњено ијекавско изд. (према 2. екавском изд.). – Нови Сад : Матица српска, 2015. – 592. | Уп. 727, 755, 790, 795, 805, 818.

790. ПИПЕР, Предраг

Нормативна граматика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Нови Сад : Матица српска, 2013. – 582. / Предраг Пипер // Трибина САНУ. – 3 (2015), 41–44. | Приказ | Уп. 727, 755, 789, 795, 805, 818.

791. ПОПОВИЋ, Љубомир

Интегрални (комуникативно-грамматически) приступ к синтаксису : взаимодействие между синтаксисом и словарем / Любомир Попович // Работы по языкознанию... – 337–351.

– ПОПОВИЋ, Људмила

Эксплетивное отрицание в конструкциях с союзом *пока* и его аналогом в сербском языке как переходное явление между отрицанием и аффирмативностью | Уп. 477.

– ПОПОВИЋ, Наташа

О француским предлозима *de* и *par* у конструкцијама са каузалним значењем и њиховим еквивалентима у српском језику | Уп. 479.

792. ПРОНИЧЕВ, Виктор

Несинтаксическое употребленије вокатива в народных песнях Косовского цикла / В. П. Проничев // Русский взгляд на сербский язык... – 259–267.

793. ПУАЧА, Драгана

Прави објекат у делу „Проклета авлија“ Иве Андрића / Драгана Пуача // ППЈ. – 46 (2015), 95–120. | Summary

– РАДИЋ, Јованка

Категоријалне речи *шћа* и *шћо* у текстовима Вука С. Караџића : онтолошки или логичкојезички приступ | Уп. 1231.

Суфикси *-ина* и *-ица* као опозити у географској терминологији и топонимији : у светлу категорије квантитета | Уп. 923.

794. РАДИЋ, Првослав

Суфикс *-аћ* у српском језику / Првослав Т. Радић // СЈ. – 20 (2015), 251–265. | Summary

– **РАДОЈЧИЋ, Драгана**

Неке временске конструкције у руском, украјинском и српском језику | Уп. 482.

795. РАДОВАНОВИЋ, Милорад

Нормативна граматика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Нови Сад : Магица српска, 2013. – 582. / Милорад Радовановић // Трибина САНУ. – 3 (2015), 32–37. | Приказ | Уп. 727, 755, 789, 790, 805, 818.

– **РАДУСИН БАРДИЋ, Наташа**

Direktna parcijalna pitanja izvedena pomoću prostih upitnih zamenica u francuskom jeziku i njihovi ekvivalenti u srpskom | Уп. 484.

796. РАМИЋ, Никола

Новије модификације акцента именица *a*-основа / Никола Рамић // Српски језик : од Вука до данас. – 83–89. | Summary

– **РЕМЕТИЋ, Слободан**

Над морфолошким карактеристикама говора Жељове (код Бановића) | Уп. 1140.

– **РИСТИВОЈЕВИЋ РАЈКОВИЋ, Наташа***

Glagolska situacija udaranja u norveškom i srpskom jeziku | Уп. 486.

– **РИСТИЋ, Стана**

Заменице *неко* и *нешто* : лексичко-семантичке и граматичке карактеристике | Уп. 931.

797. РУЖИЋ, Владислава

Актуелност Белићевог погледа на глаголске допуне / Владислава Ж. Ружић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 5–14. | Summary

798. РУЖИЋ, Владислава

Синтакса пасива : Синтакса пасива у савременом српском језику / Срето Танасић. – Београд : Београдска књига : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 260. / Владислава Ружић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 245–248. | Приказ | Уп. 745, 782.

799. РУСИМОВИЋ, Тања

Катафоричко упућивање квантификатора у антецеденту адјективне релативне клаузе / Тања З. Русимовић // Српски језик : од Вука до данас. – 267–275. | Summary

800. САВОВА, Димка

Предикацијска структура и ред речи просте реченице у српском језику / Димка Савова // Српски језик : од Вука до данас. – 237–246. | Резюме

– **САРАФСКИ, Илко**

Словообразователни суфикси за мъжки род : имена на професији у сърбскиј и българијскиј езику | Уп. 487.

– **СЕДЕР, Ружица**

О неким особеностима концевивних реченица уведених *bien que* и *quoique* и еквивалентним структурама у српском језику | Уп. 488.

– **СИМИЋ ВЕЛИЧКОВИЋ, Биљана**

Лексема *око* у кинеским и српским идиомима који изражавају емоције | Уп. 489.

801. СПАЈИЋ, Светлана

Морфо(но)лошке теме / Милан Стакић. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2010. – 201. / Светлана Спајић // ЛА. – 26 (2015), 103–104. | Приказ

802. СПАСОЈЕВИЋ, Марина*

Да ли је лише пожутело или је пожутило? : о облицима и значењу глагола на *-еићи*, *-ијићи*, и *-аићи* у српском књижевном језику / Марина Спасојевић // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 30–37.

803. СРЕДОЈЕВИЋ, Дејан

Прозодијске карактеристике контрастног фокуса у паровима декларатива и декларативних питања / Дејан Средојевић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 75–99. | Summary

804. СТАКИЋ, Милан

Дублетни глаголски облици од презентске основе / Милан В. Стакић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 7–22. | Summary

805. СТАКИЋ, Милан

Норма и наука : Нормативна граMATика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Нови Сад : Mатица српска, 2013. – 582. / Милан В. Стакић // СЈ. – 20 (2015), 737–773. | Приказ | Уп. 727, 755, 789, 790, 795, 818.

806. СТАКИЋ, Милан

Форме настојашега времена (презента) в сербском языке / Милан В. Стакић // Работы по языкознанию... – 415–442. | Summary

– СТАНИЋ, Данијела

Лексичко-семантичка и творбено-граматичка анализа глагола са префиксом *йона-* | Уп. 938.

– СТАНКОВИЋ, Богољуб

О сопоставительном изучении сербских и русских синтагм | Уп. 492.

– СТАНКОВИЋ, Селена*

Лице као граматичка категорија код личних заменица у француском и српском језику | Уп. 494.

О једној специфичној употреби личних заменица у француском и српском језику | Уп. 495.

– СТАНОЈЕВИЋ, Веран

О индикативним и релативним употребама глаголских времена у српском и француском језику | Уп. 496.

807. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

О Маретићевом виђењу значења прошлих времена у светлу савремене темпоралистике / Веран Ј. Станојевић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 343–356. | Résumé

808. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Значение, аналогия и альтернативность синтаксических структур / Живоин С. Станојич // Работы по языкознанию... – 471–484. | Summary

809. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

К вопросу об словообразовании глаголов в сербском языке : с обзором семантики и словообразовательных средств выражения вида глаголов / Живоин Станојич // Путями сербского языка... – 161–180.

810. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Примеры морфосинтаксической стабилности сербского литературного языка / Живоин Станојич // Путями сербского языка... – 115–129.

811. СТИПЧЕВИЋ, Балша

Два типа модалних дативних конструкција с речцом *се* / Балша Н. Стипчевић // СЈ. – 20 (2015), 173–193. | Summary

812. СТИПЧЕВИЋ, Балша

Два типа модальных дативних конструкциј с частицей *се* / Балша М. Стипчевич // Работы по языкознанию... – 485–518. | Summary

– СТЕФАНОВИЋ, Александар

Нормирање употребе бројева у Вуковим и Даничићевим радовима у односу на стање у савременом српском језику | Уп. 1241.

813. СТОЈАНОВИЋ, Бранко

Дистрибуција глаголског вида у грађењу негираног императива / Бранко Стојановић // Радови. – 79–97. | Резюме, Summary

814. СТОЈАНОВИЋ, Милица

Редупликација глаголског префикса *īo-* у српском језику / Милица Љ. Стојановић // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 35–50. | Резюме

815. СТОЈИЧИЋ, Виолета

Концептуализација и категоризација фиктивног кретања у српском језику / Виолета Стојичић, Душан Стаменковић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 133–153. | Summary

816. ТАНАСИЋ, Срето

Асиндетске реченице с конкретизатором / Срето З. Танасић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 91–120. | Резюме, Summary

– ТАНАСИЋ, Срето

Из синтаксичке проблематике српских говора у Босни и Херцеговини | Уп. 1147.

817. ТАНАСИЋ, Срето

Нагомилавање предлошко-падежних конструкција с временским значењем / Срето З. Танасић // У простору лингвистичке славистике. – 695–703. | Резюме

818. ТАНАСИЋ, Срето

Нормативна граматика српског језика / Предраг Пипер, Иван Клајн. – Нови Сад : Матица српска, 2013. – 582. / Срето Танасић // Трибина САНУ. – 3 (2015), 37–41. | Приказ | Уп. 727, 755, 789, 790, 795, 805.

819. ТАНАСИЋ, Срето

О дијалогу у прози Бранка Ђопића : глаголи у уводним конструкцијама / Срето З. Танасић // СЈ. – 20 (2015), 117–126. | Summary

– ТЕРЗИЋ, Богдан

Существительные на *-тель* как мотивирующие основы в русском и сербскохорватском словообразовании | Уп. 500.

– ТЕРЗИЋ, Светлана

Изражавање елативности у руском језику у поређењу са српским | Уп. 501.

Облик суперлатива *малейший* у функцији елатива у руском језику и његови српски еквиваленти | Уп. 502.

820. ТОДОРОВИЋ, Стефан

Глаголски прилог прошли са значењем пропратне околности у савременом српском језику : на корпусу књижевноуметничког стила / Стефан Тодоровић // Савремена проучавања језика... – 297–307. | Summary

821. ТОДОРОВИЋ, Стефан*

Значење пропратне околности у србистичкој (и сербскохорватистичкој) литератури / Стефан Д. Тодоровић // PhM. – 6 (2014), 397–411. | Zusammenfassung

822. ТОДОРОВИЋ, Стефан

Множина градивних именица у научном стилу српског језика / Стефан Тодоровић // Српски језик : од Вука до данас. – 103–116. | Summary

823. ТОПОЛИЊСКА, Зузана

Око семантичке структуре текста : везници и партикуле као предикати / Зузана В. Тополињска // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 7–13. | Резюме, Summary

824. ТОШИЋ ЛОЈАНИЦА, Тиана

Neglagolska dopuna objekta : kontrastivno istraživanje / Tiana M. Tošić Lojanica // Српски језик : од Вука до данас. – 337–346. | Summary

825. ТОШОВИЋ, Бранко

Generisanje morfoloških oblika i paradigmi imenica muškog roda za živo u srpskom jeziku / Branko Tošović // У простору лингвистичке славистике. – 753–766. | Резюме

– ТОШОВИЋ, Бранко

Различия между русскими и сербскими способами глагольного действия | Уп. 504.

826. ТРНАВАЦ, Радослава

Теорија центрирања (Centering Theory), типови прелаза и маркирање референта у писаном корпусу српског језика / Радослава М. Трнавац // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 69–87. | Резюме, Summary

827. ЋЕКЛИЋ, Нина

Информативна наглашеност синтаксичких чланова у иницијалној и финалној реченичној позицији / Нина С. Ћеклић // СЈ. – 20 (2015), 649–667. | Summary

828. ЋОРИЋ, Божо

Краткиј обзор словообразовања в сербском языке / Божо Чорич // Путями сербско-го языка... – 181–210.

829. ЋОРИЋ, Божо

О именицама на *-изација* по други пут / Божо Б. Ћорић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 85–89. | Summary

830. ЋОРИЋ, Божо

О комбинованој творби речи на фону других блиских назива / Божо Б. Ћорић // ЗбМСС. – 87 (2015), 11–23. | Zusammenfassung

831. ФИЛИПОВИЋ, Весна

Девербативне именице са значењем пропратне околности у језику књижевности / Весна Филиповић // ЛА. – 26 (2015), 11–21. | Резюме

832. ШАФЕР, Марина

Средства за исказивање намере и намене у савременом српском језику / Марина Шафер // ППЈ. – 46 (2015), 121–147. | Summary

833. ШТАСНИ, Гордана

Именички англицизми на *-ер* у српском језику / Гордана Р. Штасни, Гордана Р. Штрабац // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 43–67. | Резюме, Summary

834. ШЋЕПАНОВИЋ, Михаило

Порядок слов : между базой и надстройкой сербского языка / Михаило М. Шчепанович // Работы по языкознанию... – 539–552. | Summary

д) Лексикологија (лексичка семантика, фразеологија, терминологија, етимологија, ономастика и др.)

835. АЈДАЧИЋ, Дејан

Колекције вредности, њихови типови и профили у српском језику : пароле *Слобода, једнакост, брајсџиво* и *Брајсџиво и јединсџиво* / Дејан Ајдацић // О вредностима у српском језику. – 188–209.

836. АЈДАЧИЋ, Дејан

Концепт *часит* у српском језику / Дејан Ајдацић // О вредностима у српском језику. – 73–97.

– **АЈДАЧИЋ, Дејан**

Поредбена српско-украјинска фразеологија | Уп. 361.

Српски фразеологизми с лексемом *душа* у поређењу с другим словенским језицима | Уп. 362.

– **АНДРИЋ, Едита**

Асоцијативно поље лексеме *kenyer* у мађарском и *хлеб* у српском језику | Уп. 363.

Plava boja u mađarskom i srpskom jeziku | Уп. 364.

– **АНЂЕЛИЋ, Иконија**

Библијски појмови у немачким и српским фразеологизмима | Уп. 365.

– **АШИЋ, Тијана**

О неспацијалном значењу глагола *сџићи* и његовог француског еквивалента глагола *arriver* | Уп. 367.

837. БАЈИН, Маријана

Мотивисаност значења синонима речи *лажов, џоџказивач* и *улизица* у омладинском жаргону српског језика / Маријана Бајин // ППЈ. – 46 (2015), 73–93. | Summary

838. БАРБАТЕСКОВИЋ, Ана

Монографија посвећена српској лексикографији : Српска лексикографија у теорији и пракси : колективна монографија / ур. Рајна Драгићевић. – Београд : Филолошки факултет, 2014. – 291. / Ана Ј. Барбатесковић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 111–120. | Приказ | Уп. 846, 847, 848, 880, 909.

– **БЕЛОКАПИЋ ШКУНЦА, Вера**

Педагогическая терминология в русском и сербском языках | Уп. 370.

839. БЕЛОШЕВИЋ, Милена

Фразеологизми немачког порекла у савременом српском језику / Милена Белошевић. – Београд : Задужбина Андрејевић, 2015. – 76. – (Библиотека Initium ; 58)

– **БЕЧЕВА, Ничка**

Безеквивалентна лексика у причама Зорана Ћирића с обзиром на њено превођење на бугарски језик | Уп. 62.

840. БЈЕЛЕТИЋ, Марта*

Ка изворима речи : зборник радова / Павле Ивић, Александар Лома, Јасна Влајић-Поповић, Марта Бјелетић, Снежана Петровић, Марија Вучковић ; прир. Марта Бјелетић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 260. / Марта Бјелетић // Трибина САНУ. – 2 (2014), 218–222. | Приказ | Уп. 889, 928.

841. БЈЕЛЕТИЋ, Марта*

О придевима типа *милосрдан* : прилог проучавању сложенаци у српском језику / Марта Бјелетић // Свети Тирило и Методије... – 217–236. | Summary

842. БЈЕЛЕТИЋ, Марта

Срдобоља / Марта Бјелетић // ЈД. – 11, 5/6 (2015), 12–15.

843. БОГДАНОВИЋ, Маријана

О концепту *Европа* у савременом српском језику и култури / Маријана Богдановић // О вредностима у српском језику. – 98–124.

– БОГДАНОВИЋ, Маријана

О старокњижевној лексици у „Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“ : фонетске и творбене одлике и начини њеног посрбљавања | Уп. 680.

Фонетски аспект старокњижевне лексике у „Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“ | Уп. 681.

844. БОГДАНОВИЋ, Маријана

Традиционални и савремени приступ лексичком значењу : Граматички и когнитивни аспекти лексичког значења / Стана Ристић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2015. – 452. – (Монографија ; 22) / Маријана Р. Богдановић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 423–427. | Приказ | Уп. 921, 930.

845. БОГДАНОВИЋ, Недељко

Ојконими и стандардизација : за рјечник ојконима / Недељко Р. Богдановић // ЈД. – 11, 5/6 (2015), 16–24.

846. БОЖИЋ, Милица

Путевима лексикографије : Савремена српска лексикографија у теорији и пракси : колективна монографија / ур. Рајна Драгићевић. – Београд : Филолошки факултет, 2014. – 288. / Милица С. Божић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 409–414. | Приказ | Уп. 838, 847, 848, 880, 909.

847. БОЈОВИЋ, Ивана

Савремена српска лексикографија у теорији и пракси : колективна монографија / ур. Рајна Драгићевић. – Београд : Филолошки факултет, 2014. – 291. / Ивана Бојовић // ЈА. – 26 (2015), 60–66. | Приказ | Уп. 838, 846, 848, 880, 909.

848. БРДАР, Сања

Достигнућа и циљеви српске лексикографије : Савремена српска лексикографија у теорији и пракси : колективна монографија / ур. Рајна Драгићевић. – Београд : Филолошки факултет, 2014. – 288. / Сања М. Брдар // ЗБМСКЈ. – 63, 3 (2015), 899–903. | Приказ | Уп. 838, 846, 847, 880, 909.

849. ВАСИЋ, Вера

Лексикографски и лексиколошки кључ за етнолингвистичка и антропололингвистичка истраживања / Вера Васић // ЗБМСФЛ. – 58, 1 (2015), 248–258. | Прикази књига: Речник инвалидности : ка једнакости у јавном говору / Милица Мима Ружичић. – Нови Сад : Дневник Штампарија : Центар Живети усправно, Новосадско удружење студената са хендикепом, 2003. – 72; *Čovek u žargonu : semiotičko-derivaciona analiza žargonizama sa arhivom čovek / Zorica Knežević*. – Београд : Алма, 2010. – 256; Речи о човеку : номинација човека у српском језику / Гордана Штасни. – Нови Сад : Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, 2013. – 207. | Уп. 948.

850. ВЕЉКОВИЋ, Жарко

Шта ради *кладионичар*? / Жарко Б. Вељковић // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 39–41.

851. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Концептуализација традиције у српском језику / Драгана Д. Вељковић Станковић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 207–217. | Summary

– ВЕСИЋ ПАВЛОВИЋ, Тијана*

Cleanliness is Next to Godliness? : Clean and Dirty Metaphors in English and Serbian | Уп. 377.

852. ВИТАС, Душко

Нацрт за информатизовани речник српског језика / Душко М. Витас, Цветана Ј. Крстев // НССУВД. – 44, 3 (2015), 105–116. | Summary

853. ВОЈВОДИЋ, Дарја

Опозиције *јрав–крив* и *десно–лево* као корелати просторно-непросторних односа у светлу словенске народне културе / Дарја Војводић // Славистика. – 19 (2015), 18–25. | Резюме

854. ВУЈИЧИЋ СТАНКОВИЋ, Сташа

Употреба властитих имена у кулинарском домену / Сташа И. Вујичић Станковић, Весна С. Пајић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 137–142. | Summary

855. ВУЛОВИЋ, Наташа

Божих у Цариграду / Наташа Вуловић, Марија Ђинђић // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 16–18.

856. ВУЛОВИЋ, Наташа

Шта то пада с неба? / Наташа Вуловић // ЈД. – 11, 5/6 (2015), 9–12.

– ВУЧКОВИЋ, Марија

Нове улоге бошњачког арга | Уп. 1095.

857. ВУЧО, Јулијана

Пицца паџа *nasušna* / Julijana Vučo // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 11–18. | Summary

858. ГАЗИЗОВА, Р. Ф.

О неких проблемах современной терминологии сербскохорватского языка / Р. Ф. Газизова, Т. А. Кильдибекова // Русский взгляд на сербский язык... – 185–192.

859. ГОРТАН ПРЕМК, Даринка

Још о обради предлога у дескриптивним речницима савременог српског језика / Даринка С. Гортан Премк // У простору лингвистичке славистике. – 287–292. | Резюме

860. ГОРТАН ПРЕМК, Даринка

О несамостоятельных семантических элементах в структуре лексем / Даринка С. Гортан-Премк // Работы по языкознанию... – 109–118. | Summary

– ГУДУРИЋ, Снежана

Anglicizmi u francuskom i srpskom jeziku : zajednički fond leksema i njihove semantičko-pragmatičke odlike | Уп. 389.

Хлеб у француском и српском језику : кратак увод у етнографију говора | Уп. 390.

– ДИЛПАРИЋ, Бранислава

Some Features of a Typical House as Perceived by Native Speakers of English and of Serbian | Уп. 392.

– ДИНИЋ, Јакша

Ономастика *Косовљанских села* у околини Зајечара | Уп. 1255.

861. ДОШЉАК, Драшко

Onomastika Budimlje / Draško Došljak. – Nikšić : Filozofski fakultet, 2015. – 120. – (Библиотека Monografija)

862. ДОШЉАК, Драшко

Презимена црногорских колониста у Војводини : 1919–1941. / Драшко Дошљак // ЗбМСС. – 88 (2015), 263–274. | Summary

863. ДРАГИЋ, Мила

Емоционални концепти изненађења, чуђења и збуњености у српској фразеологији / Мила Драгић // Савремена проучавања језика... – 103–113. | Summary

864. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

К вопросу об основном лексическом фонде сербского языка / Райна Драгичевич // Путиами сербского языка... – 343–357.

865. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Концепт *слобода* у српском језику и култури / Рајна М. Драгићевеић // О вредности-ма у српском језику. – 53–72.

– ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Лексика оријенталног порекла за људске особине и емоције у косовскометохијским говорима почетком XX века | Уп. 1101.

866. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Лексическая семантика в сербистике конца XX и начала XXI вв. / Райна М. Драгичевич // Работы по языкознанию... – 161–190. | Summary

867. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О концептима *Исџока* и *Зайада* у српском језику / Рајна М. Драгићевеић // О вредности-ма у српском језику. – 162–187.

868. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О лексике, которой не хватает и способы заполнения лексических пустот в сербском языке / Райна Драгичевич // Путиами сербского языка... – 359–370.

– ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О лексици Вуковој и вуковској | Уп. 1208.

869. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О неологизмах в сербском языке / Райна Драгичевич // Путиами сербского языка... – 371–390.

870. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Потенцијалне речи у српском језику / Рајна Драгићевеић // Републички зимски семинар 2015. – 149–156.

871. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Потенцијалне слова в сербском языке / Райна Драгичевич // Путиами сербского языка... – 391–402.

– ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Префиксација у србистици и славистици | Уп. 396.

872. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Прилог лексичком нормирању : на примеру неологизма *селфи* / Рајна Драгићевеић // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 1–4.

– **ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна**

Сербскиј комуникативниј идеал в сопоставлени с руским : експериментално истражување комуникативног поведенија | Уп. 20.

– **ДРАКУЛИЋ ПРИЈМА, Драгана**

Структура и објем фразеологическог поља *ложь* в србском и руском јазыках | Уп. 397.

– **ДРОБЊАК, Драгана**

Душа у српској, француској и шпанској фразеологији | Уп. 398.

Insekti u srpskim, francuskim i španskim frazemima | Уп. 399.

Lingvokulturološki triptih | Уп. 400.

873. ДУРБАБА, Оливера

О нестандартној лексици у лексикографским изворима / Оливера М. Дурбаба // АФФ. – 27, 2 (2015), 211–223. | Summary

874. ЂИНЋИЋ, Марија

Лексика турског порекла у 19. тому „Речника САНУ“ / Марија Ђинђић // Путевима српских идиома. – 479–488. | Summary

– **ЂУРИЋ, Милош**

Neki aspekti engleskih, ruskih i srpskih termina u diskursu računarske tehnike i informatike | Уп. 405.

– **ЂУРОВИЋ, Сања**

Творбено-семантичка анализа лексеме *кључ* | Уп. 740.

– **ЕЛЦЕР ПАСКУ, Мартина**

Властита имена као знакови културних значења у преводилачкој књижевној комуникацији : на примеру превода неких српских прозних дела на пољски | Уп. 83.

875. ИВАНИЋ, Мирела

Семантичко-деривационо гнездо лексеме *земља* / Мирела Иванић // ППЈ. – 46 (2015), 57–72. | Summary

876. ИВАНОВИЋ, Ненад

Лексикографска мисао Александра Белића на почетку двадесетог века / Ненад Б. Ивановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 27–37. | Summary

– **ИЛЕШ, Марина**

Terminologija rodne ravnopravnosti u engleskom, srpskom i mađarskom jeziku : uporedna kritička analiza | Уп. 23.

877. ЈАКИЋ, Милена

Неформализована употреба антонима у лексикографским чланцима „Речника САНУ“ / Милена М. Јакић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 39–57. | Summary

878. ЈАКИЋ, Милена

Формално означавање антонимije у „Речнику САНУ“ / Милена Јакић // ЗМФЛ. – 58, 1 (2015), 155–178. | Summary

– **ЈАШОВИЋ, Голуб**

Грнчарска лексика Подујева | Уп. 1102.

– **ЈЕВРЕМОВА, Т. Ф.**

Дискурс в словаре и словарь в дискурсе : русско-србскохорватскиј граматическиј словарь как сопоставительное описание нового и известного | Уп. 558.

– ЈОВАНОВИЋ, Иван

De l'aspect morphologique et sémantique du lexique obscène et en serbe | Уп. 418.

Дискурзивна вредност опцене лексике у француском и српском језику | Уп. 419.

Неке напомене о фразеологизмима у француском и српском језику | Уп. 421.

Француски фраземи с лексемом *мачка* и њихови српски еквиваленти | Уп. 423.

879. ЈОВАНОВИЋ, Јована

Лексема *сѝрах* у књижевном и разговорном дискурсу српског језика / Јована Јовановић // *Jezik, književnost, diskurs*. – 535–549. | Summary

880. ЈОВАНОВИЋ, Јована

Савремена српска лексикографија у теорији и пракси : колективна монографија / ур. Рајна Драгићевић. – Београд : Филолошки факултет, 2014. – 288. / Јована Јовановић // *Prevodilac*. – 34, 1/2 (2015), 67–78. | Приказ | Уп. 838, 846, 847, 848, 909.

– ЈОЈИЋ, Радомир

Турцизми у пивском говору | Уп. 1104.

– ЈОШИЋ, Неђо

Збирке ријечи с подручја косовско-ресавских говора и њихово мјесто међу изворима „Речника САНУ“ | Уп. 1106.

881. ЈОШИЋ, Неђо

Народни називи воћака на српском језичком поднебљу : преглед главних мотива именовања / Неђо Г. Јошић // *СЈ*. – 20 (2015), 309–317. | Summary

– КЕРКЕЗ, Драгана

Концепт *грех* как часть языковой картины мира у сербов и русских : на примере русского и сербского языков | Уп. 424.

Функционално-семантичка категорија очекиваности/неочекиваности – модалност : на материјалу руског и српског језика | Уп. 425.

– КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Индикатори религиозности у вербално-асоцијативној мрежи руског и српског језика | Уп. 428.

Интердисциплинарност у теолингвистици : на материјалу фразеолошких теонема у српском и руском језику | Уп. 27.

Лексика и фразеологија као предмет теолингвистичких испитивања : на материјалу руског и српског језика | Уп. 29.

Религиозност кроз призму вербалних асоцијација носилаца српског језика | Уп. 30.

– КОСТАДИНОВИЋ, Данијела*

Народна поређења из лесковачког краја | Уп. 1109.

– КОЧОВИЋ, Милица

Особености језика медицине у енглеском и у српском језику : називи за обољења, лекове и лековита средства : контрастивни приступ | Уп. 431.

882. КРСТЕВ, Цветана

Глаголи у кухињи и за столом / Цветана Ј. Крстев, Биљана Лазић // *НССУВД*. – 44, 3 (2015), 117–135. | Summary

883. ЛАЗИЋ КОЊИК, Ивана

Концепт *живој* у српском језику и култури / Ивана Лазић Коњик // О вредностима у српском језику. – 125–140.

– ЛЕВАЧИЋ, Томислав

Psiholingvistički problemi semantike : semantičko polje *pravednosti* i homonimski kori-
jen *iprav* | Уп. 622.

884. ЛЕВУШКИНА, Ружица

Русская православная культура и лексика в толковых словарях современного сербско-
го языка / Ружица С. Левушкина // Русский язык в исследованиях... – 325–332. | Резиме

885. ЛИГОРИО, Орсат

О пореклу несонима *Колочей* / Орсат Лигорио // ОП. – 22 (2015), 65–68. | Summary

886. ЛИГОРИО, Орсат

Сх. *џланкић* : из балканског латинитета VII / Орсат Лигорио // 36МСФЛ. – 58, 1
(2015), 69–73. | Summary

– ЛИНДА ПОПОВИЋ, Снежана

Комбинаторика у фразеологији на примјерима лексикалних фразема у српском и че-
шком језику | Уп. 437.

Formální a sémantické charakteristiky frazémů v srbském a českém jazyce | Уп. 438.

887. ЛОМА, Александар

Грозни виногради и рујно вино / Александар Лома // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 22–27.

888. ЛОМА, Александар

Злајни бор и рујно вино / Александар Лома // ОП. – 22 (2015), 1–16. | Summary

889. ЛОМА, Александар*

Ка изворима речи : зборник радова / Павле Ивић, Александар Лома, Јасна Влајић-По-
повић, Марта Бјелетић, Снежана Петровић, Марија Вучковић ; прир. Марта Бјелетић. – Бео-
град : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 260. / Александар Лома // Трибина САНУ.
– 2 (2014), 210–214. | Приказ | Уп. 840, 928.

890. ЛОМА, Александар

На именословним врелима V / Александар Лома // ОП. – 22 (2015), 741–754.

891. ЛОМА, Александар*

Нада тврда као челик / Александар Лома // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 37–39.

892. ЛОМА, Александар*

Топонимија Пивске планине / Радојка Цицмил-Реметић. – Београд : САНУ, Одеље-
ње језика и књижевности, 2010. – 354. – (Библиотека Ономатолошких прилога ; 1) / Алек-
сандар Лома // Трибина САНУ. – 1 (2013), 124–127. | Приказ | Уп. 920, 947.

893. МАРИЋ, Јована

Лексичко поље средства и проблеми у превођењу / Јована Марић // Савремена про-
учавања језика... – 83–89. | Résumé

894. МАРИЧИЋ, Сања

Lekseme *brate* i *čoveče* kao diskursni markeri u komunikaciji srpske omladine / Sanja Ma-
ričić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 289–299. | Resumen

895. МАРКЕВИЧ, Ј. ЈУ.

Складені антропоніми в сербській мові / Ј. Ју. Маркевич // ОП. – 22 (2015), 69–96.
| Summary

896. МАРКОВИЋ, Бранкица

Микротопонимија доњег слива Јабланице : семантичко-творбени аспект / Радмила
Жугић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 272. – (Монографије ; 20) /
Бранкица Ђ. Марковић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 341–348. | Приказ

– **МАРКОВИЋ, Дејан**

Образ *волка* в лингвокультурологическом восприятии русских и сербов : опыт сравнительной типологии на материале некоторых жанров фольклора | Уп. 442.

897. МИЛАНОВ, Наташа

О заједничким семантичким компонентама полисемичних трансформативних глагола у српском језику / Наташа М. Миланов // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 59–75. | Резюме

898. МИЛЕНКОВИЋ, Ана

Семантичке улоге доживљавача и изазивача емоције у значењској структури емоционалних глагола у српском језику / Ана В. Миленковић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 23–38. | Summary

– **МИЛИЋ, Мира**

Metaforički gimnastički termini u engleskom jeziku i njihovo prevođenje na srpski | Уп. 455.

– **МИЛОВАНОВИЋ, Соња**

Лексичка вертикала књиге „Не тикај у ме“ Рајка Петрова Нога | Уп. 1008.

Стилогеност фразеологизама у поезији Новице Тадића | Уп. 1009.

899. МИЛОВИЋ, Радомир

Zavičajni onomastikon : tragom toponimije i antroponimije Velimlja / Radomir Rašo Ristov Milović. – Nikšić : autor, 2015. – 195.

– **МИЛОЈЕВИЋ, Ивана**

Frazeološke jedinice sa komponentom *ruka* u srpskom i grčkom jeziku | Уп. 456.

900. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Тања

Називи за одело у контексту контактне лингвистике / Тања Милосављевић // Језик и књижевност у контакту... – 73–85. | Summary

– **МИЉКОВИЋ, Славиша**

Нови србски етимолошки речник. 3 : БЕ–БЈ | Уп. 1268.

901. МИШКОВИЋ ЛУКОВИЋ, Мирјана

Семантичко-прагматички интерфејс : студија случаја српских реторичких маркера / Мирјана М. Мишковић-Луковић // СЈ. – 20 (2015), 211–229. | Summary

– **МЛАДЕНОВИЋ, Мирослав**

Псовке и ружне речи из власотиначког краја у српском језику : Повласиње | Уп. 1119.

902. МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана

Вилински концепт красоти / Драгана Мршевич-Радович // Путима сербског језика... – 413–424.

903. МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана

Когда *зеленый* – *бледный* / Драгана Мршевич-Радович // Путима сербског језика... – 425–433.

904. МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана

Концепт *гостепримства* в сербской фразеологии и паремиологии // Драгана Мршевич-Радович // Путима сербског језика... – 435–450.

905. МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана

Сербская фразеология и европейское культурное наследие / Драгана Д. Мршевич-Радович // Работы по языкознанию... – 321–335. | Summary

906. МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана

Сербская фразеология и языковая картина мира / Драгана Мршевич-Радович // Путима сербског језика... – 403–412.

907. МРШЕВИЋ РАДОВИЋ, Драгана

Српска фразеологија и језичка слика света / Драгана Мршевић Радовић // Републички зимски семинар 2015. – 141–148.

– МУТАВЦИЋ, Предраг

Турцизми као кључне компоненте у фразеологизмима у савременом грчком језику и њихови преводни еквиваленти на српски | Уп. 462.

– НЕЦОВА, Милена

Англијски фамилни имена, мотивирани од називање на занаят или професија, сврзан с обработка на метал : в сьпоставка с български и сръбски | Уп. 463.

908. НИКИЋ, Биљана*

Метафоре за концептуализацију цигарета, пушења, пушача и диванске индустрије / Биљана В. Никић // АФФ. – 26, 2 (2014), 113–134. | Summary

– НИКИЋ, Биљана

Топоними с осномом *баз-* | Уп. 777.

909. НИКОЛИЋ, Весна

У сусрет будућности српске лексикографије : Савремена српска лексикографија у теорији и пракси : колективна монографија / ур. Рајна Драгићевић. – Београд : Филолошки факултет, 2014. – 288. / Весна С. Николић // СЈ. – 20 (2015), 791–799. | Приказ | Уп. 838, 846, 847, 848, 880.

910. НИКОЛИЋ, Весна

Хришћанска и претхришћанска концептуализација света у фразеологизмима савременог српског језика / Весна С. Николић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 89–103. | Summary

911. НИКОЛИЋ, Видан

Трагом израза *скин се с коња ња уби њаука* у српској традицији : етнолингвистички и културолошки аспекти / Видан В. Николић // Српски језик : од Вука до данас. – 203–213. | Summary

912. НОВОКМЕТ, Слободан*

Како зовемо симбол @? / Слободан Б. Новокмет // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 42–46.

– ОБРАДОВИЋ, Радмила

Употреба лексема за означавање сродства у функцији слике српске сеоске патријархалне породице друге половине XIX века у приповеци „На бунару“ Лазе Лазаревића и еквиваленти у преводу ове приповетке на француски језик | Уп. 1015.

– ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Војна терминологија у роману „Заборављени гробови“ Мата Блажевића | Уп. 1016.

913. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Типологија речника српског језика II : лингвистички параметри / Ђорђе Р. Оташевић // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 17–33. | Резюме

914. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Типологија речника српског језика III : ванлингвистички параметри / Ђорђе Р. Оташевић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 11–22. | Резюме

– ПАВЛОВИЋ, Звездана

Ороними Србије II : К–П | Уп. 1277.

915. ПАВЛОВИЋ, Јелена

Лексема *односно* у неким језичким стиливима 19. века / Јелена М. Павловић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 93–110. | Summary

916. ПАВЛОВИЋ, Неда

Интернационализми у спортској лексцици на примерима из дневне штампе / Неда Павловић // Радови. – 37–48. | Резюме, Summary

– ПАУНОВИЋ РОДИЋ, Стефана

Проблем рода у фразеолошким и паремиолошким изворима словачког и српског језика | Уп. 468.

917. ПЕЈАНОВИЋ, Ана

Синтакса, семантика и лингвокултурологија компаративних фразеологизама : приручник / Ана Пејановић. – Бања Лука : Паневропски универзитет Апеирон, 2015. – 163. – (Едиција Заједничке основе ; 7)

– ПЕЈАНОВИЋ, Ана

Фолклорна фразеологија као интертекст у умјетничкој књижевности : фолклорни прецедентни феномени | Уп. 1018.

Контрастивна фразеологија шпанског и српског језика | Уп. 469.

918. ПЕТРОВИЋ, Драгољуб

Две лексичке белешке / Драгољуб Петровић // ЈД. – 11, 5/6 (2015), 1–8.

919. ПЕТРОВИЋ, Снежана

Културна позајмљеница : српски *јогурт* између истока и запада / Снежана М. Петровић, Марија С. Ђинђић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 251–265. | Резюме, Summary

– ПЕТРОВИЋ, Срђан

Стереотип духовности у језичкој свести говорника руског и српског језика : на материјалу асоцијативних речника | Уп. 471.

920. ПИЖУРИЦА, Мато*

Топонимија Пивске планине / Радојка Цицил-Реметић. – Београд : САНУ, Одељење језика и књижевности, 2010. – 354. – (Библиотека Ономатолошких прилога ; 1) / Мато Пижурица // Трибина САНУ. – 1 (2013), 127–131. | Приказ | Уп. 892, 947.

921. ПОПОВИЋ, Људмила

Граматички и когнитивни аспекти лексичког значења / Стана Ристић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2015. – 452. – (Монографија ; 22) / Људмила В. Поповић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 336–340. | Приказ | Уп. 844, 930.

– ПОПОВИЋ, Михаило

Les paires étymologiques français-serbes dans le lexique de la nourriture | Уп. 478.

– ПРОХОРОВА, Анжела

Иконични садржај концепта *йравда* у руском и његовог еквивалента *истина* у српском | Уп. 480.

– ПУМПАЛОВИЋ, Радислав

Ономастика Бањске и Звечана | Уп. 1278.

922. РАДАН, Михај

Карашевски топоними фитонимског и зоонимског порекла / Михај Н. Радан // Путевица српских идиома. – 171–179. | Résumé

923. РАДИЋ, Јованка

Суфикси *-ина* и *-ица* као опозити у географској терминологији и топонимији : у светлу категорије квантитета / Јованка Радић // ОП. – 22 (2015), 17–63. | Summary

– РАДИЋ ДУГОЊИЋ, Милана

Концептуални анализ имени *душа* у руском и србском језицима и преводна лексикографија | Уп. 481.

– РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Из одевне лексике у Сиринићкој жупи | Уп. 1137.

924. РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Терминологија куће и покућства у Вуковом „Рјечнику“ : 1852. / Драгана Радовановић, Нина Аксић // Српски језик : од Вука до данас. – 171–177. | Summary

– РАДОВИЋ ТЕШИЋ, Милица

Осврт на лексику Григорија Божовића | Уп. 1023.

– РАДОЈЧИЋ, Ружица

Руска и српска војна лексика у фразеологизмима и метафорама | Уп. 483.

925. РАЈИЋ, Јелена*

Хиспанизми и лузизми у савременом српском језику / Јелена Рајић // АФФ. – 26, 2 (2014), 21–38. | Resumen

926. РАЈКОВИЋ, Љубиша Кожељац

Ономастика Тимока / Љубиша Рајковић Кожељац. – 2, фототипско изд. – Зајечар : Центар за културу и туризам града Зајечара, 2015. – 257.

927. РАНЂЕЛОВИЋ, Небојша

Терминологија физичког васпитања и спорта : стручни језик физичког вежбања / Небојша Ранђеловић. – Ниш : Факултет спорта и физичког васпитања, 2015. – 134. – (Едиција Удбеници)

– РЕЉИЋ, Митра

Слово *отец* у руском и србском језицима | Уп. 485.

928. РЕМЕТИЋ, Слободан*

Ка изворима речи : зборник радова / Павле Ивић, Александар Лома, Јасна Влајић-Поповић, Марта Бјелетић, Снежана Петровић, Марија Вучковић ; прир. Марта Бјелетић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 260. / Слободан Реметић // Трина САНУ. – 2 (2014), 214–218. | Приказ | Уп. 840, 889.

929. РИСТИЋ, Стана

Глаголи са значењем претварања, имитације у српском језику / Стана С. Ристић // СЈ. – 20 (2015), 95–115. | Summary

930. РИСТИЋ, Стана

Граматики и когнитивни аспекти лексичког значења / Стана Ристић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2015. – 452. – (Монографија ; 22) | Уп. 844, 921.

931. РИСТИЋ, Стана

Заменице *неко* и *нешто* : лексикосемантичке и граматичке карактеристике / Стана С. Ристић // У простору лингвистичке славистике. – 637–659. | Summary

932. РИСТИЋ, Стана

Концепт *дома* у српском језику и култури / Стана Ристић, Ивана Лазић Коњик // О вредностима у српском језику. – 9–38.

933. РИСТИЋ, Стана

Концептосфера *домовине*, *дома* и *мајке* у српском језику и култури / Стана Ристић // О вредностима у српском језику. – 141–161.

– САВИЋ ГРУЈИЋ, Ана

Лексика соматизама у призренско-тимочким пунктовима на тлу Србије и Румуније : сличности и разлике (на материјалу „Српског дијалектолошког атласа“) | Уп. 1141.

934. СПАЈИЋ, Светлана

Муке с речима / Новица Петровић. – Београд : Конрас, 2008. – 77. / Светлана Спајић // ЛА. – 26 (2015), 109–110. | Приказ

935. СПАЈИЋ, Светлана

Шта се крије иза етимологије / Милорад Телебак. – Београд : Прометеј, 2011. – 199. / Светлана Спајић // ЛА. – 26 (2015), 86–88. | Приказ

936. СПАСИЋ, Мирко

Паралелизовање на нивоу речи српско-хрватског корпуса / Мирко Д. Спасић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 143–150. | Summary

937. СПАСОЈЕВИЋ, Анета

Још о полисемији лексема које означавају делове људског тела / Анета А. Спасојевић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 335–342. | Резюме

938. СТАНИЋ, Данијела

Лексичко-семантичка и творбено-граматичка анализа глагола са префиксом *јона-* / Данијела С. Станић // СЈ. – 20 (2015), 481–494. | Summary

939. СТАНОЈЧИЋ, Славко

Конкордацијске валенце лексема *рај*, *јолийка* и *јайриојизам* као значењског језгра наративног дискурса / Славко Ж. Станојчић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 197–206. | Summary

940. СТЕПАНОВИЋ, Жељко

Поствербали с основом *(-)бор-* од континуаната псл. глагола **bъrati* у српском језику / Жељко Степановић // Савремена проучавања језика... – 15–22. | Резюме

– СТЕФАНОВИЋ, Марија

О дOMETИМА експерименталног метода у опису језичке слике света : асоцијативно поље као извор података : на материјалу стимулуса хлеб у руском и српском језику | Уп. 498.

941. СТЕФАНОВИЋ, Марија

О концепту *рад* у српском језику : вредновање и дефиниција / Марија Стефановић // О вредностима у српском језику. – 39–52.

– СТЕФАНОВИЋ, Марија

О садржаним концепта *маћ* в руском и сербском језицима | Уп. 499.

942. СТИЈОВИЋ, Рада*

Кад мишљах да ћу умрети / Рада Стијовић // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 40–41.

943. СТИЈОВИЋ, Рада

Кћи или *кћер* / Рада Стијовић // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 37–38.

– СТОЈАНОВИЋ, Јелица

Особеност лексике и њена функционалност у поезији Рајка Петрова Нога | Уп. 1036.

– ТАНАСИЋ, Срето

Преслица | Уп. 1148.

– ТАНАСКОВИЋ, Тања

Колокације у роману „Петријин венац“ Драгослава Михаиловића | Уп. 1038.

Регионалне и стандарднојезичке лексеме као контекстуални синоними у роману „Петријин венац“ Драгослава Михаиловића | Уп. 1039.

944. ТЕЛЕБАК, Милорад

Језичко „путовање” по Српској : о деκлинацији неких топонима и извођењу етника и ктетика / Милорад Телебак // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 34–36.

945. ТЕШИЋ, Ана

О методологији израде речника романизама из народних говора Црне Горе / Ана Тешић // Савремена проучавања језика... – 153–161. | Résumé

– ТОНКОВА, Нели

Пџтица за възникване на јавлението междузиково омонимия при съществителните имена с общ славянски произход в србски и български език | Уп. 503.

– ТРИВИЋ, Анета

Фраземи с компонентама *рука* и *mano* као карактеризатори човека у српском и шпанском језику | Уп. 506.

– ТРНАВАЦ, Радослава

Концепт имени *судьба* в русском и србском језицима | Уп. 507.

– УХЛАРИКОВА, Јасна

Slovenské a srbské frazémy s lexémou *srdce* | Уп. 508.

– ФАШКО, Иван

Међујезичка апроксимација : терминолошки проблеми и предлог класификације међујезичких апроксимата на подлози форме | Уп. 509.

– ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, Соња

Conceptual Metaphors in English and Serbian Colour Idioms with Red, Pink, Green and Yellow | Уп. 511.

Пренесена значења лексичких јединица са појмом плаве боје у енглеском и српском језику : конгнитивнолингвистичка анализа | Уп. 512.

– ХАЛАС, Ана

Definisiranje značenja leksema u leksikografskoj praksi engleskog i srpskog jezika | Уп. 513.

946. ЦВИЈОВИЋ, Драгана

Речите речи : од земље до неба / Јасна Влајић Поповић. – Београд : Завод за уџбенике, 2013. – 250. / Драгана Ј. Цвијовић // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 67–70. | Приказ

947. ЦИЦМИЛ РЕМЕТИЋ, Радојка*

Топонимија Пивске планине / Радојка Цицмил-Реметић. – Београд : САНУ, Одељење језика и књижевности, 2010. – 354. – (Библиотека Ономатолошких прилога ; 1) / Радојка Цицмил Реметић // Трибина САНУ. – 1 (2013), 131–134. | Приказ | Уп. 892, 920.

948. ЧОВИЋ, Лариса

Речи о човеку : номинација човека у српском језику / Гордана Штасни. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2013. – 207. / Лариса Човић // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 82–85. | Приказ | Уп. 849.

949. ШАФЕР, Марина

Неки митолошки и хришћански елементи у српској фразеологији / Марина Шафер // Савремена проучавања језика... – 457–463. | Summary

950. ШТАСНИ, Гордана

Лексичке и граматичке колокације у српском језику / Јасмина Дражић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2014. – 260. / Гордана Штасни // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 258–266. | Приказ

951. ШТУДИНЕР, М. А.

Лексико-семантичке процесы в языке современной сербской печати / М. А. Штудинер // Русский взгляд на сербский язык... – 374–383.

– ШУЛОВИЋ, Ксенија

Novac u srpskoj, francuskoj i španskoj frazeologiji | Уп. 515.

Појам *новца* у српском, француском и шпанском језику | Уп. 516.

ђ) Паремологија**– ВОЈВОДИЋ, Дарја**

Русская и сербская языковые картины мира через призму количественных отношений в паремиях | Уп. 379.

– КОСТАДИНОВИЋ, Данијела*

Народна поређења из лесковачког краја | Уп. 1109.

– НИКОЛИЋ, Видан

Трагом израза *скин се с коња ња уби њаука* у српској традицији : етнолингвистички и културолошки аспекти | Уп. 911.

952. ПЕЈОВИЋ, Анђелка

Паремолошки континуум од Вука до данас / Анђелка Пејовић // Српски језик : од Вука до данас. – 193–202. | Resumen

953. ПИТУЛИЋ, Валентина

Народне умотворине Срба са Косова и Метохије и њихова улога у очувању идентитета / Валентина Питулић // Српски језик и ћирилица. – 161–175.

954. ТОЛСТОЈ, Светлана

Нека запажања о српским пословицама / Светлана Михајловна Толстој // Вук Стефановић Караџић. – 5–12. | Резюме

– ЧОВИЋ, Лариса

Културологически аспект изучења паремий о женици в руском и сербском језицима | Уп. 514.

955. ШИЈАКОВИЋ, Богољуб

Мудрост у контексту : пословице и филозофија / Богољуб Шијаковић // Вук Стефановић Караџић. – 13–22. | Summary

е) Нормативистика**956. БЛАЖИЋ, Мирјана**

Српски на српском 1 / Мирјана Блажић. – 2. изд. – Београд : Радио-телевизија Србије, 2015. – 285. – (Библиотека Посебна издања. Едиција Опредељени звук) + CD-ROM

957. ДИЛПАРИЋ, Предраг*

Романтизовање културе, језик и кодификација писмености / Предраг Дилпарић // АФФ. – 26, 2 (2014), 177–201. | Summary

958. ЈОВИЋЕВИЋ, Радојица

Грешке у употреби црквене лексике / Радојица Јовићевић // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 19–22.

– **КЛАЈН, Иван**

Rečnik jezičkih nedoumica : Brajevo pismo | Уп. 1261.

– **КОВАЧЕВИЋ, Милош***

Може ли се рећи *ја ћу да дођем?* : системски и нормативни статус футуроида у савременом српском језику | Уп. 759.

959. МРДАК МИЋОВИЋ, Милена

Социолингвистички аспекти исказивања захваљивања и честитања : параметри религија и животна доб / Милена Мрдак-Мићовић // ЗБМСФЛ. – 58, 1 (2015), 179–195. | Summary

960. НЕГРИШОРАЦ, Иван*

Екавица и ијекавица : два крила истих плућа / Иван Негришорац // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 47–50.

961. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Екавица и ијекавица : два крила истих плућа / Иван Негришорац // Српски језик и ћирилица. – 184–187.

962. НЕДЕЉКОВИЋ, Даница

О транскрипцији немачких имена у српском језику / Даница Б. Недељковић, Никола Д. Вујчић // Српски језик : од Вука до данас. – 383–396. | Zusammenfassung

– **НОВОКМЕТ, Слободан***

Како зовемо симбол @? | Уп. 912.

963. ОДБОР за стандардизацију српског језика

Нова српска граматика с наглашеним нормативним приступом / Одбор за стандардизацију српског језика // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 81–84.

964. ОДБОР за стандардизацију српског језика

О деκлинацији презимена женских особа / Одбор за стандардизацију српског језика // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 42–45.

965. ОДБОР за стандардизацију српског језика

О статусу босанског или бошњачког језика / Одбор за стандардизацију српског језика // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 155–158.

966. ОДБОР за стандардизацију српског језика

Поводом конструкције *за* + инфинитив у српском језику / Одбор за стандардизацију српског језика // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 85–87.

967. ОДБОР за стандардизацију српског језика

Чиџач или *чиџалац* / Одбор за стандардизацију српског језика // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 153–154.

968. ПИЖУРИЦА, Мато

Повеље Матице српске за неговање језичке културе / Мато Пижурица, Драган Станић // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 46–53.

– **ПИПЕР, Предраг**

Нормативна граматика српског језика | Уп. 789.

969. РАДОВАНОВИЋ, Милорад

Стандардни српски језик данас : у светлу једног лингвистичког модела / Милорад Радовановић // Вук Стефановић Караџић. – 97–103. | Summary

970. РЕМЕТИЋ, Слободан

Зашто нам је потребна ијекавица и у домену стандардног језика? / Слободан Реметић // ЈД. – 11, 5/6 (2015), 24–26.

971. СИМИЋ, Радоје

Сербски литературни језик се данас / Радое Д. Симич // Работы по языкознанию... – 397–414. | Summary

– СИМИЋ, Радоје

Српски књижевни језик данас | Уп. 670.

972. СТИЈОВИЋ, Рада

Језички саветник / Рада Стијовић. – 2. изд. – Београд : Чигоја штампа, 2015. – 225.

973. СТИЈОВИЋ, Рада

Српски језик : норма и пракса : прилози писаној и говорној комуникацији / Рада Стијовић. – 2. изд. – Београд : Чигоја штампа, 2015. – 202.

974. ЋОСОВИЋ, Марјана*

Не заборавите на српски језик : Како се каже : хиљаду језичких савјета / Милорад Тељабак. – Бања Лука : Републички педагошки завод, 2010. – 194. / Марјана Ћосовић // PhM. – 4 (2012), 393–395. | Приказ

975. ШИПКА, Данко

Објашњење Данка Шипке о закључцима Округлог стола поводом 60 година од Новосадског договора / Данко Шипка // ЈА. – 26 (2015), 219–220.

ж) Стилистика**976. АВАГЈАН, Карина**

Етнички виц као посебан тип хумористичког дискурса / Карина Авагјан // Jezik, književnost, diskurs. – 219–230. | Резюме

– БАБИЋ, Миланка

Синтаксички и стилистички огледи | Уп. 725.

– БАЈИЋ, Драгана

Модалност дискурса и у дискурсу | Уп. 369.

977. БЕГЕНИШИЋ, Добрила

Језик и стил *немачко-хрвајских(српских)* ратних речника из Првог светског рата / Добрила Л. Бегенишић // Језик и књижевност у контакту... – 113–124. | Zusammenfassung

– БЕЧЕВА, Ничка

Безеквивалентна лексика у причама Зорана Ћирића с обзиром на њено превођење на бугарски језик | Уп. 62.

978. БЛАГОЈЕВИЋ, Андреј

Pravni diskurs u funkciji zaštite književnog dela / Andrej Blagojević // Jezik, književnost, diskurs. – 165–178. | Summary

– БЛАГОЈЕВИЋ, Никола

Домаћи глаголски префикси у језичком осећају малих матураната | Уп. 726.

– БЛАГОЈЕВИЋ, Савка

Употреба маркера за ауторову самоевалуацију у српском и енглеском академском писању | Уп. 371.

979. БОЖОВИЋ, Тијана

Типови туђег говора у роману „Женски родослов“ Љиљане Хабјановић Ђуровић / Тијана Божовић // Савремена проучавања језика... – 345–352. | Summary

– ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Комунитативне стратегије у српском, руском и украјинском предизборном дискурсу | Уп. 374.

980. ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Употреба родно осетљивог језика у савременом српском филолошком дискурсу на примеру именица *nomina agentis* / Драгана Василијевић // Савремена проучавања језика... – 227–237. | Summary

981. ВЕКАРИЋ, Гордана

Језички изрази говорног чина извињења у српском парламентарном дискурсу / Гордана Векарић, Гордана Јелић // *Jezik, književnost, diskurs*. – 315–326. | Summary

982. ВИДАКОВИЋ ПЕТРОВ, Кринка

Језик у делу Петра М. Лубурића, српског писца из САД / Кринка Видаковић Петров // *Српски језик : од Вука до данас*. – 487–497. | Summary

983. ВУЛЕНИЋ, Сања

Ставови говорника српског језика о јавном и приватном дискурсу / Сања Вуленић // *Jezik, književnost, diskurs*. – 377–389. | Summary

984. ВУЧИНА СИМОВИЋ, Ивана

Неке особености наративног дискурса говорника српског као матерњег и завичајног језика / Ивана Ј. Вучина Симовић, Ана С. Јовановић // *CJ*. – 20 (2015), 669–687. | Summary

985. ВУЧКОВИЋ, Снежана

Поздрављам ње њавним гласом : српска писма из Првог светског рата, прагматичко-стилски аспект / Снежана П. Вучковић // *НССУВД*. – 44, 1 (2015), 131–141. | Резюме

986. ГЕРУН, Бојана

Графит као говор зида / Бојана Герун // Савремена проучавања језика... – 491–503. | Summary

– **GLOSSARY of the Late 19th Century Niš Dialect in the Literary Works of Stevan Srećmac** | Уп. 1253.

987. ДИМКОВИЋ ТЕЛЕБАКОВИЋ, Гордана

Engleski u govornom srpskom jeziku mladih / Gordana D. Dimković Telebaković // *Српски језик : од Вука до данас*. – 397–406. | Summary

988. ДУРБАБА, Оливера

Лингвистичке и функционално-стилистичке особености интернетских форума посвећених компјутерској технологији / Оливера М. Дурбаба // *CJ*. – 20 (2015), 371–386. | Summary

– ЂАПА ИВЕТИЋ, Вукосава

Особености официјално-деловог стила у руском и србском језику : на материјалу Консулској конвенцији међу Руској Федерацијом и Србијом и Црногорском и Соглашењем међу Владом Руској Федерацији и Сојузном Владом Сојузном Републиком Југославије о слободној трговини | Уп. 402.

– ЂУКАНОВИЋ, Маја

Језици у контакту : стварање новог идиома | Уп. 403.

989. ЂУРОВИЋ, Татјана

Cognitive Linguistics Meets Critical Discourse Analysis : the Representation of Asylum Seekers in Serbian Media Discourse / Tatjana Đurović // Jezik, književnost, diskurs. – 283–294. | Резиме

990. ЕКМЕЧИЋ, Ливија*

Проучавање језичке структуре циклуса „Утва златокрила” : Реч и песма : Утва златокрила Бранка Миљковића / Недељко Богдановић. – Ниш : Филозофски факултет, 2011. – 245. – (Библиотека Litteraria serbica ; 1) / Ливија Екмечић // PhM. – 4 (2012), 382–386. | Приказ

– ЖИВКОВИЋ, Наталија

Морфолошка анализа адаптације именичких англицизама у „Беснилу” Борислава Пекића | Уп. 742.

– ЗДРАВКОВИЋ, Ана

Придевска употреба глаголског прилога садашњег у делима српских писаца 20. века и њихови еквиваленти у енглеском језику | Уп. 409.

991. ИВАНОВА, Најда

Млеци у „Горском вијенцу“ : имаголошка запажања / Најда И. Иванова // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 15–41. | Резюме, Summary

– ИЛИЋ МАРКОВИЋ, Гордана

Окупациони лист „Београдске новине“ („Belgrader Nachrichten“) : 1915–1918. | Уп. 1443.

– ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Марко

Дискурс законских аката на српском и енглеском језику : развојно-упоредни приступ | Уп. 415.

992. ЈАНКОВИЋ ПОПОВИЋ, Катарина

Дискурсне и текстовне особине полемика „Политикиног културног додатка” / Катарина Јанковић Поповић // ППЈ. – 46 (2015), 173–188. | Summary

– ЈАЊУШЕВИЋ ОЛИВЕРИ, Ана

Зависносложене реченичне структуре у првој књизи „Сеоба“ Милоша Црњанског | Уп. 747.

993. ЈАЊУШЕВИЋ ОЛИВЕРИ, Ана

Језичко-стилске карактеристике „Ратног дневника“ / Ана М. Јањушевић Оливери // НССУВД. – 44, 1 (2015), 157–167. | Резюме

994. ЈЕЛИЋ, Гордана

Samoispravka i ispravka u jeziku kratkih poruka / Gordana Jelić, Vesna Polovina // АФФ. – 27, 2 (2015), 417–436. | Summary

995. ЈОВАНОВИЋ, Владан

Војне команде у српској војсци у Великом рату / Владан З. Јовановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 99–108. | Резюме

– ЈОВАНОВИЋ, Владимир

The Role of Tag Questions in English and Serbian Interview Discourse | Уп. 417.

– ЈОВАНОВИЋ, Иван

Дискурзивна вредност опscene лексике у француском и српском језику | Уп. 419.

– ЈОВАНОВИЋ, Јована

Лексема *сйрах* у књижевном и разговорном дискурсу српског језика | Уп. 879.

996. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Жанр и структура прозног текста / Јелена Р. Јовановић Симић // СЈ. – 20 (2015), 137–155. | Summary

997. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Жанр и структура прозаичког текста / Елена Р. Ђованович Симич // Работы по языкознанию... – 191–224. | Summary

998. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

Нека запажања о језичком и стилском кодирању реклама / Јелена Р. Јовановић Симић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 15–28. | Summary

999. ЈОВИЋ, Надежда

О језику нишких новина издатих током Првог светског рата : „Новости“, „Нова зора“, „Нова победа“ / Надежда Д. Јовић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 169–182. | Резюме

1000. КЛИКОВАЦ, Душка

Оговарање као говорни жанр свакодневне комуникације / Бојана Милосављевић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – 350. – (Монографија ; 19) / Душка Б. Кликовац // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 127–133. | Приказ

1001. КОВАЧЕВИЋ, Милош

Стил и језик српских писаца / Милош Ковачевић. – Београд : Завод за уџбенике, 2015. – 303. – (Библиотека Тумачење књижевности ; 22)

1002. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Јустин Поповић и почеци богослужбене употребе савременог српског књижевног језика / Ксенија Ј. Кончаревић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 49–58. | Резюме

– КОЧОВИЋ, Милица

Анализа језика упутстава за употребу лекова на српском и енглеском језику | Уп. 430.

1003. ЛАЗИЋ КОЊИК, Ивана

Електронски дискурс : завршни поздрав у мејловима / Ивана Лазић Коњик // ЈД. – 11, 3/4 (2015), 4–15.

1004. ЛАЛИЋ КРСТИН, Гордана

Uпотреba slivenica u srpskom političkom diskursu / Gordana Lalić-Krstin // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 355–366. | Summary

– МАНОЈЛОВИЋ, Нина

Пасивне конструкције у законодавно-правном функционалном стилу | Уп. 768.

– МАРИЋ, Биљана

Ограђивање од туђег говора у публицистичком стилу руског и српског језика | Уп. 441.

– МАРИЧИЋ, Сања

Lekseme brate i čoveče kao diskursni markeri u komunikaciji srpske omladine | Уп. 894.

– МАРКОВИЋ, Дејан

Систем компјутерског жаргона и парадигматски однос његових јединица у руском и српском језику | Уп. 443.

1005. МАРОЈЕВИЋ, Радмило

*Субјективно-објекатска инверзија и поетика *īтамних мјесѿа* : тумачење 25. стиха Његошове „Нек се овај вијек горди над свијема вјековима...“, посвећене „Праху Оца Србије“ а објављене уз прво издање „Горског вијенца“ / Радмило Н. Маројевић // СЈ. – 20 (2015), 17–31. | Summary*

– МАТИЋ, Јелена

Discourse System of Two University Websites | Уп. 449.

– МЕДАН, Маја

Интонационо и позиционо издавање реченичних делова у поемама М. Дединца | Уп. 769.

1006. МИЛАНОВИЋ, Александар

Граматичка архаизација језика Ногове поезије / Александар М. Милановић // Поетика Рајка Петрова Нога. – 383–394. | Summary

1007. МИЛЕНКОВИЋ, Бранка

Реџирација као кохезивно средство у усменој реализацији академског дискурса / Бранка Миленковић, Тања Русимовић // Jezik, književnost, diskurs. – 79–90. | Summary

– МИЛИЋ, Катарина

Les équivalents français de l'aoriste serbe et ses effets stylistiques sur le plan de l'énonciation | Уп. 454.

1008. МИЛОВАНОВИЋ, Соња

Лексичка вертикала књиге „Не тикај у ме“ Рајка Петрова Нога / Соња Миловановић // Поетика Рајка Петрова Нога. – 395–418. | Summary

1009. МИЛОВАНОВИЋ, Соња

Стилогеност фразеологизама у поезији Новице Тадића / Соња Миловановић // Савремена проучавања језика... – 315–323. | Summary

1010. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Бојана

Службени војни дискурс и ратни војни извештаји / Бојана С. Милосављевић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 85–97. | Summary

1011. МИЛОШЕВИЋ, Јованка

Квалификативне адвербијалне допуне у политичком дискурсу / Јованка Милошевић // Jezik, književnost, diskurs. – 393–403. | Summary

– МИЉАКОВИЋ, Милорад

Интенција говорног чина позива и категоријална ситуација позива у руском и српском језику | Уп. 458.

1012. МИМОВИЋ, Милица

Лингвостилистичка анализа приповетке „Битољски богаљи“ Григорија Божовића / Милица Мимовић // Савремена проучавања језика... – 353–361. | Summary

1013. МИРКОВ, Лидија

Дискурс приповедања у информативним новинарским жанровима дневног листа „Политика“ / Лидија Мирков // Jezik, književnost, diskurs. – 193–201. | Summary

– МИРОВИЋ, Ивана

The Use of Hedging Devices in English and Serbian Scientific Articles | Уп. 459.

– НИКОЛИЋ, Милка

Поредбене синтаксичке јединице као средство динамике исказа у српској прози постмодернизма : на примерима из романа Радована Белог Марковића | Уп. 780.

1014. НИКОЛИЋ, Милка

Стилистика дијалога у драми „Ноћ пуног мјесеца“ Јована Спрема / Милка В. Николић // Српски језик : од Вука до данас. – 347–358. | Summary

– **НОВАКОВ, Предраг**

Modalni glagoli u engleskom i srpskom naučnom diskursu | Уп. 465.

1015. ОБРАДОВИЋ, Радмила

Употреба лексема за означавање сродства у функцији слике српске сеоске патријархалне породице друге половине XIX века у приповеди „На бунару“ Лазе Лазаревића и еквиваленти у преводу ове приповетке на француски језик / Радмила М. Обрадовић // Сусрети народа и култура. – 319–339. | Résumé

1016. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Војна терминологија у роману „Заборављени гробови“ Мата Блажевића / Ђорђе Р. Оташевић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 109–116. | Summary

– **ПАВЛОВИЋ, Јелена**

Лексема *односно* у неким језичким стиливима 19. века | Уп. 915.

– **ПАВЛОВИЋ, Неда**

Интернационализми у спортској лексици на примерима из дневне штампе | Уп. 916.

1017. ПАЛИБРК, Ивана

Мајускулни графостилеми у збирци „Из небеске земунице“ Бранка Брђанина Бајовића / Ивана Б. Палибрк // Српски језик : од Вука до данас. – 313–321. | Summary

1018. ПЕЈАНОВИЋ, Ана

Фолклорна фразеологија као интертекст у умјетничкој књижевности : фолклорни прецедентни феномени / Ана Б. Пејановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 219–234. | Резюме

– **ПЕЈЧИЋ, Александар**

Pauses and Speech Rate as Correlates of Persuasiveness in Serbian and English Political Discourse | Уп. 470.

1019. ПОДОЛШАК, Милена

Put ka boljoj budućnosti : kritičko-kognitivistička analiza temporalnih metafora u srpskom političkom diskursu / Milena Podolšak // Jezik, književnost, diskurs. – 271–282. | Summary

1020. ПОЛОВИНА, Весна

Leksika neverbalne komunikacije / Vesna Polovina, Natalija Panić Cerovski // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 315–324. | Summary

1021. ПОЛОВИНА, Весна

Међугенерациска обележја медијских текстова о почетку Првог светског рата / Весна Г. Половина // НССУВД. – 44, 1 (2015), 59–70. | Summary

– **ПОПОВИЋ, Људмила**

Дискурс публичних надписа у комуникативном поведенију руских и сербов | Уп. 476.

1022. ПРОДАНОВИЋ СТАНКИЋ, Диана

Formalno-funkcijski i sadržinski aspekti verbalnog humora na srpskom jeziku / Diana Prodanović-Stankić // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 325–333. | Summary

– **ПУАЧА, Драгана**

Прави објекат у делу „Проклета авлија“ Иве Андрића | Уп. 793.

1023. РАДОВИЋ ТЕШИЋ, Милица

Осврт на лексику Григорија Божовића / Милица Радовић Тешић // Путевима српских идиома. – 473–478. | Summary

1024. РАНЂЕЛОВИЋ, Ана

Узор у монографским описима језика писаца : Језик Јована Суботића / Александар М. Милановић. – Београд : Чигоја штампа : Филолошки факултет, 2014. – 414. / Ана З. Ранђеловић // СЈ. – 20 (2015), 801–808. | Приказ

– СЕДЕФЧЕВА, Валентина

Вуков језик у другој књизи „Сеоба“ и његов превод на бугарски језик : „Преселения : книга втора“ | Уп. 107.

1025. СИМИЋ, Радоје

Начини излагања у „Уставу Републике Србије“ / Радоје Д. Симић, Јелена Р. Јовановић Симић // Путевима српских идиома. – 395–409. | Summary

1026. СИМИЋ, Радоје

Рецептурни стил гастрономског дискурса / Радоје Симић, Јелена Јовановић Симић // *Jezik, književnost, diskurs.* – 105–118. | Zusammenfassung

– СИМИЋ, Радоје

Српски књижевни језик данас | Уп. 670.

1027. СИНАДИНОВИЋ, Данка

Дискурс моћи у интеракцији лекара и пацијената / Данка Синадиновић // *Савремена проучавања језика...* – 205–216. | Summary

– СПАСОВИЋ, Милош

Verba dicendi у француској штампи : семантичка анализа и напомене о еквивалентима у српским писаним медијима | Уп. 490.

1028. СРДИЋ, Смиља

Граматику у речницима српског језика / Смиља С. Срдич // СЈ. – 20 (2015), 127–136. | Zusammenfassung

1029. СТАМЕНКОВИЋ, Душан

Analiza diskursa u vizuelnom jeziku stripa / Dušan Stamenković, Miloš Tasić // *Jezik, književnost, diskurs.* – 203–218. | Summary

1030. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Иво Андрић о језику и стилу / Живојин Станојчић // Републички зимски семинар 2015. – 5–17.

1031. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

Иво Андрић о языке и стилу / Живојин Станојчић // *Путями сербског језика...* – 143–160.

1032. СТАНОЈЧИЋ, Живојин

О языке Милоша Црњанског / Живојин Станојчић // *Путями сербског језика...* – 131–141.

– СТАНОЈЧИЋ, Славко

Конкордацијске валенце лексема *рај*, *йолийшка* и *йајриийизам* као значењског језгра наративног дискурса | Уп. 939.

1033. СТЕВАНОВИЋ, Маја

Pojmovne metafore tajnog gosta u oblasti restoranske kritike / Маја Stevanović // *Jezik, književnost, diskurs.* – 119–128. | Summary

1034. СТЕПАНОВ, Страхинја

Serbian Presidential (Pre-)Election Slogans : Textual and Illocutionary Aspect / Strahinja Stepanov // *Jezik, književnost, diskurs.* – 295–314. | Резиме

1035. СТЕФАНОВ, Мартин

О српском језику у „Политици“ на почетку 20. века / Мартин Стефанов // Путевима српских идиома. – 379–392. | Summary

1036. СТОЈАНОВИЋ, Јелица

Особеност лексике и њена функционалност у поезији Рајка Петрова Нога / Јелица Стојановић // Поетика Рајка Петрова Нога. – 363–381. | Summary

1037. СТОЈИЧИЋ, Виолета

Вредносни судови у прози Иве Андрића према теорији вредновања системско-функционалне лингвистике / Виолета З. Стојичић // PhM. – 7 (2015), 61–77. | Summary

– ТАНАСИЋ, Срето

О дијалогу у прози Бранка Ћопића : глаголи у уводним конструкцијама | Уп. 819.

1038. ТАНАСКОВИЋ, Тања

Колокације у роману „Петријин венац“ Драгослава Михаиловића / Тања Танасковић // Путевима српских идиома. – 489–501. | Summary

1039. ТАНАСКОВИЋ, Тања

Регионалне и стандарднојезичке лексеме као контекстуални синоними у роману „Петријин венац“ Драгослава Михаиловића / Тања Танасковић // Српски језик : од Вука до данас. – 151–162. | Summary

1040. ТОДОРОВИЋ, Милан

Полови и језик у контексту радног места : студентска менза / Милан Тодоровић, Ана Матић // Савремена проучавања језика... – 239–247. | Summary

– ТОДОРОВИЋ, Стефан

Глаголски прилог прошли са значењем пропратне околности у савременом српском језику : на корпусу књижевнoуметничког стила | Уп. 820.

Множина градивних именица у научном стилу српског језика | Уп. 822.

1041. ТОМИЋ, Јована

Значај употребе типова говора у Андрићевој приповеци „Аникина времена“ / Јована Томић // Савремена проучавања језика... – 337–344. | Résumé

– ТОШОВИЋ, Бранко

Стилистика русског и сербског сетературног хипертекста | Уп. 505.

1042. ТРИФУЊАГИЋ, Иван

Методолошки синкретизам у анализи полифункционалних жанрова / Иван Трифуњагић // ЗБМСФЛ. – 58, 2 (2015), 49–63. | Summary

– ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, Соња

Conceptual Metaphors in English and Serbian Colour Idioms with Red, Pink, Green and Yellow | Уп. 511.

1043. ЦВЕТАНОВИЋ, Иван

Стилски изрази наговарања у дискурсу тв рекламе / Иван Цветановић, Владета Радовић // Jezik, književnost, diskurs. – 129–138. | Summary

1044. ЦВЕТКОВИЋ ТЕОФИЛОВИЋ, Ирена

Језик извештаја са бојишта у „Српским новинама“ из 1915. године / Ирена Р. Цветковић Теофиловић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 183–195. | Резюме

1045. ЧАРКИЋ, Милосав

Креативно о стереотипности текста : Стереотипност научног текста : на материале српског језика / Андрей Стојановић. – Београд : Международная ассоциация Стилл, 2014. – 170. / Милосав Чаркић // СЈ. – 20 (2015), 783–790. | Приказ

1046. ЧУТУРА, Илијана

Дневничке забелешке Сретена Аџића / Илијана Р. Чутура // НССУВД. – 44, 1 (2015), 117–130. | Summary

1047. ЧУТУРА, Илијана

Флексибилност и технолојизација дискурса у вредновању научног рада / Илијана Чутура, Марина Јањић // Jezik, književnost, diskurs. – 63–78. | Summary

1048. ШТАСНИ, Гордана

Језичко-семантичком анализом до стилема / Гордана Штасни // ГФФНС. – 40, 1 (2015), 243–258. | Summary

з) Метрика**– ДЕШИЋ, Милорад**

Акцентни ритм в стихотворени И. Андрича „Слап на Дрине“ | Уп. 682.

1049. НЕГРИШОРАЦ, Иван

Идентитет стиха и његове разлике : структура и функција асиметричног десетерца у поезији Рајка Петрова Нога / Иван Негришорац // Поетика Рајка Петрова Нога. – 421–451. | Summary

– НЕГРИШОРАЦ, Иван

О природи српског стиха : Вукове расправе и њихов однос према списима Лука Миловановића и Павла Берића | Уп. 1225.

1050. ПАРИПОВИЋ КРЧМАР, Сања

Сонетизам Рајка Петрова Нога / Сања Париповић Крчмар // Поетика Рајка Петрова Нога. – 453–471. | Summary

и) Методика наставе српског књижевног језика**1051. АЛЕКСИЋ, Данило**

Нова језичка игра у настави / Данило С. Алексић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 189–203. | Summary

– БАБИЋ, Биљана

Greške u tvorbi oblika futura i na početnim nivoima učenja srpskog jezika kao stranog | Уп. 129.

1052. БАБИЋ, Виолета

Мој први сликовни речник српског језика / Виолета Бабић. – 6. изд. – Београд : Креативни центар, 2015. – 80.

1053. БАБИЋ, Виолета

[Триста шездесет шест] 366 jezičkih crtica : za sve one koji žele da govore i pišu pravilno / Violeta Babić. – Beograd : Kreativni centar, 2015. – 405.

1054. БОЖИЋ, Снежана*

О актуелним питањима у настави књижевности и српског језика : На часовима српског језика и књижевности / Зона Мркаљ. – Београд : Завод за уџбенике, 2011. – 289. / Снежана В. Божић // PhM. – 5 (2013), 690–695. | Приказ

1055. БРБОРИЋ, Вељко

Правопис и школа / Вељко Брборић. – 2. допуњено изд. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2015. – 169. – (Библиотека Књижевност и језик ; 38)

1056. БУРЗАН, Мирјана

Поуке из језика и правописа : српски као нематерњи језик : за 6. разред основне школе / Мирјана Бурзан, Јован Јерковић. – 4. изд. – Београд : Завод за уџбенике, 2015. – 137.

1057. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Појмовне метафоре као ослонци припрема студената за држање часа из матерњег језика / Драгана Д. Вељковић Станковић // СЈ. – 20 (2015), 347–369. | Summary

1058. ВЕЉКОВИЋ СТАНКОВИЋ, Драгана

Проширивање активног вокабулара ученика као један од приоритетних задатака наставе српског језика и књижевности / Драгана Д. Вељковић Станковић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 113–129. | Summary

– ВУЧО, Јулијана

Како до српског као наследног? | Уп. 158.

1059. ГАВРИЋ, Зоран

Маша и Раша. Приручник за учитеље уз уџбенички комплет Српски језик : за први разред основне школе / Зоран Б. Гаврић, Мирјана Ковачевић, Радмила Жежељ Ралић. – Београд : Klett, 2015. – 120.

1060. ДЕШИЋ, Милорад

Правопис српског језика / Милорад Дешић. – Београд : Klett, 2015. – 293.

1061. ДРЕЗГИЋ, Весна

Приручник за учитеље : српски језик за трећи разред основне школе / Весна Дрезгић. – Београд : Eduka, 2015. – 429.

1062. ДРОБЊАК, Светлана

Вршњачка едукација и корелација у наставном контексту као модели разумевања система глаголских облика / Светлана М. Дробњак, Вања М. Чоловић // Језик и књижевност у контакту... – 31–41. | Summary

1063. ЂОРЂЕВИЋ, Милош

Практикум за српски језик / Милош Ђорђевић, Љиљана Келемен, Ивана Ђорђевић. – 2. измењено и допуњено изд. – Вршац : Висока школа струковних студија за васпитаче Михаило Палов, 2015. – 157. – (Библиотека Уџбеници и приручници ; 73)

1064. ЖЕЖЕЉ РАЛИЋ, Радмила

Маша и Раша : приручник за учитеље уз уџбенички комплет Српски језик : за други разред основне школе / Радмила Жежељ Ралић. – Београд : Klett, 2015. – 72.

1065. ЖЕЖЕЉ РАЛИЋ, Радмила

Маша и Раша : приручник за учитеље уз уџбенички комплет Српски језик : за трећи разред основне школе / Радмила Жежељ Ралић. – Београд : Klett, 2015. – 76.

1066. ЖЕЖЕЉ РАЛИЋ, Радмила

Маша и Раша : приручник за учитеље уз уџбенички комплет Српски језик : за четврти разред основне школе / Радмила Жежељ Ралић. – Београд : Klett, 2015. – 71.

1067. ЖИВКОВИЋ ВЕЛИЧКИ, Тодор

Осврт на неке програмске и уџбеничке облике реформисане наставе матерњег језика / Тодор Живковић Велички // Српски језик и ћирилица. – 107–114.

– ЗДРАВКОВИЋ, Смилџа

Više od reči : srpski jezik za strance : srednji tečaj = Serbian for Foreigners : Intermediate Course | Уп. 189.

1068. ИВАНОВИЋ, Маја

Сличности и разлике у писаној синтакси између две генерације ученика четвртог разреда основне школе / Маја П. Ивановић // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 177–188. | Summary

1069. ЈАЊИЋ, Марина

Методичке рефлексije о савременим аспектима наставе фонетике и фонологије српског језика / Марина Јањић. – Ниш : Филозофски факултет, 2015. – 215. – (Библиотека Профил. Монографија)

1070. ЈАЊИЋ, Марина

Наставно дизајнирање часова српског језика / Марина Јањић, Александар Новаковић. – Ниш : Филозофски факултет, 2015. – 133. – (Библиотека Елементи)

1071. ЈОВАНОВИЋ, Ана

Настава српског као завичајног језика : ко су ученици завичајног језика / Ана Јовановић, Ивана Вучина Симоновић // Српски језик : од Вука до данас. – 475–486. | Summary

– КОВАЧЕВИЋ, Борко

Нека лингвокултуролошка запажања у настави српског као страног језика | Уп. 218.

– КРАЈИШНИК, Весна

Искуства у онлајн настави српског као страног језика за ниво А1 | Уп. 226.

– ЛОМПАР, Весна

Неличне заменице и заменички прилози у настави српског језика као страног | Уп. 235.

Неличные местоимения и местоименные наречия в преподавании сербского языка как иностранного | Уп. 236.

1072. МАНОЈЛОВИЋ, Марела

Приручник за учитеље : српски језик за други разред основне школе / Марела Манојловић, Снежана Бабуновић. – 2. изд. – Београд : Eduka, 2015. – 535.

1073. МИЛОВАНОВИЋ, Бошко

Заступљеност текстова са хришћанском тематиком различитих народа у „Читанкама“ за млађе разреде / Бошко Љ. Миловановић // Сусрети народа и култура. – 521–528. | Summary

1074. МРКАЉ, Зона

Методичка слагалица : српски језик и књижевност за 5. разред : приручник за наставнике / Зона Мркаљ. – 2. изд. – Београд : Klett, 2015. – 208.

1075. МРКАЉ, Зона

Методичка слагалица : српски језик и књижевност у осмом разреду основне школе : приручник за наставнике / Зона Мркаљ. – Београд : Klett, 2015. – 216.

1076. МРКАЉ, Зона

Методичка слагалица : српски језик и књижевност у седмом разреду основне школе : приручник за наставнике / Зона Мркаљ. – Београд : Klett, 2015. – 280.

1077. МРКАЉ, Зона

Развој исхода и ревизија стандарда за крај обавезног образовања у области српски језик / Зона В. Мркаљ // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 67–80. | Summary

1078. МУМИНОВИЋ, Глигор

Српски језик : припремање наставе / Глигор Муминовић. – Модрича : Српски културни центар, 2014. – 311.

1079. НИКИЋ, Биљана

Једноставни квиз у настави граматике у старијим разредима основне школе / Биљана В. Никић, Саша С. Чорболоковић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 363–375. | Summary

1080. НИКОЛИЋ, Весна

Синонимија и антонимија у настави српског језика и књижевности / Весна С. Николић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 343–361. | Summary

1081. НИКОЛИЋ, Милка

О значају „Буквара“ Адама Драгосављевића (1825) у развоју букварске наставе код Срба / Милка В. Николић // Путевима српских идиома. – 503–515. | Summary

1082. НОВОКМЕТ, Слободан

Примена „Речника САНУ“ у средњошколској настави српског језика и књижевности / Слободан Б. Новокмет, Маријана Р. Богдановић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 173–187. | Summary

1083. ПРИРУЧНИК за учитеље : уз Читанку Водено огледало и Поуке о језику Жубор речи : за трећи разред основне школе / Соња Цветковић и др. – Београд : Eduka, 2015. – 439.

1084. РАДОВИЋ ТЕШИЋ, Милица*

Популарисање језичке културе / Милица Радовић Тешић // ЈД. – 10, 1/2 (2014), 51–53.

1085. РЕПУБЛИЧКИ зимски семинар 2015 : настава српског језика и књижевности у основној и средњим школама / ур. Босиљка Милић и др. – Београд : Друштво за српски језик и књижевност Србије, 2015. – 152.

1086. СТАКИЋ, Мирјана

Примена продуктивних истраживачких задатака у раду са даровитим ученицима : у настави српског језика и књижевности / Мирјана М. Стакић, Бошко Ј. Миловановић // ЗБФФП. – 45, 2 (2015), 93–112. | Summary

1087. ТОДОРОВ, Нада

Приручник за учитеље уз Читанку Трешња у цвету и Поуке о језику Језик рода мога : за четврти разред основне школе / Нада Тодоров, Милован Б. Цветковић, Борислав Првуловић. – 2. изд. – Београд : Eduka, 2015. – 503.

1088. УЉАРЕВИЋ, Бранислав

Правописни приручник српског језика : приручник за основну и средњу школу / Бранислав Уљаревић. – Екавско изд. – Београд : Методика, 2015. – 136.

1089. ЧУТУРА, Илијана

Сретен Ацић у историји развоја српског језика и српске педагогије / Илијана Р. Чутура, Јелена Ј. Спасић // Српски језик : од Вука до данас. – 41–55. | Summary

ј) Дијалектологија**1090. БОГДАНОВИЋ, Недељко**

Говор и језик Старопланинаца / Недељко Богдановић. – Ниш : Галаксијанис : Удружење истраживача Наeimontana, 2015. – 106. – (Културно и језичко наслеђе Старе планине ; 1)

– БОГДАНОВИЋ, Недељко

Дијалекатски речници у светлу Вуковог „Српског рјечника“ | Уп. 1203.

1091. БОГДАНОВИЋ, Недељко

Лексички систем локалне заједнице / Недељко Богдановић // Путевима српских идиома. – 91–102. | Summary

– БОЈИНОВИЋ, Милош

Рјечник гламочког говора | Уп. 1252.

1092. ВЕЉОВИЋ, Бојана

Конструкција *би* + императив у тутинском говору и њен однос према потенцијалу и императиву у временској служби / Бојана М. Вељовић // СЈ. – 20 (2015), 507–524. | Summary

1093. ВЕЉОВИЋ, Бојана

Облици аориста у говору Тутина и околине / Бојана Вељовић // Српски језик : од Вука до данас. – 67–82. | Summary

1094. ВЕЉОВИЋ, Бојана

Употреба потенцијала у говору Тутина / Бојана Вељовић // Путевима српских идиома. – 309–328. | Summary

– ВУЧИНА СИМОВИЋ, Ивана

Неке особености наративног дискурса говорника српског као матерњег и завичајног језика | Уп. 984.

1095. ВУЧКОВИЋ, Марија

Нове улоге бошњачког арга / Марија Вучковић // Путевима српских идиома. – 181–205. | Summary

1096. ВУЧКОВИЋ, Марија

Срби у Словенији : стара и нова дијаспора / Марија Д. Вучковић // Српски језик : од Вука до данас. – 455–464. | Summary

– ДИНИЋ, Јакша

Ономастика *Косовљанских села* у околини Зајечара | Уп. 1255.

1097. ДОШЉАК, Драшко

Дијалектолошка истраживања Маринка Божовића на Косову и Матохији / Драшко В. Дошљак // Баштина. – 38 (2015), 11–41. | Summary

– ДОШЉАК, Драшко

Onomastika Budimlje | Уп. 861.

1098. ДРАГИН, Гордана

Говори у сливу Студенице : увод, фонетика, текстови / Гордана Драгин. – Нови Сад : Тиски цвет, 2015. – 279. | Уп. 1112, 1130.

1099. ДРАГИН, Гордана

Из система глаголских облика у банатским говорима ш-в дијалекта и једног нетипичног к-р говора / Гордана С. Драгин // Језик и књижевност у контакту... – 7–16. | Summary

1100. ДРАГИН, Гордана

Из система глаголских облика у банатским говорима ш-в дијалеката и једног нетипичног к-р говора / Гордана Драгин // Путевима српских идиома. – 231–240. | Summary

1101. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Лексика оријенталног порекла за људске особине и емоције у косовскометохијским говорима почетком XX века / Рајна М. Драгићевић // Путевима српских идиома. – 115–137. | Summary

1102. ЈАШОВИЋ, Голуб

Грнчарска лексика Подујева / Голуб М. Јашовић // 36ФФП. – 45, 1 (2015), 277–287. | Summary

1103. ЈОВИЋ, Надежда

О језику дневника једног Нишлије из 1915. године / Надежда Д. Јовић // Језик и књижевност у контакту... – 97–111. | Summary

1104. ЈОЈИЋ, Радомир

Турцизми у пивском говору / Радомир Бајо Јојић. – Београд : Свет књиге ; Плужине : Центар за културу, 2015. – 208.

1105. ЈОКСИМОВИЋ, Иво

Potonje slovo o Pavi / Ivo Joksimović. – Bijelo Polje : VBR Grafika, 2015. – 152.

1106. ЈОШИЋ, Неђо

Збирке ријечи с подручја косовско-ресавских говора и њихово мјесто међу изворима „Речника САНУ“ / Неђо Јошић // Српски језик : од Вука до данас. – 163–169. | Summary

– ЈОШИЋ, Неђо

Народни називи воћака на српском језичком поднебљу : преглед главних мотива именовања | Уп. 881.

1107. ЈУРИШИЋ, Марина

Говор јужнокосовског села Гатње / Радивоје Младеновић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013. – 471. / Марина Јуришић // 36МСФЛ. – 58, 1 (2015), 279–283. | Приказ | Уп. 1126.

1108. ЈУРИШИЋ, Марина

Предлози *због* и *ради* у српским народним говорима / Марина Јуришић // Путевима српских идиома. – 267–284. | Summary

1109. КОСТАДИНОВИЋ, Данијела*

Народна поређења из лесковачког краја / Данијела Д. Костадиновић // PhM. – 5 (2013), 541–559. | Summary

1110. КРАСОВСКА, Нели

Сербские диалектные явления в „Общеславянском лингвистическом атласе“ / Нели Александровна Красовская // РЯКИ. – 7 (2015), 36–45. | Резиме

1111. ЛУКОВИЋ, Милош

Дијалектолошка композиција новонасељених крајева Топличког и Врањског округа 1878–1912. године / Милош Луковић // Путевима српских идиома. – 285–308. | Summary

1112. МАРКОВИЋ, Бранкица

Говори у сливу Студенце : увод, фонетика, текстови / Гордана Драгин. – Нови Сад : Тиски цвет, 2015. – 280. / Бранкица Марковић // 36МСФЛ. – 58, 1 (2015), 283–289. | Приказ | Уп. 1098, 1130.

– МАРКОВИЋ, Бранкица

Сто десет година „Српског дијалектолошког зборника“ : 1905–2015. | Уп. 1401.

1113. МАРКОВИЋ, Јордана

Олаф Брок у светлу српске дијалектологије / Јордана С. Марковић // Путевима српских идиома. – 103–114. | Summary

1114. МАРКОВИЋ, Славолуб

О дијалекатској (не)уједначености западносрбијанског ијекавског комплекса / Славолуб З. Марковић // Путевима српских идиома. – 63–71. | Summary

– МИЈАВЦОВА, Марија

O slovensko-srbskom bilingvizme vo Vojvodine | Уп. 33.

– МИЛОВИЋ, Радомир

Zavičajni onomastikon : tragom toponimije i antroponimije Velimlja | Уп. 899.

1115. МИЛОРАДОВИЋ, Софија

Синтакса падежа у српској дијалектологији : степен испитаности и теоријско-методолошки приступи / Софија Милорадовић // У простору лингвистичке славистике. – 515–533. | Резюме

1116. МИЛОРАДОВИЋ, Софија*

Скривене и откривене лепоте рукописне збирке речи Димитрија Чемерићића : Турцизми у српском призренском говору : на материјалу из рукописне збирке речи Димитрија Чемерићића / Снежана Петровић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2012. – 418. – (Монографије ; 16) / *Софија Р. Милорадовић* // PhM. – 6 (2014), 621–625. | Приказ

1117. МИЛОСАВЉЕВИЋ, Тања

Лексичко-семантичке група именица са хиперсемом *осећање* у српском призренском говору / Тања Милосављевић // Путевима српских идиома. – 151–170. | Summary

1118. МИШИЋ ИЛИЋ, Биљана

Српски језик у дијаспори : поглед из лингвистичког угла / Биљана М. Мишић Илић // CJ. – 20 (2015), 289–307. | Summary

1119. МЛАДЕНОВИЋ, Мирослав

Псовке и ружне речи из власотиначког краја у српском језику : Повласиње / Мирослав Б. Младеновић Мирац. – Власотинце : М. Б. Младеновић : Удружење писаца Србије и окружења, 2015. – 102.

1120. МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Акцент и гласови подримског говора / Радивоје М. Младеновић // CJ. – 20 (2015), 441–457. | Summary

1121. МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Од значења ка облику : из дијалекатске (морфо)синтаксе говора призренско-јужноморавског типа метохијско-косовско-сиринићког ареала / Радивоје М. Младеновић // Српски језик : од Вука до данас. – 31–39. | Summary

1122. МЛАДЕНОВИЋ, Радивоје

Српски говори Косова и Метохије / Радивоје М. Младеновић // Даница. – 23 (2015), 325–334.

– НЕДЕЉКОВ, Љиљана

Дијалекатска лексикографија штокавског наречја : од 1818. до 2014. године | Уп. 1402.

1123. НИКОЛИЋ, Марина

Српски језик у Баварској : учење и изучавање : случај Минхена / Марина М. Николић // Српски језик : од Вука до данас. – 465–473. | Zusammenfassung

– НОМАЋИ, Мотоки

Language Contact and Structural Changes in Serbian and Other Slavic Languages in the Banat Region | Уп. 466.

Observations on the Use of Past Tense Forms in Banat Bulgarian in the Context of Language Contact with Serbian : the Case of Matija Bánčov | Уп. 467.

1124. ОГЊАНОВИЋ, Сања

Призренско-тимочки говори у граматикама српског језика / Сања П. Огњановић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 161–171. | Summary

– ОСТОЈИЋ, Владимир

Еволутивни аспект супституената кратког *jaīa* иза сонаната *p-* у односу српског књижевног језика са дијалектом Вукових предака | Уп. 1189.

1125. ОСТОЈИЋ, Владимир

Из проблематике падежних и предлошко-падежних конструкција у језерско-шарском говору / Владимир Б. Остојић // СЈ. – 20 (2015), 603–617. | Резюме

1126. ПАВЛОВИЋ, Јелена*

И модеран и традиционалан приступ : Говор јужнокосовског села Гатње / Радивоје Младеновић. – Београд : Институт за стпски језик САНУ, 2013. – 470. – (Монографије ; 18) / Јелена М. Павловић // РhM. – 6 (2014), 611–615. | Приказ | Уп. 1107.

1127. ПЕТРОВИЋ, Веселин

Из говора села Карошевина код Пријепоља : лингвогеографска скица, фонетске и акценатске особине говора и дијалекатска грађа / Веселин В. Петровић // СЈ. – 20 (2015), 495–505. | Summary

1128. ПЕТРОВИЋ, Драгољуб

Затирање Срба у Црној Гори или цртице о сердарским и несојским временима / Драгољуб Петровић // Српски језик и ћирилица. – 233–247.

1129. ПЕТРОВИЋ, Тања

Srbija i njen Jug : *južnjački dijalekti između jezika, kulture i politike* / Tanja Petrović. – Beograd : Fabrika knjiga, 2015. – 141. – (Edicija Reč ; 90)

1130. ПЕТРОВИЋ САВИЋ, Мирјана

Говори у сливу Студенице : увод, фонетика, текстови / Гордана Драгин. – Нови Сад : Тиски цвет, 2015. – 279. / Мирјана Петровић-Савић // ПКЈИФ. – 81 (2015), 223–225. | Приказ | Уп. 1098, 1112.

1131. ПЕТРОВИЋ САВИЋ, Мирјана

Обредна пракса : речима о храни : на материјалу српских говора Војводине / прир. Софија Милорадовић. – Нови Сад : Матица српска, 2014. – 161. / Мирјана Петровић Савић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 274–277. | Приказ

1132. ПЕТРОВИЋ САВИЋ, Марина

Српско језичко наслеђе на простору данашње Црне Горе и српски језик данас / ур. Јелица Стојановић и др. – Никшић : Матица српска, Друштво чланова у Црној Гори, Одјељење за српски језик и књижевност ; Нови Сад : Матица српска, 2012. – 565. / Марина Петровић-Савић // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 232–237. | Приказ

– ПУМПАЛОВИЋ, Радислав

Ономастика Бањске и Звечана | Уп. 1278.

1133. ПУТЕВИМА српских идиома : зборник у част проф. Радивоју Младеновићу поводом 65. рођендана / ур. Милош Ковачевић, Владимир Поломац. – Крагујевац : ФИЛУМ, 2015. – 515.

1134. РАДАН, Михај

Значај и резултати истраживања српских говора из Румуније с краја 19. и у првим деценијама 20. века / Mihai N. Radan // НССУВД. – 44, 1 (2015), 253–267. | Résumé

– РАДАН, Михај

Карашевски топоними фотонимског и зоонимског порекла | Уп. 922.

1135. РАДАН, Михај

Фонетика и фонологија карашевских говора данас : прилог проучавању српских говора у Румунији / Михај Н. Радан. – Нови Сад : Филозофски факултет : Матица српска ; Београд : Институт за српски језик САНУ, 2015. – 430.

1136. РАДИЋ, Првослав

Древнесербский акут в говорах Косово и Метохии : по следам одного научного открытия / Првослав Т. Радич // Работы по языкознанию... – 353–378. | Summary + Приложение

1137. РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Из одевне лексике у Сирињској жупи / Драгана Радовановић // Путевима српских идиома. – 139–150. | Summary

1138. РАДОВАНОВИЋ, Драгана

О екавско-ијекавској граници у Србији : Границе ијекавских говора у западној Србији / Славољуб З. Марковић // СДЗБ. – 59 (2012), 383–484. | Резюме / Драгана И. Радовановић // СЈ. – 20 (2015), 809–812. | Приказ

– РАЈКОВИЋ, Љубиша Кожељац

Ономастика Тимока | Уп. 926.

1139. РАМИЋ, Никола

О фонетским дијалектизмима и варијантности ријечи / Никола Рамић // Путевима српских идиома. – 81–89. | Summary

1140. РЕМЕТИЋ, Слободан

Над морфолошким карактеристикама говора Жељове (код Бановића) / Слободан Реметић // Путевима српских идиома. – 27–52. | Summary

1141. САВИЋ ГРУЈИЋ, Ана

Лексика соматизама у призренско-тимочким пунктовима на тлу Србије и Румуније : сличности и разлике (на материјалу „Српског дијалектолошког атласа“) / Ана Р. Савић Грујић // Језик и књижевност у контакту... – 87–96. | Summary

1142. СОБОЉЕВ, Андреј

Баба је иђела на њланину. Ish чи plaka : заметка из Мрковичей / Андрей Н. Соболев // Путевима српских идиома. – 73–79. | Zusammenfassung

1143. СПАЈИЋ, Светлана

Српски дијалекти и њихова класификација / Павле Ивић ; прир. Слободан Реметић. – Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 2009. – 221. – (Библиотека Елементи ; 81) / Светлана Спајић // ЈА. – 26 (2015), 101–102. | Приказ

1144. СРЕДОЈЕВИЋ, Дејан

Експериментално-фонетско испитивање дистинкција између дугосилазног и дугозлазног акцента у новосадском говору / Дејан Сређојевић // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 335–342. | Summary

1145. СТАНКОВИЋ, Станислав

Анализа дијалекатскога текста : на примеру говора Скопске Црне Горе / Станислав Р. Станковић // PhM. – 7 (2015), 417–437. | Summary

1146. СТАНКОВИЋ, Станислав

За српско-македонската јазична интерференција на морфосинтаксичко рамниште кај Македонците во Јужен Банат / Станислав Станковић, Веселинка Лаброска // Путевима српских идиома. – 241–253. | Résumé

1147. ТАНАСИЋ, Срето

Из синтаксичке проблематике српских говора у Босни и Херцеговини / Срето З. Танасић // Путевима српских идиома. – 53–62. | Резюме

1148. ТАНАСИЋ, Срето

Преслица / Срето Танасић // Даница. – 23 (2015), 188–197.

– ТЕЛЕБАК, Милорад

Језичко „путовање“ по Српској : о деκлинацији неких топонима и извођењу етника и ктетика | Уп. 944.

1149. ТРЕНЧИЋ, Саша

Use of Anglicisms, Code-Switching and Grammar Mistakes in Spoken Discourse of the First Generation of Serbian Immigrants in Canada / Saša Trenčić // Jezik, književnost, diskurs. – 363–376. | Резиме

1150. ЋИРКОВИЋ, Светлана

Употреба цитата у усменим наративима о традиционалној медицини у Ибарском Колашину : од истинитости до евиденцијалности / Светлана Ћирковић // Путевима српских идиома. – 207–229. | Summary

1151. ЦРЊАК, Дијана

О вокализму говора Јаворана / Дијана М. Црњак, Драгомир В. Козомара // СЈ. – 20 (2015), 697–710. | Summary

– ШЋЕПАНОВИЋ, Михаило

Дијалекатска дистрибуција и нормативни статус лексеме *дако* у граматикама српског језика XIX вијека | Уп. 1250.

VII. Историја српског језика**а) Опште****1152. ЛОМА, Александар**

Од Светог Саве до Вука : сведочанства српског народног језика / Александар Лома // Вук Стефановић Караџић. – 87–95. | Summary

– МИШИЋ ИЛИЋ, Биљана

Историјска прагматика : нове перспективе за проучавање језика и традиције | Уп. 37.

– НИКИТОВИЋ, Зорица

Првоучитељи, просветитељи и преводиоци словенски и српски : Свети Кирило и Методије и Свети Сава | Уп. 1424.

1153. ПАВЛОВИЋ, Александра

Рускословенски узор српског рукописног Буквара из 1717 : јеромонах и песник Карион Истомин у сентандрејској традицији / Александра Павловић // ЗМСС. – 88 (2015), 41–48. | Summary

б) Текстови стари и нови, издања; њихова критика, порекло**1154. БЕЉАКОВА, Марина**

Сербское „Евангелие“ XVI века из нижегородской коллекции / Марина Михайловна Белякова // ПКЈИФ. – 81 (2015), 111–128. | Summary

1155. БОЈОВИЋ, Злата

Венцловићев сентандрејски Буквар : 1717. / приредили и пропратне студије написали Томислав Јовановић, Димитрије Е. Стефановић. – Фототипско изд. са рачитаним текстом и савременим преводом. – Будимпешта : Радионица Венцловић ; Београд : Арте, 2013. – 347. – (Библиотека Баштина) / Злата Бојовић // ПКЈИФ. – 81 (2015), 236–238. | Приказ

1156. ДРАГИН, Наташа

Нова фототипија „Законоправила Светог Саве“ : Сарајевски препис Законоправила Светог Саве из XIV вијека / прир. Станка Стјепановић, Јеромонах Серафим Глигић. – Фототипско изд. – Добрун : Дабар, 2013. – XVIII, 734, XIX–XXXIV. / Наташа Ж. Драгин // 36МСКЈ. – 63, 3 (2015), 852–860. | Приказ

1157. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

О Мирославовом евангелии / Гордана Јовановић // Путями сербског језика... – 15–27.

1158. ЈОВАНОВИЋ, Гордана*

Солунска браћа Ђирило и Методије у старим српским родословима и летописима / Гордана Јовановић // Свети Ђирило и Методије... – 407–418. | Summary

1159. ЈОВАНОВИЋ, Томислав

„Житије Светог Панкратија Тавроменијског“ у српској рукописној традицији : студија и издање / Зорица Витић. – Београд : Филолошки факултет, 2014. – 419. – (Библиотека Српска књижевност. Коло Стара српска књижевност ; 2) / Томислав Јовановић // ПКЈИФ. – 81 (2015), 210–214. | Приказ

– ЈОВАНОВИЋ, Томислав*

Најстарији словенски преводи апокрифа и њихови српски преписи | Уп. 640.

1160. ЈОВАНОВИЋ, Томислав

„Повест о блаженом Гроздију“ у препису Библиотеке Матице српске / Томислав Јовановић // ПКЈИФ. – 81 (2015), 79–91.

1161. КЛЕУТ, Марија

О настанку и студији „Ерлангенског рукописа“ / Марија Н. Клеут // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 29–42. | Резюме, Summary

1162. ЛАЗАРЕВИЋ, Велибор

Беловодско рукописно четворојеванђеље / Велибор Лазаревић // Баштина. – 39 (2015), 11–17. | Summary

1163. МАКСИМОВИЋ, Војислав

Стари српски ћирилски рукописи као знакови духовног и националног трајања / Војислав Максимовић // Српски језик и ћирилица. – 63–68.

1164. МАРТИНОВИЋ, Милена

Један заборављени рукопис који се чува у Народном музеју Црне Горе на Цетињу / Милена Мартиновић // АП. – 37 (2015), 271–287. | Резюме

1165. МЛАДЕНОВИЋ, Александар

Повеље кнеза Лазара : текст, коментари, снимци / Александар Младеновић. – 2. изд. – Београд : Чигоја штампа, 2015. – 365. – (Едиција Повеље)

1166. ПУЗОВИЋ, Љиљана

Покушај реконструкције рукописне збирке манастира Девича / Љиљана Пузовић // ПКЈИФ. – 81 (2015), 93–109. | Summary

1167. РАНКОВИЋ, Зоран

Слово о Духу Светоме у „Врхобрезничком летопису“ / Зоран Ранковић // АП. – 37 (2015), 251–270. | Summary

1168. САВИЋ, Виктор

Устав чтења Псалтири : „Хиландарски типикон“ и *Церковници* / Виктор Д. Савич // Работы по языкознанию... – 379–395. | Summary

1169. ТОДИЋ, Бранислав

Повеље цара Алексија III манастиру Хиландару и стари српски писци / Бранислав Тодић // ПКЈИФ. – 81 (2015), 3–17. | Summary

1170. УБИПАРИП, Миланка

Зборници параклиса у српскословенској традицији / Миланка Убипарип, Владан Тријић // АП. – 37 (2015), 69–105. | Summary

**в) Историјска фонетика, граматика, лексикологија,
историја писма и правописа**

1171. БЕГОВИЋ, Катарина

Семантика везаних глаголских основа : о глаголима *чезнуџи* и *ишчезнуџи* кроз историју српског језика / Катарина В. Беговић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 323–334. | Summary

1172. БЕГОВИЋ, Катарина

Целовито истраживање споменичке грађе : Најстарији српски ћирилски натписи : XI–XV век : грађија, ортографија и језик / Бранкица Чигоја. – Београд : Чигоја штампа, 2014. – 275. – (Библиотека Ортограф ; 3) / Катарина В. Беговић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 221–226. | Приказ | Уп. 1193.

1173. БЈЕЛАКОВИЋ, Исидора*

Астрономија код Срба од XIII до XIX века : (дис)континуитет термилошког система / Исидора Бјелаковић // Свети Ћирило и Методије... – 329–346. | Summary

– БОГДАНОВИЋ, Маријана

О старокњижевној лексици у „Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“ : фонетске и творбене одлике и начини њеног посрбљавања | Уп. 680.

Фонетски аспект старокњижевне лексике у „Речнику српскохрватског књижевног и народног језика САНУ“ | Уп. 681.

1174. БУЛАТОВА, Рима

Проблеми сербској историческој акцентологији на материале письменних памятников : XIV–XVI веков / Р. В. Булатова // Русский взгляд на сербский язык... – 21–30.

1175. ВЕЉКОВИЋ, Жарко

Хапакс легоменон *литоус* (СУПР. I, 4Б, 3) / Жарко Б. Вельковић // СЈ. – 20 (2015), 537–550. | Summary

1176. ВЛАЈИЋ ПОПОВИЋ, Јасна

Топонимија Бањске хрисовуље : ка осмишљењу и бољем познавању општесловенских именословних образа / Александар Лома. – Београд : САНУ, 2013. – 386. – (Библиотека Ономатолошких прилога ; 2) / Јасна Влајић-Поповић // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 245–253. | Приказ | Уп. 1192.

1177. ВУЧКОВИЋ, Снежана

Лексичко и етимолошко гнездо као објекат дијакхроничког истраживања српског језика / Снежана П. Вучковић // НССУВД. – 44, 3 (2015), 63–74. | Summary

1178. ВУЧКОВИЋ, Снежана

Структурно-семантичка словообразоватељна реконструкција древнесербских топонима / Снежана П. Вучковић // Работы по языкознанию... – 91–108. | Summary

1179. ГРКОВИЋ МЕЈДОР, Јасмина

Синтагма / Матија Властар ; са српскословенског језика превела Татјана Суботин-Голубовић ; ур. Коста Чавошки. – Београд : САНУ, 2013. – XXV, 435. – (Извори српског права ; 18) / Јасмина Грковић-Мејдор // Трибина САНУ. – 3 (2015), 124–128. | Приказ | Уп. 1185, 1199.

1180. ДИЛПАРИЋ, Предраг

Детерминативни партиципи у рукописима старије редакције „Душановог законика“ / Предраг Д. Дилпарић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 291–307. | Summary

1181. ДИЛПАРИЋ, Предраг

Инфинитив и *да*-конструкције у „Законе о рудниках“ деспота Стефана / Предраг Д. Дилпарић // Работы по языкознанию... – 137–159. | Summary

1182. ДРАГИН, Наташа

Од језика ка стилу : Сложенице у оригиналним српскословенским дјелима сакралног карактера / Зорица Никитовић. – Бања Лука : Филолошки факултет, 2014. – 323. / Наташа Драгин // ЗБМСФЛ. – 58, 2 (2015), 254–258. | Приказ

1183. ДРАГИН, Наташа*

Синтаксичке одлике „Прогласа“ Константина Филозофа (Хил 23) / Наташа Драгин // Свети Ђирило и Методије... – 237–254. | Summary

1184. ЂУРИЋ, Драгана

Славенизми у „Србској грамматици“ Илије Захаријевића / Драгана Ђурић // Савремена проучавања језика... – 23–31. | Резюме

1185. ЖИВОЈИНОВИЋ, Марија

Синтагма / Матија Властар ; са српскословенског језика превела Татјана Суботин-Голубовић ; ур. Коста Чавошки. – Београд : САНУ, 2013. – XXV, 435. – (Извори српског права ; 18) / Марија Живојиновић // Трибина САНУ. – 3 (2015), 120–124. | Приказ | Уп. 1179, 1199.

1186. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

Топонимија са освртом и на антропонимију у области Горња Ресава у првој половини 16. века / Гордана Јовановић, Александар Јаковљевић // Средњи век... – 105–118. | Резюме

1187. КУРЕШЕВИЋ, Марина*

Функционалностилске одлике језика „Житија Константина Филозофа“ из „Рилског зборника“ Владислава Граматика : хипотактичке структуре / Марина Курешевић // Свети Ђирило и Методије... – 255–275. | Summary

1188. НИКИТОВИЋ, Зорица

Методички проблеми у дериватолошким проучавањима сложених ријечи српскословенског језика / Зорица В. Никитовић // СЈ. – 20 (2015), 157–171. | Summary

1189. ОСТОЈИЋ, Владимир

Еволутивни аспект супституената кратког *јатиа* иза сонаната *p-* у односу српског књижевног језика са дијалектом Вукових предака / Владимир Б. Остојић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 73–90. | Резюме, Summary

1190. ПОЛОМАЦ, Владимир

Антропонимија „Водничког поменика“ : Скопска Црна Гора, XVI век / Владимир Р. Поломац // Путевима српских идиома. – 309–328. | Summary

1191. ПОЛОМАЦ, Владимир

О правопису и језику двају аката о хиландарским међама из средине 15. века / Владимир Р. Поломац // Средњи век... – 235–252. | Резюме

– РАДИЋ, Јованка*

О еквиваленцији старословенског *чесо–что* и српског *шїа–шїо* | Уп. 645.

1192. РАДИЋ, Јованка

Топонимија Бањске хрисовуље : ка осмишљењу старосрпског топономастичког речника и бољем познавању општесловенских именословних образаца / Александар Лома. – Београд : САНУ, Одељење језика и књижевности, 2013. – 386. – (Библиотека Оноματοлошких прилога ; 2) / Јованка Радић // ОП. – 22 (2015), 755–760. | Приказ | Уп. 1176.

1193. РАНЂЕЛОВИЋ, Ана

Најстарији ћирилски споменици као сведочанства српске писмености : Најстарији српски ћирилски натписи : XI–XV век : графија, ортографија и језик / Бранкица Чигоја. – Београд : Чигоја штампа, 2014. – 275. – (Библиотека Ортограф ; 3) / Ана З. Ранђеловић // ЗБМСКЈ. – 63, 1 (2015), 285–288. | Приказ | Уп. 1172.

– РАНКОВИЋ, Зоран

Граматика црквенословенског језика | Уп. 646.

1194. РАНКОВИЋ, Зоран

О српскословенским и рускословенским фонетским обележјима уредаба и прописа Митрополије београдске : 1835–1856. / Зоран Ранковић // Славистика. – 19 (2015), 140–144. | Резюме

1195. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Елементи старокњижевног језика у преписци Милисава Здравковића Ресавца / Марина Љ. Спасојевић // Средњи век... – 303–309. | Резюме

1196. СТАНИШИЋ, Вања

О *српској дипломатској минускули*, још једном / Вања Станишић // Путевима српских идиома. – 331–339. | Резюме

1197. СТОЈАНОВИЋ, Андреј

Стил и језик Драгановићевог „Кувара“ / Андреј М. Стојановић // СЈ. – 20 (2015), 387–422. | Summary

1198. СТОЈАНОВИЋ, Јелица*

Сложенице у „Горичком зборнику“ / Јелица Стојановић // Свети Ћирило и Методије... – 309–327. | Summary

1199. СУБОТИН ГОЛУБОВИЋ, Татјана

Синтагма / Матија Властар ; са српскословенског језика превела Татјана Суботин-Голубовић ; ур. Коста Чавошки. – Београд : САНУ, 2013. – XXV, 435. – (Извори српског права ; 18) / Татјана Суботин-Голубовић // Трибина САНУ. – 3 (2015), 128–132. | Приказ | Уп. 1179, 1185.

1200. УРОШЕВИЋ, Данка

О функционалностилској раслојености српскословенског језика : Хипотактичке структуре у „Српској Александриди“ : функционалностилски аспекти / Марина Курешевић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2014. – 287. / Данка Урошевић // ЗБМСКЈ. – 63, 3 (2015), 894–898. | Приказ

1201. ЋОРИЋ, Божо

О писме и языке „Грамоты Бана Кулина” / Божо Б. Чорич // Работы по языкозна-
нио... – 519–537. | Summary

1202. ЦОЛИЋ, Александра

Апсолутни датив у „Житију краља Милутина“ Данила II / Александра Цолић // ППЈ.
– 46 (2015), 17–56. | Резюме

г) Историја српског књижевног језика**– АРСИЋ, Ирена**

Ћирилица у Дубровнику 19. века | Уп. 697.

1203. БОГДАНОВИЋ, Недељко

Дијалекатски речници у светлу Вуковог „Српског рјечника“ / Недељко Богдановић
// Вук Стефановић Караџић. – 209–228. | Summary

1204. БРБОРИЋ, Вељко

Преписка Ћуре Даничића и Вука Караџића и Даничићева афирмација Вукове рефор-
ме / Вељко Ж. Брборић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 329–341. | Summary

1205. ВУК Стефановић Караџић : 1787–1864–2014. / ур. Нада Милошевић-Ђорђевић. –
Београд : САНУ, 2015. – XVI, 638. – (Научни скупови ; 156. Одељење језика и књижев-
ности ; 27)

1206. ВУКСАНОВИЋ, Миро

„Српски рјечник“ у „Горском вијенцу“ / Миро Вуксановић // Вук Стефановић Кара-
џић. – 179–184. | Summary

1207. ГРКОВИЋ МЕЈДОР, Јасмина

О једној архаичној црти Вуковог језика : апсолутни номинатив / Јасмина Грковић-
Мајдор // Вук Стефановић Караџић. – 159–168. | Summary

1208. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

О лексици Вуковој и вуковској / Рајна М. Драгићевић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 371–
385. | Summary

1209. ЋУРОВИЋ, Сања

О глаголу у Вуковој „Писменици“ и данас / Сања Ж. Ћуровић // НССУВД. – 44, 1
(2015), 413–421. | Summary

1210. ЗЕЉИЋ, Горан

Правописна решења везана за бројеве : од Вукове „Писменице“ до данас / Горан Н.
Зељић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 439–449. | Summary

– ЈАКУШКИНА, Екатерина

Рецепција Вуковог дела у руској славистици XIX века | Уп. 557.

1211. ЈАЊИЋ, Данијела

Галилеј (на српском) и научна проза Атанасија Стојковића : прелиминарна разма-
трања / Данијела М. Јањић // СЈ. – 20 (2015), 721–734. | Riassunto

1212. ЈОВАНОВИЋ, Гордана

О Вуковом „Српском рјечнику“ из 1818. г. с освртом на *nomina agentis* : етносоцио-
лошки и лингвистички приступ / Гордана Јовановић // Вук Стефановић Караџић. – 219–
228. | Summary

1213. ЈОВАНОВИЋ, Миодраг

Двије особине гласовног система Вукове „Писменице“ у поређењу са „Горским вијенцем“ / Миодраг В. Јовановић // Путевима српских идиома. – 351–366. | Summary

1214. ЈОВАНОВИЋ, Миодраг

Рефлекси јага и сродне појаве у Вуковој „Писменици“ и Његошевом „Горском вијенцу“ / Миодраг В. Јовановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 305–317. | Summary

1215. ЈОВАНОВИЋ СИМИЋ, Јелена

‘Мелиорациона’ неутрализација рода у Вуковој „Пјеснарици“ од 1814. и поводом тога / Јелена Р. Јовановић Симић // Српски језик : од Вука до данас. – 305–312. | Summary

1216. КРЕСТИЋ, Василије

О памфлету Фрање Кухача „Вук и Вуковци, њихов рад и њихово настојање“ / Василије Ђ. Крестић // Вук Стефановић Караџић. – 57–63. | Summary

1217. КРЕЧМЕР, Ана

Вукова реформа и језичка полемика славеносрпских писаца / Ана Кречмер // Вук Стефановић Караџић. – 137–144. | Zusammenfassung

– МАРОЈЕВИЋ, Радмило

Субјективно-објекатска инверзија и поетика *шамних мјеста* : тумачење 25. стиха Његошеве „Нек се овај вијек горди над свијема вјековима...“, посвећене „Праху Оца Србије“ а објављене уз прво издање „Горског вијенца“ | Уп. 1005.

1218. МИЛАНОВИЋ, Александар

Актуелност Вукових раних погледа на фонетско-фонолошки састав српског књижевног језика : 1814–1818. / Александар М. Милановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 403–412. | Резюме

1219. МИЛАНОВИЋ, Александар

Значење вуковској „Письменници“ : 1814 / Александр Миланович // Путями сербског језика... – 47–60.

1220. МИЛАНОВИЋ, Александар

Јзык и стил „Новина Сербских“ : 1813–1822 / Александр Миланович // Путями сербског језика... – 101–114.

1221. МИЛАНОВИЋ, Александар

Језик и стил „Новина сербских“ : 1813–1822. / Александар Милановић // Републички зимски семинар 2015. – 111–119.

1222. МИЛАНОВИЋ, Александар

Рана Вукова језичка свест и статус славенизама : 1814–1818. / Александар М. Милановић // Вук Стефановић Караџић. – 145–157. | Summary

1223. МИЛАНОВИЋ, Александар

Сербская кириллица и концепции литературного језика в XIX веке / Александр Миланович // Путями сербског језика... – 61–77.

1224. МИЛАНОВИЋ, Александар

Статус фонеме *и* в реформированной азбуке С. Мркаља // Александр М. Миланович // Работы по языкознанию... – 301–320. | Zusammenfassung

– МУТАВЦИЋ, Предраг

Вук, Шинкаји и Бојаци : значај историјске појаве првих покушаја нормирања српског, румунског и арумунског језика | Уп. 1389.

Погледи балканских идеолога – Вука Караџића, Адамантиоса Кораиса и Самија Фрашерија – на језик и нацију | Уп. 39.

1225. НЕГРИШОРАЦ, Иван

О природи српског стиха : Вукове расправе и њихов однос према списима Лука Миловановића и Павла Берића / Иван Негришорац // Вук Стефановић Караџић. – 245–267. | Summary

1226. НЕНЕЗИЋ, Соња

Два издања Вукове граматике / Соња В. Ненезић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 451–460. | Summary

1227. НИКОЛИЋ, Видан

Љубомир Стојановић : последњи заговорник Вуков(ск)е аутентичне линије у српској филологији / Видан В. Николић, Љиљана С. Костић // СЈ. – 20 (2015), 267–286. | Summary

1228. НИКОЛИЋ, Видан

О Вуковој термилошкој синтагми *расјусна књига* : лингвокултуролошки аспект / Видан В. Николић // Путевима српских идиома. – 367–377. | Summary

1229. ОКУКА, Милош

У вртлогу Матице : Вукова реформа језика и правописа и Српска крајина / Милош Окука // Вук Стефановић Караџић. – 185–207. | Zusammenfassung

1230. ОСТОЈИЋ, Бранислав

Пријем Вукове језичке реформе и стандардизација књижевног језика у Црној Гори / Бранислав Остојић // Вук Стефановић Караџић. – 169–177. | Summary

– ПЕЈОВИЋ, Анђелка

Паремиолошки континуум од Вука до данас | Уп. 952.

1231. РАДИЋ, Јованка

Категоријалне речи *шћа* и *шћо* у текстовима Вука С. Караџића : онтолошки или логичкојезички приступ / Јованка Радић // Вук Стефановић Караџић. – 229–243. | Summary

– РАДОВАНОВИЋ, Драгана

Терминологија куће и покућства у Вуковом „Рјечнику“ : 1852. | Уп. 924.

1232. РАДОВАНОВИЋ, Милан

Вредновање Вукове језичке реформе у руској науци / Милан Радовановић // Славистика. – 19 (2015), 105–111. | Резюме

1233. РАДОВАНОВИЋ, Милан

Вук Караџић : 1787–1864. : дань памяти : сборник статей / В. П. Гудков. – Москва : Макс Пресс, 2014. – 95. / Милан Д. Радовановић // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 120–126. | Приказ

1234. РАНЂЕЛОВИЋ, Ана

Развој српског књижевног језика у огледалу крајишких писаца : У вртлогу матице : доприноси крајишких писаца развоју српског књижевног језика у првој половини 19. стољећа / Милош Окука. – Загреб : СКД Просвјета, 2014. – 471. / Ана Ранђеловић // ЗБМСФЛ. – 58, 1 (2015), 237–244. | Приказ

1235. РЕМЕТИЋ, Слободан

Дијалекат и славенизми у Вуковом реформаторском подухвату / Слободан Реметић // Вук Стефановић Караџић. – 127–136. | Summary

1236. РИСТИЋ, Стана

Вукова „Писменица“ и српска граматика у светлу граматичке критике / Стана С. Ристић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 285–304. | Резюме

1237. СИКИМИЋ, Биљана

Антрополошко-лингвистичко читање Вуковог етнографског текста : дечје игре / Биљана Сикимић // Вук Стефановић Караџић. – 447–462. | Summary

1238. СИМИЋ, Радоје

Карактер Вукова билингвизма у делима 1814–1818. године / Радоје Д. Симић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 319–327. | Резюме

1239. СТАНИШИЋ, Вања

„Босанска буква“ и Вукова ћирилица / Вања Станишић // Вук Стефановић Караџић. – 105–114. | Резюме

1240. СТЕФАНОВ, Мартин

Српски и бугарски књижевни језик на прелазу из 19. у 20. век / Мартин С. Стефанов // Српски језик : од Вука до данас. – 57–66. | Summary

1241. СТЕФАНОВИЋ, Александар

Нормирање употребе бројева у Вуковим и Даничићевим радовима у односу на стање у савременом српском језику / Александар Д. Стефановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 423–437. | Résumé

1242. СТОЈАНОВИЋ, Јелица

Вукова реформа српског језика у контексту двају принципа : *ишии као шио говориш* и *ошћене њравилности* / Јелица Р. Стојановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 387–401. | Résumé

1243. ТАНАСИЋ, Срето

Александар Белић о Вуку Караџићу / Срето З. Танасић // Вук Стефановић Караџић. – 71–85. | Резюме

1244. ТЈАПКО, Галина

Языковая личность автора первой сербской грамматики : 1814 / Г. Г. Тяпко // Русский взгляд на сербский язык... – 309–332.

1245. ТЈАПКО, Галина

Језичка личност аутора прве српске „Писменице“ : 1814. / Галина Г. Тяпко // НССУВД. – 44, 1 (2015), 271–283. | Резюме

1246. ТЈАПКО, Галина

Улога граматике у језичкој концепцији Вука Караџића / Галина Георгијевна Тјапко // Вук Стефановић Караџић. – 115–125. | Резюме

– ТОЛСТОЈ, Никита

Джура Даничић как исторический лексикограф и русская лексикография XIX века | Уп. 583.

1247. ТОМОВИЋ, Ненад

Грамматика српског језика Вилијама Р. Морфила као одјек Вукове „Писменице“ и илирског покрета / Ненад М. Томовић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 479–486. | Summary

1248. ТРОФИМКИНА, О. И.

Об иностранных заимствованиях в языке Любиши / О. И. Трофимкина // Русский взгляд на сербский язык... – 333–344.

1249. ШУБЕРТ, Габријела

Сарадња Вука Стефановића Караџића са Немцима из данашње перспективе / Габријела Шуберт // Вук Стефановић Караџић. – 47–56. | Zusammenfassung

1250. ШЋЕПАНОВИЋ, Михаило

Дијалекатска дистрибуција и нормативни статус лексеме *дако* у граматикама српског језика XIX вијека / Михаило М. Шћепановић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 487–492. | Summary

**VIII. Речници стари и нови српског језика
односно српског и ког страног језика****1251. АНЂЕЛКОВИЋ, Витомир**

Standardni rečnik englesko-srpski, srpsko-engleski : sa kompjuterskim rečnikom / Vitoimir Anđelković. – 2. izd. – Novi Sad : Pan knjiga, 2015. – 720.

– БАБИЋ, Виолета

Мој први сликовни речник српског језика | Уп. 1052.

1252. БОЈИНОВИЋ, Милош

Рјечник гламочког говора / Милош Бојиновић // СДЗб. – 62 (2015), 1–246.

1253. GLOSSARY of the Late 19th Century Niš Dialect in the Literary Works of Stevan Sremac / Aleksandar Petrović, Jelena Gavrilović, Marija Đorđević, Ana Kerković, Emilija Nikolić, Anđela Stošić // PhM. – 7 (2015), 515–543. | Резиме

1254. ГОРТАН ПРЕМК, Даринка

Речник српскохрватског књижевног и народног језика. Књ. 19, оцат–петогласник. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – СХVI, 800. / Даринка С. Гортан Премк // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 311–315. | Приказ | Уп. 1275.

1255. ДИНИЋ, Јакша

Ономастика *Косовљанских села* у околини Зајечара / Јакша Динић // ОП. – 22 (2015), 431–597. | Summary

1256. ДРАГИН, Гордана

Речник Куча / Драгољуб Петровић, Ивана Ћелић, Јелена Капустина // СДЗб. – 60 (2013), 1–461. / Гордана Драгин // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 266–274. | Приказ

1257. ЂОРЂЕВИЋ, Весна

Mali rečnik feminističkih termina / Dejana D. Jovanović, Đorđe Otašević. – Beograd : Alma, 2015. – 419. – (Biblioteka Rečnici ; 57) / Весна Н. Ђорђевић // ЛА. – 27 (2015), 57–62. | Приказ | Уп. 1259.

1258. ЂУРИЋ, Милош

Novinarska terminologija : englesko-srpski / Miloš D. Đurić // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 127–142.

– ЈЕВРЕМОВА, Т. Ф.

Дискурс в словаре и словарь в дискурсе : русско-сербскохорватский грамматический словарь как сопоставительное описание нового и известного | Уп. 558.

1259. ЈОВАНОВИЋ, Дејана

Mali rečnik feminističkih termina / Dejana D. Jovanović, Đorđe Otašević. – Beograd : Alma, 2015. – 419. – (Biblioteka Rečnici ; 57) | Уп. 1257.

1260. ЈОВИЧИЋ КАЦАРОВ, Љиљана

Nemačko-srpski srpsko-nemački rečnik = Deutsch-serbisch serbisch-deutsch Wörterbuch : sa izgovorom i gramatikom / Ljiljana Jovičić-Kacarov, Viktorija Möller. – 3. izd. – Ruma : Panonija, 2015. – 681. – (Nova edicija)

1261. КЛАЈН, Иван

Rečnik jezičkih nedoumica : Brajevo pismo / Ivan Klajn. – Beograd : Albatros plus, 2015. – 3 т.

1262. КУРПЕЈОВИЋ, Адем

Rječnik turcizama i manje poznatih riječi / Adem Kurpejović. – Rožaje : autor, 2015. – 100.

1263. МИЛАДИНОВИЋ, Сања

Rečnik statističkih termina / Vesna Jevremović. – Novi Sad : Univerzitet, Univerzitetski centar za primenjenu statistiku, 2013. – 318. / Сања З. Миладиновић // ЈА. – 27 (2015), 69–70. | Приказ

1264. МИЛАДИНОВИЋ, Сања

Речник страха / Тамара Лујак. – Младеновац : Друштво за афирмацију културе Пресинг, 2014. – 494. / Сања З. Миладиновић // ЈА. – 27 (2015), 73–74. | Приказ

1265. МИЛАДИНОВИЋ, Сања

Речник ужичког говора / Ратомир Цвијетић. – Београд : Службени гласник ; Ужице : Учитељски факултет, 2014. – 443. – (Библиотека Lexis. Едиција Речници и енциклопедије) / Сања З. Миладиновић // ЈА. – 27 (2015), 54–56. | Приказ

1266. МИЛИНКОВИЋ, Слађана

Стандардни латинско-српски српско-латински речник : преко 45.000 одредница / Слађана Милинковић. – 3. поправљено и допуњено изд. – Нови Сад : Соларис, 2015. – 310.

1267. МИЛОЈЕВИЋ, Добривоје

Leksikon bankarstva : sa englesko-srpskim i nemačko-srpskim rečnikom / Dobrivoje Milojević. – 2. dopunjeno izd. – Beograd : Prometej, 2015. – 1005.

1268. МИЉКОВИЋ, Славиша

Нови србски етимолошки речник. 3 : БЕ–БЈ / Славиша К. Миљковић. – Ниш : С. Миљковић, 2015. – 213. – (Библиотека Глагоље србско)

1269. МИРИЋ, Милица

Lekovito bilje : francusko-srpski / Milica Mirić // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 136–152.

1270. НИЦУЛОВИЋ, Љубиша

Влашко-српски речник = Ворбарју вларумињеск-србјеск / Љубиша лу Божа Кићи. – 2. допуњено изд. – Бор : Љ. Ницуловић, 2015. – 358.

1271. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Zatvor za početnike : ilustrovani rečnik zatvorskog slenga / Dragan Miševski, Momčilo Stojiljković i ostali članovi ApsArt tima. – Beograd : ApsArt, Centar za pozorišna istraživanja, 2014. – 78, 96. / Ђорђе Р. Оташевић // ЈА. – 27 (2015), 75–76. | Приказ

1272. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Медин први речник / Славица Марковић. – Београд : Креативни центар, 2014. – 32. / Ђорђе Р. Оташевић // ЈА. – 27 (2015), 81. | Приказ

1273. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Речник говора трстеничког краја : архаизми, локализми, варавризми и др. / Драгиша Трошић. – Трстеник : Народна библиотека Јефимија, 2014. – 172. / Ђорђе Р. Оташевић // ЈА. – 27 (2015), 67–68. | Приказ

1274. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Речник скаредних речи и израза у српском језику / Предраг Милојевић. – Младеновац : Друштво за афирмацију културе Пресинг, 2014. – 254. / Ђорђе Р. Оташевић // ЈА. – 27 (2015), 79–80. | Приказ

1275. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Речник српскохрватског књижевног и народног језика. Књ. 19, оцат–петогласник / ур. Даринка Гортан Премк и др. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2014. – СХVI, 800. / Ђорђе Оташевић // ЛА. – 26 (2015), 111. | Приказ | Уп. 1254.

1276. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Srpsko-rumunski rečnik matematičkih pojmova = Dicționar sârb-român de termeni matematici / Dojna Ardeljan = Doina Ardelean. – Panciova : Libertatea, 2014. – 192. / Ђорђе Р. Оташевић // ЛА. – 27 (2015), 71–72. | Приказ

1277. ПАВЛОВИЋ, Звездана

Ороними Србије II : К–П / Звездана Павловић // ОП. – 22 (2015), 99–430. | Résumé

1278. ПУМПАЛОВИЋ, Радислав

Ономастика Бањске и Звечана / Радислав Пумпаловић // ОП. – 22 (2015), 599–736. | Summary

1279. ПАНАЈОТОВИЋ, Артеа

Englesko-srpski i srpsko-engleski standardni rečnik : sa gramatikom engleskog jezika / Artea Panajotović, Sonja Žikić. – Pirot : PI-press, 2015. – 640.

– СТАНКОВИЋ, Богољуб

Руско-српски и српско-руски речник : за основну школу | Уп. 318.

– СРДИЋ, Смиља

Грамматика у речницима српског језика | Уп. 1028.

1280. ТОШИЋ, Јелица

Environmental Science Dictionary : English-Serbian Serbian-English = Rečnik nauka o životnoj sredini : englesko-srpski srpsko-engleski / Jelica Tošić. – 2. izmenjeno i dopunjeno izd. – Niš : Univerzitet, Fakultet zaštite na radu, 2015. – 177.

1281. ШИПКА, Данко

Од наших Руса до комшијине краве : необавезни кибицкерски глосар општих разговорних места / Данко Шипка. – Нови Сад : Прометеј, 2015. – 142. – (Лингвистичке едисије. Едисија Мали речници ; 5)

1282. ШКАЉИЋ, Абдулах

Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku / Abdulah Škaljić. – Fototipsko izd. – Novi Sad : Prometej ; Sarajevo : Svjetlost, 2015. – 661. – (Lingvističke edicije. Edicija Mali rečnici ; 4) (Biblioteka Rječnici ; 3)

IX. Несловенски језици**1283. АНДРЕЈЕВИЋ, Маја**

Poređenje neverbalnih formi izražavanja u italijanskom i španskom jeziku u poslovne svrhe / Маја Андрејевић, Vojislava Janković // Strani jezik struke. – 51–59. | Summary

– АНДРИЋ, Едита

Асоцијативно поље лексеме *kenyer* у мађарском и *хлеб* у српском језику | Уп. 363.

Plava boja u mađarskom i srpskom jeziku | Уп. 364.

– АНЂЕЛИЋ, Иконија

Библијски појмови у немачким и српским фразеологизмима | Уп. 365.

1284. АНЂЕЛИЋ, Иконија

Die Verben und deren Kategorien in der Ars Minorgrammatik und in den gegenwärtigen Grammatiken / Иконија Анђелић // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 327–338. | Резиме

1285. АНИЧИЋ, Анријана

Modality in Political Discourse : Modalised Utterances in the Obama-Romney Election Debate / Анријана Аничић // Језик, књижевност, дискурс. – 259–270. | Резиме

1286. АНИШЧАНКА, Алена*

Sociolectal Variation in the Length of Color Terms Used in Advertising / Alena Anishchanka, Dirk Speelman, Dirk Geeraerts // BELLS. – 2 (2010), 47–79. | Резиме

1287. АНТОЊОВА, Весна

Derivational Paradigms within Selected Conceptual Fields : Contrastive Research / Vesna Antoniova, Pavol Štekauer // FU. – 13, 2 (2015), 61–75. | Резиме

1288. АРСЕНИЈЕВИЋ, Бобан*

Four Ways of Addition : the Meaning of the *With*-Phrase / Boban M. Arsenijević // PhM. – 4 (2012), 273–304. | Резиме

– АШИЋ, Тијана

Le conditionnel temporel objectif en français et en serbe | Уп. 366.

О неспацијалном значењу глагола *сћићи* и његовог француског еквивалента глагола *arriver* | Уп. 367.

1289. БАБИЋ, Жељка

Exploring Topicalisation in Discourse / Željka Babić // Језик, књижевност, дискурс. – 463–472. | Резиме

1290. БАБИЋ, Јелена

Terminologija oružja u arapskom jeziku : opis pojedinih termina / Jelena Babić // Strani jezik struke. – 77–84. | Summary

– БАЈИЋ, Драгана

Модалност дискурса и у дискурсу | Уп. 369.

1291. БЕНЕНЖЕ, Селин

Entre quantité et qualité : *peu de chose* / Céline Benninger // Les études françaises aujourd'hui. – 109–120. | Резиме

1292. БИБЕРЦИЋ, Тијана

Семантичко и прагматичко испитивање конектива *but* у енглеском језику / Тијана Биберцић // Савремена проучавања језика... – 163–172. | Summary

1293. БИЛАНЦИЈА, Софија

Venefaktivni kauzativ i norveški *få-pasiv* / Sofija A. Bilandžija // АФФ. – 27, 2 (2015), 351–367. | Summary

1294. БИЛАНЦИЈА, Софија

О једном слоју лексиčkih позajмљеница и uticaju nemačkog на skandinavске језике / Sofija Bilandžija // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 27–34. | Summary

1295. БИЛАНЦИЈА, Софија*

Одредба као интензификатор у норвешким номиналним сложеницама / Софија А. Биланција // АФФ. – 26, 2 (2014), 53–74. | Summary

1296. БИЛАНЦИЈА, Софија

Strukturisanje uzročno-posledičnih odnosa u diskursu norveških novinskih vesti / Sofija Bilandžija, Zorica Kovačević // Jezik, književnost, diskurs. – 485–493. | Summary

1297. БИЛБИЈА, Снежана*

What Will the OHR Discourse Be Remembered by? / Snežana Bilbija // BELLS. – 1 (2009), 97–108.

– БЛАГОЈЕВИЋ, Савка

Употреба маркера за ауторову самоевалуацију у српском и енглеском академском писању | Уп. 371.

1298. БОЖОВИЋ, Ђорђе

Етимолошки речници албанског језика / Ђорђе Божовић // ППЈ. – 46 (2015), 3–16. | Summary

1299. БОЖОВИЋ, Ђорђе

Fonološko-gramatički interfejs slogovnog akcenta / Đorđe Božović // АФФ. – 27, 2 (2015), 369–401. | Summary

1300. БОЖОВИЋ, Марко

Класификација идеограма у јапанском језику : методичке импликације / Марко Божовић // Савремена проучавања језика... – 43–52. | Abstract

1301. БОШКОВ, Светозар

Коптски језик и дешифровање хијероглифа / Светозар Бошков, Борис Стојковски // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 163–176. | Summary

– БРАДАШЕВИЋ, Саша

О исказивању просторних односа у српском и турском језику | Уп. 372.

1302. БРОК, Себастијан

Превод „Светог писма“ на сиријски језик / Sebastian P. Brock ; превод Радомир Ракић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 57–60.

1303. БУБАЊА, Никола

О *нарајивизацији дескрипције* на примеру песме „Нема развалина линарног града“ Грега Битија / Никола М. Бубања // СЈ. – 20 (2015), 423–439. | Summary

1304. БУГАРСКИ, Ранко*

English in European Institutions : Some Observations / Ranko Bugarski // BELLS. – 1 (2009), 109–117.

1305. БУДИНЧИЋ, Валентина

Енглески као интернационални језик спорта у времену (англо-)глобализације / Валентина В. Будинчић // СЈ. – 20 (2015), 551–560. | Summary

– ВЕСИЋ ПАВЛОВИЋ, Тијана*

Cleanliness is Next to Godliness? : Clean and Dirty Metaphors in English and Serbian | Уп. 377.

– ВЛАХОВИЋ, Љубица

Atribut, kvalifikativ subjekta i objekta u francuskom i ekvivalenti u srpskom jeziku | Уп. 378.

1306. ВУКАСОЈЕВИЋ, Сандра

Варијације f0 у функцији сигнализирања врсте прекидања у систему преузимања реда говорења у енглеском језику / Сандра Вукасојевић // ЗБМСФЈ. – 58, 1 (2015), 101–118. | Summary

1307. ВУЛОВИЋ, Александра

Лингвистичка облежја кратких порука у турској мобилној телефонији / Александра М. Вуловић // Сусрети народа и култура. – 341–350. | Summary

1308. ВУЧКОВИЋ, Драгана

Анализа дискурса проспеката музеја са југа Француске / Драгана Вучковић // Савремена проучавања језика... – 195–203. | Résumé

1309. ВУШОВИЋ, Оливера

Langue française de spécialité juridique : rapport avec la langue générale et quelques particularités / Olivera Vušović // ФП. – 42, 1 (2015), 133–146. | Резиме

1310. ГЕРЗИЋ, Боривој

Rečnik engleskih fraza i idioma : preko 5500 fraza i idioma = A Dictionary of English Phrases and Idioms : over 5500 Entries / Borivoj Gerzić. – 5. izd, prerađeno i dopunjeno. – Beograd : Zlatno runo, 2015. – 382.

– ГЛИШИЋ, Марија

Систем будућих времена у француском и српском језику : контрастивна анализа основних будућих времена оба језика | Уп. 384.

– ГЛОЂОВИЋ, Аница

Један осврт на српски префикс *на-* и енглеску глаголску партикулу *up* | Уп. 385.

– ГОЛУБ, Марина

Anteriorna upotreba budućih vremena u latinskom i njihovi ekvivalenti u srpskom jeziku | Уп. 386.

– ГРЕГОВА, Рената*

The CVX Theory of Syllable : the Analysis of Word-Finalrhymes in English and in Slovak | Уп. 388.

1311. ГУГА КОТЕА, Алина

Inferences in British and Romanian Ads / Alina Guga-Cotea // Примењена лингвистика данас. – 45–52. | Summary

– ГУДУРИЋ, Снежана

Anglicizmi u francuskom i srpskom jeziku : zajednički fond leksema i njihove semantičko-pragmatičke odlike | Уп. 389.

Хлеб у француском и српском језику : кратак увод у етнографију говора | Уп. 390.

– ДИЛПАРИЋ, Бранислава

Some Features of a Typical House as Perceived by Native Speakers of English and of Serbian | Уп. 392.

– ДОДИГ, Милана

Неке релације између српског потенцијала и француског субјунктива | Уп. 393.

Le potentiel serbe et le conditionnel français dans les phrases hypothétiques | Уп. 394.

1312. ДРАУЛЕК, Ан Ле

Enfin ce matin le soleil est réapparu avant que soudain n'explose une pluie de grêle... : pour un prolongement du phénomène de *subordination inverse* / Anne Le Draoulec // Les études françaises aujourd'hui. – 53–65. | Резиме

– ДРОБЊАК, Драгана

Душа у српској, француској и шпанској фразеологији | Уп. 398.

Insekti u srpskim, francuskim i španskim frazemima | Уп. 399.

Lingvokulturološki triptih | Уп. 400.

1313. ДУЛОВИЋ, Марија

L'analyse des temps verbaux dans la nouvelle „La Rempailleuse” de Guy de Maupassant : Énonciation de discours / Marija Dulović // Les études françaises aujourd'hui. – 199–210. | Резиме

– **ЋИНЋИЋ, Марија**

О преводу „Житија деспота Стефана Лазаревића“ на савремени турски језик | Уп. 78.

1314. БОРЂЕВИЋ, Јелена

Značenjski odnosi u leksičko-semantičkoj grupi glagola smejanja u engleskom jeziku / Jelena P. Đorđević // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 229–243. | Summary

– **ЂУРИЋ, Милош**

Енглески и француски дискурс уживалаца психоактивних супстанци | Уп. 404.

Neki aspekti engleskih, ruskih i srpskih termina u diskursu računarske tehnike i informatike | Уп. 405.

1315. ЂУРИЋ, Милош

Neki aspekti engleskog diskursa elektrotehnike / Miloš D. Đurić // Jezik, književnost, diskurs. – 495–510. | Summary

1316. ЕВАНС, Вивиан*

On the Nature of Lexical Concepts / Vyvyan Evans // BELLS. – 2 (2010), 11–45. | Резиме

1317. ЗАБОР, Лех*

Perception of Uniqueness and the Acquisition of the English Article System / Lech Zabor // BELLS. – 3 (2011), 63–86. | Резиме

1318. ЗАРИФОВИЋ, Мирјана

О скраћеницама у савременом немачком језику / Mirjana Zarifović // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 245–250. | Zusammenfassung

– **ЗДРАВКОВИЋ, Ана**

Придевска употреба глаголског прилога садашњег у делима српских писаца 20. века и њихови еквиваленти у енглеском језику | Уп. 409.

1319. ЗЕЈНИЛОВИЋ, Лејла

Lexical Marking of Epistemic Modality in Legal Texts : Focuses on Echr Summaries of Judgements / Lejla Zejnilović // BELLS. – 7 (2015), 193–217. | Резиме

1320. ИВАНОВИЋ, Бранислав*

Morfosintaksičke specifičnosti nominalnih unikalnih komponenata u nemačkoj frazeologiji / Branislav D. Ivanović // АФФ. – 26, 2 (2014), 39–51. | Zusammenfassung

– **ИВКОВИЋ, Косара**

Просветитељ : живот и рад академика Јована Туромана | Уп. 1415.

1321. ИВОШЕВИЋ ИПЕК, Сенка

Yeni Türkçe-Sırpça sözlük / Marija Đinđić. – Ankara : Türk Dil Kurumu, 2014. – 1527. – (Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayinlari ; 1122) / Сенка Ивошевић Ипек // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 65–67. | Приказ

1322. ИГЊАТОВИЋ, Наташа*

О глаголу и глаголском систему у француском језику : Éléments de morphosyntaxe de la langue française. 1, Le verbe / Snežana Gudurić, Ljubica Vlahović. – Novi Sad : Filozofski fakultet, 2012. – 229. / Наташа В. Игњатовић // PhM. – 6 (2014), 632–637. | Приказ

1323. ИГЊАТОВИЋ, Наташа

О неким гласовним променама у француском разговорном језику и о њиховом преношењу у српски језик / Наташа Игњатовић // Језик и књижевност у контакту... – 343–354. | Résumé

1324. ИКОДИНОВИЋ, Наташа

Retorička funkcija pojmovnih metafora u francuskom ekonomskom diskursu : slučaj Alstom / Nataša Ikodinović // Strani jezik struke. – 201–208. | Résumé

– ИЛЕШ, Марина

Terminologija rodne ravnopravnosti u engleskom, srpskom i mađarskom jeziku : uporedna kritička analiza | Уп. 23.

– ЈАКОВЉЕВИЋ, Бојана

The Perception of the Voicing Distinction in Word-Final Stops in English and Serbian | Уп. 413.

– ЈАНЕВ, Борјан

Красотата в българския, сръбския, английския и немския език : наблюдения върху когнитивната същност на образните сравнения като измерения на езиковата интуиция и езиковата компетентност | Уп. 414.

– ЈАНИЋИЈЕВИЋ, Марко

Дискурс законских аката на српском и енглеском језику : развојно-упоредни приступ | Уп. 415.

– ЈАЋОВИЋ, Јелена

Kontrastiranje francuskih i srpskih bezličnih glagolskih oblika u jeziku ekonomske struke | Уп. 416.

1325. ЈАШЧОЛТ, Касја*

Varieties of Defaults / Kasia M. Jaszczolt // BELLS. – 1 (2009), 35–68.

– ЈОВАНОВИЋ, Владимир

The Role of Tag Questions in English and Serbian Interview Discourse | Уп. 417.

– ЈОВАНОВИЋ, Иван

De l'aspect morphologique et sémantique du lexique obscène et en serbe | Уп. 418.

Дискурзивна вредност опцене лексике у француском и српском језику | Уп. 419.

Неке граматичке категорије у функцији детерминације именца у француском језику и њихово преповење на српски језик | Уп. 420.

Неке напомене о фразеологизмима у француском и српском језику | Уп. 421.

Sur quelques pronoms dans les proverbes français et sur leurs équivalents / correspondants serbes | Уп. 422.

Француски фраземи с лексемом *мачка* и њихови српски еквиваленти | Уп. 423.

– ЈОВАНОВИЋ, Миљена

Језичко питање код Грка и Срба | Уп. 657.

1326. КАСЕРТА, Кристина

Corpi di parole : descrizione fisiognomica nella cultura greca / Dorella Cianci. – Pisa : Edizioni ETS, 2014. / Cristina Caserta // 36МСКС. – 17 (2015), 236–239. | Приказ

1327. КАСТЕЛАНИ, Виктор

On the Semantics of *Cura* in Roman Elegy / Victor Castellani // 36МСКС. – 17 (2015), 35–63. | Zusammenfassung

1328. КОВАЧ-РАЦ, Елеонора

Језичко опредељење и двојезичност војвођанских Мађара у зависности од образовања и старосне доби / Елеонора Ковач-Рац // ЗбМСФЛ. – 58, 2 (2015), 219–237. | Summary

1329. КОВЕЧЕШ, Золтан*

Aspects of Metaphor in Discourse / Zoltán Kövecses // BELLS. – 1 (2009), 81–95.

1330. КОРБЛЕН, Франсис

Quantification et normes subjectives / Francis Corblin // Les études françaises aujourd'hui. – 19–33. | Резиме

1331. KORELACIJA jezičkih fenomena u savremenom i klasičnom grčkom jeziku na primeru unutrašnjeg augmenta / Vojkan Stojičić, Ana Elaković Nenadović, Sonia Athanasiadou, Evanthia Nikolaidou // ФП. – 42, 2 (2015), 145–160. | Summary

– КОЧОВИЋ, Милица

Анализа језика упутстава за употребу лекова на српском и енглеском језику | Уп. 430.

Особености језика медицине у енглеском и у српском језику : називи за обољења, лекове и лековита средства : контрастивни приступ | Уп. 431.

1332. КСИАОЛЕИ, Јин*

Појмови и терминологија у граматичким описима глаголског вида у кинеској граматичкој традицији / Jin Xiaolei // АФФ. – 26, 2 (2014), 99–111. | Summary

1333. КУЖЊАК, Марек*

Some Critical Remarks on Aspect as a Situation Type / Marek Kuźniak // BELLS. – 1 (2009), 69–79.

– КУРТУМА, Наташа

Именичка суфиксација у немачком језику у поређењу са српским језиком | Уп. 433.

1334. КУСЕВСКА, Марија

Mitigating Disagreement : Cross-Cultural Perspective / Marija Kusevska // Jezik, književnost, diskurs. – 351–362. | Резиме

– ЛАЗАРЕВСКА СТАНЧЕВСКА, Јована*

The Polysemy of English Particles *Still* and *Already* and Their Macedonian Equivalents *сè уште* and *веќе* | Уп. 434.

1335. ЛАКРОА, Рене

Metacommunicating on One's Own Socially Devaluated Behavior / René Lacroix // Jezik, književnost, diskurs. – 339–350. | Резиме

1336. ЛАНГАКЕР, Роналд*

Reflections On The Functional Characterization Of Spatial Prepositions / Ronald W. Langacker // BELLS. – 1 (2009), 9–34.

1337. ЛУБАЊСКА, Маја*

Grammaticalisation and Generative Theory : the Case of Epistemic Promise / Maја Lubańska // BELLS. – 2 (2010), 91–111. | Резиме

1338. ЛУТОВАЦ, Тамара

Графија и правопис писама турског султана Мурата II у Дубровнику / Тамара Лутовац // Савремена проучавања језика... – 33–41. | Summary

1339. A MAGYAR nyelv a többnyelvű Vajdaságban. 5. köt., Nyelvismeret és nyelvművészet / sor. Bene Annamária. – Szabadka : Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 2015. – 105.

1340. МАЉА ИМАМИ, Наилџе

Diglosija u albanskom jeziku / Nailje Malja Imami // Хуманизам... 2. – 397–412. | Summary

– **МАРКОС БЛАНКО, Уго***

Significo del aoristo : aoristo serbio y aoristo castellano | Уп. 446.

– **МАТИЋ, Јелена**

Discourse System of Two University Websites | Уп. 449.

1341. МИЛАДИНОВИЋ, Ненад

Uticaj romanskih jezika na engleski jezik / Nenad Miladinović. – Beograd : Čigoja štampa, 2015. – 203.

– **МИЛАШИНОВИЋ, Милица**

Ефекат свршености француског имперфекта и српског несвршеног перфекта | Уп. 453.

– **МИЛИЋ, Катарина**

Les équivalents français de l'aoriste serbe et ses effets stylistiques sur le plan de l'énonciation | Уп. 454.

– **МИЛИЋ, Мира**

Metaforički gimnastički termini u engleskom jeziku i njihovo prevođenje na srpski | Уп. 455.

1342. МИЛОЈЕВИЋ, Ивана

Rečnik engleskog jezika / Ivana Milojević. – Ruma : Panonija, 2015. – 288.

– **МИЛОЈЕВИЋ, Ивана**

Frazeološke jedinice sa komponentom *ruka* u srpskom i grčkom jeziku | Уп. 456.

1343. МИЛОЈЕВИЋ, Јелисавета*

Neo-Classical Neological Formations in the English Language / Jelisaveta Milojević // BELLS. – 2 (2010), 81–92. | Резиме

– **МИРОВИЋ, Ивана**

The Use of Hedging Devices in English and Serbian Scientific Articles | Уп. 459.

– **МИТИЋ, Ивана**

Јака и слаба квантификација јединице *немало* у српском језику и њени еквиваленти у француском | Уп. 460.

1344. МИШКОВИЋ ЛУКОВИЋ, Мирјана*

The Marker *You See* : Cognitive-Pragmatic and Socio-Pragmatic Observations / Mirjana Mišković-Luković // BELLS. – 3 (2011), 49–62. | Резиме

– **МУТАВЦИЋ, Предраг**

Вук, Шинкаји и Бојаци : значај историјске појаве првих покушаја нормирања српског, румунског и аромунског језика | Уп. 1389.

Погледи балканских идеолога – Вука Караџића, Адамантиоса Кораса и Самија Фрашерија – на језик и нацију | Уп. 39.

Турцизми као кључне компоненте у фразеологизмима у савременом грчком језику и њихови преводни еквиваленти на српски | Уп. 462.

1345. НАУГОЉНИХ, Евгенија

Окказионалне лексико-грамматичке словоформе как способ стилизации в романе Дж. Джой „Улисс” и их трансляция на русский и немецкий язык / Евгения Андреевна Наугольных // Сусрети народа и култура. – 371–380. | Summary

1346. НЕВИЛ БИРДСОЛ, Ц.

Грузијски преводи „Светог писма“ / Ц. Невил Бирдсол // *Prevodilac*. – 34, 1/2 (2015), 61–64.

– НЕЦОВА, Милена

Англијски фамилни имена, мотивирани од називе на занаят или професија, сврзан с обработка на метал : в споредба с бугарски и српски | Уп. 463.

1347. НИКОЛИЋ, Мелина

Metalinguistic Means for Expressing Power in Discourse / Melina Nikolić // *Jezik, književnost, diskurs*. – 327–338. | Резиме

1348. НИКОЛОВСКИ, Зоран

Emprunts lexicaux anglais en français dans l'*aéronautique* et l'*astronautique* / Zoran Nikolovski // *Strani jezik struke*. – 363–373. | Summary

1349. НОВАКОВ, Предраг

Engleski jezik i anglofone književnosti u teoriji i praksi : zbornik u čast Draginji Pervaz / Нови Сад : Филозофски факултет, 2014. – 726. / Предраг Новаков, Маја Марковић, Зорица Ђерговић-Јоксимовић // *ЗБМСФЛ*. – 58, 1 (2015), 263–272. | Приказ

– НОВАКОВ, Предраг

Idiomatičnost engleskih frazno-predložnih glagola i njihovih srpskih ekvivalenata | Уп. 464.

Modalni glagoli u engleskom i srpskom naučnom diskursu | Уп. 465.

1350. ПАВЕЛИН ЛЕШИЋ, Богданка

Pour une grammaire de la parole / Bogdanka Pavelin Lešić // *Les études françaises aujourd'hui*. – 121–133. | Резиме

1351. ПАВЛОВИЋ, Владан

I'm Afraid There's No Subordinate Clause Here : on the Status of Some 'Adjective Complement' Clauses from Discourse Perspective / Vladan Pavlović // *Jezik, književnost, diskurs*. – 473–484. | Резиме

1352. ПАРЛОГ, Хортензија*

Progressive Aspect Today : the Stative Verbs / Hortensia Pârlog // *BELLS*. – 3 (2011), 33–48. | Резиме

– ПЕЈОВИЋ, Анђелка

Контрастивна фразеологија шпанског и српског језика | Уп. 469.

– ПЕЈЧИЋ, Александар

Pauses and Speech Rate as Correlates of Persuasiveness in Serbian and English Political Discourse | Уп. 470.

1353. ПЕТРЕА, Елена

Un exemple de partenariat international pour le renforcement du français sur objectifs spécifiques / Elena Petrea // *Strani jezik struke*. – 399–407. | Summary

– ПЕТРОНИЈЕВИЋ, Божинка

Beiträge zur kontrastiven Wortbildung : deutsch-serbisch und serbisch-deutsch | Уп. 472.

Dephrasale Adjektivderivate : eine Untersuchung am Beispiel des Serbischen und des Deutschen | Уп. 473.

– ПОПОВИЋ, Михаило

Les paires étymologiques français-serbes dans le lexique de la nourriture | Уп. 478.

– **ПОПОВИЋ, Наташа**

О француским предлозима *de* и *par* у конструкцијама са каузалним значењем и њиховим еквивалентима у српском језику | Уп. 479.

– **РАДУСИН БАРДИЋ, Наташа**

Direktna parcijalna pitanja izvedena pomoću prostih upitnih zamenica u francuskom jeziku i njihovi ekvivalenti u srpskom | Уп. 484.

1354. РАЗГУЉАЈЕВА, Ана

Sur les contraintes des enchaînements monologiques avec *mais* / Anna Razgulyaeva // Les études françaises aujourd'hui. – 135–146. | Резиме

1355. РАЈСЛИ, Илона

Nyelvi kontaktusjelensége a vajdasági magyar mikrotoponimák körében / Rajsli Ilona // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 47–52. | Summary

1356. РЕБЕРОЛ, Жозет

Sémantique des noms dans les structures énumératives / Josette Rebeyrolle // Les études françaises aujourd'hui. – 97–107. | Резиме

1357. РИОЛФИ, Клаудија

Body and Writing Source and Support of one's Singular Style / Claudia R. Riolfi, Enio Sugiama Junior, Valdir H. Brzotto // АФФ. – 27, 2 (2015), 403–417. | Resumen

– **РИСТИВОЈЕВИЋ РАЈКОВИЋ, Наташа***

Glagolska situacija udaranja u norveškom i srpskom jeziku | Уп. 486.

1358. САМАРЦИЈА ГРЕК, Татјана

Istorija francuskog jezika : od latinskog do savremenog francuskog jezika / Mihailo Popović. – Beograd : Јасен, 2014. – 462. – (Biblioteka Znakovi) / Татјана Самацкија // ФП. – 42, 1 (2015), 152–156. | Приказ

1359. САМАРЦИЈА ГРЕК, Татјана

Participe présent postposé à un SN : épithète ou prédicat? / Tatjana Samardžija-Grek // Les études françaises aujourd'hui. – 79–96. | Резиме

1360. САМАРЦИЋ, Мила*

Jedan od vidova bogaćenja savremene italijanske leksike / Mila R. Samardžić // АФФ. – 26, 2 (2014), 9–20. | Riassunto

1361. САМКОВА, Марија

Repetition and Intertextuality as Modalities of Text Structuring and Perception / Maria Samkova // FU. – 13, 2 (2015), 95–105. | Rezime

– **СЕДЕР, Ружица**

О неким особеностима концевних реčenica уведенних везницима *bien que* и *quoique* и еквивалентним структурима у српском језику | Уп. 488.

1362. СЕФЕРОВИЋ, Релја*

Talijanska lingvistika po tekstovima iz Dubrovačkog arhiva : Scriptae venezianeggianti a Ragusa nel XIV secolo : edizione e commento di testi volgari del'Archivio di Stato di Dubrovnik / Diego Dotto. – Roma, 2008. / Relja Seferović // PhM. – 1 (2009), 265–268. | Приказ

– **СИМИЋ ВЕЛИЧКОВИЋ, Биљана**

Лексема *oko* у кинеским и српским идиомима који изражавају емоције | Уп. 489.

1363. СПАЈИЋ, Светлана

Imprisoned in English : the Hazards of English as a Default Language / Anna Wierzbicka. – Oxford : Oxford University Press, 2014. – 287. / Светлана М. Спајић // ЛА. – 27 (2015), 65–66. | Приказ

– СПАСОВИЋ, Милош

Verba dicendi у француској штампи : семантичка анализа и напомене о еквивалентима у српским писаним медијима | Уп. 490.

1364. СТАН, Родика Силвиа

English Lexical Items / Rodica Silvia Stan. – Beograd : Everest Media, 2015. – 114.

– СТАНИШИЋ, Вања

Сербско-албанские фонологические отношения : влияния и ареальная общность | Уп. 491.

– СТАНКОВИЋ, Селена*

Лице као граматичка категорија код личних заменица у француском и српском језику | Уп. 494.

О једној специфичној употреби личних заменица у француском и српском језику | Уп. 495.

1365. СТАНОЈЕВИЋ, Веран

Quelques réflexions sur le futur périphrastique et son rapport au futur simple / Veran Stanojević // Les études françaises aujourd'hui. – 181–198. | Резиме

– СТАНОЈЕВИЋ, Веран

О индикативним и релативним употребама глаголских времена у српском и француском језику | Уп. 496.

1366. СТАНОЈЕВИЋ ГОЦИЋ, Маја

Metafore u pravnom diskursu Evropske unije / Maја Stanojević Gocić // Jezik, književnost, diskurs. – 151–164. | Summary

1367. СТОЈИЉКОВИЋ, Марко

Лексичко-семантичке модификације фразеолошких јединица у шпанским новинама / Марко Стојиљковић // Савремена проучавања језика... – 325–336. | Resumen

1368. СТОЈИЋ, Светлана*

Samuel Johnson : a *Harmless Drudge* and his Dictionary / Svetlana R. Stojić // BELLS. – 4 (2012), 41–51. | Резиме

1369. ТЕОДОСИЈЕВИЋ, Мирјана

Турски свет : Турци и турски језици / Мирјана Теодосијевић // Сустрети народа и култура. – 361–370. | Summary

1370. ТЕСЕН, Ан

Les adverbiaux de phrase *une fois et un jour* : la question temporelle / Anne Theissen // Les études françaises aujourd'hui. – 67–78. | Резиме

1371. ТОЈОТА, Јунићи

Intention in Futurity : a Historical Observation of the Future Tense in English / Junichi Toyota // АФФ. – 27, 2 (2015), 329–342. | Sažetak

1372. ТОЈОТА, Јунићи*

On So-Called Adjectival Passive in English / Junichi Toyota // BELLS. – 5 (2013), 11–48. | Резиме

1373. ТОЈОТА, Јунићи*

Richard II : His Hidden Legacy in the English Language / Junichi Toyota // BELLS. – 3 (2011), 9–32. | Резиме

– **ТОМОЈА, Хану**

The Pluperfect, the Imperfective Past and Retrospective Conditionals | Уп. 537.

1374. ТОШИЋ, Јелица

Collocations in Environmental Protection Discourse / Jelica Tošić // Jezik, književnost, diskurs. – 511–522. | Резиме

– **ТРИВИЋ, Анета**

Фраземи с компонентама *рука* и *mano* као карактеризатори човека у српском и шпанском језику | Уп. 506.

1375. ТРИЧКОВИЋ, Дивна

Gramatička kategorija vremena u japanskom jeziku u poređenju sa srpskim / Divna Tričković. – Beograd : Filološki fakultet, 2015. – 400.

1376. ТУЛИМИРОВИЋ, Бојана

Форме обраћања у рекламним слоганима новинарског дискурса у Шпанији / Бојана Тулимировић, Маша Петровић // Савремена проучавања језика... – 217–226. | Resumen

1377. ЋЕТКОВИЋ, Сања

A Fit and Proper Police Officer : Semantic Structure of Binominal Expressions in Police Written Reports / Sanja Ćetković // ЗМСФЛ. – 58, 1 (2015), 209–222. | Резиме

– **ФЕЈСА, Михајло**

Виреченово конструкциј у руским и енглјским језику | Уп. 510.

1378. ФИГАР, Владимир

Metaphor Clusters in „The New York Times” Press Reports of the 2012 Presidential Elections In The U.S. / Vladimir Figar, Mihailo Antović // Jezik, književnost, diskurs. – 233–258. | Резиме

1379. ФИЛИПОВИЋ, Јелена

Academic Publishing from the Periphery : English as the International Language of Scientific Publications in Humanities and Social Sciences / Jelena Filipović // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 367–373. | Summary

1380. ФИЛИПОВИЋ, Мирјана

The Language of Flesh and Roses in Fragrance Advertising-Discourse Analysis of Fragrance Written Ads / Mirjana Filipović // Jezik, književnost, diskurs. – 139–150. | Резиме

– **ФИЛИПОВИЋ КОВАЧЕВИЋ, Соња**

Conceptual Metaphors in English and Serbian Colour Idioms with Red, Pink, Green and Yellow | Уп. 511.

Пренесена значења лексичких јединица са појмом плаве боје у енглеском и српском језику : конгнитивнолингвистичка анализа | Уп. 512.

1381. ФЛО, Нели

Règles d’interprétation des déterminants possessifs en français / Nelly Flaux // Les études françaises aujourd’hui. – 35–52. | Резиме

– **ХАЛАС, Ана**

Definisanje značenja leksema u leksikografskoj praksi engleskog i srpskog jezika | Уп. 513.

1382. ХАЛИТИ, Барјам

Pendjapski sa izgovorom / Bajram Haliti. – Beograd : Novinsko informativna agencija Roma : Rrom produkcija, 2015. – 104.

1383. ХАЛИТИ, Барјам

Hindu sa izgovorom / Bajram Haliti. – Beograd : Novinsko informativna agencija Roma : Rrom produkcija, 2015. – 123.

1384. ХАЛУПКА РЕШЕТАР, Сабина

Locality : Oxford Studies in Comparative Syntax / eds. Enoch Oladé Aboh, Maria Teresa Guasti, Ian Roberts. – Oxford : Oxford University Press, 2014. / Sabina Halupka-Rešetar // FU. – 13, 1 (2015), 55–60. | Приказ

1385. ХЛЕБЕЦ, Борис*

The Seme *Strong* in Lexicological Definitions / Boris Hlebec // BELLS. – 4 (2012), 7–26. | Резиме

1386. ШИЛИНГ, Иштван

Népnyelv és népélet : nyelvjárásainkról és vajdasági nyelvjárásutatójáról / Silling István. – Szabadka : Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, 2015. – 228.

– ШУЛОВИЋ, Ксенија

Novac u srpskoj, francuskoj i španskoj frazeologiji | Уп. 515.

Појам *новца* у српском, француском и шпанском језику | Уп. 516.

Х. Балканологија**1387. АЛЕКСОСКА ЧКАТРОСКА, Мирјана**

Les langues balkaniques intermédiaires pour les emprunts lexicaux d'origine romane dans le macédonien / Mirjana Aleksoska-Chkatroska // Језик и књижевност у контакту... – 267–284. | Резиме

– ЛИГОРИО, Орсаг

Далм.-ром. група **kt* : из балканског латинитета X | Уп. 623.

Сх. *џланкиџ* : из балканског латинитета VII | Уп. 886.

Такозвани псеудо-јат у далматинској романштини и балканском латинитету : из балканског латинитета | Уп. 624.

1388. МУТАВЦИЋ, Предраг

Балкански језици и опсени дискурс / Предраг Мутавцић, Ана Сивачки // Језик, књижевност, дискурс. – 551–565. | Summary

1389. МУТАВЦИЋ, Предраг

Вук, Шинкаји и Бојаци : значај историјске појаве првих покушаја нормирања српског, румунског и аромунског језика / Предраг Ј. Мутавцић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 461–478. | Summary + Додаци

– МУТАВЦИЋ, Предраг

Погледи балканских идеолога – Вука Караџића, Адамантиоса Кораиса и Самија Фрашерија – на језик и нацију | Уп. 39.

1390. МУТАВЦИЋ, Предраг

Стварање идентитета савремених балканских народа у времену и простору : значај објављивања првих грамика народног језика код Грка, Румуна, Аромуна и Албанаца /

Предраг Мутавчић, Ана Сивачки, Anastassios Kampouris // Језици и културе у времену и простору 4.1. – 189–200. | Summary

– **СТАНИШИЋ, Вања**

Сербско-албанске фонолошке односе : влияния и ареална общност | Уп. 491.

XI. Библиографија

1391. БИБЛИОГРАФИЈА за 2013. годину : расправа и дела из индоевропске филологије и опште лингвистике која су изашла у Србији, Црној Гори и Републици Српској / библиографију уредила и грађу из Србије и Републике Српске прикупила Ана Голубовић ; грађу из Црне Горе прикупила Мира Чановић // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 156–266.

1392. БИБЛИОГРАФИЈА проф. др Радивоја Младеновића // Путевима српских идиома. – 17–25.

1393. ВЛАЈИЋ ПОПОВИЋ, Јасна

Библиографија у часопису „Јужнословенски филолог“ / Ана Голубовић. – Београд : Институт за српски језик САНУ, 2013 [тј.] 2014. – 228. – (Библиотека Јужнословенског филолога ; 24) / Јасна Б. Влајић Поповић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 377–380. | Приказ

1394. ВРАНЕШ, Александра

Библиографија и „Књиге за народ“ браће Јовановића / Александра Вранеш // У простору лингвистичке славистике. – 251–260. | Summary

1395. ВРАНЕШ, Александра

Библиографија о Вуку Караџићу / Александра Вранеш // Вук Стефановић Караџић. – 629–638. | Summary

1396. ГОЛУБОВИЋ, Ана

Библиографија академика Предрага Пипера / Ана Голубовић // У простору лингвистичке славистике. – 47–90.

1397. ГОЛУБОВИЋ, Ана*

Прилог библиографији домаће ћирилметодијевистике / Ана Голубовић, Викор Савић // Свети Ћирило и Методије... – 447–542. | Summary

1398. ЂУРИЋ, Милош

Translatološka bibliografija / Miloš D. Đurić, Nada Krnjajić-Cekić // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 108–116.

1399. ЗДРАВКОВИЋ, Ана

Језичке особености, однос између структуре и употребе језика у зависности од пола говорника / Ана П. Здравковић, Јована Д. Томић // ЈА. – 27 (2015), 87–98.

1400. ИВАНОВИЋ, Бранислав

Избор радова о фразеолошким јединицама у немачком језику / Бранислав Ивановић // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 118–135.

1401. МАРКОВИЋ, Бранкица

Сто десет година „Српског дијалектолошког зборника“ : 1905–2015. / Бранкица Марковић // СДЗБ. – 62 (2015), 327–349.

1402. НЕДЕЉКОВ, Љиљана

Дијалекатска лексикографија штокавског наречја : од 1818. до 2014. године / Љиљана Недељков, Бранкица Марковић // СДЗб. – 62 (2015), 247–326.

1403. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Прилози за грађу лексиколошке и металексикографске библиографије 9 / Ђорђе Оташевић // ЛА. – 26 (2015), 162–177.

1404. ОТАШЕВИЋ, Ђорђе

Прилози за грађу лексиколошке и металексикографске библиографије 10 / Ђорђе Р. Оташевић // ЛА. – 27 (2015), 101–124.

1405. ПАЖЂЕРСКИ, Душан-Владислав

Материјали за библиографију српских тема у польској лингвистици : библиографија радова на основу часописа *Studia z filologii polskiej i słowańskiej* : материјал је обрађен до 2013. године / Душан-Владислав Пажђерски // ЛА. – 26 (2015), 115–161.

1406. ПЕТРОВИЋ, Срђан

Библиографија докторских дисертациј по методике преподавања руског језика, заштитених на филолошком факултете Белградског универзитета до 2015 гола / Срђан Петровић // РЈКИ. – 7 (2015), 249–252.

1407. ПЕТРОВИЋ, Срђан

Библиографија кандидатских дисертациј по методике преподавања руског језика, заштитених на филолошком факултете Белградског универзитета / Срђан Петровић // РЈКИ. – 7 (2015), 253–258.

1408. РУЖИН ИВАНОВИЋ, Татјана

Избор радова о узрочности и глаголима узроковања у енглеском и српском језику / Татјана Ружин Ивановић // *Prevodilac*. – 34, 3/4 (2015), 117–126.

ХII. Personalia (биографије, аутобиографије, некролози и слично)

1409. БИОГРАФИЈА проф. др Радивоја Младеновића // Путевима српских идиома. – 13–14.

1410. БЈЕЛАКОВИЋ, Исидора

Из дневничких бележака Јована Хаџића : Јован Хаџић : спомени из мојега дневника / прир. Љиљана Суботић. – Нови Сад : Матица српска, 2013. – 208. – (Едиција Језичка баштина) / Исидора Г. Бјелаковић // *ЗбМСКЈ*. – 63, 1 (2015), 293–296. | Приказ

1411. БРБОРИЋ, Вељко

Бранкица Чигоја : 1956–2014. / Вељко Ж. Брборић // СЈ. – 20 (2015), 829–832.

1412. БУГАРСКИ, Ранко

Џошуа Фишман : 18. VII 1926. – 1. III 2015. / Ранко Бугарски // *ЗбМСФЛ*. – 58, 2 (2015), 239–243.

1413. ВУКИЋЕВИЋ, Драгић

Ljiljana Mitrović / Dragić Vukićević // *Prevodilac*. – 34, 1/2 (2015), 115–117.

1414. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Стојан Новаковић као лингвиста / Рајна М. Драгићевић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 1–9. | Summary

1415. ИВКОВИЋ, Косара

Просветитељ : живот и рад академика Јована Туромана / Косара Ивковић. – Београд : Интерпрес, 2015. – 223. – (Библиотека Посебна издања ; 19)

1416. ЈАКОВЉЕВИЋ, Светомир

Trpko Želčević / Svetomir Jakovljević // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 104–107.

1417. ЈОВИЋЕВИЋ, Радојица

Слово об учитеље / Радоица Ђовичевич // Работы по языкознанию... – 225–238. | Summary

1418. КОНЧАРЕВИЋ, Ксенија

Дело Светог Методија у нашем времену / Ксенија Кончаревић // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 7–18.

1419. ЛАИНОВИЋ СТОЈАНОВИЋ, Надежда

Борис Марков : 1923–2013. / Надежда Лаиновић Стојановић // Славистика. – 19 (2015), 649–651.

– МАРКОВИЋ, Јордана

Олаф Брок у светлу српске дијалектологије | Уп. 1113.

1420. МАРОЈЕВИЋ, Милена

85-годишњи јубилеј : Галина Александровна Богатова / Милена Маројевић // Славистика. – 19 (2015), 617–619.

1421. МИЛЕТА Букумирић // ОП. – 22 (2015), 761–762.**1422. МИЛОВИЋ, Милован**

Бранислав Брборић : 1940–2005–2015. / Милован Миловић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 147–151.

1423. МИЛОШ Окука : добитник награде „Павле и Милка Ивић“ за 2014. годину // Славистика. – 19 (2015), 620–621.

1424. НИКИТОВИЋ, Зорица

Првоучитељи, просветитељи и преводиоци словенски и српски : Свети Кирило и Методије и Свети Сава / Зорица В. Никитовић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 309–321. | Summary

1425. ПАНИЋ КАВГИЋ, Олга

Putopis po sećanju / Ranko Bugarski. – Beograd : Biblioteka XX vek : Knjižara Krug, 2014. – 296. / Олга Панић Кавгић // ЗБМСФЛ. – 58, 2 (2015), 317–323. | Приказ

1426. РАНЂЕЛОВИЋ, Ана

Бранкица Чигоја : 1956–2014. / Ана Ранђеловић // ЗБМСКЈ. – 63, 1 (2015), 315–317.

1427. СТИЈОВИЋ, Рада

Павле Ивић као историчар језика / Рада Стијовић // Средњи век... – 87–96. | Резюме

1428. СТРАНИЈА Zarić : 1944–2015. / S. G, Z. J. // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 113–114.

XIII. Институције, научни скупови, часописи, удружења**1429. АДАМОВИЋ, Мирјана**

Обучение переводческому мастерству : Болгария, Пловдив, 27–30 мая 2015 г. / Мирјана Адамовић // РЈКИ. – 7 (2015), 261–263.

1430. АДАМОВИЋ, Мирјана

[Пятьдесят третья] LIП январская конференция славистов Србији „Мультидисциплинарне славистическе истраживања“ : Србија, Белград, 10–13 јануара 2015 г. / Мирјана Адамовић // РЈКИ. – 7 (2015), 266–269.

1431. АЈДАЧИЋ, Дејан

Завршна конференција пројекта Еуројос / Дејан Ајдачић // ЈА. – 27 (2015), 142–143.

1432. АЈДАЧИЋ, Дејан

Конференција „Словенска етнолингвистика : методи, резултати, перспективе“ у Бечу (2015) / Дејан Ајдачић // ЈА. – 27 (2015), 130–133.

1433. БОГДАНОВИЋ, Маријана

Савремена проучавања језика и књижевности : година VI : књига 1 зборника радова са VI научног скупа младих филолога Србије, одржаног 22. марта 2014. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу / ур. Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2015. – 514. / Маријана Р. Богдановић // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 75–79. | Приказ | Уп.

1434. БОШКОВ, Светозар

Eight European Conference of Iranian Studies, Санкт-Петербург, 15–19. септембра 2015. / Светозар Бошков // ЗМССК. – 17 (2015), 254–256.

1435. ВАСИЛИЈЕВИЋ, Драгана

Србистика на украјинским универзитетима / Драгана Василјевић // ЈА. – 26 (2015), 22–53.

1436. ГОЉАК, Светлана

Большинства – меньшинства : языковые и культурные идентитеты Славии в потоке времени : Институт славистики, Вена 14–16.01.2015. / Светлана В. Гољак // ЈФ. – 71, 1/2 (2015), 89–95.

1437. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Ка XVI Међународном славистичком конгресу : предлог тема за лингвистичку секцију на Конгресу / Рајна М. Драгићевић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 59–66. | Summary

1438. ДРАГИЋЕВИЋ, Рајна

Српски језик и актуелна питања језичког планирања / Рајна Драгићевић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 96–103.

1439. ЂОРЂЕВИЋ, Весна

[Четрдесет пети] 45. међународни научни састанак слависта у Вукове дане / Весна Ђорђевић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 83–91.

1440. ЂУРИЋ, Милош

Međunarodna lingvistička konferencija u Nišu / Miloš D. Đurić // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 94–99.

1441. ЂУРИЋ, Милош

Међународна научна конференција на Филолошком факултету у Београду / Милош Д. Ђурић // Prevodilac. – 34, 3/4 (2015), 91–96.

1442. ИВАНОВИЋ, Ненад

Међународна научна конференција „Савремени проблеми лексикографије“, Руска академија наука, Институт лингвистичких истраживања РАН, Комисија за лексикографију Међународног славистичког комитета : Санкт-Петербург, 27–30. Април 2015. / Ненад Б. Ивановић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 289–297.

1443. ИЛИЋ МАРКОВИЋ, Гордана

Окупациони лист „Београдске новине“ („Belgrader Nachrichten“) : 1915–1918. / Гордана Б. Илић Марковић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 143–156. | Resümee

1444. ЈЕЗИК, књижевност, diskurs : jezička istraživanja : zbornik radova / ur. Biljana Mišić Ilić, Vesna Lopičić. – Ниш : Филозофски факултет, 2015. – 672. – (Biblioteka Naučni skupovi)

1445. ЈЕЗИК и књижевност у контакту и дисконтакту : тематски зборник радова / ур. Бојана Димитријевић. – Ниш : Филозофски факултет, 2015. – 399. – (Библиотека Научни скупови ; 1)

1446. ЈЕЗИЦИ и културе у времену и простору : тематски зборник 4. 1 / ур. Снежана Гудурић, Марија Стефановић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2015. – 402.

1447. ЈЕЗИЦИ и културе у времену и простору : тематски зборник 4. 2 / ур. Снежана Гудурић, Марија Стефановић. – Нови Сад : Филозофски факултет, 2015. – 373.

1448. ЈОВАНОВИЋ, Владан

Скуп слависта посвећен словенској терминологији : Кијев, 21–24. април 2015. године / Владан З. Јовановић // ЈФ. – 71, 3/4 (2015), 298–304.

1449. ЈОВАНОВИЋ, Зоран

Међународни транслатолошки скуп у Бањалуци / З. Јовановић // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 86–90.

1450. КОВАЧЕВИЋ, Зорица

Београдска научна конференција о превођењу / Зорица Ковачевић // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 109–113.

1451. КУЛТУРА у огледалу језика и књижевности : зборник радова : 24–25. мај 2014. / ур. Маја Ђук, Мелина Николић, Тијана Парезановић. – Београд : Алфа универзитет, Факултет за стране језике, 2015. – 340.

1452. МАРИЋ, Биљана

Међународни форум по вопросам сoтpудничества и обмена в сфере образования : Россия, Москва, 24–25 октября 2014 г. / Биљана Марич // РЯКИ. – 7 (2015), 259–260.

1453. МАТИЋ, Томислав

Путевима српског језика, књижевности и културе : скуп слависта : предавања. 1 / ур. Живојин Станојичић и др. – Београд : Филолошки факултет, Међународни славистички центар, 2015. – 310. / Томислав Матић // КњЈ. – 62, 3/4 (2015), 403–407. | Приказ

1454. МАТИЦКИ, Миодраг

Вуков забавник „Даница“ као модел националног периодика / Миодраг Матицки // Вук Стефановић Карацић. – 505–515. | Summary

1455. МЕДЕНИЦА, Лука

Зимња школа : семинар повишења квалитетности преподаваатељ русског језика как иностранног : Србија, Белград, 9–11 јануара 2015 г. / Лука Меденица // РЯКИ. – 7 (2015), 269–270.

1456. МИЛЕТИЋ, Драгица

[Četdeseti] 40. Međunarodni beogradski prevodilački susreti / Dragica Miletić // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 100–108.

1457. МИЛУТИНОВИЋ, Љубомир

Дом Вуковог језика у Лозници : Тршић / Љубомир Милутиновић // Даница. – 23 (2015), 319–324.

1458. ПАВЛОВИЋ, Јелена

Јубиларни број : „Јужнословенски филолог“ 69 (2013) / Јелена Павловић // КњЈ. – 62, 1/2 (2015), 227–230. | Приказ | Уп.

1459. ПАВЛОВИЋ, Јелена

Научни скуп „Александар Белић : 110 година од појаве Српског дијалектолошког зборника“ : Филозофски факултет, Ниш, 17–18. април 2015. / Јелена Павловић // ЛА. – 26 (2015), 181–184.

1460. ПАВЛОВИЋ, Јелена

Научни скуп „Опсцена лексика у српском језику“ одржан 13. јуна 2015. на Филозофском факултету у Нишу у организацији Департмана за српски језик / Јелена Павловић // ЛА. – 27 (2015), 127–129.

1461. ПАЖЋЕРСКИ, Душан-Владислав

Билтен Савета за кашупски језик као нормативно и кашубистичко гласило : *Biuletin gadzëznë kaszëbsczëgò jãzëka* (red) E. Breza, (2013) 306; (2014) 352. / Душан-Владислав Па-жђерски // ЛА. – 26 (2015), 89–98. | Приказ

1462. ПЕТРОВИЋ, Веселин

Међународни научни скуп Дијалекти српскога језика : истраживања, настава, књижевност 1 / Веселин Петровић // СЈ. – 20 (2015), 821–827.

1463. ПИПЕР, Предраг*

Јужнословенски филолог / Предраг Пипер // Трибина САНУ. – 2 (2014), 172–177. | Приказ поводом сто година од почетка издавања | Уп. 1475.

1464. ПЈЕРЋАКОМИ, Енрико

Eleatica 2015. : *Ascea-Velia*, 10–13. September 2015. / Enrico Piergiacomì // ЗМКСК. – 17 (2015), 246–254.

1465. ПОЕТИКА Рајка Петрова Нога : зборник радова / ур. Јован Делић. – Београд : Институт за књижевност и уметност ; Требиње : Дучићеве вечери поезије, 2015. – 591. – (Наука о књижевности. Поетичка истраживања ; 19)

1466. РАДОВАНОВИЋ, Јелена

Первый форум молодых педагогов : Россия, Москва, 21–24 апреля 2015 г. / Елена Радванович // РЯКИ. – 7 (2015), 263–266.

1467. РАДОВИ : зборник радова научног подмлатка у области науке о српском језику и српској књижевности / прир. Јелена Павловић. – Ниш : Свен, 2015. – 139. – (Зборници : мала серија ; 4)

1468. РУССКИЙј **взгляд на сербский язык, литературу и культуру** : научная конференция славистов в дни Вука Караджича : 1971–2015. / сос. Драгана Мршевич-Радович, Бошко Сувајдјич. – Белград : Филологический факультет, 2015. – 401. – (Библиотека Јазък и литература. Серия Труды о языке и литературе ; 2)

1469. САВРЕМЕНА проучавања језика и књижевности : зборник радова са VI научног скупа младих филолога Србије одржаног 22. марта 2014. године на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу 1 / ур. Милош Ковачевић. – Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2015. – 513. | Уп.

1470. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Александар Белић као покретач лингвистичке периодике на почетку XX века / Марина Љ. Спасојевић // НССУВД. – 44, 1 (2015), 39–48. | Резюме

1471. СПАСОЈЕВИЋ, Марина

Научни скуп „Српски језик и актуелна питања језичког планирања“ / Марина Љ. Спасојевић // НЈ. – 46, 3/4 (2015), 139–145.

1472. СРЕДЊИ век у српској науци, историји, књижевности и уметности : VI Научни скуп, Деспотовац–Манасија, 22–24. август 2014. / ур. Гордана Јовановић. – Деспотовац : Народна библиотека Ресавска школа, 2015. – 362.

1473. СУПРУНЧУК, Микита

Преглед изучавања српског језика у Белорусији / Микита В. Супрунчук, Људмила В. Леонова // НЈ. – 46, 1/2 (2015), 51–62. | Резюме

1474. СУСРЕТИ народа и култура : међународни тематски зборник : превод у систему компаративних изучавања националне и стране књижевности и културе / ур. Мирјана Лончар-Вујновић. – Косовска Митровица : Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 2015. – 584.

1475. ТАНАСИЋ, Срето*

Јужнословенски филолог / Срето Танасић // Трибина САНУ. – 2 (2014), 177–181. | Приказ поводом сто година од почетка издавања | Уп. 1463.

1476. ХУМАНИЗАМ : култура или илузија? 1 / ур. Александра Вранеш, Љиљана Марковић. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 437.

1477. ХУМАНИЗАМ : култура или илузија? 2 / ур. Александра Вранеш, Љиљана Марковић. – Београд : Филолошки факултет, 2015. – 424.

1478. ЧОВИЋ, Бранимир

[Пета] V мађународна конференција о превођењу у Грчкој / Бранимир Човић // Prevodilac. – 34, 1/2 (2015), 91–93.

1479. ШТАСНИ, Гордана

[Деветнаеста] XIX међународна и општепољска ономастичка конференција у Гњезну / Гордана Штасни, Гордана Штрбац // ЗбМСФЛ. – 58, 1 (2015), 223–225.

XIV. Разно**1480. ВАЛИЋ НЕДЕЉКОВИЋ, Дубравка**

Novi medijski zakoni : podsticaj kulturi javnog interesa ili opstrukcija javnog informisanja / Dubravka Valić Nedeljković // Језици и културе у времену и простору 4.2. – 345–353. | Summary

РЕГИСТАР

РЕГИСТАР КЉУЧНИХ РЕЧИ

Кирилица

единицы словообразования 171

женска имена 33

језичка лојалност и солидарност 155
језички ставови 155

концепт *способности* 136

ЛСГ придева 'интелектуалне способности' 136
ЛСГ 'психомоторне способности' 136

метафора 83
метонимија 83

најчешћа женска имена 33

обичаји именовања жена 33

полисемија 59
поменици 33
придев за боју 115
придев за људску боју 115
процессы словообразования 171

свештенство 59
семантичка екстензија 115
синонимски низ 59
Словаци у Војводини 155
словообразование как
лингвистическая дисциплина 171
соматизам 83

српски језик 59, 115
српски призренски говор 136

творба женских имена 33
теорија концептуалне интеграције 115
терминологија сфере православне
духовности 59
терминосистем 59
турски пописи (дефтери) 33

Фразеологизам 83
фразеолошки потенцијал 83

црква 59
Црква 59

јзыки Европе 171

Latinica

Actual significate 10

devirtualization 10

gradience 10

non / pseudo-teleonomy 10

operators 10

potential significate 10
prospective 10

validation 10
verb constructions 10

РЕГИСТАР ИМЕНА

Ћирилица

- Абрамович, Мађеј, в. Abramowicz, М.
Авагјан, Карина 233 [57], 319 [976]
Авербух, Константин Я. 60, 79
Аврамовић, Зоран 284 [652]
Адамовић, Мирјана 362–363
[1429–1430]
Ајдачић, Дејан 184–185, 187, 255
[361–362], 268, 270, 304 [835–836],
363 [1431–1432]
Ајџановић, Нагаша 238 [121–123]
Алановић, Миливој 290–291 [718–719]
Алексева, Марианна О. 61–64, 66,
77–80
Алексић, Данило [327] 1051
Алексоска Чкатроска, Мирјана 359
[1387]
Алефиренко 66
Алексоска Чкатроска, Мирјана 280
Алин, Вивијан 190
Андрејевић, Маја 347 [1283]
Андрић, Едита 238 [124], 255
[363–364], 304, 347
Андрић, Иво 131
Анђелић, Иконија 256 [365], 304,
347–348 [1284]
Анђелковић, Витомир 345 [1251]
Анђелковић, Јелена 238 [125]
Аничић, Анријана 348 [1285]
Анишчанка, Алена 348 [1286]
Антовић, Михаило 229 [13]
Антонић, Ивана 291 [720]

- Антоњова, Весна 348 [1287]
Апресјан, Ј. Д. 215
Арсенијевић, Бобан 291 [721], 348 [1288]
Арсенијевић, Нада 238 [126]
Арсић, Ирена 289 [697], 341
Арсић, Олга 238 [127]
Астори, Давиде 229 [14]
Ахаб, Џамила 238 [128]
Ашић, Тијана 256 [366–367], 291
[722–724], 304, 348
- Бабић, Биљана 239 [129], 327**
Бабић, Виолета 327 [1052–1053], 345
Бабић, Желька 348 [1289]
Бабић, Здравко 256 [368], 270, 291
Бабић, Јелена 348 [1290]
Бабић, Миланка 284 [653], 291 [725],
319
Бајин, Маријана 304 [837]
Бајић, Драгана 233 [58], 256 [369],
319, 348
Бајић, Ружица 65–66, 80
Бајовић, Јелена 270 [541–543]
Бакинџем, Џефри 233 [59]
Бакић, Марија 239 [130]
Бакић Мирић, Наташа 229 [15]
Балацки, Ралука-Николета 233 [60]
Банковић Ђукић, Драгана 239 [131]
Барбатесковић, Ана 228 [1], 304 [838]
Барентсен, Адријан 268 [517]
Бартмињски, Жежи, в. Bartmiński, Jerzy
Батас, Ана 286–287 [677–678]
Бегенишић, Добрила 233 [61], 319 [977]

- Беговић, Катарина 291, 338 [1171–1172]
 Белакова, Марина 337 [1154]
 Белокапић Шкунца, Вера 256 [370],
 271, 304
 Белошевић, Милена 304 [839]
 Бенакјо, Розана 268 [518]
 Бен Гедхахем, Зејнеб 239 [132]
 Бененже, Селин 348 [1291]
 Березович, Елена 186
 Бечева, Ничка 233 [62], 280, 304, 319
 Бжозовска, Малгожата 184, 187
 Биберцић, Тијана 348 [1292]
 Биланција, Софија 239 [133], 348–349
 [1293–1296]
 Билбија, Снежана 349 [1297]
 Биљарски, Иван 280 [610]
 Бјелаковић, Исидора 193, 338 [1173],
 361 [1410]
 Бјелетић, Марта 55, 304–305 [840–842]
 Бјелинска-Гарђел, И., в. Bielińska-
 -Gardziel, I.
 Благојевић, Андреј 319 [978]
 Благојевић, Никола 291 [726], 319
 Благојевић, Савка 239 [134], 256 [371],
 319, 349
 Блажић, Мирјана 317 [956]
 Блатешић, Александра 239 [135]
 Богдановић, Весна 239 [136]
 Богдановић, Маријана 184, 230, 284
 [654], 287 [679–681], 291, 305
 [843–844], 338, 363 [1433]
 Богдановић, Недељко 305 [845],
 330–331 [1090–1091], 341 [1203]
 Бодрич, Радмила 239 [137]
 Божић, Милица 305 [846]
 Божић, Снежана 239 [138], 327 [1054]
 Божовић, Ђорђе 349 [1298–1299]
 Божовић, Марко 349 [1300]
 Божовић, Тијана 320 [979]
 Бојанић, Душанка 36, 56
 Бојиновић, Милош 331, 345 [1252]
 Бојовић, Драга 285 [655]
 Бојовић, Бранкица 233 [63–64]
 Бојовић, Ивана 291 [727], 305 [847]
 Бојовић, Злата 337 [1155]
 Борде, Ив 239 [139]
 Бори, Пау 239 [140]
 Борисенко Свинарска, Вера 271 [544]
 Босек, Барбара 234 [65]
 Бошков, Светозар 349 [1301], 363 [1434]
 Бошковић, Ивана 234 [66]
 Бошковић, Радосав 44, 47, 54, 282
 [631], 285
 Брадашевић, Саша 256 [372], 291, 349
 Брајковић, Наталија 239 [141–142]
 Брајовић, Јелена 240 [143–144]
 Бранковић, Ђурађ 201
 Брборић, Вељко 289 [698–704], 328
 [1055], 341 [1204], 361 [1411]
 Брдар, Сања 268 [519], 305 [848]
 Брок, Себастијан 349 [1302]
 Бубања, Никола 349 [1303]
 Бугаева, Ирина В. 60–62, 77–78, 80,
 271 [545]
 Бугарски, Ранко 230 [16], 268, 349
 [1304], 361 [1412]
 Будинчић, Валентина 349 [1305]
 Будмани [Перо] 39
 Букумирић, Милета 140–141, 143,
 151, 362 [1421]
 Булат Силва, Зузана 190
 Булатова, Рима 338 [1174]
 Булатовић, Весна 240 [145]
 Буњак, Петар 234 [67], 256 [373]
 Бурзан, Мирјана 328 [1056]
 Валентова, Ана Маргарета 277–278
 [590–591]
 Валић Недељковић, Дубравка 366 [1480]
 Ванг, Миајо 234 [68]
 Вањкова, Ирена 189
 Васев, Биљана 240 [146]
 Василијевић, Драгана 256 [374], 271
 [546–547], 291, 320 [980], 363
 [1435]
 Васиљев, Љупка 283 [632]
 Васиљева, Наталија 571 [548]
 Васић, Вера 110, 305 [849]
 Васић, Милан 40, 55
 Векарић, Гордана 320 [981]

- Велева, Бисерка 234 [69]
 Велимирац, Светлана 240 [147]
 Велмар-Јанковић, Светлана 131
 Вељковић, Драгана 256 [375], 292 [728]
 Вељковић, Жарко 305 [850], 338 [1175]
 Вељковић, Маја 256 [376], 271, 292
 Вељовић, Бојана 292, 331 [1092–1094]
 Вељковић Станковић, Драгана 292
 [729–730], 306 [851], 328 [1057–1058]
 Веселић, Рудолф 280 [611]
 Весић Павловић, Тијана 256 [377], 306,
 349
 Вешовић, Милисав 65, 80–81
 Видаковић, М. 193
 Видаковић, Мирна 240 [148]
 Видаковић Петров, Кринка 320 [982]
 Видосављевић, Милена 240 [149]
 Виледент, Катрин 234 [70]
 Вимер, Бјорн 271 [549]
 Витас, Душко 306 [852]
 Вишполска, Катажина 191
 Влајић-Поповић, Јасна 55, 338 [1176],
 360 [1393]
 Влаховић, Љубица 257 [378], 292, 349
 Влахопулос, Стефанос 234 [71]
 Војводић, Дарја 257 [379], 268, 271,
 306 [853], 317
 Војводић, Дојчил 257 [380], 271
 [550–551], 292 [731]
 Волкова, Екатерина 240 [150]
 Воншјик, Зјислав, в. Wąsik, Zdzisław
 Вранеш, Александра 360 [1394–1395]
 Вујић, Јелена 234 [72], 240 [151]
 Вујичић Станковић, Сташа 306 [854]
 Вујовић, Ана 240 [152–153]
 Вујовић, Новица 280 [612]
 Вукасојевић, Сандра 349 [1306]
 Вукићевић, Весна 257 [381], 271, 292
 Вукићевић, Драгић 361 [1413]
 Вукићевић, Милосав 208
 Вуксановић, Миро 341 [1206]
 Вукосављевић, Љубомир 234 [73]
 Вукчевић, Миодраг 234 [74]
 Вулетић, Сања 320 [983]
 Вуловић, Александра 350 [1307]
 Вуловић, Наташа 306 [855–856]
 Вучина Симовић, Ивана 320 [984], 331
 Вучковић, Драгана 350 [1308]
 Вучковић, Марија 257 [382], 306, 331
 [1095–1096]
 Вучковић, Маријана 240 [154]
 Вучковић, Снежана 283 [633], 320
 [985], 339 [1177–1178]
 Вучковић Стојановић, Милица 240 [155]
 Вучо, Јулијана 240 [156], 306 [857], 328
 Вучуровић, Милица 234 [75]
 Вушовић, Оливера 350 [1309]
 Гаврић, Зоран 328 [1059]
 Гадомская, Галина П. 80, 241 [157]
 Гадомский, Александар К. 59–60, 80,
 242 [158], 268 [520]
 Газизова, Р. Ф. 292 [732], 306 [858]
 Галиев М. Х. 138
 Генч, Лајош 230 [17]
 Георгијев, Ивана 241 [159]
 Герзић, Боривој 350 [1310]
 Герун, Бојана 228 [2], 320, [986]
 Гжешчак, Моника 190
 Гиздавчић Плохл, Ирена 234 [76]
 Гинић, Јелена 241 [160], 257 [383],
 271–272 [551–552], 292
 Глибетић, Нина 283 [634]
 Глишић, Марија 257 [384], 292, 350
 Глишовић, Љиљана 241 [161]
 Гловинска, Марина 272 [553]
 Глођовић, Аница 257 [385], 292, 350
 Голуб, Марина 257 [386], 292, 350
 Голубовић, Ана 225–336, 283, 360
 [1396–1397]
 Гољак, Светлана 363 [1436]
 Гордић, Александар 230 [18]
 Горган Премк, Даринка 110, 257
 [387], 280 [613], 306 [859–860],
 345 [1254]
 Горшков, Александр 272 [554]
 Грегова, Рената 257 [388], 278, 350
 Грковић, Милица 34, 36, 38, 43, 54
 Грковић Мејдор, Јасмина 228 [3], 268,
 283 [635–636], 292 [733], 339
 [1179], 341 [1207]

- Гроховски, Мађеј 278 [592]
 Губани, Јанко 278 [593]
 Гуга Котеа, Алина 350 [1311]
 Гуди, Дајана 241 [162–165]
 Гудурић, Снежана 257 [389–390], 306, 350
- Дамјановић, В. 193
 Данијелевичова, Магдалена 278 [594]
 Демир, Љатиф 280 [614]
 Дерганц, Александра 258 [391], 272, 280
 Дешић, Милорад 212, 287 [682], 289, 327, 328 [1060]
 Дилпарић, Бранислава 258 [392], 339 [1180–1181], 350
 Дилпарић, Предраг 230, 283 [637], 306, 317 [957]
 Димковић Телебаковић, Гордана 241 [166–167], 320 [987]
 Диму, Клаудија Елена 241 [168]
 Динић, Јакша 306, 331, 345 [1255]
 Добрикова, Марија 278 [595]
 Додиг, Милана 258 [393–394], 293, 350
 Докулил, М. 177
 Дошљак, Драшко 307 [861–862], 331 [1097]
 Драгин, Гордана 299, 331 [1098–1100], 345 [1256]
 Драгин, Наташа 337 [1156], 339 [1182–1183]
 Драгић, Мила, в. Dragić, Mila
 Драгићевић, Рајна 60, 80, 110, 131, 139–140, 144, 149, 151, 184, 193–200, 230 [19–20], 258 [395–396], 268 [522], 272, 285 [656], 293, 307–308 [864–872], 331 [1101], 341 [1208], 361 [1414], 363 [1437–1438]
 Дракулић Пријма, Драгана 234 [77], 258 [397], 272, 308
 Драулек, Ан Ле 350 [1312]
 Дрвошанов, Васил 280 [615–616]
 Дрезгић, Весна 328 [1061]
 Дробњак, Драгана 258 [398–400], 308, 350
- Дробњак, Светлана 328 [1062]
 Дурбаба, Оливера 241 [169], 308 [873], 320 [988]
 Дуловић, Марија 351 [1313]
 Дуфкова, Либуше 258 [401], 272, 278
- Ђапа Иветић, Вукосава 258 [402], 272, 320
 Ђинђић, Марија 235 [78], 308 [874], 351
 Ђого, Дарко 65, 80
 Ђолић, Слободанка 230 [21]
 Ђорђевић, Александра 293 [734]
 Ђорђевић, Бојана 293 [735]
 Ђорђевић, Весна 293 [736], 345 [1257], 363 [1439]
 Ђорђевић, Иван 44, 54
 Ђорђевић, Јасмина 241 [170]
 Ђорђевић, Јелена 351 [1314]
 Ђорђевић, Кристина 278 [596]
 Ђорђевић, Јелена 242 [171–172]
 Ђорђевић, Милош 328 [1063]
 Ђорђевић, Радомир 235 [79]
 Ђоровић, Данијела 242 [173]
 Ђукановић, Маја 242 [174], 259 [403], 280, 320
 Ђукић Мирзајанц, Марина 242 [175]
 Ђурић, Драгана 339 [1184]
 Ђурић, Милош 235 [80], 242 [176–177], 259 [404–405], 272, 308, 345 [1258], 351 [1315], 360 [1398], 363 [1440–1441]
 Ђуричић, Милица 242 [178]
 Ђуркин, Веселина 293 [737]
 Ђуровић, Анете 235 [81–82]
 Ђуровић, Сања 293 [738–741], 308, 341 [1209]
 Ђуровић, Тајјана 242 [179–181], 321 [989]
- Еванс, Вивиан 351 [1316]
 Екмечић, Ливија 242 [182], 321 [990]
 Елезовић, Глиша 140, 143, 147–148, 151
 Елцер Паску, Мартина 235 [83], 259, 278, 308

- Жежељ Ралић, Радмила** 328
[1064–1066]
Жејмо, Евгенија 259 [406], 272, 278
Желе, Андреја 280 [617]
Живановић, Дуња 93, 110
Живановић, Ђорђе 40, 55
Живицка, Беата, в. Żywicka, Beata
Живковић, Данијел 230 [22], 243 [187]
Живковић, Наталија 293 [742], 321
Живковић Велички, Тодор 328 [1067]
Живојиновић, Марија 339 [1185]
- Забор, Лех** 351 [1317]
Зањоли, Марко 243 [188]
Зарифовић, Мирјана 351 [1318]
Захњитко, Анатолиј 259 [407], 272 [555]
Зелић, Горан 289 [705], 341 [1210]
Зенчук, Валентина 259 [408], 294
Згуста 215
Здравковић, Ана 259 [409], 293, 321,
351, 360 [1399]
Здравковић, Смиља 243 [189], 329
Зејниловић, Лејла 351 [1319]
Зелић, Горан 293
Зенчук, Валентина 272
Зечевећ, Снежана 243 [190]
Зима, Лука 281 [618]
Зинкен, Јорг 183
Зиројевић, Олга 36–37, 40, 55
Златановић 147
Зорић, Милена 193
- Иванић, Мирела** 294, 308 [875]
Иванова, Вања 259 [410], 272, 281
Иванова, Ирина 259 [411], 272, 289
Иванова, Најда 321 [991]
Ивановић, Бранислав 259 [412], 351
[1320], 360 [1400]
Ивановић, Јелена 243 [191]
Ивановић, Маја 329 [1068]
Ивановић, Милена 273 [556], 294
[743–744]
Ивановић, Ненад 308 [876], 363 [1442]
Ивић, Милка 116–117, 131
Ивић, П. 55
- Ивковић, Косара** 351, 362 [1415]
Ивошевић Ипек, Сенка 351 [1321]
Игњатовић, Наташа 243 [192–193],
287, 351–352 [1322–1323]
Икодиновић, Наташа 352 [1324]
Илеш, Марина 230 [23], 259, 308, 352
Илијева, Живка 243 [194]
Илијева, Тајјана 283 [638]
Илић, Валентина 294 [745]
Илић, Мирјана К. 115–133
Илић Марковић, Гордана 321, 364 [1443]
- Ја Лин, Ге** 235 [84]
Јакић, Милена 308 [877–878]
Јаковљевић, Бојана 243 [195], 259
[413], 287, 352
Јаковљевић, Александар М. 33–57
Јаковљевић, Светомир 362 [1416]
Јакушкина, Екатерина 273 [557], 341
Јанев, Борјан 260 [414], 281, 285, 352
Јанић, Александра 294 [746]
Јанићијевић, Марко 260 [415], 321, 352
Јанковић, Анита 243 [196]
Јанковић, Јелена Д. 187–192, 278 [597]
Јанковић Поповић, Катарина 321 [992]
Јанић, Александра 281 [619]
Јанковић Паус, Свјетлана 281 [620]
Јањић, Данијела 341 [1211]
Јањић, Марина 287 [683–684], 329
[1069–1070]
Јањић, Стефан 260, 289 [706]
Јањушевић Оливери, Ана 294
[747–748], 321 [993]
Јаћовић, Јелена 243 [197], 260 [416],
294, 352
Јацковска-Увадизу, Марта 191
Јашовић, Голуб 308, 332 [1102]
Јашчолт, Касја 352 [1325]
Јевремова, Т. Ф. 273 [558], 308, 345
Јединак, Малгожата 243 [198]
Јелић, Гордана 321 [994]
Јеротијевић Тишма, Даница 243 [199]
Јовановић, Ана 235 [85], 329 [1071]
Јовановић, Владан 211–217, 321 [995],
364 [1448]

- Јовановић, Владимир 244 [200], 260 [417], 294 [749], 321, 352
Јовановић, Гордана М. 33–57, 283 [639], 294, 337 [1157–1158], 339 [1186], 341 [1212]
Јовановић, Дејана 345 [1259]
Јовановић, Зоран 235 [86], 364 [1449]
Јовановић, Иван 260 [418–423], 294, 309, 321, 352
Јовановић, Ивона 244 [201]
Јовановић, Јована 309 [879–880], 321
Јовановић, Милена 285 [657], 352
Јовановић, Миодраг 342 [1213–1214]
Јовановић, Слободан 235 [87]
Јовановић, Томислав 38, 40–44, 56, 283 [640], 337 [1159–1160]
Јовановић Симић, Јелена 294–295 [750–751], 322 [996–998], 342 [1215]
Јовић, Марија 244 [202]
Јовић, Надежда 322 [999], 332 [1103]
Јовићевић, Радојица 283, 317 [958], 362 [1417]
Јовичић Кацаров, Љиљана 345 [1260]
Јојић, Радомир 309, 332 [1104]
Јокановић, Весна 244 [203–204]
Јокановић Михајлов, Јелица 244 [205], 287–288 [685–690]
Јоксимовић, Иво 332 [1105]
Јосијевић, Јелена 235 [88], 295 [752–753]
Јосифовић Елезовић, Сања 244 [206]
Јотов, Милица 244 [207]
Јошић, Неђо 218–224, 309 [881], 332 [1106]
Јуришић, Марина 207–210, 332 [1107–1108]
- Ка**
Кадоло, Татјана 244 [208], 273 [559]
Казакoв, Григорий 66, 80
Калве Ивичевић, Евен Ле 235 [89]
Капетановић, Амир, в. Каретановић, Amir
Караџић Стефановић, Вук 47–48, 54, 56, 94, 110, 196, 199, 220, 226, 341 [1205]
Касерта, Кристина 352 [1326]
- Кастелани, Виктор 352 [1327]
Катић, Марина 235 [90], 244 [210–211]
Катић, Срђан Д. 33–57
Катић, Татјана 55–56
Кац, Ен 244 [212]
Качинка, Лизе 235 [91]
Кевечеш, Золтан, в. Kövecses, Zoltán
Керамела, Ник 230 [24]
Керкез, Драгана 230 [25], 260 [424–425], 273 [560], 309
Керничан Варга, Леонтина 244 [213]
Кешетовић, Селма 245 [214]
Кировска Симјановска, Данијела 245 [215]
Киршова, Маријана 260 [426], 273, 295
Китанова, Марија 188, 190
Киш, Данило 131
Киш, Наташа 295 [754]
Кияшева, А. А. 138
Клајн, Иван 290 [707], 295 [755], 318, 346 [1261]
Клеут, Марија 337 [1161]
Кликовац, Д., в. Klikovac, Duška
Клушина, Н. И. 273 [561]
Кнежевић, Ивана 65, 68, 80
Кнежевић, Љиљана 245 [216]
Књиџар, Иван 295 [757]
Ковач, Јелена 245 [217]
Ковач-Рац, Елеонора 353 [1328]
Ковачевић, Борко 245 [218], 329
Ковачевић, Зорица 236 [92], 364 [1450]
Ковачевић, Милош 285 [658–660], 290 [708–709], 295 [758–763], 318, 322 [1001]
Козловска-Дода, Јадвига 189
Кожин, А. Н. 273 [562]
Коларевић, Сања 261 [427], 273, 296
Комароми, Бојана 230 [26]
Кончаревић, Ксенија 59, 64–65, 72, 80–81, 231 [27–31], 236 [93], 245 [219–223], 261 [428], 268–269 [523–524], 273, 283, 309, 322 [1002], 362 [1418]
Корблен, Франсис 353 [1330]
Корјаковцева, Елена 269 [525]

- Костадиновић, Данијела 309, 317, 332 [1109]
 Костић Голубичић, Мирјана 261 [429]
 Костић, Вукашин 245 [224]
 Костић, М. 207
 Костић, Милена 228 [4], 245 [225]
 Костић Томовић, Јелена 236 [94–95]
 Кочовић, Милица 261 [430–431], 309, 322, 353
 Крајишник, Весна 245 [226], 329
 Краска Шленк, Ивона 191
 Красовска, Нели 332 [1110]
 Крендал, Џо Ен 245 [227]
 Крестић, Василије 342 [1216]
 Кречмер, Ана 193, 231, 269 [526], 342 [1217]
 Кржель, Катарина 246 [228]
 Крсмановић, Аница 246 [229]
 Крстев, Цветана 309 [882]
 Крстић, Маја 261 [432], 273, 296
 Ксиаолеи, Јин 353 [1332]
 Куљибина, Наталија 246 [230]
 Курешевић, Марина 339 [1187]
 Кужњак, Марек 353 [1333]
 Курпејовић, Адем 346 [1262]
 Куртума, Наташа 261 [433], 296, 353
 Кусевска, Марија 281, 353 [1334]
- Лазаревић, Велибор 337 [1162]
 Лазаревић, Н. 193
 Лазаревић, Стефан 201
 Лазаревска Станчевска, Јована 261 [434], 281, 353
 Лазић Коњик, Ивана В. 183–186, 188, 190, 309 [883], 322 [1003]
 Лаиновић Стојановић, Надежда 246 [231], 262 [1419]
 Лакроа, Рене 353 [1335]
 Лалић, Михајло 131
 Лалић Крстин, Гордана 322 [1004]
 Ланг, Елоди 246 [232]
 Лангакер, Роналд 353 [1336]
 Латковић, Милорад 281 [621]
 Левачић, Томислав 274 [563], 281 [622], 310
- Левушкина, Ружица 59–82, 310 [884]
 Лейчик, Владимир М. 60, 63, 79, 81
 Лејкоф, Џ., в. Lakoff, George
 Леонтјева, Т. В. 138, 151
 Лепојевић, Јелена 261 [435–436], 274, 296
 Лесневска, Димитрина 229 [5], 274 [564–565]
 Лигорио, Орсат 281 [623–624], 310 [885–886], 359
 Линда Поповић, Снежана 261 [437–438], 278 [598], 310
 Личен, Бранислава 246 [234]
 Лома, Александар 36–37, 41, 55, 229 [6], 274 [566], 283, 310 [887–892], 336 [1152]
 Ломпар, Весна 246 [235–236], 288 [691], 296 [764–767], 329
 Лончар Раичевић, Александра 288 [692–693]
 Лубањска, Маја 353 [1337]
 Луковић, Милош 332 [1111]
 Лутовац, Тамара 353 [1338]
- Мазаел, О. М. 138, 152
 Макишова, Ана 246 [237], 279 [599–600]
 Максимовић, Војислав 337 [1163]
 Максимовић, Јелена 231 [32]
 Маља Имами, Наиле 354 [1340]
 Маљан, Горан 246 [238–239]
 Манџианте, Жан Марк 246 [240]
 Манијакис, Хелена 246 [241]
 Манова, Ирина 262 [439], 274, 281
 Манојловић, Марела 329 [1072]
 Манојловић, Нина 247 [242], 296 [768], 322
 Маретић, Томислав, в. Maretić, Tomislav
 Марић, Ана 279 [601–602]
 Марић, Биљана 262 [440–441], 274, 296, 322, 364 [1452]
 Марић, Јована 236, 310 [893]
 Маричић, Сања 247 [243], 310 [894], 322
 Марјановић Апостоловски, Маријана 247 [244]

- Маркевич, Ј. Ю. 310 [895]
 Маркова, Јелена 247 [245]
 Марковић, Бранкица Ђ. 207–210, 310 [896], 332 [1112], 360 [1401]
 Марковић, Дејан 247 [246], 262 [442–443], 274, 311, 322
 Марковић, Жељко 262 [444–445], 281, 296
 Марковић, Јелена 247 [247]
 Марковић, Јордана 332 [1113], 262
 Марковић, Кристина 247 [248]
 Марковић, Љиљана 247 [249–251]
 Марковић, Саво 290 [710]
 Марковић, Славољуб 332 [1114]
 Маркос Бланко, Уго 262 [446], 296, 354
 Марку, Христина Г. 188–189
 Маројевић, Милена 274 [567], 262 [1420]
 Маројевић, Радмило 262 [447], 274, 285, 322 [1005], 342
 Мартиновић, Милена 337 [1164]
 Маслова, Валентина 247 [252]
 Матијашевић, Јелка 262 [448], 274, 296
 Матић, Јелена 247 [253], 262 [449], 323, 353
 Матић, Томислав 364 [1453]
 Матицки, Миодраг 364 [1454]
 Матовач Танацковић, Фалетар, в. Matovac Tanacković, Faletar
 Матрусова, Александра 247 [254]
 Медан, Маја 296 [769], 323
 Меденица, Лука 247–248 [255–256], 262–263 [450–452], 274, 296, 364 [1455]
 Мелић, Катарина 236 [96]
 Мијавцова, Марија 231 [33], 279, 333
 Мијомановић, Стеван 285 [661]
 Миладиновић, Ненад 354 [1341]
 Миладиновић, Сања 285 [662], 297 [770], 346 [1263–1265]
 Миланов, Наташа 311 [897]
 Милановић, Александар 193, 286 [663], 323 [1006], 342 [1218–1224]
 Милашиновић, Милица 263 [453], 297, 354
 Миленковић, Ана 311 [898]
 Миленковић, Бранка 323 [1007]
 Милетић, Драгица 364 [1456]
 Милетић, Соња 231 [34]
 Миливојевић, Весна 248 [257]
 Милинковић, Слађана 346 [1266]
 Милић, Катарина 263 [454], 323, 354
 Милић, Мира 248 [258], 262 [455], 311, 354
 Миличевић, Маја 263, 290 [711]
 Миловановић, Бошко 329 [1073]
 Миловановић, Соња 311, 323 [1008–1009]
 Миловић, Милован 362 [1422]
 Миловић, Радомир 311 [899], 333
 Милојевић, Добривоје 346 [1267]
 Милојевић, Ивана 263 [456], 311, 354 [1342]
 Милојевић, Јелисавета 354 [1343]
 Милорадовић, Софија 269 [527], 297, 333 [1115–1116]
 Милосављевић, Бојана 323 [1010]
 Милосављевић, Петар 269 [528]
 Милосављевић, Тања З. 135–153, 311 [900], 333 [1117]
 Милосављевић, Тања Ч. 231 [35]
 Милошевић, Иван 248 [259]
 Милошевић, Јелена 248 [260]
 Милошевић, Јованка 323 [1011]
 Милошевић, Оља 248 [261]
 Милошевић, Стефан 225–366, 263 [457], 275 [569], 288, 290, 297
 Милутиновић, Љубомир 364 [1457]
 Миљаковић, Милорад 263 [458], 269 [529], 275, 323
 Миљковић, Вања 297 [771–772]
 Миљковић, Славиша 311, 346 [1268]
 Мимовић, Милица 323 [1012]
 Минков, Радослав 275 [570]
 Мирић, Душанка 275 [571]
 Мирић, Милица 346 [1269]
 Мирков, Лидија 323 [1013]
 Мировић, Ивана 263 [459], 323, 354
 Мирчевска Бошева, Биљана 248 [262], 281 [625]
 Мисјак, Малгожата, в. Misiak, Małgorzata

- Митић, Ивана 263 [460], 297 [773–774], 354
- Митрићевеи Штепанек, Катарина 263 [461], 279, 297
- Митровић 147
- Михаиловић, Константин 40, 55
- Михајловић, Велимир 84, 110
- Михајловић, Јелена 275 [572]
- Мишић Илић, Биљана 231 [36–37], 248 [263], 333 [1118], 336
- Мишковеи Луковић, Мирјана 231 [38], 311 [901], 354 [1344]
- Младеновић, Александар 193, 337 [1165]
- Младеновић, Мирослав 311, [119], 333 [1119]
- Младеновић, Радивоје 140, 201–206, 288, 297, 333 [1120–1122], 360 [1392], 361 [1409]
- Модерц, Саша 248 [264]
- Молотков, А. И. 87, 110
- Момчиловић, Николета 248 [265]
- Монастирскаја, Е. А. 138
- Московкин, Леонид 248 [266]
- Московљевић Поповић, Јасмина 248 [267], 297 [775]
- Мота, Ђорђо 248–249 [268–271]
- Мразовић, А. 193
- Мрдак Мићовић, Милена 263, 318 [959]
- Мркаљ, Зона 329 [1074–1077]
- Мршевић Радовић, Драгана 87, 94–95, 110, 311–312 [902–907]
- Мудри, Александар 275 [573]
- Муминовић, Глигор 330 [1078]
- Мутавић, Предраг 231 [39], 263 [462], 312, 342, 354, 359 [1388–1390]
- Мушкатировић, Ј. 193
- Наугољних, Евгенија 354 [1345]
- Ндијае, Ивона 232 [40]
- Невил Бирдсол, Џ. 355 [1346]
- Негришорац, Иван 318 [960–961], 327 [1049], 343 [1225]
- Недељков, Љиљана 110, 333
- Недељковић, Даница 318 [962]
- Недељковић Правдић, Марија 232 [41]
- Недић, Јелена 232 [42], 283 [641]
- Недељков, Љиљана 361 [1402]
- Ненезић, Соња 297 [776], 343 [1226]
- Нецова, Милена 263 [463], 282, 312, 355
- Нешић, Ивана 249 [272]
- Никитовић, Зорица 229 [7], 232 [43], 283–284 [642], 336, 339 [1188], 362 [1424]
- Никић, Биљана 298 [777], 312 [908], 330 [1079]
- Никић, Божидар 249 [273]
- Николић, Весна 312 [909–910], 330 [1080]
- Николић, Видан 312 [911], 317, 343 [1227–1228]
- Николић, Марина 229 [8], 298 [778–779], 333 [1123]
- Николић, Мелина 355 [1347]
- Николић, Милка 298 [780], 323 [1014], 330 [1081]
- Николић, Мирослав 211
- Николовска, Анжела 249 [274]
- Николовски, Зоран 355 [1348]
- Ницолова, Руселина 282 [626]
- Ницуловић, Љубиша 346 [1270]
- Новаков, Предраг 264 [464–465], 298, 324, 355 [1349]
- Новаков, Драгана 36, 39–40, 43, 55
- Новаковић, Стојан 36, 38, 40–43, 56
- Новокмет, Слободан 312 [912], 318, 330 [1082]
- Новотни, Соња 284 [643]
- Номаћи, Мотоки 264 [466–467], 269, 282, 333
- Норман, Борис 275 [574]
- Њебжеговска-Бартмињска, С., в. Niebrzegowska-Bartmińska, Stanisława
- Обрадовић, Д. 193
- Обрадовић, Радмила 236, 312, 324 [1015]

- Огњановић, Сања 334 [1124]
 Озер, Саяна П. 75, 81
 Окука, Милош 343 [1229], 362 [1423]
 Олах, Кристијан 236 [97]
 Орлова, Надежда М. 66, 81
 Орфелин, З. 193
 Остапенко, Андреј 249 [275]
 Остојић, Бранислав 343 [1230]
 Остојић, Владимир 298, 334 [1125],
 339 [1189]
 Оташевић, Ђорђе 85, 111, 298 [781],
 312 [913–914], 324 [1016], 346–347
 [1271–1276], 361 [1403–1404]
 Ошмјански, Вера 249 [276]
- Павелин** Лешаић, Богданка 355 [1350]
 Павлак, Нина 191
 Павловић, Александра 336 [1153]
 Павловић, Владан 355 [1351]
 Павловић, Звездана 312, 347 [1277]
 Павловић, Ирена 249 [277]
 Павловић, Јелена 298 [782–783], 312
 [915], 324, 334 [1126], 365 [1458–
 1460]
 Павловић, Наташа 249 [278]
 Павловић, Неда 313 [916], 324
 Павловић, Слободан 298 [784]
 Павловић Шајтинац, Маја 249 [279]
 Пажђерски, Душан-Владислав 269
 [530], 261 [1405], 365 [1461]
 Пазјо-Влазловска, Дорота, в.
 Pazio-Wlazłowska, Dorota
 Палибрк, Ивана 324 [1017]
 Панајотовић, Артеа 347 [1279]
 Паневова, Јармила 279 [603]
 Панић Кавгић, Олга 236 [98], 362 [1425]
 Пантелић, Магдалена 249 [280]
 Папрић, Маријана 249 [281–283]
 Папулова, Јулија 236 [99]
 Париповић Крчмар, Сања 327 [1050]
 Парлог, Хортензија 355 [1352]
 Парфјонова, Нина 275 [575]
 Патаракина, Евгенија 250 [284]
 Пауновић Родић, Стефана 232 [44], 264
 [468], 279 [604], 313
- Певуља, Душко 285 [665]
 Пејановић, Ана 108, 110, 275 [576],
 313 [917], 324 [1018]
 Пејовић, Анђелка 264 [469], 317 [952],
 343, 353
 Пејчић, Александар 264 [470], 324, 353
 Пекић, Борислав 131
 Перова, Екатерина 284 [644]
 Перовић, Александра 232 [45]
 Петкова, Гергана 298 [785]
 Петковић, Јелена 299 [786]
 Петреа, Елена 355 [1353]
 Петрова, Красимира 250 [285]
 Петровић, Веселин 288, 334 [1127],
 365 [1462]
 Петровић, Драгољуб 313 [918], 334
 [1128]
 Петровић, Јована 250 [286]
 Петровић, С. 55
 Петровић, Снежана 140, 142, 151, 313
 [919]
 Петровић, Срђан 250 [287–289], 264
 [471], 275, 313, 361 [1406–1407]
 Петровић, Тања 334 [1129]
 Петровић Савић, Марина 334 [1132]
 Петровић Савић, Мирјана 334 [1130–
 1131]
 Петронијевић, Божинка 264 [472–473],
 299 [787], 353
 Пешикан, Митар 35–37, 44, 55–56, 290
 [712]
 Пешић, Драгана 250 [290]
 Пижурица, Мато 313 [920], 318 [968]
 Пипер, Предраг 110, 264 [474–475],
 269 [531], 275, 286 [666–667], 299
 [788–790], 318, 365 [1463]
 Питулић, Валентина 317 [953]
 Пјерђакоми, Енрико 365 [1464]
 Подолшак, Милена 324 [1019]
 Половина, Весна 324 [1020–1021]
 Половина, Нина 250 [291]
 Поломац, Владимир 201–206, 340
 [1190–1191]
 Поп, Мирела-Кристина 250 [292]
 Попјелска-Гжибовска, Јоана, в.
 Popielska-Grzybowska, Joanna

- Попова, Татјана 236 [100], 250
 Поповић, Иван 39, 55
 Поповић, Јустин 74, 81
 Поповић, Љ. 212
 Поповић, Љубомир 299 [791]
 Поповић, Људмила 264 [476–477], 269 [532–533], 275 [577], 299, 313 [921], 324
 Поповић, Милан 236 [101]
 Поповић, Михаило 265 [478], 313, 355
 Поповић, Наташа 250 [293], 265 [479], 299, 356
 Поповић, Силвана 250 [294]
 Прентић, Ања 251 [299]
 Прица, Слајана 236 [102]
 Продановић Станкић, Диана 324 [1022]
 Проничев, Виктор 299 [792]
 Прохвативола, Олга 276 [578]
 Прохорова, Анжела 265 [480], 276, 313
 Прохорова, В. Н. 215
 Прћић, Твртко 229 [9]
 Пуача, Драгана 299 [793], 324, [1278]
 Пузовић, Љиљана 338 [1166]
 Пумпаловић, Радислав 334, 347 [1278]
- Радан, Михај 288, 313 [922], 334–335 [1134–1135]
 Радић, Јованка 284 [645], 299, 314 [923], 340 [1192], 343 [1231]
 Радић, Првослав 299 [794], 335 [1136]
 Радић Бојанић, Биљана 251 [300]
 Радић Дугоњић, Милана 265 [481], 276, 314
 Радовановић, Драгана 314 [924], 335 [1137–1138], 343
 Радовановић, Јелена 251 [301], 276 [579], 365 [1466]
 Радовановић, Милан 343 [1232–1233]
 Радовановић, Милорад 229 [10–11], 232 [47], 300 [795], 318 [969]
 Радовић, Дијана 276 [580]
 Радовић Тешић, Милица Н. 211–217, 314, 324 [1023], 330 [1084]
 Радојчић, Драгана 265 [482], 276, 300
 Радојчић, Ружица 265 [483], 276, 314
- Радојчић, Станка 251 [302]
 Радосављевић, Никола 288 [694–695]
 Радуловић, Јован 131
 Радусин Бардић, Наташа 265 [484], 300, 356
 Рађеновић, Анка 251 [303]
 Разгуљајева, Ана 356 [1354]
 Раздобудко, Лариса 87–89, 96, 101, 110
 Раичевић, Вучина 251 [304–305]
 Рајић, Јелена 314 [925]
 Рајковић, Љубиша Кожељац 314 [926], 335
 Рајсли, Илона 356 [1355]
 Ралић, Сара 236 [103]
 Рамић, Никола 288, 300 [796], 335 [1139]
 Ранђеловић, Ана 325 [1024], 340 [1193], 343 [1234], 362 [1426]
 Ранђеловић, Небојша 314 [927]
 Ранковић, Зоран 65, 80–81, 284, 338 [1167], 340 [1194]
 Рапајић, Валентина 251 [306]
 Ратковић, Драгана М. 218–224
 Реберол, Жозет 356 [1356]
 Реди, М. 93
 Рељић, Митра 265 [485], 276, 314
 Реметић, Слободан 136, 140–141, 144, 148–149, 152, 300, 314 [928], 319 [970], 335 [1140], 343 [1235]
 Решетњикова, Валентина 251 [307]
 Рибињска, Зофја 237 [104]
 Риолфи, Клаудија 356 [1357]
 Ристивојевић Рајковић, Наташа 265 [486], 300, 356
 Ристић, Стана 184–185, 188, 190, 232 [48], 300, 314 [929–933], 343 [1236]
 Рован, Барбара 237 [105]
 Ружин Ивановић, Татјана 361 [1408]
 Ружић, Владислава 300 [797–798]
 Рузе Лулијер, Моник 237 [106]
 Русимовић, Тања 300 [799]
 Рутковска, Кристина, в. Rutkowska, Kristina
- Саваи, Елвира 251 [308]
 Савић, Весна 237, 251 [309]

- Савић, Виктор 212, 284 [647], 338 [1168]
Савић Грујић, Ана 315, 335 [1141]
Савова, Димка 282 [627], 300 [800]
Самарција Грек, Тајјана 356 [1358–1359]
Самарцић, Мила 356 [1360]
Самкова, Марија 356 [1361]
Санковић, Никола 288 [696]
Сарафски, Илко 265 [487], 282, 300
Свети Тирило и Методије 284 [648]
Седер, Ружица 265 [488], 300, 356
Седефчева, Валентина 237 [107], 282, 325
Секулић, Исидора 131
Селимовић, Меша 131
Сеферовић, Реља 356 [1362]
Сикимић, Биљана 55, 344 [1237]
Скварска, Каролина 279 [605]
Силашки, Надежда 252 [310–311]
Симић, Радоје 286 [670], 319 [971], 325 [1026], 344 [1238]
Симић Величковић, Биљана 265 [489], 300, 356
Симовић, Вучина 167
Синадиновић, Данка 252 [312], 325 [1027]
Сираева, Р. Т. 138
Скварска, Каролина 276
Скибињска, Елжбјета 190
Собоњев, Андреј 335 [1142]
Соколовић, Далибор А. 155–169, 232 [49], 269, 279 [606–607]
Соларић, П. 193
Сотиров, Петар 187
Софиоу, Стаматија 252 [313]
Спајић, Светлана 232 [50–51], 290 [713], 300 [801], 315 [934–935], 335 [1143], 357 [1363]
Спасић, Драгана 237 [108]
Спасић, Мирко 315 [936]
Спасовић, Милош 265 [490], 325, 357
Спасојевић, Анета 315 [937]
Спасојевић, Марина 301 [802], 340 [1195], 366 [1470–1471]
Срдић, Смиља 325 [1028], 347
Средојевић, Дејан 288, 301 [803], 335 [1144]
Стакић, Милан 301 [804–806]
Стакић, Мирјана 330 [1086]
Стамболија, Лариса [314–315]
Стаменковић, Душан 237 [109], 252 [316], 325 [1029]
Стан, Родика Силвиа 357 [1364]
Станимировић, Силвана 252 [317]
Станић, Данијела 301, 315 [938]
Станишић, Вања 266 [491], 284 [649–650], 288, 340 [1196], 344 [1239], 357, 360
Станковић, Богољуб 252 [318], 266 [492], 276, 301, 347
Станковић, Селена 237 [110], 266 [493–495], 301, 357
Станковић, Станислав 282, 335–336 [1145–1146]
Станојевић, Веран 266 [496], 301 [807], 357 [1365]
Станојевић Гоцић, Маја 237, 252 [319], 357 [1366]
Станојчић, Живојин 301 [808–810], 325 [1030–1032]
Станојчић, Славко 315 [939], 325
Стевановић, Маја 252 [320–321], 325 [1033]
Стевановић, Јелена 290 [714]
Степанов, Страхиња 266 [497], 325 [1034]
Степановић, Жељко 315 [940]
Стефанов, Мартин 282, 326 [1035], 344 [1240]
Стефановић, Александар 302, 344 [1241]
Стефановић, Марија 110, 184–185, 266 [498–499], 276 [582], 315 [941]
Стијовић, Рада 315 [942–943], 319 [972–973], 362 [1427]
Стијовић, С. 195
Стипанчевић, Ана 252 [322]
Стипчевић, Балша 301–302 [811–812]
Стојан, Клаудија Елена 232 [52]
Стојановић, Андреј 340 [1197]
Стојановић, Бранко 302 [813]
Стојановић, Јелица 286 [673], 315, 326 [1036], 340 [1198], 344 [1242]

- Стојановић, Љубомир 36, 47, 56
 Стојановић, Милица 252 [323–324],
 302 [814]
 Стојановић, Тијана 253 [325]
 Стојановски, Александар 55
 Стојиљковић, Марко 357 [1367]
 Стојић, Светлана 253 [326], 357 [1368]
 Стојичић, Виолета 302 [815], 326 [1037]
 Стојковић, А. 193
 Стојковић, Марија 253 [327–328]
 Стошић, Јелена 193
 Стошић, Сања 253 [329]
 Страндвик, Ингемар 237 [111]
 Стрижак, Никица 253 [332]
 Суботин Голубовић, Тајјана 340 [1199]
 Суботић, Љиљана 193
 Супрунчук, Микита 270 [534–535],
 366 [1473]
- Танасић, Срето 270 [536], 286 [674],
 290 [715], 302 [816–819], 315, 326,
 336 [1147–1148], 344 [1243], 366
 [1475]
 Танасковић, Тања 315, 326 [1038–1039]
 Тарнер, Марк, в. Turner, Mark
 Татаринов 63
 Телебак, Милорад 316 [944], 336
 Теодосијевић, Мирјана 357 [1369]
 Терзић, Александар 253 [333]
 Терзић, Богдан 266 [500], 276, 302
 Терзић, Светлана 266 [501–502], 276,
 302
 Тесен, Ан 357 [1370]
 Тешић, Ана 282, 316 [945]
 Тирова, Зузана 253 [334]
 Тјапко, Галина 344 [1244–1246]
 Тодић, Бранислав 338 [1169]
 Тодоров, Нада 330 [1087]
 Тодоровић, Милан 326 [1040]
 Тодоровић, Стефан 302–303
 [820–822], 326
 Тојота, Јунићи 357–358 [1371–1372]
 Толстој, Никита 277 [583], 344
 Толстој, Светлана 183, 317 [954]
 Томић, Јована 326 [1041]
 Томић, Лидија 290 [716]
- Томовић, Ана 286 [675]
 Томовић, Ненад 253 [335–337], 344
 [1247]
 Томола, Хану 270 [537], 358
 Тонкова, Нели 266 [503], 282, 316
 Топалов, Јагода 254 [338]
 Тополињска, Зузана 229 [12], 270 [538],
 303 [823]
 Торлак, Нада 233 [53]
 Тошева, Анета 254 [339]
 Тошић, Јелица 254 [340], 347 [1280],
 358 [1374]
 Тошић Лојаница, Тиана 303 [824]
 Тошовић, Бранко 267 [504–505], 277,
 303 [825], 326
 Трбојевић Милошевић, Ивана 254 [341]
 Тренчић, Саша 336 [1149]
 Тривић, Анета 267 [506], 316, 358
 Трифуњагић, Иван 326 [1042]
 Тричковић, Дивна 358 [1375]
 Трнавац, Радослава 267 [507], 277, 303
 [826], 316
 Трофимкина, О. И. 344 [1248]
 Трубачев, О. Н. 191
 Тулимировић, Бојана 358 [1376]
 Турилов, Анатолиј 284 [651]
- Њеклић, Нина** 303 [827]
Њетковић, Сања 358 [1377]
Њирковић, Светлана 233 [54], 336 [1150]
Њирковић Миладиновић, Ивана 254
 [342]
Њорић, Божо 303 [828–830], 341 [1201]
Њосовић, Марјана 319 [974]
- Убипарип, Миланка** 338 [1170]
Уљаревић, Бранислав 330 [1088]
Ури, Хелене 233 [55]
Урошевић, Данка 277 [585], 340 [1200]
Урсулеску Миличић, Родика 254 [343]
Усикова, Рина 282 [628]
Ухларикова, Јасна 267 [508], 279, 316
Ушакова, Александра 277 [586]
- Фарнија, Марјам** 254 [344]
Фашко, Иван 267 [509], 279, 316

- Федорова, Людмила Л. 186
 Фејса, Михајло 254 [345], 267 [510],
 277, 358
 Фемић Касапис, Јелена 65, 81
 Фигар, Владимир 358 [1378]
 Филиповић, Весна 303 [831]
 Филиповић, Ивана 167
 Филиповић, Јелена 167, 254 [346], 286
 [676], 358 [1379]
 Филиповић, Мирјана 358 [1380]
 Филиповић Ковачевић, Соња 267
 [511–512], 316, 326, 358
 Филиповић Симовић, Вучина 156
 Фишман, Џошуа 156
 Фјодорова, Људмила Л., в. Fiodorowa,
 Ludmiła L.
 Фло, Нели 358 [1381]
 Фоконије, Жил, в. Fauconnier, Giles
 Форестер, Сибелан 237 [113]
 Фридман, Виктор 282 [629]
 Фролова, Ольга 185
- Халас, Ана 92, 109–110, 267 [513],
 316, 358
 Халити, Барјам 359 [1382–1383]
 Халупка Решетар, Сабина 254 [347–
 348], 359 [1384]
 Харпер, Јо Б., в. Harper, Jo B.
 Хауген, Ејнар, в. Haugen, Einar
 Хинер, Мајкл 254 [349]
 Хлебда, Војћех, в. Chlebda, W.
 Хлебец, Борис 359 [1385]
 Храковски, Виктор 277 [587]
 Хрибова, Марина 279 [608]
 Хрубовчак, Матуш 280 [609]
- Цакелјић, Весна 254 [350]
 Цветановић, Иван 326 [1043]
 Цветкова, Бела 277 [588]
 Цветковић Теофиловић, Ирена 193,
 326 [1044]
 Цвијовић, Драгана 316 [946]
 Цековић Ракоњац, Невена 254 [351]
 Цицмил Реметић, Радојка 316 [947]
 Цолић, Александра 270 [540], 341
 [1202]
- Цонева, Љиљана 255 [352]
 Црњак, Дијана 289, 336 [1151]
 Црњански, Милош 131
- Чаркић, Милосав 327 [1045]
 Чемерићи, Димитрије 135–136, 139–
 145
 Червински, Гжегож 255 [353]
 Черкашина, Јелена 255 [354]
 Чобанова, Љиљана 282 [630]
 Човић, Бранимир 237 [114], 366 [1478]
 Човић, Лариса 233 [56], 237–238 [115–
 116], 267 [514], 277, 316 [948], 317
 Чудић, Марко 238 [117]
 Чутура, Илијана 327 [1046–1047], 330
 [1089]
- Џевердановић Пејовић, Милена 255
 [355]
 Џонсон М., в. Johnson, Mark
 Џуџар, Марина 277 [589]
- Шафер, Марина 233, 303 [832], 316 [949]
 Шафрањ, Јелисавета 255 [356–357]
 Шашић, Борислава 238 [118]
 Шерина, Е. А. 138
 Шијаковић, Богољуб 317 [955]
 Шилинг, Иштван 359 [1386]
 Шипка, Данко 319 [975], 347 [1281]
 Шипка, Милан 107, 110
 Шипрагић Ђокић, Санела 255 [358]
 Шкаљић, Абдулах 347 [1282]
 Шћепановић, Михаило 290 [717], 303
 [834], 336, 345 [1250]
 Шорен, Емил 255 [359]
 Шотра, Тајјана 255 [360]
 Шпрингер, Кристине 238 [119]
 Шпрцова, Илона 238 [120]
 Штасни, Гордана 136, 138, 152, 303
 [833], 316 [950], 327 [1048], 366
 [1479]
 Штрбац, Гордана Р. 83–113
 Штудинер, М. А. 317 [951]
 Шуберт, Габријела 344 [1249]
 Шуловић, Ксенија 267 [515–516], 317,
 359

Latinica

- Abeillé, A.** 31
Abramowicz, M. 187–188
Achterberg, Jörn 159, 168
Ajdačić, Dejan, v. Ајдачић, Дејан
Akram, Sara 186
Amiri 179
Antović, M. 121, 131
Ašić, Tijana V. 9–32
- Bardière, Yves M.** 9–32
Bartmiński, Jerzy 183–189, 191–192
Bielińska-Gardziel, I. 184, 187–189
Bouscaren, J. 21, 29
Bres, J. 18, 29
Bułat Silva, Zuzanna 188
- Cabré, Teresa** 60, 81
Cadiot, P. 16–17, 20, 29
Candito, M. 31
Casati, R. 14, 29
Chlebda, W. 187–188
Chuquet, J. 29
Colleman, TH. 30
Colinet, M. 17, 29
Cotte, P. 25, 30
Crabbé, B. 31
Croft, W. 10, 30
Culioli, A. 16, 30
- Danlos, L.** 29
Danon-Boileau, L. 29
Dargnat, M. 29
Desclés, J. P. 16, 30
De Clerck, B. 30
Dik, S.C. 10, 30
Divjak, D. 30
Dodig, Milana 11, 28–29
Dołowy-Rybińska, Nicole 159–160, 168
Dragić, Mila 96, 109, 111, 307 [863]
Dudok, Miroslav 168
Dutoit, M. 21, 30
- Elstob, Jayne** 16
- Fauconnier, Giles** 118–121, 131
Fiodorowa, Ludmiła L. 188–189
Forgács, Daniel 158, 168
Francozo, Edson 111
- Gaiffé, B.** 17, 30
Garnier 23
Gibbs, Raymond W. Jr. 86, 89, 111
Goossens, Louis 111
Grujić, Tatjana S. 9–32
Grzeszczak, Monika 188
Guillaume, G. 24–25, 30
Gunther, Radden 131
- Hadžibegić, Hamid** 39, 46, 56
Handžić, Adem 39, 46, 56
Harper, Jo B. 188, 190
Haugen, Einar 156, 168
Henestrozaanguiano, E. 31
Hornberger, Nancy 156, 168
Hrnjica, Sulejman 136, 147, 152
- Il'jasova** 179
- Jackowska-Uwadizu, Marta** 188
Jadacka 179
Janko-Trinickaja 179
Jerolimov, Ivana 109, 111
Johnson, Mark 85–86, 88, 111, 132
Joly A. 24, 30
Judin, Aleksy 185
- Kapetanović, Amir** 185, 188, 190
Klikovac, Duška 93, 95, 100, 111, 295
 [756], 322 [1000]
Kor-Chahine, I. 30
Kovačević, Ešref 56
Kövecses, Zoltán 86, 88, 111, 120, 132,
 353 [1329]
Kozhinowa, Alla 185
Kozłowska-Doda, Jadwiga 188
Kraska-Szlenk, Iwona 85–86, 111, 188
Kristal, Dejvid 156, 168
Kronsteiner, Otto 180
- Laca, B.** 30

- Lacquement, J. M. 30
 Lakoff, George 88, 111, 118, 132
 Langacker, R. W. 30
 Larreya, P. 23, 30
 Lazard, G. 10, 30
 Lazić-Konjik, Ivana, v. Лазих Коњик,
 Ивана В.
 Lenz Costa Lima, Paula 111
 Lieber, R. 177
- M**
 Marczewska, Marzena 185
 Maretić, Tomislav 40, 43, 55–56
 Masłowska, Ewa 185
 Matešić, Josip 85, 112
 Matovac Tanacković, Falatar 118, 132
 Melis, L. 17, 30
 Mengel, S. 172
 Mirocha, Piotr 185
 Misiak, Małgorzata 158, 160, 168, 188–189
 Mosnáková, Katarína 157, 168
 Mráz, Andrej 158, 168
 Müller, Peter O. 171–172
 Myhill, J. 10, 30
 Myjavcová, Mári 159–160, 168
- N**
 Nagórko, A. 172
 Nebhi, K. 17, 30
 Niebrzegowska-Bartmińska, Stanisława
 184–185, 187
- O**
 O'Brien, Jennifer E. 89, 111
 Ohneiser, Ingeborg 171–181
 O'Kelly, D. 24, 30
 Olsen, Susan 171–172
- P**
 Panther, Klaus-Uwe, 131
 Pauwels, Paul 90, 111
 Pawlak, Nina 188
 Pazio-Wlazłowska, Dorota 185, 188–189
 Pech-Goug, H. 30
 Popielska-Grzybowska, Joanna 186,
 188, 190
 Popović 11
 Porębska, Marlena 159, 168
 Pütz, Martin 156, 168
- R**
 Rainer, Franz 171–172
 Ranger, G. 22, 31
 Ristić, Stana, v. Ристић, Стана
 Rivière, C. 23, 30
 Rudenka, Alena 186
 Rudzka-Ostyn, Brygida 111
 Rutkowska, Kristina 185, 188–189
- S**
 Samardžić, Miroslav 158, 168
 Seddah, D. 31
 Simon-Vandenberg, Anne-Marie 90,
 111
 Sirácky, Ján 157, 168
 Skibińska, Elżbieta 188
 Sklabinská, Milina 157, 168
 Skok, Petar 84, 111, 143–144, 148–149,
 152, 191–192
 Souesme, J.-C. 21–22, 31
 Sprtatbrow, A. 30
 Stanojević, V. 11, 31
 Stojaković, Momčilo 46, 56
- Š**
 Škaljić, Abdulah 148, 152
 Štekauer, P. 177
 Švedova 179
- T**
 Tasić, M. 121, 131
 Thuilier, J. 17, 31
 Torterat, Frédéric J. 9–32
 Traugott, E. C. 31
 Trousdale, G. 31
 Turner, Mark 118–121, 131
- V**
 Vaňková, Irena 188
 Vanparys, Johan 93, 111
 Varzi, A. 14, 29
 Veyrunes, C. 30
 Viviani, Aline 188
- Z**
 Zarić, Strahinja 362 [1428]
- W**
 Wąsik, Zdzisław 156, 168
 Wasiuta, Sebastian 185
 Willems, D. 30
 Winter, Y. 17, 31

Winterstein, G. 29

Whelpton, M. 22, 25, 31

Woszczewska, Karolina 186

Wyszpolska, Katarzyna 188

Yang, Chunli 72, 81

Yu, Ning 109, 111

Żywicka, Beata 184–185, 187

Хрушчева 179

Регистре урадила:

Марија Селаковић

УПУТСТВО ЗА ПРИПРЕМУ РУКОПИСА ЗА ШТАМПУ

1. Часопис *Јужнословенски филолог* објављује оригиналне радове из области лингвистичке теорије, словенске филологије, историје и дијалектологије јужнословенских и других словенских језика, историје лингвистике и сродних научних области, научну критику, хронику и библиографију. Радови који су већ објављени или понуђени за објављивање у некој другој публикацији не могу бити прихваћени за објављивање у *Јужнословенском филологу*. Ако је рад био изложен на научном скупу у виду усменог саопштења (под истим или сличним насловом), податак о томе треба да буде наведен у посебној напомени, по правилу при дну прве странице чланка.

2. Радови се објављују на српском језику, екавским или ијекавским књижевним изговором, ћирилицом. Уколико аутор жели да му рад буде штампан латиницом, треба то посебно да нагласи. По договору са Уредништвом, рад може бити објављен на енглеском, руском, немачком или француском језику.

Рукопис треба да буде исправан у погледу правописа, граматике и стила. У *Јужнословенском филологу* за радове на српском језику примењује се *Правопис српскога језика* Митра Пешикана, Јована Јерковића и Мата Пижурице (Матица српска: Нови Сад, 2010). Поред правописних норми утврђених тим правописом аутори треба да се у припреми рукописа за штампу придржавају и следећег:

- а) Наслови посебних публикација (монографија, зборника, часописа, речника и сл.) који се помињу у раду штампају се курзивом на језику и писму на којем је публикација која се цитира објављена, било да је реч о оригиналу или о преводу.
- б) Пожељно је цитирање према изворном тексту (оригиналу) и писму. Уколико се цитира преведени рад, треба у одговарајућој напомени навести библиографске податке о оригиналу.

- в) Страна имена пишу се транскрибовано (прилагођено српском језику) према правилима *Правоиуса српскога језика*, а када се страно име први пут наведе, у загради се даје изворно писање, осим ако је име широко познато (нпр. Ноам Чомски), или се изворно пише исто као у српском (нпр. Филип Ф. Фортунатов).
- г) У уметнутим библиографским скраћеницама (парентезама) презиме аутора наводи се у изворном облику и писму, нпр. (Белић 1941), (KAROLAK 2004);
- д) Цитати из дела на страном језику, у зависности од функције коју имају, могу се наводити на изворном језику или у преводу, али је потребно доследно се придржавати једног од наведених начина цитирања. Уколико су наводи дати у изворном језику, аутор у фусноти може дати њихов превод.

3. Рукопис расправе или студије треба да има следеће елементе: а) наслов рада, б) име, средње слово, презиме, назив установе у којој је аутор запослен, в) сажетак, г) кључне речи, д) текст рада, њ) литературу и изворе, е) резиме и кључне речи на руском и енглеском језику, ж) прилоге. Редослед елемената мора се поштовати. Радови који представљају краће прилоге, грађу, приказе и сл. поред основног дела текста садрже име аутора, афилијацију, електронску адресу аутора и наслов.

4. Наслов рада треба да што верније и концизније одражава садржај рада. У интересу је аутора да се користе речи прикладне за индексирање и претраживање. Ако таквих речи нема у наслову, пожељно је да се наслову дода поднаслов. Наслов (и поднаслов) штампају се на средини странице, верзалним словима.

5. Име, средње слово и презиме аутора у студијама и чланцима штампају се изнад наслова уз леву маргину, а у приказима испод текста уз десну маргину, курзивом. Имена и презимена домаћих аутора увек се наводе у оригиналном облику, независно од језика рада. Назив и седиште установе у којој је аутор запослен наводи се испод имена, средњег слова и презимена аутора. Називи сложених организација треба да одражавају хијерархију њихове структуре (нпр., Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет, Одсек за српску књижевност). Ако је аутора више, мора се назначити из које установе потиче сваки од наведених аутора. Функција и звање аутора се не наводе. Службена адреса и/или електронска адреса аутора даје се у подбелешци, која је звездицом везана за презиме аутора. Ако је аутора више, даје се само адреса првог аутора. Назив

и број пројекта, односно назив програма у оквиру кога је чланак настао, као и назив институције која је финансирала пројекат или програм наводи се у посебној подбелешци, која је двома звездицама везана за назив установе у којој је аутор запослен. Код хронике, приказа и критике име аутора, афилијација и електронска адреса дају се после текста хронике, приказа или критике.

6. У сажетку, који треба да буде на језику на коме је написан и рад, треба језгровито представити проблем, циљ, методологију и резултате научног истраживања. Препоручује се да сажетак има од 100 до 250 речи (може бити и краћи, ако то одговара обиму и природи рада). Сажетак треба да се налази испод наслова рада, без ознаке *Сажетак*, и то тако да му је лева маргина увучена 1 cm у односу на основни текст (тј. једнако увучена као први пасус основног текста).

7. Кључне речи су термини или изрази којима се указује на целокупну проблематику истраживања, а не може их бити више од десет. Препоручљиво их је одређивати са ослонцем на стручне термилошке речнике, а у интересу је аутора да учесталост кључних речи (с обзиром на могућност лакшег претраживања) буде што већа. Кључне речи дају се на језику на којем је написан сажетак. Кључне речи се наводе испод сажетка, са ознаком *Кључне речи*, и то тако да им је лева маргина уравната с левом маргином сажетка.

8. Библиографска парентеза, као уметнута скраћеница у тексту која упућује на потпуни библиографски податак о делу које се цитира, наведен на крају рада, састоји се од отворене заграде, презимена аутора (малим верзалом), године објављивања рада који се цитира, те ознаке странице с које је цитат преузет и затворене заграде, на пример:

(Ивић 1986: 128)	за библиографску јединицу:	Ивић, Павле. <i>Српски народ и његов језик</i> . – 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.
------------------	----------------------------	--

Ако се цитира више суседних страница истог рада, дају се цифре које се односе на прву и последњу страницу која се цитира, а између њих ставља се црта, на пример:

(Ивић 1986: 128–130)	за библиографску јединицу:	Ивић, Павле. <i>Српски народ и његов језик</i> . – 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.
----------------------	----------------------------	--

Ако се цитира више несуседних страница истог рада, цифре које се односе на странице у цитираном раду, одвајају се запетом, на пример:

(Ивић 1986: 128, 130) за библиографску јединицу: ИВИЋ, Павле. *Српски народ и његов језик*. – 2. изд. Београд: Српска књижевна задруга, 1986.

Уколико је реч о страном аутору, презиме је изван парентезе пожељно транскрибовати на језик на коме је написан основни текст рада, на пример Џ. Марфи за James J. Murphy, али у парентези презиме треба давати према изворном облику и писму, нпр.

(MURPHY 1974: 95) за библиографску јединицу: MURPHY, James J. *Rhetoric in the Middle Ages: A History of Rhetorical Theory from Saint Augustine to the Renaissance*. Berkeley: University of California Press, 1974.

Када се у раду помиње више студија које је један аутор публикаовао исте године, у текстуалној библиографској напомени потребно је одговарајућим азбучним словом прецизирати о којој се библиографској одредници из коначног списка литературе ради, на пример (MURPHY 1974a: 12).

Уколико библиографски извор има више аутора, у уметнутој библиографској напомени наводе се презимена прва два аутора, док се презимена осталих аутора замењују скраћеницом *и др.*:

(ИВИЋ, КЛАЈН и др. 2007) за библиографску јединицу: ИВИЋ, Павле и Иван Клајн, Митар Пешикан, Бранислав Брборић. *Српски језички љручник*. 4. изд. Београд: Београдска књига, 2007.

Ако је из контекста јасно који је аутор цитиран или парафразираан, у текстуалној библиографској напомени није потребно наводити презиме аутора, нпр.

Према Марфијевом истраживању (1974: 207), први сачувани трактат из те области срочио је бенедиктинац Алберик из Монте Касина у другој половини XI века.

Ако се у парентези упућује на радове двају или више аутора, податке о сваком следећем раду треба одвојити тачком и запетом, нпр. (БЕЛИЋ 1958; СТЕВАНОВИЋ 1968)

9. Подбелешке (подножне напомене, фусноте), обележене арапским цифрама (иза правописног знака, без тачке или заграде) дају

се при дну странице у којој се налази део текста на који се подбелешка односи. Могу садржати мање важне детаље, допунска објашњења и сл. Подбелешке се не користе за навођење библиографских извора цитата или парафраза датих у основном тексту, будући да за то служе библиографске парентезе, које – будући повезане с пописом литературе и извора датих на крају рада – олакшавају праћење цитираних у научним часописима.

10. Прилози којима је илустровано научно излагање (табеларни и графички прикази, факсимили, слике и сл.) обележавају се римским цифрама, прилажу се на крају текста рукописа, а њихово место у тексту се означава одговарајућом цифром.

11. Цитирана литература даје се у засебном одељку насловљеном *Цитирана литература*. У том одељку разрешавају се библиографске парентезе скраћено наведене у тексту. Библиографске јединице (референце) наводе се по азбучном или абecedном реду презимена првог или јединог аутора како је оно наведено у парентези у тексту. Прво се описују азбучним редом презимена првог или јединог аутора радови објављени ћирилицом, а затим се описују абecedним редом презимена првог или јединог аутора радови објављени латиницом. Ако опис библиографске јединице обухвата неколико редова, сви редови осим првог увучени су удесно за два словна места (висећи параграф).

Свака библиографска јединица представља засебан пасус који је организован на различите начине у зависности од врсте цитираног извора.

У *Јужнословенском филологу* у библиографском опису цитиране литературе примењује се MLA начин библиографског цитирања (*Modern Language Association's Style - Works cited*) с том модификацијом што се презиме аутора наводи малим верзалом (Откуцају се прво велико слово остала мала, осветли се и изабере Small caps у менију Format опција Font), а наслов посебне публикације наводи се курзивом.

Примери таквог начина библиографског цитирања:

Монографска публикација:

ПРЕЗИМЕ, име аутора и име и презиме другог аутора. *Наслов књиге*. Податак о имену преводиоца, приређивача, или некој другој врсти ауторства. Податак о издању или броју томова. Место издавања: издавач, година издавања. (Paragraph у менију Format, опција Hanging, увлачење 0,32)

Пример:

БЕЛИЋ, Александар. *О језичкој њрироди и језичком развиику: лингвистичка исиививања*. Књ. 1. 2. изд. Београд: Нолит, 1958.

МИЛЕТИЋ, Светозар. *О српском ишшању*. Избор и предговор Чедомир Попов. Нови Сад: Градска библиотека, 2001.

Фототипско издање:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. *Наслов књиге*. Место првог издања, година првог издања. Место поновљеног, фототипског издања: издавач, година репринт издања.

Пример:

СОЛАРИЋ, Павле. *Поминак књижески*. Венеција, 1810. Инђија: Народна библиотека „Др Ђорђе Натопевић“, 2003.

Секундарно ауторство:

У *Јужнословенском филологу* зборници научних радова се описују према имену уредника или приређивача.

ПРЕЗИМЕ, име уредника (или приређивача). *Наслов дела*. Место издавања: издавач, година издавања.

Пример:

РАДОВАНОВИЋ, Милорад (ур.). *Српски језик на крају века*. Београд: Институт за српски језик САНУ – Службени гласник, 1996.

Рукопис:

ПРЕЗИМЕ, име. *Наслов рукописа* (ако постоји или ако је у науци добио општеприхваћено име). Место настанка: Институција у којој се налази, сигнатура, година настанка.

Пример:

НИКОЛИЋ, Јован, *Песмарица*. Темишвар: Архив САНУ у Београду, сигн. 8552/264/5, 1780–1783.

Рукописи се цитирају према фолијацији (нпр. 2а–3б), а не према пагинацији, изузев у случајевима кад је рукопис пагиниран.

Прилог у серијској публикацији:**Прилог у часопису:**

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста у публикацији.“ Наслов часописа број свеске или тома (година, или потпун датум): стране на којима се текст налази.

Пример:

РИБНИКАР, Јара. „Нова стара прича.“ *Летњојис Мајице српске* књ. 473, св. 3 (март 2004): стр. 265–269.

Прилог у новинама:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста.“ *Наслов новина* датум: број страна.

Пример:

КЉАКИЋ, Слободан. „Черчиллов рат звезда против Хитлера.“ *Политика* 21. 12. 2004: 5.

Монографска публикација доступна on-line:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. *Наслов књиге*. <адреса са интернета>. Датум преузимања.

Пример:

VELTMAN, K.H. *Augmented Books, knowledge and culture*. <<http://www.isoc.org/inet2000/cdproceedings/6d/6d>> 02.02.2002.

Прилог у серијској публикацији доступан on-line:

ПРЕЗИМЕ, име аутора. „Наслов текста.“ *Наслов периодичне публикације*. Датум периодичне публикације. Име базе података. Датум преузимања.

Пример:

TOIT, A. „Teaching Info-preneurship: students’ perspective.” *ASLIB Proceedings* February 2000. Proquest. 21.02.2000.

Прилог у енциклопедији доступан on-line:

„НАЗИВ ОДРЕДНИЦЕ.“ *Наслов енциклопедије*. <адреса са интернета>. Датум преузимања.

Пример:

„WILDE, Oscar.” *Encyclopedia Americana*. <...> 15.12.2008.

12. Извори се дају под насловом *Извори* у засебном одељку после одељка *Цитирана литератūra* на истим принципима библиографског описа који се примењује у одељку *Цитирана литератūra*.

13. Резиме не би требало да прелази 10% дужине текста, треба да буде на руском и енглеском језику. И наслов рада треба превести на енглески и руски језик. Уколико аутор није у могућности да обезбеди коректан превод, треба да напише резиме на језику на коме је написан и рад, а уредништво *Јужнословенског филолога* ће обезбедити

превод. Уколико је рад написан на страном језику, резиме мора бити написан и на српском и на енглеском језику. Уколико аутор није у могућности да обезбеди резиме на српском језику, треба да напише резиме на језику на којем је написан рад, а уредништво ће обезбедити превод резимеа на српски језик. После резимеа треба на језику резимеа навести кључне речи за дати рад.

14. Текст рада за *Јужнословенски филолог* пише се електронски на страници А4 формата (21 x 29,5 cm), с маргинама од 2,5 cm, увлачењем новог пасуса 1,5 cm, и размаком међу редовима 1,5. Текст треба писати у фонту *Times New Roman*, словима величине 12 pt, а сажетак, кључне речи, резиме, цитирану литературу и подножне напомене словима величине 10 pt.

Штампане рукописе треба слати до 15. јануара за прву свеску или до 15. маја за другу свеску на адресу: Уређивачки одбор *Јужнословенског филолога*, Институт за српски језик САНУ, Кнез Михаилова 36, 11000 Београд. Поред штампане верзије рукописа, треба послати и електронску верзију рукописа, идентичну штампаној, у Word формату на компакт диску или на електронску адресу ppirer-2828@gmail.com или rajnad@yahoo.com с знаком да се ради о рукопису за *Јужнословенски филолог*. Штампана верзија рукописа може бити замењена електронском верзијом у PDF формату.

Уређивачки одбор *Јужнословенског филолога*